ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70

(ՆՐԹԱՑԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՐԲԵՇԱԲԹ
2
ՅՈՒԼԻՍ
MARDI
2 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2846

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՒ ԽՕՍՔ

ԻՆՉՈ՞Ւ ՉԵՆ ԸՍԵՐ _ ԱՅՈ ԿԱՄ ՈՉ

Փոխան երեւանի, որ կը չարունակէ իր քար լռութիւնը, ներգաղթի յետաձգման մասին զեկոյց մը հրատարակել տուած է «Ներգաղթի Ֆոնտի կեդր. Մարմին»ը:

Պէտք է յիշէք բոլորդ ալ,— այս այն կազմակերպութիւնն է որ հրապարակ իջաւ չոնդալից հաւաստիքներով, 1933ի ամառը, եւ որ երկու տարուան միջոցին հաւաքեց պատկառելի գումար մը,— 150,000էն 200,000 ֆրանք, բնակարաններու չի նուիրեան համար:

Ամիսներէ իվեր լուր չունէինք իր մասին,— եւ ահաւասիկ իր զեկոյցը, իբրեւ լուսարանութիւն:

Այդ զեկոյցէն կ'իմանանք հետեւեալ «նորութիւնները»·—

1· «Մենք գիտենք եւ բանիցս յայտարարած ենք, որ խորհրդային Հայաստանի կառավարութեան որոշումը ներգաղթի մասին միշտ ի գօրու է եւ չէ փոխուած»:

2· «Ներգաղթի ուշացումը կասում չի նշանակեր»:

3· Ուշացումը «հետեւանք է բնակարանային անբաւականութեան» ինչպէս եւ «կառուցուած եւ կառուցուող հսկայական ձեռնարկներու աւարտման ծրագիրներուն, որոնց հրամայողական անհրաժեշտութիւնը ժամանակաւորապէս երկրորդ աստիճանի վրայ կը թողու ներգաղթի հարցը»:

4· Երեւանի մինչեւ հիմա պահած ակամայ լռութիւնը անտարբերութեան մեղադրանքով որակել եւ հաւատալ անուղղակի ձեւերով կատարուած ճնշումներու դրական արդիւնքին՝ կը նշանակէ անգիտակցաբար վնասել գործին:

5· Ներգաղթը բացառապէս պետական գործ է եւ պետութեան մը միջոցներով միայն հնարաւոր»:

Ահա ձեզի սրատպղիր՝ լուսարանութիւններ, իբրեւ պատասխան այն երկայն եւ ձախչէն արձակուած կանչերուն, որոնք խոր անձկութիւն եւ անհամբերութիւն կը մատնեն ամիսներէ ի վեր:

Փա՛ռք տուէք որ անգամ մը եւս կը հաստատուի թէ «ներգաղթի ուշացումը կասում չի նշանակեր»:

Իսկ թէ մինչեւ ե՛րբ կրնայ տեւել «ուշացումը», կամ, մեր աշխարհաբարով, այս տարի ներգաղթ պիտի ըլլա՞յ,— առ որ պատասխանը ոչ Ֆոնտի Մարմինը գիտէ, ոչ Հօկը, ոչ ալ Բարե – գործականը:

Անշուշտ կառավարութիւնը գիտէ եւ կրնար հաղորդել երկտող հեռագրով մը,— այո կամ ոչ:

Դժբախտաբար, ինչպէս բոլոր կառավարութիւնները, մեր «բարեխնամ»ն ալ շատ լաւ սերտած է դիւանագիտական նրբութիւնները:

Փոխանակ չիտակ չիտակ «Ոչ» պոռալու մեր երեսին, ինչպէս պիտի ընէր անսեթեւեթ գիւղացի – բանուոր մը, ան դէմքն իսկ չի ցուցներ, եւ իր տրամադրութիւնները հաղորդելու պաշտօնը կը յանձնէ միջնորդներու, քարտուղար կամ դռնապան:

×

Զեկոյցը կը հաստատէ ճշմարտութիւն մը որ, թէեւ տարբերական, բանավէճի նիւթ էր դարձած մինչեւ այսօր,— «Ներգաղթը բացառապէս պետական գործ է եւ պետութեան մը միջոցներով միայն հնարաւոր»:

Եթէ առաջին օրէն ընդունուած ըլլար այս ճշմարտութիւնը, ապահովաբար երկու անգամ աւելի բազմութիւն կը փրկուէր պանդխտութենէ, վերջին տասը տարիներու ընթացքին:

Մինչդեռ, Երեւան անտեսեց այս տարբերական ճշմարտութիւնը, մոռցաւ թէ իր պարտականութիւնն էր ներգաղթը վերածել հիմնական քաղաքականութեան մը, եւ պարզապէս առեւտուրի, առևարկութեան նատաւ Արտասահմանի հետ:

— Դրամ կուտաք, բնակարան կը չինենք, կ'ընդունինք ...

Այս նախնական, իսկապէս հակապետական քաղաքականութեան համար, Երեւան իրեն հետ ունեցաւ Արտասահմանի բոլոր «Հայատատանասէրները»:

Անոնք չհանդուրժեցին ո՛ր եւ է քննադատութեան, այս գետնին վրայ, ինչպէս ուրիշ հարցերու մէջ: Տեղէն վեր ցատկողը պաշտպան, ձրի փաստաբան հանդիսացաւ Երեւանի,— «Կառավարութիւնը իր գործը գիտէ»:

Այս մեւեռոյն մարդիկը արիաբա՛ր կը թելադրեն որ Միացեալ Ցանձնաժողովը կամ ուրիշ մարմիններ պահանջներ դնեն Ֆրանսական կառավարութեան, փոխանակ ողորմելի աղերսագիրներ, լալկան յուշագիրներ մատուցանելու· բայց կը սրամտին, երբ չատ աւելի արդար պահանջներ, տարբերական պարտականութիւններ կը յիշեցնեն քու իշխանութեանդ:

Դեռ ուրիշ հարց մը,— անոնք դժգոհ են բարեկամներու դիր – քէն ալ: Պէտք եղածին չափ «հաւատարմական» չեն գտներ զայն:

Ահա տեսէք,— Ամերիկայի ամկավարներուն պաշտօնա – թերթն է որ կը տրտնջայ.

— «Անդին ունինք մաս մը ժողովուրդ, որ եթէ քշնամի չէ, չուզեր ըստ արժանւոյն գնահատել Հայաստանի իրականութիւն – ը: Անոր նկատմամբ իր զգացումները գաղջ են, բառերը կշռուած եւ վարանոտ ու վերապահ ուղղութեան մը կը հետեւի»: (16 յունիս):

Եւ թուելով անոնց ուրիշ մեղքերը·

— «Այս պարագաներուն տակ, ի՞նչ իրաւունք ունինք մեզա – դրելու երեւանը կամ Մոսկուան, եթէ Սփիւռքի հայութեան փա – փաճներուն եւ առաջարկներուն հանդէպ ցոյց տան գաղջ, վերապահ եւ զգոյշ վերաբերմունք»:

Ուրեմն, արժանի՛ ենք մեր ճակատագրին:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԻԱ ԿԸ ՔԱՇՈՒԻ ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵՆԷՆ

վերջին պահուն կ'իմանանք թէ Իտալիա հրաժարած է Ազգերու Դաշնակցութենէն, իբրեւ հետեւանք հապէշական հարցին:

ԾԱՆՐ ՄԻՋԱԴԷՊ ՄԸ
Խ. ՄՈՒՐԹԵԱՆ ԵՒ ՃԱՓՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

ՀԵՏԱՋՕՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄՆԵՐ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ երկու նոր դէպքեր պատահեցան Խորհրդային Միութեան եւ Մանչուրիոյ սահմանին վրայ: Յունիս 23ին 40 ճափոնցի զինուորներ երկու սպաներու հետ անցան խորհրդային սահմանը եւ ներս մտան մինչեւ 400 մեթր: Ցետոյ իջան հովիտի մը մէջ եւ հոն մնացին մինչեւ մթն – չաղ: Մութը կոխելէ յետոյ ճափոնցիները վերադարձան Մանչուրիա: Յունիս 26ին գարձեալ 40 ճափոնցի զինուորներ մտանեցան սահմանին ուր իրենց միացան 60 հեծելազօրքեր: Ցետոյ բոլորը մէկ անցան սահմանը: Խորհրդային պահակները տեսան երկու արշաւներն ալ, բայց չուզեցին կրակ բնել, որպէսզի ընդհարում մը չպատահի: Յունիս 27ին ճափոնական երկու թնդանօթակիրներ Ամուր գետն ի վեր ելան, մտնելով խորհրդային երկրի մէջ: Ճամբան հանդի – պեցան խորհրդային նաւերու, որոնք ազդարարեցին թէ չդանցքը փակ է օտար նաւերու համար: Սակայն եւ այնպէս ճափոնական նաւերը մտան չդանցքին մէջ, նաւադները թնդանօթներուն եւ գնդացիրներուն գլուխն անցան եւ զանոնք ուղղեցին խորհրդային նաւերուն վրայ: Ասոր նաւադները կրցան լուսանկարել զանոնք: Խորհրդային նաւերը որ եւ է հրահանգ ստացած չբլլալով, կրակ չբացին: Երկու դէպքերն ալ Մոսկուա հաղորդուեցան: Կը կարծուի թէ խորհրդային իշխանութիւնը բողոքելով քննութիւն պիտի պահանջէ: Միւս կողմէ, կը հաղորդուի թէ Սիպերիոյ Ծովային Շրջանի, մասնաւորապէս Վլատիվոսթոքի ճափոնցիներուն ազդարարուած է թէ պիտի տարագրուին անյապաղ: Վլատիվոսթոքի բոլոր օտարականները մասնաւոր հսկողութեան տակ առնուած են: Ճափոնական նաւերուն արգիլուած է մտնել Սիպերիոյ նաւահանգիստները:

⁂ Ճափոնի պատերազմական նախարարը կառավարութեան յանձնեց տեղեկագիր մը, որուն համաձայն 200.000 խորհր· զինուորներ համախմբուած են Մանչուրիոյ սահմանին վրայ: Միւս կողմէ ամրութիւններ կը շինուին սահմանագլուխին երկայնքը: Այս կացութեան առջեւ, ճափոնի պատերազմական նախարարը անկարելի կը գտնէ ոչ – յարձակման դաշինք մը կնքել Խ· Միութեան հետ:

ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆ ԿԸ ՇՐՈՒՆԱԿԵ ԲՈՂՈՔԵԼ
Իսկ Իտալիա կը պատսպարուի զօրաշարժով

Հապէշական կառավարութիւնը նոր բողոքագիր մը ուղղեց Իտալական ազդիւրէ տրուած այն լուրերուն դէմ թէ գերեվարտաութիւնը եւ վայրենութիւնը կը տիրապետեն Եթովպիոյ մէջ: Գերեվարտաութիւնը չեն ուրանար, բայց կ'ըսեն թէ ամէն տարի հազարաւոր տորուկներ կ'արձակուին կայսեր ուղղակի միջամտութեամբ, եւ զպրոցներ կը բացուին անոնց համար: Պաշտօնական շրջանակներու մէջ դիտել կուտան թէ Հապէշները ոչ յետամնաց են, ոչ ալ կիսավայրենի: Բազմաթիւ զպրոցներ բացուած են ամբողջ երկրին մէջ, եւ չատերը կը գտնուին եւրոպացի ուսուցիչներու ձեռքին տակ: Եթովպիա միշտ պատրաստ է արդար գոհացում տալու Իտալիոյ, եթէ իրաւարար առեւանը հաստատակ վճիռ արձակէ: Եթէ հապէշական կառավարութիւնը օտար պաշտօնեաներու պէտք ունենայ, պիտի գործածէ իր ազատ կամքով, ոչ թէ պարտադրանքով, ինչպէս կը պահանջէ Իտալիա:

⁂ Հապէշիստանի կայսրը ունկնդրութեան ընդունելով անգլիական թերթի մը թղթակիցը, գանգատեցաւ թէ քանի մը չաբաթէ ի վեր չեն կրնար գէնք եւ ռազմանիւթ ստանալ Զեխոսլովաքիայէն, Տանըմարքայէն, Ֆրանսայէն եւ Պելճիայէն: «Կարգ մը առաքումներ, որոնց դրամը վճարած ենք, վար դրուած են նաւահանգիստներու մէջ»: Կայսրը ուժգնօրէն կը բողոքէ այս խտրական ընթացքին դէմ, ըսելով.— «Իտալիա մեծ գործարաններ ունի որոնք գիշեր գերեկ կ'աշխատին իր զինուորները սպառազինելու համար արդեօք կրնան գէնքերով: Մենք անճար հովիտներ եւ հողագործներ ենք եւ ուրիշ մրջոց չունինք եթէ ոչ արտասահմանէն գնել մաս մը հրացան եւ թնդանօթ, որպէսզի մեր զինուորները չսոխրուին պատերազմի երթալ միայն սուրերով եւ նիզակներով:

Վերջին լուրերու համաձայն, Իտալիա կը չարունակէ զինուոր զրկել դէպի արեւելեան Աֆրիկէ:

Սուրիոյ վարչապետ Փարիզի մէջ

Շէյխ Թաճէտտին էլ Հասանի, Սուրիոյ վարչապետը, Մարսէյլ հասաւ չաբաթ օր եւ չիտակ Փարիզ եկաւ: 1929ին եւ 1933ին ալ Ֆրանսա եկած է, մասնաւոր պաշտօնով: Պատասխանելով թղթակիցներու հարցումներուն, շէյխ Թաճէտտին յայտարարեց թէ սկիզբէն ի վեր իր քաղաքականութիւնն եղած է ամրապնդել Սուրիոյ եւ Ֆրանսայի գործակցութիւնը, որպէսզի իր երկիրը կրնայ օր առաջ դառնալ անկախ պետութիւն մը՝ բայց անքակտելի կերպով կապուած Ֆրանսայի հետ: «Ընդարձակ ծրագիր մը կազմուած է Սուրիոյ վերաշինութեան համար,— ջրհորներ պիտի բացուին կամ մաքրուին անապատին մէջ, ճահիճներ պիտի չորցուին, առատերկրեայ ջրանցքները պիտի նորոգուին, ջրաբաշխական ուսումնասիրութիւններ եւայլն պիտի կատարուին: Իմ կառավարութիւնս բաւարար վարկ սահմանած է ցուցահանդէսի մը համար որ պիտի բացուի յառաջիկայ տարի, Դամասկոսի մէջ: Ճամբորդութենէս պիտի օգտուիմ, թէ այս ցուցահանդէսին յաջողութեան եւ թէ Սուրիոյ առեւտրական եւ հողագործական բարօրութեան համար, մասնաւորապէս ջանալով բանուկ փոխանակութիւն մը կազմակերպել Ֆրանսայի հետ»:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏ Զօր· Ըսմէթ Ինէօնիւ Անգարայէն մասնաւոր շոգեկառքով Տիարպէքիր մեկնեցաւ, Ատանայի ճամբով: Այս ճնճական ճամբորդութիւնը 43 օր պիտի տեւէ եւ վարչապետը բոլոր Արեւել·Նահանգները պիտի հանդիպի, յետոյ Երզնկա – Տրապիզոն – Սամսոն ճամբով Անգարա պիտի վերադառնայ:

ՎԵՑ ՀԱՆՔԱԳՈՐԾՆԵՐ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԵՑԱՆ Նիժնի Թասիլի մէջ (Ուրալ), սպանուած ըլլալով բանւոր ընկեր մը որ կը ձաղկէր գիրեճիւ իբրեւ «դասակարգային թշնամի»: Ուրիշ ինը ամբաստանեալներ, որոնց երկուքը կիներ, դատապարտուեցան երկարատեւ բանտարկութեան եւ տուգանաժողերու գրաւման: Դատավարութեան ատեն 160 հանիճագործներու պատուիրակութիւն մը ցոյց կատարեց, մահապատիժ պահանջելով մարդասպանին համար:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՆՐՈՒԻԺԵԼԻ

—•—

Երէկ վերջապէս ձեռս անցաւ Գրողներու Միջազգային Համագումարին առթիւ խօսուած գլխաւոր ճառերուն քնագիրը:

Միեւնոյն ատեն կարդացի Խ· Հայաստանի Գեղունկին՝ Ալազանի ճառը, (Զանգու, 29 յունիս):

Կարդացի եւ կարմրեցայ:

Լեռ ու ձոր՝ միւսներուն եւ այս տղուն շարադրութեան միջեւ:

Ձիշդ է որ լեռ ու ձորը իրապէս գոյութիւն ունի միւսներուն եւ մերին – ներուն միջեւ, ինչպէս անոնց պատկանած երկիրներուն եւ մեր աշխարհին միջեւ:

Բայց, կը կարծէի թէ մարդ գոնէ հիչ մը շուրջը կը նայի, երեւանէն Մոսկուա եւ անկէ մինչեւ Փարիզ գալէ յետոյ:

Արդ, մինչ մեծ ժողովուրդներու հզօր զաւակները, Անտրէ Ժիտ, եւ Պառպիւս (Ֆրանսա), Ֆորսթըր կամ Հըքսլի (Անգլիա), Պաճիչէրով, Տի – խոնով եւ Ա· Տոլստոյ (Խ· Միութիւն) եւ ուրիշներ կը խօսին համաշխարհային խոշոր հարցերու մասին, սկզբունքի խնդիրներ արծարծելով, մեր ճնճուկը անլի բարոզ մը կը կարդայ:

Ձիշդ այնպէս ինչպէս եթէ հրաւիրուած ըլլար խօսելու երեւանի կամ Աշտարակի «ակտիւ»ներու ժողովին մէջ:

Այսպէս, իր բերնով կ'իմանանք թէ «Խորհրդային Հայաստանը, մեծ մի – ութիւն մասնիկը, հայ ժողովրդի հայրենիքը ոչ ոքի կարեկցութեանը պէտք չունի»:

Շատ աւելի կարեւոր աւետիս մը·

— «Հայաստանի խորհրդային գրականութիւնը պայքարում է հայ ժո – ղովրդի թշնամիների դէմ, երկրից վտարուած հայ ֆաշիստների — դաշ – նակցականների դէմ, որոնք միացած համաշխարհային ամենասեւ ուժերին, կամենում են վտանգել Խորհրդային Միութեան, Խորհրդային Հայաստանի սոցիալիստական խաղաղ աշխատան – քը: Նա պայքարում է ազգայնական, օտարատեաց գաղափարների դէմ: Նա բարեկամ է, սիրում եւ պաշտպանում է բոլոր ազգերի առաջաւոր գրողնե – րին ու մտաւորականներին, որոնք պայքարում են մարդկութեան բարօ – րութեան համար»:

Ճակատագրա՛ծ է, աշխարհի ո՛ր մասին մէջ ալ գտնուին, մեր կար – մրուկները պիտի մնան միշտ անգերազանցելի՝ իրենց իմաստակութեամբ եւ մոլեռանդութեամբ: Անբուժելի՛:

Մանաւանդ անոնք որ վանէն երե – ւան անցած են:

Ի՞նչ մեղմս պահեմ, կ'ուզէի մասնակցիլ ի պատիւ Ալազանի սարքուած սեղանին, բայց իր թերխոշ եւ բթու ճառը···:

ՎԱՀԷ

Դաւձեալ ժողովրդական յարձանակ Գաղթականացի մը մէջ

Աթէնքի «Նոր Օր»ը կը գրէ յունիս 25ի թիւով·—

Լիփազմայի բախտն ալ վնռուեցաւ: Երէկ տեղի ունեցաւ թաղականական ընտրութիւնները, որոնք սկսան առտուան ժամը 9ին եւ վերջացան իրիկուն:

Ոստիկանութիւնը մինչեւ վերջ հսկեց եւ ներկայ ոստիկանները ընտրական տեղեկագիրը վաւերացուցին, հաստատելով թէ ընտրութիւնները կատարուած են հելլէնական օրէնքներու համաձայն եւ կանոնաւորութեամբ:

Ընտրութիւնները յետաձգելու համար, խառնակիչները աշխատեցան ամբողջ շաբաթ մը: Դիմում դատախազութեան եւ ոստիկանութեան, գրգռութիւն ժողովուրդին մէջ, մատնութիւն եւ բռնութիւն: Բայց ապարդիւն: Լի – փազմացին գրեթէ միաձայնութեամբ ընտրեց իր վտահելիները:

Ընտրական տետրակներու մէջ արձանագրուած էին 350, իսկ բուէարկութեան մասնակցած են 317 հոգի:

«Վագրերու հսկակշռի յուշ հրամանով» ընդունուեցաւ փոխադասութիւններէն

Պոլսոյ «Գաւրուն» թերթը կը գրէ այս վերնագիրներուն տակ — Փոխ – բարասնութեանց շրջանակներու մէջ խոր գոհունակութիւն պատճառած է այն լուրը թէ, նոր օրէնքին համաձայն, էվգաֆի վարչութիւնը պիտի հսկակշռէ եւ կարգի դնէ փոխբարասնութեանց վազրփները, միայն հարիւրին 5ի փոխ բաժին մը առնելով հասոյթներէն:

Ինչպէս յայտնի է, փոխբարասնութեանց հարուստները, դպրոց եւ եկեղեցի շինել տուած տեղ, տուներ եւ խանութներ ալ կը հիմնէին իբրեւ հասոյթի աղբիւր եւ գանձիճ վազրփ կ'ընէին եկեղեցիներու եւ դպրոցներու անուան: Իւրաքանչիւր համայնքին Պատրիարքը կը յանձնաձնէր այս կալուածները, իբրեւ միւթէվէլլի: Իսկ այն վայրերու մէջ ուր շատ վազրփներ կային, կազմուած էին կալուածոց վարչութիւններ: Այսպէս, Բերայի մէջ ներկայիս կայ կալուածոց հոգաբարձութիւն մը որ վարձու կուտայ իրեն ենթակայ տուներն ու խանութները և հասոյթը կը յատկացնէ իր դպրոցներուն եւ եկեղեցիներուն: Բերայի վազրփներուն մէջ կը գտնուին մեծ պանդոկներ, խանութներ եւ ի մէջ այլոց Թօֆաթլեան պանդոկը:

Ղալաթիան ալ շատ վազրփներ ունի, որոնք կը պատկանին դպրոցներու եւ եկեղեցիներու եւ բաղկացած են տուներէ եւ խանութներէ: Ասոնց մէջ են «Քիւչիւք եւ Պիւյիւք Միլլէթ» խաները կը պատկանին Պալըքլըի յունական հիւանդանոցին:

Հրեայ հայրենակիցներն ալ ունին մեծ խաներ, ափարթմանիներ եւ խանութներ, իբրեւ հասոյթի աղբիւր իրենց դպրոցներուն եւ հիւանդանոցին համար:

Վերջերս, վազրփներու այս մարմիններու գործունէութիւնը դժգոհութիւն առաջ բերաւ փոխբարասնութեանց մէջ եւ նոյնիսկ գործը դատարան հիւկաւ:

Ահա թէ ինչո՞ւ գոհունակութեամբ ընդունուեցաւ այն լուրը որուն համաձայն բոլոր վազրփները հսկակշռի տակ պիտի առնուին:

Փոխբարասնութիւնները իբրաւագիտական մարմիններ կազմած են, նոր օրէնքին համաձայն կազմակերպութիւններ ընելու համար:

15 ՕԳԱՆԱՒ ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԳԻԼԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Թուրքիոյ մաքսային պաշտպանութեան ընդհ· հրամանատարութիւնը աւարտած է ուսումնասիրութիւնը զոր կը կատարէր երկար ատենէ ի վեր: Հրամանատարութիւնը առաւելապէս նկատի առած է հարաւային սահմանները եւ Միջերկրականի շրջանակը: Առաջինին համար որոշած է գործածել արագ մրջոցներ եւ ի մէջ այլոց զրահապատ ինքնաշարժներ: Միջերկրականի սահմաններուն վրայ, մէկ կողմէ պիտի աւելցնէ շարժանաւերուն թիւը, միւս կողմէ 15 սաւառնակ պիտի ունենայ իր հրամանին տակ: Ցոյս կայ որ 1936ին գնուին սաւառնակները եւ զրահապատ ինքնաշարժները:

Որոշուած է գօրացնել նաեւ Պոլսոյ մաքսային կազմակերպութիւնը, ինչպէս նաեւ նոր դրութեամբ կատարել Իզմիրէն անցնող թրքական նաւերու հա –

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ· էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՎԵԼԱՆԵՐԸ ԵՎ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՅԵՐԸ

(Հարցազրույց մը)

— Ինչպե՞ս կը գնահատեք Ձեր ներկայ գործունեությունը Ամերիկայի մէջ, եւ ի՞նչ ակնկալութիւններ ունիք ապագային մասին։

— Ես ինքս ինծի համար ոչ մէկ նպատակ դրած եմ, եւ ոչ ալ ակնկալութիւններ ունիմ։ Ես կը գործեմ ու կը ստեղծագործեմ, ինչպէս որ ամէն մարդ կ՚ընէ իր կեանքին մէջ։ Ես կը գործեմ, որովհետեւ ինծի համար գործելը կեանքի պահանջ մըն է

ԴԱՎԹԱՍՈՑ ՅԻՍ ՈՎՔԵՂՎ

Մեր ի՞նչ տաճկահայ գրագետը չի ծանոթ Դավթասի անունին, որ ամենից առաջ հռչակվեց իբրև ազգային երգիչ, ապա՝ իբրև ազգային հերոս։ Ինչպես Սասնա Ծռերի, Ալամդարի, Ռուբեն Սեւակի, Ավետիք Իսահակյանի, Մուրացանի, Ռաֆֆու, Նար-Դոսի, Պեշիկթաշլյանի, Գրիգոր Զոհրապի, Վահան Թոթովենցի, Ռուբեն Զարդարյանի, Ռուբեն Սեւակի, Ալեքսանդր Ծատուրյանի, Ռուբեն Դարբինյան

կակչիռը: Փիրէէն եւ Ազեքսանդրիայէն եկող ուղեւորներէն անոնք որ Իզմիր պիտի ելլեն, ցամաքի վրայ պիտի քննուին, Պոլիս ելլողներն ալ նաեւ մէջ պիտի քննուին որպէսզի ժամանակ չկորսուի:

Գերմանիա գաղթավայր պիտի պահանջէ

«Վերսայլի դաշնագրին անէծքը զրկեց մեզ գաղթավայրեր ունենալու իրաւունքէն, բայց համբերութի՛ւն, Առաջնորդը իրարու եռեւէ կը լուծէ խնդիրները: Գաղթավայրերու խնդիրը պիտի հասուննայ երբ Գերմանիա նորէն մեծնայ եւ զօրանայ Եւրոպայի մէջ»:

Այս ճառը խօսեցաւ Զօր. Էփ, նոր Գերմանիոյ նահանգապետներէն, նախկին պատերազմիկներու առջեւ:

Իսկ Տօքթ. Կէօպէլս, քարոզչութեանց նախարարը, աւելի կրակոտ ճառ մը խօսելով 130,000 ուկնդիրներու առջեւ, չէչտեց.

— «Երբ սերունդ մը որ պատերազմը կորսնցուցած է ամբողջ աշխարհի առջեւ, կը համարձակի վերահաստատել պարտաւորիչ զինուորութիւնը, հակառակ բովանդակ աշխարհի ազմուկին, կրնանք ըսել թէ այդ սերունդը զուտ-տիկ մարդերէ չի բաղկանար: Ֆրանսացիները կ'ըսեն.— «Մեր բանակը խաղաղութեան համար է, իսկ ձերինը պատերազմի»: Ադամէն ի վեր բոլոր կազմակերպուած բանակները առաջադրուած են խաղաղութեան պահպանութեան համար: Երբ աշխարհ կ'ըսէ.— «Վերազինումը արգիլուած է», միաքո կուգայ Սաքսոնիոյ խեղճ թագաւորը, որ 1918ի յեղափոխութիւնը կը դիտէր իր պալատին պատուհանէն եւ կը մրմռար.— «Բայց այս բանը օրէնքի դէմ չէ՞»:

1919էն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, Գերմանիա այս տարի յունիս 28ի տարեդարձը (Վերսայլի դաշնագիր) տօնեց ոչ թէ իբրեւ ազգային սուգի օր, այլ իբրեւ օրը ազգային – ընկերվարութեան: Եւ այս առթիւ էր որ Տօքթ. Կէօպէլս խօսեցաւ իր ճառը:

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼԱՒԵՐ ՓԱՆՒ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

60 «ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՕԴԱՆԱՒԵՐ» պիտի շինուին Մ. Նահանգներուն մէջ, ամենավերջին դրութեամբ: 8,507,000 տոլար վարկ սահմանուած է այս օդանաւերու շինութեան համար: Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին եւ ատոր համար ալ նոր օդանաւերը կը կոչուին «խորհրդաւոր»:

Պ. Քրւք, Փարիզի ոստիկանութեան նախորդ վերատեսուչը (այժմ նախագահ Փարիզի բաղաքապետական խորհուրդին), շաբաթ մը մենամարտեցաւ իր նախորդին՝ Պ. Կօտէնի հետ, որ վիրաւորիչ բաց նամակ մը ուղղած էր իրեն: Պ. Կօտէն թեթեւապէս վիրաւորուեցաւ այ սրունքէն: երկու հակառակորդները չհաշտուեցան:

ՋԻՒՐՇԱՒ – ՓԱՐԳԵԼԱՅԱՂԻ (Սուիփսթէյճ) մեծ պարգեւները, երեք – կան միլիոն ֆրանճ, շահեցան հետեւեալ թիւերը, 470,011 I, 076,366 E եւ 011,082 Y, շնորհիւ «Քրիւտիթէ» ձիուն: 1,500,000ական ֆրանճ շահեցան 102,009 U, 109,865 I եւ 194,000 I թիւերը, իսկ մէկ մէկ միլիոն՝ 294,895 A., 443,694 U. եւ 174,314 E. թիւերը:

երեք միլիոնի մէկ պարգեւը ինկած է Թուլոնի սպանդանոցի 24 պաշտօնեաներուն:

ԳՈՐՏԵՐՈՒ ՍՊԱՆՈՒՄԸ արտակարգ չափերու հասած է Նիւ Եորքի հրապարակին վրայ: Գիները չափազանց բարձրացած են: Շահադէտներ առիթէն օգտուելով, կը յանձնարարեն գորտ հասցնել գիւղերու մէջ:

ԻՏԱԼԻՈՑ ԱՄԱՆՆԱՑԻՆ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐԸ պիտի կատարուին յուլիսին եւ օգոստոսին, մասնակցութեամբ կէս միլիոն զինուորներու: Օգոստոսի վեր – ջին շաբթուն պիտի կատարուին մասնաւոր ռազմափորձեր, որոնց ներկայ պիտի ըլլան թագաւորը, Պ. Մուսոլինի եւ պետութեան բոլոր աստիճանաւոր – ները:

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ մասին հրատարակուած միջազգային տեղեկագիր մը կը հաստատէ թէ տագնապը զգալապէս աւելցած է մէկ տարիէն միւսը, հե – տեւեալ երկիրներուն մէջ.— Պուլկարիա, Ֆրանսա, Հունգարիա, Իրլանտա, Հոլանտա, Լեհաստան, Սպանիա, Զուիցերիա եւ Եուկոսլովիա: Մ. Նահանգներուն մէջ կացութիւնը կայուն է, իսկ ուրիշ երկիրներու մէջ թեթեւ նուազում մը կը նշմարուի:

Ֆրանսայի մէջ յունիս 17էն 22ի շաբթուն պակսած են 4840 ցպաստրնկակ գործազուրկներ:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿի համագումարը փակելով իր նիստերը, միաձայնութեամբ ընդունեցաւ բանաձեւ մը, որով կ'առաջարկէ ան – յապաղ ամրացնել դրամները, իբրեւ անհրաժեշտ պայման տնտեսական վե – րակազմութեան:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ եղաւ իտալացի գործաւոր մը, բերնին մէջ պայթուցիկ նիւթ մը դնելով եւ բռնկցնելով:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ զինուորագրութեան վարչութիւնը յուլիս 1էն սկսաւ արձանագրել 47,000 նոր զինուորներ՝ բանակին եւ 11,000 հոգի՝ ճաւատորմիղի համար, համաձայն վերջերս ընդունուած օրինագծի մը: 860 միլիոն տոլար սահմանուած է այս յաւելման համար: Այս կարգադրութեամբ, Մ. Նահանգներու բանակը պիտի ունենայ 165,000 զինուոր, ճաւատորմիղ՝ 16,000 հետեւակազօրք եւ 93,500 ճաւազ:

14,000 ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՇՐՋԻԿՆԵՐ ճամբայ ելած են Նիւ Եորքէն, 25 շոգեճաւերով, Ֆրանսա գալու համար: Հինգ տարիէ ի վեր առաջին անգամ է որ այսքան բազմաթիւ շրջիկներ ճաւ կը ճոտին մէկ օրուան մէջ:

ԱՏԱՓԱԶԱՐԻ ՄԷՋ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺի ցնցումներ զգացուեցան յուլիս 1ի առտուն: Ցետոյ փոթորիկ մը պայթեցաւ տեղատարափ անձրեւներով:

Հ Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԱԿԱՆՑԻ Ընդհանուր ժողովի նիստը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ շաբաթի (3 Յուլիս) երեկոյ ժամը 8.30ին, 32, Ավընիւ Կօպլէնի սրճարանի վերնայարկը:

Միաքերու փոխանակութիւն ընկեր Ա. ԱՐԾՐՈՒՆիի դասախօսութեան շուրջ:

ՊԱՆԵՒՕ-ՔԱՇԱՆի «Աւծիւ» Ընթակամիաէի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ Յուլիս 4ին Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին 17, Րիւ Ամբէր, Քաշան:

Շաբաունակութիւն նախորդ ժողովին:

ՅՈՒԲԻԼԻՆԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ

ՏԻԿԻՆ ԵՂԻՍԱԲԵԹ ՋՕՐԵԱՆԻ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ 40.ԱՄԵԱՅ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ

Շաբաթ, Յուլիս 6ին, իրիկուան ժամը 8.30ին

ՍԱԼ ԺԷՕԿՐԱՖԻԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

184 Bld. St. Germain. Paris (6)

Մետրօ՝ **St. Germain des Prés**

ՀԱՆԴԷՍԻՆ ՊԻՏԻ ԺԱՄԱՆԷ ԺԸՆԵՒԷՆ

ՅՈՐԵԼԵԱՐ ՏԻԿԻՆ ԵՂ. ՋՕՐԵԱՆ

Ատենախօսութիւններէ, ուղերձներէ եւ ՅՈՐԵԼԵԱՐԻՆ ՄՕՏԲէն վերջ՝ գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ՝

ՕՐ. ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆի, ՓԻԿԻՆ Ա. ԳԷՈՐԳԵԱՆի,

Mlle Lily Laskineի (տաւիղ), ՕՐ. Տ. ՋԱՌԱՓԵԱՆի (դաշնակ),

Mlle Nelly Gauthierի (թաւջութակ), ՕՐ. Հ. ԳԱԶԱԶԵԱՆի (արտասանութիւն) եւ ա.

ՍԻՓԱՆ *երգչախումբի*

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ա. ՊԱՐԹԵՒԵՒՆի

Տոմսերու համար դիմել ՅԱՌԱՋի խմբագրութեան կամ Յոբելինական Յանձնաժողովին հետեւեալ հասցէով.—

Madame M. DJANCHIAN, 5, Rue Henri Duchêne. Paris (15)

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կը խնդրուի մինչեւ հիմա ցրուած տոմսերուն վրայ ՍՐԲԱԳՐԵԼ հանդէսի օրը եւ վայրը ճամաձայն սոյն յայտարարութեան:

ՅՈՒ. ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Լ. ՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԱՄՍԱԳՐԻ ՅՈՒՆԻՍԻ ԹԻՒԸ

Լոյս տեսաւ «Հայրենիք» ամսագրի 13րդ տարուան 8րդ (յունիս) թիւը հետեւեալ ճոխ բովանդակութեամբ.—

1. ՊԵՐՃՈՒՀԻ.— Օդակ մը շղթայէս: 2. Լ. ԳԵՂՈՒՆԻ.— Կարօտի երգ: 3. ԼԵՒՈՆ ՄԵՍՐՈՊ.— Նէոմի: 4. Ե. ԹԱՇՃԵԱՆ.— ա) Երբ կը մեկնիմ եւ բ) Կենսագրութիւն: 5. Ա. ԱՄՈՒՐԵԱՆ.— Անվերադարձ: 6. ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ.— Հէքեաթ: 7. ԱՌՆԱԿ.— Սէրը: 8. Յ. ՔԻՒՐՏԵԱՆ.— Յովհաննէս Թլկուրանցիի տագերը: 9. Ս. ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ.— ա) Մեհուքեան ժամերին եւ բ) Գարնան մրմունջները: 10. ՀԱՅԿ ՕՀԱՆԵԱՆ.— Մի երգ եմ ուզում: 11. ԱՆՆԻԿ.— Երկրիս վիշտը: 12. Լ. ՈՒՍ.— Հարցականի ուղիներով: 13. ԳՈՒՐԳԷՆ ՏԷՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ.— Պեղումները Առաջաւոր Ասիոյ մէջ: 14. Վ. ԲԱԲԱՑԵԱՆ.— Մտածումներ Հ. Յ. Դ.եան երիտասարդ սերունդի մասին: 15. Դ. ԱԶԱՏԵԱՆ.— Ցոյները հայոց պատմութեան մէջ: 16. ՌՈՒԲԷՆ ԲԵՐԲԵՐԵԱՆ.— Սերովբէ վարժապետի կեանքը: 17. ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՍԱՅԸԼԵԱՆ.— Հայրենի յուշեր: 18. Զ. ԱԻԱԼՈՎ.— Վրաստանի անկախութիւնը: 19. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ՏԷՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆ.— Մարդը եւ իր սնունդը: 20. Ա. ԳԻԼԼԱՆԴԱՆԵԱՆ.— Բագուի երկրորդ ընդհարումները: 21. ՂԱԶԱՐ ՔՈՉԱՐԵԱՆ.— Հայդուկի մը յուշերէն: 22. Ա. ԱԹԱՆ.— Հայ կեանքը (*ամսական տեսութիւն*): 23. Մ. Օ.— Ամերիկահայ կեանք (*ամսական տեսութիւն*): 24. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ.— Դիւան Հ. Յ. Դաշնակցութեան:

Տարեկան բաժնեգին 5 տոլար, վեցամսեայ 3 տոլար:

ՀԱՅԱՁԱ.— Hairenik Monthly, 13 — 15 Shawmut St. Boston, Mass. (U. S. A.):

ԾԱՌԱՋ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ 56, Rue Piat (ՊԷԼՎԻԼ)

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԼՐԱԳՐԱՎԱՃԱՌԻՆ ՄՕՏ

Croix Rougeի (ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ) ՄԷՋ **ԾԱՌԱՋ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ**

ՊԻՒՐՕ ԹԱՊԱ **14, Grand'Rue, Croix Rouge.**

ՀԱՅ ԳԵՂՋԿԱԿԱՆ ՀԱՐՍԱՆԻՔ

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՕՍՈՒՆ ՖԻԼՄԸ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ ԲԱՑԱՌԱԲԱՐ ԵՒ ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՅՆ

ԻՄԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄԷՋ.—

2 Յուլիս, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին

Mignon Palace. Place Voltaire, Métro Petits Ménagesի ելքէն դիմացը Porte de Versailles ի գիծին վրայ:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ.—

3 Յուլիս, Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին

Cinéma de la Gare. Շոգեկառքի կայարանին դիմացը:

ԱՐՆՈՒՎԻԼ-ԼԷ-ԿՈՆԷՍԻ ՄԷՋ.—

4 Յուլիս, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին

Casino d'Arnouville. Ave. de la Gare de Villiers le Bel.

ԳԻՆԵՐԸ 4 ԵՒ 5 ՖՐԱՆՔ

ՄԱՆ.— Մօտ օրէն պիտի ներկայացուի՝ ՄԱՐՍԷՅԷԼի, ԼԻՈՆի, ՎԱԼԱՆՍԻ, ՏԷՍԻՆի եւ վիէնի մէջ:

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՅԿ. ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ 29ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԱՅԻՆ ԱՌԹԻԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃՈՂՈՎԻՆ ԿՈՂՄԷ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՕՐԻՈՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ermitage de Longchampsի ԴԱՐԱՍՏԱՆԸ (Bois de Boulogne)

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ԱԶՆ. ՏԻԿ. ՆՈՅԵՄԻ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆԻ

ԿԻՐԱԿԻ, 7 ՅՈՒԼԻՍ 1935, ԺԱՄԸ 13ԷՆ 25

Բացօթեայ պար: — Ընտիր նուագախումբ: — Համեղ ինանկիաներ: Պիւֆէ եւ պաղ ընթրիք գիւրամատչելի գիներով: Անձրեւի պարագային ընդարձակ սալօններ:

Տոմսակ կր ծախուի Հ. Բ. Ը. Միութեան կեդրոնատեղին՝ 11 **Square Alboni, Paris. Tél. Troc.** 03-18: Ինչպէս նաեւ հանդիսավայրի մուտքին:

ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐԱՆՔ

Առաջին consommation ը ՊԱՐՏԱԻՈՐԻՉ 5 ֆրանք: Յաջորդ consommation ները 2 կամ 3 ֆրանք ըստ սակացոյցի:

Հաղորդակցութեան միջոցն է Porte Maillot էն մեկնող 44 թիւ ճանրակառքը, եւ իջնել Ermitage de Longchamps:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ.— Հ. Բ. Ը. Միութեան վերջին վճռակատարութեան այն պարագաները որ չեն պահանջուիր մինչեւ Յուլիս 7, Միութեան նուիրուած պիտի նկատուին:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԻՋԵ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի ԱԳԳ. հիւանդանոցին

33. Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)

Մետրօ՝ Bonne-Nouvelle

ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ:

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մետրօ՝ Odéon եւ Ընկ Միքէլ Հեռաձայն **Danton: 52-73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԱՆԻԷՒԻ ՄԷՋ **ՅԱՌԱՋ** ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Պ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի «ԱՇՏԱՐԱԿ» սրճարանին մէջ:

34, Villa Rouveyrolle. Asnière (Seine).

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մեր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնենք Տէր եւ Տիկին Թոսրով Նալպանտեանի եւ իր հաւատնի պարագաներուն, *Ալիս Նալպանտեանի* դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

Տէր եւ Տիկ. Գէորգ Աւետիսեան

Էքս, 28 Յունիս 1935

ՄՈՎԵՋԵՐԵԱՅ ՓԱՆՍԻՈՆ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

ՊԱՏԱՆԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ՝ *12* ՏԱՐԵԿԱՆԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

Անգլիական շքեղանակ եւ Հանգստաւէտ պայմաններ:

Դիմել՝ Տիկին *ԺՈՐԴԱՆԻԱՑ*

Հեռաձայն՝ Michelet: 11-86

ԳԱՑԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

— Տեսնո՞ւմ էք այդ թշուառներին, զրանք նոյնպէս՝ հասարակութեան հիւանդոտ կազմուածքի արտադրած վէրքերն ու պալարներն են, որ կարիլ եւ այստեղ են ձգել, այն մտքով, որ կազմուածքը բոլորովին չվարակուի: Բայց ո՞ւրտեղից առաջ եկան այդ վէրքերը, այդ թարախալից պալարները,— յայտնի բան է, նոյն կազմուածքի հիւանդոտ զրութիւնից: Եթէ մարմինը առողջ լինէր, զրանք չէին լինի: Քննեցէք զրանց իւրաքանչիւրի կեանքի պատմութիւնը եւ դուք կը տեսնէք, որ զրանց զործած յանցանքների արմատը զրած է եղել այն հողի մէջ, որից զրանք բուսել, աճել եւ զարգացել են: Իւրաքանչիւրի յանցանքի ձեւը, տեսակը, որպիսութիւնը տեղային բնաւորութիւն ունի: Եւ այդ կէսից նայելով, այդ թշուառների ամէն մէկի կեանքի պատմութիւնը՝ նոյն հասարակութիւնների մասւոր, բարոյական եւ հոգեկան հիւանդութեան պատմութիւնն է, որոնց միջից դուրս են եկել զրանք: Այստեղ, այդ արգելանոցի մէջ, կարելի է ուսումնասիրել այն բոլոր կրթական, տնտեսական եւ հասարակական պայմանները, որ առաջ են բերել այս տեսակ հրէշներ:

Վերջացնելով իւր խօսքը, նա կրկին դարձաւ դէպի ինձ հարցրեց.

— Հիմայ հասկացա՞ք թէ ով է մեղաւորը, որ դուք, ես եւ այդ բոլոր թշուառները այստեղ բերուեցան:

— Ձմարիտն ասած, չատ փոքր հասկացայ,— պատասխանեցի ես, ամաչելով իմ տգիտութեան վրայ:— Դուք բոլորովին նոր բաներ էք խօսում:

Նրա սառն դէմքի վրայ երեւաց մի թեթեւ ժպիտ:

— Զեզ այնպէս է թւում, ասաց նա,— Բայց իմ խօսքերը նոր չեն, խելացի մարդիկ այսպէս են մտածում: Հիմայ ես կը խօսեմ ձեզ հետ աւելի պարզ կերպով, հէնց ձեր լեզուով, որ դուք հասկանաք: Ես իրրեւ օրինակ կը վերառնեմ հէնց ձեր անճնաւորութիւնը, որովհետեւ դա աւելի մօտիկ եւ աւելի ծանօթ է ձեզ: Առաջէք, խնդրեմ, դուք ինչո՞ւ սկսեցիք գողանալ, երբ ձեր պատանեկութեան հասակում բնակեցաք այն մանկահասակ սրիկաների հետ:

— Մենք քաղցած էինք մնում, այդ պատճառով գողանում էինք, որ ապրենք:

— Շատ լաւ: Բայց միթէ՞ չէիք կարող դուք, կամ այն մանկահասակ սրիկաները, ձեր աշխատանքով հաց վաստակել եւ չգողանալ:

— Մենք ոչինչ չէինք սովորած:

— Տեսնո՞ւմ էք, այստեղ կան պատճառներ, որ մարդուն անբարոյական են դարձնում, այն է՝ աշխատանքին անսովոր եւ անընդունակ լինելը:

Եւ նա սկսեց երկար բացատրել, թէ ինչ բան է հացի խնդիրը մարդկային հասարակութեան մէջ, թէ ինչո՞ւ մարդիկ հացի համար անբարոյական են դառնում, ասաց, որ ոչ միայն մի անհատը, գործելու անընդունակ լինելով եւ արդար աշխատանքի սովորած չլինելով, դառնում է գող, աւազակ, խարեբայ,— այլ մի ամբողջ ժողովուրդ կարող է այսպէս դառնալ, եթէ աշխատանքի սովորած չէ: Նա օրի – նակ բերեց մի քանի ցեղեր, որ պարապում են աւազակութեամբ եւ կողոպտում են իրանց հարեւաններին: Ես հարցրի.

— Կան մարդիկ: Որոնք աշխատանքի սովոր են, որոնք ընդունակ են գործելու, բայց զբաղեալ գողանում են, խարում են եւ իրանց վաստակի մէջ անպակաս միջոցների են դիմում, օրինակ, Պարսկաստանի խաչագող – ները եւ Հրեաները:

Նա պատասխանեց.

— Առաջէք խնդրեմ, ինչո՞ւ ոչ մի այլ բարեկարգ երկիր, այլ միայն Պարսկաստանը արտադրեց խաչագողներ: Այդ խաբեբաները ուրիշ ո – չինչ չեն, եթէ ոչ, Պարսիկների բնական արդիւնք: Մահմէտական կրօնը պիղծ է համարում նրանց. օրէնքի առջեւ հաւասար իրաւունքներ չեն վայելում, նրանց կեանքը ապահով դրութեան մէջ չէ գտնւում, նրանց մշակութեան պտուղները, մահմէտականներից պիղծ համարուելով, չեն վաճառւում, եւ այսպէսով զրկւում են ապրուստի ամենահասարակ միջոցների մէկից, որ մատակարարում է նրանց հողը, աւելացրէք դրանց վրայ Պարսիկների ճնշումը, հալածանքը, կամայականութիւնը, հարստահարութիւնը եւ ձեզ հասկանալի կը լինեն խաչագողների գոյութեան բուն պատճառները: Սարկութիւնը խաչագող – ների մէջ զարգացրեց նենգաւորութիւն, իսկ ճնշուած, հալածուած եւ հարստահարուած դրութիւնը նրանց անբարոյական զարձրեց: Հալածանքը զարգացրեց այդ հալածեալների մէջ նոյնպէս հալածախրութեան ոգի, իսկ հարստահարութիւնը ամեցրեց նրանց մէջ անբարոյական բնազդումներ: Վերեւից, այսինքն իրանից աւելի զօրաւորից, հարստահարուելով, սովորեցին նրանք հարստահարել իրանցից աւելի տկարներին: Այսպիսի ճնշումը արտադրեց խաչագողներին: Պարսիկները հարստահարում էին նրանց կամ իմ ուժով, իսկ նրանք սովորեցին հարստահարել Պարսիկներին՝ կամ իրանցից աւելի տգէտ մարդկանց մեզմ խորամանկութեամբ եւ զանազան սատանայական խաբեբայութիւններով: Ազատ մրցութեան մէջ եւ իրաւունքների հաւասարութեան մէջ նրանք կրող էին ապրել կերպով մարդաւարի. Բայց որովհետեւ այդ իրաւունքները հաւասար էին,— մի կողմում կանգնած էր բռնութիւնը, կոպիտ ուժը, իսկ միւս կողմում՝ անճարն հնազանդութիւնը, — այսպիսի յարաբերութեանց մէջ, շատ բնական է, որ մերցութեան համար նրանք կ'ընտրէլ անպնիւ միջոցներ: Մի չատ այդ զրութեան մէջ են եղել եւ են Պարսկաստանի խաչագողները: Այլեւս ինչո՞ւ ենք մեղադրում խաչագողներին, որ նրանք անբարոյական զարձան. չէ որ մահմէտական աշխարհը փչացրել նրանց:

— Դուք օրինակ բերեցիք եւ Պարսկաստանի Հրեաներին,— առաջ տարաւ նա:— Չէ կարելի այդ ազգը անբարոյական կոչել, որ տուել է մարդկութեանը երկու ամենավսեմ եւ ամենաբարձր կրօնքներ, որոնք բարոյականութեան հիմունքն են կազմում

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 76

(ՆՐԹՆԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութները	140 փրանք	70 փրանք	35 փր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 փրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 փրանք	100 փրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
3
ՅՈՒԼԻՍ
MERCREDI
3 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2847

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԵՒ ՎՃՌԱԿԱՆ ՎԻՄԱՐԸ

— oo —

Պոլսոյ «Թուրքուն» թերթը (նախկին «Վագրթի») , երկու անգամով հազորդեց չատ կարեւոր տեղեկութիւն մը :

Ինչպէս կարդացին ընթերցողները, նոր օրէնքի մը համաձայն, այսուհետեւ էվգաֆի տեսչութեան հակակշռին պիտի ենթարկուին փոքրամասնութեանց «վագրթի»ները :

Այս ծառայութեան համար, էվգաֆը պիտի ստանայ «չատ փոքր բաժին մը», 5 առ հարիւր :

Պատճառաբանութիւնն ալ չատ համոզիչ է .

— «Մինչեւ հիմա փոքրամասնութեանց վագրթները կը յանձնուէին համայնքներու կողմէ ընտրուած միւթէվէլլիներու կողմէ, իսկ էվգաֆի տեսչութիւնը չէր հետաքրքրուեր թէ մատակարարութիւնը ազէ՞կ է թէ գէշ է, թէ հասոյթները տեղին կը ծախսուի՞ն : Նոր օրէնքով կը փոխուի այս կացութիւնը» :

Թուրք թերթը ուրիշ բաներ ալ խմացեր է, անշուշտ քաղելով պաշտօնական աղբիւրէ .

— «Ինչպէս յայտնի է, փոքրամասնութեանց հարուստները դպրոց եւ եկեղեցի շինել տուած տեղ, տուներ եւ խանութներ ալ կը հիմնէին, իբրեւ եկամուտի աղբիւր եւ զանոնք վագրթի կ'ընէին եկեղեցիներու եւ դպրոցներու անուան : Իւրաքանչիւր համայնքի պատրիարքը կը յանձնէր այս կալուածները, իբրեւ միւթէվէլլի : Իսկ այն վայրերուն մէջ ուր վագրթներ շատ կային, կազմուած էին կալուածոց Վարչութիւններ» :

Այս առթիւ յիշելով հայկական, յունական եւ «եհուտի» հաստատութեանց կարդ մը հարստութիւնները,— տուն, խանութ, ն, Թոզաթլեան եւն.— «Թուրքուն» զոհունակութեամբ կ'արձանագրէ թէ փոքրամասնութիւնները իրենք արդէն գժգոհ էին վարչներու մատակարարութենէն : «Ահա թէ ինչու գոհունակութեամբ ընդունուեցաւ այն լուրը որուն համաձայն բոլոր վագրթները հակակշռի տակ պիտի առնուին» :

Իրականին մէջ, թրքական իշխանութեան նպատակը ոչ կալուածներու չատագոյն մատակարարութիւնն է, ոչ ալ հաշիւներու կանոնաւորութիւնը, այլ փոքրամասնութեանց վերջնական կապազատումը :

Իր թաթին տակ առնելով անոնց անչարժ հարստութեանց մատակարարութիւնը, էնկիւրի իր հիմնական քաղաքականութեան ուրիշ մէկ երեսն է որ կը բանայ :

Տարիներու ընթացքին, օգակները ամբապէս տեղաւորելով բարոյական գետնի վրայ, եւ ամէն իրաւասութենէ զրկելով փոքրամասնութեանց վարիչ մարմինները, ան այժմ կը ձգտի փորել անոնց նիւթական յենարանները :

Այս ծրագիրը չատոնց կը գործադրուէր, արդէն, «լքեալ» գոյքերու քաղաքականութեամբ :

Ստանասաբեան խանի կամ Բանկալթիի զերեզմանատան չափահասութիւնը ոչ բացառիկ դէպք մըն էր, ոչ ալ կորսուած դատի մը տրամաբանական ելքը : Շատ խոշոր պատառներ ըլլալով, այդ երկուքը դատի յանգեցան եւ յիշուեցան տարիներով· իսկ ուրիշ անհամար հարստութեանց ատոր ո՞վ լսեց : (Հարցը Պոլսոյ մասին է· գուցէ քանի տարիէ ի վեր «մաքրուած» ըլլալով) :

Արդ, ինչ որ պատահաբար կը կատարուէր իբրեւ ատար «լքեալ» գոյքի, այսուհետեւ պիտի չարունակուի ծրագրեալ եւ տեւական, չնորհիւ նոր օրէնքին :

Էվգաֆի տեսչութիւնը միչտ իրաւունք պիտի ունենայ խրելու չտին մանրամասնութեանց մէջ, վիճելի համարելու այս կամ այն կալուածին սեփականութիւնը, եւ ատոր հանգուցարար հալածելու փոքրամասնութեանց անչարժ, նոյն իսկ չարժուն հարստութիւնները :

Սկիզբէն իվեր, օրինապէս իսախուտ վիճակ ունեցած է ոչ-Թուրք հատարակութենէն սեփականութեան խնդիրը, օրուան իշխանութեան կամքէն կախուած ըլլալով ամէն բան :

Նոր Թուրքիան ահագին ճամբայ կարեց Իթթիհատէն մինչեւ քամալապետութիւն, եւ այժմ բոլոր զէնքերն ունի իր ձեռքին մէջ, ըստ օրինի չեղեալ հռչակելու համար ընկալեալ սովորութեամբ, նոյն իսկ օրէնքներով հաստատուած իրաւունքներ :

Նոր օրէնքը նոր եւ աւելի լայն դուռ մը կը բանայ, ատոր ներսէն զարնելու համար :

Անոր չնորհիւ, էվգաֆի տեսչութիւնը (պետութիւնը) ոչ միայն պիտի կրնայ «ատուգել» վագրթներու մատակարարութիւնը, այլեւ «ուղղութիւն տալ» անոնց եկամուտներուն գործածութեան :

Մանաւանդ որ, բոլոր փոքրամասնութեանց մէջ ալ կը վիճան հաստատութիւններուն հաստատութիւնները ...

Ահա մէկ տարիէ ի վեր, կառավարութեան ձեռքով մը սրիկաներ գրաւած են Ղալաթիոյ եկեղեցին եւ կեդրոնը վարժարանը եւ բոլոր կալուածները, եւ իրենց ուզածին պէս կը խաղան եկամուտներուն հետ, բացարձակապէս մերժելով որ եւ է ազգային իշխանութիւն :

Ահա ուրիշ հայանուն սրիկայ մը որ «լայիք» (աշխարհական) «Թուրք Քրիստոնեաներու Միութիւն» է կազմեր ...

Ուրիշ խօսքով, քամալապետութիւնը պատրաստ ունի ոչ միայն արցունքներով օրէնքներ՝ փոքրամասնութեանց ոտքն ու ձեռքը կապելու, անոնց հանրային կեանքը կղզիանքի տակ առնելու համար, այլ եւ ատոնցմէ ստանձնելով յաւուրապահներ, իւրաքանչիւր հատարակութեան մէջ :

Կը բաւէ որ այս կամ այն փոքրամասնութենէն հինգ – տասը «Թուրք – քրիստոնեաներ» ազդանշան մը արձակեն, որպէսզի «բարեկարգիչ» օրէնք մը եւս խմբագրուի, եթէ եղածները չեն բաւեր :

Նկատեցէք որ, կղերական տարազի բացառիկ չնորհին մէջ, էնկիւրի չմոռցաւ հանրածանօթ չոչորթն իսկ, Քէօքինի Փաշա էֆֆիմը, զայն հաւատալ բռնելով օրթոտոքս պատրիարքին հետ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԱՒԻԱՆԸ ՄԻՆՉԵՒ ԱՃՈՒՆ

Յուլիս 1ի երեկոյեան, Փափէ Վոլթէրի սրահին մէջ, Հօկր թէյասեղան մը կազմակերպած էր ի պատիւ Ալազանի, որ Փարիզ եկած էր Գրողներու Միջազգային Համագումարին առթիւ : Օրուան հիւրը կարդաց գեկուցում մը Խ· Հայաստանի արուեստի ու գրականութեան մասին :

Զեկուցումէն վերջ եղան գրաւոր շարք մը հարցումներ, բոլորն ալ ներգաղթի մասին :

Ալազան պաշտօնապէս եւ յանուն Հայաստանի Խորհ· կառավարութեան յայտարարեց, թէ այս տարի անպայման ներգաղթ կը կազմակերպուի եւ առաջին կարաւանը Հայաստան կը մեկնի մինչեւ աշուն : (*Տեղեկութիւն չունի թիւի եւ բուն թուականի մասին*) :

«ԿԱՄ ԿՐՃԱՏԵԼ, ԿԱՄ ՆՈՐ ԴՐԱՄ ՏՊԵԼ»

Կարգ մը թերթեր ուշադրութիւն կ'րհրաւիրեն վարչապետ Պ· Լաւալի հետեւեալ յայտարարութեանց վրայ, որ եղած են Ռուայայի մէջ, բանախօսութեան մը առթիւ .

— *Երմոտայդային բացը ընդհանրապէս կը հաչուեն 11 միլիառ Ֆրանք· բայց իրականին մէջ չատ աւելի մեծ է եւ օր ըստ օր կ'աճի : Պետութիւնը դիտէ իր ծախքերը, բայց իր եկամուտները հետզհետէ աւելի անստոյգ կը դառնան : Ներկայ կացութիւնը մխայն երկու ելք ունի,— կրճատել ծախքերը կամ նոր դրամ տպել : Չեմ կրնար ըսել թէ ի՛նչ խնայողութիւններ ծրագրած են, ես կանգ չպիտի առնեմ որ եւ է բանի առջեւ : Եթէ ժողովրդականութիւնս պիտի կորսնցնեմ, կ'ընդունիմ զայն իբրեւ իմ վարձատրութիւնս : Որ եւ է սպառնալիք զիս չպիտի չեղեցնէ իմ գործ չարչարս, ո՛ր կողմէն ալ ըլլայ» :*

Փարիզ վերադարձին, պատասխանելով թղթակիցներու հարցումներուն, Պ· Լաւալ յայտարարեց .

— *Գործի ձեռնարկած եմ, իմ աշխատակիցներուս հետ յօրինելու այն միջոցները որ անհրաժեչտ են երկրին փրկութեան համար : Կ'ուզեմ որ թոյլ տան աշխատիլ անդորրութեան եւ պայծառութեան մէջ : Ինչ որ կ'բսուի հրատարակելի հրամանագիրներու մասին՝ կանխահաս է : Կր զգուշացնեմ հանրութիւնը այն պայքարներուն դէմ որոնք ամէն բանէ առաջ չահագիտական նպատակներ ունին : Ի հարկին չպիտի վարանիմ դադրեցնել զանոնք : Այն պահուն ուր մի – ջոցներ ձեռք պիտի առնենք ազգային դրամին փրկութեան համար, անհրաժեչտ է որ բոլորն ալ համակերպին կարգապահութեան» :*

ԱՆԳԼԻԱ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԷ, ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԿԸ ՄԼՐԺԷ

Ինչո՞ւ ծախուկցան Հռոմի բանակցութիւնները

Անգլիոյ երեսփ· ժողովի երկուչաբթի օրուան նիստին մէջ, Պ· Իրըն չատ կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ իր վերջին առաքելութեան մասին (Փարիզ եւ Հռոմ) : Իր խօսքերէն բացորոչապէս երեան կուգար թէ ձախողած էր թէ անգլիւզերման համաձայնութեան եւ թէ հապէչական հարցին մէջ : Սկսելով Փարիզի ճամբորդութենէն, Անգլիոյ անպաչտօն նախարարը յայտարարեց .

— *« Կառավարութիւնը նախ կ'ուզէր օգտուիլ առաջին պատեհութենէն, լրիւ եւ անկեղծ բացատրութիւն մը տալու համար Ֆրանսական կառավարութեան՝ անգլիւզերման նաւային համաձայնութեան մասին : Կ'ուզէր, նաեւ, Ֆրանսական կառավարութեան հետ քննել բոլոր միջոցները, փարձացնելու համար բանակցութիւնները փետրուար 3ի դեկոյցով արձարձուած հարցերու մասին : Ես Ֆրանսայի վարչապետին հաղորդեցի անգլիւզերման նաւային համաձայնութեան ամբողջ բովանդակութիւնը եւ բացատրեցի այն պարագաները որոնց մէջ բանակցութեան կատարուած եւ գաչնագիր կնքուած էր : Պ· Լաւալ նոյնքան անկեղծութեամբ պարզեց Ֆրանսական կառավարութեան տեսակէտը այս համաձայնութեան եւ անոր հետեւանքներու մասին : Այս խօսակցութեան ընթացքին հաստատուեցաւ թէ Ֆրանսայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ սերտ գործակցութիւնը անհրաժեչտ է օդանաւային դաչինքին, կեդր· եւրոպայի դաչինքին եւ ցամաքային սպառազինութեանց հարցերուն կարգադրութեան համար : Այս խնդիրները միայն Անգլիան եւ Ֆրանսան չեն չահագրգռեր : Այժմ Ֆրանսական կառավարութեան հետ համախորհուրդ կր փնտռենք գործակցութեան այն ձեւը որ կրնայ կատարելագոյն եւ արագօրէն գլուխ հանել փետրուար 3ի ծրագրին գործադրութիւնը, մասնակցութեամբ բոլոր երկիրներուս : Այս խօսակցութիւններէն վերջ որ յետոյ չարունակուեցան Պ· Մուսոլինիի հետ, ուրախ եմ յայտնելու թէ համաձայնութիւն գոյացաւ չարունակելու Եւրոպայի խաղաղեցման գործը՝ համաձայն փետրուար 3ի դեկոյցին եւ Սթրէզայի բանաձեւին տրամադրութեանց : Այժմ պատճառներ կան յուսալու թէ մօտերս պիտի գանուի բանակցութեանց լաւագոյն մեթոտը :*

« Պ· Մուսոլինիի հետ խօսեցայ ԷթովպիոյԻտալիոյ վէճին առթիւ, յայտնելով Մեծն Բրիտանիոյ մտահոգութիւնը՝ զէպքերու ընթացքի մասին : Բացատրեցի թէ մենք եսասիրական չարժառիթներով չէ որ կը մօտենանք այս հարցին, այլ իբրեւ անդամ Ազգերու Դաչինակցութեան : Ըսի թէ բրիտանական քաղաքականութիւնը հիմնուած է Ազգերու Դաչինակցութեան վրայ եւ հետեւաբար մեր կառավարութիւնը չի կրնար անտարբեր մնալ այնպիսի դէպքերու հանդէպ որոնք կրնան ազդել Ազգաժողովի ապագային վրայ : Շեչտեցի թէ Անգլիոյ հանրային կարծիքը չատ վճռական գաղափարներ ունի այս մասին եւ թէ միայն հաւաքական ապահովութեամբ կրնանք պահպանել խաղաղութիւնը եւ միայն Ազգերու Դաչինակցութեան միջոցաւ Մեծն Բրիտանիա կրնայ կատարել իր դերը Եւրոպայի մէջ : Ցետոյ Պ· Մուսոլինիի ներկայացուցի հետեւեալ առաջարկները, իրրեւ փորձ, օգնելու համար վէճին վերջնական կարգադրութեան — Մեծն Բրիտանիա պատրաստ է Հապէչիստանի ընծայելու «նըբանցք» մը անգլիական Սոմալիլէնտի մէջէն, որպէսզի այդ երկիրը ելք մը ունենայ դէպի ծով : Այս առաջարկին նպատակն էր գերացնել այն հոգային եւ անտեսական դիմումները զորս Իտալիա կրնար պահանջել Հապէչիստանէն, վերջնական համաձայնութեան համար : Բացատրեցի թէ բրիտանական կառավարութիւնը որ եւ է փոխարինութիւն չի պահանջեր բացի արօտավայրի իրաւունքէ այն հողերուն վրայ կրնան Իտալիոյ ձգուիլ : Այս առաջարկը թեթեւութեամբ չէր եղած եւ միայն կացութեան ծանրութիւնը կրնար արդարացնել բրիտանական հող մը ուրիչին ձգել առանց որ եւ է փոխարինութեան : Շատ կը ցաւիմ որ Պ· Մուսոլինի չկրցաւ ընդունիլ այս առաջարկը՝ իրրեւ հիմ վէճին կարգադրութեան : Փարիզ վերադարձիս այս պարագան հաղորդեցի Պ· Լաւալի» :

Պ· Իրընի զեկուցումէն վերջը, արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ բրիտանական առաջարկը չեղեալ կը համարուի այլեւս :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՍՊԵՏՆԵՐԸ

—•—

« Զգայացուց » լուր մը՝ Մ· Նահանգներէն :

« Դուրեան յանձնախումբը», որ կազմուած էր եպիսկոպոսին սպանութենէն յետոյ, շատ խորհրդաւոր պարագաներու մէջ, իր հրաժարականը ներկայացուցած է «Ազգ· Կեդր· վարչութեան» (թիւ 2) :

Պիտի ըսէք թէ վշտացաւ եւ հաշ – ուեցաւ, չդիմանալով աջէն եւ ձախէն տեղացող ճնշադատութեանց :

Զարմչար կը սխալիք : Դուրեան յանձնախումբը այդքան վախկոտ մարմին չէ, թէեւ կը սիրէր մութին մէջ գործել, տասնապատիկ աւելի մութ նպատակներու համար :

Յանձնախումբը պարզապէս վերջացած կը սեպէ իր պաշտօնը, եւ իր տեղեկագիրը «ներկայացուցած է այն միակ մարմնոյն որուն պարտական էր հաշիւ ներկայացնել» :

Ինծի եւ ճգի տրուած չէ քանի մը գիտնալ ներկայացուած տեղեկագրի մասին :

Բայց, « Պայքար »ը մեզի օգնական :

Համաձայն ռամկավար պաշտօնաթերթին վկայութեան, Դուրեան յանձնախումբը իր պարտականութիւնը կատարած է «այս տեսակ մեծ դատերու յաջողութեան համար անհրաժեշտ եղող հսկայ գումարներու տեղ իր ձեռքին տակ ունենալով բաղդատաբար շատ համեստ գումար մը, որ Բանւորականներու և Դաշնակներու ներկայացուցած է վաթսուն կամ ութսուն հազարը չէ, այլ միայն 24,000 տո – լար» : (18 յունիս) :

« Պայքար » կը վկայէ թէ «հաւաքուած գումարին ստեղնագրութիւնը, իր սեփերով ցոյց կուտայ որ Յանձնախումբը կանոնաւոր եւ մանրամասն հաշիւ պահած եւ իր բոլոր ծախքերը նշանակած է» :

Կրնայ ըլլալ : Բայց, ինչո՞ւ կը խուսափին հրատարակութեան տալ այդ հաշիւները :

Մանաւանդ որ, նոյն պարբերին վրկայութեամբ, Յանձնախումբին «կատարած գործը կ'արդարացնէ եղած ծախքերը» :

Ես համոզուեցայ թէ իսկապէս կ'արդարացնէ՞ : Կարդացէք եւ դուք ալ պիտի համոզուիք·

— «Դուրեանէ սպանութենէն վերջ Դաչնակ գաւազիրներ ծրագրած էին խուսափիլ եւ անյայտանալ, իրենց օձիքը ձեռք չտալու համար : Յայտնի է որ բանուած գաւազիրներէն գաւուրիչներ ալ կային որոնք կրցան անհետանալ, ինչպէս ցոյց կուտայ եւ դիպաոս փախած էքսք պարագան : Ոստիկանութիւնն ու դատարանը պէտք ունէին պարկեչտ քաղաքացիներու ակնկռթեան, բռնելու համար ոճրագործները : Դուրեան Յանձնախումբը այս ակնկռթիւնն ընծայեց իբրեւ պարտականութեան, իբրեւ պաշտպանը պարտաճանաչ հովիւի մը զոր Դաչնակցութիւնը հալածեց ամիսներով եւ յետոյ սպաննել տուաւ, յուսալով որ գաւազիրներըկը պրծին : Երբ Դուրեան Յանձնախումբի ակնկռթեամբ անոնք բռնուեցան, միեւնոյն գաւազիր խմբակը յայտարարեց որ «ամէն գնով պիտի ազատ բաց տարկեալ անմեղ ընկերները» :

Դեռ շատ աւելի պերճախօսութիւններ կ'ըսէ ռամկավար օրկանը :

Այսօր գոհացէք այսքանով եւ աղաղակեցէք յոտնկայս·

— Կեցցէ՛ն արդարութեան ասպետները, որ կրցան լեզու հանել նոյնիսկ խոչակահար թշուառներ եւ ցնդած պառաւներ կամ ջատուկներ, իբրեւ «պաշտպան հայրենիքի, ազգի եւ եկեղեցիի» :

Միայն այս գործը լիուլի «կ'արդարացնէ եղած ծախքերը» :

ՎԱՀԷ

Մուսոլինի ինչու մերժեց առաջարկը

Իտալիան կառավարութիւնը կիսապաչտօնական զեկոյց մը հրատարակեց, բացատրելու համար այն պատճառները որոնց հիման վրայ մերժուեցան Պ· Իրընի առաջարկները : Իտալական տեսակէտով, եթէ Մուսոլինի ընդունէր որ զէպի ծով ելք մը տրուի Հապէչիստանի, Զէյլայի ճամբով, փոխարէն ստանալով տնտեսական արտօնութիւններ, բոլորն ալ գժգոհ պիտի մնային : Նախ Իտալիան, քանի որ եղած զիջումները չեն գոհացներ ոչ իր ապահովութիւնը, ոչ ալ ծաւալումը : Ցետոյ Ֆրանսան, որ այդ նաւահանգիստին (Զէյլա) եթովպիոյ ձգուիլը պիտի համարէր մրցակցութիւն Ձիպութիի դէմ, եւ վերջապէս Մեծն Բրիտանիա ինք, որովհետեւ Պ· Իրընի առաջարկը կրնար վճիռ ենթարկուիլ խորհրդարանին մէջ, վերջնական ձեւ առնելէ առաջ : Այս բոլոր պատճառներով, Մուսոլինի չէր կրնար ընդունիլ Պ· Իրընի առաջարկը :

Այս բացատրութիւններէն յետոյ, զեկոյցը կ'եզրակացնէ — Մեծն Բրիտանիա եթէ կ'ուզէ բացարձակապէս կանխել որ եւ է վէճ Ազգերու Դաչնակցութեան անդամներուն միջեւ, ուզէ չուզէ պիտի համակերպի Հապէչիստանի միջազգային իրաւակարգի հիմնական փոփոխութեան մը :

Այս «գրաբար» բանաձեւը ուրիշ բան չի նչանակեր, եթէ ոչ Իտալիոյ հատատարութեան ենթարկել Հապէչիստանը :

Իտալական զեկոյցին այս վերջին մասը անթելին կոպէ սխալ հասկցուելով, երկկ տեղի տուած էր այն լուրին թէ Իտալիա հրաժարած է Ազգերու Դաչնակցութենէն : Իտալիա միչտ այդ ուղղութեամբ կը մտածէ, սակայն լուրը կանխահաս է, քանի որ Ազգերու Դաչնակցութեան խորհուրդը տակաւին չէ ձեռնարկած վէճին քննութեան :

Լենոստան եւ Գերմանիա

Լենոստանի արտաքին նախարարը Պերլին կը հասնի այսօր, չորեքչաբթի : Մանաւանդ տեսակցութիւններ պիտի ունենայ Հիթլէրի եւ Գերմանոյ արտաքին նախարարին հետ, Եւրոպայի քաղաքական կացութեան մասին : Կ'բսուի թէ այս այցելութեան հրաւէրը ուղղուած է Գերմանիոյ կողմէ :

Փարիզի մէջ լարուած ուչադրութեամբ կը հետեւին այս այցելութեան, որ մեծ հետաքրքրութիւն կը չարժէ նաեւ Լոնտոնի մէջ :

Յանուն խաղաղութեան...

Ուաչինկթընէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը որոչած է նոր զրահաւորներ չինել 1937 յունուարէն սկսեալ, իւրաքանչիւրը 35,000 թոն տարողութեամբ, լեցնելու համար քանի տարին լրացուցած նաւերու տեղը : Իսկ յառաջիկայ տարուան համար պիտի չինուին մէկ զրահաւոր, 12 թորփիլա – հալած եւ վեց սուզանաւ : Արդէն վարկ սահմանուած է 24 մարտանաւերու չինութեան համար, որոնք պիտի չինուին հետզհետէ, սկսելով 1935 դեկտեմբերէն :

Գերմանիոյ նախկին ռազմիկները Ֆրանսայի մէջ

Պատերազմէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, Գերմանիայէն նախկին ռազմիկներ եկան Փարիզ, դաչնակից նախկին ռազմիկներու խորհրդաժողովին առթիւ, որուն մանրամասնութիւնները զազանի կը պահուին : Կ'բսուի թէ երկու կողմերն ալ անկեղծօրէն յայտնած են իրենց տեսակէտները օրուան

(Լուրերու չարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԵՎ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐԸ ՄԵԾ ՀԱՄԱՐՈՒՄ

(Հետևյալ համարում)

ՄԵՐ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ՈՒԺԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

(ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՕՐՈՒՆԿ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

հարցերու եւ խաղաղութեան պահպանման մասին։ Մասնախումբ մը կազմուած է, որպէսզի բանաձեւէ այն սկզբունքները որոնց վրայ կրնան համաձայնիլ դաշնակից եւ գերման պատուիրակները։

Գերմանական պատուիրակութեան գլուխը կը գտնուի Գերմանիոյ ապգային – ընկերվարական վերեռաններուն «առաջնորդը»։ Ներկայացուցիչներ ըրած են Պողպատեայ Սաղաւարտակիրները եւ Գերման Սպաներու Դաշնակցութիւնը։ Պատուիրակութիւնը լիազօրութիւն ստացած է Պ. Հիթլէրէն։ Ֆրանսայի պատուիրակներն են նախկին նախարար Պ. Ռիվօլէ, երեսփոխան Պ. Ժան Կուա եւն.։ Գերման եւ դաշնակից «նախկին»ները միասին ճաշեցին վերջին երկու օրերու ընթացքին։

900 ՄԶԿԻՔՆԵՐ ԿԸ ՓԱԿՈՒԻՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ցունական թերթերէն կ'արտատպենք հետեւեալ տեղեկութիւնը, որ ստուգման կը կարօտի.—

Էնկիւրիի կառավարութիւնը, կրթական նախարարի դեկուցումին վրայ որոշեց փակել 900 մզկիթներ, ամբողջ Թուրքիոյ մէջ, կիրարկելով՝ տարիներէ ի վեր գործադրուող ծրագիրը, որով, Թուրքերը պէտք է ազատուին մահմետականութեան ազդեցութենէն։

Փակուելիք մզկիթներուն մեծ մասը պիտի փլցուի, իսկ պատմական արժէք ներկայացնող մզկիթները պիտի վերածուին թանգարաններու, սինէմա – ներու, ծխախոտի մթերանոցներու, եւայլն։

Մինչեւ հիմա փակուած են 300 մզկիթներ։

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՆՈՐՈԳՈՒՄԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլի օտար աշխատաւորները որոնց թղթածրարները յանձնուած են **21, Rue Edmond - Rostand** եւ որոնց փոխան յանձնումի ստացական տրուած է, պէտք է իրենց փաստաթուղթերը ներկայացնեն հետեւեալ կարգով.—

Երկուշաբթի, 3 յուլիս ժամը 9 — 11 թիւ 7301 – 7400, ժամը 2 — 5 թիւ 7401 — 7500։

Հինգշաբթի, 4 յուլիս ժամը 9 — 11 թիւ 7501 — 7600, ժամը 2—5 թիւ 7601 — 7700։

Ուրբաթ, 5 յուլիս թղթածրարի յանձնում այն օտարականներուն համար, որոնց անունները կը սկսին **I, J, K, L,** տառերով։

Շաբաթ առտու (16 յուլիս) յանձնում տպագիր հարցարանները, թղթածրարներու կազմութեան համար, այն օտարականներուն, որոնց անունը կը սկսի **M** տառով եւ որոնք տակաւին չեն յանձնած իրենց թղթածրարները։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵԾԵԼԱՆԻՒՈՎ

Վաղը, հինգշաբթի կը սկսի հեծելանիւի Ֆրանսայի 29րդ շրջանը, նախաձեռնութեամբ L'Auto թերթին։ Հեռաւորութիւնն է 4338 քիլոմեթր, զոր հեծելանաւորդները պիտի կտրեն 21 հանգրուանով։

Մրցումին կը մասնակցին 94 մրցորդներ, եօթ ազգերէ (Ֆրանսայէ, Պելճիքայէ, Իտալիայէ, Գերմանայէ, Սպանիայէ, Զուիցերիայէ եւ աւստրիայէ)։

Այս 94 հեծելանաւորդներէն 40 հոգի իրենց պատկանած ազգի հեծելանիւի Դաշնակցութեան կողմէ անձնաուէլով յատկապէս ղրկուած են Ֆրանսա, մասնակցելու համար այս մրցումին։

Ֆառասուն անձնաուէրներէն զատ կան նաեւ 24 հեծելանաւորդներ, որոնք նոյնպէս անձնաուէլով պիտի մրցին անհատապէս։ Իսկ մնացեալ 30 հեծելանաւորդները կը մասնակցին իբրեւ չորիկ։

Առաջին հանգրուանն է Փարիզ – Լիլ 262 քիլոմեթր։

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԵՐԵՍԻ. ԺՈՂՈՎԸ, որ ընտրուած էր յուլիս 9ին, գումարուցաւ, յուլիս 1ին։ Երեսփոխանները երդում ըրին «սահմանադրական հանրապետութեան»։ Արարողութենէն առաջ, վիճաբանութիւն մը ծագեցաւ Զօր. Մէթաքսասի եւ վարչապետին միջեւ։ Ցետոյ համաձայնութիւն գոյացաւ թէ երեսփոխաններէն անոնք որ կուսակից են միապետութեան, իրենց խղճին դէմ գացած չեն ըլլար, երդում ընելով հանրապետութեան համար, որովհետեւ այդպիսի վարչածեւի մէջ վեհապետը կրնայ ըլլալ նաեւ թագաւոր ...

ՌՈՒՄԲ ՄԸ ՊԱՑԹԵՑԱՒ Աթէնքի խաղամոլներէն տանը առջեւ, միայն ճիւթական վնասներ պատճառելով։ Կը կարծուի թէ ճամբուած պաշտօնեայի մը վրէժխնդրական արարքն է։

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐՔԻՆ ՎԷՃԵՐԸ ՍԱՍՏԿԱՑԱՒ ըլլալով, կ'ըսուի թէ Պ. Լոիս պիտի հրաժարի կուսակցութեան դեկավարութենէն։ Պետական նախարարին դժգոհութեան գլխաւոր պատճառը այն է որ նախորդ վարչապետ Պ. Տալատիէ, նոյնպէս արմատական, յարած է համայնավար – ընկերվարական միացեալ ճակատին եւ Քաշէնի ու Պլումի հետ պայքար կը մղէ ազգային դահլիճին դէմ։

27 ՕՐ ԱՆԸՆԴՀԱՏ ՕԴԻՆ ՄԷՋ սաւառնելէ յետոյ, երկուշաբթի օր Մերիտընի մէջ (Մ. Նահանգներ) վար իջաւ ամերիկացի օդանաւորդ եղբայրներ Էլ եւ Ֆրէտ Ռէյ։ Թռիչքը տեւած է ճիշդ 27 օր 5 ժամ եւ 33 վայրկեան անընդհատ (653 ժամ)։ Նախապէս մրցանակ մը շահած էին դարձեալ երկու եղբայրներ՝ Հընթըր, սաւառնելով (1930) 553 ժամ եւ 41 վայրկեան։ Քանի մը շաբաթ վերջը նոր թռիչք մը փորձեցին ուրիշ երկու Ամերիկացիներ, Ճէֆսըն եւ Օ' Պրայըն, հազար ժամ անընդհատ սաւառնելու մտադրութեամբ, բայց հազիւ 674 ժամ կրցան մնալ։

ՋԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ ԵՐԿՈՒ ԳԵՐՄԱՆԱՑԻՆԵՐ, երբ լուսանկարներ կ'առնէին արեւելեան սահմանագլուխին վրայ։

Հ Ց. Դ.

Փարիզ

ՓՐՈՓԱԿԱՆՏԻ Ցահձնախաւմբի նիստը տեղի կ'ունենայ վաղը Զորեքշաբթի (3 Յուլիս) երեկոյ ժամը 8.30ին, 3ք, Ավընիւ Գօպլէնի սրճարանի վերնայարկը։

Միաքերու փոխանակութիւն ընկեր Ա. ԱՐԾՐՈՒՆիի դասախօսութեան շուրջ։

ՊԱՆԼԷՕ-ՔԱՇԱՆի «Աթոռ» Ընթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ Յուլիս 4ին Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին 17, Րիւ Ամբէր, Քաշան։

Շարունակութիւն նախորդ ժողովին։

Գաւառ

ՍԷՆ-ԼՈՒԻի «Ակնունի» Ընթակոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը 4 Յուլիս Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին։

ՅՈՒԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ

ՏԻԿԻՆ ԵՂԻՍԱԲԵԹ ՋՕՐԵԱՆԻ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ 40 ԱՄԵԱՅ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ

Շաբաթ, Յուլիս 6ին, իրիկուան ժամը 8.30ին

ՍԱԼ ԺԷՕԿՐԱՖԻԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

184 Bld. St. Germain. Paris (6)

Մէթրօ՝ **St. Germain des Prés**

ՀԱՆԴԷՍԻՆ ՊԻՏԻ ԺԱՄԱՆԷ ԺԸՆԵԻԷՆ

ՅՈՐԵԼԵԱՐ ՏԻԿԻՆ ԵՂ. ՋՕՐԵԱՆ

Ատենախօսութիւններէ, ուղերձներէ եւ ՅՈՐԵԼԵԱՐԻՆ ՄՕՏՔէն վերջ՝ գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ՝

ՕՐ. ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ, ՏԻԿԻՆ Ա. ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ,

Mlle Lily Laskineի (տաւիղ), ՕՐ. Տ. ՋԱՌԱՓԵԱՆԻ (դաշնակ),

Mlle Nelly Gauthierի (թաւջուքակ), ՕՐ. Հ. ԳԱԶԱԶԵԱՆԻ (արտասանութիւն) եւ

ՍԻՓԱՆ *Երգչախումբի*

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ա. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

Տոմսերու համար դիմել ՑԱՌԱՋի խմբագրութեան կամ Յոբելինական Յանձնաժողովին հետեւեալ հասցէով.—

Madame M. DJANCHIAN, 5, Rue Henri Duchêne. Paris (15)

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կը խնդրուի մինչեւ հիմա ցրուած տոմսերուն վրայ ՍՐԲԱԳՐԵԼ ֆանդէսի օրը եւ վայրը ճամաձայն սոյն յայտարարութեան։

ՅՈՒ. ՅԱՆՋՆԱԺՈՂՈՎ

ԴԱՇՏԱՊԱՐՏՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ ՓՐ. Կ. ՄՈՋԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂի ԿՈՂՄէ

7 Յուլիս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուան ժամը 9ը

ՄՕՆԹՐՍԻԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ։

Ներկայ կ'ըլլայ Պ. ԵՐՈՒԱՆԴ ՏՅՐ ԱՆԴՐԼԱՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին՝ Նուագ, երգ եւ ժազ-պանտ։

Երթուղարձի տոմսի գինն է 3 ֆրանք։

Հաղորդ. միջոց.— Մասնաւոր օթօբառերը կը մեկնին առաւօտուն վաս կիյաւէն ժամը 9ին, 10ին, 11ին, իսկ կէս օրէ վերջ ժամը 2ին։

Վերադարձ՝ ժամը 7, 7.15, 8.30 եւ 9.15։

Տուն չունեցողները թոն Լափայէթէն 8 թիւ հանրակառքը առնել եւ իջնել Մոնթիւսիս։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԴՊՐՈՑԱՍՏԵՐ Տիկնոց ընկերուհիներէ հանգանակութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները հոկտ. 1էն մինչեւ այսօր։

Դրամական.— Վահ. Տիկին Ն. Գաբամաճեանէ 1000 ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Մ. Մարբեանններէ (Պրիւքսէլ) 2000 ֆրանք, Տիկին Սպարթալէ 300 ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Սարեանէ, Պ. Ս. Վէրտանեանէ 150ական ֆրանք, Պ. Ա. Բարսեղեանէ 120 ֆրանք, Ար. Ժանապատիւ Տէր Վ. Քհնյ. Ժամկոչեանէ (Լիոն), Պ. Պ. Պետրոսեան եղբարք 100ական, Տիկին Փանիքօ 50, Ոմն (Տիկին Ա. Յարութիւնեանի միջոցաւ) 25 ֆրանք, Պ. Պոյաճեան 20 ֆրանք, Պելժարտինէք 10 ֆրանք։

Իրր տարեկան բաժանորդագրութիւն։— Տիկին Վ. Ճինօրի 500 ֆր., ողբացեալ Մագասա պէյ 300 ֆրանք, Պ. Լ. Թուղլաճեան 200 ֆրանք, Տիկին Վ. Եմէնիճեան 60 ֆրանք, Ռբթէլի բաժանորդներ 270 ֆրանք, Անգլիոյ եւ Փարիզի անդամուհիներ 486.50 ֆր.։

Նիւթեղէն.— Տիկին Գալուստեան 4 քիլօ չէօրէք, Պ. Լ. Եավրուեան (Մարսէյլ) 20 քիլօ թէյ, Պ. Ս. Թապիպեան 22 քիլօ շաքարեղէն, 35 քիլօ պիսկիւիթ, 70 քիլօ լուբիա, Պ. Իշխանեան Վահէ 52 քիլօ լուբիա, 1 քիլօ չամիչ, 3 քիլօ սիսեռ, Պ. Իշխանեան Հմայեակ 10 քիլօ ձիթապտուղ, Պ. Հապեան 60 քիլօ ձիթապտուղ, 10 քիլօ բակլա, Պ. Պ. Պետրոսեան եղբարք 75 քիլօ ձիթապտուղ, Պ. Պ. Զրբաշեան եղբարք 75 քիլօ արմաւ, Տիկին Սիսլեան Ա. 36 տուփ զուխեր. պանիր, Տիկին Ի. Ֆրէնկեան եւ որդի 10 քիլօ չօքօլա, 10 քիլօ չէօրէկ, Պ. Ճոմեանեան Մ. 21 ժեռք հագուստ եւ մանած, Պ. Քէչիչեան մէկ քանդակ – ուած ափսէ։

Այնուհետեւ ես համարեա ամէն գիշեր խօսում էի նրա հետ եւ շատ բաներ էի սովորում։ Նրա հայեացքները, նրա կարծիքները բոլորովին տարբեր էին իմ մինչեւ այնօր լսած – ներից եւ սովորածներից։ Օրինակ, մեր տէրտէրից շատ անգամ լսել էի թէ գողութիւնը մեղք է, եթէ գողա – նալու լինես, մեռնելուց յետոյ հոգիդ կը տանեն դժոխքի կրակի մէջ կ'այրեն։ Բայց ես դժոխքի կրակից շատ չէի վախենում, որովհետեւ դեռ նպատակս երիտասարդ էի, մինչեւ մեռնելը շատ ժամանակ ունէի, կարող էի հազար անգամ գողանալ, ծոցուքիւն ըսանալ։ Եւ այսպէս իմ գործը հեշտացրած էր։ Բայց թէ այս աշխարհի, ներկայ կեանքի համար գողութիւնը ի՞նչ վնաս ունէր,— տէրտէրը այդ մասին ոչինչ չէր խօսում, նա միայն սպառնում էր դժոխքի կրակով։ Բայց Համբը, բացի դժոխքից, նաեւ ասում էր որ գողի համար հէնց այդ աշխարհը նմանապէս դժոխք է, եւ եթէ ես առաջուց զգուշացայի, երբեք չէի գո – ղանալ։ Ես շատ էի գողացել, շատ էի խաբել, ահագին գումարներ էի ձեռք բերել, բայց երբեք բախտաւոր չէի ե – ղել։

« Քո անճնական բարիքը պէտք է ո – րոնես ուրիշի բարիքի մէջ», ասում էր նա, «կը ցանկանայիր, որ ուրիշը անէ քեզ այն բանը, ինչ որ քեզ ախորժելի չէ, օրինակ, գողանայ քեզանից, խաբէ, հարստահարէ քեզ, անպատուէ քեզ, ճնշում գործ դնէ քեզ վրայ եւ – այլն»։ « Չէի ցանկանայ», պատաս – խանում էի ես։ «Ուրեմն դու էլ չպիտի անես ուրիշներին»։ Ցետոյ հարցնում էր։ «Դու կը ցանկանայի՞ր որ ուրիշները սիրէին քեզ, օգնէին քեզ, յարգէին քո մարդկային իրաւունքները, չհարստահարէին քեզ»։ Կը ցանկանայի՞»։ «Ուրեմն դու էլ եւ միեւնոյն կերպով պէտք է վարուես ուրիշների հետ»։ Նա ասում էր. «Մեր օգուտը ուրիշի օգտի մէջն է, վնասելով նրան, վնասում ենք մեզ»։

Բայց քաւոր Պետրոսը, իմ նախկին դաստիարակ, բոլորովին հակառակն էր խօսում, նա ասում էր. «Մենք մեր անձի համար ենք ապրում, մարդը պէտք է հոգ տանի իւր անձի եւ իւր բարօրութեան համար միայն, բայց երբ մի ուրիշը արդելք է լինում իմ բարօրութեանը, ես պէտք է աշխատեմ նրան ոչնչացնել որ իմ անձը լաւ ապրի»։ Ես այժմ հասկանում էի թէ որքան վնասակար էին նրանք։ Դիցուք թէ, ես իմ անձի բարօրութեան համար ոչնչացնէի մի ուրիշին, ինձանից աւելի ախորին. չէ՞ որ կը գտնուէր մէկը, ինձանից աւելի զօրեղը, նա էլ իւր բարօրութեան համար ինձ կ'ոչնչացնէր, եւ այսպէս, զօրեղը անզօրին սպառելով, մարդկային հասարակութեան մէջ կը տիրէր ընդհանուր ա – մայութիւն, ընդհանուր դժբախտութիւն։

Համբը միշտ իւր խօսքերի մէջ օրինակ էր առնում իմ անձը, կարծես, ես ամբողջ մարդկութեան ներկայացուցիչը լինէի։ Ասում էր, քո անձը քեզ աւելի մօտ է, դու նրա հետ աւելի ծանօթ ես, եւ քո անձի օրինակով կարող ես դատել բոլոր մարդերի վրայ։ Ինձ երեւում էր, որ ես գրաւել էի նրա ուշադրութիւնը։

(Շար.)

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՅԿ. ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ 29ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԻԹ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃՈՂՈՎԻՆ ԿՈՂՄԷ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՕՐԻՈՐԴՈՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ermitage de Longchampsի ԴԱՐԱՍՏԱՆԸ (Bois de Boulogne)

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ԱԶՆ. ՏԻԿ. ՆՈՅԵՄԻ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆԻ

ԿԻՐԱԿԻ, 7 ՅՈՒԼԻՍ 1935, ԺԱՄԸ 15ԷՆ 25

ԽՄԲԵՐԴ ՈՒ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ **ՄԻՔՓԱՆ** ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Ղեկավարութեամբ՝ **Պ. Ա. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ**

Բացօթեայ պար։ — Ընտիր նուագախումբ։ — Հաճելի անակնկալներ։ Պիւֆէ եւ պաղ ընթրիք դիւրամատչելի գիներով։

Անձրեւի պարագային ընդարձակ սալօններ։

Տոմսակ կը ծախուի Հ. Բ. Ը. Միութեան կեդրոնատեղին՝ 11 **Square Alboni, Paris. Tél. Troc. 03-18**։ Ինչպէս նաեւ հանդիսավայրի մուտքին։

ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐԱՆՔ

Առաջին consommationը ՊԱՐՏԱԻՈՐԻՋ 5 ֆրանք։ Յաջորդ consommationները 2 կամ 3 ֆրանք ըստ սակացոյցի։

Հաղորդակցութեան միջոցն է Porte Maillotէն մինչեւ 44 թիւ հանրակառքը, եւ իջնել Ermitage de Longchamps։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ.— Հ. Բ. Ը. Միութեան վերջին վիճակահանութեան այն պարգեւները որ չեն պահանջուիր մինչեւ Յուլիս 7, Միութեան նուիրուած պիտի նկատուին։

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Loterie NATIONALE

ՁՐԴ ՇԵՐՏ

ՑԱՌԱՋի ընթերցողներուն խնդրանքին վրայ, հրապարակ հանած ենք ՖՐԱՆՍ. ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻԿ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ տոմսեր, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են ՑԱՌԱՋի խմբագրութեան մօտ)։

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակները կ'արժեն 10 *ֆրանք։*

Տպգր. ծախք 1 »

11 *ֆրանք։*

Գաւառեն ապսպրուածի համար դրկել 2 Ֆրանք աւելի։

Արտասահմանեն » » » 4 » »

(Յանձնարարուած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **«HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՇԱՄՈՒԱՍՔ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՁԱՐՈՒՈՅՑԻՔ
ՓՏՏՈՒԵՑԻՔ
ԵՒ ԳՆԵՑԻՔ

ՐԱՔԻ ՏԻԿՋ

ԱՐՓԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՋ
ԱՆԱՐԱՍ
ԱԽՈՐԺԱԲԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ բէյի կուտայ։

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Յ. ՏԱԼԱՒԻՒԻԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՑԷՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԷՆԿԷՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Criqui

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՕՆԱՏՈՒՆԸ *71, Avenue Kléber*

ՀԱՄՑԷՆ ՄԻՇՏ ՆՈՑՆ Է

Բաց է ամէն առաւօտ ժամը 10—12.30։ — Դիմել ամէն կարգի վկայականներու համար։

Խորհուրդներ կը տրուին ինքնութեան թուղթերու վերանորոգման համար։

ԱՑՑԵԼՈՒ – ՀԱՇՈՒԱԿԱԼ

Ձեր հաշիւներու կանոնաւորութեան, հաշուեկշռի պատրաստութեան եւ տուրքերու տարբերութեան հետաքննդման համար վստահութեամբ դիմեցէք այցելու–հաշուակալ

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՖԻՆՃԱՆՃԵԱՆ

4, Rue Pasteur, Saint - Leu - la Fôret, (S. et O.): Ձափաւոր գին։

ՓՆՏՈՒԻՑՔ եւ ԿԱՐԴԱՑՔ

երգիծաթերթերի՝ «ՄԵՂՈՒ», փարիզի եւ Ընջանի *Յառաջի* ցրուիչ՝ Պ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ։

ԳԱՑԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

ԳՐԵՑ՝ ՐԱՖՖԻ

Բայց ինչո՞ւ բարոյապէս փչացան Հրեաները։ Եթէ նրանց ազատ ապագրէդ տային գործելու, եթէ նրանց չըհալածէին, նրանք երբեք ստիպուած չէին լինի խաբեբայութեամբ ապրել։ Հրեան ցեղական հարուստ ձիրքեր ունի, նա խելքի, խմանութեան, դիտութեան, ճարտարութեան եւ գեղարուեստի ասպարէզում հանդէս է բերել ամենանշանաւոր հանճարներ։ Օրինակ, Գերմանիայում նրա դրութիւնը փոքր ի շատէ ապահով է եղել, եւ նա միշտ նշանաւոր եւ օգտաւէտ է յայտնուել մարդկային գործունէութեան ամէն ճիւղերում։ Իսկ մահմէդականական աշխարհներում նրան ճնշել են,— նա գարձել է վնասակար։ Սկսեալ Եգիպտոսի փարաւոնների օրերից, աշխարհի երեսին ցիրուցան եղած այդ ազգը հալածուում է։ Հալածանքը սովորեցրեց նրան խաբեբայ լինել, խոհեմանկ լինել, նենգաւոր լինել։ Այդ յատկութիւնները, որ առաջ եկան նեղուած կեանքի անխուսափելի անհրաժեշտութիւնից, դարձան բնաւորութիւն եւ ժառանգաբար անցան սերունդից սերունդ։ Միայն դժբախտ դրութեան բարեփոխութիւնը կարող էր մաքրել այդ վատ յատկութիւնները։ Եւ որտեղ նրանց դրութիւնը բարեփոխուեցաւ, այնտեղ նրանք լաւացան։ Իսկ Պարսկաստանում եւ առհասարակ մահմէդական աշխարհներում նրանց դրութիւնը դեռ իւր անհանձելի պայմանների մէջն է գըտնուում։ Նրանց կեդրոնները յափշտակում են, նրանց բարբարոսաբար չարչարում են, նրանց ամէն կերպ հարստահարում են, նրանք էլ սովորեցին իրանց դէնքով՝ խելքով հարստահարել իրանցից աւելի միամիտներին։ Այդ դէպքում խաչագողի նշանակութիւնը հրէայից ոչինչով չէ զանազանուում, տարբերութիւնը միայն նրանց գործունէութեան եղանակի մէջն է։

— Հիմայ հասկացա՞ք, չարունակեց նա, որ մահմէդականութիւնը ինքն է մեղաւոր, որ պատրաստում է իւր միջից անպիտան մարդիկ։ Եւ Պարսկաստանի նման երկիրը միայն կարող էր արտադրել խաչագողներ։ Որպէս չէ կարելի մի վատ, անարգաւանդ հոդից առողջ եւ պաղաբեր բոյսեր սպասել, այնպէս էլ չէ կարելի մի անբարեկարգ երկրից սպասել լաւ մարդիկ։ Վատ հողը կարելի է մշակել եւ պաղաբեր դարձնել,— նոյնպէս եւ մի անբարեկարգ երկիր, որպիսին է Պարսկաստանը, հասարակական կազմակերպութիւնը կարելի է այնպիսի պայմանների մէջ դնել, որ եթէ վատերը, անբարոյականները բոլորովին չըլնապատուէին, գոնէ նրանց թիւը համեմատաբար շատ փոքր լինէր։

Եւ նա երկար խօսում էր այն մասին թէ ինչ միջոցներ է հարկաւոր գործ դնել, որ աղքատութիւնը եւ մարդկանց չարութիւնը վերացուի, որ բոլոր մարդիկ լինեն կրթուած, բարի, գոհ եւ բախտաւոր։ Այդ ամէնը բացատրում էր նա այնքան պարզ լեզուով, որ ես այժմ բոլորը հասկանում էի։

Այնուհետեւ ես համարեա ամէն գիշեր խօսում էի նրա հետ եւ շատ բաներ էի սովորում։ Նրա հայեացքները, նրա կարծիքները բոլորովին տարբեր էին իմ մինչեւ այնօր լսած – ներից եւ սովորածներից։ Օրինակ, մեր տէրտէրից շատ անգամ լսել էի թէ գողութիւնը մեղք է, եթէ գողանալու լինես, մեռնելուց յետոյ հոգիդ կը տանեն դժոխքի կրակի մէջ կ'այրեն։ Բայց ես դժոխքի կրակից շատ չէի վախենում, որովհետեւ դեռ նպատակս երիտասարդ էի, մինչեւ մեռնելը շատ ժամանակ ունէի, կարող էի հազար անգամ գողանալ, ծոցուքիւն ըսանալ։ Եւ այսպէս իմ գործը հեշտացրած էր։ Բայց թէ այս աշխարհի, ներկայ կեանքի համար գողութիւնը ի՞նչ վնաս ունէր,— տէրտէրը այդ մասին ոչինչ չէր խօսում, նա միայն սպառնում էր դժոխքի կրակով։ Բայց Համբը, բացի դժոխքից, նաեւ ասում էր որ գողի համար հէնց այդ աշխարհը նմանապէս դժոխք է, եւ եթէ ես առաջուց զգուշացայի, երբեք չէի գողանալ։ Ես շատ էի գողացել, շատ էի խաբել, ահագին գումարներ էի ձեռք բերել, բայց երբեք բախտաւոր չէի եղել։

« Քո անճնական բարիքը պէտք է որոնես ուրիշի բարիքի մէջ», ասում էր նա, «կը ցանկանայիր, որ ուրիշը անէ քեզ այն բանը, ինչ որ քեզ ախորժելի չէ, օրինակ, գողանայ քեզանից, խաբէ, հարստահարէ քեզ, անպատուէ քեզ, ճնշում գործ դնէ քեզ վրայ եւ – այլն»։ « Չէի ցանկանայ», պատասխանում էի ես։ «Ուրեմն դու էլ չպիտի անես ուրիշներին»։ Ցետոյ հարցնում էր։ «Դու կը ցանկանայի՞ր որ ուրիշները սիրէին քեզ, օգնէին քեզ, յարգէին քո մարդկային իրաւունքները, չհարստահարէին քեզ»։ Կը ցանկանայի՞»։ «Ուրեմն դու էլ եւ միեւնոյն կերպով պէտք է վարուես ուրիշների հետ»։ Նա ասում էր. «Մեր օգուտը ուրիշի օգտի մէջն է, վնասելով նրան, վնասում ենք մեզ»։

Բայց քաւոր Պետրոսը, իմ նախկին դաստիարակ, բոլորովին հակառակն էր խօսում, նա ասում էր. «Մենք մեր անձի համար ենք ապրում, մարդը պէտք է հոգ տանի իւր անձի եւ իւր բարօրութեան համար միայն, բայց երբ մի ուրիշը արդելք է լինում իմ բարօրութեանը, ես պէտք է աշխատեմ նրան ոչնչացնել որ իմ անձը լաւ ապրի»։ Ես այժմ հասկանում էի թէ որքան վնասակար էին նրանք։ Դիցուք թէ, ես իմ անձի բարօրութեան համար ոչնչացնէի մի ուրիշին, ինձանից աւելի ախորին. չէ՞ որ կը գտնուէր մէկը, ինձանից աւելի զօրեղը, նա էլ իւր բարօրութեան համար ինձ կ'ոչնչացնէր, եւ այսպէս, զօրեղը անզօրին սպառելով, մարդկային հասարակութեան մէջ կը տիրէր ընդհանուր ամայութիւն, ընդհանուր դժբախտութիւն։

Համբը միշտ իւր խօսքերի մէջ օրինակ էր առնում իմ անձը, կարծես, ես ամբողջ մարդկութեան ներկայացուցիչը լինէի։ Ասում էր, քո անձը քեզ աւելի մօտ է, դու նրա հետ աւելի ծանօթ ես, եւ քո անձի օրինակով կարող ես դատել բոլոր մարդերի վրայ։ Ինձ երեւում էր, որ ես գրաւել էի նրա ուշադրութիւնը։

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme. PARIS (13)

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN ÉN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ՆՐԹՆԻԿՍ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 4 ՅՈՒԼԻՍ JEUDI 4 Juillet 1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2848

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՎԵՐԱԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՁԱՄԲՈՒՌ ՎՐԱՅ

»»»··«««

Առիթ ունեցանք բացատրելու թէ՝ վերջերս «քաղքենի» եզա – նակ մը եւս կը հնչէ խորհրդային աշխարհին մէջ,—ընտանիքի գա– զափարը:

Մեր առաջին տեսութիւնը հիմնուած էր հեռագրական լուրե – րու վրայ, որոնք ինչքան ալ վաւերական ըլլային, չէին կրնար ամ– բողջական գաղափար տալ կատարուած վերագնահատման մասին:

Այժմ աչքի առջեւ ունինք «Պրավդա»յէն թարգմանուած գրութիւն մը, «Մորճ. Հայաստան»ի մէջ (15 յունիս):

Կէս – լուրջ, կէս – երգիծական այդ գրութիւնը վառ գոյներով կը պարզէ ոչ միայն հաստատուած կարգ ու սարքին ողբերգու – թիւնը, այլ եւ կը ներկայացնէ տարբական դիտելիքներ՝ ամուս– նութեան, ամուսնալուծման, ընտանիքի եւ մօր մասին:

Ամէնէն մոլեռանդ հակայեղափոխականն իսկ չպիտի յաջողէր բոլշեւիկեան «նոր կենցաղը» ծաղրել այնքան սրամտօրէն եւ ան – գթօրէն, որքան այս գրութիւնը, որուն խորագիրն է «Մայրը»:

Թոյլ տուէք մեր աչխարհաբարին վերածել քանի մը հատ – ուածներ.

— «Մի ժամանակ նոր կենցաղը կը փորձէին ստեղծել հաստա– տութեան գրասենեակին մէջ: Երեւան եկան մասնաւոր գրոյկ – ներ եւ ձեռնարկներ, որոնց մէջ սիրտ սառեցնող բարեխղճու – թեամբ շարադրուած էին նոր ծիսակատարութիւններու ձեւերը»:

Նախընթաց է որ մնացեալը կարդաք մեր ուղղագրութեամբ, բայց իր բնագրով, իբրեւ աւելի հարազատ եւ ... պատկերալից.

— «Այս դեղատոմսով կարճ ժամանակից յետոյ խզրզվեց կոշմարային ե– բաժշտական պրոֆմիութենական միստերիա՝ «կարմիր կնունք» անուան տակ:

Նորածինին տանում էին տեղկոմի գրասենեակը: Այստեղ տեղի էր ունե – նում նուէրը յանձնելու հանդիսաւորութիւնը: Նուիրում էին միշտ միեւնոյն բանը,— կարմիր չթէ վերմակ: Բայց այդ վերմակի համար տեղկոմի նա– խագահն արդէն ոեվանշ (հատուցում) էր ձեռք բերում,— մանկան օրօրոցի առաջ նա երկու ժամ տեւող զեկուցում էր կարդում միջազգային դրութեան մասին:

Նորածինը բնականօրէն լաց էր լինում, սակայն փորձուած հռետորի հա– մար դժուար բան չէր նրանից աւելի բարձր բղաւելը: Հասակաւորները ձանձ– րացած ծխում էին: Նուագախումբը յաճախ տուշ էր նուագում: Զեկու – ցումը վերջանալուց յետոյ լացից բաւականին կապտած մանկան անուն էին տալիս,— տղային կոչում էին Դոբրոխիմ, իսկ աղջկան՝ Կուվպդա, յոյս ու– նենալով որ երեխաներն այդպէս կը կոչեն ամբողջ կեանքի ընթացքում»:

Նոյն սուր սլաքները՝ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման խեղկատակութեանց մասին:

— «Ամուսնանալը հեշտ է, իսկ բաժանուելն արդէն բոլորովին դժուար չէ: Անկեղծօրէն ասած, մեզանում բաժանուելն աւելի հեշտ է, քան ասենք թէ տնային գրոյկում գրանցուելը կամ ան – հրաժեշտ տեղեկանք ստանալը կամ ամառանոց նաւթ տեղափո – խելը:

Սակայն չափազանց խելօք ու մարդավարի օրէնքն ամուս – նալուծութեան մասին, ամենեւին նրա համար չէ գրուած, որպէս զի նրանից օգտուեն այնպէս ինչպէս տրամուէյից: Նստեցիր, վճարեցիր տասը կոպէկ, մանեկար fո fէյֆով, եւ վազիր միւս վակոնի յետեւից»:

Բայց միայն կծու հեգնութիւններ չեն որ կը հոսին գրութեան մէջ, այլ եւ ... հասարակ մահկանացուներու յաւուրց խրատներ:

Ծօղուածագիրը կը պահանջէ որ հանրային կարծիքն ալ օգնէ օրէնքին: Բարեկամները պէտք է «երես դարձնեն», ընկերները պէտք է «ձեռք չտան» այն մարդուն որ տարին դրեթէ մէկ անգամ կը փոխէ իր կինը, որ կը լքէ կինն ու երախան եւն.:

Դեռ կան վիժման պարագաները, ու վերջապէս վատառանու – թիւնը ընտանիքի գաղափարին, այլ մանաւանդ մօր.

— «Իւրաքանչիւր աղջկան մէջ պէտք է գնահատել ապագայ մայրը:

«Պէտք է մէկ երեխայի մօր մէջ գնահատել 8 երեխաներու ապա– գայ մայրը»:

Եւ երբ աւելցնենք թէ կը յանձնարարուի նաեւ «մանուած, ապահովական հոգատարութեամբ վարուիլ կնոջ հանդէպ»,— կը – նաք առանց դժուարութեան գտնել վերագնահատման խորու – թիւնը:

Այլ եւս չենք հարցներ թէ այս բոլորը ինչով կը տարբերին հակայեղափոխական գիտելիքներէն, մինչեւ իսկ Ֆաշական եւ հիթլէրական քարոզներէն:

Այս հարցին մէջ ալ, նոյն հիմնական հոգն է որ կը պրպտինէ, մեզ.— Երեւանն ու իր վարիչները, ներսի եւ դուրսի Երեւանցի – ները պիտի բարեհաճի՞ն օգտուիլ իրենց վարպետներուն վերա – գնահատման այս փորձերէն, որոնց չատ աւելի կարօտ է մեր մի– նուճար հայրենիքը, իր միջավայրով եւ իրական պահանջներով:

Այս հարցին մէջ ալ, ինչպէս քաղաքական – տնտեսական աս– պարէզին մէջ, իմաստակութիւնը, կապկութիւնը եւ բթամտու – թիւնը ի վերջոյ տեղի պիտի տա՞ն առողջ դատողութեան առջեւ:

Քննական միտքը, վերլուծական ոգին ինչո՞վ կը հակասէն յեղափոխութեան չահերուն:

Լէնինը ինք տարիներ առաջ եւ դրատարապէս չյիշեցո՞ւց թէ բոլորովին տարբեր երկիրներ են Հայաստանն ու Ռուսաստանը:

Մխանիկականը չէ՞ր որ ձաղկեց ռուսական կարմիր գօտին:

Իսկ բուն կեանքը, 1921էն ի վեր, չատ աւելի հրահանգիչ դա– սեր չտրվեցո՞ւց:

Քիչ մը թափ տուէք ձեր մտքին, փոխանակ «ֆորմիւլ»ներ հոլովելու թութակի պէս:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

Եղմտական վերակազմութեան մասին

»»»··«««

Նախարարական խորհուրդին առջի օրուան նիստին մէջ, որոշուեցաւ խնա– յողութեանց վերաբերեալ հրամանագիրները պատրաստել մինչեւ յուլիս 16: Պաշտօնաթերթը երկկ հրատարակեց առաջին երկու հրամանագիրները որոնց մէկով կը ջնջուի միեւնոյն ատեն քանի մը պաշտօն վարելու գրութիւնը: Հան– դաստեան թուշակներու նախարարը ժողովին ներկայացուց հրամանագրի նախա– գիծ մը, որ կը տրամադրէ վերաքննութեան ենթարկել հանգստեան թուշակ – ները, թէ կրճատումներ կատարելու եւ թէ զեղծումները խափանելու համար:

Որպէսզի կարելի ըլլայ փութացնել եղմտացոյցի հաւաստարակչութեան գործը, նախարարական խորհուրդը որոշեց դադրեցնել հեռեւեալ հասատ – տութեանց պաշտօնեաներուն տարեկան արձակուրդը.— պետական խորհուրդ, հաշուակալութեան դիւան, եղմտական ընդհանուր տեսչութիւն, վարչական ընդհ. տեսչութիւն, մէկ խօսքով՝ բոլոր վարչութեանց վերատուգման գրա – սենեակները: Արձակուրդ չպիտի ստանան նաեւ բոլոր նախարարութեանց գրա– սենեակներու վարիչները, ցնոր անօրինութիւն:

Իտալիոյ դժգոհութիւնը Անգլիոյ դէմ

Եթէ հաստիքական խնդիրը չկարգադրուի, պատերազմը անխուսափելի է մինչեւ Մայս. 15

Պ. Խարնի զեկուցումը՝ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին առջեւ, ընդհանուր դժգոհութիւն պատճառեց Իտալիոյ մէջ: Կիսապաշտօնական մամուլն անգամ չի ծածկեր յատաջ եկած դառնութիւնը: Նախ բոլորն ալ կը բացատրեն թէ Ի– տալիա չէր կրնար ընդունիլ Անգլիոյ առաջարկները, որովհետեւ անոնք չէին կրնար տեւական խաղաղութիւն մը ապահովել արեւելեան Ափրիկէի սահմանին վրայ: Եթովպիա պիտի մնար հանգիստ եւ անպատիժ եւ նոյն իսկ խրախուս– ուած՝ Մեծն Բրիտանիոյ կողմէ, իբրեւ անոր գործակիցը: Ինչ կը վերաբերի Օկաադէնի նահանգը Իտալիոյ ձգելու առաջարկին, արտաքին նախարարութեան օրկանը դիտել կուտայ թէ Հապէշիստանի ամէնէն ամուլ հողամասն է այդ , անտրժէք՝ տնտեսական տեսակէտով: « Իտալիա պէտք եղածէն աւելի ունի անմշակելի անապատներ: Ան կը փնտռէ արտադրիչ աշխատանքի դաշտեր, եւ ոչ թէ անօգուտ եւ անկառավարելի տարածութիւններ»:

Կարգ մը թերթեր դիտել կուտան թէ Մեծն Բրիտանիա անընդունելի առա– ջարկներ ներկայացնելով կ'ուզէ ժամանակ չահեցնել, որպէսզի Եթովպիա զօ– բացնէ իր պատրաստութիւնները՝ Իտալիոյ զինուորական ձեռնարկներուն դէմ: Այս առթիւ կ'լսուի թէ Անգլիոյ պատուիրակը առաջարկներ ներկայա– ցուցած ատեն, կարծիք չէ հարցուցած հապէշական կառավարութեան, որ ա– նընդունելի կը գտնէ զանոնք:

Հռոմի մէջ մասնաւոր կարեւորութիւն կուտան Լոնտոնի խորհրդա– պահին եւ Անգլիոյ արտաքին նախարարին տեսակցութեան, ուր անգամ մը եւս պիտի պարզուի Մուսոլինիի տեսակէտը: Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ պա– տերազմը անխուսափելի պիտի դառնայ, մինչեւ սեպտեմբեր 15, եթէ Մեծն Բրիտանիա չյաջողի կարգադրել վէճը, ուղղակի միջամտութեամբ կամ Ազ – գերու Դաշնակցութեան միջոցաւ:

Մուսոլինիի քաղաքը Ճախընի դէմ

Թուքիոյ խորհրդային դեսպանը յուլիս 2ին ծանուցագիր մը յանձնեց ճա– փոնական կառավարութեան, բողոքելով սահմանային ուխ դէպքերու դէմ, որոնց պատասխանատու կը համարուին ճափոնական նաւեր կամ զինուորներ: Դէպքերը պարզելէ յետոյ, բողոքագիրը կ'ըսէ.— «Համոզուած ըլլալով որ այս իրողութիւնները կրնան ծանր հետեւանքներ ունենալ երկու երկիրներու յարաբերութեանց համար, խորհրդային կառավարութիւնը կ'արտօնէ պիս բո– ղոքել Մանչուրիոյ ճափոնական զինուորական իշխանութեանց ընթացքին դէմ, իշխանութիւններ որոնց պատասխանատուութիւնը կ'իյնայ ճափոնական կառավարութեան վրայ: Մեւնոյն ատեն արտօնուած եմ տեղեկացնելու ձեզ թէ խորհրդային իշխանութիւնը չի կրնար թոյլ տալ որ ճափոնական–ման – չուրիական նաւեր մտնեն Ա. Մուրեայի ներքին ջուրերուն մէջ, եւ եթէ, հա– կառակ ամէն ազդարարութեան, այդպիսի նաւեր մտնեն խորհրդային ջուրե– րը, հետեւանքներուն պատասխանատուութիւնը պէտք է կրեն Մանչուրիոյ ճափոնական իշխանութիւնները: Խորհրդային կառավարութիւնը կը յուսայ թէ ճափոն արագ եւ կորովի միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, խափանելու համար գր– գռիչ դէպքեր»:

Ի՞նչ կ'ուզուի Գիւմանիա եւ Լհասատան

Գնդ. Պէք, Լհասատանի արտաքին նախարարը, Պերլին հասաւ երէկ, չո– րեքշաբթի, եւ ընդունուեցաւ ջերմ ցոյցերով: Այցելութիւնը պիտի տեւէ եր– կու օր: Նախարարը պիտի տեսակցի Հիթլէրի, Զօր. Կէօրինկի եւ Կէօպէլսի հետ: Հակառակ խիստ գաղտնապահութեան, լաւատեղեակ շրջանակներէ կը հաւաստուի թէ այցելութեան նպատակն է ծրագիր մը յօրինել, իբրեւ պատաս– խան Փրանքւիւորտեան փոխադարձ աջակցութեան դաշինքին: Թէ Գերմա– նիա եւ թէ Լհասատան տրամադիր կ'երեւան ընդունելու ոչ – յարձակման եւ խորհրդակցական դաշինքներու դրութիւն մը արեւելեան Եւրոպայի մէջ, ա – նանց փոխադարձ օգնութեան որ եւ է յանձնառութիւն առանձնելու: Տարա – կոյս չկայ թէ Լհասատան պիտի նախընտրէր որ Ֆրանսա Գերմանիոյ կողմն ըլլայ քան Մ. Մուրեայեան:

Խորհրդակցութեան նիւթ պիտի դառնայ նաեւ Տանցիկի Ազատ Քաղաքին անտեսական տագնապը, որ հաւասար է անանկութեան եւ որուն հետեւանքով ծանր կորուստներ կրած են լհհական հասատատութիւնները:

ԱՁՆ ՕՏԱՐ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐԸ որոնց աշխատանքի արտօնութեան պայ – մանաժամը կը լրանայ յուլիս 30ին, պէտք է վերանորոգման համար դիմում կատարեն մինչեւ յուլիս 15, ներկայացնելով.— 1· խնդրագիր մը դիմումատուր թուղթի վրայ.— 2· Աշխատանքի վկայական մը.— 3· Ինքնութեան թուղթը· — 4· Տեղատրման գրասենեակին կողմէ տրուած առաջին վկայագիրը (նը – պաստառը): Գրասենեակները անընդհատ բաց են ժամը 8 — 2·45:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԿՈՒ ԶԵԿՈՅՑ

—•—

Բարեգործականի Փարիզի կեդրոնը աղուոր գրասենեակ մըն է, որ ունի աղուոր գրի մեքենայ մը,— կը տպէ ու կը տպէ:

Վերջերս երկու կարճ զեկոյցներ տպելով դրկած էր թերթերուն:

Առաջինը տհաւասիկ.

— Ներկայիս կը յայտարարենք որ այն յերիւրանքը թէ Միութիւնս Սե– լանիկէն հարիւր որբեր կը բերէ Ֆր– րանսա, երկրագործութեան մէջ աշ – խատցնելու համար, բացարձակապէս անհիմն է: Այդպիսի որոշում եւ հր– րահանգ երբեք տրուած չէ եւ չի կր– նար տրուիլ, եթէ ուզուի խնդ, երբ Ֆրանսա գործադրութեան հետեւան– քով իր դուռները պիտի փակած է օ– տարներու առջեւ:

Այս անգամ ինչ մը մարդավարի հա– յերէնով գրուած այս զեկոյցը որո՞ւ պատասխանն է,— ուշդուած չէ:

Վահէն հարցուցած էր նոյն այս է– ջին վրայ: Ես ալ ուզեցի հասկնալ թէ որո՞ւ ուղղուած է, ո՞վ է գրեր այն «յերիւրանքը» որ «բացարձակապէս «անհիմն է»եղեր,—եթէ յերիւրանք է, արդէն անհիմն է, րսածդ ալ խօ՞սք է, փաստաբան էֆէնտի:

Պրպտեցի եւ գտայ:

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ վերջին թիւին մէջ հրա– տարակուած է Սելանիկեան թղթակ – ցութիւն մը, ուր կ'ընուի թէ Բարե – գործականը կ'աշխատի հարիւր որբեր բերել Յունաստանէն Ֆրանսա: Այս թղթակցութեան պատմութիւնը շատ լաւ գիտէ Բարեգործականի էֆէնտին, սակայն չգիտնալ կը ձեւացնէ:

Ահա պատմութիւնը: ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, որքերու պատմութեան վերաբերեալ ամէն նիւթ ուզելով արձանագրել իր էջերուն մէջ, արտատպեր էր այդ թղ– թակցութիւնը, որ Սելանիկէն ղր – կուած է ՅՈՒՍԱԲԵՐի, ասկէ երկու տարի առաջ: Որքերն են, որ իրենց պատմութիւնը կը գրեն,— հին դէպք մըն է որ կ'արձանագրեն իրենց պատ– մագիրքին մէջ,— Բարեգործականը չէ հերքած այդ լուրը իր ժամանա – կին, ուրեմն յերիւրանք չէ, բայց չէ՞ որ զեկոյց պէտք է տալ մամուլին, կամ նիւթ՝ գրի մեքենային:

Բարեգործականի երկրորդ զեկոյցը շատ աւելի հետաքրքրական է.

— *Որ եւ է թիւրիմացութեան մի – ջոցով ընդ միշտ առաջքը առնելու համար, կը յայտարարենք նաեւ որ Նանսէնեան Միջ. Օֆիսի կողմէ վեր– ջերս մեր խնդրանքին վրայ Միու – թեանս տրամադրութեան տակ դրր – ուած 10.000 զուխ· Ֆրանքի (50.000 Ֆրանս. Ֆրանք) նպաստադրամը սահմանուած ըլլալով Սուրիոյ, Ցա– նաստանի եւ Պուլկարիոյ անգործ եւ չքաւոր ընտանիքներու ապրուստի մի– ջոցներ հայթայթելու նպատակին, ըստ այնմ այդ չրջաններուն մէջ մեր մասնաժողովները այդ աշխատանքը կը կատարեն՝ յիշեալ օֆիսին ներկա– յացուցիչներուն հետ համախոր – հուրդ:*

Պէտք է դիտել տալ թէ ազգը վըս – տահութիւն ունի՞ Բարեգործականի բաշխումի արդարութեան վրայ: Եթէ Բարեգործականը գիտնար կատարել արդար բաշխումը, վրան թուլս ընս– տած կտակներէն շատեր կ'երթային Հայաստան, իսկ ուրիշ գումարներ՝ աղետահիկ դպրոցներէ ներս:

Բայց ներողութի՛ւն, ժրընեւէն տր – ուած այդ նպաստին մասին կազմա – կերպութիւններ կան, որ իրենց խօսքն ունին: Օրինակ Զոմը, որ եւ է թիւրի– մացութեան տեղի չտալու համար, փոխանակ դիմելու Բարեգործականի, կը լսեմ որ ուղղակի պիտի դիմէ, մաս– նաւոր խղդովակով մը, ժրընեւ:

Եւ վատահ եղէք, երբ ժրընեւ գնա – հատէ Զոմունեաց ծրագիրը, աշխարհ ալ կը տեսնէ թէ Զոմունիք ի՞նչպէս յաւ կը գործածեն դրամը:

ԱՐԱՋ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

(ԶԵԿՈՅՑ 1935 ՅՈՒԼԻՍ 2Ի)

Հայ Գաղթ· Միացեալ Յանձնաժողովը, որ կը շարունակէ իր գումարում– ները ընդհանրապէս շաբաթը մէկ անգամ, յունիս 28ին իր 22րդ նիստը ունե– ցաւ Նուպարեան Մատենադարանին մէջ եւ զբաղեցաւ իր օրակարգին վրայ գտնուած հարցերով:

Նախորդ նիստերու մէջ տրուած որոշման համաձայն, չորս անձերէ բաղ– կացած պատուիրակութիւն մը, առաջնորդութեամբ երեսփոխան Պ. Մուրէի, յունիս 27ի առաւօտը ընդունուեցաւ Աշխատանքի նոր նախարար Պ. Ֆրոսարի կողմէ եւ անոր ներկայացուց Միացեալ Յանձնաժողովին պատրաստած նոր յուշագիրը: Պատուիրակութիւնը, մասնաւոր ընդգիծ հայ գաղթականներու ողբերգական եւ բացառիկ կացութիւնը, նախարարին ուշադրութեանը ներ – կայացուց հայ աշխատաւորներու իմքնութեան թուղթերու վերանորոգութեան առթիւ աշխատանքի իրաւունքի ջնջման պարագաներ, որոնք աղետալի հետե – ւանքներ կ'ունենան ենթականերուն համար, բան որ, ոչ միայն կը զրկեն զա– նոնք իրենց օրապահիկը ճարելու հնարաւորութենէն, հապա նաեւ գործազր – կութեան նպաստի իրաւունքէն եւ ընկերային ապահովագրութեանց համար մինչեւ հիմա իրենց վճարած դրամագլխէն, եւ բաց աստի, գիրենք կ'ենթար – կեն իմքնութեան 100 ֆրանքնոց թուղթ առնելու պարտաւորման: Պատուիրա– կութիւնը միանգամայն ի վեր հանեց թէ 10 առ 100ի օրէնքը կը շարունակուի անխտիր ի գործ դրուիլ հայ աշխատաւորներու համար, հայ աշխատաւորնե – րու խմբովին արձակումները կը չաճախեն, եւ միւս կողմէ Մարսիլիոյ մէջ, թէպէտ վերջերս բարեացակամ մասնակի կարգադրութիւն մը եղած է, հայ գործազուրկները զրկուած կը մնան դեռ գործազրկութենականոնադրական նր– պաստէն: Նոյնպէս, նախարարին ուշադրութեանը չանձնեց այն հայ գաղթա– կանները որոնք իրենց իմքնութեան թուղթերուն մէջ օտար երկրի մը հպատակ ցոյց տրուած են, մինչդեռ չեն իրօք:

Նախարարը ի պատասխանի յայտարարեց թէ նշանակուած դժուարու – թեանց մէջէն ելլելու միակ միջոցը այն է որ կիրարկուող կանոնադրութիւննե– րը բացառութիւն ընեն հաղթական ապաստանեալներուն համար ինչպէս են Հայերը, եւ այս ուղղութեամբ կարգադրութիւն եղած է որպէսզի Մարզու Խ– րաուսիի Պաշտպան Լիկան կամ Ֆրանսայի Աշխատաւորութեան Բնդհ· Միու– թիւնը, նկատի առնելով հայ աշխատաւորներուն հաղթական ապաստանեալի հանգամանքը, հաստատեն անոնց համար մասնաւոր կարգադրութեան մը անհրաժեշտութիւնը: Մարսիլիոյ մասին, թէ նախարարը եւ թէ Պ. Մուրէ, յայտնելով որ գործազրկութեան նպաստի հարցը կախում ունի Մարսէյլի հա– դթականպետութենէն, խոստացան այդ գործին մասին յատկապէս խօսիլ Մար – սիլիոյ հաղթապետ Պ· Թասոյի: 10 առ 100ի օրէնքին գալով, այս սահմանն ալ զանազան արհեստներու համար պիտի վերաքննուի, իսկ Հայերը ընդհանրա– պէս իրր հաղթական ապաստանեալներ պիտի նկատուին:

Պատուիրակութիւնը յետ ունկնդրութեան տեսակցութիւն մը ունեցաւ նաեւ դիւանապետ Պ· Շայէյի հետ, որուն իրաւասութեան մէջ կը գտնուի հայ աշխատաւորներու հարցը:

⁂ Աշխատանքի իրաւունքէն զրկուած հայ գաղթականներու արձանագրու–

(Հետեւեալ շաբաթ շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱՆԵՐԸ

(Հարցազրույց Ա. Բեգլարյանի հետ)

— Ինչպիսի՞ն են Հայկական Սովետական Հանրապետության հարավային սահմանները, որոնք ներկայումս ամենից շատ հետաքրքրում են մեր ընթերցողներին:

— Հայկական Սովետական Հանրապետության հարավային սահմանները ձգվում են Թուրքիայի, Պարսկաստանի և Ադրբեջանի հետ 600 կիլոմետրից ավելի երկարությամբ: Այդ սահմանները հիմնականում անցնում են լեռնային շրջաններով, որոնք ներկայացնում են ամենաբարդ տեղանքը: Սահմանի ամբողջ երկարությամբ ձգվում են բարձր լեռնաշղթաներ, որոնց միջև ընկած են խոր կիրճեր և ձորեր: Սահմանի ամենաբարձր կետերը հասնում են 3000 մետրից ավելի բարձրության: Ամենաբարձր լեռնագագաթները Արագածի, Արարատի, Կապուտջուղի, Ալագյազի, Արտենի, Ամբերդի, Արագածոտնի, Ազատի, Ծաղկունյաց, Գեղամա, Զանգեզուրի, Ուրծի, Ղարաղայի, Ղարաբաղի, Ղափանի, Մեղրու, Ագրի, Ալադաղի, Ալիշանի, Արագածի, Արարատի, Կապուտջուղի, Ալագյազի, Արտենի, Ամբերդի, Արագածոտնի, Ազատի, Ծաղկունյաց, Գեղամա, Զանգեզուրի, Ուրծի, Ղարաղայի, Ղարաբաղի, Ղափանի, Մեղրու, Ագրի, Ալադաղի, Ալիշանի:

— Ինչպիսի՞ն են սահմանների ռելիեֆային առանձնահատկությունները:

— Սահմանների ռելիեֆային առանձնահատկությունները հիմնականում պայմանավորված են նրանով, որ սահմանները անցնում են հիմնականում լեռնային շրջաններով, որոնք ներկայացնում են ամենաբարդ տեղանքը: Սահմանի ամբողջ երկարությամբ ձգվում են բարձր լեռնաշղթաներ, որոնց միջև ընկած են խոր կիրճեր և ձորեր: Սահմանի ամենաբարձր կետերը հասնում են 3000 մետրից ավելի բարձրության: Ամենաբարձր լեռնագագաթները

ԴԱՀԱՒՈՍՈՏ ՅԻ ՈՎՆԵՑ՞Վ

ՀԱՅԿԱԿ ՍԱՐԱՖՅԱՆ

Մեզ ամեն տարի չեն ուզում ընդունել ուսման մեջ, որովհետև մենք հայ ենք, հայ ծնողներ ունենք, հայ անուն ու ազգանուն ունենք, հայ դեմքեր ունենք, հայ լեզու ենք խոսում, հայ երգեր ենք երգում, հայ պարեր ենք պարում, հայ սովորություններ ենք պահում, հայ ավանդություններ ենք հարգում, հայ հագուստ ենք հագնում, հայ կերակուրներ ենք ուտում, հայ ըմպելիքներ ենք խմում, հայ ծեսեր ենք կատարում, հայ տոներ ենք տոնում, հայ սգեր ենք սգում, հայ հարսանիքներ ենք անում, հայ թաղումներ ենք անում, հայ ուրախություններ ենք անում, հայ տխրություններ ենք տխրում, հայ հոգսեր ենք հոգում, հայ ցավեր ենք ցավում, հայ վշտեր ենք վշտանում, հայ հիվանդություններ ենք հիվանդանում, հայ առողջություններ ենք առողջանում, հայ մահեր ենք մեռնում, հայ հոգիներ ենք հոգում, հայ մարմիններ ենք մարմնանում, հայ ոգիներ ենք ոգնում, հայ հոգեվարքներ ենք հոգեվարքում, հայ հոգեհանգիստներ ենք հոգեհանգստանում, հայ հոգեհանգստյան ճաշեր ենք ճաշում, հայ հոգեհանգստյան խնջույքներ ենք խնջուլում, հայ հոգեհանգստյան ուրախություններ ենք ուրախանում, հայ հոգեհանգստյան տխրություններ ենք տխրում, հայ հոգեհանգստյան ցավեր ենք ցավում, հայ հոգեհանգստյան վշտեր ենք վշտանում, հայ հոգեհանգստյան հիվանդություններ ենք հիվանդանում, հայ հոգեհանգստյան առողջություններ ենք առողջանում, հայ հոգեհանգստյան մահեր ենք մեռնում, հայ հոգեհանգստյան հոգիներ ենք հոգում, հայ հոգեհանգստյան մարմիններ ենք մարմնանում, հայ հոգեհանգստյան ոգիներ ենք ոգնում, հայ հոգեհանգստյան հոգեվարքներ ենք հոգեվարքում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստներ ենք հոգեհանգստանում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան ճաշեր ենք ճաշում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան խնջույքներ ենք խնջուլում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան ուրախություններ ենք ուրախանում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան տխրություններ ենք տխրում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան ցավեր ենք ցավում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան վշտեր ենք վշտանում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հիվանդություններ ենք հիվանդանում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան առողջություններ ենք առողջանում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան մահեր ենք մեռնում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգիներ ենք հոգում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան մարմիններ ենք մարմնանում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան ոգիներ ենք ոգնում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգեվարքներ ենք հոգեվարքում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգեհանգստներ ենք հոգեհանգստանում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան ճաշեր ենք ճաշում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան խնջույքներ ենք խնջուլում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան ուրախություններ ենք ուրախանում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան տխրություններ ենք տխրում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան ցավեր ենք ցավում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան վշտեր ենք վշտանում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հիվանդություններ ենք հիվանդանում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան առողջություններ ենք առողջանում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան մահեր ենք մեռնում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգիներ ենք հոգում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան մարմիններ ենք մարմնանում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան ոգիներ ենք ոգնում, հայ հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգեհանգստյան հոգեվարքներ ենք հոգեվարքում, հայ հոգեհանգստյան

քիւնը կը շարունակուի: Մինչեւ յունիս 27 արձանագրուած են (փրանսերէն այբուբենի մինչեւ Մ· գիրը) 217 հոգի, հետեւեալ կերպով բաժնուած·—

Օտար հպատակ 40 հոգի (25 թուրք,ծ սուրիացի, 3 իրանեան, 1 պուլկար, 1 եգիպտացի)·— Ամուրի 82 հոգի, տանտէր 8 հոգի, այրը կամ կինը աշխատաւոր 21 հոգի, մէկ բանի տարիէ ի վեր գործազրկութեան ենթարկուած 54 հոգի:

Աշխատանքի իրաւունքէն զրկուածները նորէն կը հրաւիրուին, իրենց շահուն համար, երթալ արձանագրուիլ **71, Ave. Kleber** կամ **15, Rue Jean Goujon.**

Ինչպէս պիտի ւտատկուարուին «վագրփ-ներր

Յօսելով փոքրամասնութեանց վագֆներու մասին, Պոլսոյ Թուրքերէն «Թան»ը Թօքաթլեան պանդոկը կը յիշէ իբրեւ ամէնէն հասուն թաբեր վագֆներէն մէկը: Այս առթիւ դիտել կուտայ թէ վերջերս պակասած են հասոյթները եւ այս պատճառաւ մատակարարները պատուական կը պաշտօնավարեն:

« Նոր օրէնքը, կ'ըսէ, վեց ամիսէն պիտի գործադրուի: Պիտի կազմուի Էվգաֆի վարչական ժողով մը որուն առաջին գործը պիտի ըլլայ կանոնագիր մը պատրաստել փոքրամասնութեանց վագֆներու մատակարարութեան մասին: Անգարայի եւ Իսթանպուլի մէջ մէկ մէկ դիւան պիտի հաստատուի եւ միւթէվէլլիները յայտագրով անոնց պիտի հաղորդեն իրենց հասոյթները, ծախքերը եւն·: Իբրեւ հակակշռի իրաւունք, Էվգաֆի ընդհ· տեսչութիւնը հասոյթներուն հարիւրին 5ը պիտի առնէ»:

Հարուստ ածխահանի մը Վանի մէջ

Վանէն կը գրեն *Սօն Փօսթայի*·— *Հարուստ ածխահանք մը կայ որ մօտերս պիտի չահագործուի:*

Վանի մէջ պեղումներ կատարող հնագէտ Ամերիկացիները աշխատանքը դադրեցուցած են: Ցաչորդ տարի դարձեալ պիտի գան:

Առուտուրը Վանի մէջ մեծ մասով արծաթ դրամով կը կատարուի, իսկ ասկէ չատ կը վնասուին պաշտօնեաները ու գիւղացիները:

Երաչտէն վերջ եկած անձրեւը երկրագործները ուրախացուց· յետոյ յաջորդող կարկուտի տեղատարափը այս ուրախութիւնը անհետացուց: Կարկուտը պարտէզները աւերեց եւ պտուղները թափեց: Այս տարի Վան գրեթէ բնաւ բերք չպիտի ունենայ:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԶԳ· ՊԱՐԳԵՒԱՒԱՂԻ 8րդ շերտին վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի շաբաթ, 20 յուլիս, ՄԱՐՍԷՑԼԻ մէջ: Ամէն միջոց ձեռք առնուած է որպէսզի ձայնասփիւռը դիւրաւ հաղորդէ արդիւնքը: Պարգեւներու վճարումը պիտի կատարուի երկուշաբթի օր (22 յուլիս), թէ Մարսէյլի եւ թէ Փարիզի մէջ:

ՀԱՆՐԱԿԱՒԱԲԻ 5000 *ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐ* գործադուլ հռչակեցին Լոնտոնի մէջ, իբրեւ բողոք կարգապահական պատիժի մը դէմ:

Գ. ԹԻԹՈՒԼԷՍՔՈՒ, Ռումանիոյ արտաքին նախարարը, որ միեւնոյն ատեն նախագահն է Փոքր Համաձայնութեան, Լոնտոն գնաց, կարեւոր խորհրդակցութիւններ կատարելու համար անգլ· կառավարութեան հետ: Իր գլխաւոր նպատակն է ապահովել որ Մեծն Բրիտանիա անչատ համաձայնութիւններ չկնքէ, ինչպէս ըրաւ Գերմանիոյ հետ, նաւային սպառազինութեանց մասին:

ԴԱՇՆԱԿԻՑ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒ խորհրդաժողովը, որ բացուած էր Փարիզի մէջ, փակուեցաւ առջի օր: Ժողովը միաձայնութեամբ ֆուէարկեց բանաձեւ մը, որ բարոյական եւ նիւթական զիջաթափութիւնը լաւագոյն միջոցը կը հռչակէ, ապահովելու համար խաղաղութիւնը: Ժողովին փակումէն առաջ գերման եւ դաշնակից պատուիրակներ թափօր կազմելով գացին անծանօթ զինուորին դամբարանը, ուր Գերմանիոյ վեթերանները ներկայացուցիչը ծաղկեպսակ մը դրաւ:

ԱՄՏԵՂԱԴԷՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ ՄԸ պիտի գումարուի Փարիզի մէջ, յուլիս 9էն **17**: Բացման նիստին ներկայ պիտի ըլլայ հանրապետութեան նախագահը: Աստեղագէտները մեծ հացկերոյթ մը պիտի սարքեն յուլիս 14ին, էյֆէլի աշտարակին վերնայարկը, աստեղազարդ երկնքին տակ:

ԼՈՑՏ ՁՈՐՁ նորէն բաղաքական ապարէզը նետուեցաւ, բուռն ճառ մը խօսելով ազգ· դաւիճնին դէմ: Խաղաղութեան հարցին առթիւ դիտել տուաւ թէ շատ մը տեսակէտներով կացութիւնը աւելի գէշ է քան 1914էն առաջ:

Այրի Տիկին Սաթենիկ Փաստրմաճեան, Օր· Աշխէն Նաճարեան եւ Պ· Խաչիկ Փաստրմաճեան սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց մօր եւ մեծ մօր՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԳԱՑԵԱՆԷ ՆԱՃԱՐԵԱՆԻ

դառնակսկիծ մահը որ տեղի ունեցաւ յուլիս 2ին իր բնակարանին մէջ, Պիյանֆուռ:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ 4 յուլիս, հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը **15**ին, իր բնակարանին մէջ, 26 **Rue Nationale, Billancourt**, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Պիյեանճուռի (**Avenue des Moulineaux**) գերեզմանատունը:

ՅԱՆՁԱՒ·— *Մասնաւոր մահագրի ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:*

ՀՑ. Դ.

Քարիզ

ՊԱՆԼԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» Ննթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ Յուլիս 4ին Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին 17, Rue Amelot, Քաշան:

Շարունակութիւն նախորդ ժողովին:

Գահատ

ՍԷՆ-ԼՈՒԻ «Ակնունի» ենթակոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը 4 Յուլիս Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ « Իշխան » ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 6 յուլիս, շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ « Ռոստոմ » ենթակոմիտէի եւ «Քրիստափոր » խումբի ընդհ· անդամական ժողովը 6 յուլիս, շաբաթ իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ ընտրութիւն շրջ· ժողովի պատգամաւորի:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ **ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ**

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ — 1, Պուլվար տի Նոր. ԼԸ ՐԷՆՍԻ

ԿԻՐԱԿԻ 28 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԷՍ ՕՐՒ ՎԵՐՋ ԺԱՄՐ 14էն 22:

կը ներկայացուի՝ **«ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ ԱՌԱՒՕՏ»** օբէրէթը
(Ոգեկոչումի հայ մեհենական կեանքէ)

երաժշտութիւն եւ սիրուն անակնկալներ վարժարանին սանուհիէ երուն կողմէ

ՄԱՆԿԱԿՑՈՒԹԻԻՆ ԾԱՆՕԹ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ

Մրցանակաբաշխութիւն եւ շրջանաւարտներու վկայականներու բաշխում:

ՃԱՇՊԱՆՑ — ՊԱՐ — ՃՈՒՆ ՊԻՒՖէ,
ԱՆՋՐԵՒԻ ԴԷՄ ՊԱՏՇԱՊԱՐՈՒԱԾ ՍՐԱՀ,

ՄՈՏ 5 ՖՐԱՆԿ:

Հաղորդակց· մէջոց·— Հանրակառք ՕԼԻՐԱԷՆ կամ ՃՕՐԼՍԷՆ 21A: ԿԱՐ ՏԸ Լ'ԷՍԹԷՆ ԿԱՐԿԱՆի գիծը, իջնել ՐԷՆՍԻ - ԲԱՎԻՅԵՕՆ:

ԱՇԱԿԵՐՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ՃՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ մասնաճիւղի հայերէն դասընթացքի աշակերտներու ամավերջի հանդէսը 7 յուլիս կիր., կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին:
Հրապարակային քննութիւն, երգ եւ արտասանութիւն:
կը ներկայացուին *ԱՆՄԵՂՈՒԹԵԱՆ ՅՈՂԹԱՆԱԿԸ և ՄՈՌԱՑԿՈՏ ՋԱՐՄԱՑԸՐ*

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ՍԿՕՒՄԲ.— Այսօր, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Նուպարեան մատենադարանի մէջ, *11*, Square Alboni, ելի կ'ունենայ Պ· Լ· ԿԻՒՄԻՒՆՂԵՐՏԱՆի դասախօսութիւնը *ՏԻԳՐԱՆ ԵՐԿԱԹի* մասին:

Դասդատուիլ

կազմակերպուած՝ ՃՐ Կ. ԽԱՉԻ ԱՆԼՂ-ՊՈՒԼՈՒ-ՔՈԼՈՆՊԻ Մ·ճիւղէն կողմէ
Այս կիրակի առաւօտէն մինչեւ հրկոյ ԱՐԺԱՆԹԷՕՅԻ բարձունքին վրայ
կը նախագահէ՝ Պ. ԳԱՒՌԻԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
կը խօսի՝ Պ. ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՄՈՒԻԼԻ

Գեղարուեստական բաժին.— Երգ, պար, արտասանութիւն:
Ձոյս պիւֆէ մատչելի գիներով:

Հաղորդ. միջոցներ.— Շոգեկառք ՍԷՆ-Լազարէն եւ իջնել ԱրժանթԷօյ: Շանթոկառք թիւ *40*, առնել փոխ գիշիէն եւ իջնել ԱրժանթԷօյ: ԱրժանթԷօյի կայարանէն առնել օթոպիւս եւ իջնել ՑանիԷնի բօզիէր, ուր կը սպասեն առաջնորդներ:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ ՃՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՆՈՒԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

6 Յուլիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին ի. Ա· կուսակցութեան սրահին մէջ կը ներկայացուի *ՔՍԱ ՆԱԶԱՐԸ* եւ ց. Թումանեանի *«Ծաղկի Հէքեաթը»*

երգ, արտասանութիւն եւայլն:

Հայրենակիցներ, ձեր ներկայութեամբ քաջալերեցէք ձեր մանուկները:

Մուտք 2 ֆրանք.

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՊՈՐՏՈՅԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ «ԱՐԱՐԱՏ» ՄԻՈՒԹԵՍՆ ԿՈՂՄԷ Ի ՆՊԱՍՏ ԴՊՐՈՑԻՆ

7 Յուլիս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին

Հ· Ց· Դ· «ԲԱՐՍԵՂ - ՇԱՀՊԱԶ» ակումբին մէջ

Արտասանութիւն, խմբերգ, պար եւ երկու մանկական ներկայացումներ

Մուտք՝ 3 ֆրանք:

ԱՆԻԷՌԻ ՄԷՋ ՅԱՌԱՋ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Պ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆի «ԱՇՏԱՐԱԿ» սրճարանին մէջ,
34, Villa Rouveyrolle. Asnières (Seine).

ՅԱՌԱՋ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ 56, Rue Piat (ՊԷԼՎԻԼ)

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԼՐԱԳՐԱԳԱՃԱՌԻՆ ՄՕՏ

ՏՈՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ· ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ· ՎԿԱՑԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

*BAUDELOCQUE*Ի ՄԱՅՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Զորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 – 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ **Nation,** հեռաձայն **Diderot 03-96**

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

52, Rue du Fbg. St. Martin. Paris (10)

(ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻԿԻՆ ԿԻՑ)

Մէթրօ՝ **St. Martin** եւ **Chateau d'Eau. Tél. Nord: 82 - 86**

Փարիզի կեդրոնը բացուած է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակի *ԴԵՂԵՐ*, պատրաստուած մեծ խնամքով ու սիրտ ծարմ:

Բոլոր ՀԱՅ յաճախորդները կրնան օգտուիլ *Տրիքարտ* դեղատան մէջ գտնուող ՀԱՅ բժիշկի մը խորհուրդներէն:

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ, ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ, ԿԱՐՈՒԻՉՆԵՐՈՒ, ՍԱՓՐԻՉՆԵՐՈՒ, ԹՐԻՔՕԹԷՕԶՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ:

achat, vente, échange et reparation

HOVANNESSIAN

INGENIEUR E.M.I.

14. RUE DU SOLEIL. PARIS. XX. METRO: PLACE DES FETES

r.c. Seine 379.489 TEL.: MENILMONTANT 41.67 c.c.p. paris 171738

MOTEURS ELECTRIQUES
pour machines à coudre, tricoteuses, bobinoirs et toutes machines

RESISTANCE
pour chauffages, indéfrisables etc.

ANTIPARASITAGE DES MOTEURS

ETUDES ET DEVIS GRATUITS SUR DEMANDE

machines à coudre d'occasion, — on demande correspondants, province et étranger

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փաղոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատաթաղներու առջեւ, կուտայ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք ունեցող վաւերաթուղթի խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար: Նախարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիրներ ե թղթակցութիւններու կազմութիւն: Հարկային գեղչեր: Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւններ կը տրուին **10 ֆրանկի**, իսկ նամակով եղած խորհրդակցութեանց համար **15 ֆրանկ**:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻ հաւաքոյթը այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 20.45ին Սալ տը Սօսիէթէ Աւթրօնօմիքի մէջ, 28, Րիւ Մէքբանթ, Մէթրօ՝ Օսէոն, կը դասախօսէ՝ Հայր Ս. Տէր Թովմասեան, Նիւթ՝ վենետիկի դերը Հայ գրական վերածնունդի մէջ:

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՉՆԵՐՈՒ արհեստակցական դասախօսութիւնը այսօր, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Մինութեան կեդրոնատեղին 7 Rue des Bernardins, (Paris 5). Մէթրօ՝ Մօպէր - Մինթիւալիթէ: կը հրաւիրուին բոլոր արհեստակիցները:

ԳԱՑԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

ԽԱՉԱՏՈՒՐԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գրեց՝ ՌԱՖՖԻ

Երկար նա խօսում էր կրօնքի, լեզուի եւ գրականութեան մասին, բացատրում էր, թէ մի ազգի գրականութիւնը կարող է տալ նրա կեանքին եւ գործունէութեանը, բացատրում էր մեր նոր գրականութեան սխալ ընթացքը եւ նրա վնասակար ազդեցութիւնը ժողովրդի վրայ: Նրա առածները ինձ այն աստիճան զբաւեցին, որ ես վճռեցի, որքան կարելի է, լաւ սովորել Հայոց լեզուն: Իմ լեզուն առաջ չատ կոշտ եւ ամփոփական էր: Թուրքերէնն եւ պարսկերէնը բառերով լի էր իմ խօսակցութիւնը: Ես աշխատում էի այնուհետեւ բուն հայկական բառեր գործածել: Ես չատ չուտ սովորեցի բառերը, օրինակ, մի գիշերուան մէջ սովորեցի այդ բոլոր բառերի նշանակութիւնը· անհատ, ընտանիք, ցեղ, ազգ, հայրենիք, պետութիւն, քաղաքակրթութիւն, լուսաւորութիւն եւ ուրիշ չատ բառեր: Նա ասում էր, որ այդ բառերի վրայ ամբողջ դրքեր են գրուած, բայց նա մի քանի խօսքերով, բացատրում էր ինձ դրանց իմաստը: Ափսոս, որ թոյլ չէր արուած մեզ մօտ գրքեր, թուղթ, գրիչ ունենալ, թէ չէ, ես չատ բան կը սովորէի նրանից,

« Գիտութիւնը եւ ուսումը միայն միջոցներ են մի ժողովրդի համար հասնել բարօրութեան, բայց ոչ բարօրութեան առարկան»,— ասում էր նա, եւ սկսում էր բացատրել, թէ ուրիշ ինչ պայմանների մէջ պէտք է դրուած լինի ժողովրդի կեանքը, որ կարողանայ լինել նա բախտաւոր: Երկար ու երկար խօսում էր հողի ու նրա մշակութեան պայմանների մասին, արհեստների կատարելագործութեան մասին, դրամատէրների գործունէութեան մասին եւ այլն: Աշխատանքը նա աւելի բարձր էր դասում, քան ամէն ինչ: «Աշխատանքը կեանք է, ասում էր նա, իսկ անգործութիւնը՝ մեռելութիւն»:

Նրա խօսակցութիւնը այնքան հաճելի էր, որ ես ժամերով լսում էի նրան եւ չէի կշտանում: Ոչ մի անիծք բառ չէր դուրս թռչում նրա բերանից: Նա գիտէր խիստ լուրջ եւ խորին կերպով վերաբերուել դէպի ամէն մի հարց: Ես իմ կեանքում առաջին անգամ տեսնում էի մի այնպիսի երիտասարդ, որը անսահման բարութեան հետ ունէր եւ համառութիւնների մեծ պաշար: Նա գիտէր մի քանի եւրոպական եւ ասիական լեզուներ, եւ, որքան ասես, խելացի մարդ էր:

Իմ մասին նա ոչինչ չէր խօսում: Մի քանի անգամ հետաքրքրուեցայ նրա անցեալով, բայց սառնում էի միշտ անորոշ պատասխաններ:

— Դուք բարի եւ ազնիւ մարդ էք,— մի օր ասեցի նրան,— դուք չէիք կարող ինձ նման եղեռնագործ լինել, պատմեցէք, խնդրեմ, ի՞նչ յանցանքի համար աքսորեցին ձեզ:

— Այդ մի հարցրէք··· պատասխանեց նա ոչ սակաւ յուզուած կերպով:

— Գոնէ ասեցէք դուք ո՞վ էք եւ ո՞ր տեղացի:

— Այդ եւս մի հարցրէք···:

Ո՞րպիսի տխուր գաղտնիք էր թաղնուած այն անբախտ երիտասարդի ճակատագրի մէջ: Ինչ էլ որ լինէր, ես համոզուած էի, որ նա ազնիւ մարդ էր, եւ նրա բարեկամութիւնը ինձ համար մեծ մխիթարութիւն էի համարում: Այդ էր պատճառը, որ քանի Պետրոսի երկրորդ նամակը սառնալուց յետոյ, ես ամենեւին չէի մտածում օգուտ քաղել նրա օգնութիւնից եւ նրա ձեռքով պատուիրել գնել: Եկաւ Զատիկը, անցան զատկի տօները, բայց ես չգնացի եղեւիններն անտառը, կարմիր բլուրի մօտ: Նա, որ ինձ մոլորեցրել էր, նա, որ ինձ ցոյց էր տուել չար գործի չար ճանապարհները, այժմ աշխատում էր փրկել ինձ: Բայց ինձ պէտք էր փրկութիւնը նրա ձեռքից ընդունել: Ես արդէն բարոյապէս ինձ փրկուած էի համարում, սկսեալ այն օրից, որ իմ նոր դաստիարակի շնորհիւ մկրտուեցայ կրթութեան նոր աւազանի մէջ: Ես իմ չղթաների մէջ իմ անձը բախտաւոր էի համարում, որ միշտ կարող էի տեսնել նրան, միշտ կարող էի վայելել նրա բարեկամութիւնը եւ լսել նրա իմաստալից խրատները:

Աւազակապետի պատմութիւնը ինձ վրայ խիստ տխուր տպաւորութիւն թողեց: Նա սիրել էր մէկին, նրան նուիրել էր իւր անձը, իւր հոգեկան բոլոր զգացմունքները: Նրա սիրոյ առարկան այլեւս չկար, բնակւում էր չատ հեռու, ոգիների աշխարհում: Բայց այդ դժբախտ մարդը դեռ չարունակում էր սիրել նրան, դեռ նրան յիշէլիս, նրա այրական դէմքը մտայլւում էր տխրութեան թախիծով: Ես նոյնպէս սիրում էի մէկին, բայց իմ սիրոյ առարկան զուգէ դեռ կենդանի էր, զուգէ դեռ մտածում էր իմ վրայ: Այժմ ո՞րեղ էր անհայր, անմայր, անտուն, անեղ եւ անօգնական որբիկը···: Ես չատ անգամ մտաբերում էի նրան եւ իմ սիրտը լցւում էր անչէջանելի կրակով: Աչքերիս արտասուքը չէր զօրում հանգցնելու այդ կրակը: Դառապարտեալը մոռանում է ծնողներ, ազգականներ, բարեկամներ, մոռանում է իւր հայրենիքը, բայց սիրած կնոջ յիշատակը մնում է նրանից անբաժան: Սիրած կնոջ կորուստը աւելի ծանրացնում է նրա չղթաները, աւելի զգալ է տալիս իւր թշուառ դրութիւնը:

(Շար·)

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN ÉN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

(ԵՐԹԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
5
ՅՈՒԼԻՍ
VENDREDI
5 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2849 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՌՕՐԵԱՆ ԵԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆԸ

Օրուան հոգերու վերլուծման նուիրուած չարքի մը մէջ, փաթիլի ամրակուռ օրկանը անուղղակի կը չօշափէ չատ կարեւոր խնդիր մը,—կուսակցութեանց պատասխանատուութիւնն ու պարտականութիւնը՝ տագնապին հանդէպ։

— «Պարզ են գաղութներու հարցերը· միևչդեռ տիրող խառնվարումները, անկերպարանութիւնը կարծել պիտի տային թէ ընկերային եւ քաղաքական ամենածանր կնճիռներ եւ պարարտ իշխանութիւններ ձեռք ձգելու մրցակցութիւններ կան։

Ֆրանսահայ գաղութը, օրինակի համար, ունի շատ պարզ հարց մը,— պէտք է օգնել օգնութեան կարօտներուն եւ աշխատիլ ու ձեռք բերել ֆրանսական իշխանութեան առաւելագոյն բարեացակամութիւնը։

Այսպէս կամ այնպէս, այդ յանձնախումբին մէջ ներկայացուցիչներ ունին զանազան հոսանքներ, որոշ հաստատութեանց անունով։

Պատահաբար ծնած եւ սկիզբէն իսկ մտավախ, այդ մարմինը զգուշացաւ քաղաքական կուսակցութիւններէն, նախընտրելով գործ ունենալ անհատներու հետ։

Ցանձնախումբը կը գոհացնէ՞ մեզ։

Ո՛չ։ Անոր կազմութենէն ի վեր, մենք օրը օրին առանց վէրապահութեան մատնանշած ենք հիմնական թերութիւնները։

Արդ, այն ձեւով որ կազմուած է յանձնաժողովը, քաղաքական կուսակցութիւնները կրնա՞ն բան մը աւելցնել անոր վրայ։

Թարձեալ ոչ։ Ցանձնաժողովը առաջին օրէն իսկ առժամեայ հռչակած ըլլալով ինքզինքը, իր գործելու մեթոտներն ալ զատապարտուած են մնալու առօրեայ։

Առօր համար է որ, մինչ կը յիշեցնենք թէ պարտաւոր է գոնէ ԻՐ ՍՏԱՆՁՆԱԾ ԳՈՐԾԵՐԸ ՎԱՐԵԼ ՏԻՐԱՒԱՐ, գոնէայ հեղի – նակաւոր եւ բանուկ մէքենայ մը, ցնոր անօրինութիւն։

Վարկը չատոնց բացուած է։ Կը մնայ արժեցնել, նոյն իսկ եթէ ամբան արձակուրդներուն հետ պիտի հալին բոլոր արամադրու – թիւնները ու առաջադրութիւնները։

Բայց, միայն առօրեայ հոգի՞ը ունին գաղութները։ Նոյն իսկ մեր գաղութը, Ֆրանսականը,

Եւ միայն այդ հոգերուն մէ՞ջ կ'ամփոփուին քաղաքական կուսակցութեանց պատասխանատուութիւնն ու պարտականութիւնը։

Ֆրանսայի վրայ իսկ ամփոփուինք, պատասխանը ժխտական է։ Մանաւանդ Ֆրանսայի համար՝ չատ աւելի ժխտական։

Մինչ միւս գաղութները քիչ – չատ կազմակերպուած վիճակ ունին, Ֆրանսականը պատկերազարդ հատւածոյ մըն է համա – տարած ապիկարութեան եւ ընդվզեցուցիչ անիշխանութեան։

Ինչո՞ւ,— որովհետեւ կը պակսի «ներդաշնակ աշխատակցու – թեան կամեցողութիւնը»։

Ահա տարիներէ ի վեր կ'աղաղակենք թէ տարրական պահանջ է կազմակերպել գաղութները,—եւ ամէնէն առաջ այս գաղութը— զօրացնելու համար անոնց դիմադրական կորովը։ Ինքնապաշ – պանութի՛ւն։

Եւ, տարիներէ իվեր, մարդիկ յամառօրէն աչք ու ականջ կը փակեն այս պահանջին առջեւ, կարծել տալով թէ «ընկերային եւ քաղաքական ամենածանր կնճիռներ եւ պարարտ իշխանութիւններ ձեռք ձգելու մրցակցութիւններ կան»։

Նոյն ինքն ամրակուռ կուսակցութիւնը, որ այժմ գործակցութեան երդը կ'երզէ խմբագրական բեմէն, մնաց ամէնէն մոլեռանդ ախոյեանը՝ այս ճակատին վրայ,— բան մը չընել։

Ան չկրցաւ զանազանել երկու լրացուցիչ, այլ անջատ խնդիրներ,— Հայաստան եւ Արտաքին Գործեր։ Այսինքն որոշ դիրք, պարտականութի՛ւն՝ եւ՛ մէկուն եւ՛ միւսին հանդէպ։

Գերի՝ կանխակալ կարծիքներու, ան կարծեց թէ ինչ որ կը կատարենք Արտաքին Գործերու մէջ, մեր ինքնապաշտպանութեան համար, ուղղուած է Երեւանի դէմ։

Այս նախապաշարումը չմարսուեցաւ նոյն իսկ 1932ին, երբ որոշ բանաձեւեր խմբագրուած եւ նշանագրուած էին Դաշնակցութեան հետ, բոլոր հարցերու մասին, իրրեւ արդիւնք ութ ամսուան բանակցութեանց։

Բան մը փոխուա՞ծ է այսօր,— չենք դիտեր։

Բայց գիտենք մէկ բան,— այս վիճակը չի կրնար չարունակուիլ այլ եւս։

Կը բաւէ աչք մը նետել օրուան իրականութեան վրայ, նախատեսելու համար գալիքը։

Երբ գաղութի մը հանրային կեանքը այնքան կ'աղճատուի որ առաւն կանուխ արթնցողը «Ազգ· Խորհուրդ» կը թխէ, երբ հինգ հոգի իրարու լեզու չեն հասկնար, իրաւասու մարմին մը կազմե – լու եւ պետական նպաստը բաժնելու համար, երբ հասարակ «ա – ֆէրիստ»ները թղթածրար կը կազմեն «ազգ փրկելու» համար, — կը նշանակէ թէ չատ երկար տեւեց Թմրութիւնը։ Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Կ'ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԻ ՍՊԱՆՆԵԼ ՎԵՆԻԶԵԼՈՍԸ

Մէկ միլիոն տրախմի պարգեւ առնուանելով

Աթէնքէն կը հեռագրեն յունիս 3 թուականով.— *Ցոյն երեսփոխան մը, Մոխոփուլոս, երէկ առաջարկեց պարգեւ մը սահմանել, սպաննել տալու համար Վենիզէլոսը, որ մահուան դատապարտուած է ի բացակայութեան։ Այդ առաջարկին համաձայն, կառավարութիւնը պէտք է յայտարարութեամբ մը մէկ միլիոն տրախմի պարգեւ եւ ներում խոստանայ ո եւ է յոյն փախստական դատապարտեալի որ կը գործադրէ մահափնդը։*

⁂ *Կառավարութիւնը երեսփ. ժողովին ներկայացուց օրինագիծ մը, որուն համաձայն հանրաքուէ պիտի կատարուի, վարչաձեւի մասին։ Ժողովուրդէն պիտի խնդրուի քուէարկել ի նպաստ «ներկայ ժողովրդավար եւ խորհրդարանական դրութեան պահպանման կամ սահմանադրական միապետութեան մը հաստատման՝ խորհրդարանական կառավարութեան մը հաստատումով»։ Այս վերջին բացատրութեամբ կ'ուզեն ըսել թէ պիտի վերահաստատուի Գունտանի արքայական տունը, որուն ներկայ ժառանգորդն է նախկին թագաւորը, Եորկիոս (այժմ Լոնտոն)։ Հանրաքուէին թուականը եւ կատարման եղանակները պիտի հաղորդուին նախագահական հրամանագրով մը, քուէարկութենէն քառասուն օր առաջ։ Հրամանագիրը միեւնոյն ատեն պիտի նշանակէ քուէնեբու համեմատութիւնը՝ վարչաձեւի փոփոխութեան համար։*

ՆՈՑՆ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱԻՍՏՐԻՈՑ ՄԷՋ

Վիէննայէն կը հեռագրեն թէ այն բանակցութիւնները որ կը կատարուէին վերադարձնելու համար Հապսպուրկներու անհատական ստացուածքները, արդէն վերջացած են եւ կը սպասուի օրինական ձեւակերպութեանց լրացման։ Բանակցութիւնները, որոնք չատ բարդ հանդամանք ունէին, տեւեցին՝ աւելի քան մէկ տարի։

1919 ապրիլ 3ին էր որ Աւստրիոյ Ազգ· ժողովը օրէնք մը քուէարկեց, երկրէն արտաքսելով կայսերական գերդաստանը եւ պետական սեփականութիւն հռչակելով անոնց ստացուածքները։ Այս գրաւումը կ'ընդգրկէր Հապսպուրկներու բոլոր անհատական հարստութիւնը, այնպէս որ, չատ չանցած բողոքներ սկսան։ Երկար տարի անլսելի մնացին այդ բողոքները, բայց երբ Աւստրիան ալ աջակողմեան տարրերու ձեռքն անցաւ, միջոցներ ձեռք առնուեցան, օրէնքը բարեփոխելու համար։ Կառավարութեան դէկոյին համաձայն, նոր օրէնք մը պիտի հրատարակուի, իրրեւ բարեփոխում, յառաջիկային ձգելով 1919ի օրէնքին ամբողջական ջնջումը։ Արտաքսուած արիւդուքսերէն երկուքը արդէն արտօնուած են Աւստրիա վերադառնալու, թէեւ օրէնքը ի զօրու է անոնց դէմ։

Հապսպուրկներու անհատական ստացուածքները կը բաղկանան արժեթուղթերէ, անտառներէ, հողերէ, քանի մը դղեակներէ եւ գեղարուեստական գանձերէ։ Դժուար է գնահատել անոնց բուն արժէքը, քանի որ թաւալգլոր անկումներ ունեցաւ գրամը։ Կառավարութիւնը չպիտի վերադարձնէ գեղարուեստական առարկաները եւ թանգարանները, կայսերական պալատ եւ Շէօն – պրունի դղեակը, որոնք պիտի մնան պետական սեփականութիւն։

Այս առթիւ կը յուզուի միապետութեան վերահաստատման խնդիրը, մանաւանդ որ, Իտալիոյ արամադրութիւնները չատ նպաստաւոր են։ Հոսմի մէջ կը կարծեն թէ միապետութեան վերահաստատումը պիտի ամրապնդէ Աւստրիոյ դիրքը, դիմադրելու համար հիթլէրական փորձութեանց։

Վատիկանի մէջ գոհունակութեամբ ընդունուեցաւ կայսերական գերդաստանին վերադարձի արտօնութեան լուրը։

Անգլիա կ'ուզէ որ Ֆրանսա գործակցի յուծելու համար Ռապէյական խնդիրը

Բրիտանական դահլիճը երկու ժամ անընդհատ խորհրդակցեցաւ, առջի օր, եւլը մը գտնելու համար հապէշական վէճին, քանի որ Մուսոլինի վճռապէս մերժած է Պ. Իտընի առաջարկները։ Ժողովէն վերջը որոշուեցաւ ամիսպատբար դիմել Ֆրանսական կառավարութեան եւ անոր գործակցութիւնը ապահովել։ Այս առթիւ պիտի հասկցնեն թէ Ազգերու Դաշնակցութեան ապագան եւ առ հասարակ հաւաքական գործունէութեան գրութիւնը պիտի վտանգուին, եթէ կարելի չըլլայ միանամբար լուծել հապէշական խնդիրը։ Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ Ազգերու Դաշնակցութեան գոյութիւնն իսկ վտանգուած է, եթէ Մանչուրիոյ պատմութիւնը կրկնուի Հապէշիստանով։ Իտալիոյ դինուորական առաքումները եւ ուրիշ պատրաստութիւններ ցոյց կուտան թէ Մուսոլինի որամադրութիւն չունի անսալու Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդներուն։ Անգլիա առ այժմ որոշ առաջարկներ չունի, անտեսական կամ ուրիշ պատժական անօրինութիւններ ձեռք առնելու համար, այլ կ'ուզէ ապահովել Ֆրանսայի աջակցութիւնը եւ արժեցնել Ազգերու Դաշնակցութեան հեղինակութիւնը։ Լոնտոնի մէջ կ'ընդունին թէ չատ ալ դիւրին չէ համոզել Ֆրանսական կառավարութիւնը, միասին գործելու համար, բայց գերագոյն փորձը պիտի կատարուի փրկելու համար հաւաքական գործունէութեան գրութիւնը, որ արտաքին քաղաքականութեան առանցքն է երկու երկիրներուն համար ալ։

Մինչ այս մինչ այն, Իտալիա կը չարունակէ պինդ ոտքով երկել արեւելեան Ափրիկէ, թնդանօթներով ու ամէն կարգի ռազմապինութիւններով։ Իսկ թերթերու հրատարակութիւններէն կը հետեւի թէ Իտալիա գոհացում չպիտի ստանայ, մինչեւ որ մանաւանդ վարչաձեւ մը չհաստատուի Հապէշիստանի համար։ (ուրիշ խօսքով՝ հոգատարութիւն)։

Գերմանիոյ եւ Լհհաստանի բանակցութիւնները

Գնդ· Պէք, Լհհաստանի արտաքին նախարարը, Պերլին հասած օրն իսկ, աւանդական արարողութենէն յետոյ, ամբողջ երեք ժամ խօսակցեցաւ Հիթլէրի հետ։ Անկէ առաջ տեսնուած էր արտաքին նախարարին հետ։ Ան այժմ դաշտնի կը պահուին այս տեսակցութեանց մանրամասնութիւնները։ Կ'ըսուի թէ Լհհաստանի արտաքին նախարարը ուզած է չօշափել Հիթլէրի տրամադրութիւնները, իրրեւ միջնորդ ծառայելու համար Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ։ Անշուշտ չատ աւելի կարեւոր խնդիրներ քննուած են, մանաւանդ Մ· Մուսոլինի հանդէպ։ Ամէն պարագայի մէջ, երեք ժամուան խօսակցութեան ընթացքին ոչ մէկ խնդիր անտեսուած է։ Գերմանական մամուլը այս առթիւ ալ կը կրկնէ թէ Եւրոպան խաղաղեցնելու ամէնէն տղու միջոցն է համաձայնութիւններ կնքել պետութենէ պետութիւն, ինչպէս անգլիւգերմանական նաւային պայմանագիրը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՉԵՆ ԿՐՆԱՐ ԲԱԺՆԵԼ «ՊԱՏԻԻԸ»

—•—

Ուրեմն, լսեցիք որ Դուրեան չանձնախումբը հրաժարեր է, լրացուցած ըլլալով իր պաշտօնը։

Լսեցիք նաեւ կարգ մը շահեկան տեղեկութիւններ, իր գործունէութեան մասին։

Այսպէս, յանձնախումբը հատաբեր է «բաղդատաբար շատ համեստ գումար մը, որ Բանուորականներու եւ Դաշնակներու երեւակայած վաթսուն կամ ութսուն հազարը չէ, այլ միայն 24 հազար տոլար»։

Ցետոյ, յանձնախումբին աջակցութեան շնորհիւ է որ դատաւորները (Պայքար, 18 յունիս)։

Ու վերջապէս համոզուեցաք թէ յանձնախումբին «կատարած գործը կ'արդարացնէ եղած ծախքերը»։

Թոյլ տուէք լրացնել յանձնախումբին գործունէութեան պատկերը, միշտ հետեւողութեամբ նոյն վաւերաթուղթին՝ ռամկավար «Պայքար»ին։

— «Արդարութիւնը իր յաղթանակը մխիթարին կը պարտի Դուրեան Ցանձնախումբին եւ անոր կողքին կեցող հայրենիքի, ազգի եւ եկեղեցիի պաշտպան Հայութեան։ Դատը պաշտպանողներն ու արդարութեան յաղթանակն ապահովողները, յանցաւորները բռնել տուող, եւ անոնց դատապարտութիւնն անուրանալի, անժխտելի եւ անկողմնակալ վկայութիւն – ներով յառաջ բերող Դուրեան Ցանձնախումբն եղաւ, եւ ոչ թէ Դուրեանով եւ Հայ եկեղեցիով երբեք չհետաքրքրուող Բանուորական Պոլշեւիկները որ առաջին վայրկեանէն իրենց բան գործ ըրին ամէն տեսակ դրգռութիւն յառաջ բերել, ինքզինքնուն գործ մը տեսնողի երեւոյթը տալ՝ չատ պոռոտով եւ հրապարակն աղմկելով, մինչդեռ ներքնապէս կը հետապնդէին չեզնական նպատակներ, քանի մը հետեւող աւելցնելու համար»։

Նկատի, ինչ մը շունչ առէք, մարսելու համար այս շղթայաշար նախադասութիւնը։

Դեռ աւելի կարեւոր գաղտնիքներ պիտի լսէք։

— «Այսօր ալ, ամբողջ դատավարութեան ընթացքին ամերիկեան դատարանին դէմ ամէն տեսակ չխմարաններ ցափոտուքներ ընելէ վերջ, այս պարագայ մարդիկ, որ Ժողովրդային միամտութիւնը չահագործեցին, դեռ չխմարարար կը յեղդեղեն թէ «Մասնաւորներու ճնշման տակ ամերիկեան դատարանը պատժեց Դաշնակները»։ Ո՞ւր էին իրենց աշխատաւորական Պոլշեւիկ «Մասսա»ները, երբ իրենք կը քարկոծէին «պուրժուա» արդարութիւնը։ Ի՞նչ զոհողութիւններ ը – րին Պոլշեւիկ անգոյ «Մասսա»ները։ Իրե՞նք ինչ բանի համար գործածեցին այն դրամները զոր իրենց կազմած ժողովներուն մէջ հաւաքեցին իբրեւ թէ Դուրեանի դատին պաշտպանութեան համար»։

Ու վերջապէս·

— «Դաշնակցական մամուլին ամբողջ կատաղութիւնը Դուրեան Ցանձնախումբին դէմ՝ ապացոյց է որ մեծ գործ կատարեց անիկա ոճրագործներու դատապարտութեան մէջ։ Եթէ այսօր Դուրեանի դահիճները կը տապալին բանտի մէջ, գանոնք հոն զը – նողը Բանուորական ցափոտուքները չէին, այլ Դուրեան Ցանձնախումբին ազդեցիկ աջակցութիւնն էր ամերիկեան դատարանին»։

Այս բոլորը իմանալէ յետոյ, կըրնա՞ք վճռել թէ իսկապէս որո՞ւ կը պատկանի «ոճրագործներու դատապարտութեան» նախանձելի պատիւը,— ռամկավար յանձնախումբի՞ն, «Բանուորական ցափոտուքներ »ո՞ւն թէ··· Մ. Նահանգներու «պուր – ժուա» արդարադատութեան։

Ձիշդ լուծողին՝ մէկ տարեկան «Հայ – Բոյժ»։

ՎԱՀԷ

Աչք ու ձախր դէմ դիմաց

Արմատականներու գործադիր կոմիտէի լիազումար նիստին մէջ, որ տեղի ունեցաւ առջի օր, չատ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Պ· Էռիօ, ներքին խնդիրներու մասին։ Զգուշալով հանրապետութեան դէմ տարբուած դաւերը, յայտարարեց·— «Անգամ մը եւս մեր կուսակցութիւնը կը ծառանայ այդ փորձերուն դէմ։ Հանրապետութիւնը Ֆրանսայի վերջնական վարչաձեւն է եւ մենք թոյլ չպիտի տանք որ դպչին անոր։ Մենք ոչ կրնանք թոյլատրել, ոչ ալ բռնել բռնութեան կարգ մը պատրաստութիւններ, մենք չենք կրնար հասկնալ որ ինչպէս Ֆրանսացիներ կրնան ծանուցանել թէ ի հարկին ռազմական օգնութեան պիտի վերածեն զրօսանքի յատուկ սահառնակները, կռուելու համար իրենց հայրենակիցներուն դէմ, կամ պիտի ներկայացնեն հիւանդապահուհիներու խմբակցութիւններ որոնք սահմանուած են զարմանելու քաղաքական պատերազմի մը վիրաւորները, ինչպէս կը հաստատեն կարգ մը փաստաթուղթեր։ Կարճ խօսքով, արմատականները ոչ ներքին պատերազմ կ'ուզեն, ոչ ալ արտաքին։

Պ· Էռիօ հաստատեց թէ կուսակցութիւնը պիտի մասնակցի յուլիս 14ի ցոյցերուն, պահելով սակայն իր անհատականութիւնը եւ եռագոյն դրօշը։ Ցետոյ հաղորդեց թէ յառաջիկայ հոկտեմբերի պիտի հրաժարի կուսակցութեան նախագահութենէն։

⁂ *Սէնի նահանգային ժողովին առջի օրուան նիստին մէջ բուռն արտայայտութիւններ եղան ֆաշական գործունէութեան դէմ։ Աջակողմեան անդամ մը, որ «մարդասան Թրօշիւ» կը կոչուի ձախերուն կողմէ, յայտարարեց·— «« Շատ չանցած փողոցին մէջ պիտի չափուինք այս խնդիրներուն համար»։ Միւսներն ալ առին առին։ Ի վերջոյ պարտաւանքի բառաձեւ մը քուէարկուեցաւ ֆաշական կազմակերպութեանց դէմ։*

⁂ *Զախակողմեան կազմակերպութեանց հետապնդումներուն վրայ, Հուբյլի մէջ բռնուեցաւ բեռնակառք մը, որ տարճանակներ, մետաղեայ գաւազաններ եւ դաշոյններ կը փոխադրէր «Ֆրանսական Համերաշխութեան» համար (աջակողմեան կազմակերպութիւն մը)։*

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆՏՈՒՆ ՍԻԹՐՕԷՆ, Ֆրանսայի ինֆիճաշարժի արքան, որուն հաստատութիւնը սնանկութեան դուռը հասած էր վերջերս, մեռաւ առջի օր, բժշկական գործողութեան մը հետեւանքով։ 57 տարեկան էր եւ մեծ համբաւ ու հարստութիւն դիզած՝ շնորհիւ իր յանդգնութեան։ Զինուորական ծառայութենէն վերջն էր որ, 1919ին, շինեց առաջին ածան ինֆիճաշարժը (հինգ ձի)։ Պատերազմի ընթացքին, ծրագիր մը ներկայացուց եւ յաջողեցաւ գործարան մը բանալ Ժավէլի հարաւին վրայ, օրական 55,000 ռումբ արտադրելով։ Զափազանցից վառ երեւակայութիւն ունէր եւ մոլի էր շռնդալից «ռէկլամ»ներու։ Էյֆէլի աշտարակին անգամ վարձած էր, իր ազդերը ցուցադրելու համար ելեկտրական լոյսերով։

ԱՄԱՐԱՆՈՑ ՄԸ ՕԴԸ ԵԼԱՒ վէգինէի մէջ (արուարձան)։ Տանտիրուհին, Օր· Մարթ Սօլ, նոր գացած էր տիրանալու կալուածին, երբ ահռելի պայթիւն մը տեղի ունեցաւ եւ ինֆին ալ մահացաւ վէրքեր ստացաւ։ Կ'ըսուի թէ նախկին

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՊՈՒՅԼ ՏԱՐԱԾՎԵՑ ԱՀ ՅԱՍՍԱԿԱՑՈՒԹՅԱՆ

(Հարմարվեց դիմաց կողք)

=•••=

Հայկական Հարց, որ տակավին ալ ոչ մեկ մը ատ ձեռնք թմշ ուշ մնչոգ մը ատ ոչ մեկ մը ատ ոչ մեկ մը ատ ոչ մեկ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՄԱՍԻԱ ՇՐՋ. ԿԵԴՐՈՆ

—o—

Ամասիա, որ Հրէանային կամ զա – ւառային կեդրոն յայտարարուեցաւ վերջերս, տեսէք թէ ի՛նչպիսի գիւղ մըն է :

«Ա. Հայաստան» կը գրէ (14 յու – նիս) . —

Մինչեւ հիմա Հրէանային այս կեդ – րոնը, Ամասիա, չունի վարսավիրայի խանութ մը, այնպէս որ դուք Ամասի – այի մէջ կը տեսնէք մարդիկ, որոնք չաքաթներով, նոյն իսկ ամխաներով չեն սափրուիր :

Ամասիայի նորակառոյց հանրակա – ցարանը, որուն մէկ սենեակին մէջ կը բնակին մանչերնուն աթոռի վարիչ – ները, երբեք չէ մաքրուած : Սենեա – կին պատուհաններուն մէջ եւ տախ – տակամածին վրայ աղբը հաստ խաւ մը կազած է : Հանրակացարանը չու – նի երկաթեայ, նոյն իսկ փայտէ մահ – ճակալ, այնպէս որ մանչուկներ ա – թոռի վարիչները կը դիշերեն իրենց տեղէն հանուած դուներու վրայ, իւ – րաքանչիւրին վրայ երկու հոգի :

Բանական ընդարձակ եւ գեղեցիկ չէնք մըն է այս, բայց երբ գուռը բա – նաս եւ երեք քայլ առնես, կը հան – դիպիս աղբի կոյտերու : Շէնքին ներք – նայարկը կը գտնուի սենեակ մը, որ ժամանակին կ'օգտագործուէր իբրեւ մթերանոց, այժմ ... իբրեւ աղբա – նոց, որուեղէն գարշելի հոտ մը կու – գայ :

Ահա գիւղին ճաշարանը : Տարիներէ ի վեր մաքրութիւն չէ տեսած : Մէկ կողմը ցախաւելը, անդին խալաթնե – րը (սփռոց), որոնք երկար առենէ ի վեր լուացուած չըլլալով՝ կորնցու – ցած են իրենց ճերմակ գոյնը :

Նորակառոյց կարգ մը ուրիշ չէն – քերու մէջ ուր բնակութիւն հաստա – տած են մարդիկ, պարզ կուտակուած է այնքան, որ գարշահոտութիւնը կը տարածուի մինչեւ հեռուները :

Շրջանային կեդրոնը մինչեւ հիմա հիւրանոց չունի : Երեւանէն եկողը, եթէ ծանօթ կամ բարեկամ չունի, ստիպուած է գիշերելու դուրսը :

*** Մոսկուայի մէջ հանքային նը – մոյշներու ցուցահանդէսը, ուր մեծ ուշադրութիւն դրաւեցին Հայաստանի հանքերը, հաստատեց, որ Հայկական մարմարը, մասնաւորապէս եղնգա – գարը, լաւագոյնն է ամբողջ Ռուսիոյ մէջ : Արտասահմանի մէջ մեծ պահանջ կայ այս տեսակ մարմարի :*

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

Տարօնի Գոյամարտի խաւնամակին առթիւ

—•—

Հայրենակիցներ, ճիշդ քսան տարի առաջ էր որ մեր ցեղի դարաւոր թշ – նամին ժամանակը յարմար դատելով եւ օգտուելով պատերազմի առիթէն՝ իր ցեղի յատուկ գազանութեամբ ու մեղսակցութեամբ անչնորհ եւ ագէտ քիւրտ խուժանին, ջանաց հայ անունը վերջնել Հայոց աշխարհէն : Ժամա – նակին զինաթափ ընելով հայ ժողո – վուրդը, ան իր դիւային ծրագիրը գործադրեց կարգ մը շրջաններու մէջ, որոնց շարքին գոհուեցաւ եւ մեր եւ Հայոց հանճարի փառայեղ ծնունդ – վայրը՝ Տարօնի աշխարհը, անհաւա – սար մարանչումներէ յեղյ :

Հայրենակիցներ, գանազան հրաչք – ներու եւ կամ արկածներու բովէն անցած մնացորդներս այսօր ժողո – վութիւնը ունինք գոնուելու «քրիս – տոնեայ» երր· հողին վրայ եւ տե – սակ մը սարկական կեանք կ'անցընենք ու վերջապէս «ճերմակ ջարդ»ին ենք ենթակայ, մեր ֆիզիքական ու բարո – յական ամբողջ էութեամբ : Արդ, մեր բոլորիս պարտքն է տարին անգամ մը եւ մանաւանդ ամէն տարի այսօր՝ յու – լիսի ընթացքին յիշել եւ վերյիշել մեր երբեմնի այնքան փառաւոր եւ ապա այնքան տխուր անցեալը, ոչ միայն իբրեւ մարդկային պատահականութիւն, այլ եւ իբրեւ պատասխան տարագրու – թեան փորձութեան դէմ : Կոչ կ'ընենք բոլոր Տուրուբերանցի մեր հայրենա – կից եղբայրներուն, ըլլան իսկ մէկ անձ, մէկ տեղ, լծուիլ յարգանքի տօ – նին, ծունկի գալ մեր պաշտելի նա – հատակներու հոգիներու առջեւ որոնք ապահովաբար հանգիստ չունին եւ կը սաւառնին մեր գլխուն վերեւ հայրե – նիքի մէջ եւ հայրենիքէն դուրս : Այ – սօր քննութեան օր է բոլորիս համար, եւ նուիրական յիշատակ մը պարտա – կանութեան կը կանչէ մեզ, մոռցնելով մեր մոլորութիւնները : Կոչ կ'ընենք բոլոր մեր մանաւանդ երիտասարդներուն որ իւ – րաքանչիւրը իր հնարաւորութեան սահմաններու մէջ պատշաճօրէն տօնէ եւ խաղաղ ցոյցի մը տպաւորութիւնը ի յայտ բերէ իր հաչտ եւ աւանդա – պատ Տարօնցիի յատուկ կեցուած – քով, մինչեւ որ հնչէ հայրենիք վե – րադառնալու հրաշալի զանգը :

Կեդր· վարչութիւն Ֆրանսայի (Կնիք)

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

Ֆրանսերէն *բանախօսութիւն հայկ. դասի մասին*

»»»o«««

Լիոն, 29 յունիս (Ցապաղած)·— *Յունիս 27ին Գ· Թազապետոսեանի սրահին մէջ Ֆրանսերէն լեզուով հրա – պարակային բանախօսութիւն մը կա – տարեց Պ· Պէռնար Վահէ, նիւթ ունե – նալով հայկական հարցը եւ գաղութ – ները հետաքրքրող այժմէական խն – դիրները :*

Բանախօսութեան նպատակն էր ա – ռաւելապէս Ֆրանսական շրջանակնե – րուն ծանօթացնել մեր անցեալն ու ներկան : Այս առթիւ մասնաւոր հրա – ւիրագիրներ ղրկուած էին բաւական թիւով պետական եւ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններու, բայց նախա – պատրաստական աշխատանքներու հա – մար ժամանակը չատ կարճ ըլլալով, շատեր չկրցան ներկայ ըլլալ : Հա – կառակ ատոր, սակայն մեր հայրենա – կիցներէն 250ի մօտ բազմութիւն մը, հետզհետէ տաքին, եկեր էին լսելու բանախօսները : Ֆրանսացի հրաւիր – եալներէն ներկայ էին քաղաքապե – տական խորհուրդի անդամ Պ· Գուդէն եւ Պ· Փիէռ Պիւռժօ, Տիկ· Լամպէր եւ ուրիշներ : Հայ գործարանատէրերէն Պ· Պ· Ալթունեան եւ Տէլվիչեան, ո – րոնք լաւ ընդունելութիւն մը ըրին հիւրերուն :

Նախագահը՝ իրաւագէտ Պ· Շառլ Լամպէր, նախկին խորհրդական նա – խարարութեան եւ երեսփոխան Լիոնի, ժամը 9ին հատաքոյթը բանալով խօս – քը տուաւ Պ· Վահէի, որ մէկ ժամէն աւելի տեւող դրաւոր եւ զեղեցիկ բա – նախօսութեամբ մը փաստացի պատ – մականն ըրաւ հայկական դատին, ըս – կսած 60ական թուականներէն մինչեւ մեր օրերը : Այս առթիւ կարդաց գանազան պետութեանց վարիչներուն տուած խոստումները, եւայլն : Իբրեւ եզրակացութիւն, ըսաւ·— «Որովհե – տեւ Ազգերու Դաշնակցութեան տուած բոլոր որոշումները անգործադրելի կը մնան եւ մենք որ եւ է միջոց չունինք գանոնք գործադրել տալու, տառը դարմանը կը գտնեմ միայն Ֆրանսայի մէջ· պէտք է կատարեալ վստահու – թիւն հանդէպ Ֆրանսայի : Ստեղծել հանրային նպաստաւոր կարծիք մը, առանալու համար մեզի ի նպաստ լու – ծում մը քաղաքային օրինագրքի 11րդ յօդուածին որ կը տրամադրէ·— Օ – տարականը Ֆրանսայի մէջ պիտի վա – յելէ այն բոլոր իրաւունքները որոնք օտար երկրի մը մէջ կը տրուին Ֆը – րանսացիներուն : Եւ որովհետեւ Հա – յերս փոխադարձութիւն չունինք, այդ չնորհը մեզի կրնայ տրուիլ հանրա – պետութեան նախագահին մէկ պարզ հրամանագրով, առանց նոր օրէնքի մը քուէարկութեան պէտք ունենալու, որպէսզի Հայերը կարենան իրենց գո – յութիւնը պահել խաղաղ մթնոլորտի մը մէջ, գերծ սպառնալիքներէ եւ վարչական տագնապներէ» :

Ցետոյ Պ· Լամպէր, յանուն Ֆրան – սայի եւ հայ ունկնդիրներուն, իր շը – նորհակալութիւնը յայտնեց բանախօ – սին : Ըսաւ թէ ինք չատ զոհ մնացած է այս բանախօսութենէն, թէ իրեն համար ասիկա աւելի դասախօսու – թիւն մըն էր, արժանի աւելի լայն շր – ջանակի մը մէջ կատարուելու, և չատ ուրախ պիտի ըլլար եթէ այս բանա – խօսութիւնը կատարուէր Փարիզի մէջ եւ ձայնասփիւռի առնէ : «Իսկապէս որ մենք՝ Ֆրանսացիներս Հայերու մասին գաղափար չունինք : Օրինակ եթէ Էրզրումի ժողովին մէջ դուք բն – դունիք Թուրքերու առաջարկը եւ ի – րենց ու Գերմանիոյ կողքին ըլլայիք՝ չպիտի կատարուէիք անշուշտ եւ թէ – բեւս պատերազմին բախտը տարբեր ըլլար : Զեզի խոստումներ չեղյուած են եւ զրժուած : Ես պիտի աշխատիմ իմ կարելին ընել ձեզի համար նպաս – տաւոր կարգադրութիւններ ձեռք բե – րելու եւ բարեացակամութեամբ վար – ուելու, ինչպէս ես էի որ 1927ին ա – ռաջին անգամ հպատակութեան օրէն – քը քուէարկել տուի» :

Բանախօսութենէն վերջ, մաերմիկ ընթրիքի մը մէջ Բազ· Խորհուրդի անդամներն ու Տէր եւ Տիկ· Լամպէր նոյն պատրաստակամութիւնն յայտ – նեցին : Պ· Լամպէր մինչեւ իսկ փա – փաքեցաւ որ նմանօրինակ բանախօ – սութիւն մը տեղի ունենայ քանի մը ամիս վերջ, եւ աւելի ընդարձակ սր – բահի մը մէջ, ուր իրենցմէ իւրաքան – չիւրը 40–50 Ֆրանսացի պիտի բե – րէ իր հետ :

Ինչպէս կը տեսնուի, Ֆրանսական շրջանակներուն մէջ բարեկամեցողու – թիւնը չի պակսիր մեզի հանդէպ, մեր անտեսութիւնն էորմեզայքան դառն փորձանքներու կ'ենթարկէ : Մէկը ան – հատարար հրապարակ ելեր է եւ իր առջեւ գործունէութեան դաշտ կը գտնէ : Միացեալ Ճանճնախումբը դէմ այսքան՞ն ալ չէր կրնար ընել, կա – րող անձ մը գտաւ զրկելով : Վեր – ջապէս Ճանճնախումբը միայն թեր – թերու մէջ երեւցած հատուկտոր տե – ղեկութիւններէն եւ իրեն ղրկուած քանի մը նամակներէ՞ն պիտի իմա – նայ այն ողբերգական կացութիւնը ուր կ'ապրի Ֆրանսահայ ժողո – վուրդը, մինչ անպատասխանատու մարդիկ գաւառները կ'ազմկեն անա – մէջ խոստումներ չտալլելով…

Ա· Աբէլեան

Յ· Գ·— *Դերասան Յ· Ղազարեան, որ երեք ամիսէ ի վեր Լիոնի Կառնժ Պլանշ հիւանդանոցին մէջ կը դար – մանուէր, վիրաբուժական գործողու – թեան մը ենթրհիւ կատարելապէս ա – պաքինած եւ տուն վերադարձած է :*

Սիւիանի պատահարը

—•—

Սիւիան երշխաւորի նախորդ պա – տահանդէսի յաջողութենէն ոգեւոր – ուած Վիքթոր Հիւկօ սրահի վարչու – թիւնը իր նոր սրահի (Bois de Bou – logne) *բացումը յանձնած էր Սիւիանի :*

Այսպէսով երրորդ պատահանդէսն էր որ կուտար երշխաւորը, մէկը միւսէն աւելի խանդավառ, մէկը միւ – սէն աւելի բազմանդամ : Իսկապէս կ'արժէ չնորհաւորել կազմակերպիչ – ները : Հակառակ օրուան կիպիչ տա – քին, Փալէ տիւ Պուա որ Պուլոնեըլ՛ի նոր սրահը լեցուած էր :

Ժամը չորսին սկսաւ պարահանդէսը անընդհատ չարունակուելու համար մինչեւ կէս գիշեր : Միջանկեալ երգ – չախումբը դեկավարութեամբ Պ· Ա – բայ Պարթեւեանի երգեց «Վալկան ուրին», «Մով լինի», «Դալիլօ» «Տուտուլ» եւ ահա քիչ մը յետոյ, հայկական տարազներով երեւան կու – գար Սիւիանի պարող խումբը, պա – րելու համար քանի մը հայկական պա – րեր :

Գեղարուեստական բաժնի իր մաս – նակցութիւնը բերաւ երգիչ Պ· Ռէյճ – եան եւ իր երգած երկու երգով լաւ տպաւորութիւն ձգեց ներկաներուն վրայ : Ցաջողապէս երգեցին նոյնպէս Սիւիանի անդամներէն Օր· Հռիփսիմէ Քնեազեան եւ Պ· Միհրան Սարեան :

Կրկին սկսան եւրոպական պարերը եւ երիտասարդ զոյգեր անընդհատ կը դառնային, չուզելով բաժնուիլ այս տաք մթնոլորտէն :

Ահաւասիկ միութիւն մը, «Սիւիան» երգչախումբ, որ տարիներէ ի վեր, միակ նպատակն ունեցած է տարածել եւ վառ պահել հայ երգը թէ օտար – ներու մէջ, (գեռ անցեալ կիրակի էր որ իր մասնակցութիւնը կը բերէր Յարտէն տ'Աբլիմաթեսիոնի մէջտեղի ունեցածհանդէսի մրկապմակերպուած օտարներու կողմէ) եւ թէ մեր մէջ : Իր սարքած պարահանդէսներն ալ նը – պատակ ունին այդ գաղափարին ծա – ռայելու : Պարահանդէսին մէջտեղ կարելի եղած է հաւաքել երիտա – սարդներ, գոնէ քանի մը ժամ լսելու համար հայ երգը, ապրելու համար հայկական շրջանակի մէջ :

*** Վերջին պահուն կ'իմանամ թէ Սիւիանը պիտի մասնակցի Բարեգոր – ծականի դաշտապարահանդէսին : (Կն – քակի, 7 յուլիս) :*

Թղթակից

ՍՏԱՑԱՆՔ

«ՄԷԿ ՕՐՈՒԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐ», (Ման – կական գրատուն «Մասիս» Թիւ 10) : Գինը 10 լէյ : Ընկերութիւնը ամէն ամ – սու 15ին եւ 30ին հրապարակ կը հանէ մէկ մէկ գիրք, 32 էջէ բաղկացեալ եւ պատկերազարդ : Հասցէ՝ Bld. Maria, 8, Պուքրէշ, Ռումանիա :

ՄԱՄՈՒԼ

ԵՂԲԱՅՐԸ ԵՂԲՕՐ ԴԷՄ

—o—

Պուքրէշի «Ազատ»ը հետեւեալ խոր – հրդածութիւնները կ'ընէ այս խորա – գրով խմբագրականի մը մէջ (30 յու – նիս) .

— «Ապականած է այս պահուս հայ կեանքը գրեթէ ամէն հայ գաղութի մէջ : Զար որդ մը կը կրծէ հայութեան ներսը, ու կը ջլատէ զայն : Կը բայ – բայուինք օրէ օր, մինչ կը հրնուինք անդին մեր բշնամիները՝ ձեռքի տա – կէ դաւեր սարբելով մեր իսկ ծոցին մէջ, շնորհիւ վարձկան բշնաւառակա – ներու որոնք կը խառնակեն հայ կեան – քը, վէն ստեղծելով ամէն վայրկեան եւ գրգռելով եղբայրը եղբօր դէմ :

Հարուածը բշնամիէն է որ կուգայ, դժբախտաբար Հայու ձեռքով : Ան սո – դոմակած է մեր ներսը, եւ կը կազմա – լուծէ մեզ անընդհատ : Ան կը ցանէ իր մահացու որոմը ընտանիքներէ իսկ ներս, ոսոխ դարձնելով եղբայրը եղբօր, հայրը զաւկին : Ձեռք մը բաց – ուած է հայութեան ներսը եւ կը լայն – նայ երթալով : Ընտանիքներու մէջ ալ չեն հասկնար իրարու լեզու, ու տաս – նեակ տարիներու բարեկամներ բշնա – մի կը դառնան մէկէն :

Փաստերը կը վխտան մեր իսկ աչ – քին տակ : Ցիշենք թարմ օրինակ մը միայն : Ցարգելի ազգայինի մը, հրե – ւանեցիով լեցուած Աբէնիի «Փրօիա» թերթին մէկ խմբագրականին առթիւ ուր կը փառաբանուէր հայ ժողովուր – դի անկախութեան ոգին, թարգմանեց զայն ու խմբագրութեանս բերաւ, որպէսզի իր հրնուանքին հաղորդա – կից ընէ մեր ընթերցողներն ալ : Եւ ո՛վ հեգնութիւնը հայ ժողովուրդի ապրած ներկայ դառն վիճակին, — նոյն անձնաւորութեան մէկ հարազատ զաւակը, որ Աբէնիէ կը բնակի, բողոք մը ստորագրած է, ուրիշ երկու ողոր – մելիներու հետ, նոյն այդ Փրօիա թերթին մէջ, ուրանալով հայ ազգա – յին ոգին : Երբ հոգեկան անդունդ մը կը բացուի այսպէս հայր ու զաւկի միջեւ, ո՞ւր կ'երթայ մեր ժողովուր – դը …

Պայմարը, որ տեղի ունեցաւ ամ – բողջ երեք ամիս մեր համայնքի ծո – ցին մէջ, նման շատ վերբեր պարզեց մեր աչքին առջեւ : Զգացինք թշնամի մատը որ կը գրգռէր կրբերը : Դը – րամները զրս մղեցին ազգ·պլօճը, չէր կրնար հայ սրտէ, Հայու վեհանձնու – թենէ բխիլ : Թշնամին էր որ կրգրգռէր վէրերը՝ մուրին մէջ հրնուելու հա – մար սրտանց, խայտալով որ հայ ե – կեղեցւոյ բակին մէջ կը փորձեն զի – րար բզկտել միեւնոյն ցեղին զաւակ – ները, շատերը առանց գիտնալու թէ յանուն ինչի՞… Ազեխարշ պատկեր – ներ բի՞չ ունեցանք մեր մէջ ալ, երբ երէկուան բարեկամները բռունցք կը ցցէին իրարու դէմ ու իրարու կը հայ – հոյէին երէկուան ընկերները : Ո՞վ կր – ցաւ առանց սիրտը ճզմուելու տես – նել եկեղեցւոյ բակի յունիս 16ի կր – ուիւը, երբ երկու հարազատ եղբայր – ներ ուղղակի կը փորձէին գիրար բր – զկտել :

Որքան ալ անհշմարելի ըլլայ, խոր – հրդաւոր ձեռ մը կայ որ կը գործէ հայ կեանքի մէջ, եղբայրը ատելի դարձնելով եղբօրը, ընկերն ընկերոջ, հայրը զաւկին : Անոր պատուղն են վէ – ները որ կ'ալեկոծեն այս պահուս գա – ղութներու հայ կեանքը, ատելու – թիւնն ու կիրքը որոնք երբեմն կը խորունկնան մեր մէջ : Ամէնէն հասա – րակ հարցերը զրս կարելի պիտի բլ – լար փոխադարձ երկու անուշ խօսքով լուծել՝ կրճոտ կռիւի կը փոխէ ան, ու թաղականական պարզ խնդիրներէն կը ստեղծէ անլուծելի թնճուկներ, մո – լեգին պայքար, մինչեւ իսկ արիւնալի բախումներ : Միակ նպատակ մը ունի ան,— խորտակել հայ ժողովուրդի դիմադրական կորովը գաղութներու մէջ, սպառել անոր ներքին ուժերը, իայիայել ամէն ներքին գործակցու – թիւն, ու չթողուլ որ հայ ժողովուրդը վերագտնէ իր հոգեկան կորովը, իր վստահութիւնը դէպի իր ապագան, ու իր շահագրգռութիւնը դէպի իր ներքինական դատը :

Ու մինչդեռ մենք գիրար կը բզկ – տենք ներքին վէրերով բռնկած այս – պէս, ան կը բրջոյ մուրին մէջ, հր – պարտ առելութեան այն սերմին հա – մար՝ զոր մեր ներսը ցանեց, ու այն խորխորատին համար՝ զոր մեր ծոցը բացաւ :

Իսկ միամիտներու զանգուած մը կայ որ փոխանակ արհամարհելու թշ – նամականները, որոնք օտար թոյնը կը ներարկեն մեր ներքին վէրերուն մէջ, ի պատուի՛ կը պահէ զանոնք» …

ՕՐ· ԱՇԽԷՆ ՔԷՕԼԷԵԱՆ
եւ
ԸՆԿ· ԳՈՒՐԳԷՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Նշանուած
Տէսիճ, 29 յունիս 1935

« ՅՈՒՍԱԲԵՐ»ի ԲԱՑԱՌԻԿ ԹԻՒԸ

—•—

Իրանի հանճարեղ բանաստեղծին՝ Ֆիրտուսիի մահուան հազարամեակին առիթով՝ « Յուսաբեր»ի խմբագրու – թիւնը որոշած է բացառիկ թիւ մը հանել, ամբողջութեամբ նուիրուած մեծ գիւցազներգակին եւ իր հայրե – նիքին :

Բացառիկը, որ ուտով լոյս պիտի տեսնէ, պիտի ունենայ 24 էջ, «Յու – սաբեր»ի ծաւալով :

*Բացառիկը, որ չուտով լոյս պիտի տեսնակցութիւնը հայ եւ օտարազգի գրիչներ, որոնց մէջ Ներսէս արք· Մելիք-Թանգեան, փրոֆ· Հանս Հանրիխ Շեակէր, Հ· Օճանջանեան, փրոֆ· Ն· Ադոնց, Յ· Զ· Միրզաեան, Հ· Ներսէս Ակինեան, Աթա Օլլահ Խան Ռուէի, Աբգոյ Նահաբ Ալ Շա – սէնի, Ղաեէմ Մուղամի, Ազայ Մա – սուտ, Ռուբէն, Բագի Օղ Զէյման, Ն· Ազբալեան, Կ· Յ· Բասմաջեան, Բ· Յ· Տ· Սահիսեան, Բ· Թաչեան, Մ· Թաշեան, Ա· Ալիշան, Ա· Ալպոյաճեան, Ա· Ալպօյեան, Ա· Ալպօյեան, Ա· Ալպօյ

նշանածը սարքած է դաւը, վրէժ լուծելու համար:

ԺԱՆՏԱՏԵՆԴԻ համաճարակ մը ծագած է Հռոմի մէջ, իբրեւ հետեւանք սաստիկ տաֆերուն:

ՔՍԱՆ ՄՆՏՈՒԿ ՄՈՒԿ հասան Լոնտոնէն, Փասթէօրեան հաստատութեան համար: Բոլոր տեսակներն ալ կը գտնուին այս ... ապրանքին մէջ:

Գ. ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆԻ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ (Կոմինտէրն), որ պիտի գումարուի 1934 սեպտեմբերին եւ յետաձգուած էր 1935ի առաջին վեցամսեակին, պիտի գումարուի մոսկուա հասած են պատգամաւորներ Մոսկուա հասած են պատգամաւորներ: Շատ մը

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹՆԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՆԱՁԱՆՆԵՐ ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԹՒԱՄՍԵԱՑ

Թրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
6
ՅՈՒԼԻՍ
SAMEDI
6 Juillet
1935

ԺԱ ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2850

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅՈՒԼԻԱՆ ՄԸ ԵՒ ԻՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Կ՚ուզէինք երկու բառի մէջ խտացնել այսօրուան յոբելեարին՝ Տիկին Եղ. Զօրեանի արժանիքը,— գիտութիւն եւ սիրտ: Սէր՝ ապագային եւ իր պատկանած ժողովուրդին հանդէպ:

Արդարեւ, այն գրութիւնները որ երեւցան, այս առթիւ, «Յառաջ»ի մէջ եւ այլուր, ամէնէն աւելի կը ծանրանան այս երկու կէտերուն վրայ:

Ծնած՝ 1874ին, Ծուշի, գաւակը՝ Ղարաբաղի երեւելիներէն երբեմն դեր – գնդապետ Իսահակ Մելիք – Շահնազարեան Սահակ ազային, եղիսաբէթ իր կրթութիւնը կը ստանայ ռուսական դպրոցի, այն ալ հարուստ միջավայրի մէջ:

Ինչպէս կը պատմէ «Վէմ», իր ընտանեկան շրջապատն ալ կը բազկանար հարուստներէ, գինուորականներէ եւ պաշտօնեաներէ:

Եւ սակայն, մանկամարդ աղջիկը պատեհութիւն կը գտա – նէ յաճախելու հայկական շրջանակներ, կը ծանօթանայ Քրիստափորի եւ Զաւարեանի հետ, աւելի վերջը Ռոստոմի հետ (1892), երբ 19 տարեկան էր:

Ցետոյ կը դառնայ ուսանող՝ Ժընեւի մէջ, հետեւելով համալսարանի բնագիտական բաժնին: Այնտեղ աւելի կը մտերմանայ Ռոստոմի, եւ կը նշանուի (1894), խոր գոյզոյգ պատճառելով իր ծնողքին եւ ազգականներուն.

— «Ի՞նչպէս, Մելիք – Շահնազարեան ազնուական ընտանիքի զաւակը դառնայ կին մի ադեամ ու տկլոր յեղափոխականի, գիւղացիական ստոր ծագում ունեցող մէկի, որ նոյն իսկ ապրելու իրաւունքից զրկուած է Ռուսաստանում: Հակառակութիւնը խիստ վճռական էր· բայց Օր· Եղիսաբէթն ալ Մելիք – Շահնազարեան տոհմից էր: Նրա կամքն ալ կամք էր: Բախումը դարձաւ անխուսափելի· նրան զրկեցին օժիտից՝ խանիճեղի գիւղից եւ մերժեցին ճանաչել նրանց ամուսնութիւնը:

Ժընեւում Օր· Եղիսաբէթ մասնակցում է հանրային կեանքին, Ռոստոմի հետ շարում է «Դրօշակ»ը, յօդուածներ է գրում, առ հասարակ օգնում է նրան: Միւս կողմից հոանդով հետեւում համալսարանական աշխատանքներին»: (Վէմ, 1934 նոյ·–դեկտ·):

Եւ այսպէս, պահելով իր անկախութիւնը, ամբողջութեամբ կը նուիրուի իր առաջադրած չուգին, Ժընեւէն Թիֆլիս, Ֆելի – պէ, նորէն Կովկասի մէջ եւ վերջապէս Ժընեւ (1923):

Իր նախընտրութիւնը կ՚ըլլայ միշտ հայկական միջավայրը: Հայ դպրոցը իր բազմազան դժուարութիւններով, փոխան ռուսական կամ ուրիշ օտար հաստատութեանց վայելուն հեռանկարին:

Նկատի առնելով պայմանները, չպիտի կրնայինք ըսել թէ Տիկին Զօրեան կրցած է սերունդ մը արտադրել, այնպէս ինչպէս ողբացեալ Սիպիլը եւ ուրիշներ: Ինք տարբեր միջավայրի ծնունդ էր, իսկ իր կեանքը՝ միշտ ալեկոծ:

Եւ սակայն, այլապէս գնահատելի է իր քառասուն տարուան վաստակը, այնքան ապերախտ պայմաններու մէջ:

Քիչերու տրուած է դիմանալ այնքան փորձութեանց, կապուելու համար ինքնուրոյն առաքելութեան մը,— «լաւ մարդիկ» հասցնել, ամէնէն օտարոտի կամ խոպան միջավայրին մէջ:

Անշուշտ իր արժանիքներուն գլխաւորն է նաեւ իր խորունկ հաւատքը՝ այս հալածական ժողովուրդի ճակատագրի մասին:

Այդ հաւատքն էր որ կը մղէր գինքը որ եւ է կերպով չխան – գարել աքանչելի Ռոստոմին յեղափոխական եւ քաղաքական աշխատանքը եւ տարիներով ազատ ձգել գայն, ուզած տեղն երթալու, իր պարտականութիւնը կատարելու:

Դեռ վերջերս, զրոյցի մը ընթացքին, Ժընեւի մեր թղթակիցը իր բերնէն կը քաղէր հետեւեալ յայտարարութիւնը.

— «Հայ խմորը անկորնչելի է, եւ մարդկութեան մէջ կը մնայ միշտ: Հայերս վտանգի պահուն իրար լաւ ենք բռնում, բայց խաղաղութեան ատեն վրիժառու ենք իրարու հանդէպ, չենք ուզում միասին գործել ··· Հայը տոկուն է, աշխատասէր է եւ բարձր մշակոյթի ընդունակ:

Ահա թէ ինչպիսի դէմք մըն է որ կը մեծարուի այսօր:

Ողջունելով Տիկին Եղ· Զօրեանի քառասնամեայ գործունէութիւնը, մենք յարգած կ՚ըլլանք ոչ միայն հանրային վաստակաւոր մը, այլ եւ հայ կնոջ անսպառ ճիգը՝ իրրեւ ազդակ ազգային վերածնութեան:

Եւ այս առթիւ, մենք խորին երախտագիտութեամբ կը յիշենք այն բազմաթիւ ուսուցչուհիները ու վարժուհիները, որոնք մինչեւ այսօր ալ իրենց երակները կը քամեն, սերունդին եւ մշակոյթին պահպանման համար:

Ուսուցիչ ըլլալ, ուսուցիչ մնալ այս արմատախիլ վիճակին մէջ, որ եւ է ցամաքի վրայ, վատ պահելու համար կրակը,— անձնուիրութիւն մըն է որու մասին գաղափար չի կրնար ունենալ վաղցին անցորդը:

Եւ արդէն հասած ենք այնպիսի կացութեան մը, ուր ասպարէզը հետզհետէ կ՚ազատանայ, կը դեղնի:

Ի՞նչպէս կ՚ըլլար եթէ արժէքներու գնահատման ճիպ մը փոխէինք, այս առթիւ,— դարձ մը դէպի գիտակցութիւն եւ դուրդուրանք:

Տիկին Զօրեանները եկան ու կ՚երթան, «լի վաստակօք»: Իսկ ի՞նչպէս պիտի պահուի սերունդին մակարդակը, եթէ մենք թոյլ տանք որ աւիշը քամուի եւ ինքն իր մէջ ծիւրի:

Պայման չէ որ յոբելեաններ սարքուին ամէն տեղ, որպէսզի բարեհաճինք մեր մեծարանքը յայտնել:

Անոնք որ ծառայեցին այս դաժան ասպարէզին մէջ— ուսուցչութիւն — ոչ յոբելեանի կը սպասէին, ոչ ալ երախտագիտութեան հրապարակային ցոյցերու:

Եւ քանինե՛ր կան որ նոյն իսկ պարզ յիշատակութենէ մը զրկուած են:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲՈՒՌՆ ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄՆԵՐ ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Հապէշական ճարցը միշտ կը յուզէ միտերը

Հինգշաբթի օր բուռն հարցապնդումներ եղան Անգլիոյ երեսփ· ժողովին մէջ, հապէշական հարցին առթիւ: Քաւութեան նոխազն էր նախարարներուն բենիամինը, գաղթային նախարար Մաքտոնըլտ, որ պահ մը չատ նեղը մնալով, օգնութեան կանչեց Իրընը:

*Գլխաւոր հարցը այն էր թէ ինչ իրաւասութեամբ հողային զիջումներ առաջարկուեցան Իտալիոյ, առանց խորհրդարանին կամ թագաւորին կամքը հարցնելու: Շատերը յուզուած էին մանաւանդ անոր համար որ հողային զիջումը կրնար կատարուած իրողութիւն դառնալ, եթէ Մուսոլինի ընդունած ըլլար: Հարցումներուն պատասխանած ատեն, երկու նախարարները միշտ կը պընդէին թէ եղած առաջարկը փորձ մըն էր, տրամադրութիւնները չօշափելու համար· բայց անօգուտ: Կառավարութեանը աւելի անախորժ կացութեան մը մատնուեցաւ, երբ կարդ մը երեսփոխաններ հարցուցին, թէ կարծիք հարցուա՞ծ է եթովպիոյ ձգուելիք անպ· հողամասին բնակիչներուն: Գաղթային նախարարը ժխտական պատասխան տուաւ: «Հապա ի՞նչ պիտի պատահէր, եթէ այդ բնակիչները մերժէին նոր իշխանութեան տակ մտնել»: Պահպանողական երեսփոխան մը հարցուց·— «Նորին Վեհափառութեան բարեհաճու – թիւնը հարցուա՞ծ է»: Երիտասարդ նախարարը պատասխանեց թէ կառավարութիւնը երբեք տրամադրութիւն չէր ունեցած այս հողամասը յանձնելու ազանց պայմանի: Մի եւնոյն ատեն նախարարը խոստովանեցաւ թէ եթովպիոյ ձգուելիք հողաչերտը պիտի ունենար 80 քիլոմեթր երկայնութիւն եւ 20 քիլոմեթր լայնութիւն եւ թէ Զէլլայի բնակչութիւնը միշտ կը փոխուի համաձայն եղանակին, բայց 7000էն աւելի չէ:

Իտալական մամուլին դառնութիւնը

*Իտալական մամուլը կը շարունակէ աւելի խոր դառնութեամբ քննադատել Անգլիոյ յանած դիրքը՝ հապէշական հարցին մէջ: Հեղինակաւոր դէմք մը, կայսր, խմբագրական մը գրելով «Ձիօրնալէ տ'Իթալիա»յի մէջ, դիտել կու տայ թէ Մեծն Բրիտանիոյ նպատակն է ոչ թէ փրկել Ապեսրու Դաշնակցութեան, այլ իր ազդեցութեան տակ առնել եթովպիան եւ յամբարար գրաւել գայն: «Այսօր ո եւ է ողջմտիա եւրոպացի չի կրնար հաւատալ թէ Ազգերու Դաշնակցութեան պատիւը, կեանքը եւ հեղինակութիւնը ամբողջովին կախում ունի բարբարոս, անիշխանական եւ գերեվարուած եթովպիայէն: Իտալիա անտարբեր է նոյնիսկ գերազոյն յիմարութեան՝ անհետանալ պոյքոթի սպառնալիքին հանդէպ: Այդպիսի պոյքոթ մը պիտի ոչնչացնէ եւրոպական միութիւնը, բայց եթէ դործադրուի, Իտալիան զօրաւոր եւ պատրաստ պիտի դանուի, որովհետեւ արդէն գիտէ որ անոր դէմ բռնի հետեւանքները պիտի կրեն ուրիշները: Ինչի՞ն է որ ամբողջ տասը տարի Մեծն Բրիտանիա նիա երբեք մտքին չանցուց Ժընեւի մէջ քննել եթովպիոյ գերեվարուելիան խնդիրը: Ինչո՞ւ համար չփորձեց պոյքոթ տարբել Ճափոնի դէմ, երբ Ճինասան կը բողոքէր Ազգերու Դաշնակցութենան: Ինչո՞ւ համար Մեծն Բրիտանիա չմիջամտեց Ուրուկուէյի եւ Փարակուէյի պատերազմին: Ինչո՞ւ նաւային համաձայնութիւն մը կնքեց Գերմանիոյ հետ, քանի որ նախապէս միշտ կը յայտարարէր թէ հաւաքական ապահովութիւնը պէտք է կազմակերպուի Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ: Եւ հիմա ինչո՞ւ Ազգերու Դաշնակցութեան միջամտութիւնը կ՚առաջարկէ եթովպիոյ համար»:

Յօդուածագրին կարծիքով, Մեծն Բրիտանիա յաջողած է չէզոքացնել Ֆրանսական ազդեցութիւնը: եթովպիոյ կայսրը թէեւ Ֆրանսերէն սորված է եւ Ֆրանսայի խորհրդականներ ունի, բայց իր սրտին անգլիացի ուսուցիչ եւ խորհրդական կը պահէ եւ կառավարութեան վերատուչները Անգլիացիներ են:

⁂ *Փարիզի մէջ տրամադրութիւն չի տեսնուիր վճռական դիրք բռնելու Անգլիոյ հետ եւ մանաւանդ պոյքոթ հռչակելու Իտալիոյ դէմ:*

⁂ *Հապէշիստանի կայսրը Մ· Նահանգներու նախագահին դիմեց, բողոքելով Իտալիոյ դէմ եւ յիշեցնելով Քէլլոգ – Պրիան գաշինքին տրամադրութիւնները: Այս դիմումը անախորժ կացութեան մը կը մատնէ ամերիկեան կառավարութիւնը, քանի որ Մ· Նահանգները երկու անգամ, 1929ին եւ 1931ին միջամտեցին չինաստանական վէճին (Մանչուրիա), նոյն դաշինքին հիման վրայ, սակայն ձախողեցան:*

Գերմանիա եւ Լեհաստան աւելի սիրալիր

*Գեղ· Պէք, Լեհաստանի արտաքին նախարարը, որ Պերլին կը գտնուէր երկու օրէ ի վեր, մեկնեցաւ յուլիս 4ին: Երկու կողմերն ալ չատ գոհ կ՚երեւան տեսակցութենէն: Գեղ· Պէք ընդունելով մամուլի ներկայացուցիչները, ջերմապէս պաշտպանեց պետութենէ պետութիւն համաձայնութեանց դրութիւնը, որ այժմ հիմը կը կազմէ Գերմանիոյ արտաքին քաղաքականութեան: Նախապարը բացատրեց թէ իր երկար խօսակցութիւնները Պ· Հիթլէրի եւ անոր գործակիցներուն հետ, կապ ունէին ոչ միայն զուտ լեհ-գերմանական յարաբերութենանց, այլեւ քաղաքական բոլոր խնդիրներու հետ: «Այս տեսակցութիւնները դրական քայլ մը կը կազմեն այն ճամբուն վրայ զոր երկու երկիրները գծեցին 1934 յունուար 26ի յայտարարութեամբ»: Լեհ նախարարին կարծիքով, պատմական դէպք մըն է այդ յայտարարութիւնը եւ կարեւոր քայլ մը Եւրոպայի խաղաղեցման համար: Այս առթիւ աւելցուց թէ Պերլին եկած էր Գերմանիոյ նախարարներուն քանիցս յայտնած բաղձանքին վրայ: Գերմանական մամուլը խօսելով այս այցելութեան վրայ, ջերմապէս կը գնահատէ Լեհաստանի բարեկամութեան արժէքը: Եղած հրատարակութիւններէն երեւան կուգայ որ չատ կարեւոր արդիւնքներ ձեռք բերուած են, թէեւ որոշ տեղեկութիւններ չկան: Զուտ լեհ-գերմանական հարցերու մասին, գեղ· Պէք յայտարարած է թէ մարաջախտ Փիլսուտսքիի կտակը երկիւղածօրէն պիտի պահուի եւ յանձն առած է չարունակել սերտ գործակցութիւն մը՝ Գերմանիոյ հետ:

Լեհական մամուլն ալ նոյնքան գոհ կ՚երեւայ, չէշտելով թէ Լեհաստանի արտաքին քաղաքականութեան առաջին նպատակն է բարւոք յարաբերութիւններ մշակել իր դրացիներուն հետ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ

Մսկուայէն կը հեռագրեն թէ խորհրդային իշխանութիւնը որոշած է տարեկան բարեկենդան մը սարքել, հետեւելով վենետիկի եւ Նիսի:

Թուական որոշուած է յուլիս 5—6ի գիշերը, տօնելու համար խորհրդային սահմանադրութեան լրացման տարեդարձը (1923):

Կարմիր թերթերը աւետելով նոր լուրը, կը յայտարարեն թէ խորհրդային իշխանութիւնը այս եակատին վրայ եւս պիտի մնայ անգերազանցելի:

— Բարեկենդանը մենք սարքելու ենք որ տեսնէք թէ ինչպէս կը սարքեն···

Ի՞նչ խօսք որ բացարձակապէս ի – բաւունք պիտի ունենք եւ յոխորտալու, եւ պարծենալու եւ օրինակ հանդիսանալու ամբողջ աշխարհի առջեւ:

Վա՛յ անոր որ կը համարձակի ասպարէզ կարդալ իրենց, մասնաւորա – պէս այս եակատին վրայ:

Յայտագրին ծանօթ չըլլալով, չեմ կրնար մանրամասնութիւններ հաղորդել, առաջին կարմիր Բարեկենդանի մասին:

Բայց, լուրջ պատճառներ ունիմ հաւատալու թէ անոր լրացուցիչ մաս պիտի կազմեն հետեւեալ պատմական դէպքերը, թէ ոչ այսօր, գոնէ գալիք տարի·—

1· Ենվէրը փաշայի փախուստը Պոլսեն եւ ջերմ հիւրընկալութիւնը հա – յազգի Լեւոն Գարաթանի տան մէջ (1918 — 1919), որպէսզի ազատ մնայ ձերբակալութենէ կամ անարեկիչի մը գնդակէն:

2· Բագուի արեւելեան համագումարը (1920), նախագահութեամբ Զինովիեւի, Ռատէքի, Ենվէրի եւ Նուրի փաշաներու եւ ուղեկցութեամբ Ադրբէջանէն, Տաղստանէն, Ուզպէկնե – րու եւ Թագալոներու երկրէն, Պու – խարայէն, Խիվայէն, Թուրքեստանէն, Տաճկաստանէն, Իրիմէն, Մոնկոլիա – յէն, Իրանէն, Աֆղանիստանէն, Պե – լուճիստանէն հասած յեղափոխական խաներու, պէկերու, հօճաներու, մոլլաներու եւ սէյիտներու:

3· Աֆղանիստանի փառիշահ Ամա – ենուլահի փառաւոր ընդունելութիւնը Մոսկուայի մէջ, առաջնորդութեամբ ժողովրդական «կոմիսար»ներու եւ կարմիր զօրամասերու:

4· Ըմբէք Ինէօնիւի եւ Սթալինի ողջագուրումը՝ Մոսկուայի կարմիր Հրապարակին վրայ, ի ներկայու – թեան մէկ միլիոն բանուորներու, գինուորներու եւ գիւղացիներու:

5· Սթալինի եւ Ենիբրնի խորնի շա – միլեան պարը միջնաբերդին մէջ, թա – ռով, դափով եւ կախէթու գինիով: (Ցետոյ երկուքը մէկ յոտնկայս կ՚երգեն «Տէր պահէ թագաւորը», իպատիւ Մեծն Բրիտանիոյ թագաւոր – կայսեր):

6· Սթալինի երգչախումբի վարիչ, հնչեցնելու համար «Մարսէյեզ»ը ի պատիւ Պ· Լավալի, ընկերակցու – թեամբ Կալինինի (դաշնակ), Մոլո – տովի (ջութակ), Վորոշիլովի (շե – փոր):

7· Սթալին, Ադասի խանչեան եւ խորէն Ա· կաթողիկոս կը խորհրդակցին էջմիածնի մէջ, կոնդակներու արտածման հնգամեակ մը հաստատելու եւ գաղութները «հարուածային կարգով» փրկելու համար:

8· Աշտարակի գիւղացիներուն զո – բաշարժը՝ ի պաշտպանութիւն Սպա – նիոյ յեղափոխական կառավարու – թեան:

Ափսո՞ս որ չկրցայ տեսակցիլ Ալա – գանի հետ, աւելի վաւերական տեղեկութիւններ ստանալու համար կար – միր կարճատեսի հայկական սեկցիայի մասին ···

ՎԱՀԷ

ՏԻԿ· ԵՂԻՍԱԲԷԹ Ռ· ԶՕՐԵԱՆ

որ Ժընեւէն Փարիզ հասաւ երէկ եւ որուն մանկավարժական եւ հանրային գործունէութեան 40ամեակը կը տօնուի այսօր, շաբաթ:

Նաւնէնեան Դրոշմաթուղթին հասոյթի բաշխումը

(ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՅՑ 1935 ՅՈՒԼԻՍ 4Ի)

Նանսէնեան դրոշմաթուղթերու հասոյթին բաշխման յանձնաժողովը, որուն անդամներն են, Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարութեան հաւատարիմ, Պ· Պ· Բաշալեան, Բերբերեան Ռ·, Եղիազարեան, Իսինեան, Խատիսեան եւ Զօպանեան, յունիս 27ին գումարուեցաւ Նանսէնեան Միջազգային օֆիսին Փարիզի պաշտօնատան մէջ, նախագահութեամբ Օֆիսին Ֆրանսայի ներկայացուցիչ Պ· Փանի:

Նանսէնեան դրոշմաթուղթին Ֆրանսայի մէջ կիրարկութեան դադարումէն (1934 մայիս) մինչեւ 1935ի առաջին եռամսեայի վերջը հայկական բաժինը 57,484 ֆրանք պրտադրած ըլլալով, յանձնաժողովը այդ գումարին բաշխումը կատարեց հետեւեալ հայկական կազմակերպութեանց վրայ·—

Մարսիլիոյ Հայ Տիկնանց Աղքատախնամ Ընկերութեան	17000
Փարիզի Հայոց Աղքատախնամ Ընկերութեան	15000
Լիոնի Հայոց Աղքատախնամ Ընկերութեան	9000
Փարիզի Հայ Տիկնանց Միութեան Պ·Կ·Խաչի Օգն· Մասնաճիւղին	4480
Ֆրանսայի Հայ Կապոյտ Խաչին	3000
Հայ Գրողներու Միութեան	2000
Դպրոցասէր Տիկնանց Միութեան	1500
Անարատ Յղութեան Քոյրերու Որբանոցին	1500
Ռուսահայ Տիկնանց Միութեան	1500
Հայ Պատերազմիկ Սպաներու Միութեան	1500
Հայ Ուսանողական Միութեան	1000

Մարսիլիոյ եւ Լիոնի, ինչպէս նաեւ Փարիզի Աղքատախնամ Ընկերութեանց սահմանուած գումարներէն պիտի օգտուին նաեւ այդ կեդրոններու շրջակայ հաղաքներուն մէջ գտնուող հայ կարօտեալները:

Պետական հրովարտակին համաձայն, որ հրատարակուեցաւ Ֆրանսայի պաշտօնաթերթին մէջ, Նանսէնեան Դրոշմաթուղթին հասոյթը պիտի է յատկացուի հայ չէաւորներու եւ հիւանդներու, առանց որեւէ բաժին հանելու վարչական ծախերու: Նպաստընկալ մարմինները պարտաւոր են իրենց ստացած գումարներուն գործածութեան մասին հաշիւ տալու Նանսէնեան Դրոշմաթուղթի յանձնաժողովին:

Խ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՆՔԵՐԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Վերջին չաբթուն որոշ հետաքրքրութիւն չարժեց Ալազանի ներկայութիւնը Փարիզի մէջ, իբրեւ պատգամաւոր Գրողներու Միջազգային Համագումարին:

Բնական էր այդ հետաքրքրութիւնը: Բանաստեղծը կուգար Հայաստանէն եւ մարդիկ կարօտն ունէին իր բերնէն քանի մը խօսք լսելու մեր հայրենիքի մասին: Թէեւ փարիզահայ գաղութը ամէն տարի առիթը կ'ունենայ լսելու Խ. Հայաստան այցելող կամ այնտեղէն եկող վեդարաւոր եւ անվեդար բանբերներ, սակայն այս անգամ կը յուսային տեղեկութիւններ առնել խորհրդային աշխարհի հարազատ ներկայացուցիչէն: Երկ – րորդ, զործադրուկ եւ անիրաւուած գաղթահայ աշխատաւորութեան մի – ակ յոյսը մնացած է ներգաղթը, ու – րեմն անհամբեր կը սպասուէր մին – թարական եւ յուսատու խօսքի մը՝ այդ ցաւերու մասին:

Ալազան Վասպուրականէն Երեւան ապաստանած որբերէն է, արհեստով գրաչար եւ կոչումով բանաստեղծ: 1921ին խումբ մը տպագրիչ բան – ուորներու հետ միասին կը ձերբա – կալուի ու մօտ երկու ամիս կը մնայ Չեկայի նկուղներու մէջ (մէկ ամիսը միասին ենք անցուցած նոյն խուցին մէջ): Բանտէն դուրս գալով կ'ան – դամագրուի համայնավար կուսակ – ցութեան եւ աստիճանաբար կը զառ – նայ օրուան իշխանաւորներու վստա – հելին: Տաղանդաւոր բանաստեղծ է եւ բաւական գործօն մասնակցութիւն է բերած խորհրդահայ գրական կեան – քին: Մի քանի արձակ եւ բարձրագոյն կր – թութիւն չէ առած, մտաւոր չատ սահմանափակ կարողութեան տէր է եւ չունի զարգացման այն խորութիւ – նը, որ կարենար մի ջազգային այնքան պատկառելի բեմէ մը արժանաւորա – պէս ներկայացնել մեր երկիրը: Այդ իսկ պատճառով, համագումարին առ – ջեւ կարգացած իր զեկուցումը չատ խեղճուկ էր ու գունատ որ ոչ մէկ հե – տաքրքրական միտք կամ ուշագրաւ արտայայտութիւն կը պարունակէ:

Սակայն, հայկական տեսակէտէն, ուշադրութեան արժանի են իր զե – կուցման քանի մը կէտերը:

Իր զեկուցման առաջին մասին մէջ, Ալազան կ'առաջնորդուի այն տես – կէտով, թէ հակառակ ցարական Ռու – սաստանի եւ սուլթանական Թուրքիոյ կողմէ մեր մշակոյթի եւ զպրոցներու դէմ սարքուած հալածական քաղաքա – կանութեան, հայ ժողովուրդը կրցած է ոչ միայն պահպանել իր ազգային մշակոյթը, այլ եւ տալ չարք մը նո – չանաւոր ստեղծագործներ (Աբովեան, Պարոնեան, Թումանեան, Սունդուկ – եան, Շիրվանզադէ, Նալբանդեան, Իսահակեան, Ց. Յակոբեան, Տէրեան, Նար – Դոս, Դուրեան, Մեծարենց եւ ուրիշներ):

Ալազանի կարծիքով, այդ ստեղ – ծագործներու «արժէքների իսկական դնահատումը կատարուում է միայն խորհրդային իշխանութեան պայման – ներում»: Այս ճշմարտութիւնն ըմբռ – նած են նաեւ հայ մշակոյթի միւս աշխատաւորները (Մ. Սարեան, Փ. Թէրլեմէզեան, Հ. Աճառեան, Ալ. Թամանեան, Մ. Արեղեան եւ ուրիշ – ներ), որոնք փարած են խորհրդային իրաւակարգին եւ այժմ «մեծ եռան – գով ու աղնուութեամբ աշխատում են մեր սոցիալիստական կուլտուրայի ճակատում»: Իսկ խորհրդային իշխա – նութեան ամրապնդման պատուաւոր գործին կը ծառայեն «այնպիսի մեծ ստեղծագործներ, որպիսիք են՝ Ալ. Շիրվանզադէ, Աւ. Իսահակեան, ա – րեւմտահայ նշանաւոր գրող սիկ. Զ. Եսայեանը եւ բազմաթիւ ուրիշներ».

Խ. Հայաստանի գրականութիւնը արժանանալով Խ. Միութեան «170 միլիոն ժողովրդի ջերմ խրախուսա – կան վերաբերմունքին», կը չարունա – կէ բուրեղանալ ու բարգաւաճիլ: Մի – այն թէ «երկրէց վտարուած հայ ֆա – շիստներ – Դաշնակցականներն են, որոնք միացած համաշխարհային ա – մէնասեւ ուժերին, կամենում են վր – ատնդել Խ. Հայաստանի սոցիալիս – տական խաղաղ աշխատանքը»: Եւ Հայաստանի խորհրդային գրականու – թիւնը «պայքարում է հայ ժողովրդի այդ թշնամիների դէմ» ...

Ի հարկէ, միայն թեթեւամիտ հայ համայնավարը կրնար այսքան լուրջ համագումարի մը մէջ այսպիսի ան – հեթեթ ու անլուրջ յայտարարութիւն – ներ ընել: Խորհրդահայ բանաստեղ – ծը չի ալ նկատեր թէ ինչպէս իր ե – կուցման սկիզբը յայտնած միտքը կը հակասէ վերջին արտայայտութեան:

Եթէ Ալազան կ'ընդունի, որ ցար – սաստանի եւ սուլթանական կառավարու – թիւնները «անտանելի հալածանքնե – րի» կ'ենթարկէին հայ մշակոյթին ու զպրոցը, ապա ո՞վ էր պայքարողն այդ բռնակալութեանց դէմ եւ որո՞ւ պայ – քարին չնորհիւ էր, որ Խ. Հայաստա – նը ժառանգեց մշակութային այդ հա – րստութիւնը: Մի՞թէ Հ. Ց. Դաշ – նակցութեան դիմաւորած ազգային – յեղափոխական չարժումը չէր, որ դի – մագրաւեց կարմիր սուլթանի եւ «ժո – ղովուրդների բանտ ցարական Ռու – սաստանի» մեր մշակոյթի եւ զպրոց – ներու հանդէպ տարած բոլոր գրոհ – ները: Ինչո՞ւ վատօրէն այդչափ խեղաթիւրել պատմութիւնը եւ Դաշ – նակցականները ներկայացնել իբրեւ հայ մշակոյթի «թշնամիներ»: Եթէ կուսակցամոլ այդ թոթովանքները խորհրդային գիտական միտքին մէջ չարգի են, չամենայն դէպս ա – տոնց տեղը միջազգային գրողներու բեմը չէր: Ամօ՛թ է, ամօթ:

Երկրորդ, ինչո՞ւ Ալազանը հայ գրողներու ցանկին մէջ մոռացութեան է տուած Րաֆֆիի, Մուրացանի, Գա – մառ – Քաթիպայի, Արփեան Հայրի – կի, Ալիշանի, Ծերենցի, Արփիար – եանի, Ահարոնեանի, Լ. Շանթի, Վա – րուժանի, Մ. Պէշիկթաշլեանի եւ Սի – ամանթոյի անունները: Շատ պարզ է: Որովհետեւ անոնք են հանդիսա – ցած հայ ազգային – յեղափոխական պայքարի եւ զազափարախօսութեան դրօշակիրները եւ անոնց հրահրած զազափարներու կենսագործումով է, որ վառ ու յաղթական է մնացած հայկական մշակոյթը: Պատմական ճշմարտութիւններ կան որոնց խու – տումանութիւնն իսկ քաղաքական քաղութեան կը կարօտի ...

Երրորդ, Ալազան կը յայտարարէ, թէ հայ մշակութային ստեղծագործ – ներու «արժէքների իսկական դնահա – տումը կատարուում է միայն խորհր – դային իշխանութեան պայմաններ – ում»: Որքան բանաստեղծի այս միտքը ուելի գունաւորուեցաւ իր այն ճառին մէջ, զոր արտասանեց ի պատիւ իրեն տրուած թէյասեղանի ժամանակ: Ունկնդիրներէն այն տպա – ւորութիւնը ստացան, թէ ներկայիս հայ մշակոյթին իր գոյութիւնը կր պարտի միայն խորհ. իշխանութիւնն: Միայն խորհ. կառավարութիւնն էր, որ ստեղծեց հայ թատրոն ու գրա – կանութիւն, նկարչութիւն ու երաժշ – տութիւն ...

Նախ այն փաստը, որ համագումա – րին առջեւ հայ մշակոյթի աշխատա – ւորներու թուած անուններու մէջ չի յիշուիր մէկ հատիկ անուն իսկ, որ իր ստեղծագործութեամբ եկած ըլլար խորհ. վարչաձեւը հաստատուելէ վերջ: Բիչատակուած ստեղծագործ – ները բոլորն ալ մինչեւ պատերազմ անուն հանած եւ գնահատանքի ար – ժանացած մարդիկ էին: Նոյնպէս նիւ – թապէս քիչ – չատ ապահով էին եւ ստեղծագործելու ամէն նպաստաւոր պայմաններ ունէին: Պ. Դուրեանի պարագան պէտք չկայ ընդհանրացնե – լու, որովհետեւ ան տարբեր ժամա – նակաշրջանի մէջ ծնունդ առաւ:

Եթէ ճիշդ է, որ միայն խորհ. իշ – խանութիւնը դիտէ գնահատել ու բա – ւեղծագործելու հնարաւորութիւն – ներ տալ, ապա ի՞նչ պատահեցաւ, որ խորհ. սիրապետութեան այս 15 տարիներու ընթացքին, հին զրագէտ – ներէն եւ ոչ մէկը արժէքաւոր գործ մը չարտադրեց, որ զանի մը ուել – ցնէր իրենց վաստակի փառքին վրայ: Շիրվանզադէ, Լէօ, Թումանեան, Աւ. Իսահակեան, Զ. Եսայեան, Ց. Յով – հաննիսեան, Ց. Յակոբեան եւ Նար – Դոս մեր ժամանակաշրջանին վայել ի՞նչ նոր գործ են տուած: Չեմ կար – ծեր թէ ոմանց պարապուդները զե – զարուեստական գրականութիւն նը – կատուի ...

Եւ յետոյ, մի՞թէ կարելի է անտե – սել այն զերմարդկային ճիգերն ու անձնուէր աշխատանքը, որ կը տար – ուի գաղութներու մէջ յանուն հայ զրի ու զպրոցի: Եթէ Ալազան կը պարծենայ եւ Պ. Զօպանեան կը հիա – նայ, որ խորհ. կառավարութիւնը հր – րատարակած է Պարոնեանի երկերը եւ արեւմտահայ գրողներու հատա – քածոն, ապա ի՞նչպէս չգնահատել ու չհիանալ այն գործին համար, որ կը կատարէ «Նահատակ Գրողներու Բա – րեկամներու Միութիւնը», արդէն հրատարակ նեաեւով ութ մեծազիր հատորներ:

Եւ եթէ, վերջապէս, խորհ. իշ – խանութիւնը կը հանդիսանայ միակ սատարողը հայ ազգային մշակոյթի, ապա ի՞նչով բացատրել այն երեւոյ – թը, որ տարիներ չարունակ հայ զպ – րոցներէն վտարուեցան մեր ազգային պատմութիւնն ու աչխարհագրութիւ – նը եւ 2–3 տարիներ առաջ անիմաստ ու զարչելի հալածանքի ենթարկուե – ցան այն գրողներն ու գիտնականնե – րը, որոնք ինչպէս Ալազանն ալ կը խոստովանի, ազնուօրէն կը ծառայեն Խ. Հայաստանի մշակութային զոր – ծին:

Ո՛չ, անարդար է Ալազանի յայտա – րարութիւնը: Իրեւ Հայաստանի իշ – խանութիւն, խորհ. կառավարութիւ – նը պարտաւոր է հովանաւորել մեր մշակոյթը, սակայն միակը չէ, որ մատուց է հայկական մշակոյթի բար – գաւաճման համար:

×

Թէյասեղանի ժամանակ Ալազանի արտասանած ճառը մեծ մասամբ կրկ – նութիւնն էր համագումարին տուած զեկուցման: Միայն թէ կուսակցական «պոլեմիկա» չբրաւ եւ աւելի երկար կանգ առաւ խորհրդահայ նոր զրող – ներու եւ արուեստագէտներու ստեղ – ծագործութեանց վրայ: Անոնք որ հե – տեւած են Հայաստանի Խորհուրդնե – րու 8րդ համագումարի աչխատանք – ներուն (գումարուած Երեւան, յուն – ուարին), աւելի մանրամասն ու փաս – տացի ծանօթ են այդ ամէնուն՝ կրթա – կան գործառոյ եղիազարեանի զեկու – ցումէն: Միայն երկու ուչագրաւ դէպք պատահեցաւ:

Ալազան խօսելով հայ թատրոնի մասին, յայտարարեց, թէ մինչեւ խորհ. իրաւակարգի հաստատումը հայկական թատրոն գոյութիւն չու – նէր: Իսկ երբ Ալազանի ճառէն վերջ, նախագահ Աւ. Իսահակեան խօսք ուե – ւաւ դերասան Շահխաթունիին, վեր – ջինս մերժեց եւ սրահէն հեռացաւ:

Արդա՞ր էր վաստակաւոր դերա – սան Շահխաթունիի ցուցական բո – ղոքը, որովհետեւ միւսներէն աւելի անոր յայտնի է, թէ իր եւ թէ նախորդ սերունդներու ինչ տքնաջան աչխատանք են տարած հայ թատրոնի վերստեղծման գործին մէջ:

Ուրիչ յատկանչական պարագայ մը,— դերասան Գամբէթեանը գեղե – ցիկ արտասանութիւններ բրաւ: Ներ – կաններէն չատ փափաքեցան որ Զարեն – ցի «Հայաստանը» արտասանէ, սա – կայն մերժեց: Երբ վերջը իրեն հարց արուեցաւ, թէ ինչո՞ւ Զարենցէն չար – տասանեց, հետեւեալ պատասխանը առաւ.— «Ներկայիս Զարենցը այն – տեղ չարժի չէ»:

Այս միամիտ պատասխանը չատ բնորոչ է խորհրդային կարգ ու սար – քի տեսակէտէն: Որովհետեւ Զարեն – ցը վերջերս ազգային արտադրու – թիւններէ է չայտնաբերած, ապա ու – բեմն պէտք է հալածուի՝ անկախ իր տաղանդէն ու արժէքէն ...

Ալազանն ալ իր ճառին մէջ չատկա – պէս չեչտեց, թէ խորհրդային աչ – խարհին մէջ «ապաքաղաքական ար – ուեստագէտ գոյութիւն չունի: Ներանք գիտեն ինչի են ծառայում եւ ո՞ւր են գնում»:

Շատ ճիշդ է, կը բաւէ որ նախ Ստալինի հրամանն առնեն ...

ԱՇՈՏ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԹԱՏՐՈՆ

«ԾՈՎԱՀԷՆԸ»

— • —

Կը խոստովանիմ,— որոչ երկմտու – թեամբ մտայ «Պէշիկթաչլեան»ի սր – բահէնը ներս, նկատի ունենալով խա – ղին տաղաչափուած ձեւը, Բագրա – տունիի կարողութեան հետ նեղդաչ – նակութիւն պահելու դժուարութիւնը եւ հետեւանքները ...

Առաջին նախադասութիւններու փոխանակումէն յետոյ, անպատեհ մտածումները կը չքանային. մթնո – լորտ մը կը ստեղծուէր իրական, յան – կուցիչ, եւ տիպարները խնամուած դի – տակից ու ճշմարիտ կը տանէին մեզ Պրըպանների մէկ ծուխախորչը, բառե – րուն մէջ կենդանիօրէն ապրող ծուխն դիմաց:

Մերուկ «Ծուխի զայլ»ի տիպար մրն է մեծ հայրը, ծուխի պաչտամունքին մոլեռանդ երկրպագու:

Իր երազանքի ժամերը կ'անցնին իր այրի հարսին, իր թոռնուհիին, եւ քարափէն դէպի հորիզոնը սաւառնող յիչատակներուն միջեւ:

Սպասումի ժամեր նոյնպէս՝ սպա – սում իր նաւաստի տղուն, որ մեկնած է դէո հեռու պատանի, տասնեակ տա – րիներէ ի վեր ...

Ան պիտի զայ, պիտի զայ եւ ա – մուսնանայ իր զեղեցիկ թոռնուհիին հետ՝ որ իր երգերուն մէջ կ'երազէ զեղեցիկ նաւաստիին վերադարձը:

Եւ օր մը, երբ այրի հարսը միտակ՝ ուռկաններով կը հիւծ, նաւաստի մը կը յայտնուի աննկատին մէջ: Տան տր – դուն ընկերն է եղած: Միատեղ նա – ւարկած, միատեղ կռուած Անգլիա – յինեերուն դէմ՝ իբրեւ ծուխահէն, ան եկած է իր ընկերոջ գոյքերուն եւ ի – չատակներուն մէկ ծրարը բերել, յայտնելով որ ապահովաբար ան բո – նուած, եւ կախուած է իրեւ ծուխ – հէն ...

Այդ պարտականութեան կատարու – մէն յետոյ ան կ'ուզէ մեկնիլ, բայց ծերուկը եւ թոռնուհին կը վերադառ – նան քարափի պատոյտին: Հարսը հագիւ ժամանակ կ'ունենայ անկիւն մը պա – հել երիտասարդ ծուխահէնը, եւ ուե – կանին տակ ծածկել յիչատակներու ծրարը ...

Իր յուզումը ակներեւ է. մեծ հայրը եւ իր աղջիկը կը նկատեն. լուր ունի անչուչտ, բացակայէն լուր մը ...

Մեծ հայրը գերապրդուած կը հարցապնդէ իր հարսը՝ որ կը կակա – զէ ... ինչպէ՞ս յայտնել որ այնքան սպասուած զաւակը կախեր են Ազգ – լիացիները ... եւ յանկարծ թոռնու – հին ուսկանին տակ կը տեսնէ յիչա – տակներու ծրարը, կը բանայ, համ – րիչ մը՝ մեծ հօր յիչատակը ... եւ ծանօթ իրեր ... իր տգան եկած է. տգան, իր նաւաստի տգան ողջ – ա – ողջ, ո՞ւր է, ինչո՞ւ կը պահուի ... եւ

Եւ հարսը ուրախութեան պրկու – մով լարուած ծերուկ սրտին լարերը կոպիտ հարուածով մը չիրցնելու հա – մար, կը սոխպուի ասել, ապչած ծո – վահէնը իր թաքստոցէն հանել եւ բե – րել ծերուկին զիրկը, որ իր թեւերը կը բանայ, իր զաւկին հեռաւոր նմա – նութիւնները գտնելով երիտասարդ դարձած նաւաղին վրայ:

Ծովահէնը սակայն պատեւախնդիր մրն է: Այդ խորհուրդիը ծանր է ի – րեն: Սիրելով հանգիրձ իր ենթագր – եալ նչանածը, ան իր ընկերոջ հան – դէպ տեսակ մը գաւաճանութիւն կը համարի իր կեղծ դիրքէն օգտուիլ:

Անկեղծ խոստովանութիւն մը թէեւ կը վշտացնէ աղջիկը, բայց ան իր ե – րտայներուն իրականացումը լրացնող ծովահէնը կը սիրէ վճռապէս:

Նոր յայտնութիւն մը նոր դիմա – դիծ մը կուտայ խաղին: Տան խոհա – կան տգան կը յայտնուի յանկարծ: երկու բնկերներ դէմ դիմաց են: Ի – րական տգան կը մեղադրէ ընկերը՝ իր դիրքը եւ նչանածը լրելու մտադրու – թեան համար: Ծովահէնը ի զուր կը փորձէ չբմեղել: Կը վռնռան զայն, բայց աղջիկը ժամանակ կ'ունենայ ա – նոր չընչալ թէ վինքը միայն կը սիրէ:

Այժմ իսկական տգան իր տունն է: Իր մեծ հօր կը պատմէ իր կեանքը: Չարտասուած է, ոչ թէ ծովի վրայ, այլ լեռներուն մէջ ոսկիի հանքեր փնտռելով եւ գտնելով: Կը նկարագրէ հանքերը, հողին հետ պայքարը ... եւ մեծ հայրը — ծովի մարդը — աչքերը խոչոր բացած կը հարցնէ.

— Այդ լեռներէն ծովը կ'երեւա՞յ ...

Ոչ, չերեւար: Ծովը հեռուն կը մր – նայ: Եւ ծերուկ նաւագին հոգիին մէջ – ջէն նոյնպէս կը հեռանայ իր հողի մարդ զարձած զաւակին հանդէպ սր – նուցած երազն ու խանդագատանքը: Իրար չեն հասկնար այժմ. օտար են զրեթէ, եւ վերջին մնաք բարովի այցի մը պահուն, ծովահէնը, նաւաստին, քրմանոզող ու ներող պապին հոգիին մէջ կը զրաւէ այն տեղը, որ իր երկ – րախոյզ զաւակը պարպած էր:

Մէկի տեղ երկու զաւակ ունի այժմ ծերուկ «ծովի զայլ»ը:

Նշանակելի եւ բացառիկ յաջողու – թեամբ տարուեցաւ բովանդակ խաղը գլխաւոր դերակատարներուն կողմէ, վարիզահայ թատրոնին երկար ու անհատապար ճամբուն վրայ կազմելով տեսակ մը անկիւնադարձ:

Փաստ է այլ եւս, որ խղճմտօրէն աչխատուած, պլպտուած, լմըն – նուած խաղարկութեան մը ընդունակ ուժեր չեն պակսիր, եթէ կարող եւ մասնագիտօրէն ձեռնհաս մէկը մատ – դէմ մօտենալ հայ թատրոնին, անոր վայել նախանձախնդրութեամբ:

Բագրատունի իր վարած խումբով եւ իր խաղարկութեամբ՝ վերջերս այ – պանելի մի ջակութեան մը փոսին մէջ հետզհետէ խրող թատրոնին վարկը բարձրացնելով, դրաւ գայն արուես – տակերտ պատասխանատուի մը վրայ:

Իր խաղը եւ կարողութիւնը ծանօթ էին ինձի տասնեակ տարիներէ ի վեր, եւ կասկած չունէի որ իր առաջին հա – յեւքէն զերակատարութիւնը հաստատ կ'ըլար իր փրանսական վերաբերութը – րութիւններուն:

Մերուկ նաւագի իր ստեղծած տի – պարը՝ մասնաւորապէս տպաւորիչ իր զիմախոհութեան արուեստին խո – րունկ զիտութեամբ՝ պիտի մնայ վերջնական օրինակը:

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՋԱՓՈՆԱԿԱՆ ԾԱԻԱԼՈՒՄԸ ԴԷՊԻ ՉԻՆԱՍՏԱՆ

Դէպի հիւսիս՝ ճափոնական ծաւալ – ման դեռ սկիզբի չրջանին, Չինաս – տան բաւական զօրաւոր ըլլալով, քիչ յոյս կը ներչնչէր Թոքիոյի վարիչնե – րուն:

Չինաստան ունի 11.076.000 քառա – կուսի քիլոմէթր տարածութիւն մը ուր մօտաւորապէս 450 միլիոն մար – դիկ կը բնակին: Ահաւոր թիւ ձա – փոնի համար: Բայց, այդ տարածու – թեան մեծ մասը Նանքինի կեդրոնի կառավարութենէն անկախ է: Սմբողջ Թիպէթը այնքան թշնամաբար տրա – մադրուած էր դէպի կեդրոնը, որ քան հազար Թիպէթցիներ կը քալեն արեւմտեան նահանգներուն վրայ: Սկն – Քիանկի, այսինքն չինական Թուրքեստանի մէջ քաղաքացիական պատերազմը իր ծայրեղ չափերուն է հասած եւ երկու կողմերը կը նպաս – տաւորուին երբեմն Թուսերէն եւ եր – բեմն անգլեւենդիկներէն: Արտաքին Մոնկոլիան, որ այնքան լայն է որքան Միաց. Նահանգները, մէկ միլիոնի հասնող զանգուած մը ունի որ մէկ վայրկեն միւսը կը տեղափոխուի: Չի – նացիները ոչ մէկ հեղինակութիւն ու – նին: Ներքին Մոնկոլիան աւելի հա – րուստ է եւ աւելի չատ բնակիչ ունի: Ճափոնցիները կ'ատեն կէսչն աւելին որ միացած է Մանչուրիոյ պետու – թեան, իսկ միւս կէսը, ուր ռուս – կան ազդեցութիւնը բախումի մէջ է ճափոնական թափանցումին հետ, վեր վար հաւասար է Ֆրանսային: Չի – նացիները հոն եւս որ եւ է դեր չեն խաղար: Այս բոլոր արտաքին հոդերը անկատ են Չինաստանէն, բայց իրա – կան Չինաստանը, այն որ 80 նա –

Խաղի, ճայնի — բարկութեան աւիւնէն տարուած պահերէն պատ — չարժումներուն ճչդրիտ վերարտադրու – թիւնը չաճախ յիչել տուաւ փարիզ – եան բեմերու մթնոլորտը, բնական, ապրուած, անոսկեթաթ:

Իր չուրջը կը զառնային լաւ մար – զուած իր խաղընկերները, որոնց մէջ նչանակելի եւ կարեւոր բաժին մը ու – նէր Պ. Գ. Տէրվիչեան (Ծովահէն):

Երկրորդ՝ եւ չատ աւելի պատաս – խանատու դերն է՝ որ կը սպանձնէ ե – րիտասարդ դերասանը, կատարելով դնահատելի յաջողութեամբ: Իր երկ – րախոյզ ընկերոջ հետ բնդհարումի տեսարանը խիստ տպաւորիչ էր, եւ պատասխան:

Անկատած «յայտնութիւն» բառը պէտք է գործածել Տիկին Մ. Փա – փազեանի համար — որ կարծեմ երկ – րորդ անգամ բեմ կը բարձրանայ:

Պէտք է չնորհաւորել Բագրատունին իր այդ «գիւտ»ին համար:

Իր սիրահարուած մանկամարդ աղ – ջկան հոգեկան յուզումներուն արտա – յայտութիւնները գերազանցօրէն յու – դիչ եղան, իրենց զգացումին ճչմար – տութեամբ: Ամէն բոպէ ապրելով — եւ հոգեւին — իր դերը, Տիկին Փա – փազեան իր խաղին եւ երիտասարդ չնորհին միջոցաւ կրցաւ այդ խստամ – բեր խաղին մէջ գնել թանկագին ծա – դիկի մը բոլորը: Տիկինը կը միացնէ իր վրայ բեմական բոլոր առաւելութիւն – ները, ձայնի հաճելի երանգաւորում – ներ, յատակ առոգանութիւն, արտա – յայտելու հաղորդական ուժ:

Մօրը դերը առանձնած էր Տիկին Լ. Պետրոսեան, որ ծանօթ է իր խա – ղին նրբութեամբ եւ խղճմտու – թեամբ: Իր փորձ արուեստագէրի կա – րողութիւնը նչանակելի տարրերէն մէկը եղաւ խաղին անսայթաք ըն – թացքին, թէեւ երբեմն — հոգեբանա – կան ճգնաժամերու պահուն — ցան – կալի պիտի ըլլար աւելի ուժեղ տպ – րումներ:

Ցայտնութիւն մը նոյնպէս Պ. Ա. Կլորիկեան, որ վերջին պահուն ըս – տանձնած էր ոսկեխոյզ տղուն դերը: Իր վարժ, կենդանի, ուժեղ եւ ճիչդ խաղը տեսնելով անկարելի էր հաւա – տալ թէ կը գտնուինք սիրողի մը քա – նի մը օրուան աչխատանքին դիմաց:

Անչուչտ այս միաճոյլ ու ներդաչ – նակ խաղարկութեան գլխաւոր ար – ժանիքը կը պարտինք Բագրատունիի դեկավարութեան եւ ցուցմունքնե – րուն:

Մեր սիրողները եւ դերասանները ի – րենց մէջ պահուած արժանիքներ եւ կարելիութիւններ ունին, զորս պէտք է «հոգեխոյզ»ի մը լոյս աչխարհ բե – րէ: Բագրատունի այդ հոգեխոյզի եւ – քանքարախոյզի դերը կատարած է:

Մեծապէս ցանկալի էր՝ որ Բագ – րատունի յառաջիկայ ճամբան չրջանին կրկին բեմադրէր՝ փարիզեան թատ – րոնի մը մէջ՝ «Ծովահէնը» իր ներ – կայ դերակատարներով:

ՀՐ. ԱԼԵԱՆԱՔ

ՀՈՒՅՍ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻ ՀԱՐՑԵՐՈՎ

(Հարցազրույց մը)

=o·o=

Ինչպե՞ս կ՚ընդունի ուսուցչական մարմինը ձեր առաջարկները։

— Ուսուցչական մարմինը կ՚ընդունի ամէն առաջարկ, որ ուղղուած է դասաւանդութեան բարելաւման։ Ուսուցչական մարմինը կ՚ընդունի նաեւ ամէն առաջարկ, որ ուղղուած է ուսումնական գործին

Հայտնի անձանց կողմից պատվիրված գրքեր

Ցուցակ 14-ի տակ

Այս ամբողջ ցուցակը պիտի տևէ 14 թերթ, նախորդ յուրաքանչյուրը 4 էջ։ Ամեն մարդ, որ ունի որևէ ձեռնարկ, հաստատություն կամ անձնական գրադարան, «Վաճառքի» համար կրնայ ուղարկել մեզի իր ցուցակը։ Մենք պատրաստ ենք ամեն մի ցուցակ ստանալուն պես ուղարկել ամեն մի գրքի գինը, որ ցանկանայ ծախել։ Ամեն ուղարկուած ցուցակի համար կը վճարենք 5 ֆրանկ։ Ցուցակները պիտի ուղարկուին ամեն շաբաթ մեկ անգամ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 7 ՅՈՒԼԻՍ DIMANCHE 7 Juillet 1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2851

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՍԱՐՍԱՓԸ

Իւրաքանչիւր թղթաբեր նոր փաստեր կը հաղորդէ Ա. Մխուեան մէջ նչմարուած վերադնահատումներու մասին:

Ինչպէս բացատրեցինք զանազան առիթներով, հայրենիքի եւ հայրենասիրութեան գաղափարէն յետոյ, ընտանիքի հարցն է որ կ'արծարծուի հրապարակաւ, խորհրդային թերթերու եւ ժողովներու մէջ:

Այս առթիւ, քննութեան կ'ենթարկուին այնպիսի պարագաներ, որոնք առ նուազն «բուրժուական» պիտի համարուէին քանի մը տարի առաջ:

Անցեալ օր հատուածներ քաղեր էինք Մոսկուայի կեդրոնական օրգանէն՝ «Պրաւդա»յէն, համաձայն «Ա. Հայաստան»ի թարգմանութեան:

Հատուած մը եւս, անմիջապէս կապելու համար զայն կառավարութեան պաշտօնաթերթին, «Իզվեստիա»յի նոյնքան վրդովիչ յայտնութեանց.

— «Շատ յաճախ կիները վախենում է երեխայ ծնելուց, որով – հետեւ նա չի հաւատում ամուսնուն: Ասենք, ի՞նչպէս էլ հաւատայ, երբ չարաճճին երրորդ անգամ է ամուսնանում: Նա կարող է փախչել եւ այժմ: կը գնայ որ եւ է տեղ երկու շաբաթով՝ խախտուած առողջութիւնը վերականգնելու համար, կը վերադառնայ նոր կնոջ հետ եւ ժրաջան կերպով կը ձեռնարկի սեռեակում միջնապատ բաշխելուն: Ո՛չ: Այսպիսի թռչկոտողի համար ոչ ոք երեխայ չի ծնի: Այս յօդուածի հեղինակները եթէ կանայք լինէին, չէին ցանկանայ երեխաներ ունենալ այդպիսի տիպից»: («Ա. Հ.», 15 յունիս):

Արդ, այս վրդովիչ կացութեան թուաբանական պատկերն է որ կուտայ «Իզվեստիա», կիներու համագումարին առթիւ:

Համաձայն պաշտօնական տուրիւրներու, 1934ին ամուսնալուծութիւնները համեմատութիւնն եղած է 37 առ հարիւր, բազդատելով ամուսնութեանց հետ, եւ նուազագոյնը 27 առ հարիւր՝ նոյն տարուան հոկտեմբերին: Իսկ այս տարուան առաջին հինգ ամիսներու ընթացքին այդ համեմատութիւնը բարձրացած էր 38 առ հարիւրի, առաւելագոյն 44ի հասնելով մայիսին: (4381 ամուսնութիւն, 2040 ամուսնալուծում):

Աւելի վրդովիչ պարագայ մը, միշտ համաձայն խորհրդային իշխանութեան պաշտօնաթերթին: — Ամուսնալուծուած ամոլներու իրր երկու երրորդը զաւակներ ունին, բայց հայրը կը խուսափի անոնց սնուցման պարտականութենէն, եւ յաճախ կ'ենթայ «նոր բոյն» չինելու: Տասնէն մէկ հազիւ համաձայնութիւն կը գոյանայ ծնողներու միջեւ, եւ մեծ մասով պետութեան վրայ կ'իյնայ երախաներու հոգը:

Եւ կարմիր պաշտօնաթերթը կ'ողբայ.

— «Ասոնք այնքան ծանրակշիռ պարագաներ են որ կարելի չէ լուռ եւ մտնել: Թեթեւամտութիւնը՝ ընտանեկան գործերու մէջ, ոճիր մըն է, իսկ ապականութիւնը՝ նախատինք մը խորհրդային կարգ ու սարքի բարոյականին»:

Յորդորէս ազդուած՝ այս ընդհանուր եւ սանձարձակ անբարոյականութենէն, «Իզվեստիա» կը փորձէ մեղմացուցիչ պարագաներ փնտռել, բացատրելով թէ երիտասարդներէն աւելի չափահասներուն՝ 30ներուն մէջ է որ ամէնէն աւելի յաճախադէպ են ամուսնալուծումները: Իսկ ասոնք ալ «անցեալին մէջ կը պատկանէին առեւտրական կամ մանր քաղքենի ընտանիքներու, պահելով անոնց հոգեբանութիւնը»:

Ուրիշ մեղմացուցիչ պարագայ մը,— չատ մը ամուսնալուծումներ հետեւանք են բնակարան գտնելու դժուարութեան:

Պաշտօնաթերթին այս չքմեղանքները չատ բան կը կորնչցնեն իրենց արժէքէն, քանի որ քիչ անդին կը պատմէ թէ կիներու համագումարին մէջ, պատգամաւորները ամէն բանէ առաջ պահանջեցին միջոցներ ձեռք առնել, «վերահաստատելու համար ընտանեկան զգացումը երիտասարդ համայնավարներու ընտանիքներուն մէջ»:

Եւ յետոյ, ինչն է որ կ'առաջարկէ փոխարինել օրէնքը, որպէսզի կարելի չըլլայ ամուսնալուծում կատարել, երբ չէ ապահովուած զաւակներու ճակատագիրը: Մինչեւ իսկ պատիժներ կը պահանջէ զանցառուներուն դէմ:

Ամուսնալուծման հարցէն անբաժան է արհեստական վիժման խնդիրը, որ նոյնքան վրդովիչ համեմատութիւններ ստացած է եւ որուն դէմ նոյնպէս խիստ միջոցներ կը պահանջեն օրէնսդիրներն ու զբիչները:

×

Զէինք ուզեր յանկերգի մը վերածել մեր եզրակացութիւնը, վերադնահատման այս փորձերն ալ յանձնելով Երեւանի ուշադրութեան:

Օրը օրին արձանագրելով այս վերադնահատումներն ու հօլովումները, մեր պարագն եղաւ հաստատել թէ նոյնիսկ խորհրդային երկնքի տակ, մարդիկ սկսեր են տարատիպ իրենց իսկ ստեղծած էրականութեան պատկերէն:

Արդ, երբ այնքան քամնելի կը գտնեն զանազան թերխաչ մարզանքներու ելքը՝ Մոսկուայի մէջ, կրնայ՞ք նկարագրել նոյն փորձերուն ձգած աւերը՝ մեր խեղճուկ երկրին մէջ... Բոլոր տեսակէտներով:

Թողո՞ւնք ընտանեկանը, ենթադրելով թէ «նահապետական» առաքինութիւնները անեղծ կը մնան գոնէ գիւղերու մէջ: Իսկ ընկերային – քաղաքական կեանքի՞ մէջ:

Հապա գրականութեան եւ լեզուի անդաստանին մէջ կատարուած աւերումնե՞րը, որ կը չարունակուին սանձարձակ եւ անպատիժ ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԱՊԷՃԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ՄԻՇՏ ԱՆԼՈՒԾՕ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ՄԵՐԺԵՑԻՆ ՄԻՋԱՄՏԵԼ.— ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵԻՍ ԶԷԶՈՕ ՄՆԱԼ ԿՈՒԶԷ.— ԻՏԱԼԻԱ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԶԻՆՈՒՈՐ ԴՐԿԵԼ.— ՄՈՒՍՈԼԻՆԻԻ ԵՐԿՈՒ ՏՂԱՔԸ ԿԱՄԱՒՈՐ.— «ՊԱՏԵՐԱԶՄ», ԿԸ ՊՈՌԱՆ ՀՌՈՄԻ ՄԷՋ:

Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը պատասխանելով եթովպիոյ կայսեր կողմէ նախագահ Րուզվելթի ուղղուած հեռագրին, յայտարարեց թէ չեն կրնար միջամտել, անդամ չըլլալով այդ կազմակերպութեան: Մանաւանդ որ, արդէն իրաւարար առեւանի մը յանձնուած է խնդիրը:

⁂ Հռոմէն կը հեռագրեն թէ Մուսոլինիի երկու տղաքը, Պրունօ եւ Վիթթորիօ, 17 եւ 19 տարեկան, կամաւոր արձանագրուեցան արեւելեան Աֆրիկէի համար եւ ընդունուեցան իրրեւ զինուորական օդաչուորդ: Դիմումը կատարած էին ոչ միայն օդանաւային նախարարութեան, այլեւ նոյն ինքն Մուսոլինիի, որ նախարարն է եւ որ անմիջապէս հաւանութիւն յայտնեց: Այս լուրը մեծ ուշադրութիւն գրաւեց ամբողջ Իտալիոյ մէջ, ուր մամուլը դեռ կը չարունակէ քննադատել Անգլիոյ բռնած դիրքը:

Ուրիշ երկու կարեւոր դէպքեր ալ պատահեցան միեւնոյն օրը.— 1. Նոր զինուորներ ճամբայ հանուեցան դէպի արեւելեան Աֆրիկէ: Հաշիւ եղած է թէ 250,000 իտալական զինուոր կեդրոնացած պիտի ըլլայ այդ գաղթավայրին մէջ, երբ անձրեւները գագրին (սեպտեմբեր).— 2. Իտալիոյ ծովակալներու խորհուրդը, իր երրորդ եւ վերջի նիստէն վերջը, որուն կը նախագահէր Մուսոլինի, հաւանեցաւ կարճ գկկոյցը հրատարակել.— «Կարգ մը միջոցներ որոշուեցան, աւելցնելու համար մեր նաւատորմին ուժը»:

Այս բոլոր դէպքերէն կը հետեւի թէ Մուսոլինի վճռած է հապէշական խնդիրը լուծել «վերջնապէս», այսինքն զինու զօրութեամբ: Այս որոշումը հաղորդուած էր Անգլիոյ անպաշտօն նախարարին՝ Իրլնի եւ կը հաստատուի իտալական թերթերու գնահատ հրատարակութիւններով, նոյնիսկ խորագիրներով: Կ'ըսուի թէ արդէն իսկ 120,000 իտալացի զինուորներ կեդրոնացած են էրիթրէի եւ Սոմալիներու երկրին մէջ, Հապէշիստանի սահմանին վրայ, եւ նոյնքան ալ հասած պիտի ըլլայ մինչեւ Սեպտեմբեր: Յուլիս 5ին Ջահազնացութիւններ կատարուեցան Հռոմի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ, «պատերա՛զմ, պատերա՛զմ» ազաղակներով, երբ զինուորները կայարան կ'երթային:

⁂ Փէշթայի թերթերը կը գրեն թէ երկու հազար հունգարացի գործատուներ կամաւոր գրուած են, Հապէշիստանի դէմ կռուելու համար, պայմանաւ որ կարենան իրենց ատանալիք ռոճիկներով պահել իրենց ընտանիքները:

⁂ Այս չաբթու Լոնտոն կը սպասուի Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը, խորհրդակցելու համար իտալեւհապէշական վէճի մասին: Կ'ըսուի թէ կարգ մը առաջարկներ պիտի ներկայացնէ անդր. կառավարութեան:

⁂ Գերմանական կառավարութիւնը հաղորդեց իտալական դեսպանին թէ բացարձակապէս չէզոք պիտի մնայ իտալեւհապէշական վէճին մէջ եւ թոյլ չպիտի տայ որ գերմանական տուներ զէնք հայթայթեն եթովպիոյ:

ՆՈՐ ՀՈԳԵՐ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՄԷՋ

Հարպսպուրկներու գերդաստանին Աւստրիա վերադարձի խնդիրը լուրջ մտահոգութեան մատնած է Փոքր Համաձայնութեան պետութիւնները (Եուկոսլաւիա, Ռումանիա եւ Չեխոսլովաքիա), քանի որ միեւնոյն ատեն կը խօսուի միապետութեան վերահաստատման մասին: Վերադարձը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ շաբթու, երբ վերջնապէս քաւէարկուած կ'ըլլայ նեխման օրէնքը: Կ'ըսուի թէ առաջին ատենի Աւստրիա պիտի վերադառնայ գահընկէց կայսրուհին, Զիթա, իր զաւկին՝ Օթօն արշիդուքսին հետ, որ գահաժառանգն է (23 տարեկան):

Արշիդուքսը, որ աքսորական է 17 տարիէ ի վեր եւ պրուսէլ կը գտնուի այժմ, հետեւեալ կարճ յայտարարութիւնն ըրաւ.— «Աւստրիա չպիտի վերադառնամ առանց բոլոր կուսակցութեանց հաւանութեան: Չեմ ուզեր թէ բանակցութիւններ կը կատարուին այդ ուղղութեամբ»:

Մայր եւ որդի երբ վերադառնան, առաջին ատենի պիտի վերստանան իրենց անհատական սեպհականութիւնները, որոնք 500 միլիոն տոլար կը գնահատուէին երբեմն, իսկ այսօր մեծ բան չեն արժեր:

Տիրող մտահոգութիւնները փարատելու համար, Աւստրիոյ արտաքին նախարարը հետեւեալ դիակցը հաղորդեց մամուլին.

— «Երէկ յայտարարեցի դաշնակցային խորհուրդին մէջ թէ նոր օրէնքը որ եւ է կապ չունի միապետութեան վերահաստատման հետ: Պարտականութիւն կը սեպեմ կրկնել այդ յայտարարութիւնը: Բացարձակ է իմ կառավարութեան եւ իմ անկեղծութիւնը: Նոր Աւստրիան երբ յանձնաւորութիւն մը կը սանձէ, կը կատարէ: Մենք չպիտի կատարենք որ եւ է ձեռնարկ որ կրնայ վրդովել Եւրոպայի խաղաղութիւնը կամ վտանգել մեր սքանչելի յարաբերութիւնները օտար պետութեանց հետ:

Հակառակ այս հաւաստիքներուն, իրազեկները կը պնդեն թէ իշխան Շթարէնպէրկի Հոմ երթալը կապ ունի միապետութեան վերահաստատման հետ:

■■■■■■■■

ԿԱՏԱՂԱԲՈՒԹԻՒՆ առաջին պատուհասին յիշատակը ծօնուեցաւ երէկ: 1885 յուլիս 6ին էր որ Փաստէօր կատաղութենէ փրկեց մարդ մը: Իր առաջին փորձը կատարած էր պլոիկ տղու մը վրայ:

ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ ԻՆԿԱՒ ՏԱՆ ՄԸ ՎՐԱՑ, Պերլինի չրջականները: Անմիջապէս կրակ առաւ եւ բոցերուն մէջ ածխացան օդանաւորդն ու հինգ ուղեւորները: Տունն ալ փլաւ եւ մոխիր դարձաւ: 65 տարեկան կին մը եւ տասը տարեկան թոռը մեռան երկրորդ յարկէն վար նետուած ատեն: Քանի մը հոգի ալ ծանրապէս վիրաւորուեցան:

ՍՈՒԼԹԱՆԱԿԱՆ ՄՆԱՑՈՐԴ ՄԸ, Ապտիւլ Գաւէր, որ նուազագոյնս եամբ կ'ապրէր Փէշթայի մէջ, վերջերս Սոֆիա կը հասնի գործ փնտռելու համար: Աչքերին պայմանաժամը լրացած ըլլալով, 2000 լէվա կուտայ Պուլկարի մը, որպէսզի նորոգէ: Պուլկար միջնորդը չի յաջողիր, բայց գրամն ալ չի վերադարձներ: Ապտիւլ Գաւէր գաւառան կը գտնէ, բայց կը կորնչցնէ գաւը: (Ձիւմհուրիյէթ):

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳ

—•—

Յուլիս 14ի տօնը արտակարգ նչա – նակութիւն պիտի ունենայ այս տարի, դատելով օրտնան լուրերէն:

Երկու հռսաւիներ, ձախն ու աջը, վիթխարի ցոյցեր պիտի կատարեն: Պիտի չափուին իրարու հետ, իրենց թուական, այլ մանաւանդ մարտական ուժերով:

Ձախերը արդէն կը նախատեսեն աւելի քան կէս միլիոն հետեւորդներ որոնց կրնակներուն տակ պիտի թնդան փարիզի փողոցները:

Հատանական է, քանի որ այս տարի բուն ձախերուն՝ ընկերվարական եւ համայնավար կուսակցութեանց պիտի գործակցին նաեւ արմատականները:

Աչքերն ալ նոյնքան շոնդալից լուրեր կը հրատարակեն իրենց պատրաստութեանց մասին:

Ուրեմն, առնուազն մէկ միլիոն ցուցարարներ փողոց պիտի թափին, հնչեցնելու համար իրենց նշանախօսքերը.

— Անկցի՛ն փաշականութիւնը, պատերազմ, հրամանագիր – օրէնսդիրներ: Հա՛ց, աշխատա՛նք, ազատութի՛ւն...

— Անկցի՛ն միջազգային ապազգային «մասօն»ները, «մեթէֆ»ները, Հրեաները, Քաշէեները, Պլումները...

Ընդհարումները կանխելու համար, Քաղաքի ալ աչ եւ ձախ թեւերու, արեւելեան եւ արեւմտեան մասերու բաժնուած է:

Արդ, երէկ զարմանալի կոչ մը կարդացի արմատականներու գլխաւոր օրկանին մէջ:

— «Ժողովրդական երգե՞ր կ'ուզեն...

«Թող անմիջապէս գործի լծուին արուեստագէտներն ու պարզ քաղաքացիները...

«Փարիզի ժողովուրդը եւ Ֆրանսայի ժողովուրդը միշտ, ծանրակչիռ ժամերուն, վերագտած են այն անդորր հերոսութիւնը որ երգելով կը վանէ դժբախտութիւնը:

«Ժողովրդական երգե՞ր կ'ուզենք ...ընթերցող բարեկամներ, գործի՛ կը սպասենք:

«Մի մոռնաք որ Ռուժէ ոը Լիլ մէկ գիշերուան մէջ գրեց «Մարսէյէզ»ը, որ հանրապետական երգ մըն էր, ա՛յն առեն»:

Եւ հպարտացայ եւ լացի, կարդալով այս կոչը:

Հպարտացայ՝ խորհելով թէ գոնէ այս գետնին վրայ բախտաւոր ենք,— մեր ժողովրդական անպսպառ եւ անհուն երգերով:

Եւ լացի, յիշելով թէ Թուրքիայէն հեռանալէ տասը տարի վերջն ալ, «Շարգի»ն տիրաբար տեղաւորուած է նոյնիսկ նոր սերունդի սրտին մէջ:

Դեռ չեմ խօսիր ազգային – բաղաքական երգերու մասին, որոնք եր – կուէի բաժնած են «ազգ»ը ... ՎԱՀԷ

Պ. ՇԱՀՎԷՐՏԵԱՆ ՓԱՐԻԶ ԿՈՒԳԱՅ

Մտոյգ տղրիւրէ կը տեղեկանանք թէ Պ. Դ. Շահվէրտեան Մոսկուա գացած է այս օրերս, հրահանգներ տանելու եւ Փարիզ գալու համար: Այս ճամբորդութիւնը կապ ունի չատ սահմանափակ ներգաղթի մը կարգադրութեանց հետ: Կը կարծուի թէ հազիւ 1200 — 1500 հոգի պիտի գաւառին, Ֆրանսայէն եւ ուրիշ գաղութներէ, մինչեւ աշուն զրկուելու համար:

ՎԵՆԻԶԵԼՈՍԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Գրած էինք թէ յոյն երեսփոխան մը առաջարկած է մէկ միլիոն տրախմի պարգեւ սահմանել, սպաննելու համար Վենիզէլոսը, որ ի բացակայութեան մահուան դատապարտուեցաւ եւ այժմ Փարիզ կը բնակի:

«Թայմզ» ի թղթակիցը կը գրէ թէ Ճունասանի նախկին վարչապետը կ'ապրի խիստ հսկողութեան տակ: Բացի Ֆրանսական ոստիկանութենէն, ունի անձնական գաղտնի պահակներ ալ, որոնք իրեն կը հետեւին ուր որ երթայ: Ոստիկանութիւնը մօտէն կը հսկէ բոլոր անոնց վրայ որ կը մօտենան Վենիզէլոսի: Անոր տունը մտնելու կ'արտօնուին միայն անոնք որոնց անունները կը գտնուին այցելուներու վաւերացեալ ցանկի մը մէջ: Մասնաւոր ուշադրութիւն կ'ընծայուի որպէսզի չկարենան մօտենալ այն յոյն փախստականները որոնք մասնակցած ըլլալով վերջին դաւադրութեան, կրնան իրենց դժբախտութեան պատասխանատու համարիլ Վենիզէլոսը: Երբ վերջերս Նափոլիէն անհետացաւ յոյն սպայ մը, ոստիկանութիւնը թոյլ չտուաւ որ իրեն անծանօթ ո եւ է մէկը մտնէ Վենիզէլոսի տունը, մինչեւ որ սպային տեղը գտնուեցաւ:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵԾԵԼԱՆԻՒՈՎ

Ուրբաթ օր տեղի ունեցաւ երկրորդ հանգրուանին՝ Լիլ – Շարլըվիլ մրցումը (192 քիլոմեթր): Մրցորդները մեկնեցան Լիլէն կէս օրին ժամը 12ին, կիպիչ արեւի մը տակ: Ուսմբէն չորս հոգի, որոնց գլուխը Անթօնէն Մանեը, խոյս տալով հասան Վալանսիէն: Ետ մնացած հեծելանուորդները կը հետապնդեն եւ հասնելով կը սկսի մենամարտը:

Առաջին հանգրուանին յաղթականը, Ռ. Մաէս որուն հեծելանիւը ճամբան կտրած եւ 4 վայրկեանի յապաղում մը ունեցած էր, ժամական 42 քիլոմեթր արագութեամբ հասաւ խումբին, զարմանքի մատնելով կազմակերպիչները:

Առաջին անգամ Շարլըվիլ մտաւ ժողովրդական հեծելանուրդ Ֆրանսացի Շարլ Փէլլեսիէ, 192 քիլոմեթր ճամբան կտրելով 5 ժամ 32 վայրկեան 18 երկվայրկեանէն (ժամական 34 քիլոմեթր 667), երկրորդը՝ նոյնպէս Ֆրանսացի համաշխարհային նախկին ախոյեան եւ 1935ի Ֆրանսայի ախոյեան Ժօրժ Սիքէշէր, իսկ երկրորդը՝ 1935 տարուան Իտալիոյ չրջանը չահող իտալացի Պէր – կամաչի:

Մրցումէն հրաժարեցան իտալացի հեծելանուրներ Մարթինօ եւ Ձիաքօպ, որոնք նախորդ տարիներուն չատ մեծ անուն հանած էին:

Երէկ չաբաթ պիտի կոփէին Շարլըվիլ – Մէց հանգրուանը: Ընդհ. դասաւորման գլուխն է պելճիքացի Ռ. Մաէս, երկրորդը Շարլ Փէլլեսիէ: Հ. Ս.

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՕԴԱՆԱՒԱՑԻՆ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ չատ կ'երթայ մեծ յաջողութեամբ, համաձայն Պոլսէն հասած հեռագրի մը: Կառավարութիւնը որոշած է ամէն գնով հաւել 30 միլիոն ոսկիի դումար մը, ինչպէս պահանջած էր Զօր. Քամէթ:

ԼՈՆՏՈՆԷՆ ՓԱՐԻԶ 50 ՎԱՑՐԿԵԱՆԷՆ հասաւ նոր օդանաւ մը, առջի օր: Երկու քաղաքներու հեռաւորութիւնն է 330 քիլոմեթր, եւ նախապէս կարուած էր 56 վայրկեանէն: Նոր օդանաւը սեփականութիւնն է Ֆրանսայի օդանաւային նախարարութեան եւ օժտուած՝ անթելով:

ԱՆԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԵԱՆ պայքարը թուլցած կ'երեւայ Ա. Մխիթեան մէջ, դատելով թերթերու սպառումէն: Այսպէս, «Պէպպոժնիք», անասուածներու կազմակերպութեան կեդր. օրկանը, որ 1932ին 200,000 օրինակ կը տպուէր, այժմ իջած է 100,000ի: «Անկրօն» հանդէսը 1931ին կը տպուէր 37,000 հատ, 1932ին՝ 20,000, 1933ին՝ 13,000, իսկ 1934ին՝ 12,000: Կարգ մը հակակրօնական հրատարակութիւններ ալ դադրած են, ընթերցող չգտնելով:

Ա. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՄԻՋԵՒ երկաթուղիի ուղղակի հաղորդակցութիւններ վերահաստատելու համար ժողով մը պիտի գումարուի այսօր, 7 յուլիս, Օտէսայի մէջ:

ՎԻՔՏՈՐ ՀԻՒԿՈ ԲԵՄԻՆ ՎՐԱՑ

Վիքթոր Հիւկոյի կեանքին եւ գրական առեղծագործութեանց մէջ առանձնակարգ տեղ գրաւած է թատրոնը: Թէեւ վիպային արուեստին կազմաւորումը թատրոնին տուած է անընական եւ խարուսիկ վերելք մը, սակայն Հիւկո կը մնայ հսկայ մը նաեւ բեմին վրայ, որովհետեւ վիպային արուեստով Հիւկո ուզեց կործանել դէղձ դասականներու խաթարող եւ ախտաւոր կուռքերը եւ յենած իր հսկայ տաղանդին եւ երեւակայութեան վրայ, եւ մանաւանդ իր բանաստեղծի թռիչքին եւ ազատախոհ ձգտումներուն վրայ, տուաւ այնպիսի թատերգութիւններ որոնք տակաւին կը մնան ժամանակի անողոք հպումէն անխաթար: Անշուշտ Հիւկոյի թատերական գործերը ունեցան ընդհանրապէս վիպային ուռուցիկ բեմականութիւն մը: Ներկայ ոգին կը ժխտէ այդ արուեստին վաւերական արժանիքը, սակայն նկատի պէտք է ունենանք իր ժամանակը եւ իր չրջանը:

Հիւկոյի տիպարները երբեմն խամանիկներու չափ ծիծաղելի են, կը պատահի որ ջղայնանանք ի լուր այնպիսի տրամախօսութիւններու, որոնք ոչ թէ անիրական այլ նոյնիսկ երամեական են, սակայն Հիւկոյի երեւակայութիւնը կախարդական բան մը ունի, իսկ իր տիպարներուն կենդանութիւնը կը զգանք մանաւանդ իր բանին հրաշագեղ քնարերգութիւնը եւ նուագային կշռոյթը լսելով, բան մը որ կը պակսէր ընդհանրապէս գամանականներու գործերուն մէջ: Անշուշտ այդքանը չի բաւեր, եւ հակառակ Հիւկոյի մշտահոս թռիչքին եւ գմայլելի բանաստեղծութեան, իր թատերական գործերը չեն արձնցուցած ամբոխին մէջ այն գերմարդկային ոգեւորութիւնը ինչպէս Շէյքսփիրի գործերը: Հիւկո քանը հինգ տարեկանին հաւատացած էր Ֆրանսացի Շէյքսփիր մը ըլլալուն, մինչեւ իր Պիւրկրավի բեմ ելլելը այդ հաւատքը անխախտ մնաց, եւ կարծողներ կան թէ Հիւկո մինչեւ իր մահը այդ հաւատքին սրբազան գիտակցութեամբը հպարտացած է, արդէն իր Ռրոմվէլի յառաջաբանին մէջ հիւանդագին հաւատքը ունի Շէյքսփիրի ստեղին չողալը դիտելով միջագային երկնքին վրայ:

Հիւկոյի համար թատերական գործ մը համագրական տեսարան մը եղած է, անոր մէջ եւ անոր չուրջ ապրած է իբրեւ գրագէտ մը որ մեծ հանդիսութեան մը կեդրոնադիպ ուժը կը կազմէ, մեծ բանաստեղծ մը որ մեծ գեղատար մը եղած է իր ամբողջ կեանքի ընթացքին, խազացած է իր դերը անկեղծ հաւատքով, ինչպէս իսկական արուեստագէտները պիտի խազային բեմին վրայ, երեք չեզոփոխութիւն, աքսոր եւ տառապանք, չարքնակ եւ չարհեռնականութիւն, պինք գարձուցած էին մեծ դերասան մը: Արդէն կեանքը կանուխէն ժպտած է Հիւկոյի, քան տարեկանին հարուստ ամուսնութիւն, փառք եւ առողջութիւն, 1845ին անմահներու փաղանգին անդամ, դերկոմսի տիտղոս, ծերակուտական, ամէն ճակատի վրայ յաղողութիւն, բացառիկ կարգադութիւն խօսելու եւ ճառելու:

Հիւկո չայնածաւալ պաշար չունէր նայուն եւ իր ներքին ու մտային պահանջները ահմանափակ ըլլալուն, Ֆրանսական վիպային արուեստին զարգացման հիմքը բառերու վերանորոգումով միայն բացատրեց ու զարձաւ մեծ վարպետը վիպային դպրոցին եւ 1830էն 1840 գրեթէ միահեծան իշխեց իր պերճախօսական բառին: Սակայն թատրոնը Հիւկոյի մոգական բանաստեղծութիւններով զարգացող՝ չատ տուժեց իր խորքէն, այդքանը չէր բաւեր բեմին համար, վիպային ոգիով գրուած այդ չրջանի թատերական կտորներու բոլոր ախտաւորները զգալի են Հիւկոյի գործերուն մէջ:

Պերճախօսութիւն՝ բանաստեղծի տարազով, Հիւկո հրաչալի մանանգէտ մըն էր խօսքին եւ արքագործեց, բիւրեղացուց, աստուածացուց բառը եւ բեմ հանեց նաեւ պատմութիւնը՝ բանաստեղծի թռիչքով, այնպէս որ իր բովանդակ թատրոնը դարձաւ բառերու հրաշագեղ ամպիոն մը, գադափարները, ընկերութիւնը, նոյնիսկ Աստուածը բառերու չառուանին մէջ հրացայտ սահանքներով լուսագպակեց.

Car le mot c'est le verbe et le verbe c'est Dieu:

Եւ Հիւկոյի թատրոնը բառին ան-մահացումով ապրեցաւ եւ կ'ապրի որպէս արուեստ պերճախօսութեան (art rhétorique) եւ բանաստեղծութեան:

Վիքթոր Հիւկո պայքար մղած է դասական վարպետներու դէմ, քննադատած է Քօրնէյլը, ատած է Ռասինը, երբեք չէ հաւնած Կէօթէին եւ ծաղացած է իր ամբողջ ուժովը դասական ողբերգութեանց դէմ: Նեա-ուած է թատերական պայքարին մէջ այն հաւատքով թէ նոր արուեստի մը նախակարապետն է, եւ յաւիտենա-կանութեան սիրահար՝ փնտռած է բեմին վրայ աննիւթական սահմանները իր ստեղծագործ երեւակայութեան, բեմ հանած է Քրոմվէլը 1827ին, որուն յառաջաբանը վիպային արուեստին մասին տեսակ մը մանիֆէսթ նկատուած է: Ետոյ էրնանիի 1830ին, Ռիւյ Պլասը 1838ին եւն. եւն.:

Հիւկո այնքան տարուած էր վիպային խմացականութեան կարեքէն որ միամիտ խանգավառութեամբ փոխակերպած է պատմական դէպքեր ու դէմքեր:

Թատերական արուեստի տեսակէտով Հիւկո մեղանչումներ չատ ունեցած է, եթէ անոր չատ մը գործերը միշտ կ'ապրին, որովհետեւ գմայլելի ոտանաւորներ կան հոն, երաժշտական կենսունակութեամբ թրթռուն կտորներ, մանաւանդ էրնանիի մէջ բայց մինեւ այսքանը բաւակա՞ն է, թատրոնը անօրինակ պահանջներ ունի: Բացի Կալիւսի երկու գիւտերէն, որ չատ քիչ անգամ խազցուած է եւ արձակ-գրուած, Հիւկոյի միւս բոլոր գործերուն մէջ, ինչպէս Ռիւյ Պլասի, Կրոմվէլի, Պիւրկրավի, Լուքրէս Պորճիայի, կը պակսին հոգեբանական կառուցուածք եւ իրական ապրումներու եւ տիպարներու համաձայնութիւն, պատասխան թատերական մթնոլորտ:

Հիւկո յանգերու, ոճի, պատկերներու հրաչալի ամպարար մը եղած է, իր ոտանաւորները բեմին վրայ երաժշտային բանաստեղծութիւններ կը մնան, սակայն թատրոնը բանաստեղծի յուզականութեան չափ պէտք ունի իրական տիպարներու, որոնք ոչ թէ ճառեն կամ յուզեն, այլ ապրին յաւիտենական հերոսներու բնական, մարդկայնօրէն ճիշդ կեանքը: Հիւկոյի սխալները եկած են այն բանէն որ ինք ապրու մը կամ Աստուծոյ մը հոգին ունեցած է եւ աշխարհը իրեն երեւցած է իբրեւ անսահման դրախտավայր մը, եւ մարդկային կիրքերու, տառապանքներու եւ թշուառութեան վրայ հագցուցած է իր հրաշափառ եւ զգայուն երեւակայութեան բեհեզը:

Արդեօք ուրիշ պատճառներ ալ կա՞ն որ Հիւկո խելայեղ կերպով նեռուեցաւ թատերական ասպարէզ: Հիւկո մեծ դերասան մը եղած է իր կեանքին մէջ, խազացած է ամէն ճակատի վրայ, զարմանալի պիտի ըլլար որ բեմը չհրապուրէր զինք, սիրած է ամէն ինչ որ բեմը կը բուրէր, սիրած է խանդավառ ղգայականութեամբ զերասանուհիներու ալեկոծ եւ կախարդական ժանեակները, Փիւլիէթ Տրուէի կրքոտ աչքերը, անոր սիրահալ դիրկընդխառնումները:

Elle allait et passait comme un oiseau de flamme,
Mettant sans le savoir le feu dans plus d'une âme.

Եթէ Ռասին մնաց կիրքերու խաղ մը, Վոլթէր եւ Ֆոմարչէ գադափարի տիտաններ, Մարիվօ գադայտներու իշխանը, Հիւկո կը մնայ յաւիտենական հսկայ մը վիպային արուեստին որ անհատին տուաւ ինքնիրմէն համոյք առնելու, իր ներաշխարհը դեղագարդելու եւ պաշտպանուելու դուրսէն եկած բոլոր երեւելի եւ աներեւոյթ վտանգներէն, Հիւկո յաւտես առաքեալը եղաւ, եւ կը մնայ հսկայ մը նաեւ բեմին վրայ որովհետեւ մշտահոս հեղեղի մը պէս, երբեմն ազմուտ եւ չաճախ մաքուր սահանքներով ողողած է մարդկային հոգին եւ իր անիմանալի հանճարը, կեանքի ահագնաթափ փոթորիկներուն մէջէն խազացած է պայքարի եւ ճակատագրականութեան մեծ դերը:

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ...

— o —

Երբ թուրք կառավարութիւնը իր օրհասը կ'ապրէր եւ իր բանակները բոլոր ճակատներուն վրայ իրենց պարտութիւնը կ'ողբային, Էնվէր, սպարապետն ու վերին հրամանատարը, կատղած բորենիի մը նման, անճար, մէկ ճակատէն միւսը կը վազէր հեւասպառ:

Ասյաթի մէջ ուր Սուրիոյ չոգեկառքի նեղ ուլայն գիծերը իրարու կը միանային, կեդրոնի սպաներս, բոլորուած էինք սեղանին չուրջ: Օրը երկու անգամ, պայմանագրական էր հաւաքուիլ հոն, օրուան անցուդարձերն ու լուրերը իրարմէ տեղեկանալու, ուր, զուարթ պատմութիւններ յաճախ անպակաս էին կեանքէն զրկուածներուս համար:

Մանրէսարան հրեայ բժիշկ մը, կայսրանի հրամանատարը, կարդապետ հունեան սպան, հայ անասնաբոյժը եւ մթերանոցներու հարիւրապետը:

Այն օրը, կատղած բորենիին անցքը տեղի ունեցած էր անչչուկ ու առանց ցոյցի, սակայն բանակներուն նահանջը, զանազան ռազմամակատներուն ճախողանքը եւ սպարապետին կրած պարտութիւնները իրենց պատմութիւնը կ'ողբային, Էնվէրը, տեսակ մը արհամարհանքի առարկայ դարձուցած էին այլեւս: Ոչ սպառարար բանակին եւ ոչ ալ պալքան. պատերազմին, Պոլիսն ու Էմիրնէն վերադարձող հերոսը չէին տեսներ մարմնացած անոր մէջ: Այլ՝ վեց դարերու կառավարութեան մը անկման միակ պատասխանատուն: Ու Թուրքերը չէին քաչուեր պատմելու պատկերաւոր զրոյցներ, որոնց իմաստը ճչգրիտ ու կատարեալ ցոլացումն էր իրենց ընկրկումին:

Թուրք յաղթական զնացքին վիճնայի պարիսպներուն առջեւ փչրուելէն ի վեր, անկումը երբեք այս աստիճանի հասած չէր: Իր զինուորական փառքը, վերջին պալքանեան պատերազմի զինակիցներուն առջեւ 15 օրուան ընթացքին անչանալը, երկուան զերի ժողովուրդներէն, Զաթալճայի ամրութեանց առջեւ կանգ առնող բանակներուն հետագիտակները որոնք Բիւզանդիոնի պարիսպները եւ Ցուստինոսի հոյակապ տաճարին գմբէթը կ'ընդնդմարէին, հոն ուր առաջին անգամ կայսրը, ի տես այս հրաչակերտին — որուն իւրաքանչիւր սիւնը բերուած էր նախկին հեթանոս մեհեանէ մը — պոռացած էր բզգացած անհուն գոհունակութիւնը, «Սողոմոն, յաղթեցի քեզ»: Թուրքը, դեռ մինչեւ հոս չէր ըմբռնած այն աւերը վտանգն ու իրականութիւնը որ ապդերու անկում կը կոչուէր:

Ու հիմա, երբ ընդարձակածաւալ կայսրութիւնը հետզհետէ սկսաւ նեղնալ ու ամփոփուիլ, երբ թշնամին իր լուծը սկսաւ պարտադրել, հակառակ իր աւանդական ու կրաւորական համակերպութեան, ինքնապաշտպանութեան բնազդէն մղուած, նչմարեց մերկ իրականութիւնը եւ սկսաւ խլրտիլ: Եւ սակայն, զուրկ ըմբռնառնալու բնական յատկութենէն, ան իբրեւ կատարեալ Աբեւելքցի ու ճակատագրապաշտ, իր մխիթարութիւնը կը փնտռէր խաղաղ արտայայտութեանց մէջ:

Եւ աստղմէ մէկն էր այն պատմութիւնը, որ հարիւրապետը զրոյցի ձեւով ու հեգնանքով մեզի կը հաղորդէր:

Հազար ուղտերու տէր, հարուստ արաբ վաճառական մը որ Գահիրէէն մինչեւ Պասրա կ'երթեւեկէր, ճեղքելով ապատն ու անապատը, փոխանակելով արեւելքի բեհեզները հարաւի անուշահոտութեանց ու համեմներուն հետ, տարիքն առնելով կ'ուխտէ մահէն առաջ, Մուհամմէդի սրբատեղիները՝ Մէքքէն ու Մեհինէն տեսնել:

Ու կը սկսի բարեգործութիւններ ընել, ծանօթներէն եւ նոյն իսկ օտարներէն ներողութիւն խնդրել իր կատարած անիրաւ գործերուն համար: Այսպէս, ամէնուն հալալ ընելէ վերջ, կ'որոչէ յաջորդ օրն իսկ ճամբայ ելլել: Երբ լիալուսին գիչերով պատկած երդիքին վրայ, զրախտի վայելքները կ'ըմբոչխնէր յաւերժահաւերուն առրնթեր, տեսաւ ուղտ մը որ ծնրադիր կ'որճար: Ցիչեց, թէ ինչպէս իր ուղտերը լուռ ու մունջ, կը ծալուէին իր չուրջը, երբ ինք մի-այնակ կանղնած ու բպկատարած, անապատի կիսիչ աւազին վրայ կ'աղօթէր: Մինչ, անդին, Հորիզոնին վրայ ոսկեճաճանչ ու հրաչատ գունան արեւին, գոյներու տարափը կը տեղար անջրպետն ի վար: Վերջալոյսին մէջէն, ան հիմա, իր տառերը կը տեսնէր որ կ'երկարէր ու անհունին մէջ կ'անհետանար ...

Շնչատ ու քրտնաթոր, ընդոստ կ'արթննայ, յիչելով որ հակառակ ամէնքին «մնագէք բարով» ըսելուն, մոռցած էր այն հեզ ու լռակեաց ուղտերը, որոնց կռնակէն իր անբաւ հարստութիւնն էր դիզած: Ակն-թարթի մը մէջ, վար կը խոյանայ, կը մանէ բակէն ներս ուր ուղտերը հաւաքուած մրափելով կ'որճային, իրենց դունչը աւազին երկարած:

Կը կանգնի ճիշդ մէջտեղը իր հազար ուղտերուն ու կ'ըսէ.

— Ով իմ ուղտերս բարի, ես որ ձեր չնորհիւ վաղն իսկ մարգարէին սրբատեղիները ուխտի պիտի երթամ, կուգամ վերջին անգամ ձեզմէ հրաժեչտ առնել եւ յայտնել չնորհակալութիւնս ձեր մատուցած անթիւ ու անհամար ծառայութեանց համար: Ձեր կռնակէն չահեցայ պատիւս ու հարստութիւնս. եթէ ակամայ չար չարած ու գանակոծած եմ ձեզ, եթէ անօթի ու ծարաւ ձգած եմ ձեզ, եթէ անգութ ու անպատրոյն եղած եմ ձեզ հանդէպ, ներեցէք ինձ: Չի երթալ կայ, գալ չկայ:

Հազիւ աւարտած էր իր խօսքը եւ ահա ուղտերէն մին լեզու կ'ելլէ ու դառնութեամբ.

— Տէր, ճիշդ է որ դուն մեզ անօթի ու ծարաւ չձգեցիր, ճիշդ է որ դուն մեզ չգանակոծեցիր ու չտանջեցիր, իրաւ է որ դուն գիտէ ու ողորմած գտնուեցար մեզի հանդէպ մեր հետ անցուցած ձեր ամբողջ կեանքի ընթացքին, եւ, սակայն, բան մը կայ, բան մը անլուր ու անվայել որ մենք քեզ նման սիրոջ մը երբեք նեռած չենք...

Մենք որ անասուններուն մէջէն ամէնէն համբերատարն ու խոնարհն ենք, մենք որ նոյնիսկ մեր քալած ատեներ կը խուսափինք մեր ոտքին ճայնն իսկ հանելէ, մենք որ անսպատաներ կը ճեղքենք պապակին ու ծարաւ առ ոչինչ համարելով, մենք որ մեր կռնակին բեռցուցած այնքան ծանր հակերուն առանց վնասելու եւ անտրտունչ կը տանինք, մենք չենք ներած քեզ այն անվայել վերաբերումը որ սկիզբէն ի վեր, մեզ նման պարկեչտ անասուններուն իրրեւ առաջնորդ կացած էք էշը: Մենք չենք ներեր ճեզ ողորմչհաեւ մեր առջեւէն կապելով այս յիմար աւանակը, Պասրայէն մինչեւ Գահիրէ կը տանիք եւ երբոր ներս կը մտնենք քաղաքներու մեծ դռնէրէն, ի տես քաժին, իր ականջները անկած, կը սկսի մեծաչախիղ զոալ ու իր պոչը խաղցնել:

Եւ, ի տես այս անլուր տեսարանին փողոցներուն մէջ հաւաքուած չունեցու վոհմակները, փողոցէ փողոց իրարու ճայն կուտան, լակոտներով, ոռնոցներով ու հաչելով մեր եռեւէն կը վազեն: Ճամբաներուն վրայ հաւաքուած ստահակները նարինջի ու լեմոնի կեղեւ կը նետեն մեր եռեւէն եւ ժանգոտած թիթեղներ զարնելով, ի խնդիր եղուկին ծաղրի ու հեգնանքի առարկայ կ'ընենք մեզ:

Մենք, ասիկա է որ չենք ներեր ճեզ:

Ուղտապանը, մտածկոտ, ճեռքը մօրուքին, այլայլած ու կարկամելով, «իրաւունք ունիք, ուղտերս», կ'ըսէ: Ասկէ վերջ, կը յանճնարարեմ եղբօրս որ փոխանակ էշը ճեզ առաջնորդ կարգելու, թող յետինն ընէ, վասնզի էշ մը անհրաժեչտ է միշտ ունենալ, ինչպէս ի վաղուց անտի սովորութիւն է:

Այսպէս, ապգեր կան, որ գարերէ ի վեր, կաղ էշերու առաջնորդութեամբ կը քալեն, անտրտունչ: Ու երբ գերագոյն վայրկեանը կը ներկայանայ, անոնք կիտրոնի ու նարինջի կեղեւին եւ ժանգոտած թիթեղի զարկերուն կ'արժանանան:

Ե. ՏԷՐՈՒՒՆԻ

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

«BOURRASQUE» (Marignan)

— • —

Մի[illegible]կերկրականի կատոյտ ալիքները ճեղքող ալժէրիական թղթատարին կամուրջին վրայ:

Մարսէլ Պատուէ՝ համալսարանական, կը վերադառնայ իր հօր քով, կաչմրուն հողի մարզ մը, որ ազգատ եկած Ալժէրիա, յամառ աչխատանքով սիրացած է ընդարձակ հոգերու եւ մեծ հարստութեան:

Մարսէլ խանդաղատանքով կը խօսի իր ճամբու ընկերուհիին հետ — Այատա Պէն – Մօքթար, որ նոյնպէս կրթուած Փարիզ, իր հօր՝ Սիճահենրու հրամանատար Պէն – Մօքթարի հետ կը վերադառնայ հայրենիք:

Գեղեցիկ ու ներդաշնակ զոյգ մը, հակառակ ցեղային տարբերութեան:

Այատայի հօրեղբայրը՝ Քայիտ – Պէլ – Քասըմ եւ Փիէռ Պատուէ երեսուն տարիներու դրացիներ եւ եղբայրական կապով գրեթէ միացած բարեկամներ են եղած:

Բայց այդ բարեկամութեան ջինջ երկինքին վրայ մօտալուտ մրրիկի մը նախանչանները կը յայտնուին՝ երբ Փիէռ Պատուէ իր զաւկին բերնէն կը լսէ Այատայի հետ ամուսնանալու մտադրութիւնը:

Հակառակ տեղացիներուն հանդէպ ունեցած համակրութեան, եւ Պէլ – Քասըմի համար տածած եղբայրական զգացումին, Փիէռ Պատուէ կոպտօրէն կը մերժէ թէ իր տղուն առաջարկը եւ թէ Այատայի հօրեղբօր Պէլ – Քասըմի միջամտութիւնը:

Մարսէլի մօր, ժան Պատուէի աղաչանքները նոյնպէս ոչ մէկ արդիւնք կուտան: Նախկին ազարակի սպասուհի եւ Պատուէի սիրուհին, իր օրինական ամուսնութենէն ի վեր, ժան Պատուէ ոչ մէկ իրաւասութիւն կը վայելէ կալուածատէրին որոչումներուն մէջ:

Փիէռի չամառ ու տիրական նկարագիրը այդ միջամտութիւններուն առջեւ կը ծառանայ, մինչեւ իսկ օր մը իր տղուն ներկայութեան՝ այցելութեան եկած Այատայի տունէն վռնտելու աստիճանին հասնելով:

Ու մրրիկը կը պայթի:

Մարսէլ ցցուած է իր հօր դէմ, ընդդիմադիր, բողոքը բերնին:

Պատուէ առաջին անգամ կը հանդիպի ընդդիմախօսութեան. իր բարկութիւնը ահաւոր է. կը վռնտէ նաեւ իր զաւակը:

Մրրիկը կը սաստկանայ, այժմ Պատուէի եւ իր կնոջ միջեւ:

Տասնեակ տարիներու համակերպումէն յետոյ ժան Պատուէ յանկարծ հատօրէն կը ցցուի իր ամուսնին դիմացը, մեղադրանքներու տարափով մը: Պատուէ կատաղութենէն խելագար՝ կ'ապտակէ ...

Շանթն է որ կը պայթի Պատուէի գլխուն, գերագոյն վիրաւորանքի եւ խոստովանութեան մը ձեւին տակ, ցաւէն եւ յուսահատութենէն կիսախելագար մօր բերնէն.

— Մարսէլ իր սիրածին հետ պիտի ամուսնանայ, որովհետեւ անոր ցեղէն է ա՛ն... ա՛ն Պատուէ մը չէ ...

Նշանակուած հայրը ոճրի փոթորիկ մը գանկին տակ կը սուրայ Պէլ – Քասըմի ապարանքը ... ան է իր կնոջ սիրահարը:

Ուրիչ ճամբով մը՝ կինը ուչաբեր ու նկատելով ահաւոր վտանգը, ինքնաչարժով մը կը կանխէ իր ամուսնին այցը Քայիտին մօտ:

Երկու նախկին սիրահարներուն — արդարեւ Պէլ – Քասըմ Մարսէլի հայրն է — տեսակցութիւնը զերազանցօրէն յուզիչ է:

Պէլ – Քասըմ կ'ուզէ դիմագրաւել Պատուէի բարկութիւնը եւ քանիերեք տարիէ ի վեր վերջապէս մէկ անգամ ազատակել, որ չրջանին մէջ իր զեղգիկութեամբ, քաջութեամբ հիացում գրաւող երիտասարդը իր զաւակն է, սեղմել զայն կուրծքին անգամ մը, եւ իյնալ Պատուէի գնդակին տակ՝ եթէ հարկ է:

Բայց ժանի պազատանքները կը համոզեն զինքը. կը խոստանայ զարձեալ լռել, ուրանալ իր հայրական իրաւունքը, եւ հազիւ ճամբու զրած զայն, Պատուէ կը ցցուի իր սենեակին մէջ, կատաղի, ահարկու ...

Երկու հայր զէմ զիմաց:

Պէլ – Քասըմի արեւելեան տեզական հանգարտարարոյութիւնը կը յաղթէ Պատուէի հոգեկան փոթորկին:

— Իմ կարծիքով, կ'ըսէ ան,— կեանքի խօսքերուն մէջ ոչ մէկ ճշմարտութիւն կայ ... չղխայազերծ կին մը կրնայ ամէնէն սոսկալի բաները հնարել, վրէժ լուծելու համար ...:

Պատուէ սկսած է խորհրդածել՝ յաղթահարուած.

— Եւ յետոյ, կը չեչտէ Պէլ – Քասըմ, գուն Մարսէլը կրթեցիր եւ մեծցուցիր քու օրինակովդ. ամբողջ կեանքդ ձգնեցար անոր համար ... Քանիերեք տարի զայն քու զաւակդ կոչեցիր ... Մարսէլ զաւակդ է ... առանց տարակոյսի:

Պատուէ այժմ կը զգայ որ այս գայթակղութիւնը ստեղծելով վերջնապէս կը կորնչնչէր Մարսէլը, զոր կը սիրէ միչտ ...

Հանդարտած ու հոգեպէս վերաորոգուած՝ Պատուէ վերադարձած կը վերագտնէ իր կինը ու երկու խոցոտուած սրտեր փոխադարձ ներումի մը մէջ կը գտնեն մրրիկէն պահ մը ցնցուած նախկին հանդարտութիւնը:

Պատուէ հայրական թեւեր կը բանայ իր չարիկն վռնտած եւ մեկնելու պատրաստուող Մարսէլին, երկարօրէն սեղմելով զայն իր լայն կուրծքին, եւ իր չուրջը վախ ու սարսափ ազդող հողի մարզու, տիրող չոր աչքերէն առաջին անգամ ըլլալով հայրական արցունքներ կը կաթին ...

Ալքօվէր՝ որ Պատուէի գերը ստեղծած է՝ գերադանցօրէն տպաւորիչ է եւ ուժեղ: Այդ գերը ձեռնոցի մը նման կը գրկէ իր էութիւնը: Իր չատ կազմը, բամբ ու տիրական ճայնը, կուրծ ու սատ չարժումները անփոխարինելի Պատուէ մը կ'ընեն զայն: Մեր տաղանդաւոր հայրենակիցը՝ Մաքսուտեան՝ կարճ դերի մը քանի մը չարժումներուն եւ բառերուն մէջ — ինչպէս միչտ — գիտցած է գնել իր կնիքը, մարմնաւորել զեղեցիկ կերպով Այատայի հօր՝ Սիճահենրու հրամանատար Պէն Մօքթարի տիպարը:

Քուէթիչեա տիրական ու ազդեցիկ կերպով զծած է Քայիտին ճշդրիտ կենդանագիրը, երանգաւորումներու զեղեցիկ պէսպիսութեամբ:

Ժան Սէրվէի Մարսէլը զրաւիչ է: Երիտասարդ արուեստագէտը իր ֆիզիքական զեղեցկութեան կը միացնի նուրբ ճաշակ մը եւ արուեստի ըմբռնում, եւ հաճոյք մըն է զինքը լսել ու դիտել ժապաւէնի ընթացքին:

Ժէռմէն Ռուէր Քոմէտի – Ֆրան – սէզէն՝ սանձած էր Ժանի դժուարին դերը: Ամուսնին դէմ հոգեկան պոթկումներու պահը իր խաղին ամենազեղեցիկ դրուագը եղաւ:

ՀՐ. ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ

ՆՈՐԱՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՏԱՆ

—•—

Ա. ՀԱՅԿԱԶՅԱՆ, Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ինչպե՞ս ենք մենք ապրում

Ինչպես արդեն հայտնի է մեր ընթերցողներին, Նորահրատարակչության տանը հանձնարարված էր կազմակերպել ընթերցողների հետ հանդիպումներ, որոնց ընթացքում նրանք կարող էին ծանոթանալ մեր գրքերին, ինչպես նաև հետաքրքրող հարցերի շուրջ ունենալ ազատ խոսակցություններ։

Ահա այդ հանդիպումներից մեկի մասին է պատմում մեր թղթակիցը։

Ես ներս մտա, երբ ընթերցողները արդեն հավաքվել էին։ Ինձ ընդունեցին ջերմորեն, ինչպես հին ծանոթի։ Ես ինձ ծանոթացրի։ Ասացի, որ գրող եմ, և որ եկել եմ նրանց հետ զրուցելու։

Ընթերցողները ինձ ներկայացրին իրենց ընկերուհուն, որ ուսուցչուհի է։ Նա ինձ ասաց, որ ինքը կարդացել է իմ գրքերը, և որ ինքն էլ ուզում է գրել։ Ես ասացի, որ ինձ համար մեծ հաճույք կլինի կարդալ նրա գրվածքները։

Ընթերցողները ինձ հարցեր տվեցին։ Ես պատասխանեցի։ Հետո ես հարցրի նրանց, թե ինչ գրքեր են կարդացել։ Ես ուզում էի իմանալ, թե ինչ գրքեր են ուզում կարդալ։

Ընթերցողներից մեկը ասաց, որ ինքը կարդացել է Ալ. Շիրվանզադեի «Ամերիկա» վեպը։ Ես հարցրի, թե ինչպես է դուր եկել։ Նա պատասխանեց, որ շատ է դուր եկել։ Ես հարցրի, թե ինչու է դուր եկել։ Նա պատասխանեց, որ գրքում շատ հետաքրքիր բաներ կան։ Ես հարցրի, թե ինչ հետաքրքիր բաներ կան։ Նա պատասխանեց, որ գրքում նկարագրված է, թե ինչպես են ապրում Ամերիկայում։ Ես հարցրի, թե ինչպես են ապրում։ Նա պատասխանեց, որ գրքում նկարագրված է, թե ինչպես են ապրում։

Ես հարցրի, թե ինչ գրքեր են կարդացել մյուսները։ Մյուսները ասացին, որ կարդացել են Ալ. Շիրվանզադեի «Ամերիկա» վեպը։ Ես հարցրի, թե ինչու են կարդացել։ Նրանք պատասխանեցին, որ գրքում նկարագրված է, թե ինչպես են ապրում Ամերիկայում։ Ես հարցրի, թե ինչպես են ապրում։ Նրանք պատասխանեցին

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ
ԳԻՆԵՐԸ ՋԱՓԱՒՈՐ

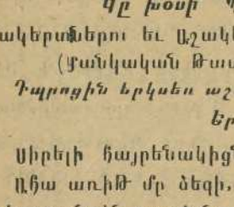
ՄԵՐ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆԷՆ ԵԼԱԾ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐԸ Կ'ՈՒՆԵՆԱՆ ԻՐԵՆՑ ՄԱՍՆԱՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆԵՐՆ ՈՒ ՆՐԲԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆԸԵՐԸ.

TAILOR
Georges Cherbetjian

TÉLÉPH. PROV. 00.23
MÉTRO POISSONNIÈRE

94 RUE LAFAYETTE
PARIS

Ճ. Փարիզ եւ արուարձանները

Հ. Դ

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԿԻՊՑԱԾԻ» Կոմիտէի ընկերական ընդհանուր ժողովը տեղի կ'ունենայ այս երեքշաբթի (Յուլիս 9) երեկոյեան ժամը 8.30ին, 32, Ave. Gobelins արճարանի վերնայարկը (Փլաս ա'լֆալի):

Օրակարգ.— Շրջանային ժողովի ներակարգի քննութիւն:

Ֆր. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՄՈՒԼԱՒԻՒՂԻՆ
ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՊԱՐԱՆՑԻԿ-ՅԵՐԵԿՈՅԹԸ
ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ 21 ՅՈՒԼԻՍԻՆ ԺԱՄԸ 15ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ!!
PALAIS du BOIS de BOULOGNEԻ ՄԷՋ
(Avenue de Madrid)

Հաղորդակցութիւն.— **Porte Maillot**էն առնել **Jardin d'Acdimatation**ի պարտէզին ուղղութիւնը, պարտէզին գլխաւոր դռան անմիջապես դուր:

ՀՅՆՏԻՐ ՈՒ ՀԱՃԵԼԻ ՃԱՋ:
ՇԱՏԱՀԱՆ ՊԻԻՖԷ Կ. ԽԱՉԻ ԿՈՂՄԷ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԱԾ:
Հաճելի անակնկալներ, երգ., պար եւ զանազան խաղեր:
Գին 5 ֆրանք:

Դպրոցական հանդէս եւ ներկայացում
ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՓՕՐԹ Տ'ԻԹԱԼԻԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻՆ
Այսօր կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին
Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի սրահին մէջ 13, Rue Pierre Curie
K. Bicêtre. Մէթրօ՝ փորթ ա'ֆֆալի:
կը խօսի՝ Պ. ԽՈՐԷՆ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ
Աշակերտներու եւ Աշակերտուհիներու կողմէ կը ներկայացուի՝ *ԴԱՌՆՈՒԿԸ*
(Ֆանկական թատերախաղ մէկ արար) եւ *ՀԵՇՈՅԻ ԹՈՒՉԸ*,
Դպրոցին երկեւս աշակերտները պիտի պարեն հայկական պարեր։
Երգ եւ արտասանութիւն:

Սիրելի հայրենակիցներ,

Ահա առիթ մը ձեզի, տեսնելու ձեր փոքրիկները. Եէ ինչպէս թափուած աշխատանքին պտղինդրը ի յայտ պիտի բերեն եւ դուք ալ տեսնելով ուրախանաք:

Ազգի մը գոյութիւնը պահողը դպրոցն է եւ հիմը կը դրուի այս փոքրիկներով: Հայ գիրքն ու հայ դպրոցն է, որ պիտի կրնան կորուստի ճամբէն ազատել հայ մտառոյ սերունդը:

Ուստի փութացէք օգնել մեզի, որպէսզի օգնած ըլլաք ձեր փոքրիկներուկ: *ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐԱՆՔ:*

Դասախոսութիւն
կազմակերպուած՝ Ֆր. Կ. ԽՈՉԻ ԱՆԻԼՈ-ՊՈՒՈ-ՔՈԼՈՆԻ Մ.ճիւղին կողմէ
Այսօր կիրակի առաւօտեան մինչեւ երեկոյ ԱՐԺԱՆԹԻՕՅԻ բարձունքին վրայ
կը հանդիսանայ՝ Պ. ԳԱՌՆԻԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
կը խօսի՝ Պ. ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՄՈՒՆԻ
Գեղարուեստական բաժին.— երգ., պար. արտասանութիւն:
Ձոն պիւֆէ մատչելի գիներով:
Հաղորդ. միջոցներ.— Շոգեկառք Սէն-Լազարէն եւ իջնել Արժանթէոյ: Հանրակառք թիւ 40, առնել փորթ Քլիշիէն եւ իջնել Արժանթէոյ: Արժանթէոյի կայարանէն առնել օթօպիւս եւ իջնել Ֆոնթէն Րօզիէր, ուր կրխսպասեն առաջնորդներ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
Կազմակերպուած՝ **ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ**
ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ — 1, Boulevard եւ Նոր. Լը Բլենի
ԿԻՐԱԿԻ 28 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԷՍ ՕՐՀ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 14ԷՆ 22:
Կը ներկայացուի՝ **«ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ ԱՌԱԻՕՏ»** օպերէթը
(Ազեկոչում հայ մեհենական կեանքէ)
Երաժշտութիւն եւ սիրուն անակնկալներ վարժարանին սանուհիներուն կողմէ
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԾԱՆՕԹ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՆԵՐՈՒ
Մրցանակաբաշխութիւն եւ շրջանաւարտներու վկայականներու բաշխում:
ՃԱՇՊԱՆՑ — ՊԱՐ — ՁՈՒ ՊԻԻՖԷ:
ԱՆՁՐԵՒԻ ԴԻՄ ՊԱՏՄՊԱՐՈՒԱԾ ՍՐԱՀ:
ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ:
Հաղորդակց. միջոց.— Հանրակառք ՕՔԼՐԱՀՆ կամ ՅՕՐԼՕՆ 21A: ԿԱՐ ՏԸ Լ'ԷՍԹԷՆ ԿԱՐԿԱՆի գիծը, իջնել ՐԷՆՈՒ - ԲԱՎԻՏԵՕՆ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ
Այրի Տիկին Սաթենիկ Փաստրմաճեան, Օր. Աչքէն Նաճարեան եւ Պ. Յակիկ Փաստրմաճեան չնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, դրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին՝ ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԳԱՅԵԱՆԻ ՆԱՃԱՐԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
Նիկողոսեան ընտանիքը իր չնորհակալութիւնները կը յայտնէ ամէն ա նոնց որոնք անձամբ, դրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին ՊԵՏՐՈՍ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

ՏԻԿԻՆ ԱՆՆԱ ՓԱՍՏՐՄԱՃԵԱՆ 50 ֆրանք կը նուիրէ Փարիզի Կ. Խաչին, (օգափոխութեան դրկուելիք երախտներուն համար) փախան ծաղկեպսակին, ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԳԱՅԵԱՆԻ ՆԱՃԱՐԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ:
Ստանալ «Ցառաջ»ի վարչութենէն համապատասխան ընկալագրով:

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
Ֆ. Հ. Կ. Խաչի Վիէննի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Պ. Ոսկիան Լուսարեւեանի, Տէր եւ Տիկին Ա. Լուսարեւեանի եւ իրենց բոլոր պարագաներուն՝ Տիկին ՔԱԶՈՒՀԻ ԼՈՒՍԱՐԵՒԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ: Վարչութիւն

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant: H. STEPHAN

ԳԱՂԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
ՀԱՅԿ. ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ 29ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ՝ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱԺՈՂՈՎԻՆ ԿՈՂՄԷ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՕՐԻՈՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Ermitage de LongchampsԻ ԴԱՓԱՍՏԱՆԸ (Bois de Boulogne)
ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ԱԶՆ. ՏԻԿ. ՆՈՅԵՄԻ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆԻ
ԱՅՍՕՐ, ԿԻՐԱԿԻ, 7 ՅՈՒԼԻՍ 1935, ԺԱՄԸ 15ԷՆ 23
ԽՄԲԵՐԳ ՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ **ՄԻՓՈՆ**Ի ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ
Ղեկավարութեամբ՝ Պ. Ա. ՊԱՐԹԵԼԵԱՆի
Բացօթեայ պար: — Ընտիր նուագախումբ: — Հաճելի անակնկալներ:
Պիւֆէ եւ պաղ ընթրիք դիւրամատչելի գիներով:
Անձրեւի պարագային ընդարձակ սալօններ:
Տոմսակ կր ձախսի Հ. Բ. Ը. Միութեան կեդրոնատեղին՝ 11 Square Alboni, Paris. Tél. Troc. 03-18: Ինչպես նաեւ նաւդիսավարի մուտքին:
ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐԱՆՔ
Առաջին consommationը ՊԱՐՏԱԻՈՐԻՆ 5 ֆրանք: Յաջորդ consommationները 2 կամ 3 ֆրանք ըստ սակացոյցի:

Հաղորդակցութեան միջոցն է Porte Maillotէն վեկնող 44 թիւ հանրակառքը, եւ իջնել Ermitage de Longchamps:
ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ.— Հ. Բ. Ը. Միութեան վերջին վիճակահանութեան այն պարգեւները որ չեն պահանջուիր մինչեւ Յուլիս 7, Միութեան նուիրուած պիտի նկատուին:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
կազմակերպուած *ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՒԹԵԱՆ ՎԻԵՆՆԷՒԻ Մ.ՃԻՒՂԻՆ եւ ԿՐԹԱՍԻՐԱՑ ԵՐԿՍԵՌ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ*
21 Յուլիս կիրակի առաւօտուն մինչեւ իրիկուն
Cartoucherie-ի օդասուն պարտէզին մէջ, Route Sabotier
Մէթրօ՝ ՇԱՆՑ ՎԻՆՍԷՆՆԷՆ 10 վայրկեան հեռու:
Պարի համար մասնաւոր սրահ: Կը մասնակցի *ԵՓՐԱՏ* նուագախումբը: Ձայր միասին քերել խմիչքները անեղուն վրայ ժողովրդական գիներով:
Մուտք այրերու՝ 5 ֆրանք, կիներու՝ 3 ֆրանք:

BULLETIN MENSUEL (Ամսօրեայ Տեղեկատու)
de la Ligue de Défense Générale
159, Rue Lafayette, PARIS (10)
Հիմնադիր – Տնօրէն՝ **B. WAHÉ**
Իրաւագիտական խորհրդական
Հեռագրական Հասցէ՝ Ligdefgen – PARIS, *Հեռաձայն* Nord 68-02

Պատիւ ունինք ծանուցանելու մեր ընթերցողներուն թէ՝ «BULLETIN MENSUEL»ը հրապարակ կ'ելլէ ամէն ամսուան 15ին: Յուլիս 14ի տօներու առթիւ, յաջորդ թիւը հրապարակ կ'ելլէ Յուլիս 13ին, պատկերազարդ եւ տոխ բովանդակութեամբ:
կարեւոր յօդուած մը *ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ* Համար տրուած խոստմանց իրաւագիտական արժէքի եւ խզման պարագային՝ պահանջուած հատուցմանց մասին:
ՄԻԱԿ ԹԻՒԸ 1 ֆր. 25:
Բաժանորդագրութեան պայմանները են.—

	Մէկ տարի	Վեց ամիս
Ֆրանսա	15 ֆր.	8 ֆր.
Արտասահման	20 ֆր.	12 ֆր.

ՇՈՒՇ.— Կը վերյիշեցնենք մեր ընթերցողներուն որ «Bulletin Mensuel»ը բոլորովին անկախ թերթ մըն է եւ մեր նպատակն է՝ Հայերը ծանօթացնել Ֆրանսացիներու եւ օտարներու եւ պաշտպանել հայ գաղթականներուն արուած իրաւունքները:
Կը ծախուի գլխաւոր լրագրավաճառներու եւ գրավաճառներու մօտ:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԲԱԼՈՐԻՆ
Ձեր կազմակերպած դաշտահանդէսներու, հացկերոյթներու, հաւաքոյթներու եւ պարահանդէսներու համար պէտք եղած ԳԱՐԵԶՈՒԿԻ, ԼԵՄՈՆԱԴԻ, ՇԱՄՓԱՆեի, լաւ եւ սովորական ԳԻՆԻՆԵՐՈՒ աժան գնման համար դիմեցէք՝ Փարիզի հայ նպարավաճառներու ծանօթ՝
ETABLISSEMENTS PARISIENS
TIP-TOP
9 & 11, Rue Friand, Paris (14)
Métro: Alésia. Tél. Lecourbe: 93-51
որ կը ստանձնէ պահանջուած քանիները յանձնել ձեր նշանակած տեղը որոշեալ ժամուն կատարեալ ճշտապահութեամբ եւ խնամքով, առանց յաւելուածական ծախքի:
ԶՍՊԱՌԱԾ ԽՄԻԶՆԵՐԸ ԵՏ Կ'ԱՌՆՈՒԻՆ:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՏՈՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊՏՏ. ՎԿԱՅԱԿԱՆՈՎ
ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՄՆԱԳԻՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
*BAUDELOCQUE*Ի ՄԱՅՐԱՆՈՑԷՆ
Հիւանդ կ'ընդունի Զորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 16 – 12
Maison d'ACCOUCHEMENT
35 ՍԵՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ
36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ **Nation,** հեռաձայն **Diderot 03-96**
ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ
52, Rue du Fbg. St. Martin. Paris (10)
(ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱԼՆԻԵՒԻՆ ԿԻՑ)
Մէթրօ՝ **St. Martin** եւ **Chateau d'Eau. Tél. Nord: 82 - 86**
Փարիզի կեդրոնը բացուած է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակի ԴՂՂԵՐ, պատրաստուած մեծ խնամքով ու սիշտ ծարմ:
Բոլոր ՀԱՅ յաճախորդները կրնան օգտուիլ Յարիաբար դեղատան մէջ գտնուող ՀԱՅ ԲԺԻՇԿի մը խորհուրդներէն:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ Իզմիրի Ազգ. Հիւանդանոցին
33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)
Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ:

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**
Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փոդոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կատարէ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:
Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք ունեցող վաւերաթուղթի խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար: Նախարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիրներ ե թղթակցութիւններու կազմութիւն: Հարկային գործեր: Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւններ կը տրուին **10 ֆրանկի**, իսկ ամակով եղած խորհրդակցութեանց համար **15 ֆրանկ:**
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ, ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ, ԿԱՐՈՒԻՉՆԵՐՈՒ, ՍԱՓԻՉՆԵՐՈՒ, ԹՐԻՔՕՓԷՕՁՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ:

achat, vente, échange et reparation
HOVANNESSIAN
INGENIEUR E.M.I.
14. RUE DU SOLEIL. PARIS. XX. METRO: PLACE DES FETES
r.c. seine 379489 TEL. MENILMONTANT 41.67 c.c.p. paris 171738
MOTEURS ELECTRIQUES
pour machines à coudre, tricoteuses, bobinoirs et toutes machines
RESISTANCE
pour chauffages, indéfrisables etc.
ANTIPARASITAGE DES MOTEURS
ETUDES ET DEVIS GRATUITS SUR DEMANDE
machines à coudre d'occasion, — on demande correspondants, province et étranger

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ
ՀԱՐՑՈՒՑԻՔ
ՓՏՏՈՒՑԻՔ
ԵՒ ԳՆՆԴԻՔ
ՐԱՔԻ ՏԻԿԶ
ԱՐԴԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻԶՔ
ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
ԱՆԱՐԱՏ
ԱԽՈՐԺԱՐԲՈ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէֆի կուտայ:
Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՒԻԻԲԼԵԱՆ
8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-80
Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,
75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart (Seine)**
Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹԻՐԶԻԵԱՆ
211, Rue de Criqui

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՅԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, եւ	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԱՐՁԱԿԱՐԴ
9
ՅՈՒԼԻՍ
MARDI
9 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2852 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՓՈԹՈՐԿԱՋԱՅՆ ՇԱՐԱԹԸ

Առաջին անգամ չէ որ քաղաքական խմորումներ, այլ եւ ճախի ընդհարումներ կը պատահին այս երկրին մէջ:

Կուսակցական կիրքերու եւ քաղաքական փոթորիկներու դասական հնոցն է Ֆրանսան, եւ մարդիկ չատոնց վարժուած են ամէնէն չնդալից անակնկալներուն, որոնք նորօրեայ պէս կուգան ու կ'անցնին:

Եւ սակայն, ապահովաբար առաջին անգամ է որ այսքան դրդռգռին պատրաստութիւններ կը տեսնուին յուլիս 14ի ոճնին առթիւ, նախաձեռնութեամբ երկու զօրաւոր հոսանքներու:

Այլ եւ ճախի կռիւ է նորէն: Ազգեցութեան պայքար, որուն չնորհիւ օրուան վարիչները կը յաջողին պահել հաւասարակշռութիւնը:

Եւ նորէն յանուն հանրապետութեան է որ կը մղուի պայքարը, չհաշուելով ամմկայարոյց փոքրամասնութիւն մը:

Բայց, նոյն իսկ այդ վիճակին մէջ, օրուան խլրտումներն ու կիրակի օրուան պատրաստութիւնները չատ կը տարբերին նախընթաց դէպքերէ:

1934 փետր. 6ի դէպքերէն ի վեր, երբ Ֆրանսացիներ Ֆրանսացիներու արիւնը թափեցին փողոցներու մէջ, եւ երբ կատղած բազմութիւն մը կը սպառնար խուժել դէպի խորհրդարան, Ֆրանսան կը գտնուի նոր կացութեան մը, աւելի ճիշդ՝ նոր փորձութեանց առջեւ:

Օրուան բանաձեւը,— Ֆաշականութիւն — արդէն մխ ու ոսկոր գարձած, կը գործէ Հրեղէն Խաչերու, «Ֆրանսական Համբաւ – բաշխութեան», «Հայրենասէր Երիտասարդներ»ու եւ «Ազգային Ֆրանսէզ»ի գրօշներուն տակ:

Այդ հոսանքներէն մէկն ու միւսը եւ անոնց մասնիկները անջատ գործելով հանդերձ, իրար կը լրացնեն, հասարակաց վտանգին առջեւ: Եւ, մէկ օրէն միւսը աւելի հատու, սպառնալից լեզու կը գործածեն:

Դեռ վերջերս էր որ Ռընօ ժան, «Ֆրանսական Համերաշխութեան» վարիչը, կը յայտարարէր, գրաւոր.

— «Կառավարելու համար անհրաժեշտ է զօրաւոր ըլլալ: Կա՛մ կարգ – կանոն, կամ անկարգութիւն, խաղաղութիւն կամ պատերազմ, ներսը թէ դուրսը: Արդ, հարկ է ոչնչացնել (սիւիոիմէ) առ նուազն երկու հարիւր ներկայացուցիչներ որոնք դաւաճան – ցած են Ֆրանսայի: Այո, մենք կը նախատեսենք, ի հարկին բռնի ուժով, ոչնչացումը «Իւմանիթէ»ի, միացեալ ճակատին եւ փրանմասօններու վտարումը Ֆրանսայէն: Ինչպէս գրած ենք մեր թերթին մէջ, մենք պիտի զգետնենք Լէօն Պլումը· Ես անձամբ կը ստանձնեմ ատոր պատասխանատուութիւնը: Կա՛մ մեզի հետ, կա՛մ մեզի դէմ:

Օրուան այս ժամուն, Հայրենասիրական Միութեան ոչ մէկ պետ չի հաւատար թէ կարելի է խուսափիլ բաղաքական պատերազմէ մը: Կռիւը պիտի պայքի, կասկած չկայ: Գալով մեզի, մենք պիտի իջնենք աղաղակելով «Ֆրանսան Ֆրանսացիներուն»:

Որքան ալ ճարտասանական թուին այս խօսքերը, եւ անոնք որ արտասանուած են Հրեղէն Խաչերու հրամանատարին՝ դնդ· ոը լա Ռօքի կողմէ, կարելի չէ ժխտել թէ հարազատ խտացումն են որոշ տրամադրութեանց:

Արդ, վերջին մէկ տարուան փաստերը կ'ապացուցանեն թէ հետզհետէ կ'աճի եւ կը ծաւալի այդ հոգեբանութիւնը, անուղղակի առնելով ներքին եւ արտաքին տարձնալներէ:

Ֆաշականութիւնը կամ որ եւ է դիկտատուրա կը յաջողի՞ թէ ոչ,— այդ հարցը չէ որ կը զբաղեցնէ միտքերը, այլ երկու տարբեր հոսանքներու ծաւալման եւ ընդհարման վտանգը:

Անշուշտ այդ վտանգին գիտակցութիւնն է որ ոչ միայն սերտ մերձեցում հաստատեց աշխատաւորական չարժման երկու թեւերուն, ընկերվարականներուն եւ համայնավարներուն միջեւ, այլ եւ ահա անոնց եռեւէն կը քաշէ արմատականներուն չախչախիչ մեծամասնութիւնը: (Թերթերը կը գրեն թէ Լիոնի մէջ, յուլիս 14ի յոյգերուն պիտի մասնակցի նոյն ինքն Էռիօ, թէեւ չարժման վարիչն է Տալատիէ):

Ուրեմն, այս կուսակցութիւնը — արմատական — որ կը յաւակնի հաւասարակշռութեան նժարը պահել ափին մէջ — նոյնքան վտանգաւոր կը գտնէ կացութիւնը, որքան բուն ճախ թեւը՝ ընկերվարական – համայնավար:

Ուշագրաւ է որ, աջակողմեան չափաւոր թերթերն իսկ այլ եւս չեն ծածկեր իրենց միտումները:

Եթէ Հրեղէն Խաչերը բոց կը տեղան, հետեւողութեամբ Մուսոլինիի կամ Հիթլերի, աւելի խելօքներ նոյն արտմադրութիւնը կը յայտնեն տարբեր ուժգնութեամբ:

Իսկ ամէնէն կարեւորը, այլ եւս գաղանիք չեն մասնաւորա – պէս Հրեղէն Խաչին զօրաչարժի ծրագիրներն ու սպառազինութիւնները:

Ճախակողմեան թերթերը կը չարունակեն պնդել թէ անոնք սերտ կապեր ունին պահեստի սպաներուն եւ աւելի զօրաւոր չեն հանակներու հետ:

Ատոր համար է որ կը պահանջեն անոնց լուծումը: Կիրակի օրուան ցոյցն ալ կը ձգտի այդ գլխաւոր նպատակին,— ազդել հանրային կարծիքին եւ կառավարութեան վրայ, եւ լուծել տալ ֆաշական խուրձերը:

Այնուշտ կառավարութիւնը կրնայ նոյն դիրքը բռնել իրենց հանդէպ, եթէ խլրտումը ծայրայեղութեան չանգի: Մանաւանդ որ, նախկին ռազմիկներու աջակողմեան զանգուածն ալ անհամբերութեան նշանները կը ցուցնէ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՋԵՐՈՒ եւ ՁԱԽԵՐՈՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՅՈՒԼԻՍ 14ի ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Հրեղէն Խաչերու հրամանատարը կը սպառնայ...

ՆԱԽԿԻՆ ՌԱԶՄԻԿՆԵՐԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ ԱՐԳԻԼԵԼ ԿԱՐՄԻՐ ԴՐՕՇԸ

Քանի կը մօտենայ յուլիս 14ը, այնքան կը թանձրանայ մթնոլորտը: Ամփոփենք վերջին քանի մը օրուան դէպքերը, գաղափար մը տալու համար եղած խմորումներուն վրայ:

Գնդ· որ լա Ռօք, Հրեղէն Խաչերու եւ ազգային կամաւորներու հրամանատարը, որ ֆաշականութեան մղիչ ուժը կը համարուի Ֆրանսայի մէջ, կը չարունակէ իր «համախմբում»ները ու զօրաչարժները: Վերջին ցոյցը տեղի ունեցաւ կիրակի առաւ, Թուսկուանի մէջ (հիւսիսային շրջան): Գնդապետը Փարիզէն Լիլ գնաց օդանաւով, եւ ուշագրաւ ճառ մը խօսեցաւ քանի մը հազար հետեւորդներու առջեւ: Ահա գլխաւոր մասերը·

— «Դէպքերը իրարու յաջորդեցին այնպէս ինչպէս նախատեսեր էինք: Իրարու յաջորդող կառավարութեանց երկիւղը եւ նախատեսելու անկարողութիւնը այնքան արագացուցին անկումի թափը որ, կրնանք ըսել·— «կա՛նգ առէք, մի՛ չարժիք· մենք կը ստանձնենք հրամանատարութիւնը»: Բարոյապէս մենք յաղթական ենք արդէն: Ատոր համոզուելու համար կը բաւէ կարդալ ժողովրդական ճակատին թերթերը: Այդ ճակատին վարիչները կ'երեւակային թէ գանգուած մը պիտի կազմեն, իշխանութեան հասնելու համար: Ընդհակառակն, այդ ճակատը կը կազմէ այն գանգուածը որ մեր չարքերուն մէջ պիտի բլլայ վաղը: Անոնք մեզի դէմ չարձակելով կ'ուզեն կանխահաս չարձակողականի մը մղել մեզ, իրրեւ խռովարարներ ցուցնել, մեր դէմ հանել ոստիկան – նութեան եւ զօրքին ուժը, որպէսզի իրենք ներկայանան իրրեւ պաշտպաններըը այն կարգադաստքին զոր պիտի փլչին վաղը: Ուրիշ ճամբով մը, անոնք կ'ուզեն իշխանութեան հասնիլ օրինականութեամբ: Օրինակութիւնը կը յարգեն թէ ապօրինութեան կը դիմեն,—մեր հոգը չէ մենք կատարելապէս գիտենք որ եթէ աւելի ծանրակչիռ դէպքեր պատահին քանի մը օրէն կամ քանի մը շաբաթէն, այդպիսի չարժում մը մեզի պատեհութիւն պիտի տայ անմիջական պարտութեան մը մատնելու զիրենք:*

« Մենք բոլորս պէտք է համաձայն բլլանք թէ մեր առաջին նպատակն է վերահաստատել բարեկարգութիւնը, ստանձնել հրամանատարութիւնը, հեռացնել անկարգութեան տարրերը: Երբ մեր գաղափարները տիրապետեն, օգուտ մարդ մը կամ կուսակցութիւն մը չպիտի վայելէ: Անկարգութեան տարրերը հեռացնելու համար, մենք որոշ առեն մը արձակուրդ պիտի տանք փառաւ խորհրդարանականութեան եւ լռութեան պիտի դատապարտենք այն մութ ուժերը որ կը յաւակնին վարել մեր երկիրը: Մենք լռութեան պիտի դատապարտենք բարձր սեղանատուրութիւնը որ երկու չուանի վրայ կը խաղայ, ցնորական պինակցութիւն մը կնքելով խորհրդային իշխանութեան հետ եւ մերձեցում փորձելով Գերմանիոյ հետ: Երբ մենք իշխանութեան հասնինք, աւելի պակաս նախարարներ պիտի ունենանք, բայց նաեւ աւելի պակաս գործադուրկներ: Մենք պիտի վերակազմենք արհեստի աշխերատութիւնը, եւ մարդիկ այլ եւս չպիտի տեսնեն սա նոդկալի տեսարանը·— 50,000 օտար որակեալ բանուորներու մուտքը Ֆրանսա, երբ 500,000 ֆրանսացի գործազուրկներ կան: Մենք տուներ պիտի չինենք բանուորներուն համար: Ահա մեր ամիջական ընթացքը: Այս առաջին նպատակին հասնելէ վերջը միայն մենք ազատ պիտի բլլանք վերադառնալու մեր նախասիրութեանց:

« ՎԱՂԸ, ՄԻԻՍ ՕՐԸ, ՏԱՄՆԸՀԻՆԳ ՕՐԷՆ, ԵՍ ԿՐՆԱՄ ԶՕՐԱՇԱՐԺԻ ՀՐԱՄԱՆ ՏԱԼ ԶԵԶԻ, ԸՆԴԴԷՄ Պ. Պ. ՊԼՈՒՄԻ, ՏԱԼԱՏԻԷԻ, ՔԱՇԻՆԻ ԵՒ ԸՆԿ· ՅԵԼԱՓՈՒՆՈՒԹԵԱՆ: Շարունակեցէք կազմակերպել, պինաւորագրել եւ մանաւանդ հաւատալ ձեր ուժին: Ֆրանսային միշտ կը ձգտի կատածել ինքն իրմէ: Ես ինքս ամէն օր կը հաստատեմ թէ Հրեղէն Խաչի չարժումը չատ աւելի մեծ է քան կը կարծէին»:

Ճախակողմեան հոսանքներու կարգադրութիւնները

Կիրակի օր ժողով գումարեցին ճախակողմեան հոսանքներու ներկայացուցիչները, լրացնելու համար իրենց պատրաստութիւնները՝ յուլիս 14ի ցոյցին առթիւ: Ժողովին կը մասնակցէին 1143 պատուիրակներ՝ 96 կազմակերպութիւններէ: Բացման ճառին մէջ մասնաւորապէս չեշտուեցան հետեւեալ դարձարները·

— «Այսուհետ չկան ընկերվարականներ, համայնավարներ կամ արմատականներ, այլ միայն մարդիկ որ կ'ուզեն խափանել ֆաշականութեան ճամբան: Մեր մէջէն վանենք ինչ որ կը բաժնէ մեզ, պահենք իշ որ իրարու կը միացնէ»:

Թէր ու դէմ վիճաբանութիւններէ յետոյ, քուէարկուեցաւ բանաձեւ մը, որ կը արձակէ·— Լուծել ֆաշական կազմակերպութիւնները·— Ջնջել հրամանագիրը օբլենգները·— Բողոքել Թոշակներու կրճատման դէմ, պետական պաշտօնեաներու արձակման, երկամեայ զինուորութեան, սպառազինութեանց յաւելման, ապրուստի սղութեան դէմ·— Պահանջել ընդհ· ներում բոլոր անոնց համար որոնք պայքարած են հացի, խաղաղութեան եւ ազատութեան համար·— Աժանցնել կապի, էլեկտրականութեան, փոխադրութեանց եւ ջուրի գիները·— Հանրօգուտ չինութիւններ կատարել, իրրեւ գարման գործազրկութեան·—Զեղչել աշխատաւորներու եւ մանր արտադրիչներու վրայ ծանրացող տուրքերը: Բանաձեւը կը խօսի յանուն 500,000 աշխատաւորներու:

Նախկին ռազմիկներն ալ իրենց կարգին

Նախկին ռազմիկներու Ազգ· Միութեան խորհուրդը իր կարգին ժողով գումարելով, բողոքագիր մը ուղղեց մամուլին: Միութիւնը կ'ըսէ թէ՝ խորհրդակցելով յուլիս 14ի ցոյցերուն առթիւ շրջան զրոյցներէն, կատարելութեան եւ հանրային կարծիքին ուշադրութեան կը յանձնէ կացութեան պահանջները, կը խնդրէ վարչապետէն բացարձակ հրամաններ տալ, որպէսզի սարքուած թափօրները օրինական հանդամանք ունենան, ինչպէս վայել է ազգային ոճի մը: «Հետեւաբար եռագոյնէն զուրս որեւէ դրօշ չի կրնար թափառուիլ: Եւ կառավարութիւնը, որ պահակն է օրէնքի եւ բարեկարգութեան, չի կրնար, այս պարագային, ՍՏԱՆՁՆԵԼ ԾԱՆՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՈՒ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՏԻԿ· Ե· ՋՕՐԵԱՆԻ ԽՕՍՔԸ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ

Շարաթ դիշեր Սալ տը Ժէօկրաֆիի մէջ ոճուեցաւ Տիկին Ե· Զօրեանի (ընկերը Խոստոմի այրին) ուսուցչական եւ հանրային գործունէութեան 40ամեակը, ընտրեալ բազմութեամբ եւ ջերմագին արտայայտութեամբ: Վարուեան ձգելով հանդիսին նկարագրութիւնը, ստորեւ կը հրատարակենք յոբելեարին ճառը, այնքան պարզ եւ ատով իսկ խորիմաստ·

— «Մարդու կեանքի մէջ կան րոպէներ, երբ խօսքը կորցնում է իր արժէքը եւ անզօր է արտայայտել ներքին ապրումներն ու իրական զգացմունքները:

Ձեր առջեւ կանգնած է մի պարզ աշխատաւոր , որ յանդգնութիւնն է ունեցած իր վրայ վերցնել մարդ պատրաստելու պարտականութիւնը: Այդ աշխատաւորը ուսուցիչ է եղած:

Իմ կարծիքով, ուսուցիչը, փաստաբանը եւ բանասիրն իրենց անձնական կեանքի տէրը լինելու իրաւունքը չունին: Ամէն ոք անխտիր նրանցից կարող է հաշիւ պահանջել մտքի, խօսքի եւ գործի: Որովհետեւ ուսուցիչը մարդ պատրաստելու պարտականութիւնն ունի, փաստաբանը արդարութեան ոտքեցոյց պիտի հանդիսանայ, իսկ բանասիրն ստուածային ճանապարհը ցոյց տալու է, մի ճանապարհ, որ մարդը կ'առաջնորդէ դէպի գերմարդկայինը՝ հոգեկան վեհ ու գեղեցիկ բարձրումները: Երբ մէկը կը ստանձնէ նման ծանր պարտականութիւն, դուք իրաւունք ունիք հարց տալու, թէ ո՞վքեր ենք մենք եւ ի՞նչ կը ներկայացնենք մեզնից, ձեռնարկելով մարդ կերտելու եւ անոր ուղղութիւն տալու պատասխանատու գործին:

Այդ հարցումին իմ կողմից կարող եմ հետեւեալը պատասխանել·— գործունէութեանս ամբողջ տեւողութեան ընթացքին ջանացել եմ երկու բարոյական չափանիշ՝ մէկը ինձ համար եւ միւսը սաներիս համար: Կեանքիս ընթացքին ինչ որ թոյլ եմ տուած ինձ, նոյնը թոյլ եմ տուել նաեւ սաներիս եւ ինչ որ արգիլել եմ ինձ, նոյնը արգիլած եմ նաեւ նրանց: Ուրեմն հանգիստ խղճով կարող եմ ասել, որ սաներիս առաջնորդել եմ այն ճանապարհով, որ ճշմարիտ եմ գտած եւ աշխատել եմ նրանցից պատրաստել այնպիսի մարդիկ, որ իմ հասկացողութեամբ արժանի լինեն մարդ համարուելու բարձր կոչմանը:

Բայց արդեօք գտա՞ծ եմ մարդկային կեանքի ճշմարիտ ուղին եւ ճի՞շդ եմ ըմբռնած մարդ էակի կոչումը: Հողեմարիտ ժամագործը ջանիմ չի խնայում, որպէսզի իր շինած ժամացոյցը ուղիղ աշխատի, բայց եթէ վատորակ նիւթ է յանձնուած իրեն, որ կլիմայական ազդեցութիւնների տակ կարող է ձեւափոխուել, դա ժամագործի յանցանքը չէ, թէեւ իր խիղճը հանգիստ է:

Ես ձեզ ցոյց տուեցի, թէ ի՛նչ եմ աշխատել տալ իմ սաներին: Իսկ դրա փոխարէն, ի՞նչ են տուել ինձ իմ սաները:

Ինձ վիճակուած է եղել փորձնական դասատուդութեանց ուսուցչուհի լինել այնպիսի դպրոցներում եւ դասարաններում, ուր մեծամասնութիւն են կազմել թէ ռուս, թէ վրացի եւ թէ հայ աշակերտներ: Մանուօք եմ նաեւ թաթար աշակերտների եւ դասատւածած եմ գուտ հայկական դասարանում: Ուսուցչուհի եմ եղած բազմաթիւ մասնաւոր ընտանիքներում եւ քանի եմ ունեցած, շնորհիւ մեր գուիցերիական բարեկամների, ամբողջ 11 տարի լինել նաեւ գիւղական ուսուցչուհի: Հետեւաբար, առիթ եմ ունեցած հայ երեխային ուսումնասիրել թէ բազաքի մթնոլորտի մէջ եւ թէ գիւղում՝ բնութեան ծոցում — հողին կապուած: Եւ դա իրաւունք է տալիս ինձ ձեզ ներկայացնել հայ աշակերտի արժանիքները:

Հայ աշակերտը հասկանում է սեռնչելի կերպով եւ դիւրութեամբ իրացնում սովորածը: Հասկացածը եւ իւրացրածը միացնելով, նա վարպետօրէն կենսագործում է կեանքի մէջ: «**Il comprend bien et il construit bien**»: Մինչդեռ միւս ազգութիւններին պատկանող աշակերտները համադրելու այդ կարողութիւնից զուրկ են: Նրանք զարգանում են միակողմանի: Հայ երեխայի մէջ ես տեսնում եմ հանճարը (արհեստաւոր, **artisan**) եւ դա մեր հպարտութիւնն է:

Դարերի տառապանքն ու հալածանքը հայ մարդու մէջ չեն մեռցրել կենսունակութեան ոգին եւ նա սրբութեամբ պահպանել է իր հոգեկան գանձերը: Սեռնչելի է հայկական խմորը եւ այժմ ձեզ եմ դիմում, ո՛վ հայ երիտասարդներ·—

Մնացէք Հայ եւ ոչ թէ այն պատճառով որ ձեր ուսուցիչը Հայ է կամ դուք հայկական ծնունդ ունիք,— այլ որովհետեւ արժէ Հայ մնալ:

Հայ խմորից կը պատրաստուին մարդիկ ու գաղափարներ, որոնք ողջ մարդկութեան սեփականութիւնն են դառնալու»:

ԱՆՈՆՔ ՈՐ ԶՐԿՈՒԱԾ ԵՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԻՐԱՒՈՒՆՔԷ

Երէկ առաւ (երկուշաբթի) Միացեալ Ցանձնաժողովէն ստացանք հետեւեալ յայտարարութիւնը.—

Աշխատանքի իրաւունքէ մերժուած ստացած հայ աշխատաւորներէն կը խնդրուի, որ երթան արձանագրուին **Rue Jean Goujon**ի եւ **Ave. Kleber**ի Հայ Գաղթականական պաշտօնատուներուն, եթէ մինչեւ հիմա չեն արձանագրուած:

Անոնք որ արդէն արձանագրուած են, պէտք է որ նամակով այդ պաշտօնատուներուն հաղորդեն իրենց թղթածրարին (dossier) թիւը:

Նոյնպէս կը խնդրուի Մարսիլիոյ, Լիոնի, Վիէնի, Տէսինի, Վալանսի եւ ուրիշ բաղաքներու ազգային իշխանութիւններէն կամ տեղական հայ մարմիններէն, որ իրենց ինքնութեան թուղթերու վերանորոգման առթիւ աշխատանքի իրաւունքէ զրկուած հայ աշխատաւորներու ցանկերը պատրաստեն եւ դրկեն Միացեալ Ցանձնաժողովի ատենապետին, Պ· Խաէրեանի, **11, Square Alboni, Paris (16)**, նշանակելով թէ ենթական ո՞ր թուականին Ֆրանսա մտած է, ի՞նչ է տարիքը, արհեստը, Ֆրանսայի մէջ ծնած զաւակ ունի՞ թէ ոչ, ամուրի՞ է թէ ամուսնացած, եւ ի՞նչ է իր թղթածրարին թիւը:

Թէ Փարիզի մեր հայրենակիցները եւ թէ գաւառներու Ազգ· Մարմինները պէտք է փութացնեն այս տեղեկութիւնները, որոնք հետզհետէ պիտի ներկայացուին Աշխատանքի Նախարարութեան:

ՆՕԹ ԸՆԿԵՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԻ

Նիւ Եորքէն կը հաղորդեն «Հայրենիք»ին (21 յունիս).— Ալպընիի Վերաքննիչ Ատեանի գլխաւոր դատաւոր Ֆրէնգէրիք Քրէյն ընթացք տուած է նօթ ընկերներու պաշտպան փաստաբաններու դիմումին եւ արտօնած է, որ անոնց գործը վերաքննուի Ալպընիի վերին ատեանին առջեւ:

ՀՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ վերաքննելու համար կազմուած յանձնաժողովը իր առաջին նիստը գումարեց յուլիս 7ին, նախագահութեամբ Սթալինի: Ցանձնաժողովը 12 մասնախումբեր կազմեց, նախապատրաստական աշխատութեանց համար:

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՋԱՓՈՆԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆՈՒԱՃՈՒՄՆԵՐԸ

Ներկայիս տնտեսական ասպարէզին մէջ, Հիւս. Ամերիկայի գլխաւոր ու ֆիմնական մրցողը Ճափոնն է:

Ծագող Արեգին երկիրը, օրը օրին աւելի մեծ ասպարէզներու կը տիրանայ գլխաւորաբար Հարաւ. Արեւելքի վիճակագրութիւն մը ցոյց կուտայ թէ հոն այս արդիւնաբերութեան համար, Հարաւ. Ամերիկայի գլխաւոր կեդրոններէն Պ. Այրէսի եւ Սան Փաւլոյի մէջ մանուածոր գործարաններ կան հիմնուած, ուրկէ օրը օրին հրապարակ կը հան ուին ամէնէն կատարելագործուած ու նորաձեւ օթոցները: Ասիկա նշան մըն է որ Ճափոնական օթոն պիտի կրնայ իր միւս ապրանքներու նման, հրա պարակէն քշել նաեւ ամերիկեան օթոն ու մնացեալ արդիւնաբերութիւնը:

Հարաւ. Ամերիկայի երաժշտական հրապարակն անգամ ողողուած է Ճափոնական գործիքներով: Աւաւելյա բար կրամոֆոնը: Ինչպէս նաեւ ձայնարձակները, որոնց համար Ճափոնցիները կը յայտարարեն թէ ամենակարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ, այնպիսի պայմաններով ու արժէքով մը պիտի կրնան ծախել որ եանքինները երբ եւ իցէ ի վիճակի պիտի չըլլան տոկալու:

Միւս կողմէն վաճառման գործողութեանց դուզընթաց, Ճափոն կ'աշխատի իր գնումներն ալ Հարաւ. Ամերիկէն կատարել, ինչ որ խիստ կը նպաստէ իր առեւտրական գործառնութեան: Մանաւանդ որ իր երկիրը ծովածաւալ չուկայ մըն է Հարաւ – ամերիկեան ամէն տեսակի հում նիւթերու արդիւնաբերութեանց համար: Պրազիլիոյ ձգախէժը, Փերուի գամպակը, Չիլիի պղինձը, Պոլիվիոյ զինկը, Արժանթինի բուրդն ու մանը: Նոյն իսկ պրազիլիական սուրճը սպառելու համար: Ճափոն երկրի ներսերը մանաւոր փրօփա կանտ կ'ընէ:

Բոլոր ասոնք պարագաներ են որ կուգան աւելի սերտ ու անմիջական կապերով միացնելու այս հեռաւոր վայրերը Մայր. Արեւելքին հետ, որու հետ եղած չափ աւելի է քան հին ու նոր աշխարհին:

Աւելի նպաստաւոր է որովհետեւ չնորհիւ իր տնտեսական, աշխարհագրական ու աշխատաւորական բազմաթիւ պայմաններուն, Ճափոնական ապրանքը հրապարակի վրայ միշտ կարելի է աժան գնով գտնել: Որով հետեւ ով չի գիտեր, որ Ճափոնի աշխատանքի պայմանները աշխարհիս արժանագոյնն է: Աշխատավարձը հոն նուազագոյնն է: Փոխադրութեան միջոցները աւելի քան նպաստաւոր են ու պետութիւնը այս ուղղութեամբ մասնաւոր չնորհներ կը թափէ պէտք եղած դիւրութիւնները տալով: Այս բոլորին վրայ պէտք է աւելցնել նաեւ Ճափոնական դրամի արժէքը, որու չնորհիւ անիկա միշտ ունի պէտք եղած մրցումը տանելու, միշտ նեղելով ամերիկեան ապրանքն ու աշխատանքը, որոնք համեմատաբար շատ աւելի սուղ են, թէեւ աւելի տոկուն եւ որակով աւելի բարձր: Ի՞նչ նշանակութիւն ունի որակը, երբ մարդիկ ներկայիս աւելի կը փնտռեն գինը:

Նոյն իսկ տոլարի քաղաքականութիւնը ի վիճակի չեղաւ որոշ բարեփոխութիւն մը առաջ բերելու ամերիկեան մեքենական տնտեսական մրցման մէջ: Անիկա գուցէ որոշ չափով կրցաւ օգտակար ըլլալ Անգլիոյ, Ֆրանսայի կամ Հոլանտայի վերաբերեալ եւ ոսկին տակաւին իր հիմնական արժէքն ունի, բայց երբեք Ճափոնի համար, որու դրամը աշխարհիս նը ւազագոյն սակ ներկայացնող արժէքներէն մէկն է:

Հապա նաեւ հիմնական դեր կը խաղայ այս կամ այն հանրապետութեան մաքսային օրէնքը, որ մինչեւ այժմ եղած է ի նպաստ Նիփոնի: Իսկ հիմա արդէն լուրն – ամերիկեան հանրապետութիւններէն չատերը օրինական պայմանագրութիւններով սկսած են ուղղակի կապուիլ Թոքիոյի հետ, յաճախ դրամի փոխարէն ապրանքի, հում նիւթի, եւ այլ արդիւնաբերութեանց փոխանակութիւններ կատարելով:

Վերջին ժամանակներս Ճափոնի դիւանագիտական ներկայացուցիչները եւ մասնաւոր անհատները կամ հիմնարկութիւնները սկսած են հողին փակել Ճափոն գաղթականները, որոնց աշխատանքը իրրեւ հում նիւթ անմիջապէս հայրենիք կը փոխադրուի չատ աւելի աժան գնով ու նը պատաւոր պայմաններով: Իսկ փերուի մէջ սկսած են արդէն իրենց մասին խօսիլ որպէս ներքին վտանգ մը:

Վերջերս Ճափոնցիները սկսած են չափուիլ նաեւ Ծանր արդիւնաբերութեան մէջ: Ու պայքարելով յաղթանակեց նաեւ Եռագոյնը: Մայիս 28ի տարեդարձը այլեւս դադրած է պարզ ռնակատարութիւն ըլլալէ: Տարուէ տարի կը ստուարանան ռնակատար բազմութիւնները եւ տարուէ տարի կը խորունկնայ հայութեան հոգիի մէջ զայն խորհրդաւորող մեծ գաղափարը: Մէկ թէ միւս խմասով — թէ գաղափարի ազատութեան եւ թէ բազմութեանց ստուարացումին — անկախութեան ռնակատարութիւնը համազգային պատկառազդու ութիւն մը ծագեցիկ ցոյցի մը կերպարանքը կ'առնէ: Եւ այսպէս գաղթաշխարհի բոլոր անկիւններուն մէջ: Եգիպտոսը — ձեզ օրինակ: Ստոյդ է, որ Ազեք անդրիոյ մեծագոյն թատերասրահը, «Ալհամպրա»ն, ուր յունիս 15ին խըռնուած էր աւելի քան 1500 հոգինոց բազմութիւն մը, այլեւս նեղ կուգայ Մայիս 28ի ռնակատարութեան: Գալ տարի Ազեքսանդրիոյ մէջ պիտի ունենանք նուագագոյնը 2000 հոգի (ու թերեւս ռնակատարենք բացօթեայ, վրաններու տակ): Անխուսափելի է, որ Գահիրէի գեղեցկագոյն թատերասրահը՝ «Էզպէքիէհ»ն՝ աւելի քան նեղ եկաւ Մայիս 28ի համար: Գալ տարի մենք հսկայ բազմութիւն պիտի ունենանք նաեւ Գահիրէի ռնակատարութեան: Ու համոզուած ենք, որ ճիշդ նոյնն է պատկերը նաեւ մեր միւս գաղութներուն մէջ:

Մայիս 28ի այս ոգեւորիչ ու խորհրդաւոր յաղթանակը տեսնելով՝ պիտի ուզէինք անոր ռնակատարութեան առիթով քանի մը թելադրանք ներ ընել:

Ճարտ մեր ռնակատարութիւնները հետեւեալ թերութիւններէն ունէին.

Ա.— Կը տօնեին Մայիս 28ը՝ բացառաբար մե՛զ նկատի առնելով.

Բ.— Կը տօնեին անկախութեան տօնը՝ հանդէսին գերազանցաբար մրշակութային բովանդակութիւն տալով:

Գ.— Հազուադէպօրէն անկախութեան տօնը կը տօնեին ճիշդ օրին՝ Մայիս 28ին:

Անհրաժեշտ է այս երեք կէտերուն մէջ ալ որոշ սրբագրութիւններ կատարել:

Նախ մեր տօնին պարտադրաբար պէտք է հրաւիրուին թէ հիւրընկալ երկրի եւ թէ օտար պետութեանց ներկայացուցիչները: Մայիս 28ը նաեւ այս տեսակէտով պիտի պահէ իր արժէքն ու քաղաքական կշիռը: Ինչ որ կ'ընեն մեր ընկերները Ցունաստանի մէջ, նոյնը — ու ալ աւելի մեծ ծավալով — պիտի ընենք բոլորս մեր ռնակատարութեանց բոլոր վայրերուն մէջ: Ճաղար է մեզի, երբ յոյն երկրի մեծապետիկ պինուորական նախարարը կը նախագահէ մեր տօնին եւ անձամբ, ջերմ ու անկեղծ բառերով, կը չնորհաւորէ մեր քաղաքական վերածնութեան անմոռ թուականը: Նոյնքան քաղցր պիտի ըլլայ, երբ նոյն մեծարանքը ընծային մեզ ու մեր տօնին մեր միւս գաղութներու մէջ: Այս թերացումը, որ մեզմէ կուգայ, յառաջիկայ տարուընէ պէտք է որ սրբագրուի:

Թերութիւններ ունին մեր հանդէսները նաեւ իրենց բովանդակութեամբ: Մայիս 28ը կարծես փառաբանանք մը ըլլայ հայ մշակոյթին, — երգ, նուագ, պար, արուեստներ եւայլն: Եւ այս տեսակէտով մեր հանդէսները չատախ այնքան պերճ են եւ այնքան բովանդակալից, որ բանախոսութիւնն իսկ (օրուան առիթով) կարծես աւելորդ կը դառնայ: Նաեւ ռանանց բանախոսութեան կարծես մենք պիտի ունենայինք չքեղ ու տպաւորիչ ռնակատարութիւն մը, ամբողջութեամբ կապուած մեր մշակոյթին: Մինչ մեզ կը թուի, որ բացառաբար Մայիս 28ին մեր ռնակատարութեանց պիտի տրուի գերազանցապար քաղաքական բովանդակութիւն: Պիտի չխանգի բեմին վրայ տալ պատկերը — գէթ իր գլխաւոր հանգրուան – ներով — քաղաքական այն ահեղ ու դարաւոր պայքարին, որ մղեցինք ազատութեան՝ Մայիս 28ին հասնելու համար, — պատմական կարեւորագոյն ազ – թեր, դաշինքներ, պատերազմներ, դէմքեր եւայլն, եւ այլն: Մայիս 28ի ռնակատարութիւնը իր մէջ պիտի խտացնէ այն քաղաքական կանոքը, որ ապրեցաւ մեր ժողովուրդը իր դարաւոր պատմութեան ճանապարհին՝ լուսաւոր օր մը եռագոյնին տիրանալու համար: Եթէ մենք յաջողինք գլուխ հանել այս դժուարին գործը՝ լաւ – գոյնը մեծարած պիտի ըլլանք Մայիս 28ը, զուգահեռաբար ծառայելով նաեւ մեր ժողովուրդի քաղաքական դաստիարակութեան գործին:

Եւ, վերջապէս, պէտք է չանալ ճիշդ օրին՝ Մայիս 28ին ռնտել անկախութեան տարեդարձը, անոր տալով համազգային ռնակատարութեան կերպարանք (գոգելով վարժարանները, խանութները, դադրեցնելով գրասենեակներու աշխատութիւնները, մաղթանքներ կատարելով եկեղեցիներու մէջ, այդ օրը չհրատարակելով թերթերը եւայլն):

Ծանր մեծութիւնը մեզ կը պարտաւորէ լրջօրէն քննութեան առնել հարցը՝ ամիսներ առաջ պատրաստութեան տարեդարձի փառայեղ, մեծավայելուչ ու համազգային ռնակատարութեան:

(Խմբագրական «ՅՈՒՍԱԲԵՐ»ի)

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՄՈՒԹ ՄԱՐԴՈՒ ՄԸ ԶԱՐՄԱՆԱԶԱՆ ԴԱՒԵՐԸ

Վարագոյրին տակ գործող անհատներէն մին է այս ձիգ Զանգալեանը, վերակազմեալ ամփակար պարոնը: Զինուորական է եւ եղած է կամաւոր: Ցայտնի հակադաշնակ է՝ լեցուն թէ առեւտրականութեամբ եւ թէ վրէժխնդրութեամբ: Կը բնակի Ն. Եորքի մէջ եւ կը ծառայէ ամերիկեան յայտնի բնկերութեան մը մէջ:

Միշտ լուսեղեան եւ խորհրդաւորութեան մէջ կը գործէ թէեւ իր անունը յաճախ ապագրութեան չի յանձնը – ւիր: Մութին մէջ աշխատող տիպարներէն է ու բաւականաչափ ճարպիկ է ու վտանգաւոր: Շատ չուտով համակրութիւն գրաւող է եւ խորամանկ: Գոյութիւն ունէր Դուբեանի ապա – նութենէն առաջ, բայց համեմատաբար աւելի գործօն դեր տառնձնեց ապանութենէն վերջ: Հաւատացած ըլլալով թէ Դաշնակցութիւնն է կազմակերպողը Դուբեանի ապանութեան (եւ հող էր իր հիմնական սխալը), Պ. Զանգալեանը վճռեց ցոյց տալ իր բոլոր ընդունակութիւնները՝ Դաշնակցութեան դէմ մղուած պայքարին մէջ: Վերջին երկու տարուան ընթացքին երեք չատ կարեւոր աշխատանքներ կապուած են իր անուան հետ, որոնց վրայ կ'արժէ քիչ մը ուշադրութիւն դարձնել: Առաջինը՝ իսը ընկերներու դատավարութիւնն էր: Շատերը չեն գիտեր թէ ձիգ Զանգալեանը ճակատագրական դեր խաղաց այս վերջին տրամային մէջ, մանաւանդ վերջին երեկոն, երբ ճիւրիի անդամներն առանձնացած էին՝ իրենց վճիռը տալու համար: Դատարանական չէնքին դիմացը, փոքրիկ եւ անշուան ճաշարանի մը մէջ, երեկոյեան ժամը 3էն մինչեւ հետեւեալ առաւօտ այդ պարոնը նստած էր՝ ունենալով իր տրամադրութեան տակ, ինչպէս կ'ըսեն, Դուբեան յանձնախումբի անապատ նիւթական աղբիւրները: Հապճեպ եւ արագ բանակցութիւններ տեղի կ'ունենային Դաշնակցութիւնը պաշտօնապէս մահուան դատապարտելու համար: Իր կատարած այդ դերը աննշմար մնաց չատերէն, բայց քիչերը գիտէին եւ կը հսկէին իր վրայ: Պարոնն իր վրայ դրուած յոյսերն արդարացուց, մեր ինը ընկեր – ներու դատապարտութեամբ: Վճիռը տրուած էր եւ հակառակորդները, ինչպէս գիտէք, ցնծութեան մէջ էին: Ճ. Զանգալեանը բաւական խոշոր դեր կատարած էր՝ ինը ընկերներու դատապարտութեան գործին մէջ, առանց զգալու թէ քանի մը ամիս վերջ նահանգապետ Լիմբնը՝ իր ստորագրութեամբ, ի դերեւ պիտի հանէր Զանգալեանի բոլոր ջանքերը:

1934 յուլիսին էր: Պոսթընի մէջ տեղի կ'ունենար Հ. Ը. Դ. Ամերի – կայի չրջանի Պատգմ. ժողովը: Այդ ժողովին մէջ, Պ. Զանգալեան եւ իր ընկերները կը խորհէին թէ «չատ կարեւոր» խօսակցութիւններ կրնային տեղի ունենալ: Անհրաժեշտ էր կեր – պով մը կապ պահպանել յեղափոխականներու այդ «գաղտնի» ժողովին հետ, նոր փաստեր հաւաքելու եւ բարձրագոյն դատական մարմնին վերաքննութեան գործով՝ Մայիս 28ին հասնելու համար, — պատմական կարեւորագոյն աք – թեր, դաշինքներ, պատերազմներ, դէմքեր եւայլն, եւ այլն: Մայիս 28ի ռնակատարութիւնը իր մէջ պիտի խտացնէ այն քաղաքական կանոքը, որ ապրեցաւ մեր ժողովուրդը իր դարաւոր պատմութեան ճանապարհին՝ լուսաւոր օր մը եռագոյնին տիրանալու համար: Եթէ մենք յաջողինք գլուխ հանել այս դժուարին գործը՝ լաւ – գոյնը մեծարած պիտի ըլլանք Մայիս 28ը, զուգահեռաբար ծառայելով նաեւ մեր ժողովուրդի քաղաքական դաստիարակութեան գործին:

Եւ, վերջապէս, պէտք է չանալ ճիշդ օրին՝ Մայիս 28ին ռնտել անկախութեան տարեդարձը, անոր տալով համազգային ռնակատարութեան կերպարանք (գոգելով վարժարանները, խանութները, դադրեցնելով գրասենեակներու աշխատութիւնները, մաղթանքներ կատարելով եկեղեցիներու մէջ, այդ օրը չհրատարակելով թերթերը եւայլն):

Ծանր մեծութիւնը մեզ կը պարտաւորէ լրջօրէն քննութեան առնել հարցը՝ ամիսներ առաջ պատրաստութեան տարեդարձի փառայեղ, մեծավայելուչ ու համազգային ռնակատարութեան:

(Խմբագրական «ՅՈՒՍԱԲԵՐ»ի)

ԱՌԱՋԱՐԿ

— • —

Գաղափարները, ինչպէս նաեւ ապրանքը, կը յաղթանակեն պայքարելով: Ու պայքարելով յաղթանակեց նաեւ Եռագոյնը: Մայիս 28ի տարեդարձը այլեւս դադրած է պարզ ռնակատարութիւն ըլլալէ: Տարուէ տարի կը ստուարանան ռնակատար բազմութիւնները եւ տարուէ տարի կը խորունկնայ հայութեան հոգիի մէջ զայն խորհրդաւորող մեծ գաղափարը: Մէկ թէ միւս խմասով — թէ գաղափարի ազատութեան եւ թէ բազմութեանց ստուարացումին — անկախութեան ռնակատարութիւնը համազգային պատկառազդու ութիւն մը ծագեցիկ ցոյցի մը կերպարանքը կ'առնէ: Եւ այսպէս գաղթաշխարհի բոլոր անկիւններուն մէջ: Եգիպտոսը — ձեզ օրինակ: Ստոյդ է, որ Ազեքսանդրիոյ մեծագոյն թատերասրահը, «Ալհամպրա»ն, ուր յունիս 15ին խըռնուած էր աւելի քան 1500 հոգինոց բազմութիւն մը, այլեւս նեղ կուգայ Մայիս 28ի ռնակատարութեան: Գալ տարի Ազեքսանդրիոյ մէջ պիտի ունենանք նուագագոյնը 2000 հոգի (ու թերեւս ռնակատարենք բացօթեայ, վրաններու տակ): Անխուսափելի է, որ Գահիրէի գեղեցկագոյն թատերասրահը՝ «Էզպէքիէհ»ն՝ աւելի քան նեղ եկաւ Մայիս 28ի համար: Գալ տարի մենք հսկայ բազմութիւն պիտի ունենանք նաեւ Գահիրէի ռնակատարութեան: Ու համոզուած ենք, որ ճիշդ նոյնն է պատկերը նաեւ մեր միւս գաղութներուն մէջ:

Մայիս 28ի այս ոգեւորիչ ու խորհրդաւոր յաղթանակը տեսնելով՝ պիտի ուզէինք անոր ռնակատարութեան առիթով քանի մը թելադրանք ներ ընել:

Ճարտ մեր ռնակատարութիւնները հետեւեալ թերութիւններէն ունէին.

Ա.— Կը տօնեին Մայիս 28ը՝ բացառաբար մե՛զ նկատի առնելով.

Բ.— Կը տօնեին անկախութեան տօնը՝ հանդէսին գերազանցաբար մրշակութային բովանդակութիւն տալով:

Գ.— Հազուադէպօրէն անկախութեան տօնը կը տօնեին ճիշդ օրին՝ Մայիս 28ին:

Անհրաժեշտ է այս երեք կէտերուն մէջ ալ որոշ սրբագրութիւններ կատարել:

Նախ մեր տօնին պարտադրաբար պէտք է հրաւիրուին թէ հիւրընկալ երկրի եւ թէ օտար պետութեանց ներկայացուցիչները: Մայիս 28ը նաեւ այս տեսակէտով պիտի պահէ իր արժէքն ու քաղաքական կշիռը: Ինչ որ կ'ընեն մեր ընկերները Ցունաստանի մէջ, նոյնը — ու ալ աւելի մեծ ծավալով — պիտի ընենք բոլորս մեր ռնակատարութեանց բոլոր վայրերուն մէջ: Ճաղար է մեզի, երբ յոյն երկրի մեծապետիկ պինուորական նախարարը կը նախագահէ մեր տօնին եւ անձամբ, ջերմ ու անկեղծ բառերով, կը չնորհաւորէ մեր քաղաքական վերածնութեան անմոռ թուականը: Նոյնքան քաղցր պիտի ըլլայ, երբ նոյն մեծարանքը ընծային մեզ ու մեր տօնին մեր միւս գաղութներու մէջ: Այս թերացումը, որ մեզմէ կուգայ, յառաջիկայ տարուընէ պէտք է որ սրբագրուի:

Թերութիւններ ունին մեր հանդէսները նաեւ իրենց բովանդակութեամբ: Մայիս 28ը կարծես փառաբանանք մը ըլլայ հայ մշակոյթին, — երգ, նուագ, պար, արուեստներ եւայլն: Եւ այս տեսակէտով մեր հանդէսները չատախ այնքան պերճ են եւ այնքան բովանդակալից, որ բանախոսութիւնն իսկ (օրուան առիթով) կարծես աւելորդ կը դառնայ: Նաեւ ռանանց բանախոսութեան կարծես մենք պիտի ունենայինք չքեղ ու տպաւորիչ ռնակատարութիւն մը, ամբողջութեամբ կապուած մեր մշակոյթին: Մինչ մեզ կը թուի, որ բացառաբար Մայիս 28ին մեր ռնակատարութեանց պիտի տրուի գերազանցապար քաղաքական բովանդակութիւն: Պիտի չխանգի բեմին վրայ տալ պատկերը — գէթ իր գլխաւոր հանգրուան – ներով — քաղաքական այն ահեղ ու դարաւոր պայքարին, որ մղեցինք ազատութեան՝ Մայիս 28ին հասնելու համար, — պատմական կարեւորագոյն աք – թեր, դաշինքներ, պատերազմներ, դէմքեր եւայլն, եւ այլն: Մայիս 28ի ռնակատարութիւնը իր մէջ պիտի խտացնէ այն քաղաքական կանոքը, որ ապրեցաւ մեր ժողովուրդը իր դարաւոր պատմութեան ճանապարհին՝ լուսաւոր օր մը եռագոյնին տիրանալու համար: Եթէ մենք յաջողինք գլուխ հանել այս դժուարին գործը՝ լաւ – գոյնը մեծարած պիտի ըլլանք Մայիս 28ը, զուգահեռաբար ծառայելով նաեւ մեր ժողովուրդի քաղաքական դաստիարակութեան գործին:

Եւ, վերջապէս, պէտք է չանալ ճիշդ օրին՝ Մայիս 28ին ռնտել անկախութեան տարեդարձը, անոր տալով համազգային ռնակատարութեան կերպարանք (գոգելով վարժարանները, խանութները, դադրեցնելով գրասենեակներու աշխատութիւնները, մաղթանքներ կատարելով եկեղեցիներու մէջ, այդ օրը չհրատարակելով թերթերը եւայլն):

Ծանր մեծութիւնը մեզ կը պարտաւորէ լրջօրէն քննութեան առնել հարցը՝ ամիսներ առաջ պատրաստութեան տարեդարձի փառայեղ, մեծավայելուչ ու համազգային ռնակատարութեան:

(Խմբագրական «ՅՈՒՍԱԲԵՐ»ի)

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԵՐԸ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱԼԷՊԻ ԱԶԳԱՑԻՆ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆՑ, ԵՒ ԱՐՔԱՆԱԳԻՐ ՀԱՅԵՐԷՆ ՏԱՊԱՆԱԳԱՐԵՐՈՒ: (ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ): Արձանագրեց Ա. տաւազդ աբէ. Սիւքմէեան: 1935, տպ. Ա. Տէր Սահակեան, Հալէպ:

— • —

Ազգի մը անցեալին ուսումնասիրութիւնը կատարելու համար չի բաւեր միայն մագաղաթներ թերթել ու հին գիրքեր պրպտել, այլ արձաններ եւ արձանագրութիւններ քննել, դրամներ եւ գերեզմանաքարեր վերլուծել, եւն.:

Գերեզմանաքարերու ուսումնասիրութեան պէտքը չատոնց զգացուած է Եւրոպայի մէջ, ուր բազմաթիւ մենագրութիւններ հրատարակուած են այս ուղղութեամբ: Մեր մէջ ալ բանասէրները ժամանակ մը ի վեր այս կողմը դարձուցած են իրենց ուշադրութիւնը: Ցիշենք միայն վերջիններէն, — Տոքթ. Թորգոմեան, Վահան Զարպարեան, Քիւրտեան եւ Հնաւէր (Մանուկեան):

Այժմ Հալէպի բազմարդիւն առաջնորդ՝ Արտաւազդ արք., իր «Հալէպի ազգ. գերեզմանատանց պատմութիւն»ով եւ «Հայերէն տապանագրերու արձանագիր»ներով՝ քար մը եւս կը գետեղէ մեր պատմութեան կառուցքին վրայ, որ կը կարօտի հոգատար ձեռքերու օգնութեան:

Այս աշխատութեան մէջ Արտաւազդ արք. քննած է Հալէպի «Մալիպէ թաղի հին գերեզմանատան եւ Ազիզիէի ազգ. գերեզմանատան հարիւրաւոր տապանաքարերը», որոնց հնութիւնը կը հասնի 1452? Թուականը, եւ կուգայ մինչեւ մեր օրերը:

Հալէպի Քառասուն Մանկունք եկեղեցւոյ պատմական հին մատեան մէջ Թաղուած են Ազարիա Զուղայեցի (1601), Պետրոս Կարկառեցի (1608) եւ Մկրտիչ Մարաշցի (1894) կաթողիկոսները, ինչպէս նաեւ Մարդիս արք. (1578), Յակոբոս երաժիշտ արք. Զկլթունցի (1620), Մարկոս եպիսկ. (1837) եւ Ցարութիւն եպս. Եդեսիոյ (1848):

Ցիշատակութեան արժանի է, որ Ազիզիէի ազգ. գերեզմանատան մէջ 1570է ասդին Թաղուած են խումբ մը Զուղայեցիներ, որոնք առանձին Թաղամաս մը կը կազմեն: Ուրեմն՝ Զուղայեցի գաղութ մը կար հոն: Ազիզիէի գերեզմանատան մէջ Թաղուած է նաեւ Ժէ. դարուն Հալէպի հայ մշակոյթին մէջ մեծագոյն տեղն ու ծառայութիւնն ունեցող Ուրֆացի «Ըբագիր» Աստուածատուր արուեստագէտ քահանան, որ վախճանած է 1683ին: Ասոր գործերը «ափուսած են այժմ Հալէպի, Էջմիածնայ, Երուսաղէմի, Վենետիկի, Վիէննայի եւ այլ բազմաթիւ ձեռագրաց Մատենադարաններուն մէջ»:

Շնորհաւորելի է մեղուական հեղինակը, իր այս թանկագին գործին համար, որուն հասոյթը պիտի յատկացուի «Ազգ. նոր գերեզմանատան չինութեան եւ բարեզարդման ծախուց»:

Կ. Ց. ԲԱԼՄԱՋԵԱՆ

ՄԻՄՈՂ

Դատաւորը.— Ցանցանքդ ծանր է, որովհետեւ կարծեմ յիսուներորդն է:

Ոճրագործը.— Լա՛ւ, յոթելեանս կատարեցէք եւ հանգչիմ, պարոն դատաւոր:

×

— Տիկի՛ն, քանի՞ տարեկան էք:

— Քսանըհինգ գարուններ բոլորած եմ:

— Եթէ հաշուենք ամառնի՞ն ալ, աշունն ի՞ն ալ ...

×

— Հայրի՛կ, ինչո՞ւ համար նաեւ քուն կնկան անուն կուտան տովորաբար ...

— Որովհետեւ կնիկներուն արդուզարդին պէս նաեւքուն ... հանդերձանքն ալ չատ սուղ կը նստի կառավարութեանց:

×

Մարսիլիոյ մէջ, Ակնցի նոր հարուստ մը, առաջին անգամ էր, որ հանրակառք կը նստէր կեսօրէն հետ:

Եւ ինչպէս սովորութիւն է, նոր հարսը կը սկսի մէկիկ մէկիկ համբուրել հանրակառքին մէջ կեսրոջը քով նստած մարդոց ձեռքը ...

ՍՄՍԵՂՈՒԿ ՀՈԳԻՆԵՐ

—•—

ՊԷՅՐՈՒԹ.— Գրեր էինք Անթիլի – ասի կաթողիկոսարանին կողմէ՝ Ս. Գրոց թարգմանութեան 1500ամեակին առթիւ սարքուած յոբելենական հանդէսներուն մասին: Նոյն թղթակցութեան մէջ ցաւով յայտնած էինք թէ գոյզ հանդէսներուն ալ կը բացակայէր Պ. Կանաչեանի երգչախումբը: Մենք խուսափած էինք որ եւ է կարծիք յայտնելէ այդ մասին, այսօր սակայն, երբ յոբելենական յանձնախումբին (կաթողիկոսարան – Բարէ – գործական) եւ Պ. Կանաչեանին միջեւ տեղի ունեցած անցուդարձը ժողովուրդի սեփականութիւնն է դարձեր, այլեւս պատճառ չեմ տեսներ լռելու:

Ամիսներ առաջ, յոբելենական յանձնախումբը կը խնդրէ Պ. Կանաչեանէն որ իր երգչախումբը տրամադրէ հանդէսներուն: Առաջին առթիւ, Պ. Կանաչեան անձնական պատճառներով կը մերժէ դիմումը: Սակայն, յետոյ կ'ընդունի: Եւ կ'անցնի երգերու ընտրութեան:

Պ. Կանաչեան կուտայ ցուցակը իր երգերուն որոնց առաջինը, առանց որ եւ է կանխամտածումի դրած է երեր «Ծառաջ Նահատակ»ը: Ծորելենական յանձնախումբի նախագահը՝ Տքթ. Ե. Թոփճեան կը հակառակի, առարկելով թէ «Բամ Փորատան»ը պէտք է երգուի այդ երգին տեղ: Պ. Կանաչեան սիրով կ'ընդունի, պարմանալ որ 400 ֆրանք աւելի վճարելն: Նախագահը անչուշտ խորհրդակցելով Անթիլիասի մեծերուն հետ, կը մերժէ: Արդիւնքը այն կ'ըլլայ որ Պ. Կանաչեանի այնքան գնահատուած երգչախումբին տեղ կը բերեն անծանօթ խեղճ ու կրակ «բուհճիական»ան մը:

Այսքանը պատմութեան երեւոյթն է: Անցնինք խորքին: Առաջին հարց,— Ցանձնախումբը ինչո՞ւ խայտաբղէտ կազմով, այնքան ուժգնօրէն հակառակելով «Ծառաջ Նահատակ»ին, ի վերջոյ կ'անտեսէ միակ արժէքաւոր երգչախումբը: Այս վերաբերմունքին մէջ չէ՞ք նշմարեր մոլեռանդ հակառակութիւն մը: Կասկած չկայ:

Ցանձնախումբը, մերժելով կը մերժէ «Ծառաջ Նահատակ»ը, որովհետեւ անոր մէկ տողը կ'ըսէ.— երթանք կոթողել դիջոչակն եռագոյն:

Եւ ասիկա ոչ մեր կրօնապետներուն եւ ոչ ալ Բարեգործականի կուսակիցներուն գործին կուգայ: Հորհրդածութիւնները կը թողունք ընթերցողն – բուն: Այս առթիւ մեր չնորհաւորութիւնը հայ երգի վարպետին՝ Պ. Կանաչեանին, որ կրցաւ քանի մը տասնեակ սուբիական ոսկիները (1400 ֆրանք) մերժելով հայկական խորհրդանշանը անգամ մը եւս բարձրացնել հոն ուր պէտք է մնայ:

Նահրոզ

«Հայ-Բոյժ»

—o—

ԺողովրդականԱմսաթերթ

Բժշկութեան եւ առողջապահութեան

«ՅՈՒՆԻՆ ԲԺԻՇԿ»

ԽՄԲԱԳԻՐ Ե. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Բաժնեգինը 20 ֆրանք

Հասցէ՝ Dr. Ch. Aivazian, 17, Rue Damesme, Paris.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Խալ մը

—o—

Երեւանի Պետ. Թանգարանը վերջերս ձեռք ձգեց հնագիտական եւ ազգագրական արուեստի տեսակէտով մեծարժէք ոսկիէ խաչ մը, որ գտնուած է պատմական Դուին քաղաքին մէջ:

Ներքին Դուին դիւղէն Հեղինար Մուղոյեան, բամպակի արտին մէջ, քաղհանի ժամանակ, հողին տակ կը գտնէ խաչ մը, զոր կը տանի Երեւան եւ կը յանձնէ Պատմ. Թանգարանին: Պրպտում կատարելու համար տեղւոյն վրայ, Դուին կը դրկուի Ս. Բարխուդարեանը, որու քննութիւններուն համաձայն, խաչը գտնուած է Թոփրաղ-Ղալա գիւղի մէկ արտին մէջ, որ քանի մը տարի առաջ յանձնուած էր Ներքին Դուինի հաւաքական գիւղատնտեսութեան կազմակերպութեան: Խաչը թագուած տեղը կը գտնուի Ներքին Դուին գիւղէն դէպի հարաւ եւ Թոփրաղ – Ղալա գիւղէն դէպի արեւմուտք մէկ քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ:

Պատմական այդ վայրին մէջ գտնուած խաչը զուտ ոսկիէ չինուած է (92 յարդի) եւ կը կշռէ 18.4 կրամ: Վերջին թեւի ծայրը ազուցուած է լայն օղակով կանթ մը: Թեւերուն մէկնուեղը ազուցուած է ոսկիէ երեքական թելերէ հիւսուածք մը, որ վերէն վար ունի 11 հանգոյց, իսկ ճախէն դէպի ալ՝ 8 հանգոյց: Խաչին 4 թեւերուն վերին երեսին վրայ, եզերքներէն, շղթայաձեւ չարուած են ոսկէ մանրահատիկ գնդիկներ, որոնք խաչին ամէն մէկ թեւին երկու ծայրերը կը վերջանան համեմատաբար աւելի մեծահատիկ գնդիկներով: Ամբողջին կեդրոնը, առանձին ոսկիէ չրջանակի մը մէջ գեհեղուած է մուտ կարմիր քանկագին քար մը, որուն վրայ նուրբ գիծերով փորագրուած է Խաչ մը:

Խաչը պատրաստուած է ձեռքով, այսինքն ձուլածոյ չէ, վրայի զարդանախները զօղուած են խաչին թեւերուն:

Այս խաչը քանի մը տեսակէտով հնագիտական մեծ արժէք կը ներկայացնէ: Նախ պատրաստուած է հայ վարպետի մը ձեռքով եւ ոչ թէ ստացուած Բիւզանդիոնէն: Ձշդութեամբ որոշել ժամանակը, կարելի չէ: Բայց կասկած չկայ, որ չինուած է Բիւզանդիոնի հետ Հայաստանի ունեցած առեւտրական յարաբերութիւններէն առաջ: Խաչին վրայի ոսկեթել հիւսուածքն ընդօրինակուած է այդ չր – ջանին վերաբերեալ ճարտարապետական կառուցուածքներու խոյակներ – ուն վրայ քանդակուած բոլորովին յարեւմտեան զարդարանքներէն: Միւս կողմէ խաչին սիրտին վրայ քիչ մը թեք ազուցուած քարը ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ Սառանեան չրջանի (Գ.–Դ. դար) կնիք մը, որ աւելի կանուխ պատրաստուած է քան խաչը, եւ նախապէս իրրեւ կնիք ազուցուած՝ մատանիի վրայ, յետոյ միայն զարուած խաչին վրայ իրրեւ զարդ – րանք:

Թէ այս գիւտը, եւ թէ Պատմ. Թանգարանի նմոյշները, Դուինէն բերուած, ցոյց կուտան որ տակաւին իՙնչ Թանկարժէք առարկաներ կան թաղուած Հայաստանի նախկին մայրաքաղաքին աւերակներուն մէջ:

Ձեչմարէ կղմինեr

—o—

Երեւանի բամպարուեստեան վար – ժարանի ճարտարապետներէն Արսէն Մանանդեան փորձեր կը կատարէր չեչաքարով կղմինար պատրաստելու: Այդ փորձերը չատ յաջող արդիւնք տուին, եւ բամպարուեստեան վար – ժարանի մասնագիտական յանձնա – խումբին գնահատութեան արժանացան: Նոյն յանձնախումբին տեղեկագրին համաձայն, չեչաքարէ կղմինդրին տրուերը կը գերազանցեն կաւէ եւ ա – ւազէ պատրաստուած կղմինդրները, որովհետեւ

1.— Նախ չատ թեթեւ են:

2.— Ջուր չանցընելու տեսակէտով աւելի ապահով են:

3.— Աւելի ժան են:

Մասնաւոր քննութիւն կատարուած է Կոտայքի, Անիի, Լէնինականի չեչաքարերուն մասին, եւ հարկ տես – նուած է չեչաքարէ կղմինար պատրաստելու երկու կայաններ ստեղծել Երեւանի եւ Լէնինականի մօտ: Չեչաքարէ կղմինար պատրաստութեան հնարաւորութիւններ կան նաեւ Զանգեզուրի եւ Լոռիի մէջ:

Կղմինդրի պատրաստութիւնը կարելի է թէ մեքենաներով եւ թէ ձեռքով:

Բամպարուեստեան վարժարանի փորձագիտական բաժինը կ'աշխատի նաեւ հարթ տանիքներ չինել չեչաքարով:

Սեւանի ձուկերը

—o—

Այս տարի, գարունը կանուխ բաց – ուելուն, Սեւանի ձկնորսական ընկերութիւնը առատ ձուկ կրցաւ հայթայթել: Ապրիլին որսացուած է 348.9 կենդինար ձուկ, մասնաւորաբար իշխան, բախտակ, կողակ: Մայիսին՝ 2164.9 կենդինար: Յունիսի առաջին հինգ օրերուն՝ 674 կենդինար:

Սեւանի ձկնորսական ընկերութիւնը բանակցութիւն կը կատարէ առեւտրական կազմակերպութեանց հետ օգնաւտով ձուկ հայթայթելու համար մինչեւ Երեւան, կամ մինչեւ Լէնինական: Մինչեւ այժմ ձուկը կը փոխադրուի ինքնաշարժով, սակայն օգնաւտով փոխադրութիւնը նախընտրելի է, որովհետեւ թէ ածան է եւ թէ արագ կը կատարուի: Օգնաւերը կրնան թարմ ձուկը առնել Նորադուզի ձկնարանէն եւ անմիջապէս փոխադրել պահանջուած վայրը: Ջուրէն հանուելէ կէս ժամ վերջ, իշխան ձուկը կրնայ ճամբորդել Երեւանի եւ Լէնինականի ճաշարանները:

Ներկայիս որսացուած ձուկին 50 առ հարիւրը չուկայ կը հանուի թարմ թարմ, իսկ մնացեալ մասը սառի մէջ կը դրուի: Օրական միջին հաշուով Երեւան եւ Լէնինական կը փոխադրուի 7 թոն ձուկ:

ԹՈՒՐՔԻԱ

Ռումանիային 30 հազար գաղթական

—o—

Այս տարի 30 հազար թուրք գաղթական պիտի տարուի Ռումանիայէն: Մինչեւ հիմա թուրք հիւպատոսարանը արձանագրուած են 26.270 հոգի որոնցմէ 7262 հոգին անցեալ տարուընէ պատրաստ էին եւ իրենց ինչքերը ծախած են: Միւսներն ալ այս տարուան քաղը ընելէ եւ ծախելէ վերջ աշնան գաղթելու պատրաստ պիտի ըլլան:

Ռումէն կառավարութիւնը յօժարած է հաւաքական անցագիր տալ գաղթականներուն, այսպէս մեծ ծախքէ մը ազատելով զանոնք: Ձորս չի – գենաւեր կը գտնուին Թրակիոյ մարզպանութեան տրամադրութեան տակ, գաղթականները առաջին առթիւ Քոսթանցայէն փոխադրելու համար: Գալիք գաղթականները մեծ մասով Սիլիսթրէ, Փազարճըգի եւ Քոսթանցայի չրջանակներէն են:

Եուկոսլաւիայէն 200 գաղթական – ներ Պոլիս հասան եւ Էյազիզ պիտի դրկուին:

ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

180,000 ոսկի հատուցում կը պահանջէ Պատրիարքեն եւ գերեզմանատան երաշխաւորներեն

Պոլսոյ քաղաքապետութիւնը իրա – ւական Դ. տէհանին առջեւ, նոր գատ մը բացած է պատրիարքին եւ Բանկալթիի գերեզմանատան դատին չորս երաշխաւորներուն դէմ: Քաղաքա – պետութիւնը կ'ատարկէ թէ, իր դէմ դատ բացուած ըլլալուն հետեւանքով, երեք տարի առաջ չկրցաւ ծախել գերեզմանատան հողը եւ ասկէ 180.000 ոսկիի վնաս կրած է, համաձայն փորձագէտներուն տեղեկագրին: Հետեւարար կը պահանջէ որ այդ հաշուին պատրիարքը 140.000 ոսկի, երաշխաւորները հատուքարար՝ 40.000 ոսկի վճարեն իրենց:

Դատարանը քաղաքապետութեան այս պահանջմանագիրը ըստ օրինի հաղորդած է պատրիարքին եւ չորս երաշխաւորներուն:

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՍԵՂԱՆ

—o—

ՎԱՆԱՆ, 4 յուլիս.— Հ. Ց. Դ. կոմիտէն, մասնակցութեամբ Փրկավչի «Ծառաջ» եւ Թօմանի «Անդրանիկ» խումբերուն սեղան մը սարքած էր ընկերներ Մ. Լէյլէկեանի եւ Նշան Սարգիսեանի մահուընէն բեկման առթիւ, Պէյօ ճաշարանին մէջ:

Ճիշդ որոշուած ժամուն բոլոր տարածուած էին հայրենասէր եւ խանդավառ երիտասարդներ: Սեղանապետ ընտրուեցաւ Պ. Վարդան Շահպազեան (Լիոնէն) որ մեծ սրամտութեամբ կատարեց իր պաշտօնը: Իր բացման ճառին մէջ ըսաւ.— «Այսօր ուրախութեամբ կ'ողջունենք մահուան վճռին բեկանումը եւ մեր ողջոյնը դրկելով, կը պարպենք մեր բաժակները անմեղ կորիճներու կենացը, հաւատալով արդարութեան վերջնական յաղթանակին»: Ցետոյ երգուեցաւ նաեւ «Մբշակ բանուոր»ը: Երգեցին ընկերք Գ. Պօյաճեան, Պ. Մինասեան, Օր. Ն. Մատթէոսեան եւ տիկին Թ. Քէթէյեան: Կոմիտէին կողմէ խօսեցաւ ընկ. Ներսէս Թէպօյեան, շեշտելով «Արմատացնենք մեր մէջ այն ոգին որ ի յայտ բերին Ամերիկայի մեր ընկերները, արհամարհելով բոլոր ատորին դաւերը որ կը նիւթուին գաճաճ ստրկամիտներու կողմէ»:

Պ. Մինասեանի «Ես իմ անուշ Հայաստանին» արտասանութենէն վերջ, խորոված նապատակ մը աճուրդի դրուեցաւ որմէ գոյացաւ աւելի քան 300 ֆր.: Խօսեցան նաեւ ընկերներ Ց. Տէր Սարգիսեան, Ս. Պիլալի, Ա. Պօյաճեան (Թօման), Գր. Դանիէլեան (Փոն տ'Օպնա), ընդգէս նաեւ Փրեմայի ընկերներէն Մ. Ճիմմէճեան: Մէջ ընդ մէջ ազգային յեղափոխական երգեր երգելով սրահէն բաժնուեցանք ժամադրուելով կիրակի (7 յուլիս), Փրեմայի «Ծառաջ» խումբի կազմակերպած դաշտահանդէսին, Ֆլավիաքի (Արաէչ) մէջ:

Օշին Երանգեան

ՄԱՐՉԱԿԱՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ռայաթի մէջ

—•—

ՋԱՀԼԷ, (Ցառաջ).— Մօտաւորապէս տարի մը առաջ կարճ թղթակցութիւն մը ղրկած էի «Ծառաջ»ին պարզելով Ռայաթի փոքրաթիւ, սակայն խանդավառ գաղութի հոգերը:

Այդ կարճ այցելութեան ժամանակ շատ ուշի այդ լեզուն խօսելու, այլ կը խօսի թուրք լեզուն, գարշաւիճ պատեհառելով գիւղ լսող արեւմկիցին ու օտարին, բայց բնաւ եւ երբեմ չզզուելով իմիմիրմէն:

Օտարամոլ հայ մարդու համար միշտ նուազ արժէքաւոր են կամ բը – նաւ արժէք չունին հայ դպրոցն ու մամուլը, արուեստն ու գրականութիւնը, մտաւորականն ու գործիչը, հայրենիքն ու մշակոյթը: Ընդհանրապէս տգէտ ու եսական, այդ մարդիկը օտար վարժարաններ կը դրկեն իրենց զաւակները, առանց նոյնիսկ մայրենի նախնական կրթութիւն մը ապահովելու անոնց: Կը նախընտրեն օտար թերթ կարդալ, զոր չեն ալ հասկնար յաճախ: Կը խուսափին հայկական հաւաքոյթներէ եւ սիրամարգի պէս պճնուած օտար շրջանակներու մէջ կ'ուզեն փայլիլ, հակառակ որ ծիծաղելի կ'ըլլան իրենց կեղծ ձեւերուն մէջ: Կ'երկրպագեն օտար կեղծ կամ իրական համբաւներու, զորս չեն ճանչնար իրապէս: Կը սիրեն ունկնդրել օտար երաժշտութիւն, զոր չեն ըմբռներ երբեմ ու համ ալ չեն առներ իրօք: Իրենց հետաքրքրութիւնը — որքան ունին — կը կեդրոնացնեն իրենց ազգութենէն ու ազգային կեանքէն դուրս օտար ու անհարազատ երեւոյթներու վրայ միայն, ու ամօթէն կը շառագունին յաճախ, երբ օտար բարեկամներ հարցնում մը ուղղեն իրենց պատմութեան ու հայ կեանքի ամէնէն հանրածանօթ դէպքերու մասին ու... պատասխան չառնեն... Կը սիրեն էճնիլ օտարին առջեւ ու առիւծ կտրիլ հարազատի գլխուն: Կը սիրեն իրենց ամենափոքրիկ վէճերն անգամ օտար դատարաններու առջեւ տանիլ ու յաղթանակներու գերագոյնը տարած ըլլալ կը կարծեն կամ գերագոյն երանութեան մէջ լողալ, երբ պատժել կամ վնասել տուած են իրենց հարազատ օտար ոյժի մը միջոցաւ...

Օտարամոլութեան այս գիծը զարհուրելի ողերգութեան վերածած է հայ կեանքը»:

ՀԻՆ ՅԱՒԵՐ

Սոֆիայի «Ազատ Խօսք»ը դիտել կուտայ արդար դատաւորեամբ (27 յունիս).

— «Հին գաւ է հայկական օտարամոլութիւնը:

Խռնարհիլ օտարի առջեւ եւ սիրել զայն սեփական արժէքներու ստորագնահատման, ուրացման գնով: Սիրել զայն նուաստօրէն, ստրուկի մը պէս, կապկելով անոր նոյնիսկ յոռի սովորութիւնները եւ աղարտել իր ցեղա – յին ոգին ու նկարագիրը:

Տխուր այս երեւոյթին ականատես էք գրեթէ ամէն տեղ: Ու տխուր այս գիծը, մեր ազգային բոլոր անժլիկ – տելի առաքինութիւններու կարգին, սեւ թելի նման հիւսուած է մեր բո – վանդակ պատմութեան:

Ոչ թէ վարդանեան, այլ վարդանով կը սիրէ մակնուանուիլ հայ մարդը նոյնիսկ Հայաստան աշխարհի, երե – ւանի մէջ: Իսկ, հեռաւոր Ամերիկայի մէջ, լեգէոն են արդէն հայ ձուներն ու ձաւները, որոնք տակաւին կը պարծենան որ ամերիկացիին «հաւասարա՛ծ» են արդէն, իրենց սեփական անունն իսկ ուրանալով:

Լեգէոն է թիւը այսօր այն Հայե – րուն, որոնք ,Թուրքէն հալածական ու բրբական եղեռնին իրենց հարազատները զոհած, ազատ արտասահմանի մէջ անգամ թուրքերէն կը խօսին, թուրքերէն կ'երգեն, նոյնիսկ Թուրքիան կ'երազեն... Ստոյգ վիճակագրութիւնը կը պակսի, բայց անկասկած է որ հայ հայրենիքէն դուրս, տարագիր հայութեան խոշոր մէկ մասը իր մայրենի լեզուով չի խօսիր, նոյնիսկ իր ընտանիքին մէջ: Ու ոչ – թերգութիւնը հոն է, որ չի խօսիր ոչ թէ իրերու հարկադրանքով, ու կը խօսի ոչ թէ այն երկրի լեզուն, ուր ապաստան գտած է եւ հիւրընկալուած եւ որու բարիքները վայելելու համար շատ ունի այդ լեզուն խօսելու, այլ կը խօսի թուրք լեզուն, գարշանք պատեհառելով գինք լսող արեւմկիցին ու օտարին, բայց բնաւ եւ երբեմ չզզուելով իմիմիրմէն:

Օտարամոլ հայ մարդու համար միշտ նուազ արժէքաւոր են կամ բը – նաւ արժէք չունին հայ դպրոցն ու մամուլը, արուեստն ու գրականութիւնը, մտաւորականն ու գործիչը, հայրենիքն ու մշակոյթը: Ընդհանրապէս տգէտ ու եսական, այդ մարդիկը օտար վարժարաններ կը դրկեն իրենց զաւակները, առանց նոյնիսկ մայրենի նախնական կրթութիւն մը ապահովելու անոնց: Կը նախընտրեն օտար թերթ կարդալ, զոր չեն ալ հասկնար յաճախ: Կը խուսափին հայկական հաւաքոյթներէ եւ սիրամարգի պէս պճնուած օտար շրջանակներու մէջ կ'ուզեն փայլիլ, հակառակ որ ծիծաղելի կ'ըլլան իրենց կեղծ ձեւերուն մէջ: Կ'երկրպագեն օտար կեղծ կամ իրական համբաւներու, զորս չեն ճանչնար իրապէս: Կը սիրեն ունկնդրել օտար երաժշտութիւն, զոր չեն ըմբռներ երբեմ ու համ ալ չեն առներ իրօք: Իրենց հետաքրքրութիւնը — որքան ունին — կը կեդրոնացնեն իրենց ազգութենէն ու ազգային կեանքէն դուրս օտար ու անհարազատ երեւոյթներու վրայ միայն, ու ամօթէն կը շառագունին յաճախ, երբ օտար բարեկամներ հարցնում մը ուղղեն իրենց պատմութեան ու հայ կեանքի ամէնէն հանրածանօթ դէպքերու մասին ու... պատասխան չառնեն... Կը սիրեն էճնիլ օտարին առջեւ ու առիւծ կտրիլ հարազատի գլխուն: Կը սիրեն իրենց ամենափոքրիկ վէճերն անգամ օտար դատարաններու առջեւ տանիլ ու յաղթանակներու գերագոյնը տարած ըլլալ կը կարծեն կամ գերագոյն երանութեան մէջ լողալ, երբ պատժել կամ վնասել տուած են իրենց հարազատ օտար ոյժի մը միջոցաւ...

Օտարամոլութեան այս գիծը զարհուրելի ողերգութեան վերածած է հայ կեանքը»:

ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԸ ՕՏԱՐ ԱՉՔԵՐՈՎ

ՌԱԻՍ ՋԻՆՈՒՈՐԸ եւ ՄԱՆԿԱՄԱՐԴ ՀԱՑՈՒՀԻՆ

(Հարիւրամեայ դրուագ մը)

═•·•═

Արմանքն ու զարմանքը Սթարովոքի տաքերը կապկած էին այն առաջին, որ կատարեալ անակնկալ մըն էր, իրեն համար: Հոգ՝ անչարժ էր իր ոտքին առջեւ, որ իր գլխանոցը աչքերուն վրայ իջեցնելով անիկա – պէս ապայտիոյին կայանը վերադարձաւ: Սթարովոքի մնաց, ըսենք, իր մտածումներուն մէջ թաղուած: Կը նախատեսէր իրեն վիճակուած ճակատագիրը, ուուս գինուորը մեքենայ մըն է զոր կոր կոր կ'ընեն, առանց խղճահարութեան: Բարձրասլիճան սպայի մը առեւտրական առարկայ դառնալ, ամէն ինչ ըսել է, անպաշտպան՝ ամէնէն օտար եւ ամէնէն անգութ վրէժխնդրութեան նը – չառակ ըլլալ: Սառարկարգին եւ հր – բամայողին միջեւ որ եւ է կապ չկայ, մէկը թագաւոր է, միւսը ստրուկ: Վտանգներու եւ փառքի այն յարաբերակցութիւնը, որ Եւրոպայի բա – նակներուն մէջ բոլոր չարքերը ուժեղ համակրութեամբ մը կը միացնէ իրարու, Ռուսիոյ մէջ անծանօթ է, ուր քանի մը սպաներ ուզածնուն պէս չարժման մէջ կը դնեն կամ կը վճռեն այն մարդկային գործիքները՝ որոնց գինուոր անունը կուտանք:

Հո՞րկէ էր որ Շուշանի գժբախտ սիրահարը երբեմ իր թշնամիին ով ըլլալը չէր կրնար իմանալ: Իր պատմածներուն ոչ ոք պիտի հաւատար, ապացոյցներ ալ ոչ ոք պիտի կրնար տալ, եւ վկաները կը պակսէին, սիրեց աւելի լռել եւ լուռ ու մունջ սպասել, ինչ որ իր ճակտին դիրքը կը վերապահէ իրեն: Բայց այնքան ահաւոր թշնամի մը չինած էր, որ իր հանգիստն իսկ նայնքան վտանգաւոր էր իրեն համար, որքան բացէ ի բաց յանձնարարուած չարագործ մը՝ չատ չանցած՝ պիտի սորվեցնէր:

Այն տեղեկութիւնները, զոր քաղեց խնդրոյ առարկայ սպայի մասին, չէին կրնար զինքը ապահովել: Կա – խէթցի պեհ մը ազան էր, հռչակաւոր իր աւազակութիւններով, եւ ո – րուն ցեղը արիւնազանգ հռչակ մը ստացած էր իր յանդգնութեամբ եւ գործած վայրագութեամբ: Ռուս կառավարութիւնը այս ահարկու պեհը կը գործածէր քանի մը ընդվզումներ հորդաներ, հրու հպատակ դարձնելու, եւ իբր վարձք՝ հօրը մատուցած ծառայութեան, իր զաւակը ստացած էր բարձրագոյն ատիճան մը մոսկով – եան զօրախումբերուն մէջ: Սէն – Փեթերպուրկի դահլիճին քաղաքակա – նութիւնը այս կարգի միջոցները կ'օգտագործէր, որոնք իր ճամբան կը հարթէին վայրի ցեղերու կատարեալ նուաճման, որոնք այնքան խո – չընդոտներ կը հանդիպին իր իշխանութեան տարածման: Անհամբոյր, կեղծաւոր, անզուգական յանդգնութեան տէր, իր կամքէն զատ ուրիշի անգի – տակ իբր սկզբունք իր կիրքերը ճանչցող, երիտասարդ Թէլիճոքի (այս է անունը սպային) դինքը չրջապատողներուն այն տեսակ երկիւղ մը կը ներչնչէր ինչ որ ազատ ձգուած վայրի անասուն մը՝ քաղաքի մը բնակիչնե – րուն: Քաղաքակրթութեան չընտելացած, բայց այնքան ճկուն, որքան յայտնի բնաւորութեան մը տէր, դիւրաւ հաչտուած էր կարգապահական եւ ընկերական արտաքին կերպերուն հետ: Իր ախորժելի արտաքինով, թաւչապատ եւ փայլուն մուչտակին տակ, վագրի աչքը կը կայծկլտար եւ լիովին կը ցուցնէր մահացու իր նիւթը:

Սթարովոքի չուտով զգաց իր վտանգալից դրութիւնը, ուր ճակատագիրը եւ իր քաջութիւնը դինքը ղրած էին: Յայնժամ գաղտագողի հալածանք մը, որու մասին անոնք միայն կրնան գաղափար մը ունենալ, որոնք կը ճանչնան բանակները, եւ անոնց ներքին կազմակերպութիւնը, Թունաւորեց բոլոր իր վայրկեանները, իր հանդիստը տակնուվրայ ըրաւ, կեանքը վրդովեց, իր համբաւին վնասեց, իր պետերուն մօտ կասկածելի դարձուց զայն, ուրախութիւնը, առողջութիւնը եւ երջանկութիւնը խանգարեց: Ամէն ինչ որ, իբր սպասարկութիւն՝ տաժանելի, սիրտ խառնող եւ արկածալից էր, իրեն վիճակեցաւ, դաւաճան տեղեկագիրներ զինքը ամբաստանեցին, եւ յանցապարտ նկատեցին, կարգապահութեան դէմ իր ամէնէն թեթեւ սխալները խստօրէն պատժե – ցին, Թակարդներ լարեցին իրեն դէմ, լրտեսներով շրջապատեցին զինքը: Ամէն տեղ Թէլիճոքիի ձեռքը տեսաւ, բայց անոր չամառող վրէժխնդրութիւնը չբաւականացաւ իր ոտքե – րուն առջեւ ամէն տեսակ չարչարանք եւ ձանձրոյթ չարուցանելու: Շատ չանցած՝ աւելի ծանր ամբաստանու – թիւններ արձակեցին խեղճ գինուո – րին դէմ: Իր ունեցած չարաբերու – թիւնները Գուրզէն բնաւանիքին հետ, իբր ոճիր նկատեցին, ամէնէն սուր դրոյցներ չրջան ընել տուին իրեն դէմ: Քիչ առաջ իր ընկերները հոգի կուտային իրեն եւ իր պետերուն մօտ չարգանք կը վայելէր, տեսաւ որ ո – մանց կարծիքը խաթարեր է, եւ ու – րիշներու բարեկամութիւնը: Այս հարուածները այնքան աւելի ահաւոր էին, որքան անոնք կը մեկնէին անծանօթ ձեռքէ մը: Իր Թշնամին այս չարակամ հետապնդումին, որ իր բնաւորութիւնն իսկ կը չայտնէր, կը միացնէր այն խորամանկութիւնը եւ նենգամիտ հաշիւները զոր բոլոր ճամբորդները դիտած են վայրի ժողովուրդներուն մէջ: Սթարովոքիի զինադադարը, որ մէկէ աւելի անգամներ առիթն ունեցած էր հիանալու այս եռիտասարդին ուղղամտութեան, սրտացաւութեան, անկեղծութեան եւ պարկեչտութեան մասին, որ դեռ չէր հասած ընդայեր այն ամէն տեսակ անհատ – նպատակ ըսէ – ըսուներուն, որոնք կը միտկին դաւաճանօրէն անոր նկարագիրը ձաղկելու եւ իր վարմունքը կասկածելի դարձնելու, այս չարգելի անձը զայն կը պաշտպանէր ամէնուն դէմ, բայց իր պաշտպանեալը չափազանց զօրաւոր հաւատարկութեան մը հետ գործ ունէր: Այս երկարատեւ չարչարանքին ենթարկելէն չետոյ այս թեզճ գինուորը, եւ իր անուան ու իր անձին վրայ խել մը կասկածներ տարածայնելէն չետոյ, զայն մեռցնելու համար, դիմեց աւելի զօրաւոր միջոցներու:

Գարունը արդէն չատ յառաջացած էր, եւ գինուորական գործողութիւնները քանի մը ամիսներէ ի վեր ընդմիջուած, կը վերսկսային իրենց յառաջխաղացումը: Սթարովոքի իր հակառակորդին մեքենայութեանց եւ լրտեսութեան նչաւակ, համարձակած չէր Գուչանլու վերադառնալ:

(7)

ԹԻՒՆԸ ԸՆԴՀԱՐՄԱՆ ՄԸ ՈՐ ԿՐՆԱՑ ԱՆՎՐԻՊ ԾԱԳԻԼ, ԵԹԷ ՎՃՌԱՊԷՍ ԶԱՐԳԻԼՈՒԻ ԿԱՐՄԻՐ ԴՐՕՇԸ»:

Բանաձեւը կը խօսի նաեւ ուրիշ հարցերու մասին, պահանջելով ամուր պահել ազգային դրամը, եւ եռագոյն դրօշին տակ համախմբուիլ, բարեկարգելու համար պետական մեքենան: Կը թելադրէ անմիջապէս հաստատել համամասնական ներկայացուցչութիւն, վերահաստատել պետութեան հեղինակութիւնը, փութացնել ընտրական օրէնքը եւն.:

*** Կարգ մը թերթերու տեղեկութեանց համաձայն, ներքին նախարարը հաղորդած է ձախակողմեան ցուցարարներուն թէ կրնան միայն երկու դրօշ գործածել — մէկը եռագոյն— եւ 30 խորհրդանշաններ, որոնց վերաառութիւնները պէտք է իրեն ներկայացուին կանխաւ:*

Ժողովրդական երդոյ չաղթանակը

Աթէնքի «Նոր Օր»էն կ'իմանանք թէ Քոֆինիոյ (Պիրէոն) գաղթակայա – նին մէջ ալ թաղ· խորհուրդի ընտրութիւն կատարուելով, չաղթանակած է ժողովրդական ցանկը, հակառակ խառնակիչներու քոյր դաւերուն: Ընտրութեան առթիւ արձանագրուած էին 620 թաղեցիներ: Բացարձակ մեծամասնութեամբ (496 — 483) ընտրուած են 12 ժողովրդական ընտրելիները:

Ֆիւսի եւ Լիփազմայի գաղթակայաններէն վերջ, երրորդ չաղթանակն է որ կը շահի ժողովրդական հոսանքը: Քոֆինիա հակառակորդներուն միջնա – բերդն էր:

Դաւադրական գործունէութիւնը Պուլկարիոյ մէջ

ՍՕՖԻԱ, 3 յուլիս (Ցառաջ).— *Վերջերս ոստիկանութիւնը երեւան հանեց պուլկար ապօրէն համայնավար կազմակերպութեան երեք ղեկավարները: Դեռ ապրիլի 20էն ոստիկանութիւնը գտած էր անոնց հետքը: Կալանաւորներէն մէկը Հայ մըն է՝ Գաբրիէլ Սարգիս Գաբրիէլեան, Վառնայէն: Անոնք առաջին հարցաքննութեան իսկ խոստովանութիւններ ըրած են: Պուլկարը 1923ի ան – դամ է եղած, Մոսքովայի մէջ, կոմսոմոլին, եկած է Սոֆիա ու կապուած է համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէին: Այն առեն իրեն պաշ – տօն տրուած էր բանալ Թուրքիոյ անցքը, ինչ որ կատարած է: Բայց, երբ ոս – տիկանութիւնը պրպտումներ է կատարած, իր ընկերը նոյն թաքուն ճամբով փախած է Ռուսաստան: Գաբրիէլեան անցեալին մէջ դատապարտուած է, պե – տութեան պաշտպանութեան օրէնքին համաձայն, 15 տարի բերդարգելու – թեան: 7 տարի բանտ մնալէ վերջ, ազատ ձգուած է:*

Ձեռք անցուած ծածկագիրերէն եւ փաստաթուղթերէն կը հասկցուի թէ Պուլկարիան բաժնուած էր 16 շրջանների, որոնց ամէն մէկ ծածկանուններ կը կրէ ինչպէս, օրինակ, Սօֆիան՝ Քուպա, Պուրկազը՝ Մեքսիքօ, Վառնան՝ Քո – րէա եւայլն:

«Միևչեւ ծայրը պիտի երթանք»

Շաբաթ օր Մուսոլինի Էպօլի (Նափոլի) գնաց, աչքէ անցնելու համար 5000 զինուորներ որոնք արեւելեան Ափրիկէ կ'երթային: Այս առթիւ ճառ մը խօսելով, չէշտեց թէ կառավարութիւնը եւ ժողովուրդը «մտած են պայքարի մը մէջ որ մինչեւ վերջը յառաջ պիտի տարուի, ինչ որ ալ պատահի»: Եւ շա – րունակեց·

— « Իտալական բանակը միշտ ալ յաղթած է բնիկ ցեղերուն: Առուտուրի բացառութիւն մը եղաւ, իրբեւ հետեւանք խորհրդարանական կառավարու – թեանց համբակութեան, ինչպէս եւ անոր համար որ մեր 14.000 զինուորները չանջնջուեցան 100,000նոց բանակէ մը: Այսօր բովանդակ Իտալիան իր զօրքին կանգնած է եւ թող գիտնան թէ մեր ամբողջ ժողովուրդը հանդիսա եւ անօգուտ կեանքէ մը կը նախընտրէ հերոսութիւնն ու վտանգը: Իտալական ազգը ամ – բողջութեամբ պիտի մասնակցի պատմութեան այն փառաւոր էջերուն որ պի – տի գրուին իր զաւակներուն կողմէ»:

*** Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ· քարտուղարը Լոնտոն հասաւ երէկ, խորհրդակցելու համար Անգլիոյ նախարարներուն հետ, իտալեւհապէշական վէճի մասին: Անգլ· կառավարութիւնը կ'ուզէ գիտնալ թէ Ազգերու Դաշնակ – ցութիւնը ո՛ր աստիճան պիտի աջակցի, վէճը խաղաղութեամբ լուծելու հա – մար: Հետզհետէ կը հաստատուի թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը տրա – մադիր չէ շատ յառաջ երթալու եւ Իտալիան պաղեցնելու: Մ· Նահանգներու կառավարութիւնն ալ որոշած լլլալով չէզոք մնալ, անգլ· կառավարութիւնը անելի մը մատնուած է: Այս պայմաններուն մէջ, դժուար է հաւատալ թէ Ազ – գերու Դաշնակցութիւնը պիտի կրնայ վճռական դեր կատարել կամ պատժա – կան անօրինութիւններ սահմանել:*

350,000 գերման նախկին ռազմիկներ կ'ողջունեն զինուորութեան վերահաստատումը

Կիրակի օր աւելի քան 350,000 նախկին ռազմիկներ համախմբուեցան Քա – սէլի մէջ (Գերմանիա) ,ընորհակալութիւն յայտնելով Հիթլէրի, պատասխրիչ զինուորութեան վերահաստատման առթիւ: Օրուան ճառախօսները միեւնոյն ատեն խօսեցան խաղաղութեան մասին, յայտարարելով թէ գանազան երկիր – ներու նախկին ռազմիկներու մերձեցումը լաւագոյն միջոցն է ապահովելու խաղաղութիւնը: Ընկերակցութեան նախագահը յայտարարեց թէ Գերմանիա երբեք չպիտի կրնար բանակ մը ունենալ, եթէ չըլլար նացի կուսակցութիւնը: Ցաջորդաբար խօսեցան նաեւ երեք զօրավարներ, (մէկը՝ Հիթլէրի ներկայա – ցուցիչը), չէշտելով թէ միութեան կապը ամուր է Գերմանիոյ նախկին բանա – կին եւ նոր բանակին միջեւ:

Պատկառելի տեսարան մը կը ներկայացնէր նախկին ռազմիկներու թափո – րը: Շաւտերը դիչերն ի բուն քալեր էին, երկրին գանազան մասերէն: Թափօրին վերեւ կը սաւառնէին 20.000 կարմիր դրօշներ, կայսերական Գերմանիոյ եր – կաթեայ խաչանիշով:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵՇԵԼԱՆԻՒՈՎ

Շաբաթ օր տեղի ունեցաւ երրորդ հանգրուանին՝ Շարլըվիլ–Մէց մըր – ցումը (161 քիլոմեթր): Մեկնումի ազդանշանը տրուեցաւ ժամը 12.30ին: Ճամ – բու ընթացքին հեծելանուրդները այնպէս արագ կը քշէին իրենց հեծելանիւը որ, չատեր իրենց հեծելանիւով միասին վար իյնալով վտանգաւոր արկածներ պատահեցան: Վիրաւորեալներուն մէջ կը գտնուին նաեւ երկու հոչակաւոր Ֆրանսացիներ՝ «Լեոներու Թագաւոր»ը Թրնէ Վիէթթօ եւ Ռոժէ Լափէպի: Ա – սոնք տեղին վրայ դարմանուելով մեծ դժուարութեամբ չարունակեցին մր – ցումը: (Առաջինը վիրաւորուած է գլուխէն, իսկ երկրորդը՝ ոտքերէն):

Մէցի 17 քիլոմեթր մնացած երեք նշանաւոր ախոյեաններ՝ Ֆրանսացի Մօ – րիս Արշամպօ, պելճիքացի Տանէլ եւ իտալացի Ռաֆայել տի Փաքօ փախուստ տալով իրարմէն կը հասնին Մէց առանձին եւ հոն հազարաւոր հանդիսա – տեսներու ներկայութեան տեղի կ'ունենայ ճակատագրական մրցումը (րա – փրինթ), եւ իտալացի տի Փաքօ կը հոչակուի յաղթական 161 քիլոմեթր ճամ – բան կտրելով 4 ժամ, 29 վայրկեան, 7 երկվայրկեանէն (ժամական 35 քիլո – մեթր 895):

** Կիրակի օր տեղի ունեցաւ չորրորդ հանգրուանին՝ Մէց – Պէլֆօռ ,(220 քիլոմեթր) մրցումը: Հեծելանուրդները մեկնեցան առաւտեան ժամը 9.30ին: Մէցէն եօթը քիլոմեթր հեռու՝ Մօթիները – լէ – Մէց եւ Ժիւ - օ - Աբշ ճամբուն վրայ անձանօթներու կողմէ տեղատրած էին չիչերու կտորներ եւ գամեր: Ոստիկանութիւնը անմիջապէս լուր տուաւ կազմակերպիչ մարմնին որ ուղե – գիծը փոխեց փոքր յապաղումով մը: Այսպիսի դէպք պատահած էր Նիսի մէջ 1931ին:

Պէլֆօռ առաջին անգամ մտան տասը հեծելանուրդներ, բոլորն ալ օտար պելճիքացի, իտալացի եւ գերման, ուր յաղթական հոչակուեցաւ պելճիքացի Ժան Ակրց, 220 քիլոմեթր ճամբան կտրելով 7 ժամ, 14 երկվայրկեանէն (ժա – մական 31 քիլոմեթր 411): Ընդհ· դասաւորման մէջ մեծ փոփոխութիւններ ե – ղան :

Երէկ, երկուշաբթի պիտի կտրէին Պէլֆօռ – Լվիան ճամբան, 320 քիլո – մեթր: Այս հանգրուանը բաժնուած է երկուքի, առաջինը՝ Պէլֆօռ – Ժընեւ – 262 քիլոմեթր ճամբովին, իսկ երկրորդը՝ Ժընեւ – Լվիան 58 քիլոմեթր ժամա – կան վազք առանձին, մէկ – մէկ վայրկեան յապաղումով:

Այս հանգրուանէն յետոյ կը սկսի բուն լեռներու մրցումները, ուր մեծ անակնկալներու կը սպասուի: Հ· Ս·

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ խստացուց քաղաքական ապօրէն գործունէութեան դէմ հաստատուած օրէնքը, նոր հրամանագրով մը, որուն համաձայն ներքին նախարարը կրնայ ծանրացնել տուգանքը, մինչեւ վեց ա – միս բանտարկել կամ հինգ տարի սահմանէն դուրս հանել անսպասողները:

ՊՈԼՍՈՑ ԿՈՒՍԱԿԱԼ Մուհիէտտին, որ ուսումնասիրութիւններ կը կա – տարէր Եւրոպայի մէջ, վերադառնալով յայտարարեր է թէ փողոցները պիտի բարեկարգէ, գամաւոր անցքեր պիտի հաստատէ, ծառեր անկել պիտի տայ Վոսփորի մէջ եւն·:

Ի ՄՆԷ ԽՈՒԼ – ՀԱՄՐ երեխայ մը, (ինը տարեկան) սկսաւ լսել եւ խօսիլ Լոնտոնի մէջ, երկար դարմանումէ յետոյ: Մանրամասնութիւններ կը պակ – սին:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՔԱՋ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴ մը, հարիւրապետ Փիւժէ եւ իր ուղեւորը կէնկօ, չարդ ու փշուր եղան կիրակի օր, Ալժէի մէջ, երբ իրենց օդանաւով կը մասնակցէին 12 ժամուան միջազգային արշաւի մը: Մրցումը չհաճելու վրայ էին, երբ իրենց օդանաւը ծառերուն զարնուեցաւ:

107 ՏԱՐԵԿԱՆ ՊՈՒԼԿԱՐ ՄԸ անճնասպան եղաւ Սոֆիայի մէջ, հրապա – րակի մը վրայ, խորասէս յուսահատելով երկու հաւատարիմ բարեկամներու կորուստէն:

350 ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒԵՐ թռիչք մը կատարեցին Անգլիոյ մէջ, ի ներ – կայութեան Անգլիոյ թագաւորին եւ հարիւր հազար բազմութեան:

Փաստիկ եւ տեղեկագրութիւններ

ՓԱՐԻԶԻ «ԼԻՒՄԱՆԻԹ» Կոմիտէի ընկերական ընդհանուր ժողովը ՅԵՏԱՁԳՈՒԻՄ Է այս Ուր – բաթ (Յուլիս 12) երեկոյեան ժամը 8 30ին, 32, Ave. Gobelins արճարանի վերնայարկը (Փլաս ա'ԻթալիԷ):

Օրակարգ·— Երկանային ժողովի սրակարգի քննութիւն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆր. կ. խաչի փարիզի մասնաճիւղը խորին շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները՝ Տումլաճա – եան ընտանիք *100* Ֆր., Պ. Պօղոս Գորգիկեանէ (փարիզ) *100* Ֆր., Տէր եւ Տիկին Ստէֆանսընէ (Ռումանիա) *100* լէյ, Տիկ· Աննա փաստրմաճեանէ *50* Ֆրանք:

Վարչութիւն

ՅԱՅՏԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տէսինի Բարձր - Հայքի Հայր. Միութեան մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Տա – պաղան ընտանիքին իրենց հօր՝ ցաւոք Տպպալեանի *դառնագէտ մահ – ուան առթիւ:*

ԳԱՑԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ
ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՊԱԶԱՆՅԻԿ - ՅԱՐԵԿՈՅԹ Ը
ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ 21 ՅՈՒԼԻՍԻՆ ԺԱՄԸ 15ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ
PALAIS du BOIS de BOULOGNEԻ ՄԷՋ
(Avenue de Madrid)

Հաղորդակցութիւն·— Porte Maillotէն առնել Jardin d'Acdimatation պարտէզին ուղղութիւնը, պարտէզին գլխաւոր դռան անմիջապէս մօտ:

ԸՆՏԻՐ ՈՒ ՀԱՃԵԼԻ ՃԱՇ:

ՇԱՏ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖԷ Կ. ԽԱՉԻ ԿՈՂՄԷ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԱԾ:

Հաճելի անակնկալներ, երգ, պար եւ զանազան խաղեր:

ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՊԱՄՊՈՆԻ ՄԷՋ

ՊԱՄՊՈՆ-ՍԷՆ ԺԻՒԼԻԷՆԻ Մանկապարտէզ - Նախակրթարանի տարեվերջի ֆանգէսը տեղի կ'ունենայ *28* Յուլիս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, «ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ» սրահին մէջ, 10 Bld- des Marguerittes:

Մանրամասնութիւնները ժօտ օրէն:

Կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէ նկատի ունենալ այդ թուականը, չի խաչաձեւելու համար պզրոցական հանդէսը:

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
Loterie NATIONALE
8ՐԴ ՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՅՈՒԼԻՍ 20ԻՆ

ՅԱՌԱՋԻ *ընթերցողներուն խոնդրանքին վրայ, հրապա – րակ հանած ենք ՖՐԱՆՍ. ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻԿ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ տոմսեր, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են ՅԱՌԱՋԻ խմբագրութեան մօտ):*

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակները կ'արժեն 10 Ֆրանք:
Տպգր. ծախք 1 »
11 Ֆրանք:

Գաւառէն ապսպրացիի համար դրկել 2 Ֆրանք աւելի:
Արտասահմանէն » » » 4 » »
(Յանձնարարուած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **„HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

BULLETIN MENSUEL (Ամսօրեայ Տեղեկատու)
de la Ligue de Défense Générale
159, Rue Lafayette, PARIS (10)
Հիմնադիր – Տնօրէն՝ **B. WAHÉ**
Իրաւագիտական խորհրդական
Հեռագրական հասցէ՝ Ligdefgen – PARIS, հեռաձայն Nord 68-02

Պատիւ ունինք ծանուցանելու մեր ընթերցողներուն թէ՝ «BULLETIN MENSUEL»ը իրապարակ կ'ելլէ ամէն ամսուան 15ին: ՅՈՒԼԻՍ 14ի տօներու առթիւ, յաջորդ թիւը իրապարակ կ'ելլէ ՅՈՒԼԻՍ 13ին, պատկերազարդ եւ ծոխ բովանդակութեամբ:

կարեւոր յօդուած մը *ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ* համար տրուած խոստմանց իրաւագիտական արժէքի եւ խզման պարագային՝ պատ – ճանչուած հատուցման մասին:

ՄԷԿ ԹԻՒԸ 1 ֆր. 25·

Բաժանորդագրութեան պայմաններն են.—

	մէկ տարի	վեց ամիս
Ֆրանսա	15 ֆր.	8 ֆր.
Արտասահման	20 ֆր.	12 ֆր.

ՇՆՈՐՀ.— Կը վերյիշեցնենք մեր ընթերցողներուն որ «Bulletin Mensuel»ը բոլորովին անկախ թերթ մըն է եւ մեր նպատակն է՝ հայերը ծանօթացնել Ֆրանսացիներու եւ օտարներու եւպաշտպանել հայ դաղթականներուն տրուած իրաւունքները:

Կը ծախսի գլխաւոր լրագրավաճառներու եւ գրավաճառներու մօտ:

ԱՆԻԷՌԻ ՄԷՋ *ՅԱՌԱՋ* ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ
Գ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ «ԱԼՅԱՐԱԿ» ԱՐՃԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ:
34, Villa Rouveyrolle. Asnière (Seine).

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Նրա թուխ դէմքը, սեւ կրակոտ աչ – քերը, հարուստ, մինադոյն գիսակ – ները ամենեւին չէին համապատաս – խանում հեռաւոր հիւսիսին: Նա եկած էր հարաւից, ջերմ, արեգնաէաց հա – րաւից, ուր արիւնը մշտապէս եռ է գալիս, ուր դէմքերը ստանում են մոյգ վարդի գոյն: Բայց որքան լոյս և կեանք կար այն մթին աչքերի մէջ, որքան հրապուրանք այն թախծալի դէմքի վրայ: Նա ներկայացնում էր մի աշխոյժ, անսանձ բնաւորութիւն, սքօղած տխրութեան ամպերով, թա – ռամած դառն յուսահատութեան մէջ:

Նա չարունակում էր նայել:

Վերջապէս չողացին արեգակի ա – ռաջին ճառագայթները եւ երեւան հանեցին չրջակայ տեսարանները: Ա – հա այնտեղ, հալոցների բարձր ծը – խաններից, թուխ ամպերիման, դուրս էր հոսում թանձր մուխը եւ նոսկա – ցնում էր դեռ նոր լուսաւորուած հո – րիզոնը: Մարդիկ մրոտած հագուս – տով, մրոտած դէմքով, սեւ, որպէս ուրուականներ, թափառում էին ծխային մթնոլորտի մէջ: Այդ տեսարանը սարսռի ազդեց օրիորդի վրայ: Հա – լոցներից ոչ այնքան հեռու, հանքա – յին քարերի կոյտերի մօտ, գետնի վը – րայ նստած էին նոյնպէս մոայլոտ դէմքեր: Դրանք ծանր մուրճերով չարդում էին, մանրում էին քարի մէջ թաղնուած մետաղը, եւ պատրաս – տում էին հալելու համար: Օդը թն – դում էր հարիւրաւոր կառնների հար – ուածներից: Ամենք փոքրիկ սայլակ – ներով մանրած մետաղը քարշ էին տալիս, տանում էին ու ածում տառն – ձին կոյտերի վրայ, որոնք բարձրա – բլրակների ձեւն էին ստացել: Այդ բլ – րակներից մի քանիսը ծխում էին: Ա – ծուխը եւ ծծումբը այրւում էր նրանց մէջ, եւ ուտում, մաշում էր հանքա – յին աւելորդ մասերը: Օդը այստեղ խեղդում էր ծծումբի կծու հոտով:

Այդ կողմում ամէն առարկայ սեւ գոյն ունէր, կարծես ամէն ինչ սուզ էր զգեցած: Մետաղի սեւ կղկղանքով պատած էին ճանապարհները, սեւ փո – չին ծածկել էր գործարանների կտուր – ները, սեւացած էին եւ ճնճղուկները, որ բոյն էին դրել այդ չինուածքների ծածկի տակ:

Ամէն ինչ սեւ էր, ամէն ինչ մրո – տած էր: Միայն կրակն ու բոցը, որ բորբոքւում էր հալոցների մէջ, ներ – կայացնում էր մի սոսկալի հակապատ – կեր ընդհանուր նսեմութեան մէջ: Այդ դժոխքում մարդիկ այրւում էին բայց չէին խորովւում: Հալած մե – տաղը ծխում էր բովերի մէջ, որպէս հրեղէն լճակ: Երկաթեայ երկայն չե – րեխներով վեր էին առնում բաց դեղ – նագոյն հեղուկը եւ ածում էին արուե – եայ կաղապարների մէջ: Քրտինքը յորդ վտակներով հոսում էր գործա – տուրիների սարսափած դէմքից, բոցը խանձում էր նրանց կիսամերկ երես – ները :

Օրիորդը դէմքը չուռ տուեց գար – հուրելի տեսարանից:

Միւս առարկաները չէին հետա – քրքրում նրան: Ահա այնտեղ, պա – տօնամար զինուորի հասուկի կինը, փէշերը վեր քաշած, բոպիկ ոտներով, ցեխը կոխ տալով, վերադառնում էր մերձակայ վտակից, եւ ուսի վրայ դրած լծակի երկու ծայրերից թիթեղ – եայ սաթլները քարշ տուած, ջուր էր բերում :

Այնտեղ պատուր մրթմրթալով քը – շում էր դէպի դաշտը իւր մի հասակ կռիւը: Փոքր ինչ հեռու, մի սառհակ տղայ, առանց անդրավարտիքի, մի – այն չապիկը հագին, նստած էր մերկ ձիու վրայ, եւ նոյնպէս մերկ ոտնե – րով նրա կողքերը ծեծելով, բոլոր ու – ժով վազեցնում էր իւր նիհար եա – բուն, Աստուած ոչ գիտէ, թէ դէպի ուր: Բայց-գլխի մազերը ծածանւում էին, սաստիկ չիուելով օդի հետ: Մի կողմում ապերի ոսկեհատ երամը, խ – րանոց լայն թաթիկների վրայ օրօրուե – լով, եւ մի առանձին բաւականու – թեամբ կչկչալով, դիմում էր դէպի մերձակայ ճահիճը: Փողոցում դիւ – դացու մանկահասակ աղջիկը, մի քա – նի դրօշներ ուխի մէջ պինդ բռնած, վազ էր տալիս դէպի մերձակայ դու – քանը քաւորդ Փունտ չաքար գնելու: Նրան հանդիպեց մի գրագիր դէմքին կոճակներով, ինչ որ ասաց, աղջիկը հայհոյեց նրան եւ փախաւ:

Ուրիշ ոչինչ չէր տեսնում օրիորդը, միայն այստեղ ու այնտեղ երեւում էին մոայլոտ չինուածքներ հազիւ նչ – մարելի լուսամուտներով, որոնք այն – քան առանձնացած էին, կարծես, վախենում էին մօտենալ միմեանց: Պահապան զինուորները, չափաւոր քայլերով, անցուդարձ էին անում դռների առջեւ: Օրիորդի արտասու – քով լցուած աչքերը յառած էին դէպի այդ կողմը: Երկար նայում նա եւ, կարծես, աչքերով աշխատում էր ներս թափանցել այդ մոայլոտ չին – ուածքների հաստ պատերից: Ծանր, երկաթապատ դռներից մէկը բաց – ուեցաւ եւ դրսում յայտնուեցաւ մի մոխրագոյն խումբ: Շրջապատուած զինուորներով, խումբը չարժուեցաւ դէպի այն կողմը, ուր կանգնած էր սպիտակ անակը: Նրանք կրում էին բահեր, բրիչներ եւ փորելու գանազան գործիքներ: Բայց ինչո՞ւ հսկողու – թեան ներքոյ էին տանում այդ թշչ – ուառ բանուորներին: Օրիորդի սիր – տը սկսեց բաբախել: Նա պատրաստ էր վազել, դնալ, մերձենալ նրանց եւ մօտից, չատ մօտից նայել նրանց վը – րայ: Բայց նրա ոտները չհնազան – դուեցան, ծնկները դողացին, գլուխը պտտուեցաւ, աչքերի առջեւ մթնեց, նա թուլացաւ, ընկաւ պարտիզի վան – դակապատի վրայ: Մոխրագոյն խում – բը հեռուից անցաւ: Ուշաթափ օրիոր – դը ոչինչ չտեսաւ, միայն նրա ա – նկնջներին, որպէս երազի մէջ, զար – կում էին ծանր չղթաների աններդաշ – նակ հնչիւնները... :

Խորին ապշութեան մէջ նա ուշի ե – կաւ: Անջրային տեսիլքը անցեր էր: Նրա առջեւ նկարուեցան միեւնոյն ոլ – խուբ, սրտաբեկ տեսարանները: Նա դանդաղ, դողդոջուն քայլերով սկսեց դիմել դէպի այն սենեակը, որտեղից դուրս էր եկել: Պարտիզի միջով անց – նելու ժամանակ նրա չրջապատող ներքին եղերը բռնուեցաւ վարդենու փշից եւ պատռուեցաւ: Նա այն ա – տիճան յուզուած էր, որ ոչինչ չզգաց: Սենեակի դրան մօտ հանդիպեց նրան պատասխանը, հարցնելով.

— Պարոնները վի՞ր են կացել:

(Շար·)

17, Rue Damesme, PARIS (13)
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant: H. STEPHAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN ÉN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆ

10 ՅՈՒԼԻՍ MERCREDI 10 Juillet 1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2853

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՈՒԱԿԱՆ ՄԸ,_ ՅՈՒԼԻՍ 10...

»»·· ««·

Քանըեօթ տարի առաջ այսօր, Օսմ. կայսրութիւնը անդամ մը եւս կը փրկուէր նոր դէպքով մը,— վերահաստատում սահմանադրութեան:

Բնականաբար, նոր կացութենէն կ'օգտուէին «բաղկացուցիչ տարրեր»ն ալ, վայելելով տարրական ազատութիւններ, եւ զգալապէս ոտքի կանգնելով:

Իսկ ամէնէն աւելի կ'օգտուէր անչուշտ, տիրապետող տարրը, Թուրքը: Ընդհատ արթնցած իր գերաւոր քունէն, ան վերաձեռնարկեց, բացարձակ անկախութեան ծրագիրներ կ'որոճար:

Ձիշդ այդ կէտն էր որ չհասկցան այսպէս կոչուած փոքրամասնութիւնները, ընդհանուր գինարբուքի զորոյներուն մէջ:

Կամ երբ հասկցան, չատ ուշ էր արդէն:

Հազիւ ազատած՝ արիւնազանգ բռնակալութեան մը չղթաներէն, անոնք իրենց քաղաքականութիւնը կը վարէին համաձայն օրուան հովերուն: Եւ անարգել թափ կուտային իրենց բոլոր տենչերուն, ցնծութեան չնդալից արտայայտութիւններով:

Օրուան իշխանութիւնը, որքան ալ հաճութեամբ չդիտէր այդ պոռթկումները — մանաւանդ գաւառի մէջ — կը նախընտրէր զգուշանալ միջամտութիւններէ:

Ան չտեսնելու կամ չհասկնալու կը զարնէր, որպէսզի կարենայ լրացնել երկու հիմնական առաջադրութիւնները,— 1· ապահովել կայսրութեան հողային եւ քաղաքական ամբողջութիւնը.— 2· խմորել եւ կազմակերպել Թուրք ժողովուրդը, որ իր հպատակնէրէն ետ մնացած էր առնուազն յիսուն տարի:

Այդ օրէն ցանուեցան այն սերմերը, որ յետոյ պիտի յանգէին նորագոյն Թուրքիոյ կազմութեան, թէ քաղաքական եւ թէ ընկերային տեսակէտով:

Անչուշտ Իթթիհատի վարիչներուն միտքէն չէր անցներ Թուրքիոյ այսօրուան կարգ ու սարքը,— ընդհատ սուլթան–խալիֆայութեան, հանրապետութիւն, լաւնիական այրուբեն եւ մնացեալ աննախընթաց յեղաշրջումները:

Բայց, անժխտելի է թէ 1908ի օսմ. սահմանադրութեան հնոցին մէջ թրծուեցաւ այն սերունդը, որ այսօր տիրաբար կը վարէ Թուրքիոյ ճակատագիրը:

Անհրաժեշտ չէ գիտական – պատմական վերլուծումներ կատարել, համոզուելու համար այս ճշմարտութեան:

Իթթիհատ – Թէրաքգըն էր որ, բիւրեղացնելով «Ժէօն Թիւրք»երու տենչերն ու տեսութիւնները, զանոնք վերածեց ընդհանուր հանգանակի մը:

Մենք անոր մակերեսը միայն տեսած եղանք օսմ. սահմանադրութեան չրջանին, բայց այդ մակերեսն իսկ իմաստալից էր, իբրեւ ժամանակի նշան:

Այդ չրջանէն կը սկսին, ինչպէս ուսանողական եւ երիտասարդական չարժումները, նոյնպէս Թուրք ազգային զրականութեան եւ համաթուրք մշակոյթի զարգացման ծրագրեալ աշխատանքները:

Դարձեալ, այդ օրերուն էր որ կ'արձարձուէր ինչպէս ազգի եւ հայրենիքի գաղափարը (վաթան), նոյնպէս օսար լուծը թօթափելու կամքը (քափիթիւլասիոններ, մենաշնորհներ եւն.):

«Օսմանցիական» քաղաքականութիւնը արդելք չէր, աւելի կամ պակաս զգուշութեամբ ձեւ ու մարմին տալու համար այս քաղաքականութեան: Ինչպէս որ համիտեան բանաձեւն ալ արգելք չէր համաթուրանական չարժման, եւ ընդհակառակն կը հարթէր անոր ճամբան, կրօնական կախարդանքով:

Դժուար է ըսել թէ ո՛ւր պիտի յանգէր Իթթիհատ, եթէ պայթած չըլլար Մեծ Պատերազմը, կամ եթէ Թուրքիան մասնակցած չըլլար անոր:

Բայց, պատերազմէն վերջը, նոյն իսկ իր փլուզման պահուն, անոր գաղափարական աւանդներն էին որ հաւաքուեցան եւ նոր, աւելի բիւրեղացած հանգանակի մը վերածուեցան «Միլլիըմ»ներուն կողմէ:

Մնաց որ, նոյն այդ ազգային չարժման վարիչները, անոր ամէնէն գործօն տարրերը նախկին Իթթիհատականներ էին, աւելի կամ պակաս արմատական:

Դեռ այսօր ալ, անոնք որ տիրաբար կ'իշխեն Թուրքիոյ մէջ, իրենց քաղաքական մկրտութիւնը առացած են Իթթիհատի աւազանէն:

Ըսել կ'ուզենք թէ սերունդի գաղափարական կապը չխզուեցաւ Թուրքիոյ մէջ, 1908էն ասդին, եւ քաղաքական – ընկերային խմորումը, տեսութեանց եւ առաջադրութեանց իրականացման ճիգը չարունակուեցաւ ու զարգացաւ անընդհատ, հակառակ աչ – խարհասասան վերուզումներուն:

Մէկ խօսքով, Ցուլիս Տասը խոր հետք մը բացաւ Թուրքիոյ պատմութեան մէջ, կապմեց ճակատագրական անկիւնադարձ մը, — վերածնութիւն կամ կործանում:

Դէպքերու ընթացքը դէպի կործանում կը տանէր, թէ ներքին եւ թէ արտաքին պատճառներով: Սակայն յանկեցաւ անհատատակ վերածնութեան մը, ի գին անհաշուելի կորուստներու, հողային թէ մարդկային:

Անկախ՝ բոլոր արտաքին ազդակներէն, կարելի չէ ուրանալ որ Թուրքը այդ վերածնութեան մէջ չատ բան կը պարտի Ցուլիս 10ով սաղմնաւորուած եւ յամառ դիտակցութեամբ յառաջ տարուած աշխատանքներուն:

Պիտի ուզէի՞ք բազդատութիւն մըն ալ մեր մասին կատարել, սկսելով նոյն այդ յուլիս 10էն, եւ պահելով բոլոր համեմատութիւնները:

Բազդատութիւն մը ոչ թէ ուժի կամ ճակատագրի, այլ պարզապէս քաղաքական դաստիարակութեան ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԻԱ ՊԻՏԻ ՔԱՇՈՒԻ՞ ԻՐԱՒԱՐԱՐ ԱՏԵԱՆԷՆ

Այդ պատագային անխուսափելի կը դառնայ պատերազմը Հապէշիստանի դէմ

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ իտալհապէշական իրաւարար յանձնախումբ – բին քաշքշուքները խոր զժգոհութիւն պատճառած են Իտալիոյ մէջ: Հապէ – շիստանի ներկայացուցիչները, որոնց մէկը Ֆրանսացի է, իսկ միւսը Ամերի – կացի, ուզած են քննութեան ենթարկել սահմաններու խնդիրը, ինչ որ կը հա – կասէ մայիս 25ին արուած որոշման: Եթէ այսպէս չարունակուի, Իտալիա ետ պիտի քաշէ պատուիրակները: (Յանձնախումբը կը գումարուի Շվէյնինկէնի մէջ, Հոլանտա): Իրազեկներ կը հաւատան թէ այդ պարագային Իտալիա հաշտարար միջոցները վերջացած համարելով, անմիջապէս պիտի ձեռնարկէ պնուռարական գործողութեանց, բռնի գոհացնելու համար իր ազգային պա – տիւը: Ահ այժմ անելի մը յանգած են բանակցութիւնները, որոնց նպատակը պիտի ըլլար ճշդել վերջին զէպքերու պատասխանատուութիւնները:

⁂ Լոնտոնի Թերթերը կը գրեն թէ անգլ· կառավարութիւնը նկատի ու – նենալով Մ· Նահանգներու մեկուսացումը եւ Ֆրանսայի վերապահ դիրքը, ինչ – պէս եւ ըրիտանական խորհրդարանին մէջ եղած հարցապնդումները եւ մա – մուլին քննագատութիւնները, այլեւս անյոյս կը նկատէ որ եւ է փորձ՝ Ազգե – րու Դաշնակցութիւնը Իտալիոյ դէմ հանելու: Հանրային կարծիքին ալ համա – ձայն չէ որ անգլ· կառավարութիւնը յամառի ահաբեկել Իտալիան: Հետեւա – բար, կառավարութեան կը մնայ լուալ ձեռքերը, փոխանակ ճնշումի բանեցնե – լու: Այժմ կը փորձուի Իտալիոյ եւ Եթովպիոյ միջեւ ուղղակի բանակցութիւն – ներ հաստատել Ֆրանսայի միջոցաւ:

Երկուշաբթի օր զանազան հարցումներ ուղղուեցան Անգլիոյ երեսփ· ժո – ղովին մէջ, խոստացուած հողային զիջումներու մասին: Արտաքին նախարարը յետաձգեց իր պատասխանը: Երեսփոխան մը դիտել տուաւ թէ 1923ին երբ Մեծն Բրիտանիա կը հաւանէր որ Եթովպիա ընդունուի Ազգերու Դաշնակցու – թեան մէջ, պայմաններէն մէկն էր չնչել գերութիւնը եւ գերեվաճառութիւ – նը· մինչդեռ այդ բանը չէ եղած, որով Եթովպիա դժուած է իր յանձնառու – թիւնները, իբրեւ անդամ Ազգերու Դաշնակցութեան: Արտաքին նախարարը պատասխանեց.— Դժուար է ըսել թէ Եթովպիա որ եւ է միջոց ձեռք առա՞ծ է թէ ոչ, գերեվաճառութիւնը չնչելու համար, բայց կառավարութիւնը իր կա – րելին կ'ընէ:

ՉՕՐ. ՔՈՆՏԻԼԻՕ ՀՌՈՄԻ ՄԷՋ

Չօր· Քոնտիլիո, Ցունաստանի պատերազմական նախարարը, Հռոմ հա – սաւ երկուշաբթի առաւօտ, ընկերակցութեամբ երեսփոխան Մէրքիւրիսի եւ ե – րեք բարձրաստիճան սպաներու: Այս այցելութեան հրաւէրը ուղղած էր Ի – տալիոյ պատերազմի կոմսւորներու ընկերակցութիւնը, որուն վարիչները միեւնոյն տուն վարիչներն են Հռոմի համալսարանի կոմիտէին (Քաչական քարոզութեան պաշտօնական մարմինը արտասահմանի համար): Չօր· Քոն – տիլիս երբէք չէ ծածկած իր համակրանքը Իտալիոյ արդի վարչաձեւի մասին, իսկ երեսփոխան Մէրքիւրիս եղբայրն է Ցունաստանի Ֆաչական չարժման առաջնորդին: Աչէն պարագայի մէջ, մեծ արժէք ունի այս այցելութիւնը, մանաւանդ երբ նկատի առնենք որ Չօր· Քոնտիլիս ալ յարեցաւ միապետական չարժման: Չօրամարը երէկ ընդունուեցաւ Պ· Մուսոլինիի կողմէ, մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդելով Ցունաստանի կացութեան եւ միապետութեան վերահաստատման մասին: Հռոմի մէջ յայտնապէս գոհ են միապետութեան վերահաստատման ծրագրէն, որ մեծապէս պիտի ազդէ պալքանեան քա – ղաքականութեան վրայ, իտալական տեսակէտով:

⁂ Աթէնքի քաղաքապետը Լոնտոն պիտի երթայ, խորհրդակցելու համար նախկին թագաւորին Եորկիոսի հետ:

Միացեալ Ցանձնախումբին Բ. ընդհ. ժողովը

Միացեալ Ցանձնախումբի Բ· ընդհ· ժողովը տեղի ունեցաւ երկուշաբ – թի իրիկուն, Նոթպարեան Մատենադարանին մէջ: Նախագահ Պ· Էսմէրեան կարդաց Ցանձնախումբի Մայիս 3–8 յուլիսի գործունէութեան համառա – տուութիւնը եւ տուաւ կարգ մը բեղուացի բացատրութիւններ:

Մայիս 3էն ի վեր Միացեալ Ցանձնախումբին վրայ ազելցած են Հայ Գր – րողներու Միութեան եւ նախկին պատերազմիկ սպաներու Միութեան ներ – կայացուցիչները, իրարագէտ խորհրդականի հանգամանքով փաստաբան Պ· Զարեհ Սրապեան: Միեչեւ այսօր պատասխան ստացած են փարիզի եւ շրջա – կաներու A—N սկզբնատառով աշխատաւորները, որոնցմէ 237 հոգի մերժ – ուած են:

Անոնք որ զրկուած են աշխատանքի իրաւունքէ

Աշխատանքի իրաւունքէ մերժում ստացած հայ աշխատաւորներէն կը խնդրուի, որ երթան արձանագրուին Rue Jean Goujon՝ եւ Ave. Kleber՝ Հայ Գաղթականական պաշտօնատուները, եթէ մինչեւ հիմա չեն արձանագրուած:

Անոնք որ արդէն արձանագրուած են, պէտք է որ այս չաբթուան ընթաց – քին նամակով կամ անձամբ այդ պաշտօնատուններուն հաղորդեն իրենց թղ – թակցութեան (dossier) թիւը, որ նշանակուած է իրենց աշխատանքի վկայա – կանին կամ պայմանագրութեան վրայ դրոշմուած avis défavorable՝ ին դէմ: Մեր – ժուածներու առաջին ցանկը պիտի ներկայացուի յառաջիկայ երկուշաբթի:

Նոյնպէս կը խնդրուի Մարսիլիոյ, Լիոնի, Տէսինի, Վիչիի, Վալանսի եւ ուրիշ քաղաքներու ազգային իշխանութիւններէն կամ տեղական հայ մար – միններէն, որ իրենց ինքնութեան թուղթերու վերանորոգման առթիւ աշխա – տանքի իրաւունքէ զրկուած հայ աշխատաւորներու ցանկերը պատրաստուին եւ զրկուին Միաց· Ցանձնաժողովի առենապետին, Պ· Խմէրեանի, 11, Square Alboni, Paris (16), նշանակելով թէ ենթական ո՞ր թուականին Ֆրանսա մը – տած է, ի՞նչ է տարիքը, արհեստը, Ֆրանսայի մէջ ծնած զաւակ ունի՞ թէ ոչ, ամուրի՞ է թէ ամուսնացած, եւ ի՞նչ է իր թղթածրարին թիւը:

Թէ Փարիզի մեր հայրենակիցները եւ թէ գաւառներու Ազգ· Մարմինները պէտք է փութացնեն այս տեղեկութիւնները, որոնք հեռագրեն պիտի ներկա – յացուին Աշխատանքի նախարարութեան:

ՉԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ԵՐԿՈՒ ՉԻՆԱՅԻՆԵՐ, երբ տասը ֆրանքնոց կեղծ դր – ամներ կը քչէին: Կը կարծուի թէ դրամները կեղծուած են Շանկայի մէջ:

«ՀԱՅՄԱԹԼՈՍ»ՆԵՐԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

«Թայմզ»ի ԱՇԽԱՏԱԿԻՑԸ ԿԸ ՆԿԱՐԱԳՐԷ ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ եւ ԱՐՏԱՔՍՄԱՆ ՉԱՐԻՔՆԵՐԸ

»»·· ««·

125-150,000 ՌՈՒՍ, 60-70,000 ՀԱՅ, 10-12000 ԳԵՐՄԱՆԱՑԻ, 5000 ՍԱՐՑԻ

«Թայմզ»ի աշխատակից մը կը գրէ Փարիզէն (8 յուլիս).—

Տօքթ· Նանսէնի նախաձեռնութեամբ եւ Ազգերու Դաշնակցութեան հովա – նաւորութեամբ սկսուած գործը ի նպաստ ռուս եւ հայ գաղթականներու կը չարունակուի տակաւին: Շնորհիւ Նանսէնեան գրասենեակի ջանքերուն անոնց – մէ չատեր տեղաւորուած են աշխարհի զանազան մասերուն մէջ եւ այժմ կը կազմեն հատարակութեան ինքնարաւ անդամներ: Դեռ չատ գործ կայ ընելիք: Դրամական միջոցները սահմանափակ են եւ ներկայ անտեսական անկումը փակած է չատ մը դուռներ արտագաղթի համար: Խնդիրը եղերական նշանա – կութիւն ունի: Ֆրանսայի մէջ այսօր կան գաղթականներու բացորոշապէս սահմանուած չորս խմբակցութիւններ.— Ռուս, Հայ, Գերման եւ Սարգի: Ռուսերը կը կազմեն ամենամեծ խմբակցութիւնը,— 125 — 150,000, յետոյ կու գան Հայերը՝ 60 — 70000, կան 10 — 12000 Գերմանացիներ, որոնց հարիւրին 83ը Հրեաներ են եւ 5000 Սարգիներ:

Չի յուսացուիր որ գերման փախստականներուն մեծ մասը մնայ Ֆրանսա, ուր գրեթէ անկարելի է աշխատանքի անհրաժեշտ արտօնութիւնը ստանալ: Շատ քիչերը բաւարար գրամագլուխ ունին գործի ձեռնարկելու համար: Բազ – մաթիւ Գերմանացիներ արդէն գաղթած են Պազեատին եւ այլուր եւ Գերման Տարագիրներու Տեսչութիւնը այժմ միջոցներ կ'ուսումնասիրէ արտագաղթ մը կազմակերպելու համար դէպի հարաւային Ամերիկայի զանազան երկիրները: Ֆրանսական կառավարութեան ընդհանուր դիրքը անոնց հանդէպ որոշապէս կ'արտայայտուի ականաւոր Ֆերակուտականի մը կողմէ որ վերջերս բաւ թէ գերման փախստականները պէտք է Ֆրանսան նկատեն դուռ մը եւ ոչ թէ կա – ռատուն մը (կառաժ):

Սարի գաղթականները, որոնք այժմ կ'ապրին հարաւային Ֆրանսայի 16 զանազան կեդրոններուն մէջ, Թուլուզէն մինչեւ Պիրենեանները, լաւ կը խնամ – ուին Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ: Արտագաղթը միակ լուծումն է այս գաղթականներուն համար եւ որոշուած է որ Նանսէնեան գրասենեակը զբ – աղի անոնց ապագայով, թէեւ ներկայիս արմատբերելիզումար չկայ իր ձեռքը:

Կարգ մը տարբեր ազդակներ նպաստեցին հայ եւ ռուս գաղթականներու ներկայ ծանր կացութեան: Քաղաքական դէպքեր—նախագահ Տումէրգի սպա – նութիւնը 1932ին, որուն յաջորդեց Ալեքսանդր Թագաւորին սպանութիւնը անցեալ հոկտեմբերին— եւ գործազրկութեան յաւելումը անչուշտ մեծապէս պատճառ եղան հակառակ հոսանքի սառեցումի եւ օտար բանուորներու վրայ դրուած սահմանափակումներու: Այս սահմանափակումներու գործադրութե – նէն ի վեր գաղթականներու սոյն երկու խմբակցութիւնները իրենց պատմու – թեան ամէնէն դժուարին մէկը կ'անցընեն: Իրենց ներկայ կացութիւնը այնքան ծանր է որ, ՄԻՆՉԵՒ ՈՐ ՇՈՒՏՈՎ ԴԱՐՄԱՆ ՄԸ ԶՏԱՐՈՒԻ ՆԵՐԿԱՑ ՎԻՃԱ – ԿԻՆ, ԱՑՍ ԴԺԲԱԽՏՆԵՐԷՆ ՀԱՅԱԶԱՐԱԻՈՐՆԵՐ ՑՈՒԱԶԱՀԱՏՈՒԹԵԱՆ ՊԻՏԻ ՄԱՏՆՈՒԻ:

Այն գաղթականները որոնք Ֆրանսայի մէջ կը բանին որոշ տարիներէ ի վեր, երկու գլխաւոր դժուարութիւններ ունին.—Աչխատանքիարտօնագրի չնչում եւ արտաքսման հրաման: Գործազրկութեան հետեւանքով վերջերս բոլո – րովին նոր քաղաքականութիւն մը կը գործադրուի բոլոր օտար բանուորներուն հանդէպ եւ չատ խիստ ստուգման կ'ենթարկուին անոնց արտօնագիրները: Ան – խուսափելի են ծանր դրկանքներ: Թէեւ կան կարգ մը առանձնաշնորհեալ դա – սեր, ինչպէս Ֆրանսացի կիներու հազարաւոր ամուսինները, Ֆրանսացի զա – ւակներու հայրերը եւ նախկին ռազմիկները, բայց իրականին մէջ, իշխանու – թիւնները չատ ալ խորութիւն չեն դներ գործադրուած ստուգման մէջ: Գոր – ծազրկութիւնը իբրեւ արդարացում կը համարուի փախստականներու արտօ – նագրի անողոք չնչման համար:

Տասը ան հարիւրի դրութիւնը եւ 1935 փետրուար 6ի հրամանագիրը որ կը սահմանափակէ օտար բանուորներու տեղափոխութիւնը մէկ Նահանգէն միւսը, ծանրապէս կը չլատէ գաղթականներու աչխատանքը, գործ փնտռելու համար: Մինչեւ որ աւելի մարդկային քաղաքականութեան մը չընդունուի աչխատան – քի արտօնագիրներու հարցին մէջ, մանաւանդապէս ամուսնացած եւ ընտանիքի տէր մարդոց համար, այդ դժբախտներուն տառապանքը պիտի աւելնայ: Զբ – աղանքի եւ անօթութեան պատճառած յուսահատութեան մէջ եւ իրենց կացու – թեան բացարձակապէս անյոյս հանգամանքին բերումով գրամանալի չափի ըլլայ եթէ անոնցմէ չատեր դիմեն ոճիրի կամ իրենց տառապանքէն ազատում փնտռեն ինքնասպանութեամբ:

1849 դեկտեմբեր 3ի այլեւս հանրածանօթ արտաքսումներու Ֆրանսական օրէնքը երբէք այնքան խստօրէն գործադրուած չէր որքան այսօր: Նախապէս սահմանուած պետութիւնը պաշտպանելու անհրաժեշտ օտարականներէ, անոր գործադրութիւնը այսօր չատախ առաջ կը բերէ բոլորովին հակառակ արդիւն – քը.— այսինքն անհրաժեշտներու առեղծում պետութեան մէջ եւ պետութեան կողմէ:

1849ի օրէնքը լայն իրաւասութիւններ կուտայ ներքին գործերու նախա – րարութեան՝ արտաքսումներու համար: Պարզ յայտարարութիւն մը ստիկա – նութեան կողմէ թէ օտարական մը անհրաժեշտ է՝ յաճախ բաւարար կը հա – մարուի արտաքսման հրամանագիր մը հանելու համար: Օտարական մը որ դա – տապարտուած է որ եւ է յանցանքի համար, որքան ալ աննշան, մեքենաբար կ'արտաքսուի: Այս դրութեան ամէնէն յոռի կողմը այն է որ անելի մը կը մատնէ ապաստանեալը: Ան երբ կը ստանայ արտաքսման հրամանագիրը, ան – միջապէս ետ կ'առնէն իր ինքնութեան եւ ուրիշ անձնական թուղթերը: Ցետոյ կը ձերբակալուի հրամանին հնազանդած չըլլալուն համար, կը դատապար – տուի եւ կը բանտարկուի: Երբ փախստական մը չի հնազանդիր արտաքսման հրամանին — եթէ պետութիւն չունի չի կրնար — կը ձերբակալուի, կը դատ – ուի, կը դատապարտուի եւ կը բանտարկուի: Դատարանը նկատի չառներ այն պարագան թէ մարդը անկարող է երկրէն հեռանալու, իսկ վարչական իշխա – նութիւնները աւելի կը դժուարացնեն կացութիւնը, մերժելով տալինքնութեան թուղթ եւ անցագիր: Այնպէս որ դատապարտեալին համար անկարելի է օրի – նապէս հեռանալ երկրէն: Պատիժը լրացնելէ յետոյ մարդը նորէն հրաման կը ստանայ հեռանալու, եւ երբ չի կրնար, նորէն կը դատուի եւ կը դատապար –

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԴՈՒՐԵԱՆ ՅԱՆԶՆԱԽՈՒՄԲԻՆ «ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆ»-Ը

ԽՄԲ.— Գրած էինք թէ Նիւ Եորքի Դուրեան յանձնախումբը, որ այն – քան չարաշուք դեր կատարեց ծանօթ դէպքերուն մէջ, իր հրաժարականը ներկայացուցած է ապօրէն «Ազգ. Վարչութեան»:

Հայրենիք խմբագրականներու շար– քի մը մէջ երեւան կը հանէ այդ յանձնախումբին գործունէութեան ամբողջ կեդծիքը, սկսելով հաշիւնե – րէն (յունիս 19 եւ 20).—

Պաշտօնական յայտարարութիւնը, զոր հրատարակած է Դուրեան յանձ– նախումբը Գալֆայեան վարդապետի առորագրութեամբ, կեդծիքներու գը– լուխ – գործոց մըն է, որ արժանի է հանրային մանաւանդ ուշադրութեան:

Նախ եւ առաջ՝ «Դուրեան յանձ – նախումբ»ը անամօթ կերպով կը կեղ– ծէ, երբ կ'ըսէ թէ «հայ ժողովուր – դը» «միակամ» «զօրավիդ կանգնած էր իրեն եւեւ»: Ամէն մարդ գիտէ, թէ ամերիկահայ գաղութի մէկ փոքր հատուածը միայն, որ համայնավար– ներէն եւ ռամկավարներէն մոլորուե– ցաւ, նիւթապէս եւ բարոյապէս օգ – նեց «Դուրեան յանձնախումբ»ին: Ա– մերիկահայ գաղութի ճնշող մեծա– մասնութիւնը, ազատատենչ եւ ազ – գայնական հատուածը, զգուանք մի– այն զգաց այդ յանձնախումբին հան– դէպ, որ կեանքի կոչուած էր ոչ թէ արդարութիւն փնտռելու, այլ անմեղ– ներ զրպարտելով ու պատժել տալով իր անասնական վրէժխնդրական կիր– քերուն յագուրդ տալու համար:

Երկրորդ՝ Դուրեան յանձնախում – բը կը կեղծէ, երբ կ'ըսէ թէ ոստիկա – նութիւնն ու դատարանը պէտք ու – նէին «պարկեշտ քաղաքացիներու ա– ջակցութեան՝ «օրէնքի անողոք թաթը չարագործներու ուսին վրայ դնելու համար»: Պարկեշտ քաղաքացիները պէտք չունէին երբեք Դուրեան յանձ– նախումբի կասկածելի նիւթական օգնութեան կամ բարոյական քաջա – լերութեան, որպէսզի խղճի մտօք ի– րենց քաղաքացիական պարտականու– թիւնները կատարէին ոստիկանու – թեան եւ դատարանի հանդէպ: Ինչ – պէս դէպքերը չատ որոշ կերպով ցոյց տուին, Դուրեան յանձնախումբը մէջ– տեղ եկած էր անպարկեշտ քաղաքա – կիներու ախտը ծառայութենէն օգ – տուելու, զանոնք զրպարտութեանց ու կեղծ ցուցմունքներու մղելու, ա – մէն գնով ամբաստանել ու դատապար– տել տալու համար Դաշնակցական – ները: Դուրեան յանձնախումբը կեանք կոչուած էր ամբոխային զրգռու– թիւններ, փողոցային կռիւներ, հա– կադաշնակցական պոյքոթ առաջ բե– րելու, կրքի, առելութեան, զրպար – տութեան, կեղծիքի ու դաւի այնպիսի թանձր մթնոլորտ մը ստեղծելու հա– մար, որպէսզի մեծամասն դժուարա – նայ, նոյն իսկ անկարելի դառնայ ոս– տիկանութեան ու դատարանի գոր – ծը, արդարութեան գործը:

Երրորդ՝ Դուրեան յանձնախումբը կը կեղծէ, երբ կը հաւատացնէ թէ իր տարի ու կէսուան չարաչուք գոր– ծունէութիւնը «ոչ մէկ թաքուն ծալք ունի»: Եթէ այդպէս ըլլար, ինչո՞ւ ան ընդհ· խօսքերով միայն պիտի կերա– կրէր հանրութիւնը, ինչո՞ւ պիտի խուսափէր մանրակրկիտ հրապարա – կային հաշուետուութիւն ընելէ: Եթէ այդպէս ըլլար, ինչո՞ւ ան պիտի յա– մառէր իր անդամներու անուններն իսկ գաղտնի պահելու: Ո՞վ չի գիտեր թէ Դուրեան յանձնախումբի գործու– նէութիւնը ունեցած է չատ թաքուն ծալքեր, զորս ոչ մէկ պարագայի տակ կրնայ յանդգնիլ հրապարակ հանե – լու:

Այդ դաւադիր պարոնները չատ լաւ կը հասկնան, որ եթէ թիւեր, անուն– ներ եւ ուրիշ մանրամասնութիւններ հրապարակ հանէին, անմիջապէս պի– տի բռնուէին իրենց սուտին մէջ: Ա– տոր համար է, օրինակ, որ անոնք խուսափած են ոչ միայն իրենց ելեւէ– այսինքն՝ ծախքերու հաշիւը ներկա– յացնելէ հանրութեան այլ եւ նոյն իսկ իրենց մուտքի մանրամասնու – թիւնները տալէ:

Ցաւակցանք ուշագրաւ է, որ իբր ընդհանուր մուտք ցոյց տուած են 24.664 տոլար 15 սէնթ միայն. մինչ– դեռ տիրող կարծիքն այն է, թէ Դուր– եան յանձնախումբի ձեռքն անցած է 60.000 տոլարի չափ դումար մը:

Տարբերութիւնը, ինչպէս կը տես– նուի չատ մեծ է: Այդպիսի խոշոր կեղծիք մը Դուրեան յանձ – նախումբը ապահովաբար չպիտի կը – նար ընել, եթէ հարկադրուէր մի առ մի, քայլաքայլ քաղաքական թուէլու, թէ ուրկէ՞ եւ որքա՞ն դրամ է ստացած:

Ըստ երեւոյթին, մարդիկ իրենց մուտքի գումարը դիտմամբ չցեցու – ցած են 24.664 տոլարի, որպէսզի կա– րենան առորդ համապատասխան ալ պատրաստել ոչ – թաքուն ծախքերու հաշիւ մը եւ հարկ եղած պարագա – յին նոյն իսկ ներկայացնել կառավա – րութեան: Իսկ մնացած մօտ 35.000 տոլարի մուտքը ուրացած, ծածկած են, որպէսզի կարենան դիւրութեամբ պատրկելային թաքուն գործերը, զորս կատարած են այդ խոշոր գումարին միջոցով:

×

Կասկած չունինք, թէ Դուրեան յանձնախումբի«հրաժարական»ին առ– թիւ հրատարակուած «պաշտօնական յայտարարութիւնը» մեծապէս զար– մացուց ոչ միայն Դաշնակցական, այլ եւ «ճակատական» ընթերցողները, երբ անոնք այդ «յայտարարութեան» մէջ յանկարծ կարդացին, որ «Դուր– եանի դասը հետապնդելու համար» հաւաքուած ամբողջ գումարը եղած է միայն 24.664 տոլար 15 սէնթ:

Եւ ի՛նչպէս չզարմանային, երբ «մի– ացեալ ճակատ»ի բոլոր ուժերը, ա – մէնէն պահպանողական ռամկավար– ներէն սկսած մինչեւ ամէնէն կար – միր համայնավարները, ամբողջ տա– րի մը ահագին աղմուկ հանելէ,ամ – բողջ ամերիկահայ գաղութը իրար անցընելէ, ամէն տեղ«հրապարակային մեծ ժողովներ» սարքելէ, իրենց ա– մէնէն մոլեռանդ գործիչները Ամե – րիկայի մէկ ծայրէն միւսը ամիսներ – րով պտըտցնելէ, հրապարակային եւ մասնաւոր, յայտնի եւ գաղտնի հա – ւաքոյթներու մէջ ամէն տեսակ հան – դանակութիւններ ընելէ, իրենց հետե– ւորդներու կրքերն ու նախանձախնդ– րութիւնը մինչեւ վերջին աստիճան գրգռելէ յետոյ, յաղթած են հաւա – քել ընդամէնը միայն 24.664 տոլար: Մինչդեռ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը մեն – մինակ, առանց հրապարակային մեծ ժողովներու, առանց աղմուկի, առանց ամերիկահայ գաղութը իրար անցընելու չատ աւելի կարճ ժամա – նակուան մը մէջ կրցաւ հաւաքել աւե– լի քան 82.000 տոլար:

Արդ՝ ի՞նչպէս կ'ըլլայ, որ «հայ ժողովուրդը՝ կարեւէր խոցուած իր սրբելի առաջնորդին եղերական մահ– ուամբ, ոճրագործներու դէմ ալ լեց– ուած արդար զայրոյթով եւ վճռակա– նօրէն ու միակամ զօրավիդ կանգնած Դուրեան յանձնախումբին եւեւ»(ինչ– պէս որ կը հաւատացնէ մեզ Գալֆայ– եան վարդապետի ստորագրութիւնը կրող «պաշտօնական յայտարարու – թիւնը») հապճեպ կը հաւաքէ 24.664 տո– լար, մինչդեռ «դաւադիր խմբակ մը», որուն դէմ է ըստ իրենց՝ ամբողջ «հայ ժողովուրդը», դիւրութեամբ կը հա – ւաքէ աւելի քան 82.000 տոլար:

Երկուքէն մէկը.— կամ «ճակատա– կանները» պէտք է խոստովանին, որ իրենց հետ չէ եղած ու չէ ժողովուր– դը եւ իրենք եղած են ու են Դաշնակ– ցութեան զանգուածին հետ համեմա – տած՝ պզտիկ փոքրամասնութիւն մը, հետեւաբար սուտ են եղած եւ են ի – րենց բոլոր յոխորտանքները հայ ժո– ղովուրդը իրենց հետ ունենալու մա– սին, եւ կամ պէտք է խոստովանին, թէ իրենց հրապարակած 24.664 տոլա– րի թիւը կեղծիք մըն է, թէ իրենց հաւաքածը առկէ չատ աւելի մեծ է եւ թէ իրենք այդ կեղծիքը հարկա – դրուեր են ընել՝ հանրային հաշուե – տուութենէ խուսափելու եւ իրենց մուտքի գործերը հանրութենէն ծածկե– լու համար:

×

Որքան ալ մենք պզտիկ կարծիք մը ունինք «միացեալ ճակատ»ին թէեւ ու թիկունք եղող ամբոխի թիւի մասին, որքան ալ կասկած չունինք, թէ այդ ամբոխը ամերիկահայ գաղութի փոք– րամասնութիւնը միայն կը ներկայա– ցնէ, այսուհանդերձ չենք կրնար եր– բեք հաւատալ, որ «ճակատականնե– րուն» թափած գերագոյն ճիգերուն ամբողջ դրամական արդիւնքը միայն 24.664 տոլար է եղած, մանաւանդ երբ ի նկատի կ'ունենանք, որ «ճա – կատականներու» բանակին մէջ էին ա– մերիկահայ հարուստները: Չէ՞ որ Դաշնակցութիւնը քանդելու աննա – խընթաց պատեհութենէն օգտուելու համար՝ «ճակատականները» իրենց առաւելագոյն զոհողութիւնները ըրին եւ իրենց մամուլի մէջ ալ չծածկե – ցին այդ պարագան:

Մենք համոզուած ենք, որ «ճակա– տականները» ինքնինքին կը զրպար– տեն չարաչար կերպով, երբ կ'ուզեն հաւատացնել, թէ Հայոց պատմու – թեան մէջ իրենց համար եղած ամէ – նէն նպաստաւոր հոգեբանական մէկ չրջանին մէջ իրենց գերագոյն ան – նախընթաց ջանքերուն ամբողջ ար – դիւնքը եղած է միայն 24.664 տոլար, այն տեղ, Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը իրեն համար ամէնէն աննպաստ մէկ չրջանի մը մէջ՝ առանց մեծ ճիգեր ը– նելու կրցաւ հաւաքել աւելի քան 82 հազար տոլար:

Անկասկած «ճակատականները» եր– բեք այսքան չպիտի նուաստացնէին ինքզինքին, երբեք այսքան ողորմե– լի գումարով մը չպիտի ներկայանա– յին հանրութեան, եթէ հարկադրուած չըլլային այդ ընել՝ ծածկելու համար իրենց չատ մուտ գործերը, որոնք լոյս աչխարհ տեսնելով կրնային մեծապէս վտանգել իրենց գոյութիւնը:

Ցատկանչական չէ՞ միթէ, որ Դուր– եան յանձնախումբը չատաւ լուութիւն պահեց եւ որ եւ է հերքումի չհրատա – րակեց ոչ Դաշնակցական եւ ոչ ալ հա– մայնավար թերթերու դէմ, որոնք ա– միսներ չարունակ զանազան առիթնե– րով հաչիւ կը պահանջէին եւ կ'ըսէին թէ Դուրեան յանձնախումբին ձեռքն ինկած է աւելի քան 60.000 տոլ.: Եթէ իրականութիւնը այդ գումարէն այն– քան պակաս ըլլար, ինչպէս որ այժմ կը պնդեն, այն տեղն ինչո՞ւ այնքան երկար տեղն լուռ մնացին, ինչո՞ւ այսքան երկար լռելէ յետոյ ալ ու – րիչի մը միջոցով միայն կը յայտա – րարեն, թէ մինչեւ այժմ իրենց գաղտ– նի պահած եկամուտին ամբողջ գու– մարը եղած է 24.664 տոլար. ինչո՞ւ չեն ըսեր, թէ ո՞ր քաղաքէն եւ ո – րոնցմէ՞ որքան դրամ են հանգանա – կած եւ մէկ խօսքով՝ ի՞նչպէս է ե – ղեր, որ «միացեալ ճակատ»ի լեռը մուկ է ծնած:

Մինչեւ որ Դուրեան յանձնախում– բը չբարեհաճի հրատարակել ման – րամասն հաչիւը քաղաքէ քաղաք այն բոլոր անձերուն, որոնք զրամ ը – ւած են «Դուրեանի դատը հետապնդե– լու համար», դէմ այնպէս, ինչպէս որ ըրաւ Հ. Ց. Դաչնակցութեան Ա. – մերիկայի կեդրոնական Կոմիտէն «Հայրենիք»ի մէջ, հայ հասարակու– թիւնը իրաւունք ունի բացարձակա – պէս չհաւատալու Գալֆայեան վար– դապետի միջոցով Դուրեան յանձնա – խումբի հրատարակած «պաչտօնական յայտարարութեան»: Մինչեւ միանդամայն գոհացուցիչ հանրային հաչ– ուետուութիւն մը իր առջեւ ունենա – լը ամէն պարկեչտ հայ մարդ իրա – ւունք ունի մնալու այն հաստատ հա – մոզման մէջ որ՝

Ա.— Դուրեան յանձնախումբի ձեռ– քէն ինկած զրամը ոչ թէ 24.664 տո– լար է, այլ աւելի չատ աւելի մեծ գու– մար մը:

Բ.— Դուրեան յանձնախումբը պա– կաս է ցոյց տուած իր եկամուտը, որ– պէսզի կարենայ ծածկել իր դաւա – դրական գործունէութեան թաքուն ծալքերը:

Գ.— Դուրեան յանձնախումբը ի – րապէս չափազանց չատ քան ունի թաքցնելու հանրութենէն, երբ չի քաչուիր ինքզինքը ծանրագոյն կաս – կածներու տակ դնելով՝ խուսափիլ հրապարակային մանրակրկիտ հաչ – ուետուութենէ:

Դեռ կան ուրիչ ծանրակչիռ պա – րագաներ:

ԼԱԻԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

—•—

Վերջերս, իբրեւ մէկ նչանը ժա – մանակին, գրեթէ միեւնոյն տեղ լոյս տեսան երկու յօդուածներ, ո – րոնք համագործակցողները կը հրա – ւիրէին դէպի միութիւն: Ցօդուած – ներէն մին, որ կը կրէր «Լաւատե – սութիւն» խորագիրը, լոյս տեսաւ «Ֆրանսայի Համագործակցական »ին մէջ, իսկ միւսը «Վահ՝ կեանքէն» վերնագրով, զուիցերիական համա – գործակցական հրատարակութեան «Կենսոգնչաֆթ – Ֆօլքսպլաթ»ի մէջ:

Այս երկու յօդուածներուն հեղի – նակները արդարօրէն դիտել կուտան վերջին տարիներու ընթացքին յոռե– տեսութեան տարածումը եւ սպանու– թեանց յաճախակի դառնալը. ես պի– տի աւելցնէի,— յուսահատութիւնը, որ կարգ մը երկիրներու մէջ բնակ – չութեան լայն մասն է վարակած:

Վաղուան մութ հեռանկարները, դալիքը գնահատելու եւ նախատեսե– լու անկարելիութիւնը ստեղծեցին վախ մը կեանքէն, եւ վանեցին երբեմ– նի կենսուրախութիւնը:

Մարդկութիւնը կ'ապրի ոչ միայն մտաւոր, այլեւ բարոյական տագ– նապ մը: Մեր աչքերուն առջեւ կը մնան գոյութիւն ունեցող բաներու քանդումը: Մարդիկ կորսնցուցին ի– րենց երբեմնի հաւատքը. բայց չստեղ– ծեցին նորը, առանց որուն կեանքը գոյութիւն չունի: Կրօնք, պահպանո– ղականութիւն, ազատականութիւն եւ ընկերվարութիւն,— ամէն բան քան– դուեցաւ: Քաղաքական կուսակցու – թիւնները դարձան բաւական բազմա– թիւ, վարկազրկուեցան ու կարգ մը վայրերու մէջ բանի ուժով մեկու – սացուեցան հանրային կեանքէն ... Ազգերը դեռ եւս կը հաւատան կա– խարդիչ ուժին արտաքին միջոցներու որոնցմով կրնան դարմանել իրենց թե– րիները:

Ժամանակակից փճացումին գլխա – ւոր պատճառն է ազգային եւ միջազ– գային համերաչխութեան քայքայու– մը: Ժամանակակից տագնապէն չատ տարիներ առաջ, Ֆրանսացի փիլիսո– փայ եւ բանաստեղծ Կիւյեօ կը գրէր: — «Թերեւս աչխարհի մէջ չկայ ա – ռանձնական տիրութիւն, ոչ ալ անձ– նական հրճուանք. ամէն ինչ կապ – ուած է սիրոյ եւ տառապանքի խո – րունկ ու անտեսանելի ընդհանրակա – նութեան հետ»:

Բանաստեղծը իրաւունք ունի,— տեւական անձնական երջանկութիւն, հարստութիւն, դիրք եւն., չեն կր – նար գոյութիւն ունենալ՝ առանց բա– րեկեցութեան ամբողջ ազգին: Վեր – ջին յեղափոխութիւնները որքա՜ն հո– յակապ հարստութիւններ ու գահեր աւերեցին:

Հակառակ ասոր, ոչ ոք պէտք է ծայրայեղ յոռետեսութեան մատնո – ւի: Մարդիկ միշտ հակամէտ են թե – րագնահատելու լաւ ժամանակներու ներ ստացած էր դրքին հրատարակի– չէն, ինք չէր ցանկացած դողցողին տեղը եղած ըլլալ:

Գերման փիլիսոփայ Լայպնից հեղի– նակն է այն ծայրայեղօրէն լաւատես մտածումին թէ չարը այս աչխարհը կուգայ միայն բարիին ճամբան մաք – րելու համար: Առեւութիւնը կրնայ փոխակերպուիլ սիրոյ: Գէշը սովորա– բար կ'ընթանայ լաւին առջեւէն: Ասկէ եւ առածը թէ «որքան գէշ, այնքան լաւ»: Գէշ ժամանակ – ները կրնան լաւ ժամանակներ բերել, կը բաւէ որ մարդկային կամքը չտկա– րանայ եւ ուղղուած ըլլայ հասնելու, ընդհանուր ճիգերով, բարքերու եւ նիւթական աւելի բարձր մակարդա – կի:

Բանաստեղծը կ'ըսէ.— «Նոր կեան– քը կը ծագկի աւերակներուն վրայ»:

Կեանքին անտեսական եւ այլ պայ– մանները կախում ունին ոչ միայն ար– տաքին պատճառներէ, այլ եւ անոնք երեւան կուգան որպէս արդիւնքը մեր գործունէութեան: Դրամատիրութիւ – նը երեւան ելաւ ոչ այնքան տարերայ– նօրէն, որքան իբրեւ հետեւանք այն իրողութեան որ անչատ խմբակներ ու անձեր զայն գտան չատ յարմար: Ճա – մադրամակցականը ծագելուցաւ որպէս հակագործունէութիւն դրամատիրու – թեան՝ խումբ – խումբ մարդոց կող– մէ, որոնք կամովին ու համերաչխա– բար կապուած են իրարու:

Որպէսզի համագործակցականու – թիւնը յաղթանակէ, պէտք է ամրաց– ուած ըլլայ ոչ միայն ընդհանուր ճի– գերուն հիմերուն վրայ, այլ եւ՝ սի – րոյ, հաւատքին եւ յոյսին վրայ: Սէ– րը կը մտեցնէ մարդիկը, հաւատքը նեցուկ կ'ըլլայ կորովին եւ խանդա – վառութիւն կը ստեղծէ, իսկ յոյսը կը լուսաւորէ կեանքի ծանր ուղին:

Իտալացի ծանօթ գործիչ Մածծինի զանգուածները կը հրաւիրէ հաւատքի ու զատարկութեան՝ համագոր – ծակցականի ճամբով, իսկ երջանկու– թիւնը կը բաղդատէ արեւին հետ, որ, երբեմն, իր ճառագայթներով, կը չեր– մացնէ յոգնած ճամբորդը եւ անոր ցոյց կուտայ ուղիղ ճամբան:

Իտէալը միշտ հեռու է. բայց ան կը ծառայէ իբրեւ ուղեցոյց առաջ՝ մարդկութեան համար: Ներկայիս ծանր ու փոխանցման ժամանակաչրջ – ջանին, համագործակցողները պէտք չէ որ կորսնցնեն իրենց հաւատքը՝ ի– րենց ուղիղ գործին նկատմամբ, որ չատ աւելի թեթեւ կերպով կը զգայ տագնապը, քան դրամատիրական հաստատութիւնները: Անոնք պէտք չէ որ կորսնցնեն աւելի լաւ ապագայի մը յոյսը եւ իրենց համագործակցա – կան ոգին պէտք է ամուր ըլլայ:

Կեանքի նոր ձեւերու ստեղծման մէջ, պէտք է տիրակալէ ոգին, եւ ոչ թէ նիւթը:

Համագործակցականը կոչուած է ոգեւորելու երիտասարդ սրտերը:

ՓՐՈՖ. Վ. ՏՈՏՈՄԵԱՆՑ

ԵՐԳԻՄԱՆԻ

ՀՆԶԱԿԵԱՆՆԵՐԸ

—•—

Ինչպէս որ Զուիցերիոյ մէջ Գեր – մաներէն, Ֆրանսացիք եւ Իտալացիք կը կազմեն դաչնակցական պետութիւն մը, անանկ ալ Հայաստանի մէջ Դաշ– նակցականները, ռամկավարներն ու հնչակեանները կը կազմեն դաչնակ– ցական ազգութիւն մը, ազգային բո – լոր հարցերու մէջ միացնպատմական ինք– նուրոյն:

Այն օրուընէ երբ գոյութիւն ունին այս կուսակցութիւնները, տեսնուած չէ համազգային հարց մը, որ տեղ մը ճամբայ ինկած՝ անարգել իր նպա – տակին դիմած ըլլայ:

Կուսակցութիւն մը ազգին համար բան մը կը չինէ, բայց անկարելի է որ այդ չինուած բանը գործադրութեան դրուի, ինչքան ալ օգտակար ըլլայ, ոչ, պէտք է միւս երկու կուսակցու – թիւններուն առջեւէն անցնիս, անոնք ալ ձեռքերը չինուած բանին վրայ չը– փեն, որ վաւերական սեպուի:

Չինուորագրութիւնը այն միակ հարցն էր, որ սխալմամբ կը կարծէի թէ համազգային պիտի ըլլար ու բո – լոր կուսակցութիւնները իրենց քի – թերը վեր բռնելով, թող պիտի տային որ այս հարցն անարգել անցնէր իր գործին երթար:

Բայց այդպէս չեղաւ:

Երեւանի մէջ Թրքահայ զինուորագիր առեան մը կայ, որուն անդամները, արեւմտահայ խորհուրդէն բխեալ, կազմուած էին Դաշնակցականներէ եւ ռամկավարներէ:

Ու հնչակեաններ չկային:

Տէր, դու փրկես ազատես...

Ֆիքհնտիմ, սա հնչակեանները որոնք գրպանի փոչիի նման չէրքես՝ չեն ե – րեւար, հրապարակ իջան ու պահան–

Ջեցին զինուորական առեանին մէջ տեղ մը:

— Տեղ չունինք, ըսին:

— Ինչո՞ւ:

— Վասնզի ձեր կուսակցութիւնը ընդամէնը 17 հոգիէ կը բաղկանայ:

Այս ըսելով, հնչակեանները եան դարձան ու պոռացին.

— Պրոլետարներ բոլոր երկիրներու միացէք:

Միացան:

Ու դեռ 17էն բան մըն ալ պակաս դուրս եկաւ: Ասոր վրայ դացին եկան, եղածին բան մըն ալ գարկին, վերջա– պէս իրենց Թիւը 17ի հասցնելով տեղ պահանջեցին եւ... ստացան:

×

Իսկ ես կը րողոքեմ:

Հայ ազգը երկու միլիոն է. 17ը եր– կու միլիոնին մէջ 117.710 անգամ կայ ու դեռ ատան ալ կ'աւելցնայ. եթէ ատան եւ եօթնոց կուսակցութիւն մը իրաւունք ունենայ տեղ մը պա – հանջելու, այն ատեն պիտոյ առեանը պիտի բաղկանայ 117,710 անդամներէ եւ տասը փոխ անդամնե– րէ: Թող տալով որ այսքանը միայն գրելով գրաղին, նախ գրիչ չի բաւեր, երկրորդ՝ իրարու ճակատ մէկնողներ, մեր դէմ պիտի ունենանք ծերեր, կա– նայք ու երախաներ... միայն:

Այս օրէնքին հիման վրայ ի՞նչ կը– սէք ինձ, որ վազն իսկ երթամ անձ– րջոց, քեռիիս, փեսայիս, քաւորիս կինները ծեծեմ ու հինգ քոյրերս հետ վաթսունոց կուսակցութիւն մը կազմեմ ու առեանին առջեւը գալով երկու տեղ պահանջեմ:

—Ա,պիտի ըսէք խելքը գլխին մարդ չունիս:

— Մարդ չունին, քեզի ինչ. մարդ չունիմ՝ ձոզ կը անկեմ առեանին մէջ կը դառնամ, տեղը խմ չէ՞, ինդիրը սկզբունքին վրա՞յ է թէ մարդուն:

×

Ի տես կուսակցութեան մը այս անձնուրաց աչխատասիրութեան, մտքս կուգայ հետեւեալ միջադէպը, որ վերջերս փոխարէն կ'ուզեմ պատմել:

Այգեպէր մը երկու մշակ վարձե – լով, այգին փորելու կը ղրկէ: Կէսօ– րին այգին գալով, կը տեսնէ որ այգին բնաւ փորուած չէ եւ մշակները իրար– մէ քանի մը քայլ հեռաւորութեամբ կռնակնուն վրայ պառկած երկինք կը նային:

— Ի՞նչ ես ըրեր այսօր, կը հարցնէ այգեպէրը՝ մօտենալով առաջին մշա– կին:

— Ոչինչ, կը պատասխանէ մշակը, առանց ծածկելու:

— Դուն ի՞նչ ես ըրեր, կը հարցնէ այգեպէրը երկրորդ մշակին:

Սա, որ չէր լսած թէ ի՞նչ պատաս– խաներ էր իր ընկեր մշակը, կը պա– տասխանէ.

— Տէր, իսկ ես կ'օգնէի ընկերոջս:

ԼԵՌ ԿԱՄՍԱՐ

ԿԻՆԸ՝ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

—•—

*Լոնտոնի Նիւզ Քրոնիքլը կը գրէ.— Թուրքիոյ հանրապետութիւնը չբաւա– կանացաւ միայն երիտասարդութեան համակրանքը չահելով: Ֆաչական կա– ռավարութիւնները եւս ըրին այդ բա– նը: Բայց, Թուրքիա չահեցաւ նաեւ կիներու գործակցութիւնը: Թուրքիոյ մէջ բոլոր դները կիներու առջեւ բացուած են: Կիները Թուրքիոյ մէջ՝ քաղաքական, տնտեսական եւ այլ մարզերու վրայ, այրերու հաւասար, իրաւունքներ կը վայելեն: Նոյն իսկ ես տեսայ որ չատ մը տեղեր, քաղա– լերութեան համար, կիները այրերէն կը նախընտրուին: Մի՛թէ մղումի պէտք ունի երիտասարդութիւնը: Ես տեսայ զպրոցական աղջիկներ, որոնք հասուն բանախօսի մը համարձակու– թեամբ, հինգ հազար հոգիի առջեւ ճառ կը խօսէին: Գիւղում մէջ փաստա– բանուհիի մը հարցուցի թէ դատա – ւորները իրեն ցոյց կուտա՞ն այն յար– գանքը, զոր կ'ընեն իր այր պաչտօնա– կիցներուն: Ժպտակից զարմանքով նայեցաւ ինձի ու ըսաւ.— «Հարկաւ կը յարգեն, ինչո՞ւ չյարգեն»: Այս օ– րիորդը, որուն մեծ մայրը դեռ եւս ծածկուելով կ'ապրի, իսկ մայրը հա– զիւ տասնեակ մը տարիներէ ի վեր չարշափը նետած է կռնակէն, կը զար– մանար որ կատարուած փոփոխու – թիւնները իրեն չափ բնական չեն գտ– ներ: Թէեւ Անատոլուի ներքնամասե– րուն մէջ կիներու կէսէն աւելին դեռ եւս չարչաֆի կը կրեն: Բայց, ասոնց մեծ մասը կը սպասեն կառավարու – թեան աղաչանքին՝ կռնակնուն նե– տելու համար այդ ծածկոցները: Այն– թապէ պարզունակ կնոջ մը հետ ըն– դհակառակ ճամբորդութիւն մը կատա – րեցի: Որովհետեւ մեր կառաբաժնին մէջ այրեր չկային, կինը իր քօղը վեր–

ՈՒՄԱՆ ՅԱՅՍՄԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

(Հարմարավետ ոտքերու համար)

=•=

Իսկ ինչպե՞ս կրնայ ուրիշ մարդ մը ինծի համար ճշդել թէ ինչ է ինծի համար երջանկութիւն։ Ես ինքս պիտի չկարենամ ինծի համար ճշդել, թէ ինչ է

տուի: Պարագաներ կան երբ արտաքսուած մարդ մը աւելի քան տասը տարի անցուցած է բանտին մէջ:

Մարդիկ կը դատապարտուին հակառակ պատժական օրինագիրքի 64րդ յօդուածին որ կը վերաբերի կամքէ անկախ պարագաներու (Force majeure): Այսպէս պետութենէ զրկուած փախստականը որ արտաքսման հրաման ստացած է, կը մնայ կախարդական շրջանակի մը մէջ, որմէ ազատում չկայ:

Ականերեւ են պետութեան կրած վնասները այսպիսի դրութենէ մը: Այս կարգի բազմաթիւ մարդոց երկարատեւ բանտարկութիւնը բաւական ծախք կը պատճառէ երկրին: Վերջերս ընդհանուր դատախազը յիշեց պարագան օտարականի մը որ 29 անգամ դատապարտուած էր արտաքսման հրամանի մը համակերպած չըլլալուն համար եւ 8 տարի 9 ամիս բանտարկուած էր, պետութեան արժէքով 28368 ֆրանք:

Թէ չատ մը Ֆրանսացիներ իրենք ալ կ'ըմբռնեն այս դրութեան չարիք – ները, կ'երեւայ այն յօդուածներէն որոնք պարբերաբար լոյս կը տեսնեն մամուլին մէջ եւ այն ջանքերէն որ կը կատարուին երեսփ. ժողովին ընդունել տալու համար նոր օրինագիծ մը Հունգարու, Հայերու եւ ուրիշ հայրենազուրկ գաղթականներու համար:

Եթէ նոյնիսկ այս օրինագիծը օրէնքի վերածուի, չպիտի լուծէ աչխա – տանքի արտօնագիրներու ընդման պատճառած դժուարութիւնները եւ ոչ ալ պիտի փարատէ անօթութեան ուրուականը, օգնելով փախստականներուն ինքնաբաւ դառնալուն:

Գերմանիա ակաւ ևոր մարտահրաւէր չիներ

Պերլինէն կը հեռագրեն թէ ծովապետութիւնը ամէն միջոց ձեռք առած է, գերմանական նաւատորմը վերակազմելու եւ անգլիականին 35 առ հարիւր համեմատութեան հասցնելու համար, համաձայն Լոնտոնի պայմանագրին: Որոշուած է մինչեւ տարուան վերջը չինել հետեւեալ մարտանաւերը.— 1. երկու զրահապատ յածանաւ, իւրաքանչիւրը 26,000 թոն տարողութեամբ.— 2. երկու յածանաւ՝ իւրաքանչիւրը 10.000 թոն տարողութեամբ.— Գ. 16 թորփիլահաս՝ 1625 թոնոց.— Դ. 28 սուզանաւ, 20ը 250, 6ը 500, երկուքը 750 թոն տարողութեամբ:

Այս չինութիւններէն դուրս, նաւային մասնագէտները ծրագիրներ կը յօրինեն, ուրիշ մարտանաւեր չինելու համար 1936ին: Ամէն միջոց ձեռք առնուած է որպէսզի գերմանական նաւատորմը կարելի եղածին չափ չուտով հասնի 35 առ հարիւր համեմատութեան:

Դիւրութիւն՝ գինուորդու հպատակներու

«Ժուռնալ»ի մէջ կը կարդանք.— Օտարական մը որ առնուազն երկու տարի բնակած է Ֆրանսայի մէջ եւ գինուորութիւն չէ ըրած իր ծննդավայրին մէջ, կրնայ եթէ ուզէ Ֆրանսական հպատակ դառնալ, իր գինուորութիւնը կատարել մայր երկրի մէկ զօրամասին մէջ, առանց հարկադրուելու արձանագրուիլ օտար լեգէոնի մէջ: Ասոր համար պէտք է ներկայանայ նախ դատական նախարարութեան եւ յայտնէ իր բաղձանքը. Այն ատեն կրնայ հրապատակ արձանագրուիլ չատ արագ եւ առանց օրինական ծախքերու, պայմանաւ որ յարմար դատուի գինուորագրութեան թիւիչին կողմէ եւ յանձն առնէ ծառայել առ նուազն երեք տարի: Թեկնածուն պէտք չէ անցած ըլլայ 36 տարեկանը:

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՆՈՐՈԳՈՒՄԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՅԼ (Ծառագած).— Այն օտար աչխատաւորները որոնց թղթածրարները յանձնուած են 21 Rue Edmond - Rostand, փոխան ընկալագրի, պէտք է ներկայանան անձամբ կամ փոխանորդի մը միջոցաւ, հետեւեալ կարգով.—

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 8 ՅՈՒԼԻՍ.— Ժամը 8էն 11 թիւ 1էն 3000, ժամը 14էն 17 թիւ 3000էն 5880:

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 9 ՅՈՒԼԻՍ.— Ժամը 8—11 թիւ 5881էն 6300, ժամը 14—17 թիւ 6301 — 6877:

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 10 ՅՈՒԼԻՍ.— Ժամը 8—11 թիւ 6878—7200, ժամը 14—17 թիւ 7201—7499:

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, 11 ՅՈՒԼԻՍ.— Ժամը 8—11 թիւ 7500—7600, ժամը 14—17 թիւ 7601—7700:

ՈՒՐԲԱԹ, 12 ՅՈՒԼԻՍ.— Թղթածրարները պէտք է յանձնեն այն օտարականները որոնց մականունները կը սկսին M. տառով:

ՇԱԲԱԹ, 13 ՅՈՒԼԻՍ (առաւօտ).— Յանձնում տպագիր հարցաթերթերու (Թղթածրարներու կազմութեան համար) այն օտարականներուն որոնց մականունները կը սկսին N. տառով եւ որոնք դեռ չեն յանձնած իրենց թղթածրարը:

ԱՑՍՈՒՀԵՏԵՒ ՊԱՐԶԱՊԷՍ ՊԻՏԻ ՉՆՉՈՒԻՆ ԹՂԹԱԾՐԱՐՆԵՐԸ ԱՑՆ Օ – ՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՈՐ ՉԵՆ ՆԵՐԿԱՑԱՆԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒԱԾ ՕՐԸ:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵՏԵԼԱՆԻՒՈՎ

Երկուշաբթի օր հեծելանուորդները կոպեցին Ֆրանսայի չրջանին ամէնէն մեծ հանգրուանը՝ Պելֆոռ – Լվիան (320 քիլոմեթր): Այս տաժանելի արչաւը ըստ կարգադրութեան բաժնուած էր երկուքի, առաջինը՝ Պելֆոռ – Ժրնեւ (262 քիլոմեթր), ուր հեծելանուորդները մեկնեցան առաւօտեան ժամը 4.30ին, իսկ երկրորդը՝ Ժրնեւ – Լվիան (58 քիլոմեթր):

Երբ մեկնումի ազդանչանը արուեցաւ, Պելֆոռէն տասը քիլոմեթր հեռու սկսած էր արդէն մենամարտը՝ Ֆրանսացի, պելճիքացի եւ իտալացի մրցորդներու միջեւ:

Առաջին կէս հանգրուանին 10 քիլոմեթր մնացած Ֆրանսացի Մօրիս Արշամպօ փախուստ տալով մինակ կը հասնի Ժրնեւ, որուշուած մենակէտը, իսկ մրցորդները մէկ վայրկեան առաջ: 262 քիլոմեթր ճամբան կտրած էր 8 ժամ 21 վայրկեան, 22 երկվայրկեան (Ժամական 31 քիլոմեթր 354), իսկ երկրորդ կը հասնի պելճիքացի տը Գալուվէ:

Երկրորդ հանգրուանը՝ Ժրնեւ – Լվիան մրցումը որ ժամական հաչիւով իրար հետապնդելու յատկացուած էր, կը չահի իտալացի Ռաֆաէլ տի Փաքօ, 58 քիլոմեթր ճամբան կտրելով 1 ժամ 37 վայրկեան 24 երկվայրկեանէն (ժամական 35 քիլոմեթր 728): Երկրորդ կը հանդիսանայ Ֆրանսացի Անթօնէն Մանեը, 2 երկվայրկեանի տարբերութեամբ:

Մրցումը լքեցին երեք աչխարհահռչակ սպանիացի հեծելանուորդներ՝ Վէնսէն Թուրիէպա, Էսքուէրա եւ Գանարտօ, իսկ Ֆրանսացիներ՝ Ժանվիէ եւ Լըրուքս, իտալացի՝ Գօրալինի:

Երէկ, երեքշաբթի հեծելանուորդները հանգստացան Լվիանի մէջ, կտրելու համար Ալպեան լեռներու հանգրուանները:

Ընդհ. դասաւորման մէջ չատ մեծ փոփոխութիւններ եղած են եւ դեռ պիտի ըլլան, որովհետեւ ամէնից վերջն է որ կը սկսի բուն մրցումը, խլելու համար «դեղին չապիկը», զոր մինչեւ հիմա կը կրէ պելճիքացի Ռ. Մաէս: Հ. Ս.

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂԱՎ

Վ Ր Ի Պ Ա Կ.— Երէկուան «Յառաջ»ի մէջ սպրդած են հետեւեալ սխալները.— 1. Մամուլ բառակային մէջ՝ «Ֆրանսական համերաչխութեան» վարիչին անունը պիտի ըլլայ ԺԱՆ – ՌԸՆՕ, (տպուած էր ՌԸՆՕ – ԺԱՆ):— 2. Բ. էջ, Ամերիկայի Թղթակցութեան մէջ, Զանգպարեան պիտի ըլլայ ՋԱՆԳԱԼԵԱՆ.— 3. Դ. էջ, Կ. Խաչի չնորհակալիքին մէջ, Տէր եւ Տիկ. Սահֆանոսեանի նուէրը՝ 500 լ.:

ԴՐԱՄ ՓԱՅՃՆԵԼՈՒ ամբաստանութեամբ ձերբակալուեցան 20 պելժեր, որոնց ինը կիներ են, Գերմանիոյ սահմանագլուխին վրայ: Իրենք ալ բանտարկուեցան, բայց գլխաւորէն որ յաջողեցաւ փախչիլ: Հոլանտական սահմանագլուխին վրայ եւս ձերբակալուեցան Սպանիացի մը եւ հոլանտացի ընտանիք մը:

ՐԻՈՒՅ ՊԼԱ, որ արտասահման կը բնակէր տասը տարիէ ի վեր, դատապարտուած ըլլալով քէմալական իշխանութեան կողմէ, Թուրքիա վերադարձաւ չնորհիւ ընդհ. նեղման: Ամթաթիւրք (Մ. Քէմալ) իր 1927ի վերջօրեայ պատմական ճառին մէջ, որ նոր Թուրքիոյ աւետարանը կը կազմէ, նախկին վարչապետը հռչակած էր «ժողովուրդի թշնամի թիւ 1»:

ՅՈՒԼԻՍ 14ի ՅՈՑՑԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻԻ, ներքին նախարար Պ. Փանհօն երէկ նախարարական խորհուրդին ներկայացուց իր ծրագիրը, բարեկարգութեան պահպանման մասին:

Ց.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» Կոմիտէի ընկերական ընդհանուր ժողովը ՅԵՏԱԶՈՒԱԾ է այս Ուրբաթ, (Յուլիս 12) երեկոյեան ժամը 8.30ին, 32, Ave. Gobelins սրճարանի վերնայարկը:

Օրակարգ.— Շրջանային ժողովի օրակարգի քննութիւն:

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՊԱՐԱՆՑԻԿ-ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ 21 ՅՈՒԼԻՍԻՆ ԺԱՄԸ 15ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

PALAIS du BOIS de BOULOGNEԻ ՄԷՋ

(Avenue de Madrid)

Հաղորդակցութիւն.— Porte Maillotէն առնել Jardin d'Aclimatationի պարտէզին ուղղութիւնը, պարտէզին գլխաւոր դռան անմիջապէս դուր:

ԸՆՏԻՐ ՈՒ ՀԱՃԵԼԻ ՃԱՋ:

ՇԱՏ ԱԺԱՆ ՊԻԻՖԷ Կ. ԽԱՉԻ ԿՈՂՄԷ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԱԾ:

Հաճելի անակնկալներ, երգ, պար եւ զանազան խաղեր:

Մ Ո Ւ Տ Ք՝ 5 Ֆ Ր Ա Ն Ք:

Աստուածաչունչի Թարգմանութեան 1500ամեակը

ՍԷՎՐԱՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ ՀԱՅ ԿՐԹԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

14 ՅՈՒԼԻՍ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՅԵՏՈՅ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Նախագահութեամբ՝ ՎԱՀԱՆ Ա. ՔՀՆՑ. ԽՈՅԵԱՆԻ

կը խօսին՝ Պ. Պ. ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ եւ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

Գեղարուեստական բաժին.— Երգ, արտասանութիւն եւ այլն.:

Հայ Արիները իրեն սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն սիրուն խաղերով եւ անակնկալներով: Նոյնպէս տեղւոյս նորագիր հայ Արիները իրենց երդման արարողութիւնը կը կատարեն:

Մուտքերու մասնակցութեան համար 3 ֆրանք

Յայտ.— Շոգեկառք՝ կար տիւ Նօրէն 13.30, 14.35, 14.45 իջնել Սեվրան:

ԳԱՑԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant: H. STEPHAN

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Loterie NATIONALE

8ՐԴ ՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՅՈՒԼԻՍ 20ԻՆ

ՅԱՌԱՋԻ ընթերցողներուն խնդրանքին վրայ, հրապարակ հանած ենք ՓՐԱՆՆՍ. ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԻ ՄԿԿ ՏԱՆՆԵՐՈՐԴ տոմսեր, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են ՅԱՌԱՋԻ խմբագրութեան մօտ):

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակները կ'արժեն 10 ֆրանք:

Տպգր. ծախք 1 »

11 ֆրանք:

Գաւառի ապսպրանքի համար ղրկել 2 ֆրանք աւելի:

Արտասահմանեան » » » 4 » »

(Յանձնարարուած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **„HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

BULLETIN MENSUEL (Ամսօրեայ Տեղեկաթուղթ)

de la Ligue de Défense Générale

159, Rue Lafayette, PARIS (10)

Հիմնադիր – Տնօրէն՝ **B. WAHÉ**

Իրաւագիտական խորհրդական

Հեռագրական հասցէ՝ Ligdefgen – PARIS, հեռաձայն Nord 68-02

Պատիւ ունինք ծանուցանելու մեր ընթերցողներուն թէ՝ «BULLETIN MENSUEL»ը հրապարակ կ'ելլէ ամէն ամսուան 15ին: ՅՈՒԼԻՍ 14ի տօներու առթիւ, յաջորդ թիւը հրապարակ կ'ելլէ ՅՈՒԼԻՍ 13ին, պատկերազարդ եւ նոր բովանդակութեամբ:

կարեւոր յօդուած մը ԱՄՈՒՄՆՈՒԹԵԱՆ համար տրուած խոստմանց իրաւագիտական արժէքի եւ խզման պարագային՝ պահանջուած հատուցմանց մասին:

Մէկ թիւը 1 ֆր. 25:

Բաժանորդագրութեան պայմաններն են.—

	Մէկ տարի	Վեց ամիս
Ֆրանսա	15 ֆր.	8 ֆր.
Արտասահման	20 ֆր.	12 ֆր.

ՄԱՆՕ.— Կը վերյիշեցնենք մեր ընթերցողներուն որ «Bulletin Mensuel»ը բոլորովին անկախ թերթ մըն է եւ մեր նպատակն է՝ Հայերը ծանօթացնել Ֆրանսացիներու եւ օտարներու եւ պաշտպանել հայ գաղթականներուն տրուած իրաւունքները:

Կը ծախուի գլխաւոր լրագրավաճառներու եւ գրավաճառներու մօտ:

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ, ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ, ԿԱՐՈՒԻՉՆԵՐՈՒ, ՍԻՓՐԻՉՆԵՐՈՒ. ԹՐԻՔՕՓԼՕՉՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ:

achat, vente, échange et reparation

HOVANNESSIAN

INGENIEUR E.M.I.

14. RUE DU SOLEIL. PARIS. XX. METRO: PLACE DES FETES

r.c. seine 379.489 TEL.: MENILMONTANT 41.67 c.c.p. paris 171738

MOTEURS ELECTRIQUES

pour machines à coudre, tricoteuses, bobineirs et toutes machines

RESISTANCE

pour chauffages, indéfrisables etc.

ANTIPARASITAGE DES MOTEURS

ETUDES ET DEVIS GRATUITS SUR DEMANDE

machines à coudre d'occasion, — on demande correspondants, province et étranger

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՇԱՐՑՈՒՑԻՔ
ՓՏՏՈՒՑԻՔ
ԵՒ ԴՆՈՒՑԻՔ

ՐԱՔԻ ՏԻԻԶ
ԱՐԴԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶՄՈՒԻՐԻՉ
ԱՆԱՐԱՑ
ԱԽՈՐԺԱՐԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէյֆ կուտայ:

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱԲԻԲԼԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-80

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart (Seine)**

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԷՆՆԷՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Crequi

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

— Զգիտեմ:

— Սամավարը եփ է գալիս:

— Բերեցէք:

Նա մտաւ սենեակը:

Սպասաւորը մի քանի րոպէից յետոյ սամավարը ներս բերեց, դրեց սեղանին վրայ եւ լուռ դուրս գնաց: Օրիորդի տրամադրութիւնը, կարծես, նրա վրայ եւս ճնշում էր գործում:

Նա բացատրեց յատակի վրայ ընկած անուշկիներից մէկը, միւսը, նայեց չամպանի մէջ, նայեց ճանապարհորդական զամբիւղի մէջ, որտեղ դրած է թէյը: Շաքարն էլ անհետացել էր նրա աչքերից: Բիչողութիւնը դաւաճանում էր նրան: Վերջապէս գտաւ միեւնոյն փոքրիկ անուշկի մէջ, ուր տանն անդամ նայել էր: Սկսեց թէյ պատրաստել: Գործը փախչում էր նրանից. ձեռքերը չէին խոնարհում. ջուրը վաթսում էր, բաժակը ցած էր ընկնում, աղմուկ էր բարձրացնում: Հազիւ կարողացաւ նա տաք ջրով լեցրած թէյամանը սամավարի վրայ դնել: Գլուխը զարձեալ պտտում էր: Նա հեռացաւ, նստեց լուսամուտի պատուհանում եւ ձեռքը նեցուկ տալով գլխին, սկսեց անխորհուրդ կերպով նայել դէպի պարտէզը: Արտասուքը հեղեղի նման թափւում էր նրա խոշոր աչքերից եւ զովացնում էր բորբոքուած սիրտը...:

Կից սենեակում արդէն զարթել էին: Մանկահասակ տիկինը վեր էր կացել, իսկ նրա երիտասարդ ամուսինը դեռ պառկած էր մահճակալի վրայ:

— Դէ վերկաց,— չոտպեցնում էր նրան տիկինը,— վերկաց, լուացուիր, հագնուիր, դու այս առաւօտ պէտք է ներկայանաս քո մեծաւորին:

— Դա մի այնքան չոտպելու գործ չէ,— պատասխանեց երիտասարդը, աւելի ամուր կերպով փաթաթուելով ամառուայ վերմակի մէջ:— Էգուց էլ կարող եմ ներկայանալ:

— Այստեղ մեծաւորները, երեւի, խիստ պահանջողներ են,— նկատեց տիկինը:

— Իսկ ես խիստ պահանջը հեչտութեամբ չեմ վճարում,— ասաց ամուսինը:

Տիկինը, կարծես, ամուսնի յամառութիւնը պատժելու համար, վառեց մի բարակ պապիրոս, սկսեց ծխել: Ամուսինը այդ նկատելով, սկսեց աղաչել նրան.

— Թող տուր, ի սէր Աստուծոյ, քանի անդամ ասել եմ քեզ, որ թէյից առանձ չծխես: Դու ամբողջ գիշերը անհանգիստ էիր, զարձեալ հազում էիր:

Տիկինը ուշադրութիւն չդարձրեց եւ, ամուսնուն աւելի չկրքացնելու համար, մօտեցաւ նրա մահճակալին, ընկաւ նրա կուրծքի վրայ, ասելով.

— Ես քո բժշկութեանը չեմ հաւատում, չեմ հաւատում: Այդ միջոցին նա աւելի սաստկութեամբ ներս քաշեց պապիրոսի ծուխը եւ ապա իր դուրս նետ չրթունքների միջից փչեց երեսատրճի խիտ մազերի վրայ, որոնք կորան մուխի մէջ:

— Այդ ի՞նչ երեխայութիւն է,— ասաց երիտասարդը, եւ գլուխը վեր բարձրացնելով, իւր մանկահասակ կնոջ անմեղ չարութիւնը վարձատրեց ջերմ համբոյրներով:

Դրանք այն ամուսիններից էին, որ մինչեւ մահ, մինչեւ խորին ծերութիւն ապրում են իրանց ամուսնութեան մեղրամիսի մէջ: Արդէն հինգ տարի էր, որ միասին էին ապրում, իսկ այսօր, կարծես, առաջաստի առաջին գիշերուան պատւոյը լինէր նրանց համար:

Երիտասարդը բժիշկ էր: Նա ընտրել էր ծառայութիւն կայսրութեան այդ հեռաւոր անկիւնում ոչ թէ այն նպատակով, որ ծառայութիւնը այսպիսի խուլ տեղերում առաւելութեամբ էր վարձատրւում, ոչ, այլ նա աւելի բարոյական վարձատրութիւն էր սպասում այստեղ: Նրան մի առանձին բանութիւն էր պատճառում բժշկել դատապարտեալներին,— այդ հօր, մօր, բարեկամների խնամատարութիւնից զրկուած թշուառներին:

Նրա մանկահասակ կինը նոյն մարդասիրական զգացմունքն ունէր: Նա այն բարեսիրտ ու խելացի կիներից էր, որոնց նմանները խիստ հազուագիւտ են լինում ամուսնական կեանքում,— որոնք չեն ձգտում հաճոյանալ տղամարդին միմիայն կանացութեամբ, որոնք չեն բաւականում օգնել նրան, բաժանել նրա հոգսերը, մի միայն խնայող, տնտես եւ լաւ տան տիկին լինելով,— այլ որոնք պաշտում են տղամարդի խելքները, նրպատուում են նրանց իրագործունէութեան մէջ եւ մշտարթրթռք զգութեան մէջ են պահում նրա հոգին իւր բարձր, մարդասիրական գաղափարներով: Այսպիսի լծորդութեան մէջ կինը դառնում է այն գերագոյն ոգին, որից միշտ ներշնչուած է լինում տղամարդը, այսպիսի լծորդութեան մէջ տղամարդի եռանդը երբեք չէ մեռնում:

Դեռ եւս օրիորդ էր նա, դեռ եւս նոր էր ծանօթացել իւր ապագայ ամուսնացուի հետ, սկսեց բժշկական դրքեր կարդալ, յաճախել հիւանդանոցները եւ ներկայ դառնալ անդամահատական գործողութիւնների: Պատերազմի ժամանակ մտաւ նա «գթութեան քոյրերի» հասարակութեան մէջ, եւ զնդակների ու ռումբերի տարափի ներքոյ՝ փաթաթում էր վիրաւոր զինուորների վէրքերը: Այստեղ նա նորից հանդիպեց իւր ամուսնացուին, այստեղ սիրեց նրան եւ սիրուեցաւ:

Ոչ եկեղեցական եւ ոչ քաղաքական ամուսնութեամբ կարդուած չէին նրանք: Նրանց կապում էր մարքերի ճգտումների եւ գաղափարների համաբաշխութիւնը: Բնութիւնը նոյնպէս պատրաստել էր նրանց ամուսնութեան համար այն չաղկապով, որ կոչւում է բնական կապ.— զաւակներ չունեցան նրանք: Զաւակը սիրոյ աւելի հաստատուն կապն է ամուսինների մէջ, մանաւանդ այն դէպքում, երբ օրէնքը չի կապում նրանց:

Հետաքրքիր պատահարները պարբերեցին նրանց մի զաւակ, թէեւ ի նրանց արիւնից չէր: Դա այն օրիորդն էր, որ, միւս սենեակում նստած լսում էր լինում: Օրիորդը պատկանում էր այն ցեղին, որ տուն, տեղ, հայրենիք չունի, որի հայրենիքը ամբողջ աշխարհն է, որը թափառում է տեղ: Նա գնչու (ցիգան) էր. նա բնութեան որդի էր: Որպէսի ջերմ սիրտիկինը ընդունեց իւր մօտ այդ վայրենի այծեամին, որպէսի եռանդուն հոգատարութեամբ նա սկսեց կրթել նրան, ուղղել նրա վատ սովորութիւնները:

(Շար.)

ՀԱՐԱԶ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN ÉN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
11
ՅՈՒԼԻՍ
JEUDI
11 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2854

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՕՐԻՒԱՆ ԺԽՈՐԻՆ ԻՄԱՍՏԸ

Ինչո՞ւ այսքան իրարանցում եւ խժալուր կանչեր՝ Յուլիս 14ի ռազմակատարութեան առթիւ։

Եւ ինչո՞ւ արտակարգ պատրաստութիւններ նոյն իսկ օրուան իշխանութեան կողմէ, ոչ միայն բարեկարգութիւնը պահպանելու, այլ եւ կարելի եղածին չափ հանդիսաւոր շուք տալու համար պաշտօնական ռազմակատարութեան։

Երկար պիտի ըլլար մանրամասնել պատճառները, քաղաքական, ընկերային եւ տնտեսական։

Կը բաւէ ըսել թէ Ֆրանսան ալ կը կարօտի լուրջ վերանորոգման մը, ինչպէս իր զրացիները։ Եթէ կ'ուզէք, Ֆրանսան ալ կը տառապի բարոյական, հոգեբանական հիւանդութենէ մը, իրրեւ տրամաբանական հետեւանքը մեծ պատերազմի վրդովումներուն։

Այդ հիւանդութիւնը Ֆաշականութեան յանգեցաւ Իտալիոյ մէջ, եւ նոյն հոսանքի նորագոյն ձեւին՝ հիթլէրականութեան՝ Գերմանիոյ մէջ։

Արդ, այս երկու հոսանքները հետեւանք էին ոչ միայն պատերազմի փլուզումներուն, այլ եւ ռուսական յեղափոխութեան փոթորիկներուն, որոնք թէեւ մեղմացած՝ միշտ կը պահեն իրենց սպառնագին հանգամանքը։

Թէեւ տարուբեր՝ այս ընդհանուր ալեկոծութեան մէջ, Ֆրանսա անհրաժեշտ ուժն ունէր — եւ ունի — պահելու համար իր հաւասարակշռութիւնը։

Բայց, այդ հակամարտ հոսանքները չէին կրնար անտարբեր ձգել այս երկրին ժողովրդական զանգուածները, որոնք միշտ ալ տրամադիր են բռնկելու եւ փողոց իջնելու։

Այսպէս է որ, 1920էն իսկ, Ֆրանսան ունեցաւ իր համայնավարական կազմակերպութիւնը, ինչպէս, անոր զուգընթաց, ազգայնական ամէնէն թիւով կազմակերպութիւնները։

Եւ, ուրիշներուն հետ, այս երկու թեւերը ուռեցան, տարածուեցան ոչ միայն քարոզչութեամբ ու տեսական մարզանքներով, այլ եւ գործնական դիտելիքներով։

Երկերը աննախընթաց տագնապի մը մատնուած է տարիներէ ի վեր, եւ եթէ կարմիրները Մոսկուան կը ցուցնեն իրրեւ փարոս փրկութեան, միւսներն ալ Հռոմն ու Պերլինը կը մատնանշեն, միշտ նոյն մտահոգութեամբ։

Տարբեր մեկնակէտներէ քալելով, երկու թեւերը կը յանդին նոյն ելքին,— հիմնովին փոխել երկրին կարգ ու սարքը։

Անշուշտ բազմաթիւ նրբութիւններ կը պարունակէ այս բացատրութիւնը,— «հիմնովին փոխել»։

Եթէ մէկ թեւը խորհրդային իշխանութիւն կը պահանջէ, դնէ բոլշեւիկներուն բերնով, միւս խայտարդէտ զանգուածը մէջտեղ կը դնէ առաձգական բանաձեւ մը,— վերահաստատում պետականի հեղինակութեան։ Բանաձեւ մը, որ կրնայ նշանակել է՛ւ բարեկարգում, զօրացում գործադիր իշխանութեան, է՛ւ Ֆաշական դիկտատուրա, է՛ւ միապետութիւն։

Այս տեսակէտէն, ո՛րքան խօսուն են լրագրական կոչերը եւ Յուլիս 14ի առթիւ հրապարակ հանուած թռուցիկները։

Ահաւասիկ հատ մը, ուղղուած՝ «Ֆրանսայի ժողովուրդին», յանուն Երիտասարդ Հայրենասէրներու կազմակերպութեան.

— «Ֆրանսացիներ, երեսուն տարիէ ի վեր, արմատական կուսակցութիւնը կը կառավարէ Ֆրանսան, ջախջախիչ մեծամասնութիւն ունենալով խորհրդարանին մէջ։ 1914ին, պատերազմէն երեք ամիս առաջ, անոր կուրամտութիւնը մեր երկրին զինաթափութիւնը կը պատրաստէր։ Տասը տարի վերջը, իր տխմարութիւնը սնանկութեան կ'առաջնորդէր մեզ եւ անկէ ալ տասը տարի վերջը, կը փլէր գայթակղութեանց տիղմին եւ խռովութեան ափրիւին մէջ։

... Պասքիյ մը կայ որ պէտք է կործանի,— ան կը գտնուի Քոնֆորտի կամուրջին ծայրը»։ (Կ'ակնարկէ Երեսփոխ. ժողովին)։

Եւ դեռ ի՛նչ բաներ ու բացատրութիւններ՝ «միլիոնատէր» Պլումի, «գաւաճան» Մարթիի, «գողերու, չհաղէտներու, մարդասպաններու եւ բովանդակ Ելբոպայի արհեստով յեղափոխականներ»ու մասին, «որոնք համախմբուած են Փարիզի մէջ»։

Անդիէն գնդ. դը լա Ռոք, Հրեղէն Խաչերու հրամանատարը, որուն համար ձախերը կ'ըսեն թէ պատերազմէն խուսափած եւ ռեւտրական գործերով զբաղած է, կը շարունակէ իր մարտական ուժերուն եւ պապղուն նշանախօսքերուն ցուցադրութիւնը։

Արդէն 320,000 հաշուելով իր կազմակերպութեան անդամներուն թիւը, գնդապետը ակնախիտ հետեւակներ կը պարզէ իր ծրագրով, որ «ոչ ձախին պիտի ծառայէ, ոչ ալ աջին զէրի պիտի ըլլայ»։

Տարակոյս չկայ թէ ազգակողմեան հոսանքները իրենք իրենց մէջ ալ համաձայն չեն, չատ մը հիմնական հարցերու մէջ։

Ասոն ի խուռն հրապարակ նետելով իրենց չոնդալից նշանախօսքերը, անոնք բնազդաբար կը հետեւին հինաւուրց առածի մը,— զաղափարներու ընդհարումէն լոյս կը ծագի։

Կը թուի թէ գնդ. դը լա Ռոք Հիթլէրի հետքերուն վրայ կը քալէ ոչ միայն կազմակերպութեան եւ գործունէութեան մեթոտներով, այլ եւ քարոզչութեամբ։ Այսինքն մարզանքներ կը կատարէ, գոնելու համար իր վերջնական հանգանակը։

Ի հարկէ «լոյս» մը պիտի ծագի այս բոլորէն, ապահովաբար դէպի աջ, քանի որ, արտաքին ազդակներն ալ աւելի չատ ուժ կուտան այդ հոգեբանութեան։

Ամէն պարագայի մէջ, ելքը պիտի ըլլայ վերանորոգման ճիղ մը՝ դէպի աւելի հեղինակաւոր պետութիւն։

Շ.

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ ՕԳՈՍՏՈՍ 1ին

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ ԿԸ ԼՐԱՆԱՅ ՅԱՌԱՋԻ– ԿԱՅ ՕԳՈՍՏՈՍ 1ԻՆ։

ՈՐՈՇՈՒԾ ԵՆՔ ԲԱՑԱՌԻԿ ԹԻՒ ՄԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ ԱՅՍ ԱՌԹԻՒ, (8 ԷՋ)։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԻՒԹԵՐԸ ՀԱՍՑՆԵԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒԼԻՍ 30։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՅՈՒԼԻՍ 14Ի ՅՈՅՑԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻՒ

Աջերն ու Ձախերը կազմ ու պատրաստ

Նախապարական խորհուրդը երեքշաբթի օր վաւերացուց ներքին նախարարին կարգադրութիւնները՝ յուլիս 14ի ցոյցերուն առթիւ։ Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին, սակայն նախարարը յայտնեց թէ անհրաժեշտ հրահանգները հաղորդուած են Փարիզի եւ գաւառի ոստիկանական վարչութեանց։

Բարեկարգութիւնը պահպանելու համար, կիրակի օր շարժման մէջ պիտի դրուին բազմաթիւ ուժեր, ոստիկանական թէ պինուորական։ Իշխանութեան դիտաւոր հոգը պիտի ըլլայ թոյլ չտալ որ եւ է ընդհարում՝ աջ եւ ձախ հոսանքներու միջեւ։ Որոշուած է որ Հրեղէն Խաչերու թափօրը մինչեւ էթուալի հրապարակը հասնելէ յետոյ քաշուի, գուա որ գուլոնեի ուղղութեամբ։ Իսկ՝ «ժողովրդական ճակատ»ի թափօրը պաստիլլի առջեւ համախմբուելէ յետոյ, պիտի անցնի Վէնսէնի անտառը։ Որպէսզի արկածներ չպատահին թափօրներու դուրսումէն յետոյ, արտակարգ խնդման հետեւանքով, հատուկեան է որ Մեթրոյի երթեւեկը ընդհատուի պահ մը։ Այս նախատեսութեամբ, կը խորհուի 300 հանրակառք տրամադրել։ Դեռ վերջնապէս ճշդուած չեն այս խնդիրները։

«Ժողովրդական ճակատ»ը, որուն կը մասնակցին ընկերվարականները, համայնավարները եւ արմատականներու մեծ մասը, անդադրին աշխատանքներ կը կատարէ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ։ Միեւնոյն ձեւով ցոյցեր պիտի կատարէ մարտիրոսներու փարիզի եւ առնուազն քառասուն նահանգապետութիւններու մէջ։ Շատ մը վայրերու քաղաքապետութիւնները իրենք են որ կը կազմակերպեն ցոյցերը, ըլլալով ընկերվարական, արմատական կամ համայնավար։ Կազմակերպիչները խիստ միջոցներ ձեռք առած են, որպէսզի անկարգութիւններ չպատահին։ Բոլոր կարգադրութիւնները հաղորդուած են ոստիկանութեան։ Ժողովրդական ճակատին վարիչները կ'ըսեն թէ ցոյցերուն դլխաւոր նպատակն է ապացուցանել իրենց ուժը՝ ընդդէմ Ֆաշականութեան։

Գալով աջակողմեան ճակատին, թէրթերը չատ բան չեն գիտեր մանրամասնութիւններ տալու Հրեղէն Խաչի պատրաստութեանց մասին։ Սակայն է միայն որ այդ կազմակերպութեան Փարիզի եւ արուարձաններու անդամները կիրակի իրիկուն պիտի հաւաքուին էթուալի հրապարակին վրայ, արձարձելու համար Անձանօթ Զինուորի գամբարանին բոցը։

Անշուշտ համախմբումներ պիտի կատարուին նաեւ գաւառական քաղաքներու մէջ։

Կառավարութիւնն ալ, իր կարգին, որոշած է արտակարգ չուքով ռազմել յուլիս 14ը։ Մանաւորապէս փայլուն հանդամանք պիտի ունենայ աւանդական զօրահանդէսը, որուն պիտի մասնակցին նաեւ 600 օդանաւեր։

Գնդ. դը լա Ռոք, Հրեղէն Խաչի հրամանատարը, որ չընդալից ճառ մը խօսած էր առջի օր, տեսակցութեան մը առթիւ յայտարարեց թէ իր կազմակերպութիւնը ունի 320,000 գործօն անդամներ, որոնք ծախքերը կը հոգան կանոնաւոր անդամավճարներով։ Այս առթիւ փորձեց ապացուցնել թէ իրենց համախմբումները բոլորովին օրինական են, թէ սոխպուած են ինքնաշարժ հետեւանիներ եւ սաւառնակներ գործածել անդամներու փոխադրութեան համար, որովհետեւ համախմբումներու վայրը եւ ժամը վերջին պահուն կը յայտնուին, ձախակողմեան հոսանքներու հետ չընդհարելու համար... Ու վերջապէս բացատրեց թէ Հրեղէն Խաչը հակառակ չէ խորհրդարանին, այլ կ'ուզէ որ ան միայն օրէնսդրական գործերով զբաղի, փոխանակ միապետելու գործադիր իշխանութեան վրայ։

ԻՏԱԼԻՈՅ ԵՒ ԵԹՈՎպԻՈՅ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԽԶՈՒԵՑԱՆ

Ընդհանուր ժանոգութիւն ապագայի վտիճ

Ինչպէս կը նախատեսուէր, Իտալիոյ եւ Եթովպիոյ իրաւարար յանձնախումբին աշխատանքները ընդհատուեցան յուլիս 9ին, կարելի չըլլալով հաշտեցնել երկու կողմերու տեսակէտները։ Իտալիոյ պատուիրակները կ'ուզէին որ յանձնախումբը քննէ միայն վերջին դէպքերը, պատասխանատուութիւնները ճշդելու համար, իսկ Հապէշիստանի ներկայացուցիչները կ'առաջարկէին ճշդել սահմանները։ Իտալացիները վճռապէս մերժեցին այս առաջարկը։ Այժմ անհամբեր կը սպասուի Ազգերու Դաշնակցութեան որոշման։ Ա. Դ. Խորհուրդը պիտի գումարուէր յուլիս 25ին, քննելու համար իրաւարար յանձնախումբին տեղեկագիրը։ Հիմա որ յանձնախումբը դադրեցուց իր աշխատանքները, չի գիտցուիր թէ ի՛նչ որոշում պիտի արուի։ Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը դեռ Լոնտոն կը գտնուի, եւ պիտի տեսակցի Անգլիոյ վարչապետին եւ ուրիշ նախարարներու հետ, ելք մը գտնելու համար։

Յանձնախումբին աշխատանքներու դադարման լուրը չատ դէշ տպաւորութիւն գործեց Լոնտոնի մէջ։

Իտալիոյ մէջ անտարբերութեամբ լսեցին այս բանակցութեանց խզումը, որոնք չատոնց նախատեսուած էին։ Կարելի է նոյնիսկ ըսել թէ Հռոմի քաղաքական շրջանակները աւելի գոհ քան թէ դժգոհ մնացին այս ելքէն, քանի որ Իտալիա այլեւս կը գտնէ իր գործելու ազատութիւնը արեւելեան Աֆրիկէի մէջ։ Իրաւարարութեան եղանակը որքան ալ սահմանափակ ըլլար, կը կաշկանդէր իր քաղաքական կամ պինուորական գործունէութեան ազատութիւնը։ Այժմ իտալական կառավարութիւնը կրնայ անկախօրէն գործել թէ Եթովպիոյ եւ թէ միւս պետութեանց հանդէպ, գոհացնելու համար իր գաղթային տենչները։ Հետզհետէ կը հաստատուի թէ Իտալիա պինուորական գործողութեանց պիտի ձեռնարկէ անձրեւներու եղանակէն անմիջապէս վերջը, այսինքն մինչեւ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՆՈՆՑ ԱՆՀԵԹԵԹ ԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ եւ ՄԵՐ ԱՆՀԵԹԵԹ ԱՊԻԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

—•—

Փիէր Օտիա, որ ամէն օր տոմս մը ունի «Փարի – Միտի»ին մէջ, սրամիտ կամքի մը յաճախ թարգմանուած «Յառաջ»ի մէջ, երկուշաբթի օրուան թիւով եւ «անհեթեթ անգթութեան» խորագրին տակ կը գրէ։—

Այսօր, հեռու ծիծաղը, կ'ուզեմ խօսիլ գթութեան հարցի մը մասին։

Պիտի ուզէի՞ք հաւատալ, եթէ իրապէս գրուէր թէ Ֆրանսա չափազանց բարբարոսութիւն ցոյց կ'ունայ կարգ մը պարագաներու մէջ։ Բայց ահա իրողութիւնը։ Պատերազմէն վերջ մեր երկրին մէջ հիւրընկալեցինք ռուս եւ հայ տարագիրներ, որոնք, վտարուած եւ ուրացուած իրենց երկիրներէն, դարձան *հայմաթլոս*, կամ եթէ կ'ուզէ՞ք անուանենք «հայրենազուրկ»։ Եւ, արդէն, տեսնուելով որ բացառիկ կացութեան մը մէջ կը գտնուին այս տարագիրները, իրենց տրուեցաւ «Նանսէնեան անձնագիր մը», որ կը հաստատէ թէ «հայրենիքէ որբ են»։

Այս տարագիրները, զրկ հիւրընկալեցինք, ներկայիս կը գտնուին աքսելցիմէ, ներկայիս կը գտնուին աքսելցիմէ մէջ։ Արդարեւ, ամէնէն անիշան յանցանքը որ գործեն,— նոյնիսկ ամսայ արկած մը,— մեքենաբար կը դատապարտուին վտարման։ Սակայն հազիւ ոտք դրած դրացի երկրի մը հողին վրայ, կը ձերբակալուին տեղական իշխանութեան կողմէ, սկզբունքի համար բանտ կը դրուին որոշ ժամանակ մը, որպէսզի ետքը մուտքի արտօնագիրը, կ'ենթարկուին նոր դատապարտութեան մը ու կը վտարուին։ Եւ այսպէս շարունակաբար, մինչեւ որ խեղդները մատնուին յուսահատութեան կամ դիմեն անձնասպանութեան։ Դեռ աւելին, — այս տարագիրները, որոնց ընթացքը, վարքն ու բարքը անբիծ պատելի է, երբ կը զրկուին աշխատանքի իրաւունքէն, չեն կրնար շահիլ իրենց օրապահիկը, եւ այսպէս, զուրկ ևւ բնական որ եւ է միջոցէ, կը ճամբուին այն երկիրը որ կը մերժէ զիրենք եւ կը վերադարձնէ նորէն դէպի մեր բանտերը։

Պէտք է գիտնալ, որ այս ճամբուած կամ արտաքսուած տարագիրները յաճախ այստեղ կը բողոքն իրենց կիներն ու զաւակները, որոնք փրանսացի են։ Եւ այսքան սառն անգթութեամբ մը, կառավարութիւնը երկուքի կը բաժնէ այս ընտանիքները եւ զանոնք կը մատնէ թշուառութեան։

Ընդունելի բա՞ն է, հանդուրժելի բա՞ն է այս։ Ֆրանսա տակաւին պիտի շարունակէ՞ տալ այսպիսի անհեթեթ (absurde) բարբարոսութեան մը օրինակը։ Մինչեւ հիմա կարելի եղաւ իրենց երկիրը ղրկել բազմաթիւ օտար աշխատաւորներ, որոնք, առանց այս վերաբերումին, յատկապէս պիտի ուզէին մնալ մեր հողին վրայ։ Մարդկային եւ իմաստուն վերաբերում։ Անհրաժեշտ է ներկայիս հայ եւ ռուս տարագիրներուն, նմանապէսեան անցագիր կրողներուն համար իրաւական բանաւոր վիճակ մը հաստատել, (**un statut raisonnable**), գթութեամբ տոգորուած, մէկ խօսքով՝ արժանի Ֆրանսայի։

Ահա Ֆրանսացի օրագրող մը, որ ինքնաբերաբար իր ձայնը կը բարձրացնէ մեր դատին համար։

Կ'ըսենք ու կը կրկնենք,— վկայներ պատրաստող եւ դիմումներ պատրաստող մեր «մենեջերը» վերջապէս պիտի հրաժարի՞ Պապը Այլ դիմողներու աւանդութիւններէն եւ պիտի ուզե՞ն կապ պահել մամուլին հետ։

Փիէր Օտիա, ծանօթ իր գրական քննադատութիւններով, հրապարակագրական յօդուածներով եւ երգիծական տոմսերով, չատեր կը համբուրէ իր նման՝ օժտուած նաեւ մարդկային յաւիտենական ազնուութեամբ։ Պէտք է հաղորդակցիլ այսպիսի ազնիւ գրիչներու եւ սիրտերու հետ։ Պէտք է կապ պահել Ֆրանսական մամուլին հետ։

Այս երկրին բուն վարիչները պատասխանատուներու մէջ չէ որ կը նային, այլ մամուլին մէջ։

Մամուլն է որ կը վարէ երկիրը։

ԱՐԱԶ

ՄԻՀՐԱՆ ՍԸՎԱԶԼԻԻ ՄԱՀԸ

Ցաւով կ'իմանանք ռամկավար գործիչ Միհրան Սըվազլիի մահը, որ տեղի ունեցած է Ամերիկայի մէջ, կարճատեւ հիւանդութենէ մը յետոյ։

Ծնած՝ Իզմիրի մէջ, հանգուցեալ իրաւագէտը իր ուսումը աւարտած է Ֆրանսայի մէջ։ Անդամ էր վերակազմեալ հնչակեան կուսակցութեան կեդրոնական վարչութեան, որ ատեն մը կը գտնուէր Կիպրոսի մէջ։ 1908ին գնաց Ամերիկա, ուր անցուցած է իր հասուննալի գործունէութեան մեծ մասը։ Գիտէր անգլերէն, յունարէն եւ ֆրանսերէն։ Գտնուած է նաեւ Փարիզ, մասնակցելով ազգ. պատուիրակութեան աշխատանիններուն, ինչպէս եւ Աթէնք, տասը տարի առաջ։ 73 տարեկան էր։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ

Ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի մահվան կապակցությամբ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կառավարությունը որոշում է.

1. Ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի մահվան կապակցությամբ հայտարարել սգո երեք օր՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 15-ից մինչև 17-ը ներառյալ։

2. Ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորությունը կատարել Կառավարության հաշվին։

3. Ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, ամբողջ Հայաստանի տարածքում դադարեցնել բոլոր տեսակի աշխատանքները։

4. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

5. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

6. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

7. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

8. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

9. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

10. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

11. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

12. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

13. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

14. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

15. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

16. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

17. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

18. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

19. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

20. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

21. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

22. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

23. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

24. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

25. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

26. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

27. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

28. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

29. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

30. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

31. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

32. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

33. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

34. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

35. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

36. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

37. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

38. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

39. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

40. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

41. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

42. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

43. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

44. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

45. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

46. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

47. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

48. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

49. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

50. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

51. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

52. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

53. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

54. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

55. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

56. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

57. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

58. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

59. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

60. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

61. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

62. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

63. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

64. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

65. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

66. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

67. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

68. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

69. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

70. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

71. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

72. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

73. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

74. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տարածքում ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հիշատակին հրացանների սալվաներ արձակել՝ 21 սալվա։

75. Հանձնարարել Հայկական Սովետական Հանրապետության Ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին՝ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանի հուղարկավորության օրը՝ 1920 թվականի հոկտեմբերի 17-ին, Երևանում և մյուս քաղաքներում ու գյուղերում ամբողջ հանրապետության տ

ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ԵՎ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ

(Հայկական Մագդուժերմի մասին)

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Հայկական Մագդուժերմի մասին ուսումնասիրությունները սկսվել են դեռևս անցյալ դարի 80-ական թվականներին։ Այդ ժամանակ էլ հայ գիտնականները ուշադրություն են դարձրել այն հանգամանքին, որ Մագդուժերմի ամենահին հիշատակությունները հանդիպում են հայկական աղբյուրներում։ Սակայն այդ ուսումնասիրությունները երկար ժամանակ մնացել են միակողմանի և ոչ լիարժեք։ Դրանց հեղինակները հիմնականում սահմանափակվել են միայն Մագդուժերմի հայկական աղբյուրների քննությամբ, մինչդեռ այդ աղբյուրները, ինչպես հետագա ուսումնասիրությունները ցույց տվեցին, ամենևին էլ չեն սպառում Մագդուժերմի մասին եղած տեղեկությունները։

Մագդուժերմի մասին ամենաշատ տեղեկությունները պահպանվել են հունական և լատինական աղբյուրներում։ Հույն և հռոմեացի հեղինակները, որոնք հաճախ այցելել են Մագդուժերմ, թողել են մանրամասն նկարագրություններ նրա տեսքի, կառուցվածքի, բնակչության կենցաղի և տնտեսության մասին։ Սակայն այդ նկարագրությունները հաճախ միակողմանի են և արտացոլում են հեղինակների անձնական տպավորությունները, ինչպես նաև նրանց քաղաքական հայացքները։

Հայկական աղբյուրները, ընդհակառակը, տալիս են Մագդուժերմի մասին ավելի ամբողջական պատկեր։ Հայ հեղինակները, որոնք հաճախ եղել են Մագդուժերմում, ուշադրություն են դարձրել ոչ միայն քաղաքի արտաքին տեսքին, այլև նրա բնակչության կենցաղին, սովորություններին, կրոնական պատկերացումներին։ Հայկական աղբյուրների մեծ արժեքը կայանում է նաև նրանում, որ դրանք հաճախ պարունակում են տեղեկություններ, որոնք չեն հանդիպում հունական և լատինական աղբյուրներում։

Մագդուժերմի հայկական աղբյուրների ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ այդ աղբյուրները ստեղծվել են տարբեր ժամանակներում և արտացոլում են Մագդուժերմի զարգացման տարբեր փուլերը։ Վաղ շրջանի աղբյուրները, որոնք գրված են մինչև 5-րդ դարը, պատկերում են Մագդուժերմը որպես հարուստ առևտրական կենտրոն, որտեղ խաչվում են տարբեր քաղաքակրթությունների ճանապարհները։ Ավելի ուշ շրջանի աղբյուրները, որոնք գրված են 5-րդ դարից հետո, ավելի շատ ուշադրություն են դարձնում Մագդուժերմի մշակութային և գիտական կյանքին։

Հայկական աղբյուրների ուսումնասիրությունը հնարավորություն է տալիս պարզել նաև Մագդուժերմի տնտեսական զարգացման առանձնահատկությունները։ Հայ հեղինակները հաճախ նկարագրում են քաղաքի առևտրական կապերը հարևան երկրների հետ, ինչպես նաև տեղական արհեստների զարգացումը։ Այս տեղեկությունները մեծ նշանակություն ունեն Մագդուժերմի տնտեսական պատմությունը վերականգնելու համար։

Մագդուժերմի հայկական աղբյուրների ուսումնասիրությունը կարևոր է նաև հայ-հնդկական մշակութային կապերի պատմությունը լուսաբանելու համար։ Հայ հեղինակները հաճախ հիշատակում են հնդկական առևտրականների և կրոնական գործիչների մասին, որոնք այցելել են Մագդուժերմ։ Այդ տեղեկությունները թույլ են տալիս պարզել հնդկական մշակույթի ազդեցությունը տեղական կենցաղի և կրոնական պատկերացումների վրա

տի ըլլան ապացուցանել թէ հրեայ նախահայրեր չունին, այլապէս համգստեան պիտի կոչուին: Նկատելով որ այս կարգի պաշտօնեաներ շատ կան դեսպանատուններու եւ հիւպատոսարաններու մէջ, հաւանական է որ մեծ փոփոխութիւններ կատարուին: Ուրիշ հրամանագիր մը նոյն պայմանը պիտի դնէ շարժանկարի արուեստագէտներուն համար: Արդէն իսկ վտանգուած են շատ մը աստղեր, ինչպէս Էմիլ Եանինկ եւ Պրիճիթ Հէլմ:

Մ. Նահանգներն ալ կ'անապարհեն...

Մ. Նահանգներու ծովային նախարարը յայտարարեց թէ օգոստոս 7ին պիտի սկսի 24 նոր մարտանաւերու շինութիւնը, լեցնելու համար հինգամ նաւերուն տեղը: Այս քաղաքականութիւնը պիտի շարունակուի մինչեւ 1943, յանգելով 54 նոր մարտանաւերու շինութեան:

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՆՈՐՈԳՈՒՄԸ ՄԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷԼ (պաշտօնական).— Այն օտար աշխատաւորները որոնց թղթածրարները յանձնուած են 21 Rue Edmond - Rostand, փոխան ընկալագրի, պէտք է ներկայանան անձամբ կամ փոխանորդի միջոցաւ, հետեւեալ կարգով.—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, 11 ՅՈՒԼԻՍ.— Ժամը 8—11 թիւ 7500—7600, ժամը 14—17 թիւ 7601—7700:

ՈՒՐԲԱԹ, 12 ՅՈՒԼԻՍ.— Թղթածրարները պէտք է յանձնեն այն օտարականները որոնց մականունները կը սկսին M. տառով:

ՇԱԲԱԹ, 13 ՅՈՒԼԻՍ (առաւօտն).— Յանձնում ապագիր հարցաբաններու (թղթածրարներու կազմութեան համար) այն օտարականներուն որոնց մականունները կը սկսին N. տառով եւ որոնք դեռ չեն յանձնած իրենց թղթածրարը:

ԱՁՍՈՒՀԵՏԵՒ ՊԱՐԶԱՊԷՍ ՊԻՏԻ ՋՆՋՈՒԻՆ ԹՂԹԱԾՐԱՐՆԵՐԸ ԱՁՆ Օ-ՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՈՐ ԶԵՆ ՆԵՐԿԱՑԱՆԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒԱԾ ՕՐԸ:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵԾԵԼԱՆԻՒՈՎ

Երէկ, երեքշաբթի հեծելանուրդները իրենց առաջին հանգիստը անցուցին Ժընեւի մէջ, նաւարկելով Լէմանի լճին վրայ: Զորեքշաբթի կտրեցին Ալպեան լեռներու առաջին հանգրուանը՝ Էվիան – Էքս – լէ – Պէն (207 քիլոմեթր), որ ամբողջովին լեռնային է: Հեծելանուրդները մագլցելով է որ պիտի բարձրանան Լա Գլուս կոչուած բարձունքը որուն երկայնութիւնն է 1470 մեթր, ինչպէս եւ Արավիսի կիրճը որ ունի 1470 մեթր երկայնութիւն: Նոյնպէս այսօր հինգշաբթի պիտի կտրեն Էքս – լէ – Պէն Կրընոպլը հանգրուանը (229 քիլո – մեթր):

Այս երկու լեռնային հանգրուաններուն մէջ է որ «Լեռներու Թագաւոր» – ները՝ Վիթթօ եւ Գամուզօ պիտի թափեն իրենց զերագոյն ճիգը: Ընդհ. դասաւորման մէջ շատ մեծ փոփոխութիւններու կը սպասուի: Հ. Ս.

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԲԱՐՕՑԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐՈՒ հրահանգ մը հրատարակուեցաւ Մոսկուայի կուսակցութեան պաշտօնաթերթին մէջ: Այդ հրահանգին համաձայն, անբարոյականութիւն կը համարուի ձեռնել իր կինը, գինովնալ կամ... կրօնական արարողութիւններ կատարել:

ՆԱՄԱԿՆԵՐՈՒ ԵՒ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՏԵՂԱՏԱՐԱՓ մը սկսած է հասնիլ նախագահ Ռուզվելթի գլխուն: Այն ատենն որ, հարկ եղաւ տասը նոր քարտուղարներ վարձել, նամակները բանալու եւ կարգի դնելու համար: Տեղատարափը սաստկացաւ մանաւանդ ծերակուտական Լօնկի մէկ ծրագրին չնորհիւ, որուն համաձայն իւրաքանչիւր Ամերիկացի գիւղական բնակարան մը եւ ցկեանս եկամուտ պիտի ստանայ: Միայն այս հարցին առթիւ նախագահը ստացած է մէկուկէս միլիոն հեռագիր եւ 750,000 նամակ:

96 ՏԱՐԻՆ ԼՐԱՑՆԵԼՈՎ, հինգ միլիոն տոլար ապահովագին ստացաւ Ամերիկացի հռչակաւոր միլիոնատէրը, ձօն Բաքֆէլլըր, որուն «քսանգործու – թիւնները» ծանօթ են «Ցառաչ»ի ընթերցողներուն: Վերնին ապահովագրուած էր 16 տարեկանին, եւ պայմանագիրը տարիքի վերջին սահման ընդունած էր 96 տարին: Ուրեմն, ըստ օրինի Բաքֆէլլըր մեռած է...

ՖՐԱՆՔԻԹՈՒՐՔ առեւտրական բանակցութիւնները սկսան Փարիզի մէջ, նախագահութեամբ առեւտրական նախարար Պ. Ժորժ Պոնէի: Թրքական պատուիրակութեան գլուխը կը գտնուի դեսպան Սուատ: Պ. Պոնէ ողջունելով Թրքական պատուիրակութիւնը, յայտնեց թէ Ֆրանսա կ'ուզէ համաձայնութեան մը յանգիլ, զարկ տալու համար երկու երկիրներու առեւտուրին:

«ՆՈՒՄԱՆՏԻ» ՇՈՒՆԵՆԻԸ, որուն չուրջը այնքան ազմուկ հանուեցաւ դէպի Ամերիկա ճամբորդութեան առթիւ, հանգստեան պիտի կոչուի ձմեռը: Երթեւեկը պիտի վերսկսի 1936ի գարնան, վարչական եւ նիւթական պատճառներով:

Եւրոպայի հայկական միակագոյն գրատունը

ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Mr. le Prince, Paris (6). Métro: Odéon. Tél. Danton: 88-65,

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր:

Արդիական կազմատուն: Տպագրական գործեր:

Աշխարհի բոլոր կողմերէն ճասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» Կոմիտէի ընկերական ընդհանուր ժողովը ՅԵՏԱՁԳՈՒՄԱՆ է այս Ուրբաթ (Յուլիս 12) երեկոյեան ժամը 8.30ին, 32, Ave. Gobelins սրճարանի վերնայարկը:

Օրակարգ.— Երջանկային ժողովի օրակարգի քննութիւն:

ՊԱՆԵՒՕ-ՔԱՇԱՆԻ «ԱՐԾԻՒ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ Յուլիս 13ին Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին 17, Rue Ամբէր, Քաշան: Օրակարգ՝ շարունակութիւն նախորդ ժողովի:

Գալաս

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 14 Յուլիս, Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին «Զարդարեան» Գրադարանին մէջ 181, Գուր Լաֆայէթ: Ժողովին կը հրաւիրուին նաեւ շրջանի «Զարգարեան» եւ «Մուրատ» խումբերը:

ՓՈՆ ՏՕՊՆԱՅԻ «Կարիւն» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ընկերական ընդհ. ժողովը Յուլիս 14, Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Դաշ. զրադարանին մէջ: Կը խնդրուի Մէն Փիէրի եւ Լիվանսի ընկերներէն նկարկայ ըլլալ որոշուած ժամուն կարեւոր օրակարգ:

ՊՈՄԱՌԻ (Մարսէյլ) «Զաւարեան» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ընկերական ընդհ. ժողովը 13 Յուլիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Սկումբին մէջ: Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի քննութիւն:

Աւեստաձագուկի Թուրգեւանութեան 1500ամեակը

ՍԷՎՐԱՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ ՀԱՅ ԿՐԹԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

14 ՅՈՒԼԻՍ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՅԵՏՈՑ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Նախագահութեամբ՝ ՎԱՀԱՆ Ա. ՔՀՆՑ. ԽՈՅԵԱՆԻ

կը խօսի՝ Պ. Պ. ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ եւ ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

Գեղարուեստական բաժին.— *Երգ, արտասանութիւն եւլն.:*

Հայ Արիները իրեն սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն սիրուն խաղերով եւ անակնկալներով: Նոյնպէս տեղւոյս նորագիր հայ Արիները իրենց երգման արարողութիւնը կը կատարեն:

Մասնակցութեան համար 3 ֆրանք

Հաղ.— Շոգեկառք՝ Կար տիւ Նօրէն 13·30, 14.35, 14.45 իջնել Սեվրան:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ — 1, Պուլվար տիւ Նոր. ԼԸ ՐԷՆՍԻ

ԿԻՐԱԿԻ 28 ՅՈՒԼԻՍԻ, ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 14ԷՆ 22:

կը ներկայացուի՝ **«ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ ԱՌԱՒՕՏ»** օպերէթը

(Ոգեկոչում հայ մեհենական կեանքէ)

Երաժշտութիւն եւ սիրուն անակնկալներ վարժարանին սանուհիներուն կողմէ

ՄԱՄՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԾԱՆՕԹ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ

Մրցանակաբաշխութիւն եւ շրջանաւարտներու վկայականներու բաշխում:

ՃԱՇԱՐԱՆՑ — ՊԱՐ — ՃՈՒՆ ՊԻՒՖԷ,

ԱՆՁՐԵՒԻ ԴԻՄ ՊԱՏՍՊԱՐՈՒԱԾ ՍՐԱՀ:

Հաղորդակց. միջոց.— Հանրակառք ՕՐԼԵԱՆ կամ ԺՕՐԷՍԷՆ 21A: ԿԱՐ ՏԸ Լ'ԷՍԹԷՆ ԿԱՐԿԱՆԻ գիծը, իջնել ՐԷՆԻ - ԲԱՎԻՅԵՈՆ:

ԿԱՐԴԱՑԷՔ

«LA TRIBUNE DES NATIONS»

(L'Hebdomadaire International) միջազգային շաբաթաթերթ ունի մեծ տարածք էջերով եւ պատկերազարդ: կը հրատարակուի ամէն հինգշաբթի, աշխատակցութեամբ յայտնի դէմքերու, աշխարհի բոլոր մասերէն: Գարբերաբար բացառիկ թիւեր՝ նուիրուած զանազան երկիրներու:

Գինն՝ 2 ֆր.: Տարեկան բաժնեգինն՝ 80 ֆր., վեցամսեայ՝ 45 ֆր. (Ֆրանսա եւ գաղութներ):

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՍՏԱՆՈՒ

ԱՐՔԻՕՑ, Հ. ԵՎՄ.— 35:
ՄՕՐՍԱՆ ՍԻՒՒ ՕՐԺ, Ա. Գ.— 35:
ՄՈՆՓԼԻԻ, ՃՈՒՆ.— 35:
ՎԱԼԱՆՍ, Կօչկ.— 35:
ՄԱՐՍԷՑԷԼ, Գործ.— 810:
ՏԷՍԻՆ, Գործ.— 310:
ՏԷՍԻՆ, Եազմ.— 75:
ԼԻՈՆ, Մ. Տ. Պեար.— 35:
ՍԵՎՐԱՆ, Հ. Յով. Քհնյ.— 70:
ԼԱ ԿԱՐԷՆ, Գ. Մ.— 140:
ՌՕԱՆ, Ճ. Պ.— 35:
ՔՈԼՈՆՊ, Տիկ. Աչճ.— 70:
ԼԱ ՄԱՄՊՐՕԼ, Մ. Մարկ.— 35:
ԱՎԻՆԵՈՆ, Ս. Հէգիմ.— 35:
ԿՐԸՆՈՊԼԸ, Քապ.— 205:
ՄՈՆԻՍԹՐՈԼ, Մ. Աթ.— 70:
ԱՄԱՆ, Ա. Պէր.— 37:
ՄՈՆԹՐԷՕՑ ՍՈՒ ՊՈՒԱ, Վ. Փամպ.— 105:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԲԱՐԶՐ-ՀԱՅԿԻ Մարսէյլի Հայր. Միութեան վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ դումարները որպէս հացագին: Պոսթոնէն (Ամերիկա) կարնոյ հայրենակ. միութենէն 100 տոլար, Տէսինի (Ֆրանսա) բարձր հայքի հայր. միութենէն 500 ֆրանք, Ռուանէն հայրենակից Մեսրոպ Թորոսեանէ 100 ֆրանք: վարչութիւն

ԳԱՑԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

ՊԱՆԵՒՕ-ՔԱՇԱՆԻ **ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ** ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ ՅՈՒԼԻՍ 21ԻՆ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԿԱՐԻՆԵԱՆԻ ՊԱՐՏԷԶԸ

Տոքթ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԼՈՒԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԱՇՆ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ. ՎԿԱՅԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՆԱՒԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

*BAUDELOCQUE*Ի ՄԱՅՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Զորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 – 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ **Nation,** հեռաձայն **Diderot 03-96**

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆՆԵՐ PRIX à FORFAIT

BULLETIN MENSUEL (Ամսօրեայ Տեղեկատու)

de la Ligue de Défense Générale

159, Rue Lafayette, PARIS (10)

Հիմնադիր – Տնօրէն՝ **B. WAHÉ**

Իրաւագիտական խորհրդական

Հեռագրական հասցէ՝ Ligdefgen – PARIS, հեռաձայն Nord 68-02

Պատիւ ունինք ծանուցանելու մեր ընթերցողներուն թէ՝ «BULLETIN MENSUEL»ը հրապարակ կ'ելլէ ամէն ամսուան 15ին: ՅՈՒԼԻՍ 14ի տօներու առթիւ, յաջորդ թիւը հրապարակ կ'ելլէ ՅՈՒԼԻՍ 13ին, պատկերազարդ եւ ծոխ բովանդակութեամբ:

կարեւոր յօդուած մը *ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ* համար տրուած խոստմանց իրաւագիտական արժէքի եւ խզման պարագային՝ պահանջուած հատուցմանց մասին:

ՄԻԱԿ ԹԻՒԸ 1 ֆր. 25:

Բաժանորդագրութեան պայմանները են.—

	Մէկ տարի	Վեց ամիս
Ֆրանսա	15 ֆր.	8 ֆր.
Արտասահման	20 ֆր.	12 ֆր.

ՇԱՆՕԹ.— Կը վերյիշեցնենք մեր ընթերցողներուն որ «Bulletin Mensuel»ը բոլորովին անկախ թերթ մըն է եւ մեր նպատակն է՝ Հայերը ծանօթացնել Ֆրանսացիներու եւ օտարներու եւպաշտպանել հայ գաղթականներուն տրուած իրաւունքները:

Կը ծախսուի գլխաւոր լրագրավաճառներու եւ գրավաճառներու մօտ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

52, Rue du Fbg. St. Martin. Paris (10)

(ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻՒԻՆ ԿԻՑ)

Մէթրօ՝ St. Martin եւ Chateau d'Eau. Tél. Nord: 82 - 86

Փարիզի կեդրոնը բացուած է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակի *ԴԵՂԵՐ*, պատրաստուած մեծ խնամքով ու սիրտ ի տարմ:

Բոլոր ՀԱՅ յաճախորդները կրնան օգտուիլ *Հրիքաբար* դեղատան մէջ գտնուող ՀԱՅ ԲԺԻՇԿԻ մը խորհուրդներէն:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փաղոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք ունեցող վաւերաթուղթ խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար: Նախարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիրներ ե թղթակցութիւններու կազմութիւն: Հարկային գեղչեր: Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւններ կը տրուին **10 ֆրանքի**, իսկ ճամակով եղած խորհրդակցութեանց համար **15 ֆրանք:**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Ամէն անգամ երբ մի նոր փոփոխութիւն էր նկատում նրա մէջ ղէպի աղնիւը եւ ղէպի մարդավայելը, առաքինի կնոջ սիրտը լցւում էր անսահման բերկրութեամբ: Նա իսկոյն վազում էր ամուսնի մօտ եւ պատմում էր որդեդրուհու նոր յառաջդիմութիւնը: «Նրա մէջ թագնուած ձիր-քեր եւ ղեղեցիկ յատկութիւններ շատ կան»,— ասում էր ամուսինը, ոչ սակաւ ուրախանալով, եւ տիկնոջ յոյսերը աւելի հաւանականութիւն էին ըստանում: Շատ օրեր, ժամերով նստած, պարապում էր նրա հետ, սովորեցնում էր գրել, կարդալ եւ զանազան ձեռագործներ: Շատ անգամ ինքը պահած էր լինում դիւանի վրայ, նրան նստեցնում էր իւր մօտ, բարձր ձայնով կարդալ էր տալիս եւ մեծ բաւականութեամբ լսում էր: Վերջին ժամանակներում սկսեց պարապել նրա հետ մուղիկայով եւ նկարչութեամբ. վերջինի մէջ թէեւ մի առանձին ընդունակութիւն չէր ցոյց տալիս նա, բայց երաժշտութեան մէջ չափազանց ընդունակ գտնուեցաւ: Նրա բնականից ղեղեցիկ ձայնը, մշակուելով, զարդանալով, աքանչացնում էր լսողներին:

Տիկնոջ դաստիարակութեան ոգին արտափայլեցաւ նրա աշխատասէր աչակերտուհու ոչ միայն մտաւոր եւ հոգեկան զարգացման վրայ, այլեւ նրա բնաւորութեան եւ բարոյական յատկութիւնների վրայ: Օրիորդը նոյնպէս սիրում էր իւր բարերարների հետ այցելել հիւանդներին. մտնել աղքատ չինականների խրճիթը եւ իւր հասցէ վերջին պատառը բաժանել կապրօտեալների հետ:

Նա մեծ անբաժան իւր խնամակալներից եւ այն բոլոր ժամանակներում, երբ նրանք պաշտօնի առիթով տեղ-տեղ էին մի քաղաքից միւս քաղաք, մի գաւառից միւս գաւառ անցնել: Իսկ երբ նրանք վճռեցին Սիբիր տեղափոխուել, այդ միջոցին նա աւելի ուրախ էր, աւելի բախտաւոր էր համարում իրան: Ի՞նչ էր որ կապում էր խեղճ աղջկայ սիրտը հեռաւոր հիւսիսի հետ. ի՞նչ էր որ քաշում էր նրան այդ կողմը:— Այդ գաղտնիքը յայտնի էր տիկնոջը, յայտնի էր եւ նրա ամուսնուն: Աջէն անգամ, երբ ասում էին նրան. «կը գնանք Սիբիր, կը տեսնենք նրան»,— խեղճ աղջիկը հրճուանքից աքանչանում էր, եւ ուրախութեան արտասուքը աչքերում, դրկում էր թէ տիկնոջը եւ թէ նրա ամուսնուն, համբուրում էր, անվերջ կերպով համբուրում էր, եւ թափում էր նրանց առջեւ իւր հոգու բոլոր շնորհակալութիւնները: Թէ տիկինը եւ թէ նրա ամուսինը՝ երկուսն էլ սիրում էին նրան, սիրում էին հարազատ զաւակի նման: Տիկինը սովորութիւն ունէր ասել. «Դա առաջ մի թանկագին, բայց անուշ քար էր, ես ուրախ եմ, որ այդ գրութեան մէջ դասդ գրան, որովհետեւ իմ ցանկացած թրաչը (գրան) եւ փայլը կարողացայ տալ»:

Իսկ այն առաւօտ ոչ սակաւ վշտացաւ նա, երբ գուրս գալով միւս սենեակը, գտաւ օրիորդին պատուհանում նստած եւ լաց լինելիս: Նա մօտեցաւ եւ, փայփայելով նրա գեղեցիկ գլուխը, հարցրեց.

— Ի՞նչ է պատահել քեզ հետ, սիրելիս:

— Ոչինչ... պատահանեց օրիորդը, վեր կացաւ տեղից եւ սկսեց սրբել աչքերից արտասուքը:

— Դու քեզ վա՞տ ես զգում:

— Ոչ... գլուխս փոքր ինչ ցաւում է ...

Տիկինը գրկեց նրան, ասելով.

— Հասկանում եմ... խեղճ աղջիկ, դու չատ տանջուեցար, երկար համբերեցիր... մի փոքր եւս համբերիր, այնուհետեւ վերջ կը դրուի քո արտասուքին... :

Թ.

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԸ

Աւելի քան մի ամբողջ տարի անցել էր այն օրից, որ ես ծանօթացայ Համբի հետ: Այդ ժամանակամիջոցը պէտք է իմ կեանքի ամենագեղեցիկ եւ ամենաբախտաւոր մասը համարել: Ես նրանից չատ բան սովորեցայ, նրա աղդեցութեանը ներքոյ ես բոլորովին ուրիշ մարդ դարձայ:

Ես թէեւ բարոյապէս եւ մտաւորապէս զարգացնում էի, բայց իմ մարմնական զօրութիւնները օրըստօրէ թուլանում էին: Տաժանական աշխատանքը հանքերի մէջ իսպառ մաշել էր ինձ: Ինձ տարան հիւանդանոց:

Հիւանդանոցը աքսորականի համար մի դուռն է, որտեղից բացւում է ճանապարհ դէպի գերեզման: Եւ ես ուրախ կը լինէի, եթէ ինձ վիճակուէր այդ ճանապարհով գնալ: Կեանքը ձանձրացրել էր ինձ:

Կեանքը ձանձրալի է դառնում աւելի այն ժամանակ, երբ հասկանում ես նրա նպատակը եւ չես կարողանում ցանկացածդ կատարել: Մինչեւ այնօր ես տգէտ, ոչինչ չէի հասկանում, այդ պատճառով էլ հանգիստ էի: Բայց երբ չատ բան սովորեցայ, սկսեցի աւելի տանջուել: Եթէ անասուններին բնութիւնը չատ խելք տուած լինէր, եթէ նրանք դպրոց մտնէին, աւելի պահանջող կը լինէին եւ երբեք չէին յօժարուի կատարել այն բարբարոսականութիւնները, որ մարդիկ նրանց անել են տալիս:

Հիւանդանոցը դատապարտեալի ամենասիրելի օթեւանն է: Այստեղ նաեւ աւելի հանգիստ է, այստեղ նրան մշտապէս չեն մարակոծում, թէեւ երբեմն չարացած ֆելդշերը ծեծում է նրան թէ ինչո՞ւ չէր կատարել իւր այն պատուէրը, ինչո՞ւ դեղը իւր մանակին գործ չէր ածել,— այստեղ մենակիս, կրկնում եմ, հիւանդացը դատապարտեալի հանգստութեան տեղն է, եւ այդ է պատճառը, որ փափագում է, որ իւր հիւանդութիւնը երկարատեւ լինի, եւ աւելի բուռը է համարում իրան, եթէ հանդուրժեան մահիճը բոլորովին չ բեզմանի կը փոխուի:

Բայց մեռնելը հեշտ բան չէ դառապարտեալի համար: Օրէնքը մարդասիրական դեղեցիկ սկզբունքներ ունի, կախաղանի դատապարտուած թշուառականն անգամ, երբ պատժի նշանակած օրը հիւանդանում է, այդ պատճառով էլ հանգիստ է: Բայց երբ չատ բան սովորեցայ, սկսեցի աւելի տանջուել: Եթէ անասուններին բնութիւնը չատ խելք տուած լինէր, եթէ նրանք դպրոց մտնէին, աւելի պահանջող կը լինէին եւ երբեք չէին յօժարուի կատարել այն բարբարոսականութիւնները, որ մարդիկ նրանց անել են տալիս:

Հիւանդանոցը դատապարտեալի ամենասիրելի օթեւանն է: Այստեղ նաեւ աւելի հանգիստ է, այստեղ նրան մշտապէս չեն մարակոծում, թէեւ երբեմն

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՕՒՐԲԱԹ
12
ՅՈՒԼԻՍ
VENDREDI
12 Juillet
1935

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2855

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՒ ԽՕՍՔ

ԵԹԷ ՓՈՐՋԻՆՔ ԲԱՂԴԱՏԵԼ...

Օսմանեան Յուլիս 10ի տոթիւ (իրականին մէջ՝ Յուլիս 24), կը փորձուինք բաղդատութիւն մը կատարել Թուրքերու եւ մեր միջեւ: « Բաղդատութիւն մը ոչ թէ ուժի կամ ճակատագրի, այլ պարզապէս քաղաքական դաստիարակութեան... »:

Այդպիսի փորձեր որքան չատ կատարուին, օգտակար են թէ այսօրուան եւ թէ վաղուան համար: Մանաւանդ որ, գրեթէ բոլոր գաղութներուն մէջ ալ, նոյն վրդովիչ պատկերը կը նշմարուի,— անստուգութիւն եւ կազմալուծում:

Ըսինք թէ սերունդի գաղափարական կապը չխզուեցաւ Թուրքերու մէջ, 1908 Յուլիս 10էն ասդին: Քաղաքական–ընկերային խմորումները, հիմնական առաջադրութեանց իրագործման ճիգը չարունակուեցան ու զարգացան անընդհատ:

Անչուշտ կարելի չէ համեմատել անոնց հաստատուն կացութիւնը՝ մեր արմատախիլ եւ երերուն վիճակին հետ:

Իր պատմութեան ամէնէն չարաչուք շրջանին ալ, Թուրքը մնաց իր հողին վրայ: Համակերպեցաւ, ընդվզեցաւ կամ կռուեցաւ իր երկրին մէջ, կռնակը ունենալով զարաւոր պետութիւն մը, բանակ եւ ուրիշ ամէն կարգ ու սարք, անսպառ հարստութիւններ եւ հնարաւորութիւններ:

Ցեղով, ունենալով երկիր եւ պետութիւն եւ հաստատուն բնակչութիւն, եւ գոնուելով երկու աշխարհներու ճամբուն վրայ, Թուրքը լայնօրէն օգտուեցաւ արտաքին բոլոր ազդակներէն, թէ պարտութեան եւ թէ յաղթանակի օրերուն:

Այսօր ալ, այդ առաւելութեան չնորհն է որ կը վայելէ, ժըպիտներ քաղելով իր ճամբուն վրայ, աչքին թէ ձախէն:

Ահաւասիկ 17 տարիէ ի վեր, ան իրրեւ « սարի պէս կանգնած եար », իր կռնակն ունի աշխարհի ամէնէն յեղափոխական իշխանութիւնը,— Մ. Մուսոլինի: Իսկ միւսները, քաղքենի–դրամատիրական պետութիւնները, դեռ պատերազմին արիւնը չցամքած փորձեցին վերահաստատել զարաւոր աւանդութիւնը: Քանի որ չէին կրնար բաժնել Թանկագին դանձը — Թուրքիան — Թող ապրի ու ծաղկի ան իրենց իսկ մրցակցութեան գնով:

Ծիծաղելի պիտի դառնար բաղդատութեան միտքն իսկ, եթէ անտեսէինք այս իրողութիւնները եւ դեռ ուրիշ անհաչուելի առաւելութիւնները:

Մենք պարզապէս տիրող ոգին, գործունէութեան ձեւերն է որ նկատի կ'առնենք: Միշտ այն միամտութիւնն ունենալով թէ՝ առաւելութիւնը մեր կողմն է, այս տեսակէտէն:

Չէ՞ որ Թուրքերէն չիսուն տարի առաջ անցած էինք, բոլոր ասպարէզներուն մէջ: Այն ալ՝ Թուրքիոյ մէջ, խաւարակուռ Ասիոյ լեռներուն տակ, իսկ հիմա որ կը գոնուինք Եւրոպայի պողոտաներուն վրայ...

Արդ, խնդիրը գնելով քաղաքական դաստիարակութեան գետնին վրայ, կրնա՞ք ճշդել թէ ո՛ր կողմ կը հակի նժարը:

1908էն ասդին, Թո՞ւրքը յառաջ գացեր է թէ մենք:

Նորէն կը յիշեցնենք,— հարցումին պատասխանելու համար անհրաժեշտ չէ մէջտեղ դնել 27 տարուան դէպքերը,— պատերազմ, հայկինչ սարսափներ, վերադարձ, յետոյ նորէն աղէտ, արտագաղթ եւ մնացեալը:

Չմոռնանք թէ Թուրքը ինքն ալ ահաւոր վէրաւորումներ կրեց: Իր երկիրը մասնուեցաւ հուրի եւ սուրի, եւ նախկին օսմանեան կայսրութեան յիշատակը միայն մնաց:

Եւ յետոյ, քանի որ մենք անհնարին, անբաղդատելի նաւթեկութեան մը հանդիպեցանք, տրամաբանական էր որ չատ աւելի բարձր մնային մեր դիտակցութիւնն ու կորովը:

Այդ մխիթարութիւն ունի՞նք այսօր:

Գոնէ ունի՞նք մեր այսօրուան կացութեան գիտակցութիւնը:

Ուրիշ խօսքով, մեր քաղաքական դաստիարակութիւնը ո՞րքան հասունցած է, 27 տարի վերջը:

Ահա ամբողջ հարցը,— ընկոյզի մը մէջ դրուած:

Պատասխանը գտէք, աչքէ անցընելով գաղութներու առօրեայ կեանքը, քաղաքական պայքարներէն մինչեւ վարժապետականը:

Քննեցէք, մանաւանդ, պայքարները բանաձեւելու, վարելու եւ տրամաբանական վախճանի մը հասցնելու ձեւերը:

Ցետոյ թղթատեցէք մամուլը,— օրուան հայելին, ինչպէս կ'ըսեն:

Բաղդատեցէք այդ հայելին քառասուն տարի առաջուան պատկերին հետ, — այն օրերուն հետ երբ մենք Թուրքիա կը գոնուէինք, իսկ մեր լուսաւորեալները՝ այստեղ եւ այնտեղ:

Կացութեան ո՛ր երեսէն ալ դիտէք, եզրակացութիւնը պիտի ըլլայ չափազանց խռովիչ:

Մանաւանդ եթէ իրողութիւններն եւ երեւոյթները արձանագրուին չարժանկարի մը վրայ, իրրեւ իրագիտական դաս:

Ինչ մը եւս, — եւ քանի տարուան կապն ալ կը քանդուի:

Պատկերը կսկծալի է մանաւանդ անոր համար որ, մենք ամէն բանէ առաջ ինքնապաշտպանութեան հարց ունինք: Պահանջ մը որ կը պարտադրէ բոլոր ուժերու համախմբում:

Մեր ըսածը այն չէ որ ձուլածոյ կաղապարի մը վերածուին բոլոր հոսանքները:

Կեանքը կանգ պիտի առնէր այդպիսի պարադայի մը մէջ:

Մեր դժբախտութիւնը այն է որ, գաղափարներու պայքար մղուած տեղ, աւելի չատ չափազանց մարմաջը կը տիրապետէ, քան թէ պատասխանատուութեան գիտակցութիւնը:

Եւ ահաւասիկ լաբիւրինթոս մը, որուն ելքը ոչ ոք պիտի կրնար նախատեսել:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ո՞ՒՐ ՊԻՏԻ ՅԱՆԳԻ ՀԱՊԷՇԱԿԱՆ ՎԷՃԸ

ԵՐԿՈՒ ՆՈՐ ԴԷՊՔԵՐ.— ԵԹՈՎՊԻԱ ԿԸ ՓՆԴՐԷ ՓՈԽԱՆՑՆԵԼ ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ.— ՆՈՐ ՀԱՐՑԱԶՊՆԴՈՒՄՆԵՐ ԱՆԳԼԻՈՅ ՆՈՐ ՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ.—

Իտալական կառավարութիւնը պաշտօնական զեկոյցով մը կը ծանուցանէ թէ նոր դէպքեր պատահած են հապէշական սահմանին վրայ: Զեկոյցին համաձայն, յուլիս 6ին երբ Հարարի իտալական հիւպատոսը Տիրէ Տավա կ'երթար ինքնաշարժով, ճամբան հանդիպեցաւ խումբ մը հապէշ զինուորներու որոնց կը հրամայէր սպայ մը: Այս վերջինը ուզեց ձերբակալել հիւպատոսը, անարգական խօսքեր արտասանելով եւ սպառնալից դիրք մը բռնելով:

Նոյն օրը կէսօրէն յետոյ, դարձեալ Հարարի մէջ, ուրիշ դէպք մը պատահեցաւ: Հիւպատոսարանի զինուորներէն մէկը, որ նամակատուն կ'երթար, պաշարուելով, քարի եւ փայտի բռնուեցաւ քանի չափ բնիկներու կողմէ, որոնց մէջ կը գտնուէին քաղաքապետական պահակներ եւ քանի մը համազգեստաւոր զինուորներ: Ատոր–Ապէպայի իտալական դեսպանը անմիջապէս բողոքագիր մը ուղղեց այս դէպքերուն առթիւ:

Այս երկու նոր դէպքերը զուգադիպելով իրաւարարական բանակցութեանց խզման հետ, աւելի կը ծանրացնեն կացութիւնը: Ուրիշ խօսքով, անգամ մը եւս կը զօրանայ Իտալիոյ դիրքը, ազատօրէն չարժելու եւ ուշ – կանուխ զինուորական գործողութեանց ձեռնարկելու համար:

Մինչ այս մինչ այն, Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը կը չարունակէ խորհրդակցիլ Անգլիոյ նախարարներուն հետ, հլը մը գտնելու համար: Քարտուղարը տեսակցեցաւ նաեւ Լոնտոնի Ֆրանսական եւ լեհական դեսպաններուն հետ: Լաւատեղեակ շրջանակներու մէջ կը հաւատան թէ Մեծն Բրիտանիա չի ծածկեր կացութեան ծանրութիւնը, բայց եւ այնպէս վճռած է ամէն միջոց փորձել, համախորհուրդ Ֆրանսայի հետ, խաղաղութեամբ լուծելու համար վէճը: Եթէ, հակառակ բոլոր ջանքերուն, վերջին խօսքը զէնքին մնայ, անգլ. կառավարութիւնը պիտի խորհրդակցի զգթապետութեանց հետ, իր բռնելիք դիրքը ճշդելու համար: Գաղթապետութիւնները մինչեւ հիմա հակառակ եղած են ուրիշներու գործին խառնուելու քաղաքականութեան, հետեւաբար մայր երկիրը չի կրնար ինքնագլուխ պատժական անօրինութիւններ ձեռք առնել Իտալիոյ դէմ:

Առջի օր հետագիր մը կը հաղորդէր թէ իտալական կառավարութիւնը կարգ մը առաջարկներ ներկայացուցած է անգլիական կառավարութեան, Լոնտոնի դեսպանին միջոցաւ: Բիչ յետոյ վճռապէս հերքուեցաւ այս լուրը: Հետագիրը կ'ըսէր թէ Իտալիա առաջարկած է.— 1. Քաղաքական երաշխաւորութիւն մը, Իտալիոյ յանձնելով Խաւալական Սոմալիլէնտի եւ Էրիթրէի հապէշական ներքնաշխարհին հսկողութիւնը.— 2. Ազգերու Լիգային մը հաստատել վերոյիշեալ հողամասերուն եահն, Հապէշիստանի մէջ, Իտալիոյ յանձնելով տնտեսական եւ քաղաքական առանձնաշնորհներ, երկիրը օգտագործելու եւ զերեւիճակութիւնը ջնջելու համար:

Իրաւարար յանձնախումբին հապէշական պատուիրակը, Ֆրանսացի փոթի. Ժէդ, իր տեղեկագիրը ներկայացնելով Ազգերու Դաշնակցութեան, խնդրեց փութացնել Ա. Դ. Խորհուրդին դուռարումը: Նամակը եւ տեղեկագիրը հաղորդուեցան Ա. Դ. Խորհուրդի նախագահին, որ այս անգամ Լիթվինովն է: Հապէշական կառավարութիւնն ալ իր կարգին պիտի խնդրէ փութացնել ժողովը, նկատի առնելով կացութեան փափկութիւնը:

Վերջին լուրերու համաձայն, Հռոմի մէջ տիրող կարծիքը այս է.— Կա՛մ եթովպիա տեղի պիտի տայ, եւ կամ Իտալիա միջոցներ ձեռք պիտի առնէ իր պաշտպանութեան համար: Մուսոլինի հապէշական կառավարութեան վրայ ձգելով իրաւարարական բանակցութեանց խզման պատասխանատուութիւնը, աւելորդ գտած է որ եւ է բանակցութիւն: Մամուլի կարծիքով, որոշում տալու պարագը կ'իյնայ ոչ թէ Ազգերու Դաշնակցութեան, այլ չահակից պետութեանց, աւելի ճիշդ՝ Իտալիոյ եւ Եթովպիոյ: Կա՛մ այս վերջինը տեղի կուտայ, քաւելով անցեալի մեղքերը եւ հաստատ երաշխաւորութիւններ ընծայելով ապագայի համար, եւ կամ իտալական կառավարութիւնը ձեռք պիտի առնէ բոլոր միջոցները, իր ապահովութեան համար:

⁂ Անգլիոյ գահլիճը չատ կարեւոր նիստ մը գումարեց առջի օր: Իսկ երեսփ. ժողովին մէջ, նորէն հարցապնդումներ եղան հապէշական հարցին առթիւ: Արտաքին նախարարը երկար բացատրութիւններ տուաւ կացութեան եւ կառավարութեան դիրքի մասին:

ՖՐԱՆՔԸ ՊԻՏԻ ՊԱԾՏՊԱՆՈՒԻ

Պ. Ժան Թանըռի, Պանք տը Ֆրանսի կառավարիչը, կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Փարիզի ամէնրիկեան ակումբին առջեւ, եմմական քաղաքականութեան եւ Ֆրանքի կացութեան մասին: Տեղական թերթերը մասնաւոր գոհունակութեամբ կը հրատարակեն այդ ճառը, որ սերտ կապ ունի օրուան հոգերուն հետ: Ահաւասիկ հիմնական մասերը.

— « Պանք տը Ֆրանսը անտարբեր չէ նոր գաղափարներու հանդէպ եւ իր կառավարիչը չի սահմանափակուիր միայն անցեալի հայեցողութեամբ: Բայց ոչ ոք պիտի դատապարտէր աւանդութիւն մը որ դիմացած է շան 135 տարի, պատերազմներու, յեղափոխութեանց, քաղաքական վարչաձեւի, ընկերային տագնապներու, քաղաքական եւ տնտեսական վերիվայրումներու մէջէն եւ պահպանած է դրամական բարեկարգութիւնը, հետեւելով հիմնադիրներու ծրագրին: Այդ աւանդութիւնը կը բխի Նափոլէօնի դրած սկզբունքներէն: Ինչպէս յայտարարած ենք բազմաթիւ առիթներով, մենք համոզուած ենք թէ երկրի ներկայ վիճակին մէջ անարդար եւ անօգուտ պիտի բլլայ մեր դրամին արժեզրկումը: Մենք վճռած ենք ֆրանքը պաշտպանել որ եւ է յարձակման դէմ: Պաշտպանելով ֆրանքը, պահելով անոր գինը հակառակ հրապուրիչ առաջարկներու, խորհուրդներու կամ ճնշումներու, մենք կը հաւատանք թէ մեր երկիրը միեւնոյն ատեն կը ծառայէ աշխարհի բարգաւաճման: Մեր ճիգերուն յաջողութիւնը պիտի դիւրացնէ աւելի լայն կարգադրութիւն մը.— Ընդհանուր ամրացում դրամի»:

ՋԻՆԱՍՏԱՆի եամիցէ Փիաճիկ գետը յորդելով, ահագին վնաս պատճառեց: Ողողուած երկրամասը Ֆրանսայի տարածութեան կէսը կ'ունցնի: Կը կարծուի թէ առնուազն 10,000 հոգի խեղդուած են:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱՐՄԻՐ ԴԵՂԻՆ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

—•—

Հետզհետէ «զգայացուցց» համեմատութիւններ կ'առնէ ռամկավարներու եւ բանուորականներու պայքարը՝ Մ. Նահանգներուն մէջ:

Շարժառիթը գիտէք բոլորդ ալ,— Դուրեան յանձնախումբին հաշիւները:

Մէկ եւ կէս տարի առաջ, միամսեայ ճամբայ ելեր էին այս գործին համար:

Միասին ալ քիմ բարձրացան, ֆոդամէ ֆաղամ, յետոյ միասին փողոց իջնելու համար, առաջնորդութեամբ Թագուկներու եւ «աղջի էդսա»ներու:

Դժբախտաբար սեռ կատու մը իրար ձգեց երկու խնամիները:

Եւ կազմուեցան երկու յանձնախումբեր, մէկը կարմիր, միւսը՝ դեղին, — երկուքն ալ կանանչ տոլար ժողվելու համար:

Թէ՛ կը ժողվէին, թէ կը վիճէին իրարու հետ, եւ թէ միասնաբար պատերազմը կը շարունակէին Դաշնակցութեան դէմ:

Իրրեւ աւելի խորամանկ, ռամկավարները յաջողեր էին իրենց ետեւէն բաշել «Երիտ· Հայաստան»ի հնչակեանները, որոնք ժառանգական պայքար ունին « բանուոր »ականներուն դէմ:

Եւ ահաւասիկ հաշուեյարդարի օրը:

Ռամկավար «Դուրֆրնոց»ը իր հրաժարականը յանձնելով Առաջնորդարանին, կը յայտնէ թէ հազիւ 24,664 տոլար հաւաքած եւ ծախսած է «արդարութեան յաղթանակին համար»:

— Սուտ կը խօսիմ, կ'ազդարարէ «Բանուոր», դռէմ առնուազն 60,000 տոլար ժողված էմ, իսկ ձեր տպած յաղթանակը վրաս գրէ···

Ու կը պատմէ· (*Բանուոր*, 26 յունիս, 1935)·

— Դեռ երկու ամիս առաջ էր, որ Փիլատելֆիոյ Դուրեան Ցանձնախումբի անդամներէն մէկը ժողովի մը մէջ ըսաւ թէ կեզբ· Մարմինը մինչեւ հիմա 60,000 տոլարէն աւելի հանգանակած է: Իսկ հիմա այդ գումարը լքած է իր մէկ քառորդին: Բացայայտ է, որ Դուրեան Ցանձնախումբի ռամկավար բուրժուա ղեկավարները այդ գումարը ամբողջութեամբ ծախսած են իրենց կուսակցական պրոպագանդին համար: Ուրիշ ոչինչ:

Այս քաղաքի Ս· Գր· Լուս· եկեղեցին ձեռք ձգելու համար ռամկավարները դաշնակ հոգաբարձութեան հետ դատ ունեցան եւ ունին դեռ: Դատը վարող մարմինը ամբողջ կազմով ռամկավարներէ կը բաղկանայ: Իրենց ըրած մօտ ութը հազար տոլարի գումարը ո՞ր տեղէն վճարուեցան: Դատավարութեան ընթացքին ունեցան չորս փաստաբաններ, մէկ գոր – ծակալ եւ դատավարութեան ժամանակ 20 անգամէ աւելի հոս բերել տուին Վարդան Տիրատ, Գալֆեաեան վարդապետ, Սմսարեան եղբայրներ, Պոսթոնէն՝ Տիգրան Պօյաճեան եւ տասնմէ աւելի տէրտէրներ· հակառակ այս բոլորին դատն ալ կորնչացուցին: Հիմա նորէն փաստաբան բռնած դատ կը վարեն՝ այս անգամ ալ դաշնակ տէրտէրին դէմ: Մենք վստահ գիտենք, որ այդ դատն ալ պիտի կորնչեցնեն, որովհետեւ Նիւ Եորքէն ու Պոսթոնէն դրամ ծախսելով եւ ընկեր բերելով դատ չի շահուիր:

Ֆիլատելֆիոյ աշխատաւոր հայ գանգուածը լաւ գիտէ, որ այստեղի ռամկավար հակառակորդական քլիքը ոչ թէ 8,000 տոլար՝ 800 տոլար ալ ձեռք բերելու միջոցներ չունէր: Հապա ո՞վ տուաւ այդ գումարը պարապ վատնելու համար, եթէ ոչ Դուրեան Ցանձնախումբը»:

Չեմ գիտեր թէ պիտի կրնա՞մ օրը օրին հետեւիլ այս գրչամարտին որ կը սպառնայ կռիւամարտի վերածուիլ, ինչպէս եղեր է մէկ անգամ, Ֆիլատելֆիայի մէջ (16 յունիս):

Վ.Ա.Էֆ

Աւստրիա ձեռք նախկին իրաւագումներուն

Աւստրիոյ դաշնակցային խորհրդարանը յուլիս 10ին միաձայնութեամբ քուէարկեց կառավարութեան օրինագիծը, որով կը ջնջուի Հապսպուրկեան գերդաստանին դէմ հաստատուած արգելքը: Օրէնքը, որ զօրագործելի է յուլիս 11էն, կը բաղկանայ 7 յօդուածներէ: Առաջինով կը ջնջուի 1919 ապրիլ 3ի Բ· յօդուածը որով արգելք դրուած էր նախկին կայսերական գերդաստանին անդամներուն: Բ· յօդուածով կառավարութիւնը արտօնութիւն կը տայ նոյ վերադարձնելու Հապսպուրկներու անձնական ստացուածքները, բացի գետնի եւ գեղարուեստական հաւաքածոներէ, իսկ Գ·ով կառավարութիւնը իրեն կը վերապահէ որոշել թէ ո՛ր ստացուածքները պիտի վերադարձուին եւ ինչ պայմաններով:

Քառասունի կը հասնի արգելք դրուած արժէզուքսերուն եւ արհիքսուհիներուն թիւը: Կը կարծուի թէ առ այժմ չպիտի վերադառնայ արհիդուքս Օթթօ, գահաժառանգը, տպասելով յարմար պատեհութեան մը:

Զօր. Քոնսթիխի Հռոմ աչցելութիւնը եւ Յունաստանի ներքին կացութիւնը

Զօր· Քոնսթիխս, Յունաստանի պատերազմական նախարարը, Պելկրատ մեկնեցաւ Հռոմէն, ուր կը գտնուէր երկու օրէ ի վեր: Իտալական թերթերը կը գրեն թէ զօրավարը Պ·Մուսոլինիի պարգեւով իր երկրին կացութիւնը, խօսած է նաեւ միապետութեան վերահաստատման մասին: Արդէն ճամբորդութեան գլխաւոր նպատակն էր զրացի երկիրներու կարծիքը չօչափել, միապետութեան վերահաստատման մասին:

Յունաստանի երեսփ· ժողովը յուլիս 10ին քուէարկեց օրէնք մը որուն համաձայն հանրաքուէ պիտի կազմակերպուի, միապետութեան վերահաստատման մասին: Թուականը եւ անհրաժեշտ մեծամասնութեան խնդիրը պիտի որոշուին կառավարութեան կողմէ, Նոյեմբեր 15էն առաջ:

⁂ Նախկին վարչապետ Պ· Փափանաստասիու, որ Մ· Նահանգները կ'երթայ մկն ամսուան համար, հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ Լոնտոնի մէջ.— « Եթէ արքայական ընտանիքը վերադառնայ, քաղաքացիական պատերազմը անխուսափելի է: Ժողովրդապետութիւնը պիտի անհետանայ, որովհետեւ գահը՝ ողրմելի քող մըն է ֆաշականութեան համար: Եթէ հանրաքուէն ուղղամտօրէն կատարուի, հանրապետութիւնը երբեք չի պարտուիր: Բայց մենք լուրջ պատճառներ ունինք կասկածելու թէ քուէարկութիւնը պիտի խարդախուի: Հանրապետութիւնը վտանգի մէջ էր ատեն մը: Վենիզելոս տեսաւ այդ վտանգը, սակայն իր պինեալ միջամտութիւնը ձախողեցաւ, որովհետեւ կանխահաս էր»:

Այս առթիւ Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Վենիզելոսի ասոդը նորէն բարձրանալ սկսած է:

—•—

ԹԱՏՐՈՆՆԵՐՈՒ, ՍԻՆԵՄԱՆԵՐՈՒ եւ ուրիշ գրասավայրերու տոմսերը պիտի կրնասուին 20–30 առ հարիւր (տեղ տեղ մինչեւ 50%), համաձայն նախարարական խորհուրդի դրոշմին: Մանրամասնութիւնները ճշդուելէ յետոյ, օրէնքը գործադրելի պիտի դառնայ յուլիս 17էն:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՓՈՐՁԵՔ ԻՐ ՀՈՊԱՐԱՆ ՈՒ ՀԱՐԳԱՆՔ ԱՂՎԱՆԻՍՏԻ

ԽՈՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅ ՀԱՆՐԱՀԱՇՎՈՂ ԳՐՈՂՆԵՐԻՆ

«Ցոլաք»-ի յուրաքանչյուր 10-ի թիւով երեք տարի «Ղարիբ Ֆրանկ»-ի հրատարակչութիւնը կը հրատարակէ «Ցոլաք»-ի հատորներէն ընտրուած գրուածներ։ Ասոնք պիտի ըլլան ամենէն ճոխ ու ամենէն ժողովրդական գրքերը, որոնք հայ ընթերցասէրը կրնայ ձեռք ձգել։ Ասոնք պիտի ըլլան ամենէն էժան գրքերը, որոնք հայ ընթերցասէրը կրնայ ձեռք ձգել։ Ասոնք պիտի ըլլան ամենէն գեղեցիկ գրքերը, որոնք հայ ընթերցասէրը կրնայ ձեռք ձգել։

Ինչպիսի՞ գրքեր, ուրկէ՞ն, ինչպէ՞ս։ Ասոնք պիտի ըլլան «Ցոլաք»-ի հատորներէն ընտրուած գրուածներ։ Ասոնք պիտի ըլլան «Ցոլաք»-ի հատորներէն ընտրուած գրուածներ։ Ասոնք պիտի ըլլան «Ցոլաք»-ի հատորներէն ընտրուած գրուածներ։

Ինչպէ՞ս։ Ասոնք պիտի ըլլան «Ցոլաք»-ի հատորներէն ընտրուած գրուածներ։ Ասոնք պիտի ըլլան «Ցոլաք»-ի հատորներէն ընտրուած գրուածներ։ Ասոնք պիտի ըլլան «Ցոլաք»-ի հատորներէն ընտրուած գրուածներ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀՆԱԳՈՅՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

(Ընդունված Գերագույն Սովետի նիստում)

— o · o —

Հանրապետության հնագույն ուսումնական հաստատությունների շարքում է Երևանի պետական համալսարանը, որ հիմնադրվել է 1919 թվականին։ Համալսարանի ստեղծումը մեծ նշանակություն ունեցավ հայ ժողովրդի մշակութային կյանքի զարգացման համար։ Համալսարանը դարձավ հայ գիտության և մշակույթի կենտրոնը։ Նրա պատերի ներսում ստեղծվեցին և զարգացան հայ գիտության և մշակույթի նոր ճյուղեր։ Համալսարանը դարձավ հայ գիտնականների մեծ մասի ուսումնական հաստատությունը։ Նրա պատերի ներսում դաստիարակվեցին հայ ժողովրդի հազարավոր զավակներ, որոնք այսօր ծառայում են մեր հանրապետության տնտեսության, գիտության և մշակույթի զարգացման գործին։

Համալսարանի գոյության տարիներին նրա պատմության մեջ եղել են ինչպես վերելքի, այնպես էլ անկման շրջաններ։ Համալսարանի պատմության ամենաանբարենպաստ շրջանը եղել է 1930—1933 թվականների շրջանը։ Այդ տարիներին համալսարանի ղեկավարությունը, ներկայացնելով ուսումնական գործի ոչ ճիշտ պատկերը, ստեղծեց այնպիսի դրություն, որ համալսարանը դարձավ ոչ թե գիտության և մշակույթի կենտրոն, այլ ուսումնական գործի ոչ ճիշտ կազմակերպման, ուսումնական պլանների ոչ ճիշտ կազմման, ուսումնական գործի ոչ ճիշտ ղեկավարման, ինչպես նաև գիտական աշխատանքի ոչ ճիշտ կազմակերպման օրինակ։ Համալսարանի ղեկավարությունը ոչ միայն չէր հետևում ուսումնական գործի ճիշտ կազմակերպմանը, այլև ինքն էր ստեղծում ուսումնական գործի խեղաթյուրման պայմաններ։ Համալսարանի ղեկավարությունը ոչ միայն չէր հետևում ուսումնական գործի ճիշտ կազմակերպմանը, այլև ինքն էր ստեղծում ուսումնական գործի խեղաթյուրման պայմաններ։ Համալսարանի ղեկավարությունը ոչ միայն չէր հետևում ուսումնական գործի ճիշտ կազմակերպմանը, այլև ինքն էր ստեղծում ուսումնական գործի խեղաթյուրման պայմաններ։

ՀՐԵՂԷՆ ԽԱՉԸ ԿԸ ՃԱՐՁԱՏԻ՞

Զախակողմեան թերթերը կը դրեն թէ լուրջ պատակտումի մը մատնուած է Հրեղէն Խաչը, որուն մաս կը կազմեն նաեւ «Ազգային Կամաւորները»: Արդէն իսկ հրաժարած են 6 յայտնի վարիչներ, առարկելով թէ գնդ. ոը լա Ռօք «չարաչար գործածած է չատ մը կուսակիցներու վստահութիւնը»: Մասնաւորապէս դժգոհ են երիտասարդները, որոնք դէպի ձախ կը հակին:

Մինչ այս մինչ այն, պատրաստութիւնները կը շարունակուին յուլիս 14ի ցոյցերուն առթիւ: Կ'ըսուի թէ վարչապետ Պ. Լավալ ճառ մը պիտի խօսի անթելով, ժողովուրդը հանդարտութեան հրաւիրելու համար:

«Փօփիւլէր» կը բողոքէ որ Պ. Լավալ արտօնած է Հրեղէն Խաչի թափօրը եւ կը պահանջէ կամ գործել, կամ հրաժարիլ:

Հայ մը դատապարտուած Մարսէյլի մէջ

Էքս եղեռնագատ առեանը հինգ տարի բանտարկութեան դատապարտեց Հայ մը, Գրիգոր Թաշճեան, 27 տարեկան, որ ծանրապէս վիրաւորած էր իր նշանածը, եղիսաբէթ Յակոբեան: Տեղական թերթերը կը գրեն թէ նշանուքը կատարուած էր տասը տարի առաջ, երբ աղջիկը տասը տարեկան էր: Մնողքն ալ հաւանութիւն տուած էր, բան աւանդական սովորութեան, բայց եղիսաբէթ երբ 19 տարեկան եղաւ, չուզեց ամուսնանալ Գրիգորի հետ: Այն առեն այս վերջինը ետ պահանջեց իր տուած գոհարեղէնները, ինչպէս եւ Պէյրութ – Թէն Ֆրանսա ճամբու ծախքը: Աղջիկը հաւանեցաւ եւ իր սենեակը գնաց, գոհարեղէնները եւ դրամը առնելու համար: Այդ պահուն Գրիգոր դաշոյնը քաշելով, երեք անգամ խրեց աղջկան կուրծքը, եւ փորձեց փախչիլ, բայց ականատեսներ ձերբակալեցին:

Դատավարութիւնը երկար տեւեց, որովհետեւ հարկ էր հայերէնէ ֆրանսերէնի եւ փոխադարձաբար թարգմանել բոլոր հարցումներն ու պատասխանները: Գրիգոր յայտարարեց թէ ինք գոհն է դժբախտ սիրոյ մը: Դատավարութեան ներկայ էր նաեւ նշանածը, որ հրաչքով ողջ մնացած է: Դատարանը նկատի առնելով մեղմացուցիչ պարագաները, սահմանեց միայն հինգ տարի բանտարկութիւն:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԾՐՋԱՆԸ ՀԵՏԵԼԱՆԻՒՈՎ

Զորեքշաբթի օր տեղի ունեցաւ վեցերորդ հանդրուանին՝ Էվիան – Էքս-լէ-Պէն (207 քիլոմեթր) դժուարին ու անտանելի մրցումը Ալպեան լեռներու մէջ: Մեկնումի ազդանշանը տրուեցաւ առաւօտեան ժամը 10.30ին: Հետեւանորդները առաջին քիլոմեթրէն իսկ սկսան իրար հետապնդել եւ մագլցելով լեռներու գագաթները բարձրանալ: Արավիսի գագաթը (1470 մեթր երկայնութիւն) առաջին անգամ բարձրացաւ Ֆրանսացի Ռընէ Վիէթթօ (Լեռներու Թագաւորը), երեք երկվայրկեան տարբերութեամբ իր եռեւը ունենալով իտալացի Պէրթօնին, որ հետապնդած ժամանակ ոտքը սահելով վար ինկաւ եւ հազիւ ազատեցաւ մահացու վտանգէ մը:

Էքս – լէ – Պէն առաջին անգամ մուտք կը գործէ Ռընէ Վիէթթօ, 207 քիլոմեթր դժուարին ճամբան կտրելով 6 ժամ 23 վայրկեան 42 երկվայրկեան (ժամական 32 քիլոմեթր 369): Իսկ չորս վայրկեան վերջ կը հասնին Ֆրանսացի Լը Կրէվկէ և Իտալացիներ՝ Պէրկամաչկի և Մօրլյլի 11 հետեւանորդներով միասին որոնց մէջ Վիէթթօի հակառակորդը իտալացի Գամուզօ: Այս հանդրուանին Վիէթթօ, յատկացուած ամբողջ «Պօնիֆիքասիոն» վայրկեանները կը խլէ իբր յաղթական: Եւ ընդհ. դասաւորման մէջ ուր 26րդ տեղը կը գրաւէր կ'անցնի 16րդ:

Մրցումին դժուարութեան չտոկալով լքեցին երեք հետեւանորդներ որոնք ընդհ. դասաւորման մէջ լաւ տեղ կը գրաւէին, իտալացի՝ Ճէսթրի, վերմա – նացի՝ Գիւրթ Շթօփէլ եւ սպանիացի՝ Ֆիքիւրաս:

Երէկ, հինգշաբթի կտրեցին Էքս – լէ – Պէն — Կրընոպլը (229 քիլոմեթր) հանգրուանը, որ ամբողջովին լեռնային է եւ որուն մէջ կը գտնուի Գալիպիէրի անցքը (2658 մեթր երկայնութեամբ:

«Դեղին Շապիկը» միշտ կը կրէ պելճիքացի Ռ. Մաէս: *Հ. Ս.*

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

«ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԳԵՐԱԴՈՁՆ ՊԱՏՈՒԱՆՆԵԱՆԸ» տրուեցաւ Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին, Պապին կողմէ, իբրեւ գերագոյն եպիսկոպոսութիւնն ֆրանսական ազգին, Լուտրի վերջին փառաւոր տօնակատարութեանց առթիւ:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ վերջապէս պիտի փակուի յուլիս 21ին, որովհետեւ ամիսքաժեշտ է Իտալիա փոխադրել գլուխ-գործոցները, աշնան եղանակին համար: Յուլիս 3ին 285,810 փրանք մուտք գոյացած էր Փըթի Փալէի ցուցահանդէսէն: Միջին հաշուով օրական 6000 այցելու:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԹՐՔԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԵՍՊԱՆԻՆ ժամանումն առթիւ, խորհրդային թերթերը նորէն կը ճառեն երկու երկիրներու բարեկամութեան մասին: Դեսպանին գլխաւոր ջանքը պիտի ըլլայ գարկ տալ տնտեսական յարաբերութեանց եւ մասնաւորապէս Թուրքիոյ ճարտարագործութեան: Կը յիշուի թէ 1931ին խորհրդային իշխանութիւնը 8 միլիոն տոլարի վարկ մը բացաւ, վճարելի հասն տարիէն: Այդ թուականէն ի վեր խորհրդային ճարտարագէտներ երեմ շարք գործարաններ բացած են Թուրքիոյ մէջ: Թուրքիոյ տնտեսական գործավարն ալ մօտերս Մոսկուա պիտի այցելէ մասնագէտներու հետ, եւ 15 օր պիտի մնայ, ուսումնասիրելու համար խորհրդային ճարտարագործութիւնը:

Ռ.

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» Կոմիտէի ընկերական ընդհանուր ժողովը ՅԵՏԱՁԳՈՒՄԸ է այս Ուրբաթ (Յուլիս 12) երեկոյեան ժամը 8.30ին, 32, Ave. Gobelins սրճարանի վերնայարկը:

Օրակարգ.— Երջանկային ժողովի օրակարգի քննութիւն:

ՊԱՆԵՒՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Աբծիւ» Ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ Յուլիս 13ին Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին 17, Rիւ Ամբէր, Քաշան: Օրակարգ՝ շարունակութիւն նախորդ ժողովի:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 14 Յուլիս, Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին «Զարդարեան» Դրագարանին մէջ 181, Գուր Լաֆայէթ: Ժողովին կը հրաւիրուին նաեւ շրջանի «Զարգարեան» եւ «Մուրատ» խումբերը:

ՓՈՆ Տ'ՕՄՆԱՑԻ «Կորիւն» Ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը Յուլիս 14, Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Դաշ. դրադարանին մէջ: Կը խնդրուի Սէն Փիէրի եւ Լիվանսի ընկերներէն նիրկոյ ըլլալ որչեալ ժամուն կարեւոր օրակարգ:

ՊՈՄԱՌԻ (Մարսէյլ) «Զաւարեան» Ենթակոմիտէին ընկերական ընդհ. ժողովը 13 Յուլիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Սկումբրին մէջ: Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի քննութիւն:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ (Մարսէյլ) ընկեր կարօ Ենթակոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները 14 Յուլիս Կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 7ի «Դրօշակի» տան մէջ:

ՄԱՐՍԷՅԻ «Իշխան» Ենթակոմիտէի հերթական ժողովը 13 Յուլիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ շարունակութիւն նախորդ ժողովի:

ՄԱՐՍԷՅԻ Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը 14 Յուլիս Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին իր գրադարանին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ, ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ, ԿԱՐՈՒԻՆԵՐՈՒ, ՍԱՓՐԻՉՆԵՐՈՒ, ԹՒՒՔՕԹՔՕՉՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ:

achat, vente, échange et reparation

HOVANNESSIAN

INGENIEUR E.M.I.

14. RUE DU SOLEIL. PARIS.XX. METRO: PLACE DES FETES

r.c. Seine 279.489 TEL.: MENILMONTANT 41.67 C.C.P. Paris 171738

MOTEURS ELECTRIQUES

pour machines à coudre, tricoteuses, bobineurs et toutes machines

RESISTANCE

pour chauffages, indésirables etc.

ANTIPARASITAGE DES MOTEURS

ETUDES ET DEVIS GRATUITS SUR DEMANDE

machines à coudre d'occasion, — on demande correspondants, province et étranger

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73

Արեւելեան եւ եւրոպական խոհանոց կերակուրներ:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՂՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՅՑԻՔ ՓՏՏՈՒԵՑԻՔ ԵՒ ԳՆԵՑԻՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

ԱՐՓԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶՄՈՒՐԻՉ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱՐԲՆ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ բէյլի կուտայ

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՓԻՒԼԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Criqui

Աւետուածաշունչի Թարգմանութեան 1500ամեակը

ՍԷՎՐԱՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ ՀԱՅ ԿՐԹԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

14 ՅՈՒԼԻՍ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՑԵՏՈՑ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Նախագահութեամբ՝ ՎԱՀԱՆ Ա. ՔՀՆԳ. ՀՈՅԵԱՆԻ

կը խօսի՝ Պ. Պ. ԱՐՇԱԿ ԳԱՈՊԱՆԵԱՆ եւ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

Գեղարուեստական բաժին.— *Երգ, արտասանութիւն եւլլն.:*

Հայ Արիները իրեն սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն սիրուն խաղերով եւ անակնկալներով: Նոյնպէս տեղւոյս նորագիր հայ Արիները իրենց երդման արարողութիւնը կը կատարեն:

Մուտքերու մասնակցութեան համար 3 ֆրանք

Շոգ.— Շոգեկառք՝ *կար տիւ Նօոէն 13.30, 14.35, 14.45 իջնել Սեվրան:*

Այրի Տիկին Մաքրուհի Պատարճիկեան, Տէր եւ Տիկին Ս. Կակոյեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Ճարութիւն Պատարճիկեան եւ զաւակունք, Այրի Տիկին Տաւուլեան եւ աղջիկը՝ Սրբուհի, Տէր և Տիկին Յովհաննէս Փափազեան եւ զաւակը եւ իրենց պարագաները խորին կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, քեռկալին, հօրեղբօրորդւոյն, քեռորդւոյն եւ կնքահօր՝

ԲԱՐԱՂԱՄ ՏՕՒԻԿ ՊՕՏՄԱՐՃԻԿԵԱՆԻ

դառնադէպ մահը յայտ երկարատեւ հիւանդութեան: Յուղարկաւորութիւնը տեղի կունենայ այսօր, Ուրբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Ալֆոռվիլի հայոց եկեղեցիին մէջ (ոիւ տէ Պոօշէ), ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Ալֆոռվիլի գերեզմանատունը:

Մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայիս իբր այդ նկատել:

Տէր եւ Տիկին Ոսկեան Յովհաննէսեան, Այրի Տիկին Սօֆի Ստեփանեան, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Ստեփանեան եւ զաւակունք եւ պարագաները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի աղջկան, թոռան եւ ազգական – նին՝

ՎՐԴՕՒՀԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ

(Սէօլէօզցի)

դառնակսկիծ մահը որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 10ին առաւօտեան ժամը 9ին, 12 տարեկան ծաղիկ հասակին յետ կարճատեւ հիւանդութեան:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր Ուրբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 1.30ին, իրենց բնակարանին մէջ, 13 Allée de Carrière, Իսի – լէ – Մուլինօ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը կը փոխադրուի Իսի – լէ – Մուլինոյի գերեզմանատունը:

ՅԱՆՕԹ.— Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալու ներկայս իբր այդ նկատել:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔ

«Համազգային» Ընկերութեան կեդր. Վարչութիւնը ձեռնարկած է տարեգիրքի մը հրատարակութեան, գրական – գեղարուեստական, պատմական եւ գիտական բաժիններով: Տարեգիրքը լոյս պիտի տեսնէ յառաջիկայ նոյեմբեր ամսու վերջերը:

Այս առթիւ կազմուած է յատուկ խմբագրական մարմին մը, նիւթերու կազմութեան, դասաւորութեան եւայլ յարակից աշխատանքներու համար:

Ներկայիս կուզ կ'ընենք մեր բարեկամներուն եւ համակիրներուն՝ բերելու իրենց աշխատակցութիւնը մեր այս նոր ձեռնարկին: Նիւթերը կարելի է ղրկել մեզ մինչեւ Յուլիսի վերջերը:

Տարեգիրքի Գրական – Գեղադրական բաժինին մէջ պիտի գրախօսուին այն գիրքերը կամ պարբերական հրատարակութիւնները միայն, որոնք կ'ուղարկուին խմբագրութեան, մինչեւ սեպտեմբերի կէսերը: Ամէն առանձին նամակ ընել «Համազգային տարեգիրքի խմբագրութիւնն» անունով: Ուրիշ անուն կատարուած ո եւ է առաքում նկատի չառնուիր եւ կը համարուի կորսուած:

Տարեգիրքը լոյս պիտի տեսնէ սահմանափակ թիւով, փափաքողները կրնան այժմէն օրինակ մը ապահովել իրենց համար, փոխարժէքը, 20 ֆր., ղրկելով մեզ կանխիկ:

Դրամական առաքումները կատարել հետեւեալ հասցէով.—

Dr. H. Ohandjanian, B. P. 868, Le Caire (Egypte).

Յօդուած, գիրք եւ նամակ ուղարկել խմբագրութեան անունով. Almanach Hamazkaine, B. P. 868, Le Caire (Egypte)

«ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»

ԸՆԿ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՐՍՈՒԱԾ

Ֆր. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղի կազմակերպած դաշտահանդէսին որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 7ին կիրակի օր Մոնճէսիէօյի անտառին մէջ, կորսուած է կնոջ ձեռքի պայուսակ մը, իրիկուան ժամը 8.30—9 ատենները: Պայուսակին մէջ կը գտնուին տիկնոջ ինքնութեան եւ Ասիւրանս ցօսիալի թուղթերը եւ 35-40 ֆր.: Պայուսակը գտնողէն կը խնդրուի դրամը պահել իրեն, իսկ ինքնութեան եւ Ասիւրանս ցօսիալի թուղթերը անմիջապէս ղրկել հետեւեալ հասցէին.— Guendjian, 45, Rue de Bonnel, Lyon.

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԻ Հայ Լէգէոնակ Միութեան ընկերները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին 14 Յուլիս Կիրակի կէս օրէ առաջ ժամը 10ին Պոսթը Փոսթ (Բիւ Գօլպէր): Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Ներկայ կ'ըլլայ Միութեան Պատ. նախագահ Պ. Տիրթէքեան:

ԳԱՁԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

«ՅԱՌԱՋԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (127)

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Այդ ժամանակամիջոցը պէտք է լրացնէ նա: Եւ եթէ պատահում է նրան հիւանդանալ, աշխատում են առողջացնել, որ իւր ապաշխարանքը վերջացնէ:

Ես տարուեցայ հիւանդանոց: Ո՞րքան ժամանակ մնացի այնտեղ, ի՞նչ էր իմ հիւանդութիւնը,— չեմ յիշում այսքանը միայն չեմ մոռացել, որ ինձ առանձնացրել էին միւս հիւանդներից եւ գտնում էի տիֆով հիւանդների բաժնում: Առաջին անգամ երբ աչքս բաց արի, երբ փոքր ինչ ուշի եկայ, ինձ մօտ գտայ հիւանդանոցի ծերունի սպասաւորներից մէկին, որը կանգնած ինքն իրան մրմրթում էր.

— Ինչպէս ամուսինն է, այնպէս ալ տիկինն է, ինչպէս տիկինն է, այնպէս ալ աղախինն է: Աստուած է վկայ, լաւ մարդիկ են, այսպիսի մարդիկ մինչեւ այսօր չէ տեսել մեր հիւանդանոցը:

Արդեօք ո՞ւմն էին վերաբերում այդ խօսքերը,— ես ոչ հետաքրքրուեցայ եւ ոչ էլ հասկանալ կարողացայ, իսկ նա դեռ չարունակում էր մրմրթալ.

— Ինչ բարի աղջիկ է, որքան խնամքով նայում է հիւանդներին, կարծես, իւր եղբայրները եւ հօրեղբայրները լինեն:

— Ի՞նչ աղջիկ,— մեքենաբար հարցրի ես:

— Այն աղջիկը, որ հիմա այստեղ էր. չտեսա՞ր,— պարմանալով հարցրեց նա:— Այնօրից, որ դու պառկած ես, ճակատիդ թրջած քաթան ու սառոյց էր դնում: Ի՞նչպէս չի տեսար:

Այդ միջոցին մի օրիորդ դանդաղ քայլերով անցաւ կօրիդօրից եւ անհետացաւ մթութեան մէջ.

— Ահա այն աղջիկը,— ասաց ծերունին:— Ամանք ասում են՝ մեր նոր բժիշկապետի աղախինն է, ամանք ասում են՝ նրա կնոջ ազգականն է: Ով որ էր լինի, Աստուած է վկայ, լաւ աղջիկ է: Իսկ բժիշկապետը, կատարեալ հրեշտակ է. մեղք է նրան մարդ ասել: Կը մտնէ հիւանդանոցը, կը նստէ ամէն մի հիւանդի մօտ, կը խօսէ, կը հարցնէ, հանգիստներ կ'անէ, սիրտ կը տայ, կը մխիթարէ: Ցեղոյ կը վերկենայ, ամէն բանի վրայ կը նայէ, կը մտնէ խոհանոցը, կը մտնէ և այնտեղ, ուր մենք ղղուանքով ենք մտնում: Իսկ տիկինը, կատարեալ հրեշտակ է, օր չի լինի, որ հիւանդների համար թէյ, շաքար, սպիտակ պաքսիմաթ եւ զանազան քաղցրաւենիք չբերէ: Կը նայէ նրանց անկողիններին, կը նայէ սպիտակեղէններին, եւ վայ այն սպասաւորին եթէ մի փոքր անմաքրութիւն տեսնէ: Բայց առաջուայ բժիշկները եւ նրանց տիկիններն, Աստուած ազատէ, այսպէս չէին. շատ սակաւ անգամ էր պատահում, որ հիւանդանոցը ոտք կոխէին: Պատահում էր, գնում ես պարոն բժիշկապետի մօտ, ասում ես. «Պարոն բժիշկապետ, խեղճ մեռնելու վրայ է»... կամ կոպիտ կերպով կը պատասխանէր, թէ ժամանակ չունի, կամ եթէ չուզէր վշտացնել քեզ, ծիծաղելով կ'ասէր. «Քող հանգստանայ»...:

Մերունի սպասաւորի չատախօսութիւնը վերջ չունէր: Ես ձանձրացայ լսել նրան, թէեւ նրա խօսքերը զուրկ չէին չափազանց ջերմ եւ բարի ըղձացմունքներից: Բնութեան մի առանձին խաղը պէտք է համարել, որ երբեմն այսպիսի կոշտ կոպիտ, անկիրթ, ամբիծների մէջ գնում է քաղցր սիրտ: Նա հին զինուոր էր: Դբանք են թշուառ հիւանդների մխիթարիչները, դրանք են ազատում նրանց սովից եւ ծարաւից.

Մի չարաթ անցել էր վերոյիշեալ խօսակցութիւնից: Իմ առողջութիւնը օրըստօրէ դէպի լաւն էր գնում. ուշքս ու միտքս համարեա վերադարձել էր, աչքերս այժմ համեմատաբար աւելի պարզ էին տեսնում, թէեւ դեռ սակաւ – սիկ թոյլ էի զգում ինձ: Մի օր նոյն օրիորդը ծերունի սպասաւորի հետ մտաւ ինձ մօտ: Նա անցաւ, վերանչ իմ հիւանդութեան օրագրու – թեան թերթը, ուշադրութեամբ կարդաց, որ տեսնէ՝ ինչ փոփոխութիւն է արել իմ զրութիւնը:

Քանի օր էր, որ նա ինձ մօտ չէր եղել: Ես նայում էի նրա վրայ, գնում էի հասակը, դէմքը, աչքերը, ձայնը, եւ մի զարմանալի նմանութիւն էի գտնում...: Կարծես, հասկանալով այդ, նա երեսը չուռ տուեց, սկսեց խօսել սպասաւորի հետ: Որքան էլ նսեմացած լինէր իմ տեսութիւնը, զարձեալ ես նրա երեսի վրայ նկատեցի մի նշան, որ ինձ չատ ծանօթ էր: Դա մի խալ էր, ուղիղ այն տեղում, ուր երկու յօնքերը աղեղնաձեւ գալով, միանում էին միմեանց հետ: Դա բնութեան մի առանձին հրաշալիքն էր, որ խիստ հազիւ է գտնուում կանանց դէմքի վրայ: Դա այն միջնակէտն էր, որ կենտրոնացնում է իւր մէջ դէմքի բոլոր գեղեցկութիւնը: Նէնէն միայն ունէր Արարչի այդ հրաշալի պարգեւը:

Նա կրկին երեսը դարձրեց դէպի ինձ, նայեց իմ վրայ եւ, մի քանի պատուէրներ տալով սպասաւորին, պատրաստում էր հեռանալ: Այո, նա էր, իմ սիրելի Նէնէն էր: Իմ մայրական կուրծքից դուրս պրծաւ մի խուլ հառաչանք, ես խելագարի նման նետուեցայ եւ փորձ փորձեցի գրկել նրան: Մերունի սպասաւորը բռնեց ինձ: Նա խնդոյն հեռացաւ, ասելով.

— Այդ հիւանդը իւր խելքի առողջութեան մէջ չէ...

Ես մնացի խորին ապշութեան մէջ. Ի՞նչ էր այդ, երազ էր, ցնորք էր, թէ խանգարուած երեւակայութեան պատրանք: Ի՞նչ էր այդ: Նէնէի գեղեցիկ դէմքն էր, նրա վառվռուն աչքերն էին, նրա նուրբ, բարձր հասակն էր, նրա արծաթի հնչիւններով ձայնն էր: Բայց մի՞թէ կրակոտ, պաղպաղանքներկիւղ Նէնէն կարո՞ղ էր իրան այնպէս զգոյշ և սառնասիրտ պահել: Մի՞թէ եղել յայտնուեցաւ նա: Եթէ նա լինէր, չէր կարող զսպել իրան, անպատճառ կը նետուէր, կը գրկէր ինձ եւ կ'ասէր. «ահա ես գտայ քեզ, այստեղ կը մնամ, էլ քեզանից չեմ բաժանուի»: Նա այսպէս կը վարուէր: Այսպէս վարուեցաւ նա եւ այն օրերը երբ ինձ վարում էին դէպի աքսոր, նա չէր ուզում բաժանուել ինձանից, նրան բռնութեամբ բաժանեցին...:

Ահա այդ մտածութիւնները պղպջակներ էին ինձ, դեղեցիկ տեսիլքը անցաւ ինձ մօտից:

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Dameame, PARIS (13)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

		ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, իտ.	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ...ալիա	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
13
ՅՈՒԼԻՍ
SAMEDI
13 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2856

Խմբագիր՝ ՇԱԽՄՈՒՐ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՐԵՔ ԺՈՂՈՎ՝ ՄԷԿԸ ՄԻԻՍԷՆ ԿԱԶՄՈՒԻՐԻՉ

Ամերիկեան վերջին թղթաբերը երէկ յանձնեց մէկ չաբթուան «Հայրենիք», լեցուն՝ երեք Պատգամաւորական Ժողովներու նկարագրութիւններով։

Առաջինը՝ Հ. Ց. Դ. Ցեղակրօն Ուխտերու երկրորդ Պատգմ. Ժողովն է, գումարուած յունիս 19ին, Պոսթըն, «Հայրենիք»ի ակումբին մէջ։

Երկրորդը՝ Հ. Կ. Խաչի 15րդ Պատգմ. Ժողովը, բացուած յունիս 26ին, նոյն ակումբին մէջ։

Իսկ երրորդը՝ Հ. Ց. Դ. 42րդ Պատգմ. Ժողովը, բացուած յունիս 29ին, դարձեալ նոյն ակումբին մէջ։

Կարդալով երեքին ալ բացման մանրամասնութիւնները, որոնք պիտի հրատարակուին առանձին, ձեր առաջին տպաւորութիւնը պիտի ըլլայ խանդաղատանք եւ ափսոսանք։

Այդ երկու զգացումներն ալ խորապէս պիտի համակեն ձեզ մանաւանդ անոր համար որ, դեռ չատ ժամանակ չէ անցեր, ծանօթ ալեկոծութենէն ի վեր։

Հորիզոնը չատ մոտյլ էր եւ մթնոլորտը անշնչելի երբ, անցեալ տարի այս առեն, իրենց Պատգմ. Ժողովները կը գումարէին նոյն երեք հաստատութիւնները — Հ. Ց. Դաշնակցութիւն, Հ. Կ. Խաչ եւ Ցեղակրօն Ուխտեր։

Բոլորովին տարբեր է կացութիւնը մէկ տարի վերջը, չնորհիւ ինքնապաշտպանութեան մեթոտիկ պայքարի մը, այլ մանաւանդ արդիւնաւոր, հանրօգուտ գործունէութեան մը։

«Հայրենիք» այսպէս կը խտացնէ այդ կազդուրիչ փոփոխութիւնը, Հ. Ց. Դ. Պատգմ. Ժողովին բացման առթիւ գրած խմբագրականին մէջ (2 յուլիս)։

— « Ինչպէս գաղութին, այնպէս ալ մեր կազմակերպական զանգուածին տրամադրութենց մէջ անցեալ տարուընէ ասդին խոշոր փոփոխութիւն մը տեղի ունեցած է։ Չկայ այլ եւս անցեալ տարուան ձգտումած վիճակը։ Սմքած, ցեղոտուած, ցզմուած է ազատատենչ հայութեան դէմ դառը համայնավար-ռամկավար «միացեալ ճակատը»։ Ցարմակռկական պաշտպանողական դիրքերու մէջ են մտած Հ. Ց. Դաշնակցութեան մահացու հակառակորդները, որոնք իրենց ծանր պատասխանատուութենէն գազազած՝ հրապարակով զիրար կը հարուածեն անխնայ։ Չեն լսուիր այլեւս պոչոթթի ատելավառ կոչերը, յախտուռն ու ամբարտաւան սպառնալիքները այն բոլոր մութ ուժերուն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

ՀՍՀՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահության նիստում քննարկվել է Հայկական սովետական հանրագիտության հարցերը և խնդիրները։ Զեկուցել է ակադեմիկոս Ա. Ա. Աբրահամյանը։

Զեկուցողը նշել է, որ Հայկական սովետական հանրագիտության հրատարակումը ՀՍՀՀ գիտությունների ակադեմիայի կարևորագույն խնդիրներից է։ Հանրագիտության հրատարակումը կնպաստի մեր հանրապետության գիտական ուժերի հետագա աճին, կհարստացնի հայ ժողովրդի մշակույթը, կբարձրացնի նրա ազգային գիտակցությունը։

Հանրագիտության հրատարակումը կնպաստի նաև հայ ժողովրդի պատմության, գրականության, արվեստի, լեզվի, տնտեսության, գիտության, տեխնիկայի, ինչպես նաև մեր հանրապետության բնության ուսումնասիրության ավելի լայն ծավալման

ԳԵՂԻ ՀԵՔ (ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՂԱՓԱՂԻ ՀՆԱԳՈՒՅՆ ՏԱՐԻՆԵՐԻՑ)

— Ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ ուզում, — ասաց Ալի-Բաբան, — ես միայն ուզում եմ, որ ինձ հետ ապրող մարդիկ ապրեն ինձ պես ուրախ ու երջանիկ։

Ալի-Բաբան ապրում էր Ղափանի ձորերից մեկում։ Նա ամբողջ կյանքում ոչ մի օր չէր տխրել, ոչ մի անգամ չէր նեղացել ոչ մեկի վրա։ Ամեն առավոտ նա վեր էր կենում ուրախ, ամեն գիշեր քնում էր հանգիստ։ Ամեն ինչ նրան ուրախացնում էր։ Ամեն ինչ նրան գոհ էր թողնում։ Ամեն ինչ նրան ստիպում էր ասել.

— Ինչ լավ է, որ ես կամ։

Ալի-Բաբան ուներ մի փոքրիկ այգի, մի փոքրիկ տուն, մի փոքրիկ ընտանիք, մի փոքրիկ հոտ։ Նա ուներ նաև մի փոքրիկ ձի, որի վրա հեծնելով՝ նա ամեն առավոտ գնում էր իր հոտի մոտ։ Ձին էլ նրա պես ուրախ էր։ Ձին էլ նրա պես սիրում էր ապրել։ Ձին էլ նրա պես սիրում էր ամեն առավոտ վազել։ Ձին էլ նրա պես սիրում էր ամեն գիշեր քնել։

Ալի-Բաբան ուներ նաև մի փոքրիկ շուն։ Շունը նրա հետ էր ամեն տեղ գնում։ Շունը նրա հետ էր ամեն առավոտ գնում հոտի մոտ։ Շունը նրա հետ էր ամեն գիշեր տուն գալիս։ Շունը նրա հետ էր ամեն գիշեր քնում։

Ալի-Բաբան ուներ նաև մի փոքրիկ կատու։ Կատուն նրա հետ էր ամեն տեղ գնում։ Կատուն նրա հետ էր ամեն առավոտ գնում հոտի մոտ։ Կատուն նրա հետ էր ամեն գիշեր տուն գալիս։ Կատուն նրա հետ էր ամեն գիշեր քնում։

Ալի-Բաբան ուներ նաև մի փոքրիկ հավ։ Հավը նրա հետ էր ամեն տեղ գնում։ Հավը նրա հետ էր ամեն առավոտ գնում հոտի մոտ։ Հավը նրա հետ էր ամեն գիշեր տուն գալիս։ Հավը նրա հետ էր ամեն գիշեր քնում։

Ալի-Բաբան ուներ նաև մի փոքրիկ ճուտ։ Ճուտը նրա հետ էր ամեն տեղ գնում։ Ճուտը նրա հետ էր ամեն առավոտ գնում հոտի մոտ։ Ճուտը նրա հետ էր ամեն գիշեր տուն գալիս։ Ճուտը նրա հետ էր ամեն գիշեր քնում։

Ալի-Բաբան ուներ նաև մի փոքրիկ ճնճղուկ։ Ճնճղուկը նրա հետ էր ամեն տեղ գնում։ Ճնճղուկը նրա հետ էր ամեն առավոտ գնում հոտի մոտ։ Ճնճղուկը նրա հետ էր ամեն գիշեր տուն գալիս։ Ճնճղուկը նրա հետ էր ամեն գիշեր քնում։

Ալի-Բաբան ուներ նաև մի փոքրիկ ճանճ։ Ճանճը նրա հետ էր ամեն տեղ գնում։ Ճանճը նրա հետ էր ամեն առավոտ գնում հոտի մոտ։ Ճանճը նրա հետ էր ամեն գիշեր տուն գալիս։ Ճանճը նրա հետ էր ամեն գիշեր քնում։

Ալի-Բաբան ուներ նաև մի փոքրիկ մոծակ։ Մոծակը նրա հետ էր ամեն տեղ գնում։ Մոծակը նրա հետ էր ամեն առավոտ գնում հոտի մոտ։ Մոծակը նրա հետ էր ամեն գիշեր տուն գալիս։ Մոծակը նրա հետ էր ամեն գիշեր քնում։

Ալի-Բաբան ուներ նաև մի փոքրիկ մկնիկ։ Մկնիկը նրա հետ էր ամեն տեղ գնում։ Մկնիկը նրա հետ էր ամեն առավոտ գնում հոտի մոտ։ Մկնիկը նրա հետ էր ամեն գիշեր տուն գալիս։ Մկնիկը նրա հետ էր ամեն գիշեր քնում։

Ալի-Բաբան ուներ նաև մի փոքրիկ ճիճու։ Ճիճուն նրա հետ էր ամեն տեղ գնում։ Ճիճուն նրա հետ էր ամեն առավոտ գնում հոտի մոտ։ Ճիճուն նրա հետ էր ամեն գիշեր տուն գալիս։ Ճիճուն նրա հետ էր ամեն գիշեր քնում։

Ալի-Բաբան ուներ նաև մի փոքրիկ ոչինչ։ Ոչինչը նրա հետ էր ամեն տեղ գնում։ Ոչինչը նրա հետ էր ամեն առավոտ գնում հոտի մոտ։ Ոչինչը նրա հետ էր ամեն գիշեր տուն գալիս։ Ոչինչը նրա հետ էր ամեն գիշեր քնում։

Ալի-Բաբան ուներ նաև մի փոքրիկ դատարկություն։ Դատարկությունը նրա հետ էր ամեն տեղ գնում։ Դատարկությունը նրա հետ էր ամեն առավոտ գնում հոտի մոտ։ Դատարկությունը նրա հետ էր ամեն գիշեր տուն գալիս։ Դատարկությունը նրա հետ էր ամեն գիշեր քնում։

Ալի-Բաբան ուներ նաև մի փոքրիկ ոչինչ։ Ոչինչը նրա հետ էր ամեն տեղ գնում։ Ոչինչը նրա հետ էր ամեն առավոտ գնում հոտի մոտ։ Ոչինչը նրա հետ էր ամեն գիշեր տուն գալիս։ Ոչինչ

250 տուրիացի կամաւորներ դէպի Եթովպիա հրամանատարութեամբ թուրք սպայի մը

Սուրիական թերթերը կը գրեն.—

Վերջերս հաղորդուած ըլլալով թէ եթովպական կառավարութիւնը արե – ւելքցի կամաւորներ զինուորագրելու յանձնառու եղած է , մօտ երկու հարիւր յիսուն նախկին պատերազմիկներ դիմում կատարած են: Թրքական բանակի նախկին սպաներէն Մուհամմէտ Սըրաքի պէյ 250 թեկնածուներու անունով դի– մում կատարած է Գահիրէի եթովպական հիւպատոսին եւ յայտնած թէ ինք եւ իր ընկերները պատրաստ են իրենց ուժն ու կարողութիւնները տրամադրե– լու եթովպական դատին, ընդդէմ Իտալիոյ, Մուհամմէտ Սըրաքի ինդրած է հիւպատոսէն որ զինուորագրութեան պայմանները հրատարակուին մամուլի միջոցաւ, կասկածներու տեղի չի տալու համար:

Կ'ըսուի թէ սուրիացի յայտնի օդանաւորդ Այբէտտին էլ Լապպապիտի իմաց տուած է եթովպական կառավարութեան թէ պատրաստ է ծառայելու եթովպիոյ օդանաւային ուժերուն մէջ, ընդդէմ Իտալիոյ:

Մուհամմէտ Սըրաքի հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրած է.—Ես յար– բերութեան մտայ Գահիրէի եթովպական հիւպատոսին հետ եւ 250 նախկին պատերազմիկներու անունով ծառայութիւն առաջարկեցի: Երբ նպաստաւոր պատասխան մը ստանանք անմիջապէս պիտի մեկնինք եթովպիա:

Երկու պատճառով մենք նախընտրեցինք Նէկուսի բանակին մէջ ծառայել: Նախ մենք այս քայլը առնելու մղուեցանք զբաղում մը գտնելու համար: Մեզմէ շատերը անգործ են եւ ապրուստի միջոցներէ բացարձակապէս զըր – կուած: Մենք համոզուած ենք նաեւ թէ Հապէշիստանի դատը արդար դատ մըն է: Ջեմ կարծեր որ հոգատար իշխանութիւնը ընդդիմանայ մեր ծրագրին գործադրութեան: Օրէնքը մեզի իրաւունք կուտայ երկրին մէջ թէ երկրէն դուրս ճամբորդելու : Մենք իրրեւ պարզ ճամբորդներ կը մեկնինք պաղեստին, ուրկէ նաւ պիտի նստինք եթովպիա մեկնելու համար: Հոգատար իշխանու – թիւնը չի կրնար արգիլել մեզի, գործազուրկներուս, որ մեր օրապահիկը շա– հինք:

Սուրիոյ մարզպանին ընդհ. քարտուղարը
ՁԷՊԷԼԸ ՄՈՒՍԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԻՒՂԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Սուրիոյ մարզպանի ընդհ. քարտուղար Պ. Լակարտ յունիս 30ին այցելեց Ձէպէլ Մուսա, ընկերակցութեամբ Անտիոքի Թանգարանի տնօրէն Պ. Փրօս– տի եւ պատեցաւ Սելեւկիոյ աւերակներն ու Վեսպասիանոսի եւ Տիտոսի հռչա– կաւոր փապուղին: Ճետոյ անցնելով Ձէպէլ Մուսայի հայ գիւղերու մէջէն, կանգ առաւ Մըտրը պէկ, ուր ժողովուրդը համախմբուելով խանդավառ ըն – դունելութիւն մը ըրաւ իրեն: Մըտրը պէկի մուտքին առջեւ յաղթական կամար մը չինուած էր ուրկէ ասանդական «տավուլ զուրնա»յով, Պ. Լակարտ առաջ– նորդուեցաւ պատմական սօսիին տակ, գետակի ափը եւ հիւրասիրուեցաւ շամ– փանիայով ու պտուղներով: Անտիոքի երեսփոխան Մ. Տէր Գալուստեան բա– րեգալուստի մաղթանք ըրաւ հիւրին: Գիւղը ամբողջ զարդարուած էր Ֆր – բանսական եւ սուրիական դրօշակներով որոնց մէջ կը նշմարուէր նաեւ հայ – կական եռագոյնը:

Պ. Լակարտ, իր հետ ունենալով նաեւ Մ. Տէր Գալուստեանը անցաւ Պի– թիաս, ուր պտոյտ մը կատարելէ վերջ մեկնեցաւ Անտիոք:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵԾԵԼԱՆԻՒՈՎ

Հինգշաբթի օր հեծելանուրդները կտրեցին Էքս – լէ – Պէն — Կրընոպլը հանգրուանը (229 քիլոմեթր): Մրցորդները մեկնեցան առաւտուն ժամը 8.30ին կիպիչ արեւին տակ: Այս հանգրուանը որ ամբողջովին լեռնային էր եւ ժայ – ռուտ, չատ յոգնեցուց հեծելանուրդները: Էքս – լէ Պէնէն 30 քիլոմեթր անդին սկսաւ մեծամաբառը: Նիսցի Բուասի (չրջիկ հեծեալնուրդ) կը սկսի փախչիլ, երկու վայրկեանի չափ ետ ձգելով ամբողջ խումբը: Իտալացի Գամուզօ (Լեո– ներու Թագաւորը) կարծելով թէ փախչողը իր հակառակորդը Վիէթթօն է, եւ չմարսելով անոր առջի օրուան (Էվիան – Էքս – լէ – Պէն հանգրուանին) տարած յաղթանակը, կը սկսի ինքն ալ վազել, լեռներէն վեր մագլցելով հեծելանիւը ուսին: Տաժանելի եւ վտանգաւոր հետապնդումէ մը յետոյ վերջապէս կը հաս– նի եռեւէն եւ ահա մեծամարտ մը երկուքին միջեւ, գրաւելու համար Գալի – պիէրի անցքը որ ունի 2568 մեթր երկայնութիւնն: Ֆրանսացին կը յաջողի չա– հիլ այս դժուարին անցքը:

Գամուզօ զատուելով անցքէն միս մինակ ճամբան կը չարունակէ եւ կրը – նոպլը կը մտնէ առաձին 3 վայրկեան 30 երկվայրկեան առաջ, 229 քիլոմեթր ճամբան կտրելով 7 ժամ, 33 վայրկեան, 13 երկվայրկեանէն: Իսկ երկրորդ կը հանգիստնայ իտալացի Մօրէլլի, երրորդ՝ Բուասի, չորրորդ Պէրկամաչի:

Ընդհ. դասաւորման մէջ չատ մեծ փոփոխութիւններ եղան: Գամուզօ, որ 18րդ տեղը կը գրաւէր , անցաւ 4րդ իր առջին ունենալով Իտալացիներ՝ Պէր– կամաչին եւ Մօրէլլին 4 եւ 2 վայրկեան տարբերութեամբ: « Դեղին Շապիկը» միշտ կը կրէ պելճիքացի Ռ. Մահս: Ասկէց վերջ ճակատագրական պայքարը պիտի մղուի իտալացի եւ պելճիքացի հեծելանուրդներու միջեւ, խլելու հա– մար Շապիկը: Ասոնցմէ յետոյ կուգայ Ֆրանսայի համաչխարհային նախկին ախոյեան Ժօրժ Սփէշէր, որ անգամ մը չհաճ ըլլալով վարժ է ճամբաներուն:

Այս հանգրուանին մրցումը Ֆրանսացիներուն համար սեւ օր մը եղաւ, երբ ձայնասփիւռները հաղորդեցին ժողովրդական ախոյեան հեծելանուրդ Ֆը – բանսացի Անթոնէն Մանեռի անցուցած մեծ վտանգը: Մրցորդը ժայռերուն վրայ իյնալու եւ ծանրապէս վիրաւորուած ըլլալով, ստիպուեցաւ հրաժարիլ: Շատ հաւանական էր որ չահէր չրջանը, որովհետեւ ընդհ. դասաւորման մէջ առաջինէն 4 վայրկեան տարբերութիւն ունէր: Մրցումը լքեցին նաեւ Ֆրան –

ՏԻԿԻՆ Ե. ՋՕՐԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

ԹՈՒԼՈՒԶ, 10 յուլիս.— Հանգանա– կութեան ժամանակցած են.—

Մ. Հաւասեան 50 ֆր., Դադագ– եան, Օ. Պահտիարեան, Z. Benbas– sate 20ական ֆր., Յ. Պալօեան 15 ֆր , Ա. Թէրզիպաշեան, Ղ. Մարկոս– եան, Զ. Տարագճեան, Խաչատուր Մ. Մանուկեան, Գ. Ճրճրեան, Տիկ. Ա. Աբգարեան, Կ. Այվազեան, Հ. Իգմիրլեան, Հ. Մելքոնեան, Mme. F. Caudubois, Mme. Roque, Պ. Ժ. Տէր Պօղոսեան, Հ. Սալմաստեան 10ական ֆր., Պ. Տէր Պօղոսեան, Բ. Տէր Պօղոսեան, Շ. Պինհասեան, Տիկ. Բալճաճեան, Գր. Պաճաքճեան, Ա. Աբգարեան. փոքրիկն Այվազեան, Mr. J. Augé, Mr. Denys, փոք– րիկն Թագուորեան, Ոմն, Ոմն 5ական ֆր., փոքրիկն Գ. Աբգարեան, Mr. Nissim 3ական ֆր., Mr. Carger, Mr. Alcala, Mr. Blondy, Էմմէք– եան, Գ. Տէրէնտէրեան 2ական ֆր.:

Ընդհ. գումար՝ 341 ֆրանք:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԻ Հայ Լէգէոնական Միութեան ընկերները ընդհ. ժողո– վի կը հրաւիրուին 14 Յուլիս կիրա– կի կէս օրէ առաջ ժամը 10ին Պար տը Փոսթ (Րիւ Գօլպէր): Բոլոր ըն– կերներու ներկայութիւնը անհրա– ժեշտ է: Ներկայ կ'ըլլայ Միու– թեան Պատ. նախագահ Պ. Տիրան Թէքէեան:

ՈՒՐ ԵՒ ԵՐԲ ԿՐՆԱՔ ԵԻ ՊԷՏՔ ԷՔ ՏԵՍՆԵԼ,
"ՀԱՅ ԳԵՂՋԿԱԿԱՆ ՀԱՐՍԱՆԻՔ,,
ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՕՍՈՒՆ ՖԻԼՄԸ

ASNIÈRES-BOIS COLOMBES

Modern Cinéma, Place des Bourguignons.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 16 ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ 21ԻՆ

MARSEILLE

Cinéma Le Foyer. 90, Rue d'Aubagne

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 18 ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ 14,30ԻՆ ԵՒ ԺԱՄԸ 21ԻՆ
ՈՒՐԲԱԹ 19 ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ 21ԻՆ
ՇԱԲԱԹ 20 ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ 21ԻՆ
ԿԻՐԱԿԻ 21 ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ 14.30ԻՆ, 17ԻՆ ԵՒ 21ԻՆ

VIENNE

Salle Berlioz, 11 Cours Wilson (près de la Gare)

ՇԱԲԱԹ 20 ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ 21ԻՆ

VALENCE

Alhambra Cinéma

ԿԻՐԱԿԻ 21 ՅՈՒԼԻՍ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԺԱՄԸ 10ԻՆ

DÉCINES (Vaulx en Velin)

Cinéma Palaee Parlant, Cité de la Soi du Sud - Est

(ԺԻԼԻՆ ՍԻՆԷՄԱՆ) *ՇԱԲԱԹ 27 ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ 21ԻՆ*

ԿԻՐԱԿԻ 28 ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ 14.30ԻՆ, 17ԻՆ ԵՒ 21ԻՆ

ԳԻՆԵՐԸ ԱՄԷՆ ՏԵՂ 4, 5 ԵՒ 6 ՖՐԱՆՔ: ՓՈՓՐԵՐՈՒ ԿԷՍ ԳԻՆ

Հ Ց. Դ.

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Աթթիւ» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ Յուլիս 13ին Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին 17, Րիւ Ամբէր, Քաշան: Օրակարգ՝ շարունակութիւն նախորդ ժողովի:

ՇԱՎԻՂԻ Արդուխեան խումբի ժողովը երկուշաբթի 15 Յուլիս երեկոյ– եան ժամը 8.30ին կայարանի դիմացի սրճարանը: Ընկերներու ներկայու– թիւնը անհրաժեշտ է:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ըն– կերները 14 Յուլիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին «Զարդարեան» Դրա– դարանին մէջ 181, Գուր Լաֆայէթ: Ժողովին կը հրաւիրուին նաեւ շրջանի «Զարդարեան» եւ «Մուրատ» խումբերը:

ՓՈՆ Տ'ՕՊՆԱՅԻ «Կորիւն» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը Յուլիս 14, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Դաշ. դրադարանին մէջ: Կը խնդրուի Սէն Փիէրի եւ Լիվանոյի ընկերներէն ներկայ ըլլալ որոշուած ժա– մուն կարեւոր օրակարգ:

ՊՈՄՈՆԻ (Մարսէյլ) «Զաւարեան» ենթակոմիտէին ընկերական ընդհ. ժողովը 13 Յուլիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Սկումբրին մէջ: Օրա– կարգ՝ Շրջ. ժողովի քննութիւն:

ՄԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ (Մարսէյլ) ընկեր կարօ ենթակոմիտէն ընդհ. ըն– կերական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները 14 Յուլիս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 7ի «Դրօշակի տան մէջ»:

ՄԱՐՍԷՅԻ «Իլխան» ենթակոմիտէի հերթական ժողովը 13 Յուլիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ շարու– նակութիւն նախորդ ժողովի:

ՄԱՐՍԷՅԻ Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը 14 Յուլիս կի– րակի առաւօտ ժամը 10ին իր գրադարանին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ԹՈՒԼՈՒԶԻ վարանդեան խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին երկուշաբթի 15 Յուլիս երեկոյեան ժամը 9ին Mon Café-ի ներքնասրահը:

սացի՝ Տանէլ, իտալացի՝ Վինեոլի, սպանիացի՝ Սմիտա, Գրօզ եւ Ֆիլիպ (չրջիկ):

Երէկ, ուրբաթ կարեցին Կրընոպլը – Գաբ (102 քիլոմեթր) լեռնային ճամ– բան: Իսկ այսօր պիտի կտրեն Գաբ – Տիներ (227 քիլոմեթր) ամբողջովին լեռ– նային: Հ. Ս.

— oo —

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ կատարուեցան Պուլկարիոյ մէջ, իրրեւ մեղսակից հանրապետական խլրտումներու: Ամբաստանեալներուն մեծ մասը նախկին վարչապետ Կէորկիեւի մարդիկն են: Կան նաեւ Մակեդոնացի – ներ :

ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Վերջին պահուն լուսաբանութիւն մը ստացանք Պ. Ա. Խահակեանի կողմէ, ի պատիւ Ալազանի տրուած Թէյասեղանին առթիւ: Պիտի հրատա– րակենք վաղուան թիւով:

ԳԱՑԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՄՆԱՁԻՒՂԻՆ
ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՊԱՐԱՆՑԻԿ-ՅԵՐԵԿՈՅԹԸ
ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ 21 ՅՈՒԼԻՍԻՆ ԺԱՄԸ 15ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇ
PALAIS du BOIS de BOULOGNEի ՄԷՋ
(Route de Madrid)

Հաղորդակցութիւն.— Porte Maillotէն առնել Jardin d'Aclimatati պարտէզին ուղղութիւնը, պարտէզին դռան առջիւթապէս իսվր:

ՅԱՅՏՆԻ JAZZ DU LIDO

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆԻՆ ԻՆԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ՝

Տիկ. ԳԵՒՈՆԵԱՆ (երգ), Պ. Պ. Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ եւ Կ. ՔԱՆԹԱՐՃԵԱ

Երգ, պար, արտասանութիւն եւլլն.:

Սեղանապետ՝ Պ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

ՇԱՏ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖԷ Կ. ԽԱՉԻ ԿՈՂՄԷ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԱԾ:

Հաճելի անակնկալներ, երգ, պար եւ զանազան խաղեր:

ՄՈՒՏՔ ՅԱՐԵՐԱՒ՝ 5 ՖՐԱՆՔ:

Աստուածաշունչի Թարգմանութեան 1500ամեակ
ՍԷՎՐԱՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ ՀԱՅ ԿՐԹԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

5 ՅՈՒԼԻՍ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Նախագահութեամբ՝ ՎԱՀԱՆ Ա. ՔՀՆՑ. ԽՈՅԵՑԵԱՆԻ

Կը խօսին՝ Պ. Պ. ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ եւ ՀՐԱՆՏ-ՍՄՄՈՒՒԷԼ

Գեղարուեստական բաժին.— Երգ, արտասանութիւն եւլլն.:

Հայ Աբիները իրեն սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն սիրուն ի ղերով եւ անակնկալներով: Նոյնպէս տեղւոյս նորագիւտ Հայ Աբիները ընդ երդման արարողութիւնը կը կատարեն:

Մուտքերու մասնակցութեան համար 3 ֆրանք

Ճաշ.— Շոգեկառք՝ կար տու Նօռէն 13.30, 14.35, 14.45 իջնել Մեզո

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած ԴՐՐԻՋԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՆՍՑԻՆ Մ.ՃԻՒ ԵՒ ԿՐԹԱՍԻՐԱՑ ԵՐԿՍԵՌ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

21 ՅՈՒԼԻՍ ԿԻՐԱԿԻ ԱՌԱՒՕՏԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԻՐԻԿՈՒՆ

Cartoucherieի օգասուն պարտէզին մէջ, Route Sabotier.

ՄՏՔԸՐՕ՝ ՇԱՒՕ ՎԱՃԱՌՔՆԵՆ 10 վայրկեան լքեուս:

Պարի համար ժամանաւոր սրահ: կը մասնակցի ԵՔՐԱՏ նուագախումբ

ձաշը միասին քերել: Խմիչները տեղւոյն վրայ ժողովրդական գիներ

Մուտք այրերու՝ 5 ֆրանք, կիներու՝ 3 ֆրանք:

ԽԱՉԱՊՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Բայց մինչ չէ՞ր կարող պատահել, որ Նէնէն այնքան տարուայ մէջ փոխ– ուած լինէր: Բաւական տարիներ էին անցել այն օրից, որ անջատուած էինք միմեանցից: Մինչ չէ՞ր կարող պա – տահել, որ այն, թէեւ կիսամայրենի, բայց աշխոյժ եւ ձիրքերով հարուստ բնաւորութիւնը, մի առաքինի հոգու ազդեցութեան ներքոյ, մեզմանար, ազնուանար եւ բարի կրթութիւն ըս– տանար: Ես նոյնպէս մի վայրագ և – գեռապոտ էի: Բայց ինչպէս փոխ – ուեցայ: Համրը ինձ բոլորովին այլ մարդ դարձրեց: Մինչ միեւնոյնը չէ՞ր կարող պատահել եւ Նէնէի հետ: Մերունի սպասաւորի ասելով, նա դանւում էր բժշկապետի, ընտանիքի մէջ: Գուցէ այդ ընտանիքը ազդել էր նրա վրայ· գուցէ հէնց նրանց հետ էր եկել, եթէ ոչ, ո՞վ կը բերէր նրան Սիբիր:

Վերջին ենթադրութիւնը ինձ աւելի հաւանական էր թւում: Բայց ես դեռ չէի տեսել այդ բժշկապետին եւ ոչ նրա կնոջը, թէեւ շատ անգամ այցե – լել էին ինձ մօտ: Ես այդ միջոցին – րում յիշողութիւնս կորցրած եմ եղել:

Աչաղողի արհեստը թողել էր իմ մէջ մի տանձին սրամտութիւն, այն է՝ շուտով ըմբռնել ամենանուրբ ակ– նարկութիւնները եւ խոհուն յարմար – ուել հանգամանքների հետ: Ես յիշեցի այն խորհրդաւոր խօսքերը, որ նա հեռանալու ժամանակ ասաց· « Այդ հիւանդը իւր խելքի առողջ դրութեան մէջ չէ »···: Այդ խօսքերով կամեցաւ ծանձկել նա, որ ես ճանաչեցի նրան , որ իմ եւ նրա մէջ եղել են հին յարա– բերութիւններ: Այդ խօսքերով կամե– ցաւ արդարացնել իմ հոգու սաստիկ յուզմունքը, որը համարեց նա՝ իբր իմ ուղեղի անառողջ դրութեան ար – տայայտութիւն:

Ես տարակոյս չունէի, որ նա դարձ– եալ կ'այցելէ ինձ, եւ մի քանի օր չա– րունակ սպասում էի նրան: Մի անգամ նախասենեակից լսում եմ հետեւեալ խօսակցութիւնը·

— Այժմ ի՞նչ դրութեան մէջ է խե– լագարը:

— Բաւական հանգիստ է:

— Ախճ տայ··· նա դեռ շատ ջա– հիլ է···:

— Եւ պատուական մարդ է:

— Երկիւղ չկա՞յ նրա մօտ մտնելու:

— Զգուշութիւնը վատ բան չէ:

— Ուրեմն կապեցէք նրան:

Մերունի սպասաւորը ներս մտաւ, ինձ կաչկանդեց: Քանի րոպէից յետոյ ներս մտաւ եւ նոյն օրիորդը: Այդ Նէ– նէն էր, իսկ եւ իսկ Նէնէն:

Այժմ ես իմ կատարեալ դերի մէջն էի, ոչ իրրեւ կեղծ խելագար, այլ խա– կապէս ինձ սիրեց մի տեսակ խելա– գարութիւն: Ես մոռացայ բոլոր այն պայմանները, որով նա սկզբից նա – խապատրաստել էր ինձ: Ես ամէն բան մոռացայ եւ միայն տեսնում էի իմ առջեւ սիրելի աղջկան, որին նուիրել էի իմ սրտի ամենաջերմ զգացմունք– ները,— տեսնում էի, եւ կատարու – թիւնը տիրում էր ինձ, թէ ինչո՞ւ ես չէի կարող գրկել նրան, ինչո՞ւ չէի կարող ասել· «ահա մենք դարձեալ գտանք միմեանց, ապրենք միասին եւ կեանք վայելենք»···: Եթէ առաջուայ ուժս կորցրած չլինէի, ես անպատ – ճառ կը կոտրատէի այն շղթաները, ո– րոնցմով կապուած էին իմ ձեռքերն ու ոտները, եւ նրան կը սեղմէի իմ կուրծքին, ասելով, «մենք այլեւս չենք բաժանուի միմեանցից»···:Բայց ես միայն դողում էի, դողում էի, ա– զաչում էի արձակել ինձ, սպասուհիք– ներ էի կարդում, այս կողմ ու այն կողմ էի նետւում, խնդրում էի Նէ – նէից, որ գոնէ ինքը մօտենայ ինձ: Նա քաչուեցաւ դէպի դուռը ասելով·

— Ազգականի դրութիւնը առհասարակ չէ փոխուել···:

— Նա միայն ձեզ տեսնելու ժամա– նակ այսպէս անհանգիստ է լինում ··· նկատեց Մերունի սպասաւորը:

— Այդ իրաւ է··· պատասխանեց օրիորդը առանց չփոթուելու:— Խե– լագարները զանազան տեսակ ցնորք – ներ ունին· դա, երեւի, իմ մէջ գտ – նում է նմանութիւն մի որ եւ իցէ կնոջ, որի հետ կապեր է ունեցել:

— Ճշմարիտ է, խելագարները զա – նազան տեսակ ցնորքներ ունին,— համաձայնուեցաւ Մերունի սպասաւո– րը:— Մենք ունենք մէկը, որ ամէն անգամ ինձ տեսնելիս, յարձակւում է իմ վրայ, որ կոտորէ ինձ: Միւս ըս – պասաւորները նրա մօտ մտնելու ժա – մանակ հանգիստ է: Նա միշտ երեւա– կայում է մի ինչ որ ընկերին, որ նը– րան մատնել է, եւ իմ մէջ նրա նմա– նութիւնն է գտնում:

Օրիորդը կացաւ եւ հազիւ լսելի ձայնով ասաց Մերունու ականջին.

— Տեսէք, եթէ ես այժմ երեսս ծածկեմ եւ մօտենամ նրան, նա այլ – եւս ոչինչ չի անի:

Ես, իրաւ, որ այժմ հանգիստ էի, հասկանում էի նրա դիտաւորութիւ – նը, հասկանում էի, որ իմ անխոհեմ վարմունքով մատնում էի նրան: Նա երեսի քողը ցած ձգեց եւ կամաց մո– տեցաւ փոքրիկ սեղանին, որ դրած էր իմ գլխի մօտ: Նրա վրայ մի ամանի մէջ ջուր էր դրած եւ մի կտոր հաց : Նա վերառեց ջրի ամանը, հոտոտեց եւ , դառնալով դէպի սպասաւորը , ասաց·

— Այդ ջուրը բոլորովին թարմ չէ, պէտք է փոխել:

— Կը փոխեմ, օրիորդ,— պատաս– խանեց Մերունին:

— Այս րոպէիս փոխեցէք:

Մերունին վերառեց ամանը եւ դ ուացաւ:

Նա չրթունքը մօտեցրեց իմ ձէ թունքներին եւ հազիւ լսելի ձայ– ասաց·

— Կարդա այդ տոմսակը եւ սպան ինձ··· :

Նա դրեց իմ բարձի տակին մի թ քի կտոր: Կօրիդօրից լսելի եղաւ բունի սպասաւորի ծանր քայլերի ձա նը: Նէնէն հեռացաւ ինձանից եւ տեցաւ դրանը: Մերունին բերեց ը րը, դրեց իւր տեղում:

Նա կրկին անգամ նայեց իմ երես եւ հեռացաւ: Ախ, որքան սրտաշ խօսքեր կային այդ լուռ նայուածք մէջ··· Դրսից լսելի եղաւ նրա պատ ուէրը սպասաւորին·

— Հիմա կարող էք արձակել նրա միայն դռները կղպած պահեցէք:

Մերունին նեբս մտաւ, բաց ար իմ ձեռքերն ու ոտները, եւ դուրս գ նաց, իւր հետից դուռը կողպելո

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Թրանսա եւ գաղութներ	140 փրանք	70 փրանք	35 փր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 փրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 փրանք	100 փրանք	—

ԿԻՐԱԿ
14
ՅՈՒԼԻՍ
DIMANCHE
14 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2860

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՁԱԿԱՏՆԵՐՈՒ ԾԱԻԱԼՈՒՄԸ ՏՕՆ ՕՐՈՎ

Մարտական ուժերու, եթէ ոչ ժանիքներու ցուցադրութեան օր մը պիտի ըլլայ այսօրուան տօնը, Յուլիս 14:

Մարտական ուժ՝ երեք ուղղութեամբ,— Ա՛յ թեւ, ձախ թեւ եւ կառավարութիւն:

Արդարեւ, կառավարութիւնն ալ կ'ուզէ չափել իր ուժերը եւ իր հեղինակութիւնը պարտադրել բոլորին, պատմական չրջանի մը մէջ, ուր այնքան խռոված են հոգիները:

Փարիզի մէջ, կազմ եւ պատրաստ կը սպասեն ոչ միայն ռազմիկանութեան բոլոր դասերը եւ հանրապետական պահակները, այլ եւ ամբողջ քաղաքապահ զօրքը:

Ա՛յակողմեան թերթ մը մասնաւոր գոհունակութեամբ կը յիշէ վերջին պարագան, դիտել տալով·

—« Պատերազմական նախարարը փոխանակ ծածկելու յուլիս 14ի ֆրանսական բանակը, փոխանակ Մեծ եւ Փոքր Պալատներուն միջեւ խեղդելու Մառնի եւ Վէռտէօնի դրօշները, առատուն Փարիզի ամբողջ պահակազօրքը շարել պիտի տայ էքսուէլեն մինչեւ Քոնիղրատ, մինչ օդանաւային երիտասարդ բանակը, որ վերակազմուեցաւ Զօր· Տէնէնի կողմէ, պիտի տարածէ իր թեւերը: Հրեղէն խաչերը, «Ափսիօն Ֆրանսէզ»ը, Հայրենասէր երիտասարդներու Միութիւնները եւ «Սոլիտարիթէ Ֆրանսէզ»ը հրաւիրած են իրենց հետեւորդները՝ գալ ծափահարել մեր զինուորները, յաղթապանծ պողոտայինն երկայնքը:

Կէս օրէն յետոյ, բանակը չպիտի միջամտէ բարեկարգութեան կարգադրութեանց: Այդ իր գործը չէ: Բայց պատերազմական նախարարը, անշուշտ միտքը բերելով մարաջախտ Լիօթէի ատենդական խօսքը, առատուն իր ուժը պիտի ցուցնէ, դրպէսզի իրիկունը զայն գործածելու պէտք չունենայ»:

Ահա թէ ի՛նչ հոգեբանութիւն կը մշակեն աչքերը, օգտուելով օրուան մթնոլորտէն:

Ամուր թաթի, բռունցքի տիրապետութեան երգն է որ կ'երգեն անոնք, ընդդէմ մասնական եւ միջազգային հոսանքներուն:

Այդ երգը երգած աւեն, անոնք ոչ միայն կը փառաբանեն բանակն ու նախկին ռազմիկները, այլեւ չընդալից մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն ազգայնական կազմակերպութեանց, մասնաւորապէս Հրեղէն Խաչերու ամման եւ զօրացման մասին:

Գնդ· սր Լա Ռօքի բերնէն թռած թիւ մը, — 320,000 անդամ — արդէն դարձեր է աւետաբեր պատգամ ապագայ յաղթանակներու...

Ամփոփուելով օրուան տօնին վրայ, դիտելի է որ երկու կողմերն ալ, այ թէ ձախ, այս տարի կը փորձեն մասնաւոր բովանդակութիւն մը դնել յուլիս 14 ին մէջ:

Այս տեսակէտէն, շատ աւելի ուշագրաւ է «ժողովրդական ձակատ»ին (ձախ) դիրքը:

Այն օրէն ի վեր որ միասին կը գործեն ընկերվարականներն ու համայնավարները — տարին լրացաւ արդէն — աւելի ամփոփ, յստակ եւ թանձրացեալ առաջադրութիւններ կ'երեւան իրենց քաղաքական պայքարներուն մէջ:

Այս ոգին նորէն չեշտուեցաւ յուլիս 14ի տօնին առթիւ արձակուած նշանախօսքերու մէջ:

Ի հարկէ հիմնական տարբերութիւններ կան, միշտ, ձախ — կողմեան զանգուածի երկու գլխաւոր թեւերուն, ընկերվարականներուն եւ համայնավարներուն միջեւ:

Բայց, չեշտի եւ երանգի տարբերութիւնները իրար կը խառնուին յաճախ, երբ կարգը կուգայ գործնական պայքարներու:

Իրենց կազմած ճակատին անունն անգամ — «ժողովրդական» — ինքնին կը նշանակէ աւելի լայն եւ հասուն ուղեգիծ:

Երկու հոսանքներուն օրականները աւելի շատ «ժողովուրդ»ին է որ կը խօսին, քան «պրոլետարիատ»ին: Գոնէ յուլիս 14ի առթիւ:

Լէօն Պլում «Ձ'ըմարիտ Ֆրանսա»ն կը ներկայացնէր երէկ, փառաբանելով ժողովուրդն ու հայրենասիրութիւնը·

—« Ի՞նչ սխալչելի ժողովուրդ: Ի՞նչ վէս հպարտութեամբ պիտի դիտեմ մեմ զայն վաղը... Ան արժանի էր իր նուաճած ազատութեանց եւ գիտցաւ պահել զանոնք, որովհետեւ արժանի էր անոնց: Երբ պատմութեան վրայ կը նայինն այս երեսէն, հայրենասիրութիւնը իսկապէս աւելի դիւրին է մեզի համ ուրիշներու համար: Որովհետեւ ճշմարիտ հայրենասիրութիւնը հպարտութիւնն է այն մեծագործութեանց զոր կատարած են մեր նախահայրերը մեզմէ առաջ, անոնց գործը երկայնացնելու եռանդն ու կամքն է...

... վաղը եռագոյն դրօշը, վալմիի եռագոյնը, պիտի ծածանի կարմիր դրօշին հետ հով հովի: «Մարսէյէզ»ը, այն որ երգուեցաւ օգոստոս 10ին, պիտի հնչէ «էնթէրնասիոնալ»ին հետ միաժամանակ: Եւ միեւնոյն տեղ պիտի թնդան երկու պատմական պղպտկները· — կեցցէ՛ Ազգը, եւ կեցցէ՛ Յեղափոխութիւնը »:

Թերեւս ճարտասանական համարուին այս կանչերը: Հարցը այն է որ, յետաչրջական, այսպէս կոչուած ֆաչական ալիքներու մակընթացութեան դիմաց, ձախակողմեան հոսանքներն ալ երբեմն կ'ամփոփեն իրենց առագաստները: Կը նախընտրեն կանգ առնել իրական գետնի վրայ, կանխելու համար աւելի ծանր վտանգներ:

Անոնց համար՝ այսօր մեծագոյն երջանկութիւնն է միացեալ ճակատին իրականացումը, որուն վառքը անգամ մը եւս պիտի թնդացնեն այսօր, Ֆրանսայի բոլոր պողոտաներուն վրայ:

Արդարեւ, ուժերու ծաւալման եւ բազդատութեան գերագոյն փորձ մըն է որ պիտի կատարուի այսօր, ի նախատեսութիւն ապագայ զէպքերու:

Անշուշտ իմաստ մը ունի Պասպիւսի խօսքը·— « 1935 յուլիս 14ը Ֆրանսայի մէջ պիտի ըլլայ ոչ միայն Պաստիլի գրաւման տարեդարձը, այլ եւ Ժողովրդական ճակատի գերիշխան օրը »:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՑՈՑՑԵՐ ԱՅՍՕՐ, ՅՈՒԼԻՍ 14Ի ԱՌԹԻԻ

Անհանգիստ պիտի առտուընէ այն օտարականները որ կը մասնակցին գոյգերու

Հակառակ զանազան մտավախութեանց, ընդհանուր կարծիքն այն է թէ խաղաղութեամբ պիտի վերջանան յուլիս 14ի ցոյցերը, որոնց համար արտակարգ պատրաստութիւններ կը տեսնուին չարաթներէ ի վեր: Բոլոր հոսանքները ներն ալ հանդարտութեան կոչեր ուղղած են իրենց հետեւորդներուն, որպէսզի բարեկարգութիւնը չխանգարուի: « Ժողովրդական ճակատ»ը մանրամասն ուղեցոյց մը կազմած է, հակաֆաչական վիթխարի թափորին կանոնաւորութեան համար: Միւս կուսակցութիւններն ու խմբակցութիւններն ալ անհրաժեշտ հրահանգները ուղղած են: Արմատական կուսակցութեան ընդհ· քարտուղարը կը յանձնարարէ քալել «ազդին ղրօչին ետեւէն, կազմելով զանգուածային թափոր մը, խաղաղութեամբ, բարեկարգութեամբ եւ արժանաւորութեամբ»:

Նախկին ռազմիկներու ազգ· միութեան Փարիզի վարչութիւնը վստահ ըլլալով թէ բարեկարգութիւնը պիտի պահպանուի «եւ ազգային տօնը չպիտի խանգարուի հակահայրենասիրական ցոյցերով, կը պահանջէ իր անդամներէն յուլիս 14ը տօնել ծախահարելով բանակը, որ, իրենց համար, խորհրդանշանն է հանրապետութեան եւ Ֆրանսայի»: Ցայտարարութիւնը կ'աւելցնէ թէ նախկին ռազմիկները հանդարտ պիտի մնան, «ԵԻ ՍԱԿԱՒՆ ՊԱՏՐԱՍՏ՝ Ի ՀԱՐԿԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԵԼՈՒ ԻՐԵՆՑ ՊԵՏԵՐՈՒ ԿՈՉԻՆ, ԵԹԷ ԿԱՐՄԻՐ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՆ ՓՈՐՁԷ ԲՌՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՎ ՄԸ ՊԱՐՏԱԴՐԵԼ ԻՐ ՈՒԺԸ»:

⁂ *Ներքին նախարարութիւնը կ'ազդարարէ պաշտօնական դեկոյցով մը·— Ներքին նախարարը հրահանգած է ԱՆՑԱՊԱՂ ԱՐՏԱՔՍԵԼ այն օտարականները որ կը մասնակցին քաղաքական ցոյցերու, հրապարակին վրայ:*

Վեց հարիւր օդանաւ, 50,000 զինուոր

Պաշտօնական տօնակատարութիւնը չարաթ իրիկուն սկսած ըլլալով, պիտի տեւէ մինչեւ երկուշաբթի: Տօնակատարութիւնը իր գագաթնակէտին պիտի հասնի այսօր, կիրակի, առտուն եւ կէսօրէն յետոյ: Տարիներէ ի վեր չտեսնուած պատկառելի զօրահանդէս մը պիտի կատարուի Փարիզի մէջ, Ցաղթական կամարին չուրջը: Միեւնոյն տեղ վեց հարիւր օդանաւեր պիտի սաւառնին քաղաքին վերեւ:

Քաղաքական ցոյցերը պիտի սկսին կէս օրէն յետոյ: Զախակողմեան հոսանքներու թափորը պիտի կազմուի քաղաքին արեւելեան կողմը, Պաստիլէն մինչեւ Փոքր Վէնսէն, իսկ աջակողմեանը՝ գլխաւորութեամբ Հրեղէն Խաչի, արեւմտեան կողմը եւ քիչ մը աւելի ուշ, արծարծելու համար Անծանօթ զին – ուորի դամբարանին մշտավառման բոցը:

⁂ *Վերջին օրերս մանր մունր ընդհարումներ պատահեցան երկրին զա – նազան մասերուն մէջ, հակառակորդ հոսանքներու միջեւ: Հինգշաբթի գիշեր վալանսիէնի մէջ ընդհարեցան Հրեղէն խաչի հետեւորդներն ու ձախերը: Այս առթիւ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ քաղաքական խորհուրդի անդամ մը:*

⁂ *Ձախակողմեան թերթերը կը գրեն թէ երիտասարդ հայրենասէրները թուուցիկներ պիտի ցրուեն օդանաւերով:*

Օդանաւային նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ բազմաթիւ թռիչքներ պիտի կատարուին քաղաքին վրայ, առտուան եւ իրիկուան դէմ, եւ թէ ամէն միջոց ձեռք առնուած է որպէսզի ընդհարումներ չպատահին օդին մէջ կամ գետնի վրայ: Ասոր համար, ժամը 6էն 24 մասնաւորներու արգիլուած է թռիչքներ կատարել կարգ մը կէտերու վրայ:

Ռումանիոյ բազաւորին եւ Եուկոսլաւիոյ խնամակալին տեսակցութիւնները

Եւրոպայի քաղաքական չրջանակները չատ մեծ կարեւորութիւն կուտան Ռումանիոյ Կարոլ Թագաւորին եւ Եուկոսլաւիոյ խնամակալ իշխանին տեսակցութեան, որ տեղի ունեցաւ յուլիս 12ին, Պուքրէշ, Սինայայի ամարանոցին մէջ: Թէեւ ո եւ է նախապար չէր ընկերանար խնամակալ իշխանին, ինչպէս կ'ըլլայ պաշտօնական այցելութեանց ատեն, բայց երկու վեհապետները լայնօրէն խօսեցան քաղաքական հարցերու մասին: Խօսակցութեանց ներկայ էր Ռումանիոյ արտաքին նախարարը, Պ· Թիթուլէսքու: Կը հաւաստեն թէ տեսակցութիւնը խոր ազդեցութիւն պիտի ունենայ Փոքր Համաձայնութեան եւ պալքանեան քաղաքականութեան վրայ: Օրակարգի ամէնէն կարեւոր խնդիրներն են եղած չեխուսլովաքիոյ դաչինքը եւ Հապսպուրկեան գերդաստանին աթոռի վճիռին չնչումը: Պուքրէշէն լոնտոն հասած հեռագիրներու համաձայն, թագաւորն ու խնամակալ իշխանը համաձայնած են թէ Հապսպուրկեան իշխանի մը վերահաստատումը Աւստրիոյ մէջ՝ պատերազմի պատճառ պիտի համարուի: Ռումանիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ վարիչները չեն ծածկեր իրենց մտահոգութիւնը՝ այս մասին: կացութիւնը փափուկ է մանաւանդ անոր համար որ Փոքր Համաձայնութեան երրորդ անդամը՝ Չեխոսլովաքիա կը նախընտրէ որ Հապսպուրկեան իշխան մը Աւստրիոյ թագաւոր հռչակուի, քան թէ Աւստրիա Գերմանիոյ միանայ:

Իշխան Փօլ կարոլ թագաւորին հիւր պիտի մնայ մինչեւ երկուշաբթի, յետոյ պիտի վերադառնայ Պուքրէշ: Այս առթիւ պիտի տեսակցի Եուկոսլաւիոյ պատերազմական նախարարին՝ Զօր· Քոնտիլիսի հետ, որ Պուքրէշ հասաւ երէկ, խորհրդակցելու համար միապետութեան վերահաստատման մասին: (Իշխան Փօլի կինը՝ Օլկա, անդամ է Եունաստանի արքայական գերդաստանին):

Պելժիան ալ ճանչցաւ Խ. Միութիւնը

Յուլիս 12ին վերահաստատուեցան Պելժիոյ եւ Խ· Միութեան դիւանագիտական յարաբերութիւնները, նամակներու փոխանակութեամբ, ընդմէջ Փարիզի պելժիական եւ խորհրդային դեսպաններուն: Պելժիական դեսպանը իր գրած նամակին մէջ կը չեշտէ·— « Մեր երկու երկիրներուն դիւանագիտական յարաբերութեանց վերահաստատումը յաչողութեամբ պիտի նպաստէ մեր երկու երկիրներուն տնտեսական գործառնութեանց զարգացման»: Նոյն զգացումները կը յայտնէ խորհրդային դեսպանը, իր պատասխանին մէջ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԹՈՒՐՔ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՆՆԵՐ »

—•—

Երբ առաջին անգամ լսեցի թէ «Աշխարհական Թուրք Քրիստոնեաներու Միութիւն» մը կազմուեր է Պոլսոյ մէջ, երբեմ մտէէս չանցաւ թէ Հայերը կրնան մեծամասնութիւն կազմել կամ նախաձեռնութիւն ստանձնել:

Մինչդեռ կը հաստատուի թէ՝ հիմնադիրներն ալ, վարչութիւնն ալ Հայեր են, երեւելի թէ աներեւոյթ:

Այսպէս, նոր Միութեան հիմնադիր – նախագահն է՝ ոմն Դաւիթ Սավուլեան, որ անունն ալ տանկցուցեր եւ վերածեր է Դաւիթ Սավուլ Երլմազի, ընդհ· հաշուակալը՝ Լեւոն Արզուման, գանձապահը՝ Արամ Սէրգել, անդամները՝ Տոքթ· Վէնսան Գասապ (Վիչէն Գասապեան), Բարսեղ Ապաճի եւ Պիմէն Զարդար (ծանօթ գրավաճառը):

Այս ճօքը հոգիներ վարչութեան մէջ կը գտնուի մէկ ձայն, ընդհ· բարտուղար Թրիաճտաֆիլօս, որ իբրեւ մականուն ընտրած է Երլտրըրմ:

Ուրեմն պատմութիւնը պիտի արձանագրէ որ, ինչպէս շատ մը «մի – սիա»ներու մէջ, այս նախաձեռնութեան մրցանիշը կոտրեցին Հայերը:

Չէ՞ որ այս բարն ալ հիմ բռնեց: 1934 սեպտեմբերին, հռչակաւոր Տոքթ· Վիչէն Գասապեանը նամակ մը կը հրատարակէր Պոլսոյ «Վագըթ»ին մէջ (այժմ «Գունդուն»), «Հա՞յ թուրք Քրիստոնեայ լուսաւորչական – ներ » խորագրին տակ:

Ուրախութեամբ իմանալով որ 8–10 հայ երեւելիներ դիմում կատարած են, օգնաւ մը նուիրելու համար, այս հանրածանօթ սրիկան դիտել կուտար·

— « Սակայն փափաքելի էր որ այս ձեռնարկը կատարողներուն « Հայ հայրենակից» չըսուելով, եթէ երբեք գաւառացութեան մը պէտք կայ, « Թուրք քրիստոնեայ լուսաւորչական – ներ » (Թիւրք իսէվլէ կրէկօրիէն – լէր) ըսուէր»:

Միեւնոյն ատեն կը յորդորէր որ հայրերն ու մայրերը «հոգի տան, իրենց զաւակները թուրք դպրոցներու մէջ մեծցնելու եւ կարդացնելու համար »:

Ջախազանց պերճախօս էր իր բառերը, այս առթիւ·

— « Այս շրջանին մէջ ի՞նչ ըսել է մասնաւոր վարժարան»: (Փոխրամասնութեանց դպրոցներ):

Մինչ տոքթորը կը շարունակէր իր առաքելութիւնը, արբանեակներ ալ ճարելով, 1935 մարտին, Ափիոնի եւ – րեափոխան պայ Պերճ Թիւրէրլի (ՓէրէրէօթԷեան) էր որ, իր ընտրութեան առթիւ, կամացուկ մը կը սահեցնէր նոր բանաձեւը·

— « Ես այն համոզումն ունիմ որ դարերէ ի վեր այս երկրին մէջ գտնուող եւ ՀԱՅ ԱՆՈՒՆԸՆ ԿՐՈՂ ՔՐԻՍ – ՏՈՆԵԱՅ ԹՈՒՐՔ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵ – ՐԸ» եւայլն:

Ըսելով – ըսելով պատրիարքն ու ազգ· վարչութիւնն ալ խելքի բերին:

Առեն մը ի վեր, երկուքն ալ իրենց գեկոյցներուն մէջ կը գրեն «Թուրք Հայեր »:

Ինչպէս կ'երեւայ, տակաւին լաւ չեն սորված իրենց դասը:

Բայց, ո՞ր օրուան համար է նոր բառը, «Թուրք Քրիստոնեաներու Միութիւնը», իբրեւ մարմնացեալ փափաքիմ:

Վարչութեան անդամներուն մականուններն իսկ շանթեր են·—

Դաւիթ Սավուլ Երլմազ, Արամ Սէրգել, Վէնսէն Գասապ, Բարսեղ Ապաճի, Քրիաճտաֆիլ Երլտրըրմ···

Վ.Ա.Հէ

ԻՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԻ ՆԵՐԳԱՂԹԸ

Բարեգործականի գրասենեակէն ստացանք հետեւեալ գեկոյցը, յուլիս 11 Թուականով —

Ինչպէս մեր վերջին գեկոյցներով յայտնած էինք, պէտք եղած դիմումները կատարեցինք փութացնելու համար ներգաղթի գործողութիւնները, եւ ուրախ ենք յայտնելու որ երեւանէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ կառավարութիւնը որոշած է վերսկսիլ ներգաղթը:

Թէեւ որոշուած չէ ներգաղթողներու թիւը եւ թուականը, բայց կը կարծենք որ առաջին խումբը պիտի բաղկանայ 1200 աշխատաւոր գաղթականներէ, գլխաւորաբար Հայաստանի մէջ պատսներ եւ Նուպարաշէնի մէջ թաղամասեր կառուցանող հայրենակցականներու ցանկերուն համաձայն: Քաղ· Շահվերտեան այս անգամ եւս ներգաղթի լիազօր ներկայացուած ըլլալով, մօտերս կ'ուղեւորուի Եւրոպա:

Հետեւաբար ներգաղթի մանրամասնութիւնները պիտի ծանուցուին յետագային, լիազօրին հետ խորհրդակցութիւններ կատարուելէ վերջ:

Միութեանս կեդր· վարչութիւնը այդ բարեդէպ կարգադրութեան մէջ տեսնելով նոր խումբերու եւս ներգաղթի հատանգականութիւնը, Խ· Հայաստանի կառավարութեան գործը դիւրացնելու մտածումով որոշում կայացուց, առաջին խումբին մասնակցող չափաւոր ներգաղթողներու ծախքերը հոգալով հանդերձ, յառաջիկային համար եւս իր սովորական հասոյթներուն մէկ մասը այդ կենսական նպատակին յատկացնել, եւ առ այդ ի հարկին իր ձեռնարկները եւս պակսեցնել, ինչպէս նաեւ նոր թափով մը հետապնդել ներգաղթի հանգանակութիւնը որ կանգ առած էր:

Մահ Պ. Երուանդ Ազաթօնի

Նիսէն մեզի կը հաղորդեն մահը Պ· Երուանդ Ազաթօնի, որ անկողին գամուած էր տարիներէ ի վեր:

Հանգուցեալը ծանօթ էր իբրեւ քաջ հոդապէտ եւ հիմնադիր Բարեգործական Միութեան: Եղած է հոդագործական քննիչ՝ Թուրքիոյ մէջ, յետոյ անցած է Եգիպտոս, ուր չինեց իր դիրքն եւ հարստութիւնը:

Թուրդ ազնուապետական եւ մոլեռանդ հակադաշնակցական, բարեգործականի եւ հանրային կեանքի մէջ ալ այդ ոգին կ'արծարծէր գրչով եւ գործքով, մանաւանդ վերջին տարիներուն: Հրատարակած է կարգ մը հոդագործական գրքոյկներ, եւ կարեւոր գումարներ նուիրած՝ Բարեգործականին: Ութսունը անցած էր, եւ բնիկ Բալուցի:

Անկիւի ջերմուկներուն բացումը

Ուրբաթ օր տեղի ունեցաւ Անկիւի վերաչինեալ ջերմուկներուն բացումը: Ներկայ էր նաեւ հանրապետութեան նախագահը: 14,500,000 ֆր· ծախսուած է վերաչինութեան համար, որուն շնորհիւ այցելուները պիտի կրնան մեծապէս օգտուիլ հանքային ջուրերէն: Տասներկու աղբիւրներ կը գտնուին Անկիւի հովիտին մէջ: Ջուրերը ծծմբային – կրային են, 10 — 14 աստիճան տաքութեամբ: Ծծումբին համեմատութիւնը կը տարբերի համաձայն աղբիւրին: Վաթսուն խուցեր չինուած են նոր չինքին մէջ, որ օժտուած է արդիական բոլոր յարմարութիւններով: 1773էն ի վեր ծանօթ են Անկիւի ջուրին բուժիչ յատկութիւնները, որոնք նոյն տարին երեւան հանուեցան Հայր Բօթի կողմէ եւ Գիտութեանց Ակադեմիային հաղորդուեցան 1776ին: Բուն ջերմուկը բացուեցաւ 1821ին, ունենալով նշանաւոր այցելուներ: Մեծ անկում կրեց վերջին պատերազմին, եւ այժմ յոյս կայ որ չատ աւելի ժողովրդականութիւն վայելէ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԳՈՒՆԱՎՈՐ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱԳՆԱԿԱՆ

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐՈՎ»

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՏԱՐԵԼԻՑՔԻ ՄԱՍԻՆ

(ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ)

Ներկայ հայ ժողովուրդը, ցաւօք, շատ քիչ գիտէ իր անցեալ կեանքի մասին։ Ան ոչ միայն չի ճանչնար իր հին սովորութիւնները, այլեւ մոռցած է իր հին հագուստները։ Ներկայ հայ կինը, օրինակի համար, չի գիտեր, որ իր նախնիները ունեցած են ազգային հագուստ, որ ինքն ալ պարտաւոր է կրել։ Ան չի գիտեր, որ հագուստը ազգային ինքնութեան նշան է։ Ան չի գիտեր, որ հագուստը ազգային ինքնութեան նշան է։ Ան չի գիտեր, որ հագուստը ազգային ինքնութեան նշան է։

Ներկայ հայ կինը, օրինակի համար,

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆԵԿԴՈՏՆԵՐ

— Ինչպե՞ս կարող է պատահել, որ մարդը ամուսնանա, իսկ կինը չիմանա, թե ինչ է ամուսնությունը։

— Ես ինձ համար այդպես եմ պատկերացնում։ Ես ամուսնանում եմ, որ ինձ համար ամեն ինչ անի, իսկ ես ոչինչ չանեմ։

— Ինչո՞ւ եք ամուսնացել։

— Ես ամուսնացել

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՏԱՔՏԷՆ ՄԵՌԱՆ.— Նիւ Եորքի մէջ տաքութիւնը 91 աստիճանի հասաւ (Ֆարէնհայթ) յուլիս 12ին։ Մինչեւ այդ օրը ամբողջ երկրին մէջ տաքէն մեռած էին 91 հոգի։

Փարիզի մէջ ալ երկու օրէ ի վեր սաստկացած է տաքը, հասնելով 33 աստիճանի (չուքին մէջ)։

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ չաբաթական տեղեկագրին համաձայն, յուլիս 6ին նպաստընկալ գործազուրկներու ընդհ. թիւն էր 393,469, որոնց 84,120ը կին։ Անցեալ չաբթուան վրայ պակսած են 9450 հոգի։

7000 ՌՈՒՍ, ՄԵՐՊ ԵՒ ԶԵԽ «ՍՕՔՕԼՆԵՐ» Սօֆիա երթալով, մասնակցեցան պուլկար «եունաքներու (մարզիկ) միութեան 8րդ համագումարին։ Այս առթիւ բոլորը մէկ թափօր մը կազմեցին Պորիս թագաւորին առջեւ։ Մարզականէն զատ, քաղաքական արժէք ալ ունի այս ղէպքը, մասնաւորապէս Պուլկարիոյ եւ Եուկոսլավիոյ՝ յարաբերութեանց տեսակէտով։ Մարզիկներուն 6000ը Եուկոսլավիայէն, նոյնիսկ սերպական Մակեդոնիայէն գացած էին։

731,000 ԳԵՐՄԱՆԱՑԻՆԵՐ ամուսնացած են 1934ին։ Այս ամուսնութեանց 401,000ը դիւրացած են ընորհիւ պետական փոխառութեան, որուն ընորհիւ նշանածները կրնան կահ կարասի եւ առանին սպասներ գնել։

ՀԱՐԻՒՐԱՊԵՏ ՏՐԷՑՖԻՒՍ, որուն գաղը այնքան փոթորիկներ յարոյց Ֆրանսայի մէջ եւ որուն գոյութիւնն իսկ մոռցուած էր, մեռաւ առջի օր։ Իր ժամանակակիցները պիտի յիշեն թէ Տրէյֆիւս 1894ին ամբաստանուեցաւ իբրեւ հեղինակը գաղտնի նամակի մը, որ գաղտնիքներ կը հաղորդէ թշնամի պետութիւն մը։ Հարիւրապետը դատապարտուելով աքսորուեցաւ Սատանայի կղզին, բայց չատ չանցած վերաքննութեան պայքար մը սկսաւ, որ տարիներ տեւեց։ Այս առթիւ էր որ Զոլան գրեց իր հռչակաւոր «Կ'ամբաստանեմ»ը։ Տրէյֆիւսի անմեղութիւնը հռչակուեցաւ 1906ին։ Մեռած էր 1859ին, հրէական ընտանիքէ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՐԿԱՆԸ ՀԵՏԵԼԱՆԻՒՈՎ

Ուրբաթ օր հետելանուորդները կարելին կրճնոպլը – Գափ (102 քիլոմեթր) լեռնային հանգրուանը։ Մեկնումի ազդանշանը տրուեցաւ կէս օրուան ժամը 1.45ին, եւ հետելանուորդները անտանելի վիճակի մը ենթարկուեցան նեղացուցիչ օդին պատճառաւ։

Ճամբու ընթացքին Լավէյլի բարձունքը առաջին անգամ հասաւ Նիացի փոքրիկ Բուօզի որ իբր չորիկ կը մասնակցի մրցումին։ Ցաղթականը չահեցաւ բոլոր «պօնիֆիքասիօն»ները եւ պարգեւները, ինչպէս եւ 1935 տարուան «Լեոներու Թագաւոր» տիտղոսը։

Գափի 25 քիլոմեթր մնացած Իտալացիներ՝ Պերկամաչի եւ Մօրէլլի, պելճիքացիներ՝ Ժան Ակրց եւ Վէրվաէք կը սկսին հետապնդել Բուօզին եւ կը յաղողին բռնել։ Այս մենամարտին մէջ Պերկամաչիի հետելանիւը կոտրելով եւ ինք ալ վար իյնալով նորոգութեան համար ճիշդ հինգ վայրկեան կը կորսընցնէ։ (Ըստ օրինի ո եւ է մէկը իրեն օգնելու իրաւունք չունի)։

Առաջին անգամ Գափ կը հասնին երեք հետելանուորդներ՝ Պելճիքացիներ՝ Ժան Ակրց եւ Վէրվաէք, Ֆրանսացի Բուօզի, ու մարզադաշտին մէջ տեղի կ'ունենայ հետաքրքրական մրցումը։ Ժան Ակրց «սփրինտ»ով յաղթական կը հրաչակուի 102 քիլոմեթր ճամբան կտրած ըլլալով 3 ժամ, 24 վայրկեան, 7 երկ – վայրկեանէն, երկրորդ Բուօզի, երրորդ՝ Վէրվաէք։ Ժօրժ Սփէչէր մէկ վայրկեան 27 երկվայրկեան ուշ, հասնելով, ընդհ. դասաւորման մէջ 5րդէն անցաւ 4րդ։ Եթէ ճամբու ընթացքին որ եւ է արկած չպատահի, ապահով կը համարուի անոր վերջնական յաղթութիւնը, ինչպէս 1933ին։

Իտալիոյ մարզական թերթը՝ «Գործիչը Տէլլա Սփորթ» 5000 լիրի պարգեւ մը յատկացուցած է Իտալիոյ 1935 չրջանին յաղթականին Պէրկամաչիի, եթէ Ֆրանսայի չրջանն ալ չահի։

Հետելանուորդները Փարիզէն մեկնած առեն 93 հոգի էին, մինչեւ Գափ մնացած են 66 հոգի։ Եւ դեռ չէ սկսած Պիրէնեան լեռներուն դժուարին մրցումը։

Երէկ չաբաթ պիտի կտրէին Գափ – Տինեը (220 քիլոմեթր) հանգրուանը, մագլցելով Վարսի (2115 մեթր) եւ տ'Ալօսի (2250 մեթր) դժուարին անցքերը։

Իսկ այսօր, կիրակի Տինեը – Նիս (156 քիլոմեթր)։— Հ. Ս.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ր. Շ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի վարչութիւնը իր շնորհակալութիւնները կը յայտնէ ընկերուհի Տիկ. Սուլթան Պետրոսեանի, որ իր բրոջ եղսիկ Ապլայի յիշատակին 50 ֆր. նուիրեց Մասնաճիւղիս։

CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON
Ուրբաթ 12 յուլիսէն — յուլիս 18
Առաւտները ժ. 2.30ին երեկոյները 8.30ին
ԵՐԿՈՒ ՄԵԾ ՖԻԼՄԵՐ
Les avantures du Roi Pausol
avec Armend Bérnard
Au nom du la Loi
avec Marcelle Chantal, Gabriel Gabrio et Charles Vanel.
Գիները 5 եւ 7 ֆր. Location gratuite.
Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ՝ զեղչուած գինով։

ԿԱՐԵՒՈՐ

Փարիզի ամենալաւ ամառնանոցներէն մէկուն մէջ հայ ընտանիք մը, մատչելի գիներով ամառնային ամիսներուն կ'ընդունի 10-15 տարեկան պատանի մը, որուն կը տրամադրուի շատ օդասուն սենեակ եւ անուղղ։ Պայմաններու համար դիմել՝

V. Papassian, Cité Jardin, Plessis-Robinson (Seine).

Փոթթ տ'Օրլէանէն ուղղակի օթոպիւս FP.

ՈՒՐ ԵՒ ԵՐԲ ԿՐՆԱՔ ԵՒ ՊԼԱՏՔ ԷՔ ՏԵՍՆԵԼ

"ՀԱՅ ԳԵՂՋԿԱԿԱՆ ՀԱՐՍԱՆԻՔ,,

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՕՍՈՒՆ ՖԻԼՄԸ

ASNIÈRES-BOIS COLOMBES
Modern Cinéma, Place des Bourguignons.
ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ 21ԻՆ

MARSEILLE
Cinéma Le Foyer. 90, Rue d'Aubagne
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 18 ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ 14.30ԻՆ ԵՒ ԺԱՄԸ 21ԻՆ
ՈՒՐԲԱԹ 19 ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ 21ԻՆ
ՇԱԲԱԹ 20 ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ 21ԻՆ
ԿԻՐԱԿԻ 21 ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ 14.30ԻՆ, 17ԻՆ ԵՒ 21ԻՆ

VIENNE
Salle Berlioz, 11 Cours Wilson (près de la Gare)
ՇԱԲԱԹ 20 ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ 21ԻՆ

VALENCE
Alhambra Cinéma
ԿԻՐԱԿԻ 21 ՅՈՒԼԻՍ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԺԱՄԸ 10ԻՆ

DÉCINES (Vaulx en Velin)
Cinéma Palace Parlant, Cité de la Soie du Sud - Est
(ԺԻԼԻՆ ՍԻՆԷՄԱՆ) ՇԱԲԱԹ 27 ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ 21ԻՆ
ԿԻՐԱԿԻ 28 ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ 14.30ԻՆ, 17ԻՆ ԵՒ 21ԻՆ
ԳԻՆԵՐԸ ԱՄԷՆ ՏԵՂ 4, 5 ԵՒ 6 ՖՐԱՆՔ: ՓՈՔՐԵՐՈՒ ԿԷՍ ԳԻՆ

Ըմբշամարտի մեծ մրցում Մարսէյլի մէջ

18 ՅՈՒԼԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ
ԱՐԷՆ ՏԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
(Arène de Marseille) Rond Point du Prado.

ՇԱՐԼ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ 102 ֆիլօ, 1 մեդր 78 (խարբերդ - Ջմեկածագցի) ազատ ձեւով կռուող պիտի պայմարի **ԳԱՐԱ ԱՇՄԵՏԻ** հետ (103 ֆիլօ)։

Շ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ամերիկայի ախոյեանը յաղթած է աշխարհի ախոյեան Ջիպիւոթթին, գերմանացի ԺԱԿ ՈՒՐԱՁԱՆԻՆ, ֆրանսացի ՀԵՎՐԻ ՊԵՏՈՒԼԱՆԻ, Ռուս ՊԱՊԱՈՒԼԻԻի եւլլն.։

կը մրցին նաեւ՝ ԺԱԿ ՇԷՐԻ ամերիկացի. ֆամաշխարհային ախոյեան, 106 քիլօ. ընդդէմ ՊԻԻԼ ԿՕՐՆԷՐ ընգլիոյ ախոյեան, 102 քիլօ։

ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԵՐԵՔ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ,

Գիները եհ.— 5, 8, 10, 15 եւ 20 ֆրանք։

Տոմսերը կը ծախուին երեքշաբթիէն սկսեալ FELIO գլխարկավաճառատունը, 3, Plac du Change եւ 13, բիւ տէ Ֆօմինիքէն Շերիկեանի ՁԱՒԱԶ Գրատունը, իսկ ներկայացման օրը կիշէն։

Հաղ. մէջց — Առնել հանրակառք թիւ 82 եւ բոլոր Բօն Բուան տիւ Փրատօ գացող հանրակառքերը, վերադարձի համար մասնաւոր հանրակառք սպասարկութիւն։

Տոքթ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ. ՎԿԱՅԱԿԱՆՈՎ
ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
BAUDELOCQUEի ՄԱՅՐԱՆՈՑԷՆ
Հիւանդ կ'ընդունի Ջորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 – 12
Maison d'ACCOUCHEMENT
35 ՍԵՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ
36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ Nation, հեռաձայն Diderot 03-96
ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ
52, Rue du Fbg. St. Martin. Paris (10)
(ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ ԹԱՂՆԻՔԻՆ ԿԻՑ)
Մէթրօ՝ St. Martin եւ Chateau d'Eau. Tél. Nord: 82 - 86
Փարիզի կեդրոնը բացուած է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակի ԴԵՂԵՐ, պատրաստուած մեծ խնամքով ու ճիշտ ճարմ։
Բոլոր ՀԱՅ յաճախորդները կրնան օգտուիլ Տրիաբար դեղատան մէջ գտնուող ՀԱՅ Բժիշկի մը խորհուրդներէն։

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ, ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ, ԿԱՐՈՒԷՆԵՐՈՒ, ՍԱՓՐԻՉՆԵՐՈՒ, ԹՐԻՔՕԹԷՕԶՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ։

achat, vente, échange et reparation
HOVANNESSIAN
INGENIEUR E.M.I.
14. RUE DU SOLEIL. PARIS. XX. METRO: PLACE DES FETES
r.c. seine 379489 TEL.: MENILMONTANT 41.67 C.C.P. paris 171738
MOTEURS ELECTRIQUES
pour machines à coudre, tricoteuses, bobinoirs et toutes machines
RESISTANCE
pour chauffages, indéfrisables etc.
ANTIPARASITAGE DES MOTEURS
ETUDES ET DEVIS GRATUITS SUR DEMANDE
machines à coudre d'occasion, — on demande correspondants, province et étranger

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**
կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փաղոցի արկածներ, անմամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատաբանութիւններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։
Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք ունեցող վաւերաթուղթի խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար։ Նախարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիրներ ե թղթակցութիւններու կազմութիւն։ Հարկային գեղչեր։ Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւններ կը տրուին **10** ֆրանքի, իսկ ճամակով եղած խորհրդակցութեանց համար **15** ֆրանք։
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

Ֆարիզ եւ արուարձաններ

ՔՐՕՓԱԿԱՆՑԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻ նիստը տեղի պիտի ունենայ այս Ջորեքշաբթի (Յուլիս 17), երեկոյեան ժամը 8.30ին Avenue des Gobelinsի սրճարանի վերնայարկը։

ՇԱՎԻԼԻի Ա.րդուհեան խումբի ժողովը երկուշաբթի 15 Յուլիս երեկոյեան ժամը 8.30ին կայարանի դիմացի սրճարանը։ Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ
ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՊԱՐԱՆՑԻԿ-ՅԵՐԵԿՈՅԹ
ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ 21 ՅՈՒԼԻՍԻՆ ԺԱՄԸ 15ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ
PALAIS du BOIS de BOULOGNEի ՄԷՋ
(Route de Madrid)
Հաղորդակցութիւն.— Porte Maillotէն առնել Jardin d'Aclimatationի պարտէզին ուղղութիւնը, պարտէզին դրան ամենջապես ոտվը։
ՅԱՅՏՆԻ JAZZ DU LIDO
ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺՆԻՆ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ՝
Տիկ. ԳԵՒՈՆԵԱՆ (երգ), Պ. Պ. Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ եւ Կ. ՔԱՆԹԱՐՃԵԱՆ
Երգ, պար, արտասանութիւն եւլլ.։
Մեղանչուհե՝ Պ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ
ՇՈՏ ԱԺԱՆ ՊԻԻՃԻ Կ. ԽԱՉԻ ԿՈՂՄԷ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԱԾ։
Հաճելի սնուկնկալներ, երգ., պար եւ զանազան խաղեր։
ՄՈՒՏՔ՝ 5 ՖՐԱՆՔ։

Աստուածաշունչի Թարգմանութեան 1500ամեակը

ՍԷՎՐԱՆԻ ՄԷՋ
Նախաձեռնութեամբ ՀԱՅ ԿՐԹԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
15 ՅՈՒԼԻՍ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ
ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
Նախագահութեամբ՝ ՎԱՀԱՆ Ա. ՔՀՆՑ. ԽՈՅԵԱՆԻ
կը խօսի՝ Պ. Պ. ԱՐՇԱԿ ՋՕՊԱՆԵԱՆ եւ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԻԼ
Գեղարուեստական բաժին.— Երգ, արտասանութիւն եւլլն.։

Հայ Արիները իրեն սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն սիրուն խաղերով եւ անակնկալներով։ Նոյնպէս տեղւոյս նորագիր հայ Արիները իրենց երդիման արարողութիւնը կը կատարեն։

Մուտքերու մասնակցութեան համար 3 ֆրանք
Հաղ.— Շոգեկառք՝ կար տիւ Նօրէն 13·30, 14·35, 14·45 իջնել Սեվրան

ՓՆՏՌԵՑՔ եւ ԿԱՐԴԱՑՔ

երգիծաթերթ՝ «Մ ե ղ ո ւ»
փարիզի եւ շրջանի Ցառաչի ցրուիչ՝
Պ. Ա ի ե ց ի ՍԷՆ։

ԽԱՉԱՊՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Ես իսկոյն վերաւի բարձի տակուն թողած տոմսակը եւ սկսեցի կարդալ։ Նրա բովանդակութիւնը խիստ կարճ էր, երկու տող միայն, բայց այդ երկու տողը պարունակում էր իւր մէջ ինձ համար անսահման բախտաւորութիւն։

«Մուրատ, կիրակի գիշերը, երկու ժամին, սպասիր ինձ, ես քեզ մօտ կը լինեմ։ Նէնէ»։

Հարիւր անգամ կարդացի այդ երկու տողը, հարիւր անգամ չրթունքիս վրայ սեղմեցի, բայց զարձեալ չէի կշտանում։ Ներանից, այդ անշունչ թղթի կտորից, փափագում էի առնել սրտիս կարօտը։ Նրա մատներն էին գրել. նրա սիրտն էր դրած նրա մէջ։ Բայց ո՞վ սովորեցրեց նրան գրելը...։

Հիւանդանոցի այն մասը, ուր այժմ գետեղուած էի ես, բաժանուած էր միւս մասերից. այստեղ պահւում էին միայն խելագարները եւ վարակիչ ախտերով հիւանդները։

Նէնէն այլեւս չէր յայտնուեցաւ։ Մինչեւ կիրակի դեռ եւս չորս օր կար։ Այդ չորս օրը աւելի երկարաձիգ էր թւում ինձ, քան թէ չորս տարի։ Բայց աքսորականը սովորում է սպասել։ Ես խորին անձկանօք սպասում էի։

Բժշկապետը նոյնպէս չէր յայտնուում, երեւի նա ինձ բոլորովին առոզջացած էր համարում։ Միայն երբեմն մտնում էր ծերունի սպասաւորը եւ իւր չատախօսութիւններով զբաղցնում էր ինձ։ Այդ բարեսիրտ ծերունին այնքան երկար տարի ծառայել էր հիւանդանոցում, որ համարեա կէս բժիշկ էր դարձել։ Նա ծաղրում էր փելդշէրների կատարած յիմարութիւնները, ծաղրում էր դեղարարի տգիտութիւնը, թէ ինչպէս նա չատ անգամ խառնում է դեղերը եւ թոյնը հասարակ քինալի փոխարէն է տալիս։ Պատմում էր զանազան դէպքեր, որ առաջ էին եկել՝ կամ դեղերը խառնուելուց, կամ նրանց չափն ու կշիռը չհամապատասխանելուց։ Ուրախանում էր, որ նոր բժշկապետը առաջարկել է փոխել այդ բոլոր «անպիտաններին» եւ դուռտուրութիւն ունի նոր կարգեր մտցնել հիւանդանոցի մէջ։ Նա հիացած էր նոր բժշկապետով եւ մի չար կրկնում էր միեւնոյն խօսքերը նրա տիկնոջ եւ մանկահասակ օրիորդի մասին։

Վերջապէս, եկաւ կիրակին։ Ես սարսափելով մտածում էի, թէ ի՞նչպէս պէտք է անցկացնեմ այդ օրը, թէ ի՞նչպէս պէտք է սպասեմ մինչեւ գիշերուայ ժամի երկուսը։ Իսկ այնօր, որպէս կարծում էի, ինձ համար այնքան ծանր չանցաւ։ Համբը թողլատուութիւն էր խնդրել ինձ տեսնելու, եկաւ եւ ժամերով մնաց ինձ մօտ։ Թէեւ այժմ նրա փիլիսոփայութիւնները չատ հետաքրքրական չէին ինձ համար, բայց, այնուամենայնիւ, նրա այցելութիւնը բաւական մխիթարեց ինձ։

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուլֆայէրիա, Իտ	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
17
ՅՈՒԼԻՍ
MERCREDI
17 Juillet
1935

ԻԱ ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2858

Խմբագիր՝ ՇԱԽԱՐԸ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՓԱՐԻԶԸ ԵՐԿՈՒ ԹԻԵԻԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Ֆրանսայի ժամանակակից պատմութեան մէջ մասնաւոր տեղ մը պիտի գրաւէ 1935 յուլիս 14ը, իր արտակարգ եւ դղրդագին ցոյցերով:

Արտակարգ եւ դղրդագին անոր համար որ, ոչ միայն փողոցը թնդաց, այլեւ պետական կարգուսարքն ալ փողոց իջաւ, տեւական մը ռազմափորձ կատարելու համար:

Թողո՛ւնք պետութիւնը եւ նկատի առնենք այն երկու թեւերը որոնք փողոց իջեր էին, չարաթներու պատրաստութենէն յետոյ:

Կարելի է ըսել թէ թեւերէն մէկը — ձախը — այսպէս կամ այնպէս նոյնացած էր կառավարութեան հետ: Միւսն էր — «Ժողովրդական ճակատ»ը — որ Փարիզն ու գաւառը կը թնդացնէր իր ամբողջ կերպարանքով:

Անոնք որ առիթ ունեցան տեսնելու կիրակի օրուան երկու թափօրները, բնազդաբար կը չշփոթէին.— Ի՛նչ սքանչելի կարգապահութիւն...

Արդարեւ, երկու կողմերն ալ ամէն մէկուց խորհեր էին, որպէսզի անխախտ մնայ բարեկարգութիւնը:

Եւ իրողութիւն է թէ որ եւ է դէպք չպատահեցաւ, հակառակ խռովայոյզ մթնոլորտի մը:

Առանց թուանշաններուն հետ խաղալու, եթէ կէս միլիոն մարդ հաշուենք «Ժողովրդական ճակատ»էն եւ 50,000 ալ Հրեղէն Խաչէն, իրրեւ մասնակից թափօրի կամ իրրեւ հանդիսատես, դիւրին է պատկերացնել թէ ո՛ւր կրնար յանգիլ որ եւ է անհոգութիւն կամ կրքոտ չարժուձեւ:

Ժողովրդական թափօրին մէջ, մինչ խմբակցութիւններն ու պատուիրակութիւնները կը քալէին հատուած – հատուած, իւրաքանչիւրին միջեւ յանկարծ ինքնաչարժ մը կ'երեւար, պաշտօնական ներկայացուցիչներով եւ կազմակերպիչներով:

Անոնց գլխաւոր հոգն էր՝ կրկին եւ կրկին ապահովել բարեկարգութիւնը:

Եւ նկատեցէք որ թափօրին մասնակցողները, այր թէ կին, պահէ պահ կը ցցէին իրենց բռունցքները, իրրեւ խորհրդանշան պայքարի եւ բողոքի: Արդ, անոնք որ ճամբուն վրայ խնուած, կը դիտէին անցքը, անպատճառ համակիրներ չէին:

Ըսել կ'ուզենք թէ լուցկի մը, կայծ մը բաւական էր, կրակ ցանելու համար:

Նոյն բարեկարգութիւնը՝ Հրեղէն Խաչի թափօրին առթիւ:

Պայթուցիկ նիւթ կը պահէր Շանդ' Էլիզէի պողոտաներուն վրայ, Քոնքորտէն մինչեւ Լթուալի Ցաղթական Կամարը, երբ ունեւորներու բազմութիւնը «Ֆրանսական Ֆրանսան» կը փառաբանէր, աղնուապետական ազարանքներու եւ չքեղաչուք հատուածներու պատշգամներէն, անոնց պատերուն տակ:

Մանաւանդ որ, մարդիկ խորութիւն չէին դներ իրենց խանդավառութեան կանչերուն մէջ:

Մանկամարդ աղջիկներ, նոյն իսկ պատուներ կոկորդ կը պատռէին ի պատիւ «խաչ»երուն եւ անոնց հրամանատարին, որ նշանաւոր անձանօթ մըն էր քանի մը տարի առաջ: Իսկ աջակողմեան մամուլին մունետիկները մասնաւոր եռանդով մը կը տարփողէին «Աքսիոն Ֆրանսէզ»ի բացառիկ թիւը, որ կրկին եւ կրկին կը չեշտէր. «կամ կործանում, կա՛մ թագաւոր». եւ «Լը Նասիոնալ»ը, ուր Երիտասարդ Հայրենասէրներու կազմակերպութեան վարիչը կ'առաջարկէր Յուլիս 14ի փոխարէն ազգային տօն հռչակել Մառնի ճակատամարտին տարեդարձը ...

Ահաւասիկ մեծ ժողովուրդի մը զաւակները, ծփուն՝ երկու խռովայոյզ թեւերու վրայ, բայց ի՛նչքան յուրջ՝ իրենց չարժուձեւերուն մէջ:

Մի՛ ըսէք թէ կառավարական ուժն էր որ չափ ու սահման պահել տուաւ: Որ եւ է պարագայի՝ բաւական էր խորտակելու բոլոր չղթաները:

Քաղաքական գիտակցութեան, լրջութեան եւ ինքնավստահութեան նոյնքան պերճ պատկեր մը կը ներկայացնէր «Ժողովրդական ճակատ»ի ժողովին եւ թափօրին բովանդակութիւնը:

Ինչպէս կիրակի առաւօտեան մթնոլորին մէջ, որուն բազմութիւնը 8–10,000 կը հաշուէն, նոյնպէս երիկուան վիթխարի, անհամար թափօրին մէջ քով քովի կը ծածանէին կարմիր դրօշն ու Ֆրանսական եռագոյնը:

Եւ, երկու պարագաներուն մէջ ալ, նոյն խանդավառութեամբ կ'երգուէին «Մարսէյէզ»ն եւ «Ինթէրնասիոնալ»ը:

Քսան հակամարտ գործիչներ — ականաւոր դէմքեր — ճառ խօսեցան առաւօտեան մթնոլորտին մէջ, եւ մէկուն խօսածը լրացումն էր միւսին, պահելով հանդերձ տեսակէտի բոլոր նրբութիւնները:

Օրինակ մը՝ չատերու մէջէն: Խօսողն է Ժաք Տիւքլօ, համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը.

— «Մեր դրօշը կարմիրն է, այն դրօշը որ ծածանեցաւ 1792ին, 1793ին եւ 1794ին ... Բայց մենք որ կը պայքարինք կարմիր դրօշին ծալքերուն տակ, ուրախ ենք մեր կողքին տեսնելով ազատութեան ռազմիկներ՝ եռագոյն դրօշով զոր մեր նախահայրերը խորհրդանշան դարձուցին ֆրանսական յեղափոխութեան: Մենք եռագոյն դրօշին մէջ կը տեսնենք խորհրդանշանը անցեալի պայքարներուն, իսկ կարմիր դրօշին մէջ՝ խորհրդանշանը ապագայ պայքարներու եւ յաղթանակներու»:

Բարի եղէք այս երկու պարագաները բաղդատել մեր առօրեայ պատմութեան հետ ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵՐԵՔ ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԷԿ ՕՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

23 Հրամանագիր-Orléfléer աշխատի իսկ

ՏԱՍԸ ՄԻԼԻԱՌ ՖՐԱՆՔԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

Երէկ, երեքշաբթի, նախարարական խորհուրդը երեք անգամ նիստ գումարեց, առաջինը՝ ժամը 9.30ին, երկրորդը՝ 2.45ին, նախագահութեամբ վարչապետ Պ. Լավալի, իսկ երրորդը՝ ժամը 6ին, Էլիզէի պալատին մէջ, նախագահութեամբ հանրապետութեան նախագահին: Օրակարգի նիւթերն էին 23 հրամանագիր – օրէնքներ, որոնք պաշտօնաթերթին մէջ պիտի հրատարակուին այսօր իսկ, չորեքշաբթի: Հրամանագիրներէն 15ը կը վերաբերին ընդհանուր ելմտացոյցին, հաւասարակշռութիւնը վերահաստատելու համար, իսկ միւսները՝ տնտեսական տնօրինութեանց, ապրուստը աժանցնելու եւ տնտեսական գործունէութեան զարկ տալու համար:

Ելմտացոյցի բացը, որ 2636 միլիոն ֆրանք էր 1930 — 31ին, քրոնիկ հանգամանք մը ստացաւ, յաջորդաբար բարձրանալով 5508, 6017, 7034, 6418 միլիոնի, իսկ 1935ի բացը կը հաշուէն 12 — 16 միլիառ, ինչ որ ահաւոր գումար մըն է: Կարելի չէ այս բացը գոցել խնայողութեամբ, մանաւանդ որ տոկոսն ալ չատ ծանր է: Ասկէ զատ, հանրային պարտքը որ 260 միլիառ էր 1930ին, այժմ 330 միլիառը կ'անցնի, այսինքն հարիւրին 25 աւելցած է: Հարիւրին 5 տոկոս հաշուելով, տարեկան կ'ընէ 3 միլիառ 500 միլիոն, այսինքն մարդ գլուխ 90 ֆրանք:

Կացութեան բոլոր հանգամանքները նկատի առնելով, կառավարութիւնը կ'առաջարկէ առ նուազն 10 առ հարիւր դեղչ մը կատարել ընդհանուր ելմտացոյցին վրայ, որ 47 միլիառի կը հասնի: Ուրիշ խնայողութիւններ կամ սրբագրութիւններ ալ կատարելով, կը յուսացուի 10 միլիառ ֆրանք ճարել:

Գալով ապրուստի սղութեան, կը խորհուի կրճատել մասնաւորապէս ներկրականութեան եւ կապի գիները, աժանցնել գրամը, եւ դուռները աւելի լայն բանալ օտար արտադրութեանց առջեւ, անշուշտ պայման դնելով որ կարգ մը երկիրներ աւելցնեն իրենց փոխանակութիւնները:

ԻՏԱԼԻԱ ՏԵՂԻ ՏԱԼՈՒ ՍԻՏՔ ՁՈՒՆԻ

Տասը զօրաբաժին Արեւելեան Ափրիկէի մէջ

Մուսոլինի իրրեւ պատերազմական նախարար հրամայեց զինքի տակ առնել մէկ զօրաբաժին՝ կանոնաւոր բանակէն եւ մէկ զօրաբաժին ալ՝ քաղաքապահ զօրքէն (սեւ չապիկաւոր): Ասոր տասը զօրաբաժնի կը բարձրանայ արեւելեան Ափրիկէի համար պատրաստուած զօրքին թիւը: Ակէ զատ հրամայուած է սեւ չապիկաւորներու հինգերորդ զօրաբաժին մը կազմել որ պիտի կոչուի «Փետրուար 1»: Հրամայուած է նաեւ զինքի տակ առնել 1909ի, 1910ի եւ 1912ի մասնագէտները:

Իսկ ծովային նախարարը հրամայեց անմիջապէս ձեռնարկել 10 սուզանաւերու շինութեան: Բոլորը մէկ պատրաստ պիտի ըլլան Փաշական 14րդ տարուան առաջին ամիսներուն: (14րդ տարին կը սկսի 1935 հոկտեմբեր 28ին):

⁂ *Պաշտօնական աղբիւրէ կը հաղորդուի թէ 81,500 իտալական զինուորներ անցած են Սուէզի ջրանցքէն, մարտէն յունիս, իսկ իբր 15,000 ալ յուլիսի բսկիզբը: Մասովայի քարափները խճողուած են ամէն տեսակ անասուններով: Բազմաթիւ նաւեր կը սպասեն նաւահանգիստին առջեւ, պարպելու համար իրենց բեռները, որոնց մէջ կը գտնուին հրասայլեր, օդանաւեր, թնդանօթներ, ջորիներ, ձիեր եւն.: Մասովա աշխարհի ամէնէն տաք նաւահանգիստն մէկն ըլլալով, չափազանց կը նեղուի ջուրի պակասէն: Զինուորներն օրական միայն մէկուկէս լիտր ջուրի իրաւունք ունին: Այժմ ծովի ջուրը կը թորեն: Միեւնոյն առեն չոգենաւեր ղրկուած են Փորթ – Սուտան, ջուր դնելու համար որ նոյնպէս պիտի գտուի: Փութոյ պնդութեամբ ճամբաներ կը չինուին լեռնաղաշտին վրայ, ինչպէս եւ ջրամբարներ, պահեստի ջուր ամբարելու համար: Ցունիս ամսուան ընթացքին, արեւելեան Ափրիկէ ղրկուած իտալացի բանուորները Իտալիա՝ իրենց ընտանիքներուն ղրկած են 4ու – կէս միլիոն լիր· իսկ զօրաբաժնի սեւ չապիկաւորները՝ 2,600,000 լիր:*

⁂ *Շահակից կառավարութիւնները կը չարունակեն բանակցիլ, ելք մը գտնելու համար: Իրազեկ աղբիւրէ կը հաւատան թէ Իտալիա հետեւեալ չորս պահանջները դրած է.— 1. Սահմանադրութիւն սրբագրութիւն.— 2. Տնտեսական արտօնութիւններ.— 3. երկաթուղի մը չինել Էրիթրէի եւ Իտալական Սոմալիի միջեւ.— 4· Իտալացի խորհրդականներ նշանակել Հապէշական կառավարութեան մօտ, ինչպէս կան Անգլիացիներ՝ Եգիպտոսի մէջ: Մեծ դժուարութիւններ չեն սպասուիր առաջին երկու կէտերուն համար, սակայն հապէշական կառավարութիւնը տարմադիր չէ հողեր ձգելու չոգեկառքի երկու ափերուն վրայ, իսկ չափազանց վերապահ է իտալացի խորհրդականներու մասին:*

Միւս կողմէ Իտալիա հակառակ ըլլալով իրաւարարութեան նոր փորձի մը, կացութիւնը անյոյս կը համարուի ժընեւի մէջ:

Մուսոլինի ռազմադաշ կ'երթայ

Հռոմի կիսապաշտօնական շրջանակներուն մէջ կրոյց կը շրջի թէ Մուսոլինի ի հարկին անձամբ արեւելեան Ափրիկէ պիտի երթայ, զօրքը աչքէ անցընելու կամ դէպի պատերազմ առաջնորդելու համար:

⁂ *Զինքի տակ առնուած նոր զօրաբաժինը կը բաղկանայ 20,000 կանոնաւոր զինուորներէ, իսկ Փաշական զօրաբաժինը՝ 12,000 կամաւորներէ: Հաստատ եւ ճամբայ ելած զինուորները միասին հաշուելով, արեւելեան Ափրիկէի իտալական ուժը կը բաղկանայ 220,000 զինուորէ: Մուսոլինի հրամայած է կազմ եւ պատրաստ պահել մայր երկրի 600,000 զինուորները, ամառնային ռազմափորձերուն համար, որոնք պիտի սկսին օգոստոսին, Գոլֆանոյի եւ Ուտինէի շրջանները (Աստրիոյ սահմանին մօտ):*

« ՅԱՌԱՋ » ԼՈՑՍ ՁԳԵՍԱՒ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐ, ՅՈՒԼԻՍ 14Ի ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻԻ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՈՐՆԵՐԸ ՀԱՆԳԻՍՏ ՍՏԱՑԱՒ ԸԼԼԱԼՈՎ:

ՅԻՊՈՒԹԻ ՀԱՄԱՌ քանի մը հարիւր անգլիացի, իտալացի եւ ամերիկացի հպատակներ, որոնք եթովպիա կը բնակէին տարիներէ ի վեր: Շատերը կը պատմեն թէ Իտալիա որոշած է պատերազմ հռչակել օգոստոսի վերջը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔԱՆԻ՞ ՀՈԳԻ ԷԻՆ

— • —

Կիրակի օրուան ցոյցերու նկատմամբ գրութեան առթիւ, տեղական թերթերը վէճի բռնուած են երկու թափօրներու համրանքի մասին:

Անշուշտ իւրաքանչիւր հռասանք իր ակնոցով կը կատարէ զումարումն ու բազմապատկութիւնը:

Այսպէս, համայնավար *Իւմանիթէ*ն եւ ընկերվարական *Փոփիւլէր*ը աւելի քան կէս միլիոն կը հաշուեն «Ժողովրդական ճակատ»ի ցուցադարձը, իսկ հազիւ 17,000 — 20 հազար հոգի՝ Հրեղէն Խաչի հետեւորդներուն թիւը: (*Իւմանիթէ* կը գրէ 17,700 , — ի՞նչպէս համրեց):

Աջակողմեան թերթերէն մէկը առաջին թափօրին կէս միլիոնը կը զեղչէ 150,000ի, Հրեղէն Խաչի ցուցադարձները բարձրացնելով 50,000ի:

Ուրիշ աջակողմեան մը, աւելի բարեխիղճ երեւալու նիգով, առաջինը կը վերածէ 125,000ի, երկրորդը՝ 25 հազարի:

Երրորդ մը՝ կարմիրը կը դարձնէ 100 — 110,000, դեղինը՝ (Հրեղէն Խաչ) 52,000, ճամբուն երկայնքին ալ 120,000 ծափահարող շարելով:

« *Լա Լիպէրթէ* », թունդ յետադիմական, հազի՛ւ 55,000 բանուորական համրեր է, իսկ արբայական «*Աքսիօն Ֆրանսէզ*»ը ոչ իսկ 50,000:

« *Ֆիկառօ* » 120,000 կը շնորհէ «Ժողովրդական ճակատ»ին, հաշուելով սովորական հետաքրքիրներն ալ, համաձայն ներքին նախարարութեան վիճակագրութեան: Իսկ Հրեղէն Խաչին համար կ'ըսէ թէ «բազմաթիւ անդամներու հրահանգուած էր իրենց տեղերը մնալ, կազմ եւ պատրաստ՝ որ եւ է ազդանշանի»:

« *Տէպա* » հազիւ 120,000 կը գտնէ բանուորական բազմութիւնը, «մէջը ըլլալով կիներն ու մանուկները, որոնցմէ շատերը գաւառէն եկած էին»: Իսկ Հրեղէն Խաչը՝ 50,000:

Վաեմաշուք «*Թան*»ը աւելի վարպետ հաշիւ մը կը ներկայացնէ:

Թանընհինգ հազար ցուցնելով ազգային եկատի ցուցարարներուն թիւը, կ'ըսէ թէ ոստիկանական պաշտօնեաները 85,000 կը հաշուեն «Ժողովրդական եկատ»ին բազմութիւնը, իսկ թափօրին կազմակերպիչները՝ առ նուազն 400,000:

« Ուրիշ ականատեսներ կը հաշուեն թէ բուն թափօրը տեւեց հինգ ժամ, ուրեմն ժամը 15,000 մարդ հաշուած – լով, գումարը կ'ընէ 75,000»:

Ականատես մըն ալ ես, թէ՛ մէկ եւ թէ՛ միւս թափօրին:

Բայց, խնդրեմ, չելլէք վկայութեան կանչէք:

Բանուորական թափօրը սկսած էր շարժիլ ժամը 3—3·30ին: Ես Պասթիյի յիշատակարանին առջեւ հասայ ժամը 4·30ին եւ կեցայ մինչեւ 5·20, երբ հակափաշական փաստաբանները կ'անցնէին: Եւ գետը կը հոսէր անընդհատ:

Գետինը մտնելով, անցայ «Արեւ – մտեան կողմն աշխարհի»— էքուալ:

Ժամը ճն էր, երբ երեւցաւ Հրեղէն Խաչի թափօրը, որ կը յառաջանար դէպի Ցաղթական Կամարը: Ժամը 7·30ին վերջին «զօրամասերը» կ'անցնէին Անձանօթ Զինուորին դամբարանէն:

Հիմա դո՛ւք հաշուեցէք թէ քանի՛ հոգի էին մէկն ու միւսը:

Եթէ բուաբանութիւնը չբաւէ, օգնութեան կանչեցէք ձեր··· համակարանիը, կարմիր կամ դեղին:

ՎԱՀԷ

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

*ՅՈՒՍՍԸՐԵՐ*Ի ԲԱՑԱՌԻԿԸ

Ստացանք « *ՅՈՒՍՍԸՐԵՐ* »ի բացառիկ թիւը, նուիրուած՝ Ֆիրտուսիի հազարամեակին: Բաղկացած՝ 28 էջերէ — եօթը թիւ «Ցուսաբեր» — տպուած՝ ընտիր թուղթի վրայ եւ զարդարուած՝ բազմաթիւ պատկերներով, այս հրատարակութիւնը կը կազմէ անհնախընթաց ներկայութիւն մը հայ լրագրութեան պատմութեան մէջ: Աշխատակիցները կէս առ կէս Իրանցիներ են: Շնորհով կը հաղորդենք լրացուցիչ մանրամասնութիւններ՝ բովանդակութեան մասին:

Որոշ հանգամանքներէ դրկուած ըլլալով Փարիզ, պիտի ձախողի հատը հինգ ֆրանկի:

ՅՈՒԼԻՍ 14Ի ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԶՕՐԱՀԱՆԴԷՍԸ ԵՒ ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ ԹԵԻԵՐՈՒ ԹԱՓՕՐՆԵՐԸ

Կիրակի օր արտակարգ հանդիսաւորութեամբ տօնուեցաւ յուլիս 14ը, թէ կառավարութեան եւ թէ քաղաքական հոսանքներու կողմէ:

Կառավարութիւնը սովորականէն աւելի վճռուր թափած էր Լթուալի հրթռպարակը, բոլոր դասերով եւ ամէն տեսակ զէնքերու ցուցադրութեամբ: Անհնախընթաց դէպք մըն էր 600 օդանաւերու թռիչքը եօթ սիւներով, հրամանատարութեամբ Զօր· Վուիլմէնի, մինչ վարը, Ցաղթական Կամարին առջեւ տեղի կ'ունենային պաշտօնական արարողութիւնները: Հանրապետութեան նախագահը կարգ մը պատուանշաններ բաշխեց այս առթիւ: Զօրահանդէսը իր նպատակին հասաւ իրրեւ փայլուն ցուցադրութիւն մը զինուորական ուժի եւ կարգապահութեան:

Կէսօրէն յետոյ տեղի ունեցան «Ժողովրդական ճակատ»ի եւ Հրեղէն Խաչ»ի կազմած թափօրները, կատարեալ բարեկարգութեամբ: Խաղաղութիւնը չխանգարուեցաւ ոչ Փարիզի, ոչ ալ գաւառի մէջ: Անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առած էին ոչ միայն պետական իշխանութիւնները, այլ մանաւանդ կազմակերպիչները իրենք: Երկու ցոյցերն ալ մեծ տպաւորութիւն գործեցին, բայց մանաւանդ պատկառելի էր « Ժողովրդական ճակատ »ին թափօրը, թէ բովանդակութեամբ եւ թէ տեւողութեամբ: Թափօրին համար կեդրոնական ժամադրավայր նշանակուած էր Պասթիյի հրապարակը: Համախմբումը սկսաւ կէսօրէն յետոյ ժամը 2ին, թափօրը հրապարակէն դէպի Վէնսէնի անտառը ուղղուիլ սկսաւ ժամը 3.30ին, վերջնանալով ժամը 8.30ին: Թափօրին կը մասնակցէին ընկերվարականներու, համայնավարներու, արմատականներու եւ ուրիշ ձախակողմեան տարբերու գլխաւոր դէմքերը,— Լէօն Պլում, Փօլ Ֆոր, Քաչէն, Պառպիւս, նախկին նախարարներ Ֆրո, Տալատիէ, Քո եւ ուրիշ բազմաթիւ առաջնորդներ: Թափօրին մաս կը կազմէին անհամար խմբակցութիւններ եւ միութիւններ, (բացի քաղաքական կուսակցութիւններէն), Աշխատանքի Դաշնակցութեան երկու գլխաւոր թեւերը՝ ընկերվարական եւ համայնավար, պետական պաշտօնեաներ, օտար տարագիրներ, իրաւագէտներ, մտաւորականներ, գրագէտներ, թժիշկներ, նախկին ռազմիկներ, պատուիրակութիւններ՝ գաւառներէն, կիներ, մանուկներ եւայլն: Ձախակողմեան թերթերը 400 — 500,000 կը հաշուեն մասնակցողներուն թիւը, իսկ աջակողմեան մամուլը կը ձգտի նուազեցնել արժէքը (տես » Օրը Օրին »ը):

Բազմաթիւ վերլուծութեանց մէջ աչքի կը զարնէին հետեւեալ նշանաւոր խօսքերը.—

— Յաղթուի ժողովրդապետական ազատութեանց.— կրծծաձեղոյ համար բոլոր Պասթիյները:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԵՏՔԵՐՈՎ

(ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆԵՐԻՆ)

Ինչպես տեսանք վերևում, ազգային ժողովի ընտրությունների ժամանակ Ղազախի գավառում ընտրվեցին Ալեքսանդր Խատիսյանը, Ալեքսանդր Խալաթյանը, Ստեփան Մելիք-Ստեփանյանը, Ալեքսանդր Խանդամիրյանը և Ալեքսանդր Խատիսյանի եղբայր Գրիգոր Խատիսյանը։ Ընտրությունների ընթացքում ընտրողների մեջ տիրում էր ոգևորություն։ Ընտրողները ոգևորված էին, որ իրենց գավառից ընտրվել էին ազգային գործիչներ, որոնք ամբողջ կյանքում ծառայել էին հայ ժողովրդին։ Ընտրությունների ընթացքում ընտրողները ոգևորված էին, որ իրենց գավառից ընտրվել էին ազգային գործիչներ, որոնք ամբողջ կյանքում ծառայել էին հայ ժողովրդին։

1901 թվականի հոկտեմբերի 1-ին Ղազախի գավառում տեղի ունեցավ Ղազախի գավառի ընտրողների ժողովը, որի նպատակն էր ընտրել Ղազախի գավառի ներկայացուցիչ ազգային ժողովում 1902—1907 թվականների համար։ Ժողովը բացեց Ղազախի գավառի ոստիկանապետ Ա. Ա. Ռոստոմովը։ Ժողովի նախագահ ընտրվեց Ղազախի գավառի ոստիկանապետ Ա. Ա. Ռոստոմովը։ Ժողովի քարտուղար ընտրվեց Ղազախի գավառի ոստիկանապետի օգնական Ա. Ա. Ռոստոմովը։ Ժողովի նախագահ ընտրվեց Ղազախի գավառի ոստիկանապետ Ա. Ա. Ռոստոմովը։ Ժողովի քարտուղար ընտրվեց Ղազախի գավառի ոստիկանապետի օգնական Ա. Ա. Ռոստոմովը։

Ժողովի նախագահ Ա. Ա. Ռոստոմովը հայտարարեց, որ ժողովի նպատակն է ընտրել Ղազախի գավառի ներկայացուցիչ ազգային ժողովում 1902—1907 թվականների համար։ Ժողովի նախագահ Ա. Ա. Ռոստոմովը հայտարարեց, որ ժողովի նպատակն է ընտրել Ղազախի գավառի ներկայացուցիչ ազգային ժողովում 1902—1907 թվականների համար

ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ (ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԴԵՊՔԻ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

— ๐ —

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

— Հաց բոլորին, գիւղացիները պէտք է վայելեն իրենց տաժանքին պտուղը: Աշխատանք երիտասարդութեան:

— Երիտասարդութիւնը կ'ուզէ ապրիլ աշխատանքի, խաղաղութեան եւ ազատութեան մէջ:

— Ձիմ անցք փաշականութեան:

Ահագին նշանատախտակի մը վրայ արձանագրուած էր հետեւեալը — գումը.—

«Ցանուն ազատութեան եւ բանուորական ու գիւղացիական բոլոր կազմակերպութիւններուն ե խմբակցութիւններուն,

Ցանուն Ֆրանսայի ժողովուրդին որ այսօր համախմբուած է երկրին ամբողջ տարածութեան վրայ, մեծ, 1935 յուլիս 14ի ժողովրդական համախմբումի լիազօր ներկայացուցիչները կամ անդամները, տագնապուած աշխատաւորներուն հաց, երիտասարդութեան աշխատանք եւ աշխարհի խաղաղութիւն տալու միեւնոյն կամքով, հանդիսաւորապէս կ'երդնուին միացեալ մնալ, խնամալարաւ կազմակերպութիւնները գիւնաթափ ընելու եւ լուծելու, ժողովրդավարական ազատութիւնները պաշտպանելու եւ ընդլայնելու եւ մարդկային խաղաղութիւնը ապահովելու համար»:

Այս երդումը բոլորին կողմէ կը կատարուէր յեղափոխութեան գոհերէն Պաստէնի յիշատակարանին առջեւ (1851):

Թափօրէն առաջ, առտուն միթինկ մը գումարուեցաւ Պըֆալոյի մարզադաշտին մէջ, ուր կրակոտ ճառեր խօսեցան բոլոր հոսանքներու ներկայացուցիչները, յանուն խաղաղութեան եւ ազատութեան:

Հրեղէն Աչքի թափօրը, որ սկսաւ իրիկուան ժամը 5ին, Շան գ'Էլիզէի պողոտային վրայ, կը փայլէր իր վիճուորական կարգապահութեամբ: Ամբողջ պողոտային երկայնքը խնդուած էր բոլորովին տարբեր հասարակութիւն մը, որ անդադար կ'աղաղակէր — « Կեցցէ՛ Ֆրանսան, կեցցէ՛ ազգային ճակատը, կեցցէ՛ տը լա Ռօք»:

Անծանօթ զինուորի դամբարանին բոցը արծարծելէ յետոյ, թափօրը ուղղուեցաւ դէպի Պուլոնեռի անտառը, ուր գնդ. տը լա Ռօք ճառ մը խօսեցաւ, յատկապէս չեչտելով.

— « Մեր ցոյցը խորհրդանշանն է ազգային հաշտութիւնը կ'ուզենք ոչ թէ 1 կուսակցութեան կամ 1 մարդու, այլ բովանդակ Ֆրանսայի համար: Այստեղ կ'երդնում թոյլ չտալ որ Հրեղէն Աչի յաղթանակը կապտուի ո եւ է մկկուն կողմէ: Մենք հաստատեցինք թէ այսպիսի ցոյց մը չատ աւելի օգտակար է ազգային ղրամին եւ երկրին պաշտպանութեան համար քան որ եւ է օրէնք եւ հրամանագիր »:

Ծանր խորհուրդներ Իրլանտայի մէջ

Շաբաթ եւ կիրակի ծանր խորհուրդներ պատահեցան Պէլֆաստի մէջ (Հիւսիսային Իրլանտա): Շաբաթ գիշեր հիւանդանոցները բաց մնացին եւ հարկ եղաւ կրկնապատկել բժիշկներու թիւը: Յուլիս 12էն մինչեւ 14 սպան – նուած էին վեց հոգի, իսկ վիրաւորուած՝ 100: Շաբաթ գիշեր կացութիւնը այնքան ծանր հանգամանք առած էր որ ոստիկանապետը հարկադրուեցաւ բանակին օգնութեան դիմել: Ցաջորդ օրը կարելի եղաւ վերահաստատել բարեկարգութիւնը, բայց ըմբոստները չարունակեցին կրակել: Բազմաթիւ խանութներ աւարի տրուեցան: Զինուորները գնդացիրներ տեղաւորեցին ռազմական կէտերու վրայ եւ ուրիշ ազդու միջոցներ ձեռք առնել: Քաղաքին գլխաւոր պողոտաները պաշտպանուած են զրահապատ ինքնաշարժներով եւ հրասայլերով: Տակաւին չէ ճշդուած թէ դաւադիրները ինչպէս կրցեր էին զէնք ճարել, կրակ տեղալով անցորդներուն եւ ոստիկաններուն վրայ: Որոշ – ուեցաւ ամենախիստ միջոցներու դիմել, որ եւ է նոր չարժում խափանելու համար:

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒԲԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐՈՂՈՎ

ԱՒՏՐԻՈՑ ՎԱՐՁԱՊԵՏ ՏՈՒԲ. Շուշնիկ ծանր արկածի մը հանդիպեցաւ չաբաթ օր, երբ ինքնաչարժով կը ճամբորդէր կնոջը հետ: Շարժավարը ինքզինքը կորնդացուցած ըլլալով, ինքնաչարժը ծառի մը գարնուեցաւ: Տուբ. Շուշնիկ կառքէն դուրս նետուեցաւ առանց մեծ վնաս կրելու, տիկինը վայրկենապէս մեռաւ, իսկ չարժավարը ծանր վէրքեր ստացաւ:

ՊՈԼՍՈՑ ԿՈՒՍԱԿԱԼ ՄՈՒՀԻՏՏԻՆ Իւսուխնտաղ դատի քաչուեցաւ, իբրեւ պատասխանատու մեծ դրամատան մը անանկութեան:

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐՈՒ ՇԱՐՔ ՄԸ սկսած է Ցունաստանի մէջ, իբրեւ հետեւանք միապետութեան վերահաստատման միտումներու: Առաջին առթիւ Վոլոյի մէջ 2700 բանուորներ գործադուլ հռչակած ըլլալով, կազմակերպիչ կոմիտէին անդամները անմիջապէս դատուեցան: Երկու անդամներ եւ կին մը ամայի կղզիներ աքսորուեցան, միւսները բանտարկուեցան: Աթէնքի եւ Սելանիկի մէջ ալ գործադուլներ պատահեցան: « Իւմանիթէ» կը գրէ թէ հալածանքը ստատկացած է համայնավար կուսակցութեան դէմ, որուն օրկանին չորս խմբագիրները բանտարկուած են, իսկ թերթը դատի կանչուած է:

ԼԷՆԻՆԻ ԵՒ ՍՏԱԼԻՆԻ ԿԻՍԱՆԴՐԻՆԵՐՈՒՆ բացումը պիտի կատարուի մօտերս Պէլուբքա լերան երկու կատարներուն վրայ: Լեռնագնացներու կարա – ւան մը, որ կը բաղկանայ 28 կարմիր սպաներէ, 10 դիտուններէ եւ հարիւրի չափ հետեւորդներէ, պիտի փորձէ լեռն ի վեր բարձրանալ: Կարաւանին պիտի ընկերանան երկու օդանաւեր, ամբողջ վերելքին չարժանկարը քաչելով: Ար – չաւախումբին հրամանատարը պիտի ըլլայ Տօլկիխ, որ 1920ին պարտութեան մատնեց սպիտակ Ռուսերը, նոյն վայրին մէջ:

Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԴՆԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵՒ առեւտրական դաշնագիր մը կնքուեցաւ յուլիս 13ին, չատ կարեւոր արտադրութիւններով: Իրազեկները կը հաւատան թէ այս դաշնագրին չնորհիւ երկու երկիրներուն առեւտուրին արժէքը պիտի եռապատկուի գոնէ մէկ տարի, մինչեւ 1936 յուլիս 13: Դաշնագրին համաձայն Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը կը խոստանայ 30 միլիոն տոլարի գնում կատարել յատկիկայ մէկ տարուան ընթացքին: Կը կարծուի թէ մանաւանդ պիտի գնէ մանկանէզ, որուն հայթայթիչն էր Պրազիլիա եւ կանեի, զոր կը տանար Պելժիայէն:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ ԲՈՒՌՆ ՑՆՑՈՒՄՆԵՐ գդացուեցան հիւսիսային Պուլկարիոյ մէջ, յուլիս 13ի առտուն: Սոֆիան ալ ցնցուեցաւ:

25,000 *ԱՍՈՐԻՆԵՐՈՒ* Իրաքէն Սուրիափոխադրութեան ծրագրինվերջնապէս հաւանութիւն յայտնեց Ազգերու Դաշնակցութեան Մորհուրդը: Փոխադրութիւնը սկսած է արդէն, եւ պիտի չարունակուի մինչեւ Սեպտեմբեր:

ԿԱՐԼ ԿԱՈՒՑԿԻ, ընկերվարական հռչակաւոր տեսաբանը, որ 81 տարեկան է, չեհական հպատակ ընդունուեցաւ, կորնդացուցած ըլլալով գերմանական հպատակութիւնը:

ԿԱՍԿԱԾԵԼԻՆԵՐՈՒ ՑԱՆՑ ՄԸ կազմել սկսած են Գերմանիոյ մէջ, նոր մաքրագործումներ կատարելու համար:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵՏԵԼԱՆԻՈՎ

Շաբաթ օր տեղի ունեցաւ 9րդ հանգրուանին Գափ – Տինեը (227 քիլոմեթր) մրցումը: Այս հանգրուանին մէկ կը գտնուին Վարսի (2115) եւ ա'Ալլօսի (2250 մեթր) բարձունքները: Գափէն հեծելանուորդները մեկնեցան առաւօտեան ժամը 7ին: 25 քիլոմեթր անդին կատարի պայքարի մը բռնուած էին երեք համաչարհային «լեռներու թագաւորներ», Ֆրանսացի Ռընէ Վիէթթօ, Իտալացի Գամուցօ եւ պելճիքացի՝ Ֆէլիքսէն Վէրմէյք: Ի վերջոյ երկու գլուխաւոր բարձունքները գրաւեց պելճիքացի Ֆէրմէյք:

Իսկ Տինեը՝ որոշուած վայրը կը հասնին երեքը միասին իրարու օգնելով, բայց «սփրինտ»ի մէջ Ռընէ Վիէթթօ յաղթական կը հռչակուի 227 քիլոմեթր ճամբան կտրելով 8 ժամ 1 վայրկեան 27 երկվայրկեանկն (ժամական 28 քիլոմեթր 289), երկրորդ՝ Գամուցօ, երրորդ՝ Վէրմէյք: Չորրորդ կը հասնի Ժօրժ Սփէչէր երեք վայրկեան յապաղումով: Անցեալ տարի միեւնոյն

ԲԱՆԱԻՈՐ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

ՄԱՐՍԷյԼ, 10 ցուլիս.— Ազգ. կեդր. վարչութեանս եկած երկրորդ նամակով մը՝ Արսէշէն 60 գործաւորուհիներ եւ 30 գործաւորներ կ'ուզուին: Կիները մետաքսի գործարանին մէջ ժամը 1 ֆր. 10, իսկ այրերը ջուրի ճաւբայ շինելու պիտի աշխատին *18էն 25* ֆրանք օրավարձքով:

Բնակարան եւ լոյս ձրի կը տրամադրուի:

Գործ կը տրուի այն այր մարդոց, որոնց կ'ընկերանան երկու գործաւորուհիներ: կ'ընդունուին նաեւ 13-15 տարեկան տղաք կամ աղջիկներ, մետաքսի գործի համար:

Օրինաւոր անցագրով Ֆրանսա եկողները, որոնց ինքնուրեան թուղթը *100* ֆրանքնոց է, աշխատելու իրաւունքը կը խոստացուի ստանալ գործարանատիրոջ կողմէ:

Արձանագրութեան համար դիմել 3, rue Venture Հայոց Առաջնորդարանը, ժամը *9—12* եւ *3—6*, միասին բերելով ինքնուրեան բոլոր թուղթերը:

Ազգ. կեդր. վարչութիւն

ԽՄԲ.— *Այս յայտարարութիւնը ստացանք երէկ, երեքշաբթի: Հրատարակելով հանդերձ, տեղեակ չենք թէ ցանկը փակուա՞ծ է:*

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՓԻՊՈՊ.— Ուշ ստացած ըլլալով չհրատարակեցինք, ինչպէս այս անգամ ալ:

ՈՒՐ ԵՍ ԵՐԲ ԿՐՆԱՔ ԵՒ ՊԻՏԻ Է ՏԵՍՆԵԼ,
"ՀԱՅ ԳԵՂՋԿԱԿԱՆ ՀԱՐՍԱՆԻՔ,,

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՕՍՈՒՆ ՖԻԼՄԸ

MARSEILLE

Cinéma Le Foyer. 90, Rue d'Aubagne

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 18 *ՑՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ* 14,30ին *ԵՒ ԺԱՄԸ* 21ին
ՈՒՐԲԱԹ 19 *ՑՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ* 21ին
ՇԱԲԱԹ 20 *ՑՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ* 21ին
ԿԻՐԱԿԻ 21 *ՑՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ* 14.30ին, 17ին *ԵՒ* 21ին

VIENNE

Salle Berlioz, 11 Cours Wilson (près de la Gare)

ՇԱԲԱԹ 20 *ՑՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ* 21ին

LYON

Cigal Cinéma, 60 Avenue de Saxe.

ԿԻՐԱԿԻ, 21 *ՑՈՒԼԻՍ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ* 18.20

VALENCE

Alhambra Cinéma

ԿԻՐԱԿԻ 21 *ՑՈՒԼԻՍ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԺԱՄԸ* 10ին

DÉCINES (Vaulx en Velin)

Cinéma Palace Parlant, Cité de la Soie du Sud - Est

(ԺԻԼԻՆ ՍԻՆԷՄԱՆ) *ՇԱԲԱԹ* 27 *ՑՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ* 21ին

ԿԻՐԱԿԻ 28 *ՑՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ* 14.30ին, 17ին *ԵՒ* 21ին

ԳԻՆԵՐԸ ԱՄԷՆ ՏԵՂ 4, 5 ԵՒ 6 ՖՐԱՆՔ: ՓՈՔՐԵՐՈՒ ԿԷՍ ԳԻՆ

Ց. Դ. Հ. *Փարիզ եւ արուարձաններ*

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» Կոմիտէի ընկերական ընդհանուր ժողովը տեղի կ'ունենայ այս Ուրբաթ (Յուլիս 19) երեկոյեան ժամը 8.30ին, 32, Ave. Gobelins սրճարանի վերնայարկը:

Օրակարգ.— Շրջանային ժողովի օրակարգի քննութիւն:

ՓՐՕՓԱԿԱՆՏԻ ՅԱՆՁՆԱԺՈՒՄԲԻ նիստը տեղի պիտի ունենայ այս Ձորեքշաբթի (Յուլիս 17), երեկոյեան ժամը 8.30ին Avenue des Gobelinsի սրճարանի վերնայարկը:

Գալաշաղ

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 19 Յուլիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Զարդարեան» Գրադարանին մէջ 181, Գուր Լաֆայէթ:

ԱՆԻԼՈ-ՊՈՒՍ ՔՈԼՈՆՊԻ «Ազատ» Ընթերակոմիտէի ընդհ. ժողովը 18 Յուլիս Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգի քննութիւն:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ը. Դ. Վիէնի կոմիտէն իր շրջանի բոլոր ընկերներուն կողմէ խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. Ո. Լուսարեւեանի, Տէր եւ Տիկին Ա. Լուսարեւեանի, Տէր եւ Տիկին Ընկ. Հ. Լուսարեւեանի եւ իրենց բոլոր պարագաներուն իրենց տիկնոջ, աղջկան, քրոջ՝

ՏԻԿ. ՓԱՌՈՒՀԻ ԼՈՒՍԱՐԵԻԵԱՆԻ

դառնակսկիծ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ յունիս 24ին, Լիոնի «Կրանժ – Պլանշ» հիւանդանոցին մէջ:

ՀԱՅ ԴՐԱԿԱՆ ՍԿՕՒՄԲ

Յուլիս 18ի Հինգշաբթի իրիկունը, Նուպարեան Մատեռ ադարանին մէջ ժամը Ցիշդ 9.15ին, Պ. Ե. ԳԱԲԻԿԵԱՆ կը խօսի Եթովպիոյ Հայոց մասին:

Նոյն իրիկունը ժամը 8.30ին, նոյն տեղը կը գումարուի Ակումբի արտակարգ ընդհ. ժողովը: Եթէ նոյն ժամուն մեծամասնութիւն չգոյանայ երկրորդ նիստը տեղի կ'ունենայ նոյն օրը, նոյն տեղը, ժամը 10ին:

Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ներկայ գտնուիլ:

Բանախօսութեան մուտքը ազատ է:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ *ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ* ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ի ՆՊԱՍՏ ԻՐ ՎԱՐԺԱՊԱՏԻՆ

ՑՈՒԼԻՍ 21ԻՆ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԿԱՐԻՆԵԱՆԻ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ *ՆՇԱՆ ՊԼԷՃԻԿԹՈՒՃԼԵԱՆԻ*

Հրապարակային մրցում ընթերցանութեան, ուղղագրութեան եւ հայատառ աշխարհագրութեան:

Կը ներկայացուի ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ մը:

Ընթրիքատարի մեծ մրցում Մարսէյլի մէջ

18 ՑՈՒԼԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԷՆ

ԱՐԷՆ ՏԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

(Arène de Marseille) Rond Point du Prado.

ՇԱՐԼ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ 102 ֆիլօ, 1 վեդր 78 (խարբերդ - Զմեկածագցի) ազատ ձեռով կռուող պիտի պայքարի ԳԱՐԱ ԱՇՄԵՏԻ հետ (103 ֆիլօ):

Շ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ՝ ամերիկայի ախոյեանը յաղթած է աշխարհի ախոյեան Ջիպիսէօին, գերմանացի ԺԱԳ ՈՒՐԱՁԱՍԻՆ, իտալատացի ՀԱՎԻՐՑ ՔՆՆԹՐՎԱՁՆԻՆ, ռուս ՊԱՊԱՈՒԼՔԻԻ եւլլն.:

կը մրցին նաեւ՝ *ԺԱԳ ՇԼՐԻ* ամերիկացի, համաշխարհային ախոյեան *106* քիլօ, ընդդէմ *ՊԻԻԼ ԿՕՐՆԸՂ* անգլիոյ ախոյեան, *102* քիլօ:

ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԵՐԵՔ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ,

Գինեերն են.— 5, 8, 10, 15 եւ 20 ֆրանք:

Տոմսերը կը ծախուին երեքշաբթիէն սկսեալ FELIO գլխարկավաճառանոցը, 3, Plac du Change եւ *13*, իսկ տէ Տօմինիքէն *Թերիկեան* ՑԱՌԱՋ Գրատունը, իսկ ներկայացման օրը կիշէն:

Հաղ. միջոց — Առնել հանրակառք թիւ 82 եւ բոլոր Բօն Բաւան տիրացող հանրակառքերը, վերադարձի համար մատնանշ կառքի սպասարկութիւն:

ԳԱՁԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Dameme, PARIS (13)

ԹԱՂԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Համբը ինձ մօտ եղած միջոցին ներս մտաւ բժիշկը: Նրան ես ճանաչում էի, թէեւ այժմ փոքրիկ մօրուք ունէր: Զարմանալի բան է կեանքի մէջ դէպքերի հանդիպումը: Այդ երիտասարդին ես պատահել էի իմ կեանքում մի քանի անգամ: Երբ ես կալանաւորուեցայ, երբ ինձ տարան քննիչի մօտ հարցուփորձ անելու, այդ երիտասարդը, իբրեւ քաղաքային բժիշկ, այնտեղ ներկայ էր: Երբ դատարանում քննում էին իմ գործը, եւ ես մանրամասնարար պատմում էի դատաւորներին իմ կեանքի պատմութիւնը, որպէսզի նրանց կարեկցութիւնը եւ բարոյական համոզմունքը չարժեմ իմ անմեղութեան վրայ — այդ երիտասարդը դարձեալ այնտեղ էր: Երբ ինձ աքսորի դատապարտեցին, եւ սարսափելի զանհարութիւնից յետոյ, գիշատած մարմնով ընկած էի բերդի հիւանդանոցում, — այդ երիտասարդն էր ինձ բժշկում: Նա գիտէր իմ կեանքի բոլոր պատմութիւնը, նա հետաքրքրուած էր այդ դժբախտ պատմութիւնով: Նա գիտէր, թէ որպէս հակառակ իմ կամքի, անխուսափելի հանգամանքները ձգեցին ինձ չարագործութեան մէջ: Եւ այդ գրաւել էր նրա կարեկցութիւնը դէպի իմ թշուառութիւնը:

Նա նախածանօթ էր եւ Նէնէի հետ: Նա գիտէր այդ անբախտ աղջկայ պատմութիւնը իւր բոլոր մանրամասնութիւններով: Նրա միջնորդութեամբ Նէնէն առաջին անգամ մտաւ ինձ մօտ բանտը: Նրա բարերարութեանը յանձնեցի ես անտէր, անօգնական աղջկան, այն ժամանակ, երբ մի քանի օրից յետոյ ինձ պէտք է վարկին դէպի աքսոր: Նա էր, որ բանտում մխիթարեց ինձ այդ խօսքերով. «յոյս ունեցէք, որ մի ժամանակ կը տեսնէք նրան»...:

Այժմ ամէն ինչ ինձ համար պարզ էր: Ցիշեալ խօսքերը ասաց նա մի քանի տարի առաջ, եւ ես այս գիշեր պիտի տեսնէի Նէնէին: Այժմ ես գիտէի, որ երիտասարդը հէնց այն ժամանակ, երբ ես անջատուեցայ Նէնէից, տեսել էր նրան իւր խնամակալութեան ներքոյ, եւ յետոյ, պաշտօնով այստեղ գալով, բերել էր իւր հետ:

Զնայելով այդ բոլոր հին յարաբերութիւններին, բժշկապետը ծանօթութիւն չտուեց ինձ: Նա երկար խօսում էր Համբի հետ, առանց ինձ վրայ ուշադրութիւն դարձնելու: Նը – րանց խօսակցութիւնը ես չէի հասկանում, որովհետեւ խօսում էին գերմաներէն լեզուով: Այդ լեզուն ես չը – գիտէի:

Բժշկապետի գնալուց յետոյ Համբը աւելի ուրախ տրամադրութեան մէջ էր գտնուում: Այդ մարդը այն բնաւորութիւններից էր, որ հազիւ կ'ուրախանար, եւ եթէ ուրախ էր, այդ կը նշանակէր, որ մի նշանաւոր բան կայ:

Ի՞նչ կար, ի՞նչ խօսեցին, ի՞նչ էր, որ ուրախացնում էր այդ մշտա – տխուր երիտասարդին, — այդ մասին նա ոչինչ չէ յայտնեց: Ես էլ իմ կող – մից չհարցրի պատճառը: Նրա ներ – կայութիւնը, որ սկզբում այնքան մը – խիթարում էր ինձ, այժմ ձանձրացնող դարձաւ: Ես ցանկանում էի միայնակ մնալ եւ յաչեհնալու չափ մտածել Նէ – նէի վրայ: Ես չէի ներում, որ մի ուրիշի ներկայութիւնը խանգարէր այդ զեղեցիկ մտածութիւնները:

Համբը երկար չնստեց, նա գնաց, եւ ինձ ձեռք տալու միջոցին՝ ասաց այդ մասին խօսքերը.

— Հանգիստ կացէք, չուտով ձեր փրկութիւն կը լինի...:

Ես ուշադրութիւն չդարձրի այդ խօսքերի նշանակութեան վրայ, կարծեցի, թէ իմ հիւանդութիւնից փրկուելու մասին էր խօսքը: Բայց այժմ ես չէի ցանկանում առողջանալ հիւանդութիւնից. այժմ ինձ խիստ ծանր էր թողնել հիւանդանոցը: Ես կամենում էի միշտ այնտեղ մնալ եւ աւրի ունենալ տեսնելու Նէնէին:

(Շար.)

ՓՆՏՌԵՑՔՈ եւ ԿԱՐԴԱՑՔԵՐ

երգիծաթերթ՝ «Մ ե ղ ո »

փարիզի եւ ելջանի Յառաջի ցրուիչ

Գ. ԱԻԵՏԻՍԵՆ:

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN ÉN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 - 70
(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտ.....	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ..... ալիա.....	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
18
ՅՈՒԼԻՍ
JEUDI
18 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2859

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԽՏԱՆՇԱՆ ԹԷ ՆՈՐ ԱԶԴԱՆՇԱՆ

Տեղական թերթ մը սխալ տեղեկութիւններ կը հաղորդէր յուլիս 16 թուականով, հետեւեալ խորագրին տակ,— «Հայկական հանդէս մը խանգարուած Սեվռանի մէջ»:

Իր պատմութեան համաձայն, ոստնակատարութեան առեն, ժամը 6ին, անհատ մը կը խուժէ սրահին մէջ, տեղի տալով անկարգութեան մը որ կը յանգի խռովութեան:

«Տղաբ ներսը ձգելով մարդիկը փողոց ելան եւ ընդհանուր խռովութիւն մը ծագեցաւ, որու ընթացքին տասը հոգի թեթեւապէս վիրաւորուեցան: Դրացիներ դիմեցին Սեվռանի ոստիկան – զօրքին, բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար: Այս վերջինները դեռ իրենց զօրանոցը չէին վերադարձած, երբ խռովութիւնը վերսկսաւ: Ստիպուեցան երկրորդ անգամ իրարմէ զատել կռուողները: Քանի մը հոգի դատի պիտի բաշուին, իրբեւ փողոցի մէջ աղմուկ յարուցանող»:

Զուզեցինք արձանագրել դէպքը, սպասելով սեփական տեղեկութեանց, որոնք չուշացան:

Եւ, դժբախտաբար հաստատուեցաւ ֆրանսերէն թերթին տեղեկութիւնը:

Ինչպէս յայտարարուած էր թերթերու մէջ, կիրակի օր Ատուածաշունչի Թարգմանութեան 1500ամեակը պիտի տօնուէր Սեվռանի մէջ, նախաձեռնութեամբ Հայ Կրթ. Մխիթեան եւ նախագահութեամբ Վահան քահանայ Մոյեանի:

Բանախօսներէն մէկը, Պ. Արշակ Զօպանեան, գրաւոր կը դրկէ իր ճառը, իրեն յատուկ պատճառներով. իսկ միւսը, ընկեր Հ. Սամուէլ, անձամբ կ'երթայ եւ կը խօսի:

Հակառակ օդին տաքութեան, սրահը լեցուած էր բազմութեամբ եւ ամէն ինչ լաւ կ'երթար: Դուրսը ութ հոգի կը սկսին մոլտալ եւ կասկածելի չարժուձեւեր փորձել:

Հանդիսին կազմակերպիչները չարը խափանելու համար զգաստութեան հրաւէր կ'ուղղեն: Բայց կռիւը ծայր կուտայ եւ խառնակիչները իրենց իսկ անխելքութեան հետեւանքով չատ ծանր դաս մը կ'առնեն: Այդ պահուն ոստիկանները եկած բլլալով, կարգը կը վերահաստատուի: Սակայն խառնակիչները փոխանակ երեսի ջուրով տուն քաչուելու, կ'երթան օգնութեան կը կանչեն Ֆրանսացի համայնավարներ, իբրեւ ... «Ֆաշիստ» ներկայացնելով հանդիսին կազմակերպիչները: Ֆրանսացիները կուգան, բայց բոլորովին ուրիշ բան կը տեսնեն, զարմանք յայտնելով: Այդ պահուն նորէն խլրտում ծագած բլլալով, ոստիկան – զինուորները կուգան եւ չորս հոգի ձերբակալելով կը տանին:

Ահա դէպքը, այնպէս ինչպէս հաղորդեցին մեզի: Ե՛ւ սխալ, Ե՛ւ ըմբռնաացուցիչ: Տխալ՝ ինչպէս ո՛ր եւ է կողմ, եւ ըմբռնացուցիչ՝ իրրեւ երեւոյթ:

Եւ մեզի ըսին թէ օրուան հերոսները Չօկի մարդիկն են, ինչպէս կ'ապացուցանէ իրենց կապը՝ Ֆրանսացի համայնավարնե – րուն հետ:

Անշուշտ իրենց դասը առած եղան նոյն այդ հովանաւորներէն, որոնք որքան ալ անձնանօթ բլլան հայկական անցուդարձին, չեն կրնար չլսել տրամաբանութեան եւ ճշմարտութեան ձայնը:

Իսկ այս դասը տրուած եղաւ ճիշդ այն օրը, երբ «Ժողովրդական ճակատ»ը,— համայնավար, ընկերվարական եւ արմատական — հոյակապ թափոր մը կը կազմէր յանուն ժողովրդապետական ազատութեանց: Երբ կարմիրներուն կարմիրը եւ երկուան «առ – ջեալ դաւաճան»ը թեւ թեւի, կող կողի կը ճառէին, կ'երգէին, եղբայրակցութեան եւ միացեալ գործունէութեան հանդիսաւոր ուխտեր կը կնքէին:

Երեւի բուն լոյսը Սեվռանէն պիտի ծագի ...

Բայց, նորէն ո՞վ թունաւորեց այս անխելք եւ անկարգ տիրացուներուն միտքը:

Անոնք ինքնաբերաբա՞ր կերան այս ապուրը — հանդէս խանգարել, այն ալ Աստուածաշունչի Թարգմանութեան հանդէ՞ս:

Չի՛ն պահանջո՞ղն է որ կը կրկնուի, թէ նոր ազդանշան մը արուած է, իրրեւ արդիւնք Չօկի վերջին համագումարին:

Մօտաւորապէս մէկ տարիէ ի վեր, գրեթէ դադրած էին այս կարգի լրբութիւնները, եւ բոլորս ալ ուրախ էինք: Եթէ ուրիշ որեւէ մտածում չօգնէր, միայն վերջին վեց ամիսներու հակօտաար տրամադրութիւնները եւ բացառիկ օրէնքները բաւական էին, յետին բարեմիտը զգաստացնելու:

Դժբախտաբար, Սեվռանի պարագան կը խախտէ մեր լաւատեսութիւնը:

Կը թուի թէ նորանոր փորձանքներ պէտք է պատահին, որպէս զի կարգ մը մարդիկ եւ օրկաններ իրենց խելքը տուն կանչեն:

Այդ փորձանքներուն պատասխանատուութիւնը կը ստանձնե՞ն անոնք որ հանդէս խանգարելը արհեստի վերածեր են:

Ի վերջոյ ի՞նչ կը նշանակէ հանդէս խանգարել, երբ իւրաքանչիւր հոսանք ազատ է իր ուզած ժամուն սրահ վարձելու, ժողովուրդ հաւաքելու եւ ճառ կարդալու:

Եթէ չափազանցելու պայքար է որ կը մղուի, պարզապէս տգիտութիւն եւ վայրենութիւն կը նշանակէ:

Չափազանցելու համար լաւագոյն մեթոտը գործն է:

Գործողին ասպարէզ չի պակսիր որ եւ է տեղ, եւ մանաւանդ այս գաղութին մէջ, ուր այնքան պահանջներ լրջութեան եւ աշխատանքի կը սպասեն:

Եւ յետոյ, չափազանցելու որ եւ է փորձ կատարած տանեն, մի՛ մոռնաք թէ ոչ ձեր տունն է, ոչ ալ «մէկ յատան» խաղալու օրեր են:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ 14 ԺԱՄ ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԵԼՈՎ ՀԱՍՏԱՏԵՑ 29 ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ ՕՐԷՆՔՆԵՐ

100ին 10ի զեղչ թոշակներու եւ պետ. ծախքերու

ՀԱՑԻՆ ԳԻՆԸ ՏԱՍԸ ՍԱՆԹԻՄ ԱԺԱՆՑԱԻ 100ԻՆ 10 ՉԵՂՉ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՎԱՐՁՔԻՆ ՎՐԱՅ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, նախարարական խորհուրդը անընդհատ նիստ գումարեց երեքշաբթի օր, վերջնապէս վաւերացնելու համար հրամանագիր-օրէնքները: Ժողովը, որ սկսած էր առաւօտեան ժամը 9ին, արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ, տեւեց մինչեւ գիշեր: Նախարարները իրենց ճաշն ալ պաշտօնատան մէջ բրին, որպէսզի ժամանակ չկորսնայ: Ժողովին անսովոր տեւողութիւնը տեղի տուաւ դանազան դրոյցներու: Ցետոյ համաձայնութիւն գոյացաւ եւ նախարարներըընկերվարէն պալատը գացին, գիշերուան ժամը 11.50ին, ստորագրել տալու համար հրամանագիրները, որոնք անմիջապէս հրատարակուեցան պաշտօնաթերթին մէջ: Այս օրէնքները նոյնութեամբ ի գօրու են մինչեւ հոկտ., որ առեն խորհրդարանին քննութեան պիտի ենթարկուին:

Հրատարակուած հրամանագիր – օրէնքներու թիւն է 29, որոնց մեծագոյն մասը կը վերաբերի երմատացոյցին հաւասարակշռութեան, իսկ մէկ մասն ալ՝ ապրուստի ժամանցման: Ահա գլխաւոր տրամադրութիւնները.—

3 առ հարիւր դեղչ 5000էն 8000 ֆրանք թոշակներու վրայ: 5 առ հարիւր դեղչ 8000էն 10,000ի վրայ: 10 առ հարիւր 10,000էն վեր թոշակներու վրայ:

Պետական միւս բոլոր վճարումները պիտի կրճատուին 10 առ հարիւր:

Այս կրճատումներով պիտի խնայուի 7 միլիառ ֆրանք: Ուրիշ կրճատումներ ալ կատարուելով տեղական ծախքերու վրայ (նահանգային եւ քաղաքապետական) խնայողութեանց գումարը պիտի հասնի 10 միլիառի:

Ապրուստը ժամանցնելու համար տրուած է չատ կարեւոր որոշում մը.— 10 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ՉԵՂՉ ԲՆԱԿԱՐԱՆԻ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆՑ ԲՈԼՈՐ ՎԱՐՁՔԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ:

Նոյն մտահոգութեամբ, ՊԻՏԻ ՉԵՂՉՈՒԻ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵԻ ԿԱԶԻ ԳԻՆԵՐԸ, 5 — 15 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ՊԻՏԻ ՉԵՂՉՈՒԻ ԱՃՈՒԹԻՒՆ ԳԻՆԸ, ՀԱՄԱԶԱՑՆՑ ՏԵՍԱԿԻՆ, ԵՒ ՀԱՑԻՆ ՔԻԼՕՆ ՏԱՍԸ ՍԱՆԹԻՄ ՊԱԿԱՍ ՊԻՏԻ ԾԱՒՈՒԻ ԱՃՍՕՐ ԻՍԿ (ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ):

Բազմանդամ ընտանիքներու համար տուրքերու նոր կրճատումներ պիտի բլլան սկսելով երրորդ զաւակէն:

50 առ հարիւր յաւելում պիտի կատարուի 80,000 ֆրանքէն վեր եղած եկամուտներու տուրքին վրայ, իսկ 25 առ հարիւր՝ ռազմանիւթերու չինու – թիւններէն գոյացած չահուն վրայ: Արժեթուղթերու չահարաժնի տուրքն ալ 17էն 24ի պիտի բարձրանայ, անուանական արժէքը մնալով 12 առ հարիւր:

Ինչպէս կը տեսնուի, նոր տուրքեր չեն հաստատուած, բայց կարգ մը եկամուտներու կամ բացառիկ հասոյթներու տուրքերը աւելցած են:

Երմատացոյցին եւ երկաթուղիներու ընդհ. բացը հաշուելով 11 միլիառ ֆրանք, կը յուսան այս հրամանագիրներով ճարել 10 միլիառ 959 միլիոն:

Տրտունջներ վերակազմութեան ձախէն

Հրամանագիր – օրէնքներուն լուրը հազիւ հրատարակուած, դժգոհութիւններ ծայր տուին մանաւանդ ձախերու եւ նախկին ռազմիկներու շրջանակէն: Դեռ ուրբաթ օրուընէ, նախկին ռազմիկներու միութիւնը դիմում կատարած էր վարչապետին, ուշադրութեան յանձնելով կարգմը դիտողութիւնները: Կառավարութիւնը ամէն հաւասիք առած էր թէ կարելի եղած հոգածութիւնը ցոյց պիտի տրուի պատերազմէն զոհերուն: Կ'ըսուի թէ այսօր – վաղը մի՛թէ նոյն մը պիտի գումարուի, բողոքելու համար կարգ մը տրամադրութեանց դէմ:

Հրամանագիրներու բովանդակութեան ծանօթանալէ առաջ, Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը իր խորին վրդովումը կը յայտնէր պետական պաշտօնեաներու թոշակներուն կրճատման առթիւ:

Ընկերվարական եւ համայնավար օրկանները երէկ լայնանիստ խորագիրներով եւ սուր արտայայտութիւններով կը դատապարտէին հրատարակուած օրէնքները, զանոնք կոչելով «անարդար եւ տխմար»: « Փօփիւլէռ» չորս սիւնակի վրայ դրած էր հետեւեալ խորագիրները.— « Լավալի կառավարութիւնը ապին դէմ »:— « Թոշակառուները եւ նախկին ռազմիկները չարաչար կը տուժեն, բայց դրամագլուխները ազատ կը մնան» եւայլն: Իսկ « Իւմանիթէ» կ'ազդարարէր— «Թշուառութեան հրամանագիրները ստորագրուեցան, անկ-ցի՛ն թշուառութեան հրամանագիրները»:

Այս առթիւ կ'ըսեն թէ փոթորկալի տեսարաններ պարզուած են նախարարական խորհուրդին մէջ, թէ Պ. Լոփօ «որոշ դիմադրութիւն ցոյց տուած, սակայն չէ յարատեւած»: Նախկին վարչապետը միջամտած է մանր պաշտօնեաներու համար, Պ. Ֆրօսար՝ ի նպաստ գործազուրկներու, հանգստեան կոչուածներու եւ հանքագործներու եւայլն:

Իտալիոյ երեք հիմնական պահանջները

Հռոմի թերթերը կը գրեն թէ Իտալիա հետեւեալ երեք հիմնական բաները կը պահանջէ եթովպիայէն.—1.—Հատուցում իտալական դրօշին դէմ եղած անարգանքներուն համար.— 2. Ապահովութիւններ, որպէսզի չկրկնուին այդպիսի դէպքեր.— 3. Դիւրութիւն Իտալիոյ ծաւալման համար: Իտալիա չի գոհանար մասնակի կարգադրութիւններով, այլ կը պահանջէ «ամբողջական, չօչափելի եւ վերջնական լուծում»: Հողային ծաւալման համար, Իտալիա կը պահանջէ ոչ թէ «աւազուտ տարածութիւններ, այլ մշակելի հողեր: Ան կրնար Ազգերու Դաշնակցութեան դիմել, պահանջելով հոգատարութեանց վերա – քննութիւնը ի նպաստ իրեն, բայց չուզեց խանգարել միւսներուն չահած դիրքերը: Ան նախընտրեց իր ուշադրութիւնը դարձնել դէպի բարբարոս, գերե – վաճառ երկիր մը, եւ ոչ թէ ուրիշներու աշխատանքով արդէն քաղաքակրթուած երկիր մը: Իսկ ասոր համար ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհը պէտք է երախտապարտ ըլլայ Իտալիոյ»:

«Փօփօլօ տ'Իթալիա» անստորագիր դրուագիր մը հրատարակեց որ կը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԻԻԿՕ ԵՒ ՍԱՆԴՈՒԿԵԱՆ

—•—

Երեանի «Գրական Թերթ»ը վերջերս արտատպեց Վիկտոր Հիւկոյի մէկ նամակը, Սունդուկեանի ուղղեալ:

Ցառաջ եւս, (ինչպէս արտասահմանի բոլոր թերթերը) արտատպեցին այդ նամակը՝ առնելով *Գրական Թերթէն*:

Անշուշտ հայերէն չէր գրուած այդ նամակը: Հիւկոյի լեզուն հայերէնի թարգմանուած էր *Գրական Թերթին* կողմէ: Ուշադրութիւնս գրաւեց, այդ նամակին մէջ, սա խօսքը.— «Ձեր գրականութիւնը գտնում եմ շատ լաւ»: Հիւկօն է որ կ'ըսէ Սունդուկեանի:

Ի՞նչ, ուրեմն Վիքթոր Հիւկօն, ո – րուն համար կ'ըսեն թէ կատաղի կարդացող մըն էր, կարդացեր էր նաեւ հայ գրականութեան լաւագոյն դէմ – քերը, անունց կարգին՝ Սունդուկեա – նը: Բնագրի՞ն մէջ արդեօք, բնագիրը ես չեմ հասկնար յաւախ, Հիւկօ՞ն պիտի հասկնայ: Պէտք է ենթադրել որ Չիմզիմովնեներուն եւ Պէլօնեներուն լեզուն ֆրանսերէնին թարգմանուած է եւ Հիւկօ, կարդալով, սխալներ գտած:

Իրականութիւնը պարզուեցաւ, երբ ձեռս անցաւ Հիւկոյի նամակին *բլիչէն*: Դժբախտաբար ամէն նախադա – սութիւն չի կարդացուիր *բլիչէի* մէջ որ կը տպէ *Գրական Թերթը*, (պղտոր է, ինչպէս Հայաստանի թերթերուն բոլոր պատկերները): Այսուհանդերձ որոշ կը կարդացուի այն փրանսերէն նախադասութիւնը, որ թարգման – ուած է այսպէս.— *Ձեր գրականու – թիւնը գտնում եմ չատ լաւ:*

Ահաւասիկ այդ փրանսերէն նա – խադասութիւնը.— (Ընելէ յետոյ թէ բացակայ էի), **à mon retour, je trouve votre lettre excellente.**

Նախակրթարանի աշակերտներն ան-գամ կրնան շիտակ թարգմանել այս խօսքը,— *Վերադարձիս տեսայ ձեր պատուական նամակը:* Ուրկէ՞ ուր, կարմիր ադրատ, Հիւկոյի թերանը կը դնես թէ Սունդուկեանի գրականու – թեան վրայ կը սեմնչանայ: Էկո՞ն է ըսողը (Հիւկոյին կուտային էկօ անունը, իբրեւ խորհրդանշան անոր ամ – բարտաւանութեան): Ի՞նչ պատիւ Սունդուկեանի:

Ամէն բան այսպէ՞ս կը թարգմանեն կովկասի մէջ: Արդարեւ վերջերս «*Մուրճ. Հայաստան*» շարունակ բնո – ւագատութիւններ կը տպէ ռուսերէնէ, գերմաներէնէ եւ փրանսերէնէ կա – տարուած թարգմանութիւններու մա – սին: Քանի մը տարի առաջ, գրող մը բռնցուց Սիմոն Յակոբեանը, որ եւ – րոպա ապրած մարդ, պէտք էր լաւ թարգմաներ փրանսերէնը, մինչդեռ լրբեր էր Զոլան:

Ո՛չ, կարծեմ հարցումս պէտք է ձե – ւեմ այսպէս.—

Ամէն բան այսպէ՞ս է երեւանի մէջ, թերնշաշ ուղեղով եւ պատասխանա – տուութեան անգիտակցութեամբ:

ԱՐԱԶ

Վերջապէ՞ս, 30,000 ֆրանքի սկսան բաշխել

ՄԱՐՍԷԼ, (Ցառաջ).— Ինչպէս ծանօթ է, նահանգային ընդհ. ժողովը, բանի մը ամիս առաջ, առժամեայ նպաստ մը բուէարկած էր գործազուրկ հայ բանուորներու համար: Մինչեւ հիմա կարելի չէր եղած սոյն գումարը ստանալ, պարզ այն պատճառով, որ ամէն գլխէ ծայն մը կ'ելլէր: «Դուա – մը ես պիտի բաժնեմ, դուն պիտի բաժնես»ի կռիւ կար:

Նահանգապետի փոխանորդը, անցեալ շաբաթ իր բով կը կանչէ Մարսէյլի 12 ազգ. միութեանց ներկայացուցիչները, նպաստի բաշխման գործը կար – գադրելու համար:

Սակայն հոս ալ ականատես կ'ըլլանք անվայել տեսարաններու, մինչեւ որ նահանգապետութեան ներկայացուցիչը կը պոռթկայ.

— « Ամօթ է, մէկ կրօնքի եւ ցեղի զաւակներ էք, եւ չէք կրնար իրար հաս – կնալ: Անօթիներ ունիք, փոխանակ անոնց ձեռ երկարելու իրար կը բամբա – սէք: Եթէ կ'ուզէք որ 30,000 ֆր.ը ակամայ նահանգապետարանի սեփականութիւնը դառնայ (որ ձեզի համար բուէարկեց, ի գին մեծ զոհողութիւնների), շարունակեցէք ձեր բամբասանքները: Այսօր, ի պաշտօնէ կը յայտարարեմ,– կարելի չէ երկարել այս վիճակը, այսօր պէտք է որ հոս կազմուի բաշխման մարմինը:

Նահանգապետարանի փոխանորդը, կ'ըսէ թէ բանի որ եւսորդ 10,000 ֆրանքը բաշխեց Յովիկեանի օֆիսը, նոր գումարն ալ պէտք է նոյն օֆիսը բաշխէ, պայմանաւ որ, ներկայ 12 միութեանց մէջէն վերստուգիչ մարմին մը կազմուի բաղկացած հինգ հոգիէ, որպէսզի հսկէ բաշխման վրայ, եւ առանց անոր գիտութեան Յովիկեանը չկարենայ բան մը ընել: Եւ բնութիւն կա – տարուելով, կը կազմուի վերստուգիչ մարմինը հինգ հոգիէ նախագահո – քեամբ վեր. Ղազարոսեանի եւ մասնակցութեամբ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան ներկայացուցիչին:

Այս վերջին կարգադրութիւնը հաճելի չի գար մեր անհարակ փաստա – բանին որ ինքնեանը կ'ըրնէ, մոռնալով նահանգապետի փոխանորդին տը – ւած դասը:— *Հրաչեայ*

Անգլիական վիքթարի նաւահանգիստը

ՅՕՐՁ Ե. ԱԶՔԷ Կ'ԱՆՑՆԷ 160 ՄԱՐՏԱՆԱՒԷՐ

Ուժերու ցուցադրութեան համաճարակ մը վարակած է բոլոր «մեծ»երը: Յուլիս 16ին, Փորթսմուտի բացերը, Անգլիոյ թագաւորը աչքէ անցուց 160 մարտանաւեր, որոնք յատկապէս համախմբուած էին Ատլանտեանի, Միջերկրականի եւ ուրիշ վայրերու ատրմիզներէն: Կարելի է ըսել թէ հարաւային Անգլիոյ ամբողջ ժողովուրդը ոտքի եղած էր, այս նաւահանգիստին առթիւ: Աւելի քան երկու միլիոն մարդ խռնուած էր նաւահանգիստին շրջակաները: 25 նաւեր իրրեւ ամպիոն կը ծառայէին բախտաւորներուն: Հազարաւորներ գիշերը լուսցուցեր էին, տեղ գտնելու համար: Միայն Լոնտոնէն 30,000 հոգի գացած էին 60 մասնաւոր չոգեկառքերով: 160 մարտանաւերէն զատ 1200 աւելորական նաւեր եւ հարիւրաւոր ձկնորսանաւեր եւ առագաստանաւեր իրենց կարգին փայլ կուտային նաւահանգիստին: Օդը այնքան տաք էր որ հազարաւոր այրեր եւ կիներ հանդիսութեանց կը հետեւէին ծովային լոգանքի տարազներով:

Այս առթիւ մասնագէտներ հաստատեցին թէ Մեծն Բրիտանիոյ ծովային ուժը զգալապէս տկարացած է պատերազմէն ի վեր: Մարտանաւերէն չատերը հինցած են, 25 տարին լրացուցած բլլալով: 1914ին ալ նաւահանգիստ մը կատարեցաւ այս միեւնոյն վայրին մէջ եւ այն ատեն 50 մարտանաւ աւելի կը գտնուէր:

Թագաւորը գիշերը անցուց ծովակալ — նաւուն մէջ. իսկ յաջորդ օրը մարտանաւերը ծովուն բացերը ելան, ամառնային մեծ ռազմախրթերը կատարելու համար:

ՎՐԻՊԱԿ.— ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՍԽԱԼԻ ՄԸ ՀԵՏԵՒԱՆՔՈՎ, « ՅԱՌԱՋ »Ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ԹԻԻԸ (14 ՅՈՒԼԻՍ) ՏՊՈՒԱԾ ԷՐ 2860: ԵՐԿՔ ՇՏԿՈՒԵՑԱԻ ԱՃԴ ՍԽԱԼԸ, ՈՐՈՎ ՅՈՒԼԻՍ 14ի ԹԻԻ 2860Ը ՊԷՏՔ Է ԿԱՐԴԱԼ ԹԻԻ 2857:

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՎԱՅՐԵՐԻՆ ՆՎԻՐՎԱԾ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆԻ ԲԱՑԱՀԱՅՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ)

Ես ծնվել եմ 1905 թվականին, Ալաշկերտի գավառի Ծովասար գյուղում։ Հայրս՝ Ղազար Ավետիսյանը, ինչպես և մյուս գյուղացիները, զբաղվում էր հողագործությամբ և անասնապահությամբ։ Մայրս՝ Մարիամ Գրիգորյանը, տնային տնտեսուհի էր։ Ես նրանց միակ զավակն էի։

Հիշում եմ, որ դեռ մանուկ հասակում հայրս ինձ սովորեցնում էր ձիավարել, հրացան պահել, որսի գնալ։ Ասում էր՝ «Տղա, մարդը պետք է կարողանա իր հողը պաշտպանել»։ Այդ խոսքերը ես երբեք չեմ մոռացել։

Մեր գյուղը գտնվում էր Ալաշկերտի դաշտի հարավային եզրին, լեռների ստորոտին։ Գյուղի մոտով հոսում էր Ծովասարի գետակը, որի ափերին ամռանը կանաչում էին ընկուզենիները և ուռենիները։ Մենք՝ տղաները, ամռանը գետակում լողում էինք, ձմռանը՝ սահնակով սահում սառույցի վրա։ Դպրոցը գյուղի կենտրոնում էր, մի երկհարկանի շենք, որտեղ սովորում էին մոտ 120 աշակերտներ։

1918 թվականի գարնանը, երբ ես 13 տարեկան էի, մեր գյուղի վրայով սկսեցին անցնել զորքեր։ Մի օր մեր տուն եկավ հարևան գյուղի երիտասարդ Արտավազդ Մելիքյանը, որը մեզանից մի քանի տարով մեծ էր։ Նա ասաց հորս՝ «Ղազար ամի, ժողովուրդը զենք է հավաքում, մենք պետք է կազմակերպվենք»։ Հայրս գլխով արեց և ասաց՝ «Գնա, տղա, ես էլ կգամ»։

Այդ գիշեր մեր տանը հավաքվեցին գյուղի տասնհինգ տղամարդիկ։ Նրանք որոշեցին կազմել ինքնապաշտպանական ջոկատ։ Ես, չնայած իմ տարիքին, խնդրեցի, որ ինձ էլ ընդունեն։ Ինձ տվեցին մի հին հրացան և հինգ փամփուշտ։ Ասացին՝ «Դու պահակ կկանգնես»։

Ջոկատը կոչվում էր «Ծովասարի պահակախումբ»։ Մեր հրամանատարը Արտավազդ Մելիքյանն էր, իսկ հորս նշանակեցին նրա տեղակալ։ Մենք ամեն գիշեր հերթապահում էինք գյուղի եզրերին, հատկապես գետակի կամուրջի մոտ, որտեղով կարող էին անցնել թշնամական ջոկատներ։

Մի անգամ, 1919 թվականի հոկտեմբերին, մեր պահակետի մոտ հայտնվեց մի ձիավոր, որը պահանջեց անցնել գյուղ։ Ես հրացանը պատրաստեցի և գոռացի՝ «Կանգ առ, ով է»։ Ձիավորը պատասխանեց, որ ինքը հարևան գյուղի բնակիչ է և ուզում է տեսնել իր հարազատներին։ Ես չիմացա, թե ինչ անեմ, և կանչեցի հորս։ Հայրս եկավ, ճանաչեց մարդուն և ասաց՝ «Թող անցնի, նա մեզ չի վնասի»։ Այդ օրը ես հասկացա, որ պատերազմում դժվար է որոշում կայացնել։

1920 թվականի գարնանը մեր գյուղը մի քանի անգամ ձեռքից ձեռք անցավ։ Երբ Հայաստանի Առաջին Հանրապետությունը հաստատվեց, մեր ջոկատը ցրվեց, և ես վերադարձա դպրոց։ Բայց պատերազմի տարիները ինձ շատ բան սովորեցրին։ Ես սովորեցի, որ հայրենիքը պաշտպանելը ամենամեծ պատիվն է յուրաքանչյուր տղամարդու համար։

ԳԱՂԱՓԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆՑՅԱԼԸ

(Հատուածներ)

— ❍ • ❍ —

Ջրմուռն ու պատերն են սառած, ինչպես ընդհանրապես (գեղ) անկոնկոն ձկնկոն ձկնկոն ձկ

վերագրուի Պ. Մուսոլինիի: Այս գրութեամբ, յօդուածագիրը դիտել տալով թէ 1936 յունուար 1ին Ազգերու Դաշնակցութիւնը պիտի տեղաւորուի իր նոր պալատին մէջ, հեգնութիւններ կը սահեցնէ եւ կ'եզրակացնէ թէ մինչեւ այդ օրը կամ Եթովպիա այլ եւս անդամ չպիտի մնայ եւ կամ Ազգերու Դաշնակցութիւնը պիտի մեռնի իր գլխաւոր անդամներուն հեռացումով: Ըսել կ'ուզէ թէ Իտալիան ալ պիտի քաշուի):

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ՏԵՂԱՒՈՐՈՒՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ այս տարի 35 հազար գաղթականներ պիտի ղետեղուին Թրակիոյ մէջ: Անցեալ տարի 22 հազար տեղաւորուած էր:

*** Գաղթականներու ղետեղման յանձնաժողովը Անգարայի մէջ նիստ գումարեց ներքին գործավարին նախագահութեամբ: Կը մասնակցէր նաեւ Պուքրէշէի դեսպան Համտուլլահ Սուպհի որ յայտնեց թէ Ռումանիայէն եկող գաղթականներու կալուածներու հարցը դեռ անլոյծ կը մնայ:*

*** Ռումանիայէն եկած գաղթականներու առաջին խումբը Գավազներու առջեւ գարանթինայի չրջանը լրացնելէ վերջ, Զանագգալէ (Տարտանէլ) ղըրկուեցաւ, ուր իրենց համար պատրաստուած տուները պիտի բնակին:*

Երկրորդ կարաւան մը, 700 հոգի նոյնպէս Զանագգալէ ղրկուեցաւ:

Այս շաբթուան ընթացքին Ռումանիայէն դեռ 2000 Թուրքեր պիտի հասնին որոնց մէկ մասը Զանագգալէի, մնացեալն ալ Թէքիրտաղի մէջ պիտի տեղաւորուին:

ԻՆՔՆՈՒԲԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՆՈՐՈԳՈՒՄԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՅԼ, (Ցապաղած) — Այն օտար աշխատաւորները որոնց Թղթաթղթերը յանձնուած է 21 Rue Edmond - Rostand փոխան ընկալագրի, պէտք է անձամբ կամ փոխանորդի միջոցաւ ներկայանան հետեւեալ օրերը.—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, 18 յուլիս.— Ժամը 8—11 թիւ 8101—8200, ժամը 14էն 17 թիւ 8200—8300:

ՈՒՐԲԱԹ, 19 յուլիս.— Իրենց Թղթաթղթերը պիտի յանձնեն այն օտարականները որոնց մականունները կը սկսին N. տառով:

ՇԱԲԱԹ, 20 յուլիս.— Տպագիր հարցարաններ պիտի յանձնուին կազմելու համարթղթաթղթերները այն օտարականներուն որոնց մականունները կը սկսին O տառով եւ որոնք չեն յանձնած իրենց Թղթաթղթերը:

Առանց այլեւայլի պիտի ջնջուին Թղթաթղթերները այն օտարականներուն որոնք չեն ներկայանար որոշուած օրը:

ՀԱՅՐ ԵՒ ՈՐԴԻ ԱՂՋԻԿԸ ԼԼԿԵՑԻՆ, ՍԻՒՆԻՆ ԿԱՊԵՑԻՆ ԵՒ ՄՌՐՔԵՑԻՆ

Թուրք թերթերը կը գրեն (եւրոպական թերթերն ալ փութացեր են արտատպել, իբրեւ... անսովոր դէպք).—

Զորումի Սունկուրլու գաւառակին Մէհմէտպէյլի գիւղին մէջ, 50 տարեկան Նուրի կ'ուզէ իր տղան՝ Համին կարգել Ֆաթմայի հետ, բայց աղջկան հայրը կը մերժէ: Ասոր վրայ, հայր ու տղայ Ֆաթման համոզելով տուն կը տանին եւ հոն անոր պատիւը բռնաբարելէ յետոյ, գաղանային անգթութեամբ մը զայն սպանին կը կապեն եւ տապարով կտոր կտոր կ'ընեն հէք աղջկան մարմինը: Երկու հրէշները յետոյ մարմնին բոլոր կտորները, մին ու ոսկոր պարկի մը մէջ լեցնելով այնպէս մը կը կարզադրեն որ կասկածները աղջկան հօրը վրայ ծանրանան: Եւ սակայն, իրողութիւնը մէջտեղ ելած է եւ երկու հրէշները ձերբակալուած են:

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԸՍՄԷԹ ԻՆԷՕՆԻի չարունակելով իր ճամբորդութիւնը արեւելեան նահանգներուն մէջ, Վանէն Մուշ անցաւ յուլիս 12ին:

ՋՕՐ. ՔՈՆՏԻԼԻՍ իր ճամբորդութիւնը լրացուցած ըլլալով, Աթէնք վերադարձաւ: Իսկ Աթէնքի քաղաքապետը Լոնտոն մեկնեցաւ, նախկին Թագաւոր Եորկիոսի յայտնելու համար ժողովուրդին տրամադրութիւնները միապետութեան վերահաստատման մասին:

103 ՏԱՐԵԿԱՆ հասակին մէջ մեռաւ Տոքթ. Կէնեօ, բժշկական Ակադեմիային երկայադոյն անդամը, որ գիրք մը գրած է «հարիւր տարի ապրելու» հարցին վրայ: Ունի նաեւ չատ չահեկան յուշեր 1856 եւ 1871 թուականներէն:

78 ՏԱՐԵԿԱՆ ԹՐՔՈՒՀԻ մը ամուսնացաւ Պոլսոյ մէջ, յուլիս 16ին, 28 տարեկան երիտասարդի մը հետ: Այս ... անթառամ այրին, որ 50.000 ոսկի ունի, մինչեւ հիմա կարգուած է իր երիտասարդներու հետ, որոնք իրարու եռեւէ մեռած են, ամուսնանալէ քանի մը ամիս վերջը:

ՊՈԼՍՈՑ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ պատերազմ հրատարակեց մուրացիկներուն դէմ, որոնք կը վխտան փողոցներու մէջ: Մասնաւոր գործակալներ հետապնդում պիտի կատարեն մանաւանդ կիներու դէմ որոնք մանուկներ կը շահագործեն, գութ չարժելու համար:

ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ ՀԱԿԱՀԱՐԻԱԿԱՆ բուռն ցոյցեր պատահեցան, կիրակի օր: Կառավարութիւնը երկու պաշտօնական զեկոյցներ հրատարակեց, յայտարարելով թէ անպատասխանատու տարրերու գործն է յդ:

ԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ԴՐԱԳԻՏ ՄԸ, Ալեքսանդր Վիրգէն, առջի օր անթելով դահասիօսած տեսէն, յանկարծ յայտարարեց,— «Ձեզի համար խօսեցայ, ձեզի որ դաւաճանեցիք ինծի»: Ցետոյ ատրճանակ մը պայթեցաւ եւ լուսթիւն: Գրբագէտը անձնասպան եղած էր, իսկ խօսքերը ուղղուած էին անհաւատարիմ կնոջը:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒ մը, որ նաւահանգիստին մասնակցելու կ'երթար, վար իյնալով բռնկեցաւ: Երկու հոգի մեռան, հինգ հոգի վիրաւորուեցան: Ուղեւորներէն մէկն էր Պ. Կիւլպէնկեան: (Զկրցանք ճշդել թէ ո՞րը):

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ վերաբերեալ գործիքները Մարսկլ հասան յուլիս 13ին: Ինչպէս յայտնի է, ութերորդ վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի այդ քաղաքին մէջ, յուլիս 20ին:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵԾԵԼԱՆԻՒՈՎ

Երկուշաբթի օրուան դաղարէն յետոյ մրցորդները (Նիսի մէջ) երեքշաբթի օր կտրեցին Նիս – Քան հանգրուանը (126 քիլոմեթր):

Այս անգամ մենամարտը տեղի կ'ունենար իտալացի եւ պելճիքացի երկու հեծելանուրդներուն՝ Գամուզոյի եւ Թօմէն Մաէսի միջեւ, որոնք պաշարուած իրենց ընկերներէն կը բարձրանային լեռներու գագաթները: Այս հանգրուանին յաղթութիւնը իրենց համար ճակատագրական էր, որովհետեւ յաղթականը պիտի ստանար «պօնիֆիքասիօն» եւ ընդհ. դասաւորման մէջ կէտ ա-ռաւելութիւն:

Առաջին անգամ Քան մտաւ պելճիքացի Ռ. Մաէս 126 քիլոմեթր ճամբան կտրելով 4 ժամ, 24 վայրկեան 53 երկվայրկեան (ժամական 28 քիլոմեթր 540), երկրորդ՝ իր եղբայրը Սիլվէ Մաէս, որուն կը պարտի իր յաղթութիւնը, ճամբու ընթացքին: Երրորդ Գամուզօ եւ չորրորդ Թէանի (իտալացի): Հինգերորդ նորէն իտալացի Մօրէյլի 3 վայրկեան յապաղումով, իսկ 8րդ Սփէչէր առաջինէն 4 վայրկեան վերջ:

Երէկ, չորեքշաբթի պիտի կտրէին Քան – Մարսէյլ (195 քիլոմեթր) հանգրուանը: Հ. Ս.

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ՅԱՌԱՋԴԻՄԱԻՐՈՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ի ՆՊԱՍՏ ԻՐ ՎԱՐԺՈՒԱՆԻՆ

ՅՈՒԼԻՍ 21ԻՆ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԿԱՐԻՆԵԱՆԻ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ՆՇԱՆ ՊԷՃԻԿԹՇԷԼԵԱՆԻ

Հրապարակային մրցում՝ բնութերցանութեան, ուղղագրութեան եւ հայաստանի աշխարհագրութեան:

Կը ներկայացուի ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻԻՆ մը:

ՅԱՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆր. կ. Խաչի Շավիլի մասնաճիւղի ընդհ ժողովը 20 յուլիս, Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին մանկապարտէզի սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ: Բոլոր անդամ եւ անդամուհիներու ներկայութիւնը պարտադիր է:

Ց. Ռ. ՄԻՒԹԵԱՆ փարիզի մասնաճիւղին ժողովը վաղը Ուրբաթ Հայ Սափրիչներու սրահին մէջ, 7, իւ տէ Պէրնարտէն, մէթրօ՝ Մօպէր: կը հրաւիրուին անդամները ստիպողաբար, կարեւոր օրակարգ:

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆի Հ. կ. Խաչի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է 103 ֆր. 50 ս., հանգանակուած Սարգիս Աղապապեանի հարսնիքին մէջ:

ԿԸ ՓՆՏՌԻ

կը փնտռեմ էրգրումի Գարահասան գիւղացի եղբայրս՝ Ադէկ Ցէրտէրեան (գիւղին մէջ կը կոչուէր եղեայ), հօր անուն՝ Գալուստ: 1912ին կը գտնուէր Պոլիս:

կը փնտռեմ նաեւ հօրաքոյրս՝ Թուչիկ Ցէրտէրեան, աղջիկը՝ Մարիգայ, տղան՝ Լուդվիկ: իմացնել իր եղբօր՝ կարապետ Ցէրտէրեանի՝

Chez Mr. Martel à Chespuzac, par Landes (Haute Loire) France:

կը խնդրուի եգիպտահայ եւ Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել:

ՈՒՐ ԵՒ ԵՐԲ ԿՐՆԱՔ ԵՒ ՊԼՅԹՔ Է ՏԵՍՆԵԼ

"ՀԱՅ ԳԵՂՋԿԱԿԱՆ ՀԱՐՍԱՆԻՔ,,

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՕՍՈՒՆ ՖԻԼՄԸ

MARSEILLE

Cinéma Le Foyer. 90, Rue d'Aubagne

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 18 *ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ* 14,30ին *ԵՒ ԺԱՄԸ* 21ին

ՈՒՐԲԱԹ 19 *ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ* 21ին

ՇԱԲԱԹ 20 *ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ* 21ին

ԿԻՐԱԿԻ 21 *ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ* 14,30ին, 17ին *ԵՒ* 21ին

VIENNE

Salle Berlioz, 11 Cours Wilson (près de la Gare)

ՇԱԲԱԹ 20 *ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ* 21ին

LYON

Cigal Cinéma, 60 Avenue de Saxe.

ԿԻՐԱԿԻ 21 *ՅՈՒԼԻՍ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ* 18.20

VALENCE

Alhambra Cinéma

ԿԻՐԱԿԻ 21 *ՅՈՒԼԻՍ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԺԱՄԸ* 10ին

DÉCINES (Vaulx en Velin)

Cinéma Palace Parlant, Cité de la Soie du Sud - Est

(ԺԻԼԻՆ ՍԻՆԷՄԱՆ) *ՇԱԲԱԹ* 27 *ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ* 21ին

ԿԻՐԱԿԻ 28 *ՅՈՒԼԻՍ ԺԱՄԸ* 14,30ին, 17ին *ԵՒ* 21ին

ԳԻՆԵՐԸ ԱՄԷՆ ՏԵՂ 4, 5 ԵՒ 6 ՖՐԱՆՔ: ՓՈՔՐԵՐՈՒ ԿԷՍ ԳԻՆ

Ք.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» Կոմիտէի ընկերական ընդհանուր ժողովը տեղի կ'ունենայ այս Ուրբաթ (Յուլիս 19) երեկոյեան ժամը 8.30ին, 32, Ave. Gobelins սրճարանի վերնայարկը: Օրակարգ.— Երջանկային ժողովի օրակարգի քննութիւն:

ՑՏՏԱՁԳՈՒԱԾ Է ԱՆԻԷՒՒԻ «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԿ.Ի ԺՈՂՈՎԸ:

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ «Զաւարեան» Կոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը 20 Յուլիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին, կը խօսի ընկ. Ա. ԱՐՇԱՐՈՒՆԻ:

Գրադարան

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 19 Յուլիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Զարդարեան» Գրադարանին մէջ 181, Գաու Լաֆայէթ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ **ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ**

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ — 1, Boulevard St. Denis Նոր. ԼԸ ԲԷՆՈՒԻ

ԿԻՐԱԿԻ 28 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 14էն 22:

կը ներկայացուի **«ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ ԱՌԱՒՕՏ»** օպէրէթը

(ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ ՀԱՅ ՄԻՒԶԻԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

երաժշտութիւն եւ սիրուն ամակնկարի վրայ ժողովրդական գիներով:

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻԻՆ ԾԱՆՕԹ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՆԵՐՈՒ

Լրացնակարաշխութիւն եւ շրջանաւարտներու վկայականներու բաշխում:

ՃԱՇՊԱՆՑ — ՊԱՐ — ՃՈՒՆ ՊԻՒՖԷ:

ԱՆՁՐԵՒԻ ԴԻՄ ՊԱՏՄՊԱՐՈՒԱԾ ՍՐԱՀ:

Հաղորդակց. միջոց.— Հսկրաեան օրէրլէն կամ ժօրլէն 21A: ԿԱՐ ՏԸ Լ'ԷՍԹԷՆ ԿԱՐԿԱՆի գիծը, իյնել ԲԷՆՈՒ - ԲԱՎԻՅԵՈՆ:

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՊԱՐԱՆՑԻԿ-ՅԵՐԵԿՈՅԹԸ

ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ 21 ՅՈՒԼԻՍԻՆ ԺԱՄԸ 15ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

PALAIS du BOIS de BOULOGNEի ՄԷՋ

(Route de Madrid)

Հաղորդակցութիւն.— **Porte Maillot**էն առնել **Jardin d'Aclimatation**ի պարտէզին ուղղութիւնը, պարտէզին դրան առմիջապես իսվը:

ՅԱՅՏՆԻ **JAZZ DU LIDO**

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆԻՆ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ՝

Տիկ. ԳԵՒՈՆԵԱՆ (Երգ), Պ. Պ. Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ եւ Կ. ՔԱՆԹԱՐՃԵԱՆ

Երգ, պար, արտասանութիւն եւ լոյս:

ՇԱՏ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖԷ Կ. ԽԱՉԻ ԿՈՂՄԷ ՄԱՍՆԱԿԱՐԱՐՈՒԱԾ:

Հաճելի մթնոլորտներ, երգ., պար եւ զանազան խաղեր:

ՄՈՒՏՔ ԱՅՐԵՐՈՒ՝ 5 ՖՐԱՆՔ, ԿԻՆԵՐՈՒ՝ 3 ՖՐԱՆՔ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած *ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԻՆՍԷՆԻ Մ.ՃԻՒՂԻ ԵՒ ԿՐԹԱՍԻՐԱՑ ԵՐԿՍԵՌ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ*

21 յուլիս կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն

Cartoucherieի սդասուն պարտէզին մէջ, Route Sabotier.

Մէթրօ՝ ՇԱԹՕ ՎԻՆՍԷՆԷՆ 10 վայրկեան հեռու:

Պարի համար մասնաւոր սրահ: կը մասնակցի *ԵՔՐԱՏ* նուագախումբը: Ճաշը միասին բերել: Խմիչները տեղւոյն վրայ ժողովրդական գիներով:

Մուտք այրերու՝ 5 ֆրանք, կիներու՝ 3 ֆրանք:

Այրի Տիկին Շուշան Թէրզեան եւ աղջիկը, Այրի Տիկին Զրմօ Ճակոբեան, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Թէրզեան եւ զաւակունք, Այրի Տիկին Սուլթան Թէրզեան եւ զաւակունք (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Դաւիթ Զօլաքեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Ճակոբ Զօլաքեան եւ զաւակունք եւ պարագաները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի ամուսնոյն, որդւոյն, հօրեղբօրորդւոյն, փեսային, տաքրոջ, քեռայրին եւ ազգականին՝

ԳՆՈՒՆԻԿ ԹԷՐԶԵԱՆԻ

դառնադէպ մահը, որ տեղի ունեցաւ յուլիս 15ին, Արժանթէօյի հիւանդանոցին մէջ, 40 տարեկան հասակին:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր, հինգշաբթի առաւօտ ժամը 9ին իր բնակարանին մէջ, 54 Allée de la Seine, Իսի լէ Մուլինօ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Իսի լէ Մուլինոյի գերեզմանատունը:

ՅԱՆՁՕԹ.— Մահագդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

Տոքթ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ. ՎԿԱՑԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

*BAUDELOCQUE*Ի ՄԱՅՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Զորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 – 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ **Nation,** հեռաձայն **Diderot 03-96**

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս ճաւ փոդոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատաթաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք ունեցող վաւերաթուղթի խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար: Նախարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիրներ ե թղթակցութիւններու կազմութիւն: Հարկային զեղչեր: Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւններ կը տրուին 10 ֆրանքի, իսկ ճամակով եղած խորհրդակցութեանց համար 15 ֆրանք:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 *եւ* 17 — 19: *Նաեւ ժամադրութեամբ*

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ, ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ, ԿԱՐՈՒԻՉԻՆԵՐՈՒ, ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ, ԹՐԻՒՕՓԷՕԶՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ:

achat, vente, échange et reparation

HOVANNESSIAN

INGENIEUR E.M.I.

14. RUE DU SOLEIL. PARIS. XX. METRO: PLACE DES FETES

r.c. Seine 379.489 TEL.: MENILMONTANT 41.67 C.C.P. Paris 171738

MOTEURS ELECTRIQUES

pour machines à coudre, tricoteuses, bobinoirs et toutes machines

RESISTANCE

pour chauffages, indéréglables etc.

ANTIPARASITAGE DES MOTEURS

ETUDES ET DEVIS GRATUITS SUR DEMANDE

machines à coudre d'occasion, — on demande correspondants, province et étranger

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

52, Rue du Fbg. St. Martin. Paris (10)

(ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻԲԻՆ ԿԻՑ)

Մէթրօ՝ **St. Martin** եւ **Chateau d'Eau. Tél. Nord: 82 - 86**

Փարիզի կեդրոնը բացուած է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակի *ԴԵՂԵՐ*, պատրաստուած մեծ խնամքով ու սիրտ ի-արմ:

Բոլոր Հայ յաճախորդները կրնան օգտուիլ *Տրիաքար* դեղատան մէջ գտնուող Հայ Բժիշկի մը խորհուրդներէն:

ԳԱՅԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխկերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
19
ՅՈՒԼԻՍ
VENDREDI
19 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2860

Խմբագիր՝ ՇԱԽԱՐԾ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

« ՄԵԾ ԱՊԱՇԽԱՐԱՆՔԸ »

Այս բառը գործածուեցաւ տեղական թերթերու մէջ, 29 (այժմ 30) հրամանագիր – օրէնքներու հրատարակութեան առթիւ:

«Մեծ ապաշխարանք»՝ անոր համար որ, այդ բացառիկ օ – րէնքներուն հետեւանքով, նոր զոհողութեանց կ'ենթարկուին բո– լոր Ֆրանսացիները:

Անշուշտ այս առթիւ ալ չատ խոր է տեսակէտներու տարբե – րութիւնը:

Եւ արդէն բանավէճն սկսած է, վարիչ խաւերուն եւ ենթակա– ներուն միջեւ, աչքին ու ձախին միջեւ: Նոյն իսկ բողոքի միթինկ– ներ ծրագրուած են, այսօր իսկ, ժողովասրահներու եւ փողոցնե – րու մէջ:

Վարիչ խաւերը կը հաւաստեն թէ ուզած են զոհողութիւն պարտադրել բոլորին անխտիր, փրկելու համար ազգային դրամը:

Իսկ դժգոհները, եւ մանաւանդ աշխատաւոր բազմու – թեանց ներկայացուցիչները բոլորովին տարբեր բան կ'ըսեն, նա– խատեսելով նորագոյն չարիքներ:

Անոնց թերթերուն խորագիրներն իսկ մարտակոչեր են.

— «Ամէնէն ուժգին բողոքները կը բարձրանան Թշուառու – թեան եւ անարդարութեան այս քաղաքականութեան դէմ»:

—« Լավալ անձնախընթաց յարձակում մը կը կատարէ աշխա– տաւոր բազմութեանց կեանքի պայմաններուն դէմ»:

— «Կործանում՝ խնայողութեամբ· փրանքը աւելի բան վր– տանգուած·— Զոհողութեանց հաւասարութեան կեղծիքը:

— «Երէկ հրատարակուած 29 հրամանագիր – օրէնքները մե– ծապէս պիտի կրճատեն ժողովուրդին գնելու կարողութիւնը»:

— «Անոնց հետեւանքով աւելի պիտի ծանրանան տագնապը եւ գործազրկութիւնը»:

Իրբեւ նմոյշ՝ այս քանի մը հատուածները, ապացուցանելու համար ներքին խմորման խորութիւնը:

Եթէ մէկ թեւը կ'ուզէ պարտադրել, միւսը բոլոր միջոցները կը փորձէ, զանգուածային ըմբոստացում եւ դիմադրութիւն կազ– մակերպելու համար:

Եւ սակայն,— ահա ինչ որ կ'ուզէինք ուշադրութեան յանձնել «մեծ ապաշխարանք»ին առթիւ, հարցը փոխադրելով հայկական գետնի վրայ:

Եւ սակայն,— մարդիկ ի վերջոյ կը համակերպին:

Անոնք ամուր կը մնան իրենց տեսակէտներուն վրայ: Կը պայ– քարին անվհատ· կը փորձեն օրինական բոլոր միջոցները, մա – մուլին մինչեւ ժողովասրահները եւ մինչեւ խորհրդարան: Երբեմն ալ փողոց կ'իջնեն, եթէ բացառիկ արգելք դրուած չըլլայ:

Եւ սակայն,— ի վերջոյ տեղ մը կը կենան:

Կ'ըմբռնեն եւ տեղի կուտան: Ակռայ կը կճրտեն, բայց ջուրը պատէն վեր չեն հաներ: Մէկ խօսքով, պատասխանատուութիւն– ները կը տառնձեն իրենց կարգին, զանազանելով ցանկալին ու կարելին, յոռին եւ յոռեզոյնը:

Փարիզի քաղքենի թերթերը ուրիշ բան ըսել կ'ուզեն, «մեծ ապաշխարանք» անուանելով ժողովուրդին պարտադրուած բացա– ռիկ զոհողութիւնները:

Առանց բառերուն հետ խաղալու, տարակոյս չկայ թէ նոր եւ դառն փորձի մը կ'ենթարկուի այս երկրին ժողովուրդը, մանա– ւորապէս չունեւորը, աշխատաւոր զանգուածը:

Արդ, նկատեցէք թէ ան ի՛նչպէս կը պահէ, կը ճգնի պահել իր պաղարիւնը եւ հաւասարակշռութիւնը, պահելով հանդերձ իր բո– ղոքելու իրաւունքը:

Այսքանը, ինքնին, ապաշխարանք մը չէ՞, Յուլիս 14ի ժողո– վրդական խրախճանքներէն եւ դղրդագին ցոյցերէն անմիջապէս վերջը ...

Դուք պիտի կրնա՞ք այդպիսի փորձ մը պահանջել մեզմէ, չարժուձեւ մը հասուն գիտակցութեան եւ հաւաստարակշռութեան: Դէթ այս օրերուն, երբ անստուգութեան մղձաւանջը թառած է մեր գլխուն, մանաւանդ այս զաղութին մէջ:

Թերեւս ճիշդ չէ այդ չարժուձեւը կոչել «ապաշխարանք»:

Այն ինչ որ կը քաշեն տարագիր բազմութիւնները, տարիներէ ի վեր, ինքնին մեծագոյն ապաշխարանքն է, սկիզբը յայտնի, իսկ վախճանը անծանօթ:

Քաւութիւնը արդէն բնական վիճակ է զարձեր բոլորիս հա – մար, քաղաքական թէ տնտեսական տեսակէտով:

Միայն մէկ տարբերութեամբ,— ինչ որ ուրիշը, օտարը կը պարտադրէ, դլխու վրայ կ'ընդունինք, իսկ ինչ որ մեր սեփական չահերէն եւ դիտակցութենէն կը բխի, ջուրին կուտանք:

Այսպէս, բոլորս ալ կը խոստովանինք թէ գաղութները խո – րապէս կը կարօտին խաղաղութեան, մեթոտիկ աշխատանքի, կազմակերպութեան եւ ինքնապաշտպանութեան:

Ուրեմն, պարտականութիւններ կ'իյնան բոլորիս վրայ:

Արդ, ի՞նչպէս կը կատարենք այդ պարտականութիւնները: Մէկուն կատարածը միւսին հասատատո՞ւմն է թէ ժխտումը, լրա– տո՞ւմը թէ քանդումը:

Թոյլ տուէք որ աւելի բացորոշ ձեւակերպենք, թեկադրելով ... նոր ապաշխարանք մը:

Ցայտնութիւններ չէ որ գրի պիտի առնենք· այլ չատ սովո– րական երեւոյթներ եւ իրողութիւններ: Ամենօրեայ փաստեր, որոնք միեւնոյն ձեւով կը կրկնուին բոլոր գաղութներուն մէջ, յանգելով նոյն ելքին,— անելի:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ ՁԱՌԸ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ-ՕՐԷՆՔՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Մեծ ապաշխարանք» բողոքի փրկելու համար փրկիչը

ՊԱՐՏԱԴՐՈՒԱԾ ՁԵՂՁԵՐՈՒՆ ԵՆԹԱԿԱ ԵՆ 800,000 ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐ

Վարչապետ Պ. Լավալ չորեքշաբթի իրիկուն ճառ մը խօսեցաւ ձայնարձա– կով, 29 հրամանագիր – օրէնքներու մասին: Բանախօսութիւնը տեղի ունեցաւ իր գրասեղանին առջեւ, ուր ներկայ էին նաեւ ներքին եւ հոզագործական նա– խարարները: Ահաւասիկ ճառին հիմնական մասերը·

— Կառավարութիւնը ծանրակշիռ որոշումներ տուաւ, զանոնք անհրա – ժեշտ համարելով երկրին փրկութեան համար: Կը յիշէք թէ ինչ պարագանե– րու մէջ կազմուեցաւ կառավարութիւնը: Ցունիս 7ին, յաջորդական տագնապ– ներէ յետոյ, մենք խորհրդարանին ներկայանալով, յայտարարեցինք թէ վճ– ռած ենք պաշտպանել ազգային ժառանգութիւնը, որ բացառիկ վտանգի մը ենթարկուած էր: Խորհրդարանը չվարանեցաւ մեզի տալ բացառիկ իրաւա – սութիւններ, որպէսզի կարենանք պահել մեր դրամին ամբողջական արժէքը: Եւ կ'ուզեմ ձեզի խօսիլ պարզ եւ ուղղակի: Երկրին եւմտացոյցը կը ներկայա– ցնէ բաց մը որ անդադար կը ծանրանայ: Երկաթուղիներուն բացը իր կարգին կը ներկայացնէ եւմտական կացութիւն մը որ չատ աւելի դէշ է քան պե – տութեան վիճակը: Մինչեւ հիմա փորձուեցաւ փոխառութեամբ գոհացնել այս կացութեան պահանջները: Հինդ տարուան մէջ պետութեան պարտքը 260 մի– լիառդէն բարձրացաւ 340 միլիառի: Անհրաժեշտ չէ մասնագէտ կամ սեղանաւոր ըլլալ, հասկնալու համար թէ մարդ երբ իր ունեցածէն աւելին կը ծախսէ՝ դէպի անանկութիւն կ'երթայ: Ինչ որ ճիշդ է անհատին համար, ճիշդ է նաեւ հանրութեան համար:

Կիրակի օր դուք արժանաւորութեամբ եւ բերկրութեամբ ծանեցիք հան – րապետութեան եւ մեր ազատութեանց ծոյր: Զանոնք կրնանք պահել միայն մեր եւմտութեան անկախութեամբ: Առանց տողդ եւմտութեան չկայ ազատ պետու– թիւն, եւ երբ վտանգուած է պետութեան ազատութիւնը, ձեր բոլոր ազա – տութիւնները կ'անհետանան: Երբ կառավարութիւնները քաղութիւն չեն ունե– նար, հետեւանքը կ'ըլլայ անտեսական անկարգութիւն, քաղաքական խառնա – կութիւն եւ ներքին յեղափոխութիւններ: Իսկ երբ անոնք յստակատես են եւ վճռական, արագօրէն կը չտկուի երկրին վիճակը: Քաղութիւն պէտք է գոր– ծելու համար: Ներկայ պարագաներուն մէջ Թուլնալ՝ կը նշանակէ դէպի կոր– ծանում առաջնորդել Ֆրանսան: Ոմանք դրամի արժեզրկում կ'առաջարկեն, ուրիշներ նոր թղթադրամ հանել: Առաջինները կը մոռնան կամ անդիտանալ կը ձեւացնեն թէ մեր դրամը արդէն կորսնցուցած է իր արժէքին 4/5ը, իսկ միւսները մեզի կ'առաջարկեն կեղծ դրամ չհնել: Մենք նախընտրեցինք ուրիշ մեթոտներ: Մեր ստորագրած հրամանագիրները ծանր զոհողութիւններ կը պահանջեն: Բացի օգնութեան կարօտներէն, գործազուրկներէն եւ հանգստեան կոչուած քաղաքացիներէն, անոնք զոհողութեան կ'ենթարկեն բոլոր Ֆրանսա– ցիները: Մեր կարգ մը որոշումները յանդուգն պիտի երեւան ձեզի: Արդարեւ այդպէս են եւ մենք զանոնք տուած ենք ամենաբիրտ անհրաժեշտութեանց հարկադրանքին տակ: Անոնք այնքան յայնատարած խնայողութիւն մը կը ներ– կայացնեն որ վերջապէս գլուխ կ'ելլէ մեր եւմտացոյցին հաւասարակշռու – թիւնը:

Ձեմ ուզեր վերլուծել 29 հրամանագիր – օրէնքները: Անոնք իրենց թիւով եւ կարեւորութեամբ կ'ապացուցանեն կառավարութեան կամքը՝ գլուխ հա – նելու համար ձեր սպասած վերակազմութիւնը: Դուք ձեր հանդարտութեամբ, պաղարիւնով եւ վերակազմութեան մասնակցելու կամքով պիտի դիւրացնէք մեր չատ փափուկ եւ տաժանելի գործը: Մեր դրամին ամրութիւնը, մեր ելեւ– մուտքին ապահովութիւնը, ներքին բարեկարգութեան պահպանումը ինձի կու տան անհրաժեշտ հեղինակութիւնը խօսելու յանուն Ֆրանսայի՝ միջազգային բանակցութեանց մէջ: Այսուհետեւ ես աւելի ազատ պիտի ըլլամ գործելու համար »:

Լրացուցիչ տեղեկութիւններ Հրամանագիր - Օրէնքներու մասին

Երէկ հրատարակեր էինք 29 հրամանագիր – օրէնքներուն այն կէտերը ո– րոնք անմիջական կապ ունին օրուան կեանքին եւ մեր հոգերուն հետ:

Բնակարաններու վարձքի հարիւրին 10 կրճատման առթիւ, կարգ մը թեր– թեր գրած էին «10,000 ֆրանքէն վեր» : Այս տեղեկութիւնը սխալ է եւ անմի – ջապէս հերքուեցաւ գատական նախարարութեան կողմէ: Այս բացառիկ եւ առժամեայ պեղչը կը վերաբերի բոլոր տեսակի չէնքերուն, անխտիրաբար, յարկաբաժիններուն որ յատկացուած են բնակութեան — կահաւորուած թէ ոչ—կամ առեւտրական գործերու, առանց նկատի առնելու վարձքին գումարը: Այս նոր գիներուն վրայ որ եւ է յաւելում, ինչ ձեւով ալ ըլլայ, տեղի պիտի ուայ 1926 ապրիլ 1ի օրէնքին 13րդ յօդուածին գործադրութեան, (փոփոխուած 1929 յունիս 29ի օրէնքով) :

Նոր օրէնքին գործադրութեան յաջորդող վեց ամիսներու միջոցին, առեւ– տրական ճարտարագործական կամ արհեստագործական վարձակալութեանց ակերբը կամ անոնց ներկայացուցիչները ,որոնք պայմանագրութիւններ կնքած են 1935 յուլիս 15էն առաջ, կրնան վերաքննութեան դիմել վարձքի համար, համաձայն 1933 յուլիս 12ի օրէնքին սրամադրութեանց:

Հրատարակուած օրէնքներուն հետեւանքները (հարիւրին 10 կրճատում) պիտի կրեն 800,000 պետական պաշտօնեաներ, 500,000 երկաթուղիի բանուոր– ներ եւ պաշտօնեաներ, մէկ միլիոն հանգստեան թոշակառուներ, ինչպէս եւ 7 միլիոն քաղաքացիներ որոնք պետական արժեթուղթեր ունին: Իւրաքան – չիւր Ֆրանսացի որ պետական արժեթուղթ ունի, 100 ֆրանքի փոխարէն պիտի ստանայ 76 ֆրանք:

Եւկտրականութեան եւ գազի գիներուն կրճատումը պիտի ըլլայ 10 առ հարիւր կամ աւելի, համաձայն իւրաքանչիւր քաղաքապետութեան գնահատ– ման: Նոյնպէս ածուխի գինը:

Նոր հրամանագիրներով , կառավարութիւնը 7,063,000,000 ֆրանք պիտի

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳՈՆԵՆԱՆ ԵՒ ԷՆԿԻՒԻՐԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԷՋ

—•—

Բոլորդ ալ ինչ – շատ բան գիտէք զգուելի մոլութեան մը՝ թրէխսօսու– թեան մասին:

Բայց, գրաւի կուգամ որ այս մէկը ձեր միտքէն չէր անցներ::

Ես ալ նոր իմացայ, եւ զարմանքէս բարացայ:

Ռամկավարներու Ամերիկայի օր – կանչն է որ կը պատմէ (Պայքար, 23 յունիս 1935) :

— *Մեր Լոս Անճելըսի թրքախօս ազ– գայիններու թիւը ֆօտաւորապէս կը հասնի հազարի, ըլլան անոնք Այն – թապցի, Մարաչցի՝ իրենց չրջակայ – քով: Մեր այս յարգելի ազգայինները մեծամասամբ նիւթապէս բաւական – չեն ամէն մարզի մէջ՝ ունին կարող մտաւորականներ, արհեստաւորներ եւ կալուածատէրեր »:*

Թերեւս մտածէք·— թէեւ թրքա – խօս, այս մարդիկը անշուշտ իրենց աջակցութիւնը կ'ընծայեն հանրային կեանքին:

Թղթակիցը ուրիշ բան կ'ըսէ·

— *« Սակայն այս հայրենակիցները դաղութիս հայութենէն չատ մեկու – ացեալ եւ կղզիացեալ կ'ապրին, ի– րենց բոլոր հանրային ձեռնարկները կը կատարեն իրենք իրենց մէջ եւ ի – բարմով միայն կը հետաքրքրուին: Ազգային – քաղաքական գործերը գի– րենք չատ քիչ կը հետաքրքրէն »:*

Եւ որպէսզի չկարծուի թէ ուժա – ցեր, օտարացեր են, թղթակիցը պար– տադրուած կը սեպէ «լուսաբա – նել»·

— *« Պատճառը չատ պարզ եւ որոշ է: Այնթապցի կամ Մարաչցի հայրե– նակիցները միշտ նախապատուութիւն տուած են Թուրքերէն լեզուին, իրենց ընտանեկան, անհատական, հանրային խօսակցութիւնները Թուրք լեզուով են մեծամասնութեամբ: ՀԱՑԵՐԷՆ ԳԻ –*

ՏԵՆ, ԵԹԷ ՈՒԶԵՆ ՇԱՏ ՍԱՀՈՒԻՆ ՀԱ– ՑԵՐԷՆ ԿՐՆԱՆ ԽՕՍԻԼ· չատ չնչին բացառութիւն մը կայ որ հայագէտ չէ· բայց իրենց Թուրքերէնի նախա – սիրութեան համար կղզիացեալ կ'ապ– րին »:

Ուրեմն, հայերէն գիտէ, բայց չի խօսիր, Հայ է, բայց կապ չունի միւս Հայերուն հետ· օտարացած չէ, բայց «իր պատեհութեն դուրս չելլեր, շատ չնչին բացառութեամբ, կարելի չէ ար եւ է վերաշխուացի կամ յօգուտ Հա – յաստանի տոմսակ ծախել կամ զոհո– դութիւն պահանջել»:

Բոլոր մեղմացուցիչ պարագաները ջուրը ձգուած շաքարի պէս կը հալին, երբ կը կարդամ շարունակութիւնը·

— « *Մեր Այնթապցի եւ Մարաչցի հայրենակիցներու ցաւալի սկարու – թիւնը աւելի կը չեշտուի, երբ հոս ծնած մանուկները կա՛մ Թուրքերէն կը խօսին եւ կամ անգլերէն, մանա – ւանդ այս դեռատի եւ սիրուն մանուկ– ներուն ծնողները եթէ ուզեն հայերէն ալ կրնան սորվեցնել»:*

Եւ ահաւասիկ աղն ու պղպեղը, որ անշուշտ մատ խածնել պիտի տայ վաթսունը անցած Կեսարացիներուն կամ Ափիոնցիներուն·

— «*Անցեալ օր Այնթապցի կրտսե– րացի մէկ դաշտահանդէսին հանդի – պեցայ: Կարծես թէ Գոնեա կամ էն – կիւրի կ'ապրէինք, խումբ խումբ դե– ռատի օրիորդներ եւ մանկամարդ Տի– կիններ Թուրքերէնով իրարու հետ կը խօսէին, երիտասարդ օրիորդ մը իր փոքրիկ եղբայրը Թուրքերէնով կը կանչէր իր քովը, նոյնպէս կայտառ, վայելչադէմ երիտասարդներ վայել – չօրէն հագուած Թուրքերէն լեզուով կը կատակէին: Դժբախտութիւնը հոն է որ երբ դիտողութիւն ընես, կը վի– րաւորուին, եւ չատ ալ դիւրագրգռած են»:*

Եթէ այսօրուան Թուրքիան «լայիք» չըլլար (աշխարհական), ապահովա – բար հոեա մը կը դրկէր Լօս Անճելէս:

ՎԱՀԷ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՑԱՌԻԿ ՏԱՄՆԱՄԵԱԿԻ ԱՒԹԻԻ

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԲԱՑԱՌԻԿ ԹԻՒԸ (8 ԷՋ) ԼՈՑՍ ՊԻՏԻ ՏԵՒՆԷ ՕԳՈՍՏՈՍ 4Ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԸ:

ԹԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐՈՒ ԱՌԱՔՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՑՄԱՆԱՒՃԱՄ ՆՇԱՆԱԿԱԾ ԷԻՆՔ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒԼԻՍ 30, ԲԱՑՁ ՊԻՏԻ ՒՆԴՐԷԻՆՔ ՄԱՄՆԱՒՈՐԱՊԷՍ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ ՀԱՐԵՒԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱՒԱԿԻՑՆԵՐԷՆ ԵՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԷՆ՝ ՁՍՊԱՍԵԼ ՄԻՆՉԵՒ ԱՁԳ ՕՐԸ ԵՒ ՆԻՒԹԵՐԸ ՂՐԿԵԼ ԱՌԱՋԻՆ ԱՒԹԻԻ, ԵԹԷ ԿԱՐԵԼԻ Է ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒԼԻՍ 25:

ՇԱՏ ՔԻՉԵՐՈՒ ՀՐԱՒԻՐ ՈՒՂՂՈՒԱԾ Է, ՈՐՈՇ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐ ԿԱՏԱ – ՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ: ԱՁՆՊԷՍ ՈՐ, ԻՐԱՒԱՔԱՆՉԻՐՆ ԱԶԱՏ Է ԱՐՏԱՁԱՁՏՈՒԵԼՈՒ ԸՍՏ ԻՐ ՀԱՁԵՑՈՂՈՒԹԵԱՆ:

ՆԱԽՁՆՏՐԵԼԻ Է ԳՐԵԼ ԱՄՓՈՓ, (ՄԻՋԻՆ ՀԱՇՈՒՈՎ 1—100ԿԷՍ ԵՐԿԱՐ ՍԻՒՆԱԳ) ԲԱՑԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ԿԱՄ ՈՐՈՇ ՏԵՍՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ:

խնայէ պետական եւմտացոյցէն ,1.385.000.000 ֆրանք՝ նահանգային եւ թաղա– պետական պիւտճէներէն , 1,066,000,000 ֆրանք՝ երկաթուղիներէն եւայլն, հա– մագումար 10 միլիառ 959 միլիոն ֆրանք:

Բոլոր ցոյցերը արգիլուած

Զախակոմմէն հռոսնքները կը չարունակեն ուժգնօրէն քննադատել նոր օրէնքները, ապդարարելով թէ անոնք պիտի պակսեցնեն ժողովուրդին գնելու կարողութիւնը, պիտի ծանրացնեն տագնապը եւն: Այս առթիւ կը հրաւիրեն կազմակերպուած արամադրութիւն ցուցնել: Պետական պաշտօնեաներու միութիւնը բողոքի միթինկ մը սարքած է այսօր, ուրբաթ, իրիկուան ժամը 6.30ին, Օփերայի հրապարակին վրայ: Նոյն կոչը ուղղուած է նաեւ գաւառի միութեանց: Նախկին ռազմիկներու եւ պատերազմի զոհերու Ազգ· Դաշնակ– ցութիւնն ալ միթինկ մը սարքած է գարձեալ այսօր, ուրբաթ, իրիկուան ժամը 8.30ին, Սալ Պիւլիէի մէջ: Սկզբունքով ընդունուած է ցոյցեր կատարել նաեւ փողոցներու մէջ:

Կառավարութիւնը որոշեց արգիլել հրապարակային բոլոր ցոյցերը, որ– պէսզի կարենայ հանգարտօրէն աշխատիլ: Ներքին նախարարը հրաւանգեց գաւառական իշխանութեանց՝ խստիւ գործադրել այս արգելքը:

Կը թուի թէ ամէնէն ուժգին դիմադրութիւնը պիտի փորձեն նախկին ռազմիկները, որոնց թիւը երեք միլիոնի կը հասնի: Բացի թոշակներու 10 առ հարիւրի կրճատումէն, նոր օրէնքներով այս ռազմիկները կը զրկուին կարգ մը պարգեւներէ եւ հատուցումներէ: Նախկին ռազմիկներու ամենամեծ զաչ– նակցութեան գործադիր մարմինը բացառիկ ժողով պիտի գումարէ երկու – շաբթի օր :

— oo —

ԶԱՆԿԸՐԻԻ ՄԷՋ (Թուրքիոյ ծանօթ աքսորավայրը) չոգեչարժ մեքենայ մը արկածի մը հանդիպելով, մեքենավարն ու օգնականը մեռան:

100.000 ՉԻՆԱՑԻՆԵՐ թեղուած են Եանկիչ եւ Դեղին գետերու յորդու– մէն: Աւելի քան 500.000 հոգի ալ անպատսպար կը մնան:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՍԵՓԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ԵՎ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԻՐԱԶԻ ԱՆՎԱՆ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԵԽՆԻԿՈՒՄԸ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐ Է ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

Գյուղատնտեսական տեխնիկումը գտնվում է Արտաշատ քաղաքում, Հին Արտաշատի ավերակների մոտ։ Ներկայումս տեխնիկումում սովորում է 200 ուսանող։ Նրանք ստանում են գյուղատնտեսական միջին մասնագիտական կրթություն։ Տեխնիկումն ունի երեք բաժին՝ հողագործական, անասնապահական և մեքենայացման։ Ուսումնական տևողությունը հողագործական և անասնապահական բաժիններում երեք տարի է, մեքենայացման բաժնում՝ չորս տարի։

Տեխնիկումն ունի լավ ուսումնական բազա։ Կան դասասենյակներ, լաբորատորիաներ, ուսումնական դաշտեր, փորձարարական տնկարան, ուսումնական տնտեսություն, որտեղ ուսանողները գործնական պարապմունքներ են անցկացնում։ Տեխնիկումն ունի նաև ուսումնական մեքենաների մեծ պարկ։

Տեխնիկումի ուսանողները ստանում են ոչ միայն գիտելիքներ, այլև ստիպենդիա։ Ստիպենդիայի չափը կախված է ուսանողի առաջադիմությունից։ Լավ սովորողները ստանում են 300 ռուբլի ստիպենդիա։

Տեխնիկումի ուսանողների մեծ մասը գյուղացիական երեխաներ են։ Նրանք գալիս են Արարատյան դաշտի գյուղերից։ Տեխնիկումն ավարտելուց հետո նրանք վերադառնում են իրենց գյուղերը և աշխատում կոլտնտեսություններում։

Տեխնիկումի ուսանողները ամռանը մասնակցում են կոլտնտեսությունների աշխատանքներին։ Նրանք օգնում են կոլտնտեսություններին ցանքերի, բերքահավաքի և այլ աշխատանքների ժամանակ։

Տեխնիկումի ուսանողները ակտիվ մասնակցություն են ունենում նաև հասարակական կյանքում։ Նրանք ունեն իրենց ակումբը, որտեղ կազմակերպվում են զանազան զեկուցումներ, դասախոսություններ, գրական երեկոներ։ Ակումբն ունի նաև գրադարան։

Տեխնիկումի ուսանողները սիրում են սպորտը։ Նրանք ունեն իրենց ֆուտբոլի թիմը, որը հաճախ մրցումներ է կազմակերպում հարևան գյուղերի թիմերի հետ։

Տեխնիկումի ուսանողները ամռանը մասնակցում են կոլտնտեսությունների աշխատանքներին։ Նրանք օգնում են կոլտնտեսություններին ցանքերի, բերքահավաքի և այլ աշխատանքների ժամանակ։

Տեխնիկումի ուսանողները ակտիվ մասնակցություն են ունենում նաև հասարակական կյանքում։ Նրանք ունեն իրենց ակումբը, որտեղ կազմակերպվում են զանազան զեկուցումներ, դասախոսություններ, գրական երեկոներ։ Ակումբն ունի նաև գրադարան։

Տեխնիկումի ուսանողները սիրում են սպորտը։ Նրանք ունեն իրենց ֆուտբոլի թիմը, որը հաճախ մրցումներ է կազմակերպում հարևան գյուղերի թիմերի հետ։

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԻՐԱԶԻ ԱՆՎԱՆ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԵԽՆԻԿՈՒՄԸ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐ Է ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

Գյուղատնտեսական տեխնիկումը գտնվում է Արտաշատ քաղաքում, Հին Արտաշատի ավերակների մոտ։ Ներկայումս տեխնիկումում սովորում է 200 ուսանող։ Նրանք ստանում են գյուղատնտեսական միջին մասնագիտական կրթություն։ Տեխնիկումն ունի երեք բաժին՝ հողագործական, անասնապահական և մեքենայացման։ Ուսումնական տևողությունը հողագործական և անասնապահական բաժիններում երեք տարի է, մեքենայացման բաժնում՝ չորս տարի։

Տեխնիկումն ունի լավ ուսումնական բազա։ Կան դասասենյակներ, լաբորատորիաներ, ուսումնական դաշտեր, փորձարարական տնկարան, ուսումնական տնտեսություն, որտեղ ուսանողները գործնական պարապմունքներ են անցկացնում։ Տեխնիկումն ունի նաև ուսումնական մեքենաների մեծ պարկ։

Տեխնիկումի ուսանողները ստանում են ոչ միայն գիտելիքներ, այլև ստիպենդիա։ Ստիպենդիայի չափը կախված է ուսանողի առաջադիմությունից։ Լավ սովորողները ստանում են 300 ռուբլի ստիպենդիա։

Տեխնիկումի ուսանողների մեծ մասը գյուղացիական երեխաներ են։ Նրանք գալիս են Արարատյան դաշտի գյուղերից։ Տեխնիկումն ավարտելուց հետո նրանք վերադառնում են իրենց գյուղերը և աշխատում կոլտնտեսություններում։

Տեխնիկումի ուսանողները ամռանը մասնակցում են կոլտնտեսությունների աշխատանքներին։ Նրանք օգնում են կոլտնտեսություններին ցանքերի, բերքահավաքի և այլ աշխատանքների ժամանակ։

Տեխնիկումի ուսանողները ակտիվ մասնակցություն են ունենում նաև հասարակական կյանքում։ Նրանք ունեն իրենց ակումբը, որտեղ կազմակերպվում են զանազան զեկուցումներ, դասախոսություններ, գրական երեկոներ։ Ակումբն ունի նաև գրադարան։

Տեխնիկումի ուսանողները սիրում են սպորտը։ Նրանք ունեն իրենց ֆուտբոլի թիմը, որը հաճախ մրցումներ է կազմակերպում հարևան գյուղերի թիմերի հետ։

ՍԵՓԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ԵՎ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

ՎԱԳԱՐՇ ՂԱՖՅԱՆ (ՂԱՖԵՍՅԱՆ)

(Հատուած)

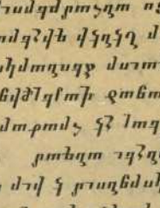
— Ե՞ր ըսէք, տայիք-չտայիք, էն Հէդ կրնաք ըսել որ Հայէ, ո՞ր ազգաւ կը պատկանի, ինչ տոհմէ կը սերի, ինչ ցեղէ կը սերի, ինչ ազգէ կը սեր

ՅԱՂՈՒԹԻՒՆ ՅԻՇԱՏԱԿԱՑ

Ք.

ՅՈՒՐԻՆ Լ. ՊՈՒԼՏՈՒՅԻ. «Ջուրերուն հոգին». Ընկերական դրուագ. Գոհարակուռ կազմով հրատարակութիւն մը 20 Յուլիս Շարժի ժամը 9ին սոսկարարձակ տուաջադիմին։

ՅՈՒՐԻՆ Լ. ՊՈՒԼՏՈՒՅԻ. «Ջուրերուն հոգին». Ընկերական դրուագ. Գոհարակուռ կազմով հրատարակութիւն մը 20 Յուլիս Շարժի ժամը 9ին սոսկարարձակ տուաջադիմին։

Ֆարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ «ԱՐՄՆՏԱՆԻ» հանրածանօթ ընկերական հաստատութիւնը ընդունելու ամէն տեսակ ընտանեկան ծանր իրեղէններ՝ կահ-կարասի, գորգեր, անկողնային պարագաներ, հագուստներ, ոսկեղէն եւ արծաթեղէն, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ առեւտրական ապրանքներ։ Ընդունելութեան ժամերը՝ առաւօտեան 8.30էն մինչեւ կէսօր (Յուլիս 19) հինգշաբթի ժամը 8.30էն մինչեւ կէսօր։

Ընդունելութեան կայանը՝
32, Ave. Gobelins պաշտօնական վերատեսչութեան մօտ։
Օրակարգ.— Երգչուհի Ծոսկայի գալուստը։

ՅԱՂՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՍԱՆԻՔԻ

800.000 ՖՐԱՆՔԱՆՈՑ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ամէն 15 օրէն, Ոսկեայ արտարձակութեան մը միջոցին, արուեստի սիրահարները կրնան ձեռք ձգել 800.000 ֆրանքանոց պատրաստութիւն մը։

ՅԱՂՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՍԱՆԻՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Յորդորելի օր մըն է այս հարսանիքին համար։ Ընտանեկան ժողով մը կայ տեղի ունենալու, որուն մասնակցելու են հարսնեւորներ եւ հարսնցուներ։ Ընդունելութիւնը տեղի պիտի ունենայ Ֆրանսական Ազգային Գրադարանին մէջ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ

Ծրագրուած է Հայկական Հուշարձան մը կանգնել Ֆրանսական Ազգային Գրադարանին մէջ։ Ան պիտի ըլլայ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի կիսանդրին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ

Ֆրանսական Ազգային Գրադարանին մէջ տեղի պիտի ունենայ հայկական հանդիսաւոր ներկայացում մը։ Ներկայացուելիք գործերուն մէջ կը գտնուի Ռ. Պատկանեանի «Ծաղկունք»։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ

Ֆրանսական Ազգային Գրադարանին մէջ տեղի պիտի ունենայ հայկական հանդիսաւոր ներկայացում մը։ Ներկայացուելիք գործերուն մէջ կը գտնուի Ռ. Պատկանեանի «Ծաղկունք»։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ

Ծրագրուած է Հայկական Հուշարձան մը կանգնել Ֆրանսական Ազգային Գրադարանին մէջ։ Ան պիտի ըլլայ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի կիսանդրին։

ՅԱՂՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՍԱՆԻՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Յորդորելի օր մըն է այս հարսանիքին համար։ Ընտանեկան ժողով մը կայ տեղի ունենալու, որուն մասնակցելու են հարսնեւորներ եւ հարսնցուներ։ Ընդունելութիւնը տեղի պիտի ունենայ Ֆրանսական Ազգային Գրադարանին մէջ։

ՅԱՂՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՍԱՆԻՔԻ

800.000 ՖՐԱՆՔԱՆՈՑ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ամէն 15 օրէն, Ոսկեայ արտարձակութեան մը միջոցին, արուեստի սիրահարները կրնան ձեռք ձգել 800.000 ֆրանքանոց պատրաստութիւն մը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ

Ծրագրուած է Հայկական Հուշարձան մը կանգնել Ֆրանսական Ազգային Գրադարանին մէջ։ Ան պիտի ըլլայ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի կիսանդրին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ

Ֆրանսական Ազգային Գրադարանին մէջ տեղի պիտի ունենայ հայկական հանդիսաւոր ներկայացում մը։ Ներկայացուելիք գործերուն մէջ կը գտնուի Ռ. Պատկանեանի «Ծաղկունք»

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
20
ՅՈՒԼԻՍ
SAMEDI
20 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2861

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՃԸ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՄԷՋ

Արուեստը հայրենիք չունի· արուեստը ազգութիւն չի ճանչնար· արուեստը միջազգային է եւ կը պատկանի համայն մարդկութեան:

Այս տեսակէտը, որ երկար ատեն իմաստութեան վերջին խօսքը կը նկատուէր, ուրեմն եւ կ'ընդունուէր իբրեւ անառարկելի ճշմարտութիւն, հիմա այլ եւս սկսած է տեղի տալ լուրջ քննադատութեանց առջեւ: Յեղաբանական եւ հոգեբանական նորագոյն ուսումնասիրութիւնները հետզհետէ երեւան կը հանեն, որ ազգային պատճը ամէնէն ներքոյ կերպով կը չեշտուի ոգեկան մարզի, ըստ սեւ կ' նաեւ մշակոյթի եւ արուեստի մէջ: Իսկ արուեստի ճիւղերէն՝ մասնաւորաբար երաժշտութեան մէջ, որ հոգիի լեզուն է, հասկնալի ամէն մարդու:

Գիտութիւն եւ արուեստ իրապէս կը պատկանին ամբողջ մարդկութեան: Բայց ասկէ եզրակացնել, թէ անոնք ազգութիւն չեն ճանչնար, կը նշանակէ գործել այն աւանդական սխալը, որ յառաջ կուգայ երեւոյթներու պատճառին եւ ազդեցութեան չփոթումէն:

Արուեստը համամարդկային է իր ներգործութեամբ, այո – սինքն՝ ըմբռնելի է որ եւ է ազգի պատկանող աւելի կամ նուազ զգայուն անհատներու, կ'ազդէ անոնց մտքին ու սրտին վրայ: Բայց այդպէս ըլլալէ առաջ արուեստը իր ծագումով եւ էութեամբ զուտ ազգային է:

Արդարեւ, արուեստը ուրիշ բան չէ, բայց եթէ արտայայտութիւնը այն յուզումներու եւ ապրումներու, որոնք յառաջ կուգան արուեստագէտին մէջ արտաքին երեւոյթներու եւ դէպքերու ազդեցութեան տակ: Բայց արուեստագէտը — բանաստեղծ թէ երաժիշտ, ճարտարապետ թէ նկարիչ — երկինքէն ինկած գերբնական էակ մը չէ, այլ մարդ մը, որ կը պատկանի մէկ կամ միւս ցեղին, մէկ կամ միւս ազգին: Եւ որովհետեւ ցեղ մը կը տարբերի ուրիշ ցեղերէ իր ուրոյն յատկութիւններով, զորս մենք մէկ խօսքով ոգի կը կոչենք, ապա ուրեմն մէկ կամ միւս ցեղին պատկանող ամէն մէկ անհատ իր մէջ կը կրէ ընդհանուր ցեղային ոգիի մէկ մասնիկը, անշուշտ, եթէ միայն վատասերած չէ եւ կորսնցուցած ոչ միայն ամէն ցեղային, այլ եւ մարդկային յատկութիւն:

Եւ որովհետեւ ամէն գործ, եթէ իսկական արուեստի երկ մըն է, իր վրայ ունի արուեստագէտի ոգեկան կնիքը, պարզ է, որ ամէն մէկ անհատական ստեղծագործութիւն անխուսափելիօրէն ներշնչուած է ցեղային – ազգային ոգիով:

Ուրեմն, ամէն արուեստ հաստատուն է միայն ազգային արմատներով ու անոնցմէ է որ կը սնանի: Եւ միայն այդ արուեստն է, որ կրնայ արժանի ըլլալ իր անուան:

Եւ քանի որ միայն իսկական արուեստի գործերն են, որ կը յարատեւեն եւ կը գնահատուին նաեւ իրենց ազգային սահմաններէն դուրս, ապա միայն ազգային ոգիին հարազատ արուեստն է, որ մէկ ազգէն կ'անցնի միւսին եւ կը դառնայ միջազգային, այսինքն՝ կ'ընդունուի եւ կը գնահատուի ամբողջ մարդկութեան:

Այսպէս, ուրեմն, իսկական արուեստը ծագումով ազգային է, հակառակ պարագային ան արուեստ չէր ըլլար, այլ կեղծ ու պատիր իմաստակութիւն: Իսկ իր ազդեցութեամբ, իր ներգործութեամբ ան միջազգային է, վասնզի կ'ըմբռնուի եւ կը սիրուի բոլոր զգայուն մարդոցմէ, ինչ ազգութեան ալ որ պատկանին անոնք:

Ասկէ է ահա, որ ծագած է այն թիւր ըմբռնումը, թէ արուեստը ազգ չի ճանչնար:

Այդ կողմէն ամէնէն յատկանշականը երաժշտութիւնն է: Ամէն ժողովուրդ ունի իր երգերը· եւ լսելով այդ երգերէն մէկը, վարժ ականջը կրնայ իսկոյն տարբերել, թէ ո՛ր ժողովուրդին կը պատկանի ան: Եւ որովհետեւ այսօրուան մշակուած երաժշտութիւնը բոլոր երկիրներու մէջ ծագած է ժողովրդական երգերէ, ապա կը նշանակէ, որ ան ալ կը կրէ իր ժողովուրդի ոգին: Ոչ միայն Շուպերթ ու Վակներ, այլ եւ Մոցարթ ու Պեթհովէնն գերազանցապէս ազգային են· ու անոնք մեծ են ոչ թէ անոր համար, որ միջազգային են, այլ զարձած համամարդկային պատճառով, որովհետեւ իրենց հանճարը ամէցաւ հարազատ գետնին մէջ եւ անոր ցեղային ոգիին աւիշով:

Նոյնը պէտք է ըսել արուեստի միւս ճիւղերու մասին· համամարդկային ըլլալէ առաջ Շէյքսփիր անգլիացի է, Տանթէ՝ իտալացի եւ Կէօթէ՝ գերմանացի: Ատով է, որ անոնք մեծ եղան, ու մենք կրնանք բաղդատել զանոնք իրարու հետ ոչ թէ իրենց ներ – քին նմանութեամբ, որ չկայ, այլ իրենց մեծութեամբ, զոր իւրաքանչիւրը կը պարտի իր ցեղին ոգիով ներշնչուած հանճարին:

Այո՛, ցեղային – ազգային պահին կը պատկանի վճռական նշանակութիւնը նաեւ արուեստին մէջ:

Այդ իմաստութիւնն է, որ պէտք է իւրացնենք մանաւանդ մենք, Հայերս, մեր ցեղին վիճակուած այս ծանր օրերուն· այդպէս միայն կրնանք պահել մեր ոգեկան բարձրութիւնը: Անսպառ ու անպարեւելի ոյժ պէտք է հաղորդէ մեզ այն գիտակցութիւնը, որ տակաւին ողջ է մեր ցեղային ոգին, որ տակաւին ի վիճակի է յայտնուելու իր գերազոյն կարողականութեամբ եւ հրաշքներ գործելու: Պէտք է միայն գիտնալ պահպանել զայն ամէն վտանգէ: Եւ հոն, ուր մեզ արուած չէ դիմել սուրի ուժին, մեր մշակոյթի ուժովն է՝ որ մենք պէտք է պաշտպանենք հայութեան ոգեկան ապաստանը ընդդէմ բոլոր ներքին եւ արտաքին թշնամիներու, ընդդէմ ամէն տարակուսանքի եւ յուսալքման:

(Խմբագրական «ՅՈՒՍԱԲԵՐ»ի)

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹԵՐ ԱԻ ԴԵՄ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ-ՕՐԷՆՔՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Առտակարգ միջոցներ ձեռք առնուած փողոցի ցոյցերը խափանելու համար

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՁԵՂՁԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ինչպէս մամուլը, նոյնպէս հանրային կարծիքը երկու մասի բաժնուած է, հրամանագիր – օրէնքներուն գործադրութեան առթիւ: Քաղքենի թերթերը կը պաշտպանեն կառավարութեան քաղաքականութիւնը, իսկ ձախակողմեան հոսանքները կը չարունակեն անհնայ քննադատել եւ պայքար կազմակերպել: Ընկերվարական եւ համայնավար կուսակցութիւնները պաշտօնական կոչ մը ուղղած էին երէկ,— « Անկիզն թշնամութեան հրամանագիր – օրէնքները», եւ կը հրաւիրէին բոլոր ժողովներ սարքել: Պետական պաշտօնեաներու դաշնակցութիւնն ալ բոլոր ցոյցի մը հրաւիրած էր իր անդամները երէկ, ուրբաթ իրիկուան ժամը 6.30 — 8.30, Օփերայի հրապարակին վրայ, հակառակ դրուած արգելքին: Ոստիկանութեան վերատեսչութիւնը երկրորդ անգամ ազդարարեց թէ արգիլուած է ցոյցեր սարքել փողոցին մէջ: Այս արգելքը գործադրելու համար, չարժման մէջ դրուած էին ոստիկանութիւնը, հանրապետական եւ չրջան պահակները, որոնք բոնած էին ռազմավարական կէտերը:

Մինչ այս մինչ այն, հրամանագիրներու գործադրութիւնը յառաջ կը տարուի ամէն ուզդութեամբ: Այս առթիւ չատ մը թիւրիմացութիւններ ծագած ըլլալով, օրը օրին լուսարանութիւններ կը հաղորդուին մամուլին:

Այսպէս, կը հասատատուի թէ հարիւրին 10 կրճատման ենթակայ են նաեւ նախարարները, երեսփոխաններն ու ծերակուտականները: Կրճատումը կը վերաբերի պետութեան կողմէ եղած բոլոր վճարումներուն, , բացի գործազրկութեան եւ օգնութեան համար սահմանուած գումարներէն, ինչպէս եւ անկար նպաստաւորներու եւ հանքագործներու սնտուկին եղած նպաստներէն:

Պանք որ Ֆրանսը հարիւրին 4էն 3ուկէս առ հարիւրի իջեցուց զեղչի սակը, հարիւրին 6էն 5 առ հարիւրի՝ արժեթուղթերու վրայ եղած փոխառութեանց սակը:

Սէնի քժիշկներու սէնտիքային վարչական խորհուրդը ժողով գումարելով, որոշեց հարիւրին 10 կրճատել քժիշկներու այցեգինը: Այս առթիւ յայտ կը յայտնէ թէ ուրիշ արհեստներու մէջ ալ նոյն կրճատումները պիտի կատարուին:

Թերթերը կը գրեն թէ ԲՆԱԿԱՐԱՆԻ ԵՒՆ· ՎԱՐՁՔԵՐՈՒ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 10 ԿՐՃԱՏՈՒՄԸ Ի ՁՕՐՈՒ Է ՅՈՒԼԻՍ 15Ի ԵՌԱՄՍԵԱՅԻՆ ՀԱՄԱՐ ԱԼ: Թէեւ օրէնքը հրատարակուեցաւ յուլիս 17ին, սակայն պաշտօնեաներու թոշակներու կրճատումը անմիջապէս գործադրելի ըլլալով, տրամաբանական չէ երեք ամիս յետաձգել բնակարանի վարձքերու կրճատումը եւ աւելորդ զրկանք պատճառել: Կը սպասուի նոր հրահանգի մը հրատարակութեան:

Արժեթուղթերու չահարաժնի կրճատման առթիւ, ձեռնհաս իշխանութիւնը կը տեղեկացնէ թէ բոլորն ալ ենթակայ են, Ֆրանսական հպատակ ըլլան թէ օտար: Կառավարական, քաղաքապետական կամ երկաթուղիներու այն արժեթուղթերը որոնք արտասահմանի մէջ հանուած եւ Փարիզի սակարանին մէջ արձանագրուած չեն, ապատ կը մնան տոկոսի հարիւրին 10 կրճատումէն: Իսկ արտասահմանի մէջ հանուած բայց Փարիզի սակարանին մէջ արձանագրուած արժեթուղթերը նոյնպէս ապատ կը մնան կրճատումէ, պայմանաւ որ ունեցողները ապացուցանեն թէ յուլիս 17էն առաջ գնած են:

Ելեկտրական ընկերութիւնը 1 Ֆր. 749էն 1 Ֆր. 551ի գեղչեց սովորական լոյսի գինը, գործադրելի յուլիս 18էն:

Կը հաւատան թէ չաքարի գինն ալ զգալապէս պիտի ժամաննայ, կառավարական հրահանգով:

Երմտական նախարարը չեչտելով հրամանագիր – օրէնքներուն ստիպողութիւնը, յայտարարեց թէ ուրիչ ճար չկայ, եթէ ոչ կա՛մ ծախքերը կրճատել եւ կամ կոտրել դրամին գինը: «Մենց որ, չէինք կրնար անտեսել Ֆրանսայի միջազգային դերը: Մեր երկիրը չատախ կը վարկաբեկուի արտասահմանի մէջ: Մեր ելեւմուտքը վերակազմելու եւ մեր դրամը բացարձակապէս ապահով հիման մը վրայ դնելու կորով մը յայտնելով, մեր երկիրը ամէնուն պիտի ցուցնէ իր ճշմարիտ դիմագիծը»:

ԵԹՈՎպԻՈՑ ԿԱՅՍԵՐ ԿՈՂԸ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

«Լաւ է ապատ մեռնիլ քան իրեւ ստրուկ ապրիլ»

Հաիլէ Սէլասի, Եթովպիոյ կայսրը, որ կը համարուի «Արքայից Արքայ» յուլիս 18ին ճառ մը խօսեցաւ « աշխարհի ամէնէն հին գահէն», զօրահանդէսի մը առթիւ: Կայսրը հրապարակաւ ձաղկեց Իտալիոյ յարձակողական քաղաքականութիւնը եւ գործակցութեան կոչ մը ուղղեց բոլորին, այլ թէ կին: Ահա ճառին գլխաւոր մասերը·

— « Ձինուորներ, հետեւեցէք ձեր նախահայրերու օրինակին: Շատ աւելի լաւ է ապատ մեռնիլ քան իրրեւ ստրուկ ապրիլ: Ձեր վեհապետը ձեզի հետ պիտի ըլլայ եւ չպիտի վարանի թափել իր արիւնը եթովպիոյ եւ անոր անկախութեան համար: Աստուած մեր վահանը պիտի ըլլայ: Միացած՝ Աստուծոյ, մեր ամբոցներն ու վահաններըվստահութեամբ պիտի դիմագրեն իտալական արշաւանքին: Ձեր վեհապետը իր սրամտութեան տակ ունի արդի ռազմավարութեան բոլոր մեթոտները: Մենք աղքատ ենք, բայց պիտի ցուցնենք աշխարհի թէ ժողովուրդ մը ինչպէս կրնայ մեռնիլ իր անկախութեան եւ գերիշխանութեան համար: Մի ողբաք, մի՛ լաք երբ կ'իյնաք, որովհետեւ ան որ իր հայրենիքին համար կը մեռնի, երջանիկ է: Մեր կիները պէտք է հերոսութիւն ցուցնեն քաջալերելով մեր զինուորները: Քառասուն տարիէ ի վեր Իտալիա կ'ուզէ նուաճել եթովպիան: Անցեալ օգոստոսէն ի վեր զօրացած են իր պատրաստութիւնները: Եթէ խաղաղ լուծում մը չգտնուի, եթովպիոյ իր ճակատագիրը պիտի յանձնէ Աստուծոյ եւ մինչեւ վերջին զինուորը պիտի կռուի իր գոյութեան համար: Մենք չերմօրէն փարած ենք խաղաղութեան: Դիմած ենք Ազգերու Դաշնակցութեան, որպէսզի Իտալիոյ յարգել տան այն ստորագրութիւնը զոր ազատօրէն դրաւ 1928ի դաշնագրին տակ»:

⁂ Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Իտալիա եւ եթովպիա կարեւոր դեսպանութիւններ կը կատարեն Մ. Նահանգներուն մէջ, մասնաւորապէս ինքնաչարժ կառքեր, մեքենաներ, զէնքեր եւն.:

⁂ Եթովպիոյ կայսրը հաղորդեց թէ թշնամական արարք պիտի համարի, եթէ Եգիպտոսի կառավարութիւնը թոյլ տայ որ իտալական օդանաւեր սաւառնին եգիպտական հողին վրայ:

⁂ Կ'լսուի թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը թելադրած է կարգադրել որ Իտալիա այն իրաւունքները վայելէ եթովպիոյ մէջ ինչ որ Անգլիա եգիպտոսի մէջ, սակայն այս առաջարկը ընդունելի չէ Անգլիոյ համար, իսկ անբաւական կը համարուի Իտալիոյ կողմէ:

⁂ Մուսոլինի հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն 5 լիրի կը բարձրանայ զինուորներուն օրականը՝ էրիթրէի մէջ, իսկ 6 լիրի՝ Սոմալիներու երկրին մէջ:

⁂ եթովպիոյ կայսրը պատգամագիր մը ուղղեց խորհրդարանին, չեչտելով.— Հապէշիստան ոչ մէկուն կը սպառնայ, բայց պիտի կռուի մինչեւ վերջին զինուորը, իր անկախութիւնը պաշտպանելու համար: Իտալիոյ պատերազմական պատրաստութիւնները կը չարունակուին անընդհատ եւ Մուսոլինի ինք կը բոցավառէ իր զինուորներուն ոգին, ցնորական յոյսեր ներշնչելով անոնց: Պատերազմի սպառնալիքը հետզհետէ բացայայտ կը դառնայ»:

Սեպտեմպիար մերձեցում կը շնորհուի

ՍՕՖԻԱ, 15 յուլիս (Ցառաջ)·— Պուլկարիոսերպ մերձեցումը օրէ օր աւելի չօչափելի կը դառնայ: Վերջին 5—6 ամսուան ընթացքին, Սոֆիա – Պելկրատ ճամբան անվերջ երթեւեկեցին զանազան միութիւններ, երկչախումբեր, գրագէտներու կամ արուեստագէտներու խումբեր եւայլն: Երկու կառավարութեանց աւելի քան բարեկամական փոխյարաբերութենէն զատ, երկու ժողովուրդները սրտագին, չափազանց ջերմ վերաբերում մը ցոյց կուտան իրարու հանդէպ: Այս մերձեցման օրաւիզ է նաեւ մամուլը:

Երիտասարդական կազմակերպութեանց գումարումը, որ վերջին երեք օրերը տեղի ունեցան Սոֆիայի մէջ, աւելի եւս չեչտեցին ստեղծուած եղբայրական կապը: Բազմահազար «հուսաք»ներ հաւաքուեցան, իրենց պաշտօնեաներն տարազներով ու դրօշներով, Սոֆիա: Բազմաթիւ «սօքօլ»ներ եկան նաեւ Եուկոսլաւիայէն եւ Չեխիայէն: Սոֆիան տօնական օրեր ապրեցաւ: Հանդիսութեանց բացումը կատարեց ցարը՝ անձամբ: Մարզական – երիտասարդական հանդիպումէ մը չատ վեր՝ երկու ժողովուրդներու միջեւ այլեւս իրականացած սերտ եղբայրակցութեան արտայայտութիւնն էր ան: Պուլկարիոյ ներքին նախարար զօր. Աբանասով, որ նախագահն էր «հուսաք»ներուն, օրեր առաջ, գլուխն անցնելով պատուիրակութեան մը, դնաց Եուկոսլաւիա՝ «հրաւիրելու հիւրերը»: Ձինքը պատցուցին ամբողջ երկիրը ու անօրինակ ընդունելութիւն մը ըրին եւ նոյնքան ջերմ ընդունելութեան արժանացան Սերպերը՝ հոս: Զափազանց ուշագրաւ էր ու վարակիչ այն պարագան, որ երկու երկիրներու եւ երիտասարդական այդ կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները, հանդիսութեանց պահուն կ'ողջագուրէին իրար, մինչ բազմահազար ամբոխը կը թնդացնէր օդը:

Այս բոլորը անշուշտ ուշի ուշով կը դիտուին Թուրք կառավարութեան կողմէ: Սոֆիայի Թուրք դեսպանը արձակուրդով մէկ ամսուան համար մեկնած էր Վառնա: Բայց, երկու օր վերջ, թերթերը գրեցին թէ վերադարձած է Սոֆիա, երբ այս հանդիսութիւնները տեղի կ'ունենային:

Բուռն պայքար Կաթոլիկներուն դէմ

Զօր. Կէօրինկ, Փրուսիոյ վարչապետը եւ Գերմանիոյ գաղտնի ոստիկանութեան գերագոյն պետը, երկար հրամանագիր մը հրատարակեց կաթոլիկ եկեղեցիին դէմ, հրահանգելով «օրինական բոլոր միջոցները գործադրել, խորտակելու համար անոր քաղաքական ազդեցութիւնը»: Հրամանագիրը կ'ըսէ թէ ազգային – ընկերվարական պետութիւնը կ'ներշնչուէ բոլոր եկեղեցիներուն պաշտպանութիւնը, մէջն բլլալով կաթոլիկութիւնը· «բայց պիտի հետապնդուին այն կղերականները որ չարաչար կը գործածեն իրենց եկեղեցական հանդամանքը, քաղաքական նպատակներու համար»:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի՞ՆՉ ՊԱՏԿԵՐ Է ԱՑՍ ...

Ուրեմն, բոլորդ ալ իմացած եք Լօս Անճելէսի մէջ կը գտնուին հազարի չափ թրխասօս Հայեր, «Այնթապցի, Մարաշցի՝ իրենց շրջակայքով» , որոնք կը փայլին հետեւեալ առաքինութիւններով·—

1· «Մեկուսացեալ եւ կղզիացեալ կ'ապրին», եւ չեն հետաքրքրուիր ազգային – բաղաքական խնդիրներով:

2· «Միշտ նախապատուութիւն տուած են թուրքերէն լեզուին»: Հայերէն գիտեն, բայց չեն խօսիր:

3· Ամերիկա ծնած մանուկներն անգամ կա՛մ թուրքերէն կը խօսին, կամ անգլերէն: Մանկամարդ կիներ, աղջիկներ նոյնպէս: «Կայտառ երիտասարդներ վայելչօրէն հագնուած թուրքերէն լեզուով կը կատակէին»:

Լսեցէ՛ք մնացեալն ալ, շատ աւելի պատկերազարդ:

— « Իսկ պատ. Փափազեան կամ պատ. Րէճէպեան, որոնք պերճախօս հայազգեաներ են, միշտ իրենց ժողովներուն թուրքերէնով կը խօսին: Երբեք պիտի չկրնամ մոռնալ ցաւս երբ պատ. Րէճէպեան թուրքերէն լեզուով կատարեց թաղումը Մարաշցի պատուական մայրիկի մը: Ասոնք իրենց բոլոր արարողութիւնները, մկրտութիւն, պսակ, թաղում եւ հրապարակային ժողովներու բանախօսութիւն – ները թուրքերէնով կ'ընեն, թէեւ մեծամասնութիւնը հայերէն գիտէ»: («Պայքար», 23 յունիս):

Ուրիշ «առաքինութիւն» մը եւս, նոյնիսկ պերճախօս·

— «Ասոնք յարանուանական հարցերու մէջ 50 — 60 տարիներ ետ գացած են: Իհարկ մեծ հակակրութիւն մը կայ Լուսաւորչականի եւ բողոքականի միջեւ: Կարծես Զինացիներ եւ Ճափոնցիներ եղած ըլլային»:

Այս բոլորը լսելէ յետոյ, չէ՞ որ փորձուիր հարցնել·—

Հապա ի՞նչ կը բանին Մ· Նահանգներու եւ Քալիֆորնիոյ գոյնզգոյն կազմակերպութիւնները , մանաւանդ Հայրենակցականներն ու «Հայաստանեաց»ները, իրենց այնքան շռնդալից յանձնառութիւններով եւ ծրագիրներով :

Մասնաւորապէս կիլիկեցիներու նոր սերունդը ի՞նչպէս կը հանդուրժէ այս անպատեհ կացութեան , — թուրքերէն խօսիլ, թուրքերէն եւառել, ա – րարողութիւնները, նոյնիսկ թաղու – մը թուրքերէն կատարել, Ամերիկայի մէջ ծնած մանուկներուն անգամ թուրքերէն սորվեցնել·

Ապահովաբար այդ Մարաշցիներն ու Այնթապցիները մեծ մասով Թուրքիայէն հեռացած են 40–50 տարի առաջ:

Եթէ նոյն իսկ 1920–21ին հեռացած ըլլան, ինչո՞վ կ'արդարացնեն այս գարշելի մոլութիւնը, սերունդէ սերունդ:

Ո՞վ կը հարկադրէ, ո՞վ կը սպառնայ: Եւ կամ, որո՞ւ հանդէպ պատեհառել կ'ուզեն:

— Իսկ այս գրածներդ որո՞ւ համար են, ֆանի որ մարդիկը հայերէն չեն խօսիր···

ՎԱՀԷ

ՅՈՍՏՈՆՎԱ ԺՎԺԻԿ

ՈՂՋՈ ՊԵՂՎԵ ԺՎԺԻԿՈՎ

«Մոլո.» Հարավային Ամերիկայի 26ի թերթերն են հաղորդում, որ Ռիո դե Ժանեյրոյի մոտ ծովում խորտակվել է «Ֆրանսիա» անունով ֆրանսիական մի մեծ շոգենավ, որը Հարավային Ամերիկայից վերադառնում էր Եվրոպա։ Շոգենավի վրա եղել են 1920ի մարտի 13ին։

Նշված թերթերի հաղորդմամբ, շոգենավի վրա գտնվել են 1200 ուղևորներ, որոնց մեծ մասը ռուս գաղթականներ են եղել։ Նրանցից շատերը, որոնք Ամերիկայում հարազատներ ունեին, ուղևորվում էին այնտեղ։

Ուղևորների մեջ եղել են նաև ռուս հայտնի գործիչներ։ Նրանցից մեկը, որ ուղևորվում էր Ամերիկա, Ռուսաստանի նախկին ֆինանսների նախարար Կոկովցովն է

ԳԱՂԱՓԱՐ ՉՈՒՆԻ ԳՈՒՆԱՅ
(Հատուածներ)

Մի անգամ ես ինձ համար գնեցի մի գեղեցիկ գրիչ, որ ոսկի էր թվում։ Ես ուրախ էի, որ ունեմ այդ գրիչը, որովհետև ինձ թվում էր, թե նա ինձ կօգնի գրելու ավելի լավ։ Ես ուրախ էի, որ ունեմ այդ գրիչը, որովհետև ինձ թվում էր, թե նա ինձ կօգնի գրելու ավելի լավ։ Ես ուրախ էի, որ ունեմ այդ գրիչը, որովհետև ինձ թվում էր, թե նա ինձ կօգնի գրելու ավելի լավ։

ԱՂՋԻԿՍՏԱՆՑԻՆ ՎՆԱՍՈՒՄԸ

ՊՐԻՑ ՊԱՑՔ

Ան ամէն անգամ, երբ ինքզինքս մի առանձին դիրքի մէջ կը գտնէր, կ՚ուզէր նկատել, թէ ինչպէ՞ս կը վերաբերէին իրեն ուրիշները։ Ան կ՚ուզէր գիտնալ, թէ ինչպէ՞ս կը նայէին իրեն, ինչպէ՞ս կը խօսէին իր մասին։ Ան կ՚ուզէր գիտնալ, թէ ինչպէ՞ս կը մեկնաբանէին իր ամէն մէկ շարժումը, ամէն մէկ խօսքը։ Ան կ՚ուզէր գիտնալ, թէ ինչպէ՞ս կը դատէին իր ամէն մէկ գործը։

Ան ինքզինքը կը համարէր ուրիշներէ աւելի խելացի, աւելի կիրթ, աւելի զարգացած։ Ան ինքզինքը կը համարէր ուրիշներէ աւելի ազնիւ, աւելի բարի, աւելի մարդասէր։ Ան ինքզինքը կը համարէր ուրիշներէ աւելի ուղղամիտ, աւելի անկեղծ, աւելի ազնիւ։ Ան ինքզինքը կը համարէր ուրիշներէ աւելի ազատ, աւելի անկախ, աւելի ինքնիշխան։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciére 15 – 70
(ԵՐԹԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Թրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
21
ՅՈՒԼԻՍ
DIMANCHE
21 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2862

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՅԼԱՆԴԱԿ ՀԱԿԱԱՕՏԻԹԻՒՆՆԵՐ

Ըսինք թէ ինչ որ օտարը կը պարտադրէ, գլխու վրայ կ'ընդունինք, իսկ ինչ որ մեր սեփական չահերէն եւ գիտակցութենէն կը բխի, ջուրին կուտանք:

կրնայինք անհամար օրինակներ յիշել, ապացուցանելու համար այս հաստարակ ճշմարտութիւնը:

Օրինակ, Հայկական Դատը,— այն որ կը կոչուի Միացեալ եւ անկախ Հայաստան՝ Դաշնակցութեան բանաձեւով, իսկ «Անկորնչելի Իրաւունքներ» եւ «Մեծ Տեսիլք»՝ բան ամկամար աւետա – րանի:

Դաշնակցութիւնը ամբողջ գրականութիւն մը ստեղծած է, այս բանաձեւին մշակման եւ ժողովրդականացման համար, եւ իր քաղաքական – յեղափոխական աշխատանքն ալ յառաջ կը տանի այդ ուղղութեամբ:

Սերտեցէք դաշնակցական որ եւ է ուղեգիծ, բանաձեւ կամ գործնական ձեռնարկ, եւ դուք պիտի տեսնէք հիմնական, սի – րական միքը՝ բոլորին վերեւ, — միացնել հողերը, ամբողջա – ցնել հայրենիքը, ազատ եւ ժողովրդավար կարգուսարքով, հա – մաձայն այս ժողովուրդի հարազատ չահերուն եւ արդիական պա – հանջներու:

Անշուշտ ժամանակները նպաստաւոր չեն, գործնական, չօ – չափելի նուաճումներ կատարելու համար: Սակայն, որոշ է ճամ – բան: Բանաձեւն ալ՝ միս ու ոսկոր դարձած:

Որո՞ւնն է մեղքը, եթէ բութ անհասկացողութիւններ, յամախ ալ ընդհարումներ կը պատահին այս ճամբուն վրայ, ուրիշ հո – սանքներու եւ յատկապէս ամերիկեան օրկանը գնահատելու հետ:

Դեռ վերջերս, Ամերիկայի ամկավարներու օրկանը գնահատելու համար կ'ուեւէր, իրենց երիտասարդական ակումբներու համագումարին առթիւ, որ տեղի ունեցաւ յունիս 7ին.

— «Ամէնէն մխիթարական, ամէնէն սրտապնդող եւ ամէնէն գոհունակ իրողութիւնը ցուցադրուեցաւ կիրակի օրուան կէսօրէ վերջ գումարուած նիստին մէջ, որուն այնքան անհամբերօրէն կը սպասէր երէցներու հանդիսատես բազմութիւնը:

Ատիկա մեր ազգային պատմական բռնագրաւեալ հողային իրաւունքի խնդիրն էր, որուն այնքան ձեռնհասօրէն մօտեցաւ երիտասարդաց Ակումբներու Պատգամ. ժողովը:

Մեր երիտասարդ ընկեր –ընկերուհիները 95 տոկոսով հոս ծնած ու մեծցած, դաստիրակուած տեղական կրթութեամբ ու սնած այս երկրին մշակոյթով, անաղարտ պահած են ազգային գիտակցութիւնը, իրենց մտքին մէջ զօրաւոր տեղ մը գրաւած է մեր պատմական իրաւունքներուն տիրանալու պահանջը:

«Չենք կրնար հրաժարիլ այն հողամասէն, որ պատմականօրէն մեր պապերուն արդար սեփականութիւնը եղած է»:

Դարձեալ նոյն պաշտօնաթերթը կը չեշտէ ուրիշ առիթով մը, իր խմբագրական խօսքն ուղղելով Երեւանի վարիչներուն (Պայքար, 28 յունիս).

— «Ուրիշ շատ կարեւոր իրականութիւն մը, զոր պէտք չէ որ մոռնան ընել Հայաստանի վարիչները, սա է թէ արտասահմանի հայութեան համար ընկերային ու տնտեսական բոլոր խնդիրներէ գերազանց արժէք ունի Թուրքիոյ Հայոց Ազգային Դատը: Մենք անտեղեակ չենք այն ֆաղաքական ստիպողականութեանց, որոնք կը հարկադրեն Մոսկուան սերտ ու բարեկամական յարաբերութիւններ պահել Էնկիւրիի հետ: Գիտենք թէ երեւան չի կրնար ու պէտք չէ որ Մոսկուայէ տարբեր ուղղութեան հետեւի, ոչ ալ մտէ կ'անցընենք որ խորհրդային կառավարութիւնը մեր դատին ու իրաւունքներուն պաշտպանութեան յարմարցնէ իր արտաքին քաղաքականութիւնը: Միայն կ'ակնկալենք որ խորհրդային պետութեան մարդիկ, մանաւանդ մեզի արեւակից եղողներ, որոնք շատ մօտէն կ'ապրին մեր ցաւերուն եւ արդարացի ձգտումներուն, աւելի զգայուն ըլլան մեր հոգեբանութեան հանդէպ, քան Թուրքիոյ պետական մարդիկ, որոնք իրենց ամբողջ ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած են Անգարայի վրայ, ուր ամէն օր կը ծնին նոր դժուարութիւններ, որոնք կը պահանջեն անմիջական լուծում:

Ինչպէս ըսինք, Հայաստանի վարիչները, մեծ մասամբ, ծնած ու մեծցած են Հայաստանի մէջ, ուր ամէն բան կը դիտեն տեսակէտէ մը զուտ տեղական, ուր ամէն բան կը կապուի տեղական կեանքի հետ, ուր ամէն բան կը ներշնչուի տեղական հոգեբանութենէ, ուր ամէն բան կը ներկայանայ տեղական տեսարանի մը մէջ, ուր ամէն բան կը ներգրաւուի տեղական շահերու մէջ: Ուստի անոնք, ինչպէս ամէն տեղացի, ունին իրենց տեսակէտը, իրենց հայեցողութիւնը, իրենց ընկերային ու տնտեսական շահերը, որոնք կրնան ամբողջովին տարբեր ըլլալ Մոսկուայի տեսակէտներէն, որոնք կրնան ամբողջովին տարբեր ըլլալ Հայաստանի դրացի Վրաստանի տեսակէտներէն, որոնք կրնան ամբողջովին տարբեր ըլլալ Հայաստանի դրացի Ատրպէյճանի տեսակէտներէն: Ուստի անոնք, ինչպէս ամէն տեղացի, ունին իրենց տեսակէտը, իրենց հայեցողութիւնը, իրենց ընկերային ու տնտեսական շահերը, որոնք կրնան ամբողջովին տարբեր ըլլալ Մոսկուայի տեսակէտներէն, որոնք կրնան ամբողջովին տարբեր ըլլալ Հայաստանի դրացի Վրաստանի տեսակէտներէն, որոնք կրնան ամբողջովին տարբեր ըլլալ Հայաստանի դրացի Ատրպէյճանի տեսակէտներէն:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՊԱՀԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԵՐԳԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԵՐԳԵՐԸ

Ա

Ինչպէս գիտենք, Հայկական հանրային երգերը ծագում են ժողովրդական երգերից, որոնք ստեղծուել են ամբողջ ազգի կողմից, ամբողջ ազգի համար։ Ժողովրդական երգերի մէջ արտայայտուել են ազգի կեանքի, նրա պատմական անցքերի, նրա ուրախութիւնների ու վշտերի, նրա ձգտումների ու երազանքների ամենաբնորոշ գծերը։ Ժողովրդական երգերի մէջ ազգը ինքն է խօսում իր մասին։

Ժողովրդական երգերի մէջ մենք գտնում ենք ազգի ստեղծագործական ոգու ամենաբազմազան դրսևորումները։ Ժողովրդական երգերի մէջ ազգը ինքն է ստեղծագործում։ Ժողովրդական երգերի մէջ ազգը ինքն է ստեղծագործում։ Ժողովրդական երգերի մէջ ազգը ինքն է ստեղծագործում։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՉՈՒՐՔԵՐԻ

«ՊՈՒՇԿԻՆՅԱՆՆԵՐԻ ՍՈՏ»

— Երեսկեվիթով... Լաստով... — Տուշ, չուն յահոնիթ, ատր ի ատր ինչ, ինչ ունես։ — Երբեմնի, Լուսով... Ես ... .

պետութեանց եւ մարդասիրական հաստատութեանց, ճարելու համար այս գումարը:

Մինչեւ հիմա եղած տեղաւորումներու չնորհիւ, բոլորովին պարպուած է Մուսուլի գաղթակայանը:

Անձնասպան եղաւ բանտին մէջ

*Տիկին Մարթ Հանօ, « կազէթ տէ Ֆրան »ի գլխաւոր վարիչը, որ այն – քան հեղինակութիւն կը վայելէր սեղանաւորականշրջանակներու մէջ, եւ ո–րուն դէմ շարք մը դատեր բացուեցան 1928էն սկսեալ, մեռաւ Ֆրէնի բանտին մէջ: Մտուղուեցաւ թէ թունաւորած է ինքզինքը, յուլիս 14ին, քնաբեր դեղ մը կլլելով մեծ քանակութեամբ: 49 տարեկան էր, հնարամիտ եւ յանդուգն տիպար մը: 1928ին երբ թերթը խորտակուեցաւ, Տիկին Հանօ երկու տարի բանտարկութեան եւ 3000 ֆրանք տուգանքի դատապարտուեցաւ: Վերաքըն–նութեան դիմեց, միեւնոյն ատեն չարունակելով իր պայքարը ուրիշ թերթով մը, «Ֆօրս»: Իր լեզուն այնքան յարձակողական էր որ նորէն դատի քաշ – ուեցաւ եւ այս անգամ դատապարտուեցաւ երեք տարի բանտարկութեան եւ 5000 ֆրանք տուգանքի: Ձերբակալուած էր փետրուար 20ին, բայց միշտ կ'ը–սէր թէ չպիտի լրացնէ պատիժը: Ապարէզը սկսած էր 1908ին, անուշահոտու–թիւն մը հնարելով: Նախ երաժշտական, յետոյ··· սեղանաւորական քրոնիկ–ներ կը գրէր: 1926ին էր որ, երբ հիմնեց իր թերթը, սկսաւ միլիոնատէրի կեանք մը վարել: Նախ չքեղ հացկերոյթ մը սարքեց, հրաւիրելով Ֆրանսայի 10—12 յայտնի դէմքերը, յետոյ փայլուն երեկոյթ մը Տովիլի մէջ, 300.000 ֆրանք ծախսելով:

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ « ԹՐԱՎԷԼԼԸՐՍ » գրամատունը փակուած էր հինգշաբթի օր, առանց որ եւ է բացատրութեան: Ցաջորդ օրն ալ բացուած չըլլալով, հաստատուեցաւ թէ տնօրէնը՝ Պ. Քօլս Նայտէքէր, փախած է կնոջը եւ երկու աղջիկներուն հետ: Անհետացած է նաեւ եղբայրը: Ամուսնական գրամագլու–խըն էր 2,500,000 ֆրանք, մասնագիտութիւնը՝ ապահարանական գործողութիւն–ներ Լոնտոնի եւ Նիւ Եորքի վրայ: Տնօրէնը, որ կը հետապնդուի իբրեւ զեղ–ծարար, չքեղ յարկաբաժին մը բռնած էր Փարիզի մէջ, տարեկան 100,000 ֆր· վարձքով:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍԸ, որ ահագին յաջողութիւն գր–ուա երկու ամսուան ընթացքին, վերջնապէս կը փակուի այսօր, կիրակի: Ա–մէն փորձ կատարուեցաւ երկարաձգելու համար, բայց ապարդիւն: Բացումէն ի վեր աւելի քան 500,000 հոգի այցելած են: Հասոյթը եղած է հինգ միլիոն ֆրանք:

ՊԵՐԼԻՆԻ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱՏԵՍՈՒՉԸ պաշտօնանկ եղաւ եւ յա – յորդ նշանակուեցաւ Թունդ հիթլէրական մը, Հէյտօրֆ, որ ծանօթ է իբրեւ չեչտուած հակահրէական:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵԾԵԼԱՆԻՒՈՎ

Ուրբաթ օր տեղի ունեցաւ 14րդ հանգրուանին մրցումը եւ հեծելանորդ–ները կտրեցին Մոնփէլիէ — Փէրփինեան հանգրուանը (195 քիլոմեթր) որ նոյնպէս երկու մասի բաժնուած էր, մին խմբովին, միւսը ժամական հաշուով հետապնդում:

Առաջին մրցումը Մոնփէլիէ — Նարպոն (103 քիլոմեթր) չատ հետաքրքրա–կան եղաւ: Առաջին անգամն էր որ բոլոր հեծելանորդները (53 հոգի) միասին մուտք գործելով որոշեալ վայրը, յաղթականը պիտի որոշուէր «ոփրինտ»ի մէջ:

Այս հանգրուանին առաջին մրցումին Մոնփէլիէ — Նարպոն (103 քիլո–մեթր) չահեցաւ Ֆրանսացի Ռընէ Կրէվէզ, կտրելով 3 ժամ 55 վայրկեան 12 երկվայրկեանէն (ժամական 26 քիլոմեթր 275), երկրորդ՝ պելճիքացի Ժան Ակրց: Իսկ երկրորդ մրցումը՝ Նարպոն — Փէրփինեան (63 քիլոմեթր) ժա – մական հաշիւով իրար հետապնդել մրցումը որ վտանգաւոր եւ յոգնեցուցիչ է, դարձեալ չահեցաւ Ֆրանսացի Մօրիս Արշամպօ, այս հեռաւորութիւնը կտրելով 1 ժամ 39 վայրկեան 12 երկվայրկեանէն (ժամական 38 քիլոմեթր 130): Երկրորդ՝ կը հանդիսանայ « Դեղին Շապիկ»աւորը, պելճիքացի Ռօմէն Մահս մուտք գործելով 1.50 վայրկեան յապաղումով:

Ընդհ· դասաւորման մէջ խոալացի Գամուզօ իր տեղը կորսնցնելով տուաւ Սփէչէրի, 5 վայրկեան վերջ ժամանելուն առթիւ:

Երէկ, Շաբաթ պիտի կտրէին Պիրէնեան լեռներու ամէնէն դժուար եւ մա–հացու հանգրուանը՝ Փէրփինեան — Լուչօն (325 քիլոմեթր), ուր կը գտնուին երեք դժուարին բարձունքներ: Այս հանգրուանէն վերջ է որ յայտնի պիտի ըլ–լայ թէ՝ «Դեղին Շապիկը» ո՞վ հագնելու իրաւունք ունի մինչեւ Փարիզ, Փարք տէ Փրէնս:

Իսկ այսօր կիրակի այս յոգնեցուցիչ մրցումէն յետոյ հանգիստ որոշուած է Լուչօնի մէջ: Հ· Ս·

ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՍԷՎՐԱՆ, 19 յուլիս·— Զարման – քով կարգացի «Ապագայ» թերթի 19 յուլիսի (ուրբաթ) թիւին մէջ Գ.Պետ–րոսեան ստորագրութեամբ եւ «Մէվ – ռանի պատմութիւնը» վերնագրով յօդուած մը ուր կ'ըսէր·— Բարդու – թիւններ ծայր տալ սկսան երբ 1934ին ընտրուած վարչութիւնը Համազգա – յինի մասնաճիւղ մը կազմեց»··· Մի– ութեան այս վարչութիւնը որ նոյն տեսն Համազգայինի ալ վարչութիւնն է···»: Բացարձակապէս սխալ, քանի որ Կրթական Մի ութեան 1934ի վար–չութեան անդամներէն ԵՐԵՔԸ մինչեւ այսօր ալ Համազգայինի անդամներ չեն, մնացած ԵՐԿՈՒՔԸ՝ մինչեւ այ–սօր Համազգայինի վարչութեան ան – դամ չեն եղած:

Անմիջապէս վարը գրուած էր թէ՝ երկու Սէվրանցիներ խմբագրատուն գալով պատմեցին երկուշաբթիի դէպ–քը: Կը ցաւիմ որ իրողութիւնը խեղա–թիւրուած է: Ճշմարտութիւնը հե – տեւեալն է·—

Ժամը 3ին հանդէսը սկսած էր: Ժա–մը 5ին օրուան բանախօսը բեմ բարձ–րացած երբ կը խօսէր՝ հակառակորդ–ներէն մէկը գալով սրահին դրան առ–ջեւ սպառնական եւ յարձակողական ակնարկներ կը նետէ հանդիսականնե–րուն վրայ: Կարգադիր յանձնախում–բի անդամներէն մէկը քաղաքավարու–թեամբ ներս կը հրաւիրէ դինքը, բայց ան կը մերժէ: Հետզհետէ կարգով կը հասնին իր ընկերները, թիւով 60ի հոգի: Ասոնց մէկը հինգ վայրկեանի համար արտօնութիւն կ'ուզէ բեմէն խօսելու: Կ'ազդարարուի սղմուկ չյարուցանել եւ սպասել բանախօսու–թեան աւարտման: Անմիջապէս միւս ընկերը կ'աւելցնէ·

— « Ընդհ· ժողով ընելու կը վախ – նաք՝ հանդէս ընելու չե՞ք վախնար՝ (անչուշտ սպառնական): Հաչիւ կ'ու–զենք, այս զրամները ինչ կ'ըլլան, մենք հանդէսի չենք եկած՝ հաչիւ պահանջելու եկած ենք:

Այդ պահուն ներսը Աստուածաշուն–չի Թարգմանութեան 1500ամեակը կը տօնուէր···: Կրկին կարգի հրաւիր – ուեցան: Ասոր վրայ սկսան պոռալ կանչել «մատնիչներ, դաւաճաններ»: Երբ տեսնուեցաւ որ հանդէսին ան – դորրութիւնը պիտի խանգարուի, սրահին դուռները փակուեցան, եւ բակին մէջ ծեծկըռտքը սկսաւ, ոչ թէ «գերազանց» ուժով: Դրացիներ անմիջապէս ոստիկանութեան տեղե – կացուցած ըլլալով, չորսը ձերբա – կալուեցան, իսկ երեքը խոյս տուին: Բայց տասը վայրկեան չանցած խումբ մը տեղացի հաճախնավարներով վերա–դարձան: Վերջիններըը սպառնացին:

— « Ժողովուրդը սրահէն դուրս թող ելլէ, հոս Ֆաշիստներ կան, մենք անոնց հետ հաչիւ ունինք»:

Այդ միջոցին երկու ոստիկաններ հասած էին եւ հանդէսը լրացած ըլ–լալով հանդիսականները ցրուեցան: Գիւերը մինչեւ ուշ տեսն «Ֆաշիստ» բառը հոլովուեցաւ Սէվրանի փողոց–ներուն մէջ:

Հանդէսին խանգարումը կանխա – մտածուած էր մէկ երկու շաբաթ է ի վեր: Օրուան հերոսներէն մէկը, որ դինէ քացախ դարձած «Հօկ»եան մըն է, աչ ու ձախ կը յայտարարէր·— Հանդէսին մի երթաք, կուիւ պիտի ըլ–լայ, կին ու պզտիկներ թող չերթան, արիւն պիտի թափի եւայլն:

Բացարձակապէս կը հերքեմ թէ մեր կողմէ մարզիկ իբր համաչնաւոր ներկայացուցած ըլլան ոստիկանու – թեան: Խրագէկ

Ֆր. կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՄՆԱՁԻՒՂԻՆ
ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՊԱՐԱՆՑԻԿ-ՅԵՐԵԿՈՅԹԸ
ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ ԱՅՍՕՐ ԺԱՄԸ 15ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ
PALAIS du BOIS de BOULOGNEԻ ՄԷՋ
(Route de Madrid)
Հալորդակցութիւն.— Porte Maillotէն առնել Jardin d'Aclimatationի ուղղութիւնը, պարտէզին դրան անմիջապէս դուր:
Փօրթ Մայեօէն կ'առաջնորդուին հայ արիները ժամը 3էն սկսեալ
ՅԱՅՏՆԻ JAZZ DU LIDO
ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺՆԻՆ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ՝
Պ. Պ. Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ եւ Կ. ՔԱՆԹԱՐՃԵԱՆ
Ընդհանուր Սեղան: Երգ, պար, արտասանութիւն եւլլն.:
ՇԱՏ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖԷ Կ. ԽԱՉԻ ԿՈՂՄԷ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԱԾ:
Հաճելի անակնկալներ, երգ., պար եւ զանազան խաղեր:
ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ:

Խաչատուրի Աշչատանքը
կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. Պանեէօ-Քաշանի ԱՐՇԻԻ ԵՆԹ. կողմէ
4 Օգոստոս կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ
ԿԱՐԻՆԵԱՆի օդաստն պարտէզին մէջ (ՐԻի ԲԱՐՄԱՆԹԻէ
Կր բանախօսեն՝ րնկերներ **ԿՈՄՍ (ՓԱՓԱԶԵԱՆ) եւ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ**
Կը ներկայացուի՝ ընկեր Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի
«ԷԼ ՄԻ ԿՂՕԹԻՐ»Ը
Գեղարուեստական բաժնի մէջ կան նոյնպէս երգախառն ֆանթէզիի, մեներգ, արտասանութիւն, պար եւ անակնկալներ:
Խիստ դիւրամատչելի գիներով ՊԱՂ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐ
ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐԱՆՔ:
Շաղ. միջոց.— փորթ տ'օրլէանէն առնել 88 թիւ հանրակառքը եւ իջ–նել պանելօ:

Դաշտահանդէս Շավիլի անտառին մէջ
կազմակերպուած ՇԱՎԻԼԻ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ
4 Օգոստոս կիրակի օր ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻ
եւ ԻՇԱՆ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆի մահուան տասներորդ տարելոյ ոգեկոչ:
Նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԿՈՄԻՏԱՍ Փարիզահայ Երկաթ Երգչախումբի
Տարեկան Դաշտապարահանդէսը
ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ 4 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ՌՈՊԵՆՍՈՆԻ ՄԷՋ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ **ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ** ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Ի ՆՊԱՍՏ ԻՐ ՎԱՐԺԱՊԱՆԻՆ
ԱՅՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ ԿԱՐԻՆԵԱՆի ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ
ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ **ՆՇԱՆ ՊԼԷՐԻԿԹՈՒՇԼԻԵՒՆի**
Հրապարակային մրցում ընթերցանութեան, ուղղագրութեան եւ Հայաս–տանի աշխարհագրութեան:
Կը ներկայացուի ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ մը:
Յանձնելու համար մուտք՝ 2.50 ֆրանք:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՐՕՆ-ՏԻՒՐՈՒԹԵՐԱՆԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
28 Յուլիս ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ կիրակին ՄԷՕՏՕՆԻ անտառին մէջ:
կը խնդրուի կազմակերպութիւններէն նկատի առնել այդ թուականը:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՐՕՆ-ՏԻՒՐՈՒԹԵՐԱՆԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
28 Յուլիս ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ կիրակին ՄԷՕՏՕՆԻ անտառին մէջ:
կը խնդրուի կազմակերպութիւններէն նկատի առնել այդ թուականը:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
Կազմակերպուած՝ **ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ**
ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ — 1, Պուլվար տի Նօր. ԼԸ ԲԻՆՍԻ
ԿԻՐԱԿԻ 28 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԷՍ ՕՐՒ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 14էն 22:
կը ներկայացուի **«ՆՈՒՒ ՍՍԱՐԵԱՆ ԱՌԻՈՏ»** օբէրէթը
(Ոգեկոչում հոյ մեծերու ակնարկ)
Երաժշտութիւն եւ սիրուն անակնկալներ վարժուհիներ սանուհիներուն կողմէ
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԾԱՆՕԹ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՆԵՐՈՒ
Մրցանակաբաշխութիւն եւ շրջանաւարտներու վկայականներու, բաշխում:
ՃԱՇՊԱՆՏ — ՊԱՐ — ՃՈՒ ՊԻՒՖԷ
ԱՅԶԻԻ ԴԻՄ ՊԱՏՊԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍՐԱՀ:
Շաղ·ցոկ· միջոց.— Շանրակառք ՕՒԼԻԱՆ կամ ՅՕՐԼՍԷՆ 21A: ԿԱՐ ՏԸ ԼՆՍԱՆ կարկանդ պիծը, իջնել ԲԻՆՍԻ - ԲԱՎԻՅԵՈՆ·

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՐՕՆ-ՏԻՒՐՈՒԹԵՐԱՆԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
28 Յուլիս ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ կիրակին ՄԷՕՏՕՆԻ անտառին մէջ:
կը խնդրուի կազմակերպութիւններէն նկատի առնել այդ թուականը:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Տէր եւ տիկին Միհրան պախթիյարեան՝ *Այրի Տիկ. Եղիսաբէթ Ղ. Տամլամեանի* մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի, կը նուիրեն *50* ֆր. Ղ. Ը. Ը. Մխիթեան եւ *50* ֆր. Ֆր. Կ. Խաչի փարիզի մասնաճիւղին:

Կը խնդրուի ստանալ «*Ցառաջ*»ի վարչութենէն համապատասխան ընկալագրով:

×

Պ. Սերովբէ պախթիյարեան ընտանիքը՝ *Այրի Տիկ. Եղիսաբէթ Ղ. Տամլամեանի* մահուան առթիւ, փո–խան ծաղկեպսակի, կը նուիրեն *50* ֆր. փարիզի Ազգապահական ընկերու–թեան եւ *50* ֆր. Ը. Կ. Խաչի:

Կը խնդրուի ստանալ «*Ցառաջ*»ի վարչութենէն համապատասխան ընկալագրով:

Տէր եւ տիկին Հրանտ-Սամուէլ *50* ֆր. կը նուիրեն Հ. Ց. Դ. վէթերան–ներու ֆոնտին, փոխան ծաղկեպսա–կի, *Այրի Տիկ. Եղիսաբէթ Ղ. Տամ–լամեանի* մահուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի տիկին Շուշան Թերզեան եւ աղջիկը եւ պարագաները շնորհա–կալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր եւ ծաղկե–պսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին *ԳԱՒՌԻԿ ԹԵՐԶԵԱՆի* դառնադէտ մահուան առթիւ:

Ծախու է

Բանուկ թաղամասի մէջ ծախու է *ԿՕՇԿԱԿԱՐԻ* խանութ մը դիւ–րամատչելի պայմաններով: Դիմել՝ տեղւոյն վրայ·

11, Rue Rodier, Paris (9).

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է
ՎԻՐԱԲՈՅԺ-ԱՑԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՀՐԱՉ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ
44, Rue de Dunkerque, Paris.
ՀԵՌԱՁԱՅՆ **NORD: 42-69**

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ
52, Rue du Fbg. St. Martin. Paris (10)
(ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻԳԻՆ ԿԻՑ)
Մէթրօ՝ St. Martin եւ Chateau d'Eau. Tél. Nord: 82 - 86
փարիզի կեդրոնը բացուած է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակի *ԴԵՂԵՐ*, պատրաստուած մեծ խնամքով ու սիշտ Թարմ:
Բոլոր ՀԱՅ յաճախորդները կրնան օգտուիլ *Հրիաբար* դեղատան մէջ գտնուող ՀԱՅ Բժիշկի մը խորհուրդներէն:

Տոքթ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ· ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ· ՎԿԱՅԱԿԱՆՈՎ
ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
*BAUDELOCQUE*Ի ՄԱՅՐԱՆՈՑԷՆ
Հիւանդ կ'ընդունի Զորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 – 12
Maison d'ACCOUCHEMENT
35 ՍԵՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ
36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ Nation, հեռաձայն Diderot 03-96
ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ· ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իգմիրի Ազգ. հիւանդանոցին
33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)
Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ·

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ, ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ, ԿԱՐՈՒԻՉՆԵՐՈՒ, ՍԱՓՐԻՉՆԵՐՈՒ, ԹՐԻՔՕՓԼՕՉՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ·

achat, vente, échange et reparation
HOVANNESSIAN
INGENIEUR E.M.I.
14. RUE DU SOLEIL. PARIS. XX. METRO: PLACE DES FÊTES
r.c. seine 579489 TEL: MENILMONTANT 41.67 C.C.P. paris 171736
MOTEURS ELECTRIQUES
pour machines à coudre, tricoteuses, bobineirs et toutes machines
RESISTANCE
pour chauffages, indéfrisables etc.
ANTIPARASITAGE DES MOTEURS
ETUDES ET DEVIS GRATUITS SUR DEMANDE
machines à coudre d'occasion, — on demande correspondants, province et étranger

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**
Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, թէ՛պէտ նաեւ փոդոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտա–րար դատաբանութիւններու առջեւ, կատար certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գոր–ծողութիւնները:
Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք ունեցող վաւերաթուղթի խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար: Նա–խարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիր–ներ եւ բղդակցութիւններու կազմութիւն: Հարկային գեղչեր: Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւնները կը տըր–ուին **10** ֆրանքի, իսկ նամակով եղած խորհրդակցութեանց համար **15** ֆրանք:
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԸ
Ճաշարան ՏԼՕՐԻԱ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ
ՀԱՐՑՈՒՑԻՔ
ՓՏՏՈՒԵՑԻՔ
ԵՒ ԴՆՆԵՑԻՔ
ՐԱՔԻ ՏԻԿԶ
ԱՐԴԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ
ԿԱԶԴՈՒՐԻՔ
ԱՆԱՐԱՏ
ԱԽՈՐԺԱԲԵՐ
Թոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէյֆ կուտայ·
Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց· ՏԱԼՔԻԻԻԲԵԱՆ
8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89
Փարիզի ներկայացուցիչ Գ· ՃԻՏՃԵԱՆ,
75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart (Seine)**
Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿԸՏՐՆԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ
211, Rue de Criqui

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՆՐԱՏՈՒՇԱԲԹ
23
ՅՈՒԼԻՍ
MARDI
28 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2863

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆՊԱՏԻՒ «ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ»Ը

Մինչ կը պատրաստուէինք մեր եղրակացութիւնները բանաձեւել Սեվռանի ախտը դէպքի մասին, տեղական թերթե – րու մէջ երեւցաւ Հօկի Ֆրանսայի Կեդր. Վարչութեան «Պաշտօ – նական յայտարարութիւնը»:

Կարելի չէր երեւակայել աւելի անխելք եւ անկիրթ «պաշտօ – նական» մը, իրրեւ հերքում կամ լուսաբանութիւն:

Երեւան կուգայ որ մարզիկ ոչ իսկ իրենց կարգացած խմբա – գրականին ոգին հասկցեր են:

Եւ որովհետեւ կանխակալ կարծիքը, կիրքը եւ թոյնը չատոնց տուն–տեղ են եղած իրենց գլուխներուն մէջ, իրարու եւեւէ չա – րած են բառեր ու բացատրութիւններ, իրենց պաղապաղ բառե – րով՝ «հերթական բռովոքասիօններ», որոնք այլ եւս դանելի դարձած են:

Ինչպէս ուրիշ առիթներու մէջ, այս անգամ ալ որ եւ է պա – տասխանի անարժան պիտի համարէինք այդ յայտարարութիւնը, եթէ անոր մէջ չէր տուած չըլլար միշտ անմեղ ձեւանալու եւ ու – րիշները սեւցնելու մարմաջը:

✕

Անոնք որ կարդացին յուլիս 18ի խմբագրականը, պիտի յիշեն թէ՝ անոր կէսը յատկացուած էր դէպքին պատմութեան, «այնպէս ինչպէս հաղորդուեցին մեզի»:

Հօկի վերաբերեալ մասն ալ արձանագրուած էր նոյն ձեւով,— «եւ մեզի ըսին թէ օրուան հերոսները Հօկի մարզիկն են, ինչպէս կ'ապացուցանէ իրենց կապը՝ Ֆրանսայի համապետական հետ»:

Արդ, ճի՞շդ է այս պատմութիւնը:

Մեր նորագոյն տուգումները թեր ու դէմ աղբիւրներէ՝ հաս – տատեցին երկու իրողութիւններ.—

1. Կռիւ չարուցանողներէն երկուքը Հօկի անդամ են եղած:

2. Իսկապէս դիմում կատարուած է Ֆրանսայի համապետ – վարներու:

Առաջին պարագան մեծ արժէք չունի մեզի համար: Կրնան ի – րենք իրենց գլխուն գացած ըլլալ իբրեւ կրթ. Միութեան անդամ: Իսկ երկրո՞րդը:

Ո՞վ կանգնեց Ֆրանսայի համապետ–վարները, պատճառ – լու համար հաց «Ֆաշիստ»ներուն դէմ:

Նոր չէ այս բանաձեւը.— «Հայ Ֆաշիստ», ուրիշ խօսքով Հ. Ը. Դաշնակցութիւն:

Եւ Հօկի Կեդր. Վարչութիւնը ի զուր սուտ խենդ կը ձեւանայ:

Գիտենք որ մէկ տարիէ ի վեր նոր հրահանգ ստացած են ե – րեւանէն, եւ այժմ կը չանան իրենց պատեհանին մէջ քաչուիլ: Եւ սակայն, տարիներու ընթացքին իրենց գլխուն վերեւ կամ իրենց միջոցաւ, բերանացի եւ գրաւոր ցանուած թոյնը այնքան արմատ ձգած է որ, դեռ երկար ժամանակ պիտի անցնի, մինչեւ կատար – եալ զգաստացում:

Բոլորովին չուարած եւ աչքերը դարձած, Հօկի Կեդր. Վար – չութիւնը կուլայ կ'ողբայ թէ «Ցառագ»ը կասկած կը հրաւիրէ Հօ – կին վրայ:

Մինչդեռ, եթէ ուշադրութեամբ կարդար իր իսկ մատնա – նչած պարբերութեան յաջորդ հատուածը, պիտի ըմբռնէր թէ ո՛ր աստիճան հեգնութեամբ արտայայտուած էինք այդ մասին, յիշե – լով «ժողովրդական ճակատ»ի ցոյցը:

Բայց, ասոնք բոլորը մանրամասնութիւններ են:

Հիմնականը այն է որ, Հօկը, իր հակադաշնակցական մոլե – ռանդութեան մէջ, կը մոռնայ իր կատարած քաջագործութիւն – ները զանազան դիմակներու տակ, եւ կ'ուզէ վարկ չահիլ միշտ իր – րեւ զոհ ներկայանալով:

Նոյն «մոլեգնած թշնամութիւն»ն է որ գրի առնել եւ տպել կուտայ բաներ որոնք որ եւ է կապ չունին ոչ Սեվռանի դէպքին, ոչ ալ մեր գրածին հետ:

Մենք հրապարակաւ հարցումներ ուղղած էինք, հիմնուելով մեզի հաղորդուած պատմութեան մը վրայ, իսկ Հօկը ինքն իր դէ – խուն հէքեաթներ կը հիւսէ:

Կը տուգուի որ յուլիս 15ի կռիւը պարզապէս Հեռաւանք է մեւնոյն Միութեան անդամներուն միջեւ ծագած վէճի մը, որ կրնար որ եւ է տեղն յուզուիլ, բայց ոչ հանդէսի մը պահուն:

Արդ, բանավէճը կռիւի կը չանգի — դժբախտաբար — եւ կողմերէն մէկը կ'երթայ օգնութեան կը կանչէ Ֆրանսայի համա – նավարներ:

Այս դէպքը ի՞նչպէս կը բացատրէ Հօկի Կեդր. Վարչութիւնը:

Միայն այս կէտին լուսաբանութիւնը տասը հերքում կ'արժէ:

Եթէ միւս կողմն ալ մատնանչումներ կատարած է, մենք չենք որ պիտի վարանինք դատապարտել:

Աւելի ընդլայնելով հարցումը,— վերջապէս ե՞րբ կանգ պի – տի առնէ օտարը մեր ներքին գործերուն խառնելու բթամտութի – նը, որ զարգացաւ այս ուղերուն վրայ, կռուելու համար «հայկա – կան Ֆաշիզմ»ին դէմ:

Նոյնութեամբ իրենց վերադարձնելով «Պաշտօնական Ցայտա – բարութեան» բոլոր գռեհկութիւնները, եւ ամբողջ հարցը տեղա – տորելով ընկոյզի մը մէջ, մենք իրաւունք ունինք բացատրութիւն պահանջելու Հօկէն եւ իր չրջապատէն:

Որովհետեւ, Սեվռանի պարագան առաջինը չէ: Եւ ամէնէն առաջ իրենց կ'իյնայ փարատել որ եւ է կասկած:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻ՞ Է

Անգլիական նոր առաջարկները Իտալիոյ

ԵԹՈՎպԻԱՅԻ ԿԱՅՍՐԸ ԿԸ ՄԵՐԺԻ ՈՐ ԵՒ Է ՔԵՒԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Կացութիւնը ոչ միայն անորոշ է, այլեւ մէկ օրէն միւսը աւելի կը ծան – րանայ, հապէշական ճակատին վրայ: Ատոիս – Ապէպայի իտալական դէս – պանը առջի օր ուժգին բողոքագիր մը յանձնեց, եթովպիոյ կայսեր ճառին դէմ: Հռոմի թերթերը կը գրեն թէ Մուսոլինի անձամբ ուսումնասիրած է այդ ճառին բնագիրը, այնպէս ինչպէս զրկուած էր իտալական դեսպանին կողմէ: Կ'ըսուի թէ բնագիրը չատ աւելի ռազմաշունչ է քան մամուլին հրատարա – կածը: Այնպէս որ, կացութիւնը չատ ծանր կը նկատուի Հռոմի մէջ:

Եթովպիոյ կայսրը նոր յայտարարութիւն մը ուղղեց մամուլին, մասնա – ւորապէս չէչտելով.

— «Անհրաժեշտ կը համարինք վճռապէս ազդարարել թէ պիտի մերժենք որ եւ է կարգադրութիւն որ կը տրամադրէ իտալական թեւարկութիւն կամ հոգատարութիւն կամ ուրիշ որ եւ է քան որ կրնայ վնասել մեր ժողովուր – դին անկախութեան, գերիշխանութեան եւ ազատութեան»:

Պարզելով վերջին դէպքերը, կայսրը գանգատեցաւ թէ կարգ մը պետու – թիւններ արգիլած են զէնք եւ ռազմանիւթ ղրկել ժողովուրդի մը որ ուրիշ բան չուզեր բայց եթէ խաղաղութիւն: Ցետոյ չարունակեց.

— «Եթովպիա վճռած է պահպանել իր ազատութիւնը ազգի մը դէմ որ կ'արհամարհէ իր յանձնառութիւնները եւ բացէ ի բաց կը նախընտրէ պատե – րազմը, իր ծաւալման համար: Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտը պատժական անօրինութիւններ կը տրամադրէ այդպիսի ազգերու դէմ եւ ոչ թէ Եթովպիոյ դէմ որ կը չարգէ իր բոլոր յանձնառութիւնները, եւ որ սակայն վճռած է պաշտպանել իր հողային ամբողջութիւնը եւ քաղաքական անկախութիւնը: Մենք վստահութեամբ կը սպասենք յուլիս 25ի Թուականին եւ Ազգերու Դաշ – նակցութեան որոշման: Մենք վստահ ենք թէ մեր գործը արդար է եւ հետեւա – բար պէտք է յաղթէ»:

⁂ Հռոմի լուսաւեղակ չրջանակներէն կը հաւաստեն թէ անգլիական եւ ֆրանսական դեսպանները այս չաբթու տեսակցութիւն մը պիտի ունենան Պ. Մուսոլինիի հետ, եւ այս առթիւ կարգ մը առաջարկներ պիտի ներկայացնեն, վէճը խաղաղութեամբ լուծելու համար: Մեծ գաղտնապահութիւն կը տիրէ այդ առաջարկներու մասին, բայց իրազեկներ կը հաւաստեն թէ գլխաւոր կէ – տերը հետեւեալներն են.— 1. Վերջնապէս ճշդել Եթովպիոյ եւ հիւսիսային – արեւելեան Աֆրիկէի իտալական տատցուած քներու սահմանագիծը.— 2. Ե – թովպիոյ մէջ կարգ մը տնտեսական մենաշնորհներ տալ Իտալիոյ.— 3. Երկա – թուղի մը չինել հապէշական հողին մէջէն, միացնելու համար Էրիթրէն եւ Իտալական Սոմալին.— 4. Կարգ մը իտալացի խորհրդականներ նշանակել հա – պէշական կառավարութեան մօտ:

Կը կարծուի թէ այս առաջարկներով կարելի պիտի ըլլայ պայմատացնել մթնոլորտը:

⁂ «Օպզըրվըր», Լոնտոնի կիրակնօրեայ օրկանը որ մեծ հեղինակութիւն կը վայելէ քաղաքական չրջանակներու մէջ, իր խմբագրապետին բերնով կը յայտարարէ թէ «հրաչք մը միայն կրնայ խափանել պատերազմը»: Թերթը հա – ւատաք չունի Ազգերու Դաշնակցութեան միջամտութեան վրայ, իսկ չահակից պետութիւններէն ոչ մէկը պիտի կրնայ զինու զօրութեամբ ընդդիմանալ Ի – տալիոյ, «առանց կայծեր բռնկեցնելու կեդրոնական Եւրոպայի եւ Ասիոյ մէջ, ինչ որ կրնայ ընդհանուր բռնկում յառաջ բերել»:

Իտալական կարեւոր թերթ մըն ալ, «Փօփօլօ տ'Իթալիա», անխուսափելի կը նկատէ պատերազմը, երկար պատճառաբանութիւններով: Գլխաւոր պատ – ճառներն այն են որ Եթովպիա չափազանց չփացած է հին փառքերով, եւ կը կարծէ թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը կամ Անգլիա պիտի պաշտպանեն զինքը:

⁂ Եթովպիոյ կայսեր վերջին ճառը հայրենասիրական ալիք մը բարձրա – ցուցած է ամբողջ երկրին մէջ: Հայրենասիրական միութիւն մը կազմուեցաւ, որ 173 մատնաճիւղեր ունի: Նախագահն է ականաւոր եկեղեցական մը, իսկ անդամները կը բաղկանան ընկերութեան բոլոր դասակարգերէն: Հապէշ երի – տասարդութիւնը չաբաթը երկու անգամ ժողով կը գումարէ մայրաքաղա – քին մէջ: Երիտասարդները հագած են մոխրագոյն համազգեստ: Իրենց գլխա – նոցներուն վրայ կապուած է ժապաւէն մը, հետեւեալ արձանագրութեամբ.— «Սէր հայրենեաց»: Բազմաթիւ քարոզիչներ ղրկուած են երկրին ամէն կողմը, հրահանգներ տալու համար:

Պատին քարոզը հիթլերականներուն դէմ

Կիրակի օր Գերմանիոյ բոլոր կաթոլիկ եկեղեցիներուն մէջ կարդացուե – ցաւ Պապին մէկ յայտարարութիւնը, ճիշդ այն պահուն երբ դատական նա – խարարը կը հրամայէր խուսօրէն գործադրել պատժական օրէնքը՝ կաթոլիկ – ներու քաղաքական գործունէութեան դէմ: Ոստիկանութիւնը լուր ունէր թէ յայտարարութիւն մը պիտի կարդացուի եկեղեցիներու մէջ, սակայն չուզեց միջամտել եւ միայն արգիլեց անոր հրատարակութիւնը թերթերու մէջ: Յայ – տարարութիւնը մեծ մասով կը բաղկանար վատիկանի պաշտօնաթերթին մէկ խմբագրականին, որ կը յիշեցնէ թէ Հիթլէր դրժած է 1933ին տուած խոստու – մը, թէ կաթոլիկները իրաւունք ունին ընկերակցութիւններ կազմելու, ամ – լացման օրէնքին դէմ պայքարելու եւն.: « Բանի որ ամլացման օրէնքը հակա – ակ է մեր սկզբունքներուն, մենք իրաւունք ունինք ընդդիմանալու անոր»:

Դատական նախարարին հրահանգով, բանտարկութեան պիտի դատա – պարտուին այն քահանաները եւ միւս եկեղեցականները որոնք իրենց պաշ – տօնի կատարման տեղն պաշտօնագիրներ կը ցրուեն, քննադատելով պետու – թեան գործերը:

Միւս կողմէ հետզհետէ կը սաստկանայ հակահրէական չարժումը:

■■■■■■■■■

ԱԶԱՏ ԽՐՈՒԱԹԻՈՑ համար ցոյցեր կատարուեցան չաբաթ օր, Զաղրէպի մէջ, խրուաթական դրօշներով: Բազմութիւնը ապակի չջգեց այն տուներուն մէջ որոնք խրուաթական դրօշ չէին պարզած: Ցուցարարները կ'աղաղակէին. — «Ազատ Խրուաթիան կ'ուզենք, խրուաթական Տալմացիան եւ Պոսնան կ'ու – զենք»: Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՉՈ՞Ի ԿՐ ՉԳՉԳԵՆ

—•—

Կ'իմացնամ թէ Կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութիւնը որոշեր է այս տարի Անդրանիկի մահուան տա – րեդարձը տօնել Սեպտեմբեր 1ի կի – րակին:

Առիթէն օգտուելով, անգամ մը եւս կը հարցնեմ, առ որ անկ է.

— Ինչո՞ւ կը ձգձգուի յուշարձանին շինութիւնը:

Առաջին անգամ,— հինգ տարին լը – րացաւ — այս էջին վրայ եւ այս գը – լուխին տակ էր որ կ'ուղղէինք մեր – նոյն հարցումը:

Այնուհետեւ հանդէսներ ապրուե – ցան, դրամ հաւաքուեցաւ եւ կը հա – ւաստէին թէ այսօր–վաղը հերոսը կ'ունենանք վայելուչ յուշարձան մը:

Այդ օրէն ի վեր, ամէն տարի այս – պէս կամ այնպէս կը կատարուի մահ – ուան տարեդարձը, միեւնոյն անշուք հողակոյտին վրայ, որ կը բաղկանայ սովորական քարէ մը եւ քանի մը կր – տոր տախտակէ:

Մեր բաղած տեղեկութեանց համա – ձայն, արդէն պատրաստ կը գտնուի 8 – 10,000 ֆրանք:

Ո՞ր օրուան համար պահեր են այդ գումարը:

Եթէ նոր գումարներու կը սպասեն, տարակոյս չկայ թէ յուսախաբու – թեան պիտի մատնուին:

Իմ կարծիքով, եղած գումարը հան – գիստ կը բաւէ վայելուչ յիշատակա – րան մը շինելու համար:

Քարի տեսակ չի պակսիր: Իսկ աշ – խատանքի պայմանները երբեմ աւելի նպաստաւոր եղած չեն որքան այսօր:

Լայնանիստ բար մը, վերեւն ալ՝ հերոսի կիսանդրին՝ իր կոտակով,— «Գործս կէս մնաց» — իրրեւ խորհր – դանշան:

Ես պիտի առաջարկէի համաձայնիլ այս ծրագրին վրայ, եւ անմիջապէս գործի ձեռնարկելով, ամէն բան վեր – ջացնել մինչեւ օգոստոս 30:

Որով, ոչ միայն մահուան տարե – դարձը տօնուած կ'ըլլայ, այլեւ յու – շարձանին բացումը կը կատարուի:

Չեմ գիտեր թէ որո՛ւ ձեռքն է յիշե – ցնել եւ հեռագրել այս գործը:

Ամէն պարագայի մէջ, ես պարտ սեպեցի յիշեցնել առ որ անկ է:

Շատ երկար տեւեց մեր խեղճու – թեան ցուցադրութիւնը՝ Փէր Լաշէզի շէնութեան մէջ:

Եթէ ուրիշ տարբեր մտքի ծայրով բռնած են գործը կամ հանելի կը նկա – տեն եավաշ–եավաշի բաղաբախա – նութիւնը, գոնէ Շ. Գարապետեաններ ու որբերը թող արժանապատ – ուութեան խնդիր դարձնեն եւ ժամ ա – ռաջ գլուխ հանեն այս ձեռնարկը:

ՎԱՀԷ

Միապետական հոսանքը Յունաստանի մէջ

■■■••■■■

Աթէնքի քաղաքապետը Լոնտոն հասնելով, չման վեց ժամ խօսակցեցաւ Եորկիոս Թագաւորին հետ: Քաղաքապետը, որուն կ'ընկերանան երկու իրաւա – գէտ խորհրդականներ, նախկին Թագաւորին ներկայացուց հանրաքուէի կարգադրութեան մանրամասնութիւնները: Կ'ըսուի թէ Եորկիոս օգանաւ մը վարձած է, ի հարկին Աթէնք երթալու եւ գահը գրաւելու համար, եթէ պե – տական հարուած մը փորձուի: Մեծ յոյսեր դրուած են Զօր. Քօնտիլիսի վրայ, որ դիկտատուրա պիտի հաստատէ, Թագաւորին ժամանումէն անմիջապէս վերջը: Բանակէն հազարի չափ հանրապետական սպաներ հեռացած ըլլալով, մնացեալին մեծամասնութիւնը արքայական է, իսկ ժողովուրդին մեծամաս – նութիւնը հանրապետական:

Քրոմ-Քիմիական գիմուռական շրջան

Պոլսէն «Թայմզ»ի կը հեռագրեն թէ Քըրքքիլիսէ քաղաքը (այժմ Քըրքլար էլի), ինչպէս եւ չրջակաները, մինչեւ 16 քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ, գինուորական չրջան հռչակուած է: Միայն իսլամ Թուրքերը կրնան մտնել այդ չրջանին մէջ: Այս վերջիններէն զատ ո՛վ որ կ'ուզէ մտնել, պէտք է նախապէս մատնաւոր արտօնութիւն ստանայ եւ ոստիկան զօրքի հսկողութեան տակ դրուի:

Կը նշանակէ թէ Թուրքիա ամէն գնով յառաջ կը տանի Թրակիոյ վերա – գինումը:

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂԱՎ

ՈՒՐԲԱՆ ՕՐՈՒԱՆ ՅՈՒՑԱԵՐՈՒՆ հետեւանքով ձերբակալուած էին 1537 հոգի, մեծ մասը պետական պաշտօնեաներ: Բոլորն ալ արձակուեցան բացի վեց Ֆրանսացիներէ որոնք անարգած էին ոստիկանութիւնը: Իսկ 18 օտարա – կաններ պիտի արտաքսուին:

ՊՈԼՍՈՑ ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ միջամտութիւնը խնդրուած է, Հուն – գարիոյ օրթոտոքս եկեղեցին անկախ Քեմի վերածելու համար: Սերպիոյ եւ Ռումանիոյ պատրիարքութիւնները կ'ընդդիմանան այս ծրագրին:

ԵՐԿՐԻՆ ՀԵՌԱՆԱԼՈՒ հրաման ստացան երկու պուլկար երեւելիներ, գնդ. Վլչէվ, որ 1934 մայիս 19ի պետական հարուածը կազմակերպած էր եւ Զօր. Վօլքով, որ երկար տարի պատերազմական նախարար, յետոյ Հռոմի դեսպան եղած է:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍԸ փակուեցաւ կիրակի օր, չատ փայլուն յաջողութեամբ: Երկու ամսուան ընթացքին այցելած են 700,000 հո – գի, որոնց 650,000ը վճարած են 5,000,000 ֆրանք մուտք: Ծախսուած գրքոյկնե – րուն եւ լուսանկարներուն մուտքը եղած է 2,500,000 ֆրանք: Վերջին օրը այ – ցելած են մօտ 50,000 հոգի: Վարչապետ Պ. Լավալ հեռագրով չնորհակալու – թիւն յայտնել Պ. Մուսոլինիի:

ԱՇՆԱՏԱՆՔԻ ԴԱՇՆԱԳՈՅՈՒԹԵԱՆ համագումար թեւը այսօր, երեքչաբթի ժողովի հրաւիրած է ընկերվարական սկզնունքներ, ինչպէս եւ պաշտօնեաներու եւ նախկին ռազմիկներու զանազան միութիւններ, ընդհանուր գործակցու – թիւն հաստատելու համար ամբողջ երկրին մէջ, ընդդէմ հրամանագիր – ո – րէնքներու:

ՀՈԼԱՆԴԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ, որ ճամբայ ելած էր Միլանէն, վար իյնալով Լաֆլաֆուեցաւ Զուիցերիոյ մէջ: Տասը ուղեւորները եւ երեք վարիչները մե – ռան:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԿԻՒԻՆԵՐԸ վրդովիչ համեմատութիւններ ստացան Պէլֆաս – թի մէջ (Իրլանտա), հակառակ բողոքական եւ կաթոլիկ իշխանութեանց յոր – դորներուն: Առջի օր մարդ մը եւս սպանուեցաւ, տասնի բարձրացնելով զո – հերուն թիւը: Վախ կայ որ պայքարը տարածուի ամբողջ Իրլանտայի մէջ:

ՏԵՂԱԿԱԼ ԶԻՄՊՐԼԷՆ, Անգլիոյ արտաքին գործերու նախկին նախարարին 27 տարեկան տղան, որ գերի բռնուած էր Հիճազի մէջ, ազատ արձակուեցաւ երկար բանակցութիւններէ յետոյ:

ՄԱՌՆԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ տարեդարձին առթիւ, հանրապետու – թեան նախագահը յիշատակարան մը բացաւ Պրէնի մէջ, ընկերակցութեամբ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՁՈՒՆԴ ՀՈՐՓԻՆԸ

»»»··«««

Մեր ատենը հայտնի էր որպես զարմանալի ճարտարապետ մը, զարմանալի ոչ թէ անոր ճարտարապետական ընդունակութիւնները, որոնք անկասկած մեծ էին, այլ անոր ապրելակերպին համար։ Ան ամէն ինչ կ՚ընէր, բացի ճարտարապետելէ։ Ան ունէր հարուստ կալուածներ, ունէր գեղեցիկ տուն մը, ունէր կառքեր, ունէր ամէն ինչ, որ կրնայ ունենալ մարդ, որ կ՚ուզէ ապրիլ հանգիստ կեանքով մը։ Ան ունէր նաեւ հարուստ կին մը, որ իր հարստութեան պատճառով կրնար ամէն ինչ ընել, բացի ճարտարապետելէ։

Ան ունէր նաեւ մեծ հանգէսներ տալու սովորութիւն։ Ամէն տարի, Ձմրան, ան կը հրաւիրէր իր բոլոր ծանօթները, որոնց թիւը հազարի կը հասնէր, եւ կը տրուէր ամէն տեսակ զուարճութիւններու։ Ան ունէր նաեւ հանգէսներ տալու սովորութիւն մը, որ ինքնին ալ շատ հետաքրքրական էր։ Ան կը հրաւիրէր իր բոլոր ծանօթները, որոնք կ՚ընդունէին հրաւէրը, բայց երբ կու գային, կը տեսնէին, որ տունը ամայի է։ Ոչ ոք կայ հոն։ Ան միայնակ կը սպասէ իր հիւրերուն, որոնք, երբ կը տեսնեն, որ ինքը միայնակ է, կը հեռանան։

Ամէն տարի, Ձմրան, ան կը հրաւիրէր իր բոլոր ծանօթները, որոնք կ՚ընդունէին հրաւէրը, բայց երբ կու գային, կը տեսնէին, որ տունը ամայի է։ Ոչ ոք կայ հոն։ Ան միայնակ կը սպասէ իր հիւրերուն, որոնք, երբ կը տեսնեն, որ ինքը միայնակ է, կը հեռանան։

Մի քանի տարի առաջ, ան ամուսնացաւ մեծ հարստութեան տէր կնոջ մը հետ, որ ամէն ինչ կրնար ընել, բացի ճարտարապետելէ։ Ան ունէր հարուստ կալուածներ, ունէր գեղեցիկ տուն մը, ունէր կառքեր, ունէր ամէն ինչ, որ կրնայ ունենալ մարդ, որ կ՚ուզէ ապրիլ հանգիստ կեանքով մը։ Ան ունէր նաեւ հարուստ կին մը, որ իր հարստութեան պատճառով կրնար ամէն ինչ ընել, բացի ճարտարապետելէ։

Ամուսնացաւ։ Իր հարսանիքին ներկայ էին հազարաւոր հիւրեր, որոնք ուրախ էին, որ ան ամուսնացաւ։ Ամէն ինչ կարծես կը խոստանար, որ ան պիտի ապրի երջանիկ կեանքով մը

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ԳԱՂԱՓԱՐԱՅԻՆ ՀԱՐԿԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կառավարությունը որոշում է.

1. Գաղափարային հարկերի մասին ընդհանուր կանոնները տարածել Հայկական Սովետական Հանրապետության վրա:

2. Գաղափարային հարկերի մասին ընդհանուր կանոնները ուժի մեջ մտցնել 1935 թվականի հուլիսի 1-ից:

3. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ գաղափարային հարկերի մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

4. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ գաղափարային հարկերի մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության քարտուղար՝ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երևան, 15 հուլիսի 1935 թ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՐԿԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կառավարությունը որոշում է.

1. Արտաքին հարկերի մասին ընդհանուր կանոնները տարածել Հայկական Սովետական Հանրապետության վրա:

2. Արտաքին հարկերի մասին ընդհանուր կանոնները ուժի մեջ մտցնել 1935 թվականի հուլիսի 1-ից:

3. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ արտաքին հարկերի մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

4. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ արտաքին հարկերի մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության քարտուղար՝ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երևան, 15 հուլիսի (Ցուցակ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ՎՐԱ ՏՈՒՐՔԻԱՅԻ ՀԵՏ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կառավարությունը որոշում է.

1. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Տուրքիայի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները տարածել Հայկական Սովետական Հանրապետության վրա:

2. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Տուրքիայի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները ուժի մեջ մտցնել 1935 թվականի հուլիսի 1-ից:

3. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Տուրքիայի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

4. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Տուրքիայի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության քարտուղար՝ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երևան, 15 հուլիսի (Ցուցակ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ՎՐԱ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՀԵՏ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կառավարությունը որոշում է.

1. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Պարսկաստանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները տարածել Հայկական Սովետական Հանրապետության վրա:

2. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Պարսկաստանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները ուժի մեջ մտցնել 1935 թվականի հուլիսի 1-ից:

3. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Պարսկաստանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

4. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Պարսկաստանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության քարտուղար՝ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երևան, 15 հուլիսի (Ցուցակ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ՎՐԱ ԻՐԱՆԻ ՀԵՏ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կառավարությունը որոշում է.

1. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Իրանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները տարածել Հայկական Սովետական Հանրապետության վրա:

2. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Իրանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները ուժի մեջ մտցնել 1935 թվականի հուլիսի 1-ից:

3. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Իրանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

4. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Իրանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության քարտուղար՝ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երևան, 15 հուլիսի (Ցուցակ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ՎՐԱ ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆԻ ՀԵՏ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կառավարությունը որոշում է.

1. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Աֆղանիստանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները տարածել Հայկական Սովետական Հանրապետության վրա:

2. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Աֆղանիստանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները ուժի մեջ մտցնել 1935 թվականի հուլիսի 1-ից:

3. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Աֆղանիստանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

4. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Աֆղանիստանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության քարտուղար՝ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երևան, 15 հուլիսի (Ցուցակ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ՎՐԱ ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆԻ ՀԵՏ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կառավարությունը որոշում է.

1. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Աֆղանիստանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները տարածել Հայկական Սովետական Հանրապետության վրա:

2. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Աֆղանիստանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները ուժի մեջ մտցնել 1935 թվականի հուլիսի 1-ից:

3. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Աֆղանիստանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

4. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Աֆղանիստանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության քարտուղար՝ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երևան, 15 հուլիսի (Ցուցակ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ՎՐԱ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՀԵՏ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կառավարությունը որոշում է.

1. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Չինաստանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները տարածել Հայկական Սովետական Հանրապետության վրա:

2. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Չինաստանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները ուժի մեջ մտցնել 1935 թվականի հուլիսի 1-ից:

3. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Չինաստանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

4. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Չինաստանի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության քարտուղար՝ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երևան, 15 հուլիսի (Ցուցակ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ՎՐԱ ՄՈՆԳՈԼԻԱՅԻ ՀԵՏ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կառավարությունը որոշում է.

1. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Մոնղոլիայի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները տարածել Հայկական Սովետական Հանրապետության վրա:

2. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Մոնղոլիայի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները ուժի մեջ մտցնել 1935 թվականի հուլիսի 1-ից:

3. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Մոնղոլիայի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

4. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Մոնղոլիայի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության քարտուղար՝ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երևան, 15 հուլիսի (Ցուցակ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ՎՐԱ ՄՈՆԳՈԼԻԱՅԻ ՀԵՏ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կառավարությունը որոշում է.

1. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Մոնղոլիայի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները տարածել Հայկական Սովետական Հանրապետության վրա:

2. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Մոնղոլիայի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները ուժի մեջ մտցնել 1935 թվականի հուլիսի 1-ից:

3. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Մոնղոլիայի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

4. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Մոնղոլիայի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության քարտուղար՝ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Երևան, 15 հուլիսի (Ցուցակ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ՎՐԱ ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻ ՀԵՏ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կառավարությունը որոշում է.

1. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Հյուսիսային Կորեայի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները տարածել Հայկական Սովետական Հանրապետության վրա:

2. Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Հյուսիսային Կորեայի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները ուժի մեջ մտցնել 1935 թվականի հուլիսի 1-ից:

3. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Հյուսիսային Կորեայի հետ վաճառական հաղորդակցության մասին ընդհանուր կանոնները հարմարեցնել Հայկական Սովետական Հանրապետության պայմաններին:

4. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ֆինանսների ժողովրդական կոմիսարիատին հանձնարարել՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի Նախագահության հետ համաձայնությամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետության տարածքի վրա Հյուսիսային Կորե

պատերազմական նախարարին: Այս առթիւ ճառ մը խօսելով, յորդոր կար – դաց ներքին համերաշխութեան եւ չեչոեց Ֆրանսայի խաղաղասիրութիւնը: «Չկայ ժողովուրդ մը որ Ֆրանսացիին չափ սիրէ խաղաղութիւնը, պայմա – նաւ որ ազատութեան զոհողութիւնը չըլլայ անոր գինը»:

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՆՈՐՈԳՈՒՄԸ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Այն օտար աշխատաւորները որոնց թղթածրարը յանձ – նուած է 21 Rue Edmond - Rostand, փոխան ընկալագրի, պէտք է անձամբ կամ փոխանորդով ներկայանան հետեւեալ կարգով.—

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 22 ՅՈՒԼԻՍ, ժամը 8էն 11, թիւ 8301 — 8400, ժամը 14 — 17, թիւ 8401 — 8500:

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 23 ՅՈՒԼԻՍ, ժամը 8—11 թիւ 8501 — 8600, ժամը 14 — 17 թիւ 8601 — 8700:

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 24 ՅՈՒԼԻՍ.— ժամը 8—11 թիւ 8701 — 8800, ժամը 14— 17 թիւ 8801 — 8900:

ՀԻԳՇԱԲԹԻ, 26 ՅՈՒԼԻՍ.— ժամը 8 — 11 թիւ 8901 — 9000, ժամը 14 — 17 թիւ 9001 — 9100:

ՈՒՐԲԱԹ, 26 ՅՈՒԼԻՍ.— ժամը 8 — 11 թիւ 9101 — 9200, ժամը 14 — 17 թիւ 9201 — 9300:

Առանց այլ եւ այլի կը ընդունի թղթածրարը այն օտարականին որ չի ներ – կայանար նշանակուած օրը:

Ազգային Վիճակահանութեան պարգեւները

Ինչպէս գրած էինք, Ազգ. պարգեւախաղի 8րդ վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ Մարսէյլի մէջ, չաթաթ գիշեր:

Երեք միլիոնի մեծ պարգեւը չահեցաւ 0,252,025 թիւը:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ մէկ միլիոն ֆրանք.— 0,318,246, 0,458,939, 0,127,668, 0,021,233, 0,556,130, 0,448,771:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ 500000 ֆրանք.— 1,145,189, 1,066,258, 0,002,066, 1,189,959, 0,364,344, 0,028,752:

5971 վերջացող թիւերը չահեցան 100,000 ֆրանք:

4626 վերջացող թիւերը չահեցան 50,000:

7723 վերջացող թիւերը չահեցան 25,000 ֆրանք:

4783 վերջացող թիւերը չահեցան 25,000 ֆրանք:

432 վերջացող թիւերը չահեցան 10,000 ֆրանք:

28 վերջացող թիւերը չահեցան 1000 ֆրանք:

3 վերջացող թիւերը չահեցան 100 ֆրանք:

ՄԱՆՕՐ.— «Ցառաջ»ի միջոցաւ ծախուած թիւերէն մէկը որ կը վերջա – նայ 28ով, չահած է 1000 ֆրանք, իսկ ուրիշ երկու թիւեր ալ որ 3ով կը վեր – ջանան, հարիւրական ֆրանք (1/10րդ):

ԸՄԲԻՇ Շ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ՅԱՂԹԵՑ ԳԱՐԱ ԱՇՄԷՏԻ

Մարսէյլի մեր թղթակիցը կը գրէ.— Ցուլիս 18ին տեղի ունեցաւ ըմբիշ – մարտի մրցումը՝ ամերիկահայ ախոյեան Շ. Մանուկեանի եւ Թուրք ըմբիշ Գարա Ահմէտի միջեւ: Հայ ըմբիշը փառաւոր յաղթանակ մը տարաւ: Ման – րամասնութիւնները յայտնուած են: Տեղական թերթերը գովեստով կը խօսին Շ. Մանուկեանի մասին:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵՏԵԼԱՆԻՒՈՎ

Շաբաթ օր տեղի ունեցաւ Պիրէնեան լեռներու 14րդ հանգրուանին՝ Փէր – փինեան — Լուչօն (325 քիլոմէթր) դժուարին ու յոգնեցուցիչ մրցումը:

Մեկնումի ազդանշանը տրուեցաւ առաւօտեան ժամը 5ին, եւ հեծելան – ւորները առաջին վայրկեանէն իսկ սկսան իրար հետապնդելով լեռներէն վեր բարձրանալ: Փէրփինեանէն 75 քիլոմէթր հազիւ զատուած երկու նշանաւոր Պելճիքացիներ՝ Սիվէր Մաէս եւ Ֆէլիքսէն Վէրվաէք, փախուստ տալով 20 վայրկեանի չափ կը յառաջանան, եւ կը գրաւեն երկու դժուարին բարձունք – ներ:

Իտալացի Գամուզօ, որ իր ամբողջ յոյսը այս հանգրուանին վրայ դրած էր իր ախերիմ թշնամիին՝ Թոմէն Մաէսի յաղթելով պիտի յաւերտակէր «Դե – ղին Շապիկը», կը սկսի կատաղօրէն հետապնդել եւ մօտենալ անոնց, բայց ճամբուն վրայ կեցող սինէմայի օթոյի մը զարնուելով, ծանրապէս կը վիրա – ւորուի ոտքերէն եւ կը փոխադրուի հիւանդանոց:

Երկու Պելճիքացիները այլեւս իրենք զիրենք ազատ զգալով, 250 քիլոմէթր ճամբայ առանձին կ'երթան եւ 20 վայրկեան տարբերութեամբ կը հասնին ո – րոշեալ վայրը, ուր «ափբինա»ի մէջ Սիվէր Մաէս («Դեղին Շապիկ»աւորին եղբայրը) կը յաղթէ Վէրֆաէքի, կը հռչակուի յաղթական: 325 քիլոմէթր ճամբան կտրած էր 11 ժամ 39 վայրկեան 23 երկվայրկեանէն (ժամական 27 քիլոմէթր 881): Առնուազն 13 վայրկեան վերջ կուգայ գերմանացի Թիէրպախ: Իսկ առաջիններէն 20 վայրկեան վերջ դալտ հասած են Ռ. Մաէս, Մօրէյլի, Վիէթթօ եւ Արշամպօ:

Ընդհ. դասաւորման մէջ չատ մեծ փոփոխութիւններ եղան:

Այս հանգրուանին մրցումը լքեցին չորս իտալացիներ՝ Պէրկամաչի, Գա – մուզօ, Ճիակօպ եւ Բինալտի, պելճիքացի՝ Հարտիկէս:

Մրցորդները կիրակի օր հանգիստ ըրին Լուչօնի մէջ: Իսկ երէկ, երկու – շաբթի պիտի կտրէին Պիրէնեան լեռներու վերջին հանգրուանը՝ Լուչօն — Փօ (194 քիլոմէթր), ամբողջ լեռնային եւ որուն մէջ կը գտնուի չորս դժուարին բարձունքներ:

Այսօր երեքշաբթի վերջին հանգիստն է որ պիտի ընեն Փոյի մէջ: Հ. Ս.

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
Loterie NATIONALE
9ՐԴ ՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՌԱՋԻ ընթերցողներուն խնդրանքին վրայ, հրատա – րակ հանած ենք ՖՐԱՆՍ. ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԼԿ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ տոմսեր, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են ՅԱՌԱՋԻ խմբագրութեան մօտ):

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակները կ'արժեն 10 ֆրանք:
Տպգր. ծախք 1 »
11 ֆրանք:

Դասաւորման ապագրութիւն 2 ֆրանկ աւելի:
Աւտոմոպիլաձեւ » » » 4 » »
(ցանկնարարուած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **«HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

Կ. ԿՈՄԻՏԷԻ պարգեւաբաշխութեան չհաւած են հետեւեալ թիւերը: Պարգեւները ստանալու համար պէտք է դիմել Կ.Կոմիտէին տեղական մարմ – նի խորհուրդով, զրկելով չահող տոմ – սը, եւ հաղորդել նաեւ չահողին անուն – ը մականունը եւ հասցէն:

1323, 551, 1649, 312, 829, 2431, 405, 1708, 2134, 1081, 1316, 514, 109, 2798, 2732, 1242, 2788, 1231, 2653, 1253, 1534, 2410:

«Հայ Բ. Դ. Պատմութիւն» Մ. Վարանդեանի գիրքը կը չահին հե – տեւեալ թիւերը.— 1950, 1738, 1704, 510, 701, 2130, 646, 1065, 634, եւ 1414:

«Հայաստանի Հանրապետութիւն» Ս. Վրացեանի՝ թիւ 2241, «Նահա – տակ Գրոզնեոու մատենաշար (9 գիրք)՝ 2697, 753: «Ցառաջ» օրա – թերթ (մէկ տարեկան)՝ 2348, «Հայ – բենիք» ամսագիր (մէկ տարեկան)՝ 771: «Վէմ» երկամսեայ հանդէս (մէկ տարեկան)՝ 2772:

Պարոդոնները հետեւեալներն են.— Ազ. Համբարձումեան, Ա. Թորոս – եան, Ց. Յարութիւնեան, Մ. Գր – գորեան, Վ. Գահվէճեան, Փ. Պաղտ – սարեան, Ա. Ծըշըճեան:

Իսկ «Գառնուկը» ներկայացուց հետեւեալները.—

Կարապետ Դաւիթեան՝ Տնօր. Ագնիս Թորոսեան՝ Ընդհ. Քննիչ, Գ. դնդիկ Դաւիթեան՝ Վարժուհի Ա. Ազատնի Համբարձումեան՝ Վարժու Բ., եւ աշակերտներ՝

Ազատնի Յարութիւնեան, Հա – բարձում Համբարձումեան, Մարգր. Թորոսեան, Գէորգ Այանեան, Վար – սենիկ Գահվէճեան, Սիբանոյշ Գրի – գորեան, Աւետիս Պօղոսեան, Սրբու – հի Թորոսեան, Սիբանոյշ Ալիքեան, Ստեփան Հայրապետեան՝ Պարոն – ծառան:

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
Loterie NATIONALE
9ՐԴ ՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՌԱՋԻ ընթերցողներուն խնդրանքին վրայ, հրատա – րակ հանած ենք ՖՐԱՆՍ. ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԼԿ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ տոմսեր, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են ՅԱՌԱՋԻ խմբագրութեան մօտ):

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակները կ'արժեն 10 ֆրանք:
Տպգր. ծախք 1 »
11 ֆրանք:

Դասաւորման ապագրութիւն 2 ֆրանկ աւելի:
Աւտոմոպիլաձեւ » » » 4 » »
(ցանկնարարուած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **«HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրատուն
ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Mr. le Prince, Paris (6). Métro: Odéon. Tél. Danton: 88-65,

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր:

Արդիական կազմատուն: Տպագրական գործեր:

Աշխարհի բոլոր կողմերէն ցասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

Դաշտահանդէս Շաւիղի ւսնատիկ մէջ

կազմակերպուած ՇԱՒԻՂԻ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

4 Օգոստոս կիրակի օր ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆԴԻ

եւ ԻՇԽԱՆ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆԻ մահուան տասներորդ տարեդարձի առիթով

Նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ — 1, Pelouse sur Nor. ԼԸ ԲԷՆՈՒ

ԿԻՐԱԿԻ 28 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 14էն 22:

կը ներկայացուի **«ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ ԱՌԱԻՕՏ»** օպէրէթը

(Ոգեկոչում հայ մեծերենական կեանքէ)

երաժշտութիւն եւ սիրուն անակնկալներ վս բժ արանին սանուհիի երուն կ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԾԱՆՕԹ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՆԵՐՈՒ

Մրցանակաբաշխութիւն եւ շրջանաւարտներու վկայականներու բաշխ

ՃԱՇԱՐԱՆ — ՊԱՐ — ՃՈՒՆ ՊԻՒՖԷ

ԱՆՁՐԵՒԻ ԴԷՄ ՊԱՏՇԱՐՈՒԱԾ ՍՐԱՀ

Հաղորդակց. միջոց.— Շանրակառք ՕՔԼՐԱԷՆ կամ ԺՕՐԼՍՆ 21A: ԿԱ

Լ'ԷՍԹԷՆ ԿԱՐԿԱՆի գիծը, իջնել ՐԷՆՍԻ - ԲԱՎԻՅԵՈՆ:

ԿՈՄԻՏԱՍ Փարիզահայ երկսեռ երգչախումբի
Տարեկան Դաշտահարահանդէսը

ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ 4 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ՌՈՄԷՆՍՈՆԻ ՄԷՋ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէքթօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 7

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

«Վ Լ Մ»

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ 10րդ թիւը հետեւեալ բ վանդակութեամբ.—

Յ. Զաւրեան՝ «Կովկասի մշակութային պատմութիւն»: *Կ. Վ. Տ.*, «Լ. Շանթի գեղարուեստական երկերը»: *Յ. Իրազեկ*՝ «Հայկական տպագր – թեան անցեալից»: *Դրօ*՝ «Մի ֆատուած յուշերից»: *Ա. Մանուէլեան*՝ «Ք սասունի քաղաքականութիւնը թուրքիայում»: *Շ. Նարդունի*՝ «Նպաստ հայ եւ թուրք աշուղ գրականութեան ճամեմատ. ուսումնասիրութեան: *Համբարձումեան*՝ «Թուրքի մր գրած պատմութիւնը».. Հայաստանի խորհր արձանագրութիւնը.— Հին Թուղթեր.— Աղցեալք — կեանք եւ մշակոյթ Լրագրութիւն եւ մամուլ.— Գրախօսական.— Ն. *Բադալեան*՝ Ս. Վ.: *ՅՈՒԴԵՆԻՆ*՝ «Վ. Եպսկ. Մանկունի, Գէորգ Դ. եւ իր ժամանակը»: Նկարներ:

Տարեկան բաժնեգինը Ֆրանսայի համար՝ 60 ֆր.: Դիմել՝ Լ. Գեւոնեան, «Ցառաջ»ի հասցէով:

Կը խնդրուի բաժանորդներէն՝ փութալ վճարել բաժնեգիները:

ՓՈՐԹ ՏԻԹԱԼԻի զպրոցի հա – կէսին մէջ արտասանութիւններ կա – տարեցին հետեւեալ փոքրիկները— Մարի Ամէչեան, Ռ. Յարութիւ – եան, Լ. և Ա. Նաճարեաններ, Մ. Թորոսեան, Ռ. Լմիրեան, Ա. Յարու – թիւնեան. Ս. Պօղոսեան, Փ. Թէք – վիսեան, Ա. Պաղճեան, Լ. Քուրթիկ – եան, Ա. Համբարձումեան, Մ. Թ – րոսեան, Շ. Յարութիւնեան, Ն. Ա – յանեան, Պ. Մինասեան, Ռ. Մա – րտիեան, Ե. Դոճապաշեան, Լ. Պօ – ղոսեան, Ա. Յարութիւնեան, Ս. և Փ. Պաղտասարեաններ, Վ. Գահվէճեան, Գ. Դաւիթեան, Ս. Յարութիւնեան, Ս. Գրիգորեան, Յ. Ներկարարեան, Շ. Յովհաննէսեան, Թ. Մուրատեան

Պարոդոնները հետեւեալներն են.— Ազ. Համբարձումեան, Ա. Թորոս – եան, Ց. Յարութիւնեան, Մ. Գր – գորեան, Վ. Գահվէճեան, Փ. Պաղտ – սարեան, Ա. Ծըշըճեան:

Իսկ «Գառնուկը» ներկայացուց հետեւեալները.—

Կարապետ Դաւիթեան՝ Տնօր. Ագնիս Թորոսեան՝ Ընդհ. Քննիչ, Գ. դնդիկ Դաւիթեան՝ Վարժուհի Ա. Ազատնի Համբարձումեան՝ Վարժու Բ., եւ աշակերտներ՝

Ազատնի Յարութիւնեան, Հա – բարձում Համբարձումեան, Մարգր. Թորոսեան, Գէորգ Այանեան, Վար – սենիկ Գահվէճեան, Սիբանոյշ Գրի – գորեան, Աւետիս Պօղոսեան, Սրբու – հի Թորոսեան, Սիբանոյշ Ալիքեան, Ստեփան Հայրապետեան՝ Պարոն – ծառան:

Տիկ. Եղիսաբէթ Ղ. Տամլամեանի մահուան առթիւ Ապրի տիկ. Ս. Շի – րինեան եւ զաւակները փոխան ծաղ – կեպսակի 50 ֆր. կը նուիրեն բ. կ Խաչի փարիզի մասնաճիւղին:

ՔՐԻՏԻ ՅՕՆՍԻԻ չահող թիւերն են,— 1886էն 8ն.323, 1903էն 767.3 թիւերը 50.000ական ֆրանք, 1911 10.473 թիւն ալ 100.000 ֆրանք:

ԱՆԻԷՒՒ ՄԷՋ ՅԱՌԱՋ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Պ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ «ԱՇՏԱՐԱԿ» սրճարանին մէջ,

34, Villa Rouveyrolle. Asnière (Seine).

ԹԱՂԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գրեց՝ ՌԱՖՖԻ

— Բայց ես բժշկապետին չհաւա – տացի, թէեւ նա ինձ զանազան խոստ – մունքներ արեց եւ զանազան յոյսեր տուեց: Ես հաստատ մնացի իմ կամքի մէջ, եւ երբ առաջին անգամ տարան ինձ դատարանը, ես պարզ ասեցի դա – տաւորներին. — «Պարոն դատաւոր – ներ, ես խելագար աղջիկ չեմ, ես չատ խելացի աղջիկ եմ: Խելագարութիւնը չէր, որի պատճառով ես յարձակում գործեցի դինուորների վրայ: Ես սի – րում էի նրան, այն երիտասարդին, ո – րին դուք Սիբիր ուղարկեցիք: Ես կա – մենում էի ապատել իմ սիրելիին: Ոչ, պարոն դատաւորներ, դուք մի հաւա – տացէք, որ ես խելագարուած եմ եւ – դել: Ես միշտ խելացի էի, ինչպէս այժմ: Այդ յանցանքները ես գործել եմ իմ առողջ դատողութիւնով: Ինձ եւս աքսորեցէք Սիբիր, ես ցանկանում եմ սիրելիիս հետ միասին լինել»:— Բայց դատաւորները ինձ չհաւատա – ցին: Ես չատ բարկացայ, երբ իմ վճի – ռը կարդացին: Փոխանակ Սիբիր ու – ղարկելու, վճռել էին՝ երեք ամիս նա – տացնել ապաշխարութեան տան մէջ: Թէեւ ես վճռից զոհ չմնացի, այնու – ամենայնիւ, ինձ տարան այնտեղ:

— Բայց դիտե՞ս, Մուրատ, իմ սը – խարն ինչումն էր, հարցրեց Նէնէն դառնալով դէպի ինձ:— Ես չպէտք է ասէի, թէ խելացի աղջիկ եմ եւ ամէն ինչ գործել եմ իմ կամքով, իմ յօժա – րութեամբ: Ես պէտք է ասէի, թէ խե – լագարուած եմ եղել, չեմ հասկացել, թէ ինչ եմ գործել: Ես պէտք է աչ – խատէի արդարացնել իմ վարմունքը եւ խնդրել, որ ինձ չի պատժեն: Այն ժամանակ կը մտածէին, որ ես դիտու – թեամբ եմ գործել եւ իմ ցանկացած պատիժը կը նշանակէին: Ինձ կ'ու – ղարկէին Սիբիր: Բայց դատարանի մէջ, երբ աշխատում ես քեզ արդար ցոյց տալ, մեղաւոր են համարում: Իսկ երբ ուզում ես քեզ դիժ ցոյց տալ, խելացի են համարում, եւ ընդհակա – ռակն:

— Ապաշխարութեան տան մէջ ե – դած ժամանակս,— շարունակեց Նէ – նէն,— բժշկապետը մի քանի անգամ այցելեց ինձ: Այնտեղ ես առաջին ան – գամ ծանօթացայ նրա կնոջ հետ: Նա ինձ համար զանազան բաներ էր բե – րում եւ ամէն կերպով հոգ էր տա – նում, որ ես հանգիստ լինեմ: Թէ այր եւ թէ կին խոստանում էին, որ իմ ապաշխարութեան ամիսները վերջա – նալուց յետոյ, ինձ կ'ընդունին իրանց գաւակի նման:

Բայց ես իմ վրայ չէի մտածում, ես միշտ քեզ վրայ էի մտածում: Այդ էր պատճառը, հէնց որ վերջացաւ ե – րեք ամիսը, ես փախայ այնտեղից, որ բժշկապետի անից ազատուեմ: Առանց որ եւ իցէ պատրաստութեան, ես ճա – նապարհ ընկայ քեզ մօտ գալու հա – մար: Սիբիր, այդ անունը կրկնելով, չարունակում էի իմ ճանապարհը: Ինձա սակաւ էր պատահում, որ ես մի որ եւ իցէ բնակութեան հանդէի: Ըստ մեծի մասին անց էի կացնում բացօթեայ: Մարդիկ, տեսնելով իմ պատառոտած հագուստը, խառնուած ծամերը, գրպից եւ արեւից սեւացած դէմքը, ասում էին՝ «դա ջադուկ է», եւ ինձ օթեւան չէին տալիս:

Նէնէի նկարագրութիւնները ինձ սարսափեցնում էին: Որքան տանջուել էր, որքան չարչարուել էր խեղճ ադ – ջիկը մի կտրած, աչխարհից կար – ուած դատապարտեալի համար: Մի – թէ՞ ես արժան էի այսքան զոհաբե – րութեանց: Ես խնդրեցի նրանից՝ հա – մառօտել իւր պատմութիւնը եւ միայն այն ասել, թէ ի՞նչպէս կրկին հանդի – պեց բժշկապետին:

— Ես չեմ ձանձրանում, այլ տըխ – րում եմ... իմ սիրտը լցւում է ցաւե – րով...:

— Ներում կ'ուրախացնեմ քեզ... ասաց նա եւ չարունակեց.

— Միանգամ, երեկոյեան պահուն, հասնում եմ մի գիւղ: Գիւղացիները հաւաքուած էին գինետան առջեւ, զա – նազան զատարկախօսութիւններ էին անում: Ես հարցրի նրանցից.

— «Ո՞ր ճանապարհն է տանում դէ – պի Սիբիր»:

Նրանք զարմացած նայեցին իմ վը – րայ:

— «Սիբի՞ր,— հարցրեց մէկը ծի – ծաղելով:

— Այո, Սիբիր: Հեռո՞ւ է:

— Այդ սատանայական սեւ մազերդ կը սպիտակին մինչեւ այնտեղ կը հաս – նես:

— Ցոյց տուեցէք ինձ ճանապարհը, — կրկնեցի ես:

— Ահա ճանապարհը, գնա, գուցէ առաւօտեան կը հասնես:

— Ցոյց տուեցէք ինձ ճանապար – հը, կրկնեցի ես:

— Ահա ճանապարհը, գնա, գուցէ առաւօտեան կը հասնես,— ասաց մի ուրիշը, աւելի լրբաբար ծիծաղելով:

— Եթէ գայլերը չպատառոտեն,— նկատեց մի այլը:

— Մի ծաղրէք ինձ, բարի մարդիկ, ես Սիբիր եմ գնում,— ազաչեցի նը – րանից:

— Դա խելագար է,— ասաց մէկը:

— Չէ, անպատճառ անառակ դեւե – րից մէկը կը լինի. տեսէք, ինչպէս վառուում են աչքերը,— ասաց մի – սը:— Նայեցէք մազերին:

Բոլորը խաչակնքեցին:

— Ոտքերիցը արիւն է հոսում, խեղճ աղջիկ,— նկատեց մի պառա – կին:— Երեւի փուչերը ծակոտել են:

— Դուք չէ՞ք հասկանում, ես Սի – րիր եմ գնում,— զայրացած կերպով ձայն տուի ես:— Ցոյց տուեցէք ինձ ճանապարհը:

— Կորչէք, թող սատանան տանի ձեզ,— ասեցին ինձ եւ երեսները շուռ տուին:

Ես բռնեցի առաջին պատահած ճա – նապարհը եւ հեռացայ: Դեռ գիւղից չէի դուրս եկել:

— Մուրացկան, մուրացկան,— ձայն տուեց մի երեխայ:

— Ես Սիբիր եմ գնում... պատա – խանեցի նրան:

Ես անցնում էի փողոցի իջեւան – ատնէից: Այդ միջոցին ուղեւորի սայ – լակը, փոշու ամպերի մէջ ծածկուած, փոթորկի նման հասաւ իջեւանը: Սայլակի մէջից դուրս նետուեցաւ մի պարոն, վազեց իմ հետեւից, եւ թեւիցս բռնելով, ասաց.

— «Վերջապէս գտայ քեզ...»:

(Շար.)

ՓՈՆՏԻԵՑԻՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԻՔ երգիծաթերթ՝ «ՄԵՂՈ», փարիզի եւ շրջանի Ցառաջի ցրուիչ:

Պ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԱՐԵՒԱՆ ԹԻՒ
24
ՅՈՒԼԻՍ
MERCREDI
24 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2864

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐ ՁԵՂՔ՝ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ ԴԻՄԱԿՈՎ

»»··«««

Կը թուի թէ բոլորովին զուարճալիք չէ «աշխարհական Թուրք քրիստոնեաներու Միութիւնը», որ վերջերս կազմուեցաւ Պոլսոյ մէջ, նախաձեռնութեամբ կարգ մը ապուշներու։

Ինչպէս կ'երեւար իրենց առաջին յայտարարութենէն, Միութեան վարչութիւնը ունի եօթը անդամ, որոնց վեցը Հայեր են, եւ միայն մէկը Ցոյն։

Միութիւնը իր առաջին ժողովը գումարած է յուլիս 14ին, Հալէքվիի մէջ։ Ինչպէս կը հաղորդեն Թուրք թերթերը, ժողովին մասնակցած են «միութեան անդամներ, փոքրամասնութեանց վարժարաններու փոխանորդ մարմինները, անօբէնները, ուսուցիչները, կարգ մը փաստաբաններ, բժիշկներ, առեւտրականներ»։

Միութեան անդամներէն ոմն Դաւիթ Սալուզ Եըլմազ, պարզելով իրենց նպատակը, յայտարարած է.

— «Մեր առաջին ձգտումն է իրական Թուրք հայրենակից հասցնել ... Ամէն մէկ անհատ կը սպասենք նախ Թրքութիւնը փառք մը նկատել եւ այդ զգացումով ապրիլ»։

Այս խեղճուկրակ ամփոփումը ամբողջական գաղափար չի տար Միութեան ծրագրի եւ գործունէութեան մասին։ Եւ յետոյ, ուրիշներ ալ խօսած են, ինչպէս կը յիշէ Թուրք Թերթը։

Անցուցա Միութիւնը օր մը իր սեփական «Տեղեկատու»ն ալ պիտի ունենայ, որպէսզի կարենայ լայնօրէն տարածել իր տեսութիւնները ու ծառայութիւնները, ի լուր Թրքութեան։

Բայց անհրաժեշտ չէ մանրամասնութեանց սպասել, իմանալու համար այս պղտոր մարդոց քաղաքականութիւնը։

Իրենց բերնով արտասանուած որ եւ է խօսք, իրենց միջոցաւ կատարուած որ եւ է արարք ուրիշ իմաստ կամ ելք չեն կրնար ունենալ, եթէ ոչ նոր ճեղքեր բանալ փոքրամասնութեանց ներքին կեանքին մէջ։

Ցոյները ունին իրենց Փաթա Էֆթիմը, իրբեւ հոգեւոր պետը «Թուրք օրթոտոքս քրիստոնեաներու»։

Մի զարմանաք, եթէ Հայերն ալ ունենան իրենց Էֆթիմը։

Ճիշդ է որ Պոլսոյ պատրիարքները չատոնց իրենց պատեհանին մէջ քաշուած, միայն կրօնական գործերով կը զբաղին։

Անոնք նոյն իսկ իրաւունք չունեցան կարծիք մը, բաղձանք մը յայտնելու, կղերականներու նոր տարազի մասին։

Բայց էնկիւրին գոհ չէ տակաւին։ Ան պատրիարքներու եւ պատրիարքարաններու չուքին ալ չի հանդուրժեր։

Անցեալ տարի, երբ վերջնապէս կը չէզոքացնէին պատրիարքները, ճանչնալով միայն փոքրամասնութեանց աշխարհական վարչութիւնները (Քաղաք. ժողով), հաղորդուեցաւ թէ նոր կանոնագիր մը պիտի խմբագրուի ոչ–Թուրք համայնքներու համար։

Թերթերը քանի մը չարաթ խօսեցան այս մասին, այն տպաւորութիւնը ձգելով թէ այսօր–վաղը կը հրատարակուի կազմական կանոնագիրը։

Եւ մինչեւ այսօր կը սպասեն։

Ինչո՞ւ այս ձգձգումը։ Ապահովաբար անոր համար որ, փոքրամասնութեանց մէջ կան բազմաթիւ «Թուրք–քրիստոնեաներ», որոնք ինքնաբերաբար կը դիւրացնեն կառավարութեան գործը։

Աւելի բաց խօսելով, կառավարութիւնը չատոնց մշակած, խմբագրած է բոլոր ծրագիրները, վերջնապէս կազմալուծելու եւ իր անմիջական իշխանութեան տակ առնելու համար փոքրամասնութեանց բոլոր հաստատութիւնները ու հարստութիւնները։

Օրինակ, դեռ վերջերս կը խօսուէր «Վագըֆ»ներու նոր օրէնքի մասին, որուն շնորհիւ կառավարութիւնը պիտի դառնայ իրական վարիչը այդ կալուածներուն։

Եւ այսպէս բազմաթիւ օրէնքներ։

Արդ, քամալականութիւնը երբեմն մէկ անգամէն կը հրապարակէ իր օրէնքները, երբեմն ալ անոր միտքերը արծարծել կուտայ Թերթերուն։

Այսպիսի առիթներու մէջ է որ իրենց արդու ծառայութիւնը կը մատուցանեն «աշխարհական Թուրք քրիստոնեաները», ազատօրէն արտայայտուելով Թուրք մամուլին մէջ, կամ ժողովներ սարքելով, միութիւններ կազմելով, աշխարհականութիւն եւ արդիականութիւն խաղալով։

Ցոյն Փաթա Էֆթիմը յաջողեցաւ քանի մը եկեղեցիներ եւ ազգապատկան հաստատութիւններ գրաւել Ղալաթիոյ մէջ, եւ նոր համայնք մը առեղծել, անկախ Պատրիարքարանէն։

Նոյն Ղալաթիոյ սալայատականերէն հաւաքուած քանի մը հայ սրիկաներ ոստիկանութեան աջակցութեամբ գրաւեցին Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին, կեդր. վարժարանը եւ մնացեալ բոլոր հարստութիւնները, եւ տիրաբար կը վարեն զանոնք, դրամներն ալ իրենց ուզածին պէս բաժնելով։

Ղալաթիոյ եկեղեցին մասնաւոր խնամակալութիւն մը ունէր, տարիներէ իվեր։ Ցափչատակիչները զայն քշելէ յետոյ, Տնտես. Պորհուրդն ալ վանեցին, եւ չեն ճանչնար ազգային որ եւ է իշխանութիւն։

Ո՞վ կ'արգիլէ որ վաղը իրենց մասնաւոր պատրիարքն ալ ընտրեն, իրբեւ «Թուրք լուսաւորչական» համայնք, հովանաւորութեամբ կամ աջակցութեամբ «Թուրք քրիստոնեաներու Միութեան»։

Նոր չէ որ պիտի սորվինք թէ՝ Թուրքը երբ վճռական հարուած մը կը պատրաստէ, նախ ներսէն փորել կուտայ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԵՒ ԱՐՑ. ԳՈՐԾԱՎԱՐԸ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅՈՑ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

Ճաշկերոյթ եւ բարեկամական տեսակցութիւններ

ՍԱՐԸ ԳԱՄԸՇ, 18 (Անատոլուի գործակալութիւն).— Վարչապետ Ըմէրթ Ինէօնիւ, Արտաքին գործոց նախարար Թ. Բիւշրու Արաս եւ ընկերակիցները երէկ առաւօտ Իկոխրէն մեկնելով գացին Գարագալէ եւ այցելեցին Սարտարապաշի ամբարտակը, ուր Արազ գետին հունը սահմանը կը կազմէ։

Խորհրդային Հայաստանի վարչապետը ներկայիս բացակայ ըլլալով երեւանէն, պատուիրակութիւն մը՝ բաղկացած փոխ վարչապետէն, Հայաստանի մէջ Խորհրդային Միութեան դիւանագիտական լիազօրէն, հայկ. կառավարութեան երկրագործական գործակարէն, ջրաբաշխական ճիւղի պետէն եւ սահմանապահ գունդի հրամանատարէն եւ բազմաթուաստեան վարժարանի գասախօսներէն ճարտասանագէտի մը,— սահմանին վրայ այցելեց Զօր. Ըմէրթ Ինէօնիւի եւ զայն հրաւիրեց իր ընկերակիցներով անցնելու սահմանը։

Այս հրաւէրին վրայ, մեր վարչապետը ընկերներով մտաւ հայկական հողը եւ իր հիւրընկալներուն հետ երկարօրէն տեսակցեցաւ Սարտարապաշի ամբարտակին գործունէութեան մասին, չատ մանրամասն բացատրութիւններ առանալով։ Բոլորը միասին առտուան նախաճաշը ըրին այս առթիւ պատրաստուած սրահին մէջ։

Ընդունելութիւնը չատ արտագին եղաւ։ Ասոնկցութիւնները չատ նպաստաւոր դարձուածք մը տուին եւ չօշափելիօրէն բարի դրացնութեան յարաբերութիւնները ընդմէջ Թուրքիոյ եւ Հայաստանի հանրապետութեան որ մաս կը կազմէ Խորհրդային Միութեան, որուն այնքան մտերմօրէն կապուած է մեր երկիրը։ Դոխաստանքով խօսուեցաւ երկու բարեկամ պետութեանց մեծ պետերու մասին եւ մաղթանքներ փոխանակուեցան Թուրք եւ սովիէթական ազգերու բարօրութեան եւ երջանկութեան համար։ Մասնաւորաբար գովուեցաւ երկու հարեւան երկիրներու հետապնդած խաղաղասիրական քաղաքականութիւնը։ Այս յանպատրաստից տեսակցութիւնը տուիթ տուաւ չատ ջերմ ցոյցերու։

Վարչապետ Ըմէրթ Ինէօնիւ յետոյ մեկնեցաւ Կաղզուան եւ ճաշելէ յետոյ վերադարձաւ Սարըգամըշ։

Թուրքերէն «Թան»ի Թղթակիցն ալ հետեւեալը կը հաղորդէ.—

ՍԱՐԸԳԱՄԸՇ, 18.— Վարչապետ Ինէօնիւ, Թէվֆիք Արաս եւ ընկերակիցները Խորհրդային Հայաստանի հանրապետութեան սահմաններուն մէջ դիմաւորուեցան մեր բարեկամութիւնը զօրացնող դեղեցիկ ընդունելութեամբ մը։ Իմացած ըլլալով որ Ինէօնիւ սահմաններուն մօտիկը կը գտնուի, բարեկամ հանրապետութեան մեծերը փափկանկատութիւնը ունեցան զայն հրաւիրելու իրենց հողը։ Պատուիրակութիւն մը ընդառաջ եկաւ Ինէօնիւին եւ բոլորը միասին այցելեցին հարեւան հողին վրայ գտնուող Սարտարապաշի ամբարտակը եւ մանրամասն տեղեկութիւններ առացան ջրանցքին ինչպէս բանելու մասին։

Տեսակցութեանց ընթացքին յարգանքով յիշուեցան երկու բարեկամ հանրապետութեանց մեծ զեկավարները եւ այս առտուան հանդիսութեան մէջ բարձրացուած ծափերով անգամ մըն ալ երեւան եկան բարեկամ երկիրներու մերձեցումը եւ փոխադարձ երջանկութեան փափաքները։

Այս այցելութիւնը անգամ մըն ալ հաստատեց թէ Սովիէթները եւ Թուրքերը օրըստ կապուած են խաղաղութեան քաղաքականութեան։

ՄՄԲ.— Տեղական Թերթերէն միայն «Իսմանիթ»ն երէկ համառօտ հեռագիր մը հրատարակած էր այս մասին, որ կը վերջանար հետեւեալ բառերով,— «Թուրք մամուլը լայն տեղ կուտայ այս այցելութեան, չեչտելով թէ ան անգամ մը եւս կը հաստատէ Թուրքեւխորհրդային բարեկամութիւնը, որ զոհունակութեամբ ընդունուած է ամբողջ երկրին կողմէ»։

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԷՐԶՐՈՒՄԻ ՄԷՋ

ԷՐԶՐՈՒՄ, 18 յուլիս (Ա.Գ.).— Վարչապետը երէկ Իգտիրէն մեկնեցաւ եւ կաղզուանիմէջ կէսօրուանճաշը ընելէ յետոյ Սարիղամիշէնաց եւ Հոնզիլերից։ Այս առտուան Սարըգամըշէն Էրզրում մեկնեցաւ եւ կէսօրուան ճաշը ըրաւ Էրզրումի Գարաքէօսէ ճամբուն վրայ գտնուող Վէյլի Պապայի մէջ։ Ինէօնիւ ժամը 15.50ին Հասանգալէ եկաւ եւ 45 վայրկեան մնալով ջերմուկները, տեղեկութիւններ առացաւ անոնց մասին։

Հասանգալէցիները որոնք վարչապետին դէմքը տեսնելու համար օրերէ ի վեր կը սպասէին անոր ճամբան, այսօր բոլորը միասին ճամբայ ելան եւ արտագին դիմաւորութիւն մը ըրին։ Ինէօնիւ, ընկերակից մեծերու հետ ժամը 14,45ին պատուեց Էրզրում եւ դիմաւորուեցաւ բոլոր քաղաքացիներու կողմէ։

Վարչապետը կարսի դառնալէ 10 վայրկեան հեռաւորութեամբ ճամբան հետիոտն կարեց, եւ իր քաղցր լեզուով չոյեց զինուորները եւ ժողովուրդը, ըսելով. «Ձեր հապա ընկերները, ի՞նչպէս էք»։ Ցետոյ ինքնաշարժով գնաց կուսակալին տպարանքը։ Ընկերակիցներն ալ զացին զանազան վայրեր։

Յարգելի հիւրը վաղն ալ հոս պիտի մնայ եւ հոս պիտի գիշերէ։ Ցաջորդ օրը Թօրթումի ճամբով կարս պիտի երթայ։ Էրզրումցիները տեղական ապրանքներէ շատ արժէքաւոր նուէրներ տուին վարչապետին։

Կատակածելի հայ հիւսատարդ մը Պոլսոյ մէջ

«Սօն Փոսթա» կը գրէ այս վերնագրով.— Ընդհ. դատախազութիւնը երէկ ձերբակալման որոշում տուաւ հայ հիւսատարդի մը մասին։ Եղած պնդումին համաձայն, այդ հիւսատարդը որ կ'աշխատի Բեյօ՝ սակրիչի մը մօտ, ոստիկանութեան կողմէ կասկածելի կը նկատուի իբրեւ լրտես, եւ Ա. ճիւղի պաշտօնեաները հետապնդելով կը բռնեն զայն ու ինքնութեան Թուղթը կը հարցնեն։

Երիտասարդը կը ցուցնէ Աթէնքի դեսպանատունէն Ֆօչօ անունով տրուած անցագիր մը, մինչդեռ ոստիկանութիւնը ուրիշ առիթ հասատատած էր որ անոր անունը Մալխաս է եւ որպէս Թէ ուսումի համար Ֆօրֆու զրկուած է հայ ազգ պաշտպան միութեան կողմէ, որ դիւանադարին կազմուած էր Անգլիացիներու հովանաւորութեամբ։

Առաջին հարցաքննիչ Պայ Բամպան ձեռք առած է խնդիրը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՉՈ՞Ւ ...

—•—

Պոլսական թերթ մը վերջերս կը հարցնէր թէ Պոլսոյ եկեղեցական իշխանութիւնը ինչո՞ւ չի տօներ Աստուածաշունչի թարգմանութեան 1500-ամեակը։

Առիթէն օգտուելով, ես ալ հարցուցի,— Իսկ էջմիածի՞նը։

« Եթէ էջմիածինն ալ զգուշանալու պատճառներ ունի, այն ատեն ինչո՞ւ Պոլսոյ մեղքը կ'ատեն»։

Արդ, Պոլիսը յուլիս 11ին տօնեց 1500ամեակը, ինչպէս հաղորդեցին թերթերը։

Յարմարելով տեղական պայմաններուն, պատրիարքը մայր եկեղեցի կ'երթայ, կը պատարագէ եւ կը բարոզէ արտակարգ հանդիսատրութեամբ։ Ցետոյ ընդունելութիւն մը կը կատարուի Պատրիարքարանի մէջ, ուր պատրիարքը կը յորդորէ սիրել հայ գիրը, լեզուն եւ գրականութիւնը։

Ու վերջապէս, պատրիարքին կը ներկայանան մայր վարժարանի աշակերտները, որոնք միեւնոյն յորդորը կը լսեն.— սիրել մայրենի լեզուն։ «Սխամչելի, մեծվայելուչ եւ նախ լեզուն մըն է հայերէնը եւ մեր մեծագոյն փառքը»։

Ուրեմն, Պոլիսն ալ կատարեց իր պարտքը, հակառակ բոլոր անյարմարութեանց։

Իսկ էջմիածի՞նը։ Հապա երեւա՞նը։

Ահա տարին կը լրանայ կոնդակին եւ կաթող. նուիրակին առաքումէն ի վեր։ Գարեգին արք. 1500ամեակը յիշեցուց նոյնիսկ Լոնտոնի ափ մը երեւելիներուն, եւ հիմա Մանչէսթրը գացած է, նոյն պարտքը կատարելու համար։

Եւ այսպէս պիտի շարունակէ մնայ տեղ, մինչեւ որ... ետ կանչեն։

Ինչպէս կաթողիկոսը իր կոնդակին մէջ, նոյնպէս նուիրակը իր քարոզներուն ամէնէն աւելի շեշտեցին 1500ամեակին բրիստոնէական, կրօնական հանգամանքը։

Արդ, ինչո՞ւ չեն արժեցներ։

Պապն ալ յոբելեան սարբեց Քրիստոսի մահուան 1900ամեակին առթիւ, եւ ամբողջ աշխարհ մը թափեցաւ Հռոմ, յետոյ, փակման առթիւ, ուխտագնացութիւն մը տեղի ունեցաւ Լուտուի մէջ։

Ինչո՞ւ էջմիածինը իրիւ չի կանգնիր 1500ամեակին գլուխը, ուխտագնացութիւն մըն ալ սարբելով, հատուցումներու համար։

Նոյնիսկ երեւանը շատ աւելի պիտի օգտուէր այս առիթէն, քան «Ինտուրիստ»էն, որ այցելու կը մուրայ ամէն ատեն։

Վ.Ա.Հէ

ԻՏԱԼԻԱ ԱՄԲՈՂՋ ՈՒԺԸ ՏՈՒԱԾ Է ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆ

Բուռն գայրոյթ Ճափոնի դէմ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԻԼ

Իտալական կառավարութիւնը ծանրակշիռ որոշում մը եւս տուաւ, հապէշական տագնապին առթիւ։ Պաշտօնաթերթը հրամանագիր մը հրատարակեց, որ կ'ըսէ թէ «ստիպողական ըլլալով զրամ գտնել արտաքին բացառիկ վճարումներու համար», առժամապէս կը կախակայուի 1927 դեկտեմբերի 21ի հրամանագիր–օրէնքին 4րդ յօդուածին գործադրութիւնը։ Ուրիշ խօսքով, չպիտի պահուի 40 առ հարիւր ոսկեդրամ երաշխաւորութիւն պահելու օրէնքը, որ կը գործադրուէր 1927էն ի վեր։ Այս առթիւ կը տատնդի թէ ոսկիի արտահանումը ուշադրաւ համեմատութիւններ առած էր վերջերս։

Այս որոշումն ալ կ'ապացուցանէ թէ Մուսոլինի վճռած է ամէն միջոց փորձել, յառաջ տանելու համար իր ծրագիրները՝ արեւելեան Աֆրիկէի մէջ։

Միւս կողմէ, իտալական մամուլը բուռն պայքար մը բացած է Ճափոնի դէմ, հապէշական հարցին առթիւ։ Հռոմի Ճափոնական դեսպանը անցեալ շաբթու հաղորդած էր թէ իր կառավարութիւնը չի կրնար անտարբեր մնալ հապէշական վէճին առթիւ որ կրնայ թշնամութեանց յանգիլ։ Ճափոնի արտաքին նախարարը հերքեց այս յայտարարութիւնը, բայց դեսպանը պնդեց թէ ինք չարժած է համաձայն իր կառավարութենէն ատացած հրահանգին։ Այս առթիւ աւելցուց թէ Ճափոն քաղաքական շահեր չունի Հապէշիստանի մէջ, ոչ ալ որ եւ է յանձնառութիւն, բայց կ'ուզէ պահել իր առեւտրական շահերը։

Դեսպանին այս նոր յայտարարութիւնը մեծ գայրոյթ պատճառեց իտալական մամուլին։ Բոլոր Թերթերն ալ բուռն յօդուածներ կը հրատարակեն Ճափոնի դէմ, ամբաստանելով թէ երկդիմի քաղաքականութեան մը կը հետեւի եւ կ'ուզէ գունաւոր ցեղերու խաչակրութիւն մը կազմակերպել սպիտակ ցեղին դէմ։ «Մէսաճէրօ» կ'ըսէ «Ֆշնամին» խորագրով խմբագրականի մը մէջ.— « Ճափոն Թշնամին է ամբողջ սպիտակ ցեղին։ Ան զարհուրելի առելութեամբ չարժած է սպիտակ ցեղին դէմ եւ այժմ կը շահագործէ մեծ պատութեանց միջեւ ծագած պատակտումը, երազելով նոյն իսկ համաշխարհային գերակայութիւն հաստատել, Եւրոպան նուաճելէ յետոյ Ռուսիոյ ճամբով։ Այսօր Սպիտակ ցեղերուն համար բուն խնդիրն է ընդդիմանալ գունաւոր ցեղերու ճնշումին, ցեղեր որոնք տասնըմէկ անգամ աւելի բազմաթիւ են քան ճերմակները։

Իսկ «Ճիօրնալէ տ'Իթալիա» կ'ամբաստանէ թէ Ճափոն դէպի Աֆրիկէ կը մատնէ կարմիր ծովէն, միեւնոյն ատեն Հնդկաստանի դուռները ծեծելով Զինաստանէն, «տնտեսական լայնատարած յարձակողական մը հաստատելու համար Եւրոպայի դէմ»։ «Թէվէրէ» Ճափոնի վերջին պատմութիւնը կը կոչէ «աւազակութեան, անպիտանութեան պատմութիւն մը» եւ կ'ըսէ թէ Իտալացիները այժմ պիտին որ «վնասակար դեղին վտանգ մը կը յառնայ Ճափոնէն»։

Իսկ Թոքիոյի մէջ բազմաթիւ հրատարակութիւններ եղած են, որոնք խօսքէն կը քննադատեն Իտալիոյ բռնած դիրքը։ Իտալական դեսպանատունը բողոքած ըլլալով մասնաւորապէս Ամերիկացիի մը գրութեան դէմ, Ճափոնական կառավարութիւնը պատասխանեց թէ չի կրնար ճնշել մամուլին վրայ։

⁂ Բրիտանական դահլիճը նոր նիստ մը գումարելով, որոշեց հապէշական վէճին վերջնական կարգադրութիւնը յանձնել Ազգերու Դաշնակցութեան։ Այս որոշումը անմիջապէս հաղորդուեցաւ Ֆրանսայի, Փարիզի անգլիական դեսպանին միջոցաւ, որ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Լաւալի հետ։ Երկէ Փարիզ հասաւ Պ. Լիթվինով, եւ իրբեւ նախագահ արտակարգ նիստի պիտի հրաւիրէ Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը, ոչ աւելի ուշ քան յուլիս 30։ Այժմ կը սպասուի որ Ֆրանսան ալ ճշդէ իր դիրքը։ Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ Անգլիա նոյնիսկ աչք առած է Իտալիոյ հրաժարումը Ազգերու Դաշնակցութենէն։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Կ'ամփոփենք Հայաստանի համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէին զեկոյցը՝ երկրին առողջապահութեան մասին.—

Հայաստանի քաղաքներուն ու գիւղերուն մէջ, որոնք առաջ գրեթէ զուրկ էին բժշկական օգնութենէ, ծաւալուն աշխատանքներ կը կատարուին առողջապահական եւ նախազգուշական գործի վրայ։ Այս վերջին տարիներուն, մասնաւորաբար կուսակցութեան 17րդ համագումարէն ասդին, բարելաւուած է արդիւնաբերական ճեռնարկներու բանուորներուն եւ գիւղատնտեսական կազմակերպութեանց աշխատաւորներուն բժշկական սպասարկութեան գործը։ Հորդրգային իշխանութենէն առաջ Հայաստանի քաղաքներուն մէջ գոյութիւն ունէին 6 հիւանդանոցներ 217 մահճակալով, ներկայիս՝ 27 հիւանդանոցներ 1500 մահճակալով։ Իսկ գիւղերուն մէջ, խորհրդային իշխանութենէն առաջ Հայաստանի համար հիւանդանոց կար, ուր 36էն բարձրացաւ 300ի, իսկ գիւղերուն մէջ՝ 8էն 315ի։

Քաղաքներու մէջ բժիշկներուն թիւը 36էն բարձրացաւ 300ի, իսկ գիւղերուն մէջ՝ 8էն 315ի։

Հետզհետէ կը ծաւալի նաեւ առողջապահական եւ բնաբուժական կայաններու շինարարութիւնը, 1000 մահճակալի ծրագրով։

Առողջապահական պիւտճէն 1922ին 313 հազար րուբլի էր, 1935ին՝ 25 միլիոն։

Պէտք է ընդունիլ, սակայն, որ ժողովրդական տնտեսութեան աճումին հետ բաղդատաբար առողջապահական կազմակերպութիւնը տակաւին գիւղերու մէջ, գոհացուցիչ չէ հիւանդանոցներու շինութեան աշխատանքը, եւ միշտ կը պակսին բժիշկները։

Ահա թերութիւնները բժշկական եւ առողջապահական ճակատին վրայ։

1.— Գիւղերու մէջ առողջապահական շինարարութիւնները թերի են, բժիշկները կը պակսին, առողջապահական կազմակերպութիւնները լաւ չեն աշխատիր, հայթայթուած չեն անոնց գործիքները։

2.— Առողջապահական հսկողութիւնը, անհանդուրժելի ըլլալու աստիճան, թերի է, ոչ ալ գոհացուցիչ է կարգ մը կազմակերպութեանց պայքարը սուր համաճարակներու դէմ։

3.—Մննդաբերութեան օգնութիւնը, մանուկներու եւ կիներու հիւանդութեան քննութիւնը գոհացուցիչ չէ մանաւորաբար գիւղերու մէջ, երախաներու յատուկ բժշկական եւ նախազգուշական սպասարկութիւնը կը բացակայի։

4.— Բժշկական ուսումնական հաստատութիւնները եւ դասախօսութիւնները ապահովուած չեն մանրազնիներով եւ անհրաժեշտ պայմաններով, այնպէս որ թերի է բժշկական ուսումը եւ բժշկական վարժարանի շրջանաւարտները անբաւական իրենց որակով։

Նկատի առնելով այս թերութիւնները, Կեդր. Կոմիտէն հրահանգ կու տայ առողջապահական գործավարութեան.

1.— Արդիւնաբերական բոլոր կայաններուն մէջ հիմնել առողջապահական սպասարկութեան յատուկ չէնքեր եւ պայքար մղել նուազեցնելու համար հիւանդութիւնները։

2.— Գիւղերու մէջ, բժշկական ըսպասարկութիւնը բարելաւելու նպատակով, 1936ին մահճակալներուն թիւը աւելցնել 100 նոր մահճակալներով, ստեղծել բժշկական 18 նոր կայաններ, վէներական 5 կայաններ, ակնաբուժական 3 ջկատներ, առամնաբուժական 10 կայաններ։

3.— Մարտունիի, Սիսիանի, Ստեփանաւանի կիսաւարտ հիւանդանոցներուն շինութիւնը վերջացնել 1935ին, եւ գալ տարուընէ սկսեալ ձեռնարկել հիւանդանոց չունեցող Ամասիայի, Ազիզբեկովի, Ախտալի եւ Դիլիջանի մէջ։

4.— Երեւանի մէջ հիմնել, 1935ին, արեան ներարկումի տուն մը՝ անմիջական վիրաբուժութեան բաժինով։ Մասնագէտներ գտնել չտալ օգնութեան կայանին համար, ինքնաշարժ հայթայթել Երեւանի, Էջմիածնի, Կիրովականի չտալ օգնութեան կայաններուն։

5.— Գալ տարի, արուեստական ճեւով ichtyol, urotropine, éphédrine, camphre պատրաստելու մասին վերջնական տեղեկագիր մը ներկայացնել։ Դեղօրայքի եւ հիւանդապահական առարկաներու սպառման դիւրութիւն ընել տալ ժողովուրդին։

6.— Շրջան առ շրջան վերակազմել առողջապահական հսկողութիւնը։

7.— Գալ տարուան պիւտճէն պատրաստելու ժամանակ, հիւանդանոց ներու եւ մեծ բուժարաններու տալ նիւթական լայն միջոցներ։

8.— Բարելաւել բժշկական սպասարկութեան որակը, հիւանդանոցներու պարենաւորումը, մշակել հիւանդանոցներու յատուկ բանջարանոցներ եւ ագարակներ։

9.— Մինչեւ 1937ի վերջը չոզաքնութեան յատուկ սարքաւորումով եւ աշխատանոցային կահոյքայով օժտել Արթիկի, Ղամարլուի, Վաղարշապատի, Նոր – Բայազիտի, Ստեփանաւանի, Ամասիայի, Միկոյեանի, Դիլիջանի շրջանային հիւանդանոցները։

10.— Որպէսզի բժիշկները ամբանան գիւղին մէջ, բանջարանոցի հողատալ անոնց եւ արտօնութիւն՝ կով եւ հաւ պահելու։

11.— Զօրացնել ջերմախտի դէմ պայքարը։

12.— Պատասխանատու համարել որեւէ հիմնարկութիւն կամ կազմակերպութիւն հանրային առողջապահութեան թերացման մէջ (ջրհորներն բուն բերանը բաց պահել, աղբերը դիզել բակերու մէջ եւայլն)։

13.— Գալ տարուընէ սկսեալ աւելցնել առողջապահական տեսուչներուն թիւը, հիմնել 100 պահեստի մահճակալով յատուկ վարակիչ ախտերու հիւանդանոց, ուսարտել երեւանի համակնեխական կայանին շինութիւնը, ծաղկախտի դէմ պատուաստ կատարողներուն թիւը բարձրացնել 60ի, հիմնել միջշրջանային 3 համաճարակային կայաններ Լէնինականի, Կիրովականի, Նոր – Բայազիտի մէջ։

14.— Ճամբներու հիւանդութեանց դէմ կանոնաւոր պայքար մը մղելու համար, քաղաքներու եւ անասնապահական կայաններու հիւանդանոցներուն մէջ ունենալ մասնաւոր մահճակալներ, ինչպէս եւ հատարակածային հիւանդութեանց դարմանատուներու մէջ ճամբներու հիւանդութեանց բժշկութեան սպասարկութիւն։

15.— Բոլոր շրջաններուն մէջ հիմնել կիներու եւ մանուկներու բժշկական քննութեան կայաններ։ Ծննդաբերութիւնը հասցնել 260ի։ Երեւանի եւ Լէնինականի մէջ կազմակերպել մանկաբարձական օգնութեան շրջուն սպասարկութիւն։

16.— Ծննդաբերութեան օգնութեան սպասարկութիւնը առաւելագոյն չափով մօտեցնելու համար հատաքական տնտեսութեան գիւղերուն, գալ տարի կազմակերպել 10 ծննդաբերական տուներ։

17.— Ամէն տարի ամառը 300 մահճակալով ճամբար – ապաքինարան մը հիմնել փիղիքապէս ակար երախաներու համար։

18.— Գալ տարուան պիւտճէին մէջ վարկ բանալ որպէսզի բոլոր հիւանդ անապատան երախաները խնամուին մանկատուներու մէջ։

19.— Ապաքինարաններու եւ հանգստեան տուներու մէջ բժշկութիւնը գոհացուցիչյաստիճանի մը հասած չըլլալով, լաւ մասնագէտներ պաշտօնի կոչել եւ բարելաւել ապաքինարաններու բժշկական սպասարկութիւնը։

20.— Արդիւնի մէջ 1937ին աւարտել հօթը աղբիւրներու հորերը՝ համախմբելու համար ջուրերը եւ չինել կութեան սպասարկութիւն։

35րդ եւ 42րդ աղբիւրներու ըմպանները (buvette)։

21.— Հիւանդանոց մը հիմնել Զանգի գետին ձորին մէջ, կանանչութեամբ չրջապատել Արզնիի բնաբուժական կայանը։

22.— Աւարտել 1936ին Դիլիջանի ապաքինարանին եւ օժանդակ կիսաւարտ չէնքերուն կառուցումը, ինչպէս եւ Գիւլագարակի ապաքինարանը։

23.— Խոտի – Սուի մէջ հատաքական գիւղատնտեսութեան աշխատաւորներուն համար հիմնել ապաքինարան մը։

24.— Հրատարակել, բժշկական վարժարանին համար, դասագիրքեր եւ բժշկական աշխատութիւններ։ Ապահովել գիտնականներու եւ բժշկական վարժարանին համար, խորհրդատու եւ արտասահմանեան բժշկագիտական հրատարակութիւններ։

25.— Առողջապահական գործակալութեան կից կազմել բժշկագիտական խորհուրդ մը։

26.— Բժշկական վարժարան ընդունել տարեկան 200 ուսանող։

27.— Մանազէտ բժիշկներ պատրաստելու համար 20 էնթէրն եւ 20 էմթէրն ընդունիլ հիւանդանոցներու մէջ եւ բժշկ. վարժարանի ամէնէն յաջողակ շրջանաւարտներէն 50 հոգի դետեղել հիւանդանոցներու մէջ։

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԳԱՂՏՆԻ ԺՈՂՈՎԻ ՄԸ ՄԱՍԻՆ

— • —

ԼՄԲ.— «Ասպարէզ»էն կ'արտագրեմք հետեւեալ գրութիւնը, իբրեւ նիւթ պատմութեան համար.—

Փրոֆ. Ս. Սողիկեան, 90ամեայ ծերունին, վերջերս մեռաւ Բոչէսթրի (Նիւ Եորք) մէջ, իր սիրած ժողովուրդէն ու հայրենիքէն հեռու։

Մեծ ուսուցչին մօտէն ծանօթներ կը գրեն անոր կեանքին ու ուսուցչական եւ գաստիարակչական գործունէութեան մասին հանգամանօրէն։ Ես պիտի պատմեմ անոր հետ կապուած դրուագ մը միայն, որ հաղիւ քանի մը հոդիի ծանօթ է։

Կարնոյ գերմանական հիւպատոսին ազդու միջամտութեամբն էր, որ փրոֆ. Ս. Սողիկեան ազատած էր հայկ. մեծ սպանդէն, ու, ռուսական բանակին կողմէ Կարինը գրաւելու օրերուն, միեւնոյն հիւպատոսին չը – նորհի՝ ընտանիքով փոխադրուած էր Սեբաստիա, ուր մնաց մինչեւ զինադադար։

Մուսթաֆա Քէմալ երբ երկրորդ Միլլի պատգամաւորական ժողովը գումարեց Սեբաստիոյ մէջ, փրոֆ. Սողիկեան տակաւին հոն կը գտնուէր։ Այդ օրերուն Սեբաստիա վերապար – ձած էին տասնեակ մը Դաշնակցական ընկերներ, որոնք հրաշքով մը ազատուած էին ընդհանուր սպան – դէն։ Բացի Միլլի պաշտօնական պատգամաւորական ժողովէն, գիշերները կը գումարուին եղեր աւելի սեղմ խորհրդակցական ժողովներ, որոնց կը մասնակցին Միլլի չարժման գլխաւորները, Մուսթաֆա Քէմալի վստահելիները։

Այս խորհրդակցութիւններուն կը մասնակցի եղեր նաեւ Ֆրանսական բարձր պաշտօնատար մը։

Խորհրդակցական ժողովատեղիին բնակարանը զգուշաւոր հսկողութեան տակ առնուած ըլլալով հանդերձ, մեր ընկերները կը յաջողին գտնել ձեւ մը տանիքը բարձրանալու եւ անյայտ բացուածքէ մը ունկնդրելու կարեւոր խորհրդակցութիւնները։

Ճիշտ պատգամ. ժողովը վերջանալէ քիչ յետոյ էր որ փրոֆ. Ս. Սողիկեան միջոցը գտած էր փոխադրուիլ Պոլիս, իր ընտանիքով միասին։

Պոլիս հասնելէն մէկ օր յետոյ, փրոֆ. Սողիկեան իր առաջին այցե – լութիւնը տուաւ «Ճակատամարտ»ի խմբագրութեան։

Խմբագրական գրասենեակին մէջ ներկայ ընկերներուն հետ ծանօթա – նալէ եւ ներքին գաւառներու կացութեան մասին ամփոփ տեղեկութիւններ հաղորդելէ յետոյ, փրոֆ. Ս. Սողիկեան ցանկութիւն յայտնեց տե – սակցիլ Հ. Ց. Դ. պատասխանատու մարմնոյ մէկ ներկայացուցիչին հետ, կարեւոր գործի մը համար։ Առաջ – նորդուեցաւ ուրիշ գրասենեակ մը, ուր դինքը ընդունեց նոյն մարմնոյ ընկերներէն մին։

Որեւէ խօսք ըսելէ առաջ, ան իր հագուստներու խորքէն դուրս բերաւ լաթի կտորով փաթթուած փոքրիկ ծրարիկ մը եւ յանձնեց ընկերոջ՝ աւելցնելով.— «Բացէք եւ կարդացէք այդ նամակը, որմէ յետոյ կարենանք խօսիլ աւելի համարձակ»։ Նամակը ծածկագիր էր եւ ըստ երեւոյթին ինք ծանօթ էր բովանդակութեան։ Ան – միջապէս բացուեցաւ ծածկագիրը։ Գրուած էր Տիւա ընկերոջ մը կող – մէ։ Այդ նամակին մէջ գրի առնուած էին մանրամասնութիւնները վերոյիշեալ դռնփակ խորհրդակցական նիստերէն մէկուն մասին չահեկան տեղեկութիւններ։ Ծիշդութեամբ միայն պիտի տամ անոր բովանդակութիւնը։

Ինդրոյ առարկայ նիստը նուիրուած է եղեր երկու կարեւոր խնդիրներու պարզարանութեան։ Ջեռնաո՞ւ է արդեօք ընդունիլ Պոլսոյ Տաշտա Ֆէրիա փաշայի կառավարութեան հեղինակութիւնը։ Եթէ ձեռնասու չէ, այդ պարագային ի՞նչ միջոցով Միլլի չարժումը պիտի ստեղծէ իր արտաքին քաղաքականութիւնը։ Այս երկու կարեւոր խնդիրներու լուծումը մեծա – պէս կախուած էր Ֆրանսացի պաշտօնատարին յայտնելիք լուսաբանութիւններէն։

Ֆրանսացին ոտքի կ'ելլէ եւ ուշադիր ունկնդիրներուն կը յայտնէ թէ՝ անհրաժեշտ է կազմել Միլլի ըմբոստ կառավարութիւն մը, բայց առայժմ պահել գաղտնի։ Անոր առաջին գործը պիտի ըլլայ մերժել Պոլսոյ կառավարութեան իրաւասութիւնը, եւ յանուն Թուրքիոյ անոր առանձնելիք յանձնառութիւնները։ Միլլի արտաքին քաղաքականութեան առաջին յենարանը պիտի հանդիսանայ Ֆրանսա ... »

Բայց Քէմալեանոյի կառավարութիւնը ... կը հարցնեն ամէն կողմէ։

Ֆրանսացին ընդհատելով զանոնք կը շարունակէ. «Քէմալեանոյի օրերը համրուած են։ Անոր անկումը մօտալուտ է։ Նոր գալիք կառավարութիւնն է որ ընթացք պիտի տայ Միլլի կառավարութեան արտաքին քաղաքականութեան»։

Ժողովականները կը մատնանշեն անգլ. կառավարութեան հակառակութիւնը Միլլի չարժման հանդէպ։ Ծը – րանսացին վճռականօրէն կը յայտնէ թէ անտեղի է այդ կասկածը, որով – հետեւ սիրալիր համաձայնութիւններ անխախտ պահելու ցանկութեամբ, Անգլիան պահելու չի կրնար ճնշողական միջոցներու դիմել, առանց Ծը – րանսայի հաւանութեան եւ գործակցութեան։

Ֆրանսա, կ'եզրակացնէ Ֆրանսացին, չի կրնար պաշտպանել Հայերու եւ Յոյներու գաղթը, որովհետեւ ա – նոնք յետագային պիտի գառնան մեր առեւտրական հակառակորդներն ու մրցորդները մօտաւոր արեւելքի մէջ։ Ան պիտի պաշտպանէ եւ նիւթապէս ու բարոյապէս օժանդակէ Միլլի չարժման, խափանելու համար վերադիմումը։

Այս լուսաբանութիւններէն յետոյ է որ կ'որոշուի կազմել Միլլի անկախ կառավարութիւնը, մերժել Պոլսոյ կառավարութեան իրաւասութիւնը, եւ այս կառավարութեան յանձնել Թուրքիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը։

Նամակին մէջ յայտնուած էր նաեւ որ փրոֆ. Սողիկեան ծանօթ է անոր բովանդակութեան եւ առհասարակ այնտեղի ընկերներու հետ սերտ յարաբերութեան մէջ եղած է, առանց կարեւորութիւն տալու հաւանական վտանգներուն։ Ան տուաւ նաեւ լրացուցիչ տեղեկութիւններ, սակայն չկրցաւ ըսել թէ ո՞վ էր յիշեալ Ֆրանսացին, որովհետեւ անոր ներկայութիւնը Սեբաստիոյ մէջ ոչ ոք գիտէր, իսկ խորհրդակցութենէն դուրս թողնելին միշտ անոր խօսք ուղղուած է կոչելով զայն «էֆէնտիս»։ Այս տիտղոսն իսկ ենթադրել տուած էր թէ ան հեղինակաւոր անձ մը ըլլալու էր։

Փրոֆ. Սողիկեան այս պարագային չափազանց ազդուած էր եւ դարձած յոռետես մեր գործի յաջողութեան մասին։

— «Ես նպատակ չունէի հեռանալ Սեբաստիայէն, ըսաւ ան, ինքզինքս վերաբացուելիք Սանասարեան վարժարանին նուիրելու ցանկութեամբ, սակայն, այժմ կը տեսնեմ թէ Եւրոպան սկսած է մեզի մատնել դիմադարձ առաջին օրերէն իսկ։ Այս պատճառով ալ Սեբաստիա-մնալս անհոգուստ համարեցի»։

Յետագայի դէպքերը հաստատեցին փրոֆ. Սողիկեանի յոռետեսութիւնը։ Եւ մէկը, որ 40 տարի նուիրուած է եղեր հայ նորահաս սերունդի կրթական – դաստիարակչական գործին, պարտաւորուեցաւ իր ծերութեան օրերուն գառնալ թափառական եւ օտար հողի վրայ աւանդեց իր հոգին։

Շատ ուշ միայն պարզուեցաւ որ Ֆրանսացի պաշտօնատարը եղած է Ֆրանքլէն Պույսոն։

Ց. Ա.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Մ. ՆԱԶԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

= o =

Հայկական Տեղեկատու Գրասենեակը (Բիւրօ Պիւրօ), որուն կեդրոնը կը գտնուի Նիւ Եորքի մէջ, հետեւելով պաշտօնական զեկոյցը հաղորդած է մամուլին.—

Իր ծագումէն ի վեր, Հայկական Բիւրօ Պիւրօն հետեւողական եւ արդիւնաւոր կերպով ծառայած է Հայաստանի եւ Միացեալ Նահանգներու մէջ գտնուող Հայոց դատերուն։ Մասնաւորապէս ողբացեալ Վահան Գարագաշեանի գեկավարութեան ներքեւ ան կատարած է հետեւեալ գործերը.—

1. Ան նպաստաւոր ձեւով մը կազմակերպած է այս երկրի հանրային զգացումն ու կարծիքը, որոնք կը գտնուին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԱՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական Գործադրական Կոմիտեն որոշում է.

1. Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական Գործադրական Կոմիտեի նախագահության կազմի մեջ մտցնել ընկ. Ա. Ի. Ռուբինին:

2. Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական Գործադրական Կոմիտեի նախագահության կազմից հանել ընկ. Ա. Ի. Ռուբինին:

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական Գործադրական Կոմիտեի նախագահ՝ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Կենտրոնական Գործադրական Կոմիտեի քարտուղար՝ Ա. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

Երևան, 23 հուլիսի, 1935 թ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐՆԵՐԻ ՍՈՎԵՏԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Ժողովրդական Կոմիսարների Սովետը որոշում է.

1. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ժողովրդական Կոմիսարների Սովետի նախագահության կազմի մեջ մտցնել ընկ. Ա. Ի. Ռուբինին:

2. Հայկական Սովետական Հանրապետության Ժողովրդական Կոմիսարների Սովետի նախագահության կազմից հանել ընկ. Ա. Ի. Ռուբինին:

Հայկական Սովետական Հանրապետության Ժողովրդական Կոմիսարների Սովետի նախագահ՝ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Հայկական Սովետական Հանրապետության Ժողովրդական Կոմիսարների Սովետի քարտուղար՝ Ա. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

Երևան, 23 հուլիսի, 1935 թ.

*** Յուլիս 21ին ցոյց մը տեղի ունեցաւ Ատոխս – Ապէպայի մէջ, Ս. Գէ – որգի հրապարակին վրայ, ուր կը գտնուի Հապէչիստանի երիտասարդական միութեանց կեդրոնը: Կայսրը խոստացած էր ներկայ ըլլալ, բայց չգնաց: Բոլոր հայրենասիրական ճառերն ալ ծանրացան քրիստոնեաներու եւ իսլամներու միութեան վրայ: Բազմաթիւ Իսլամներ կը մասնակցէին ցոյցին, գոյզգոյն փաթթոցներով: «Մենք սեւերես պէտք է միասին ըլլանք», կ'աղաղակէր բազմութիւնը:

Մաւր կացութիւն Յունաստանի մէջ

Հակառակ պաշտօնական հերքումներուն, իրադէկներ կը պնդեն թէ նախկին թագաւոր Եորկիոս Լոնտոնէն Աթէնք պիտի երթայ օգնաւով, միապետութիւնը վերահաստատելու համար: Այս առթիւ հանրապետական չրջանակները կը մեզադրեն Զօր. Քոնտիլիսը, որ միապետութեան ամէնէն ջերմ պաշտպանը կը հանդիսանայ այժմ: Հանրապետականները կը պահանջեն արտակարգ նիստի հրաւիրել ազգ. ժողովը: Վարչապետ Պ. Ցալտարիս ալ համամիտ է այս առաջարկին: Վարչապետը կը յայտարարէ թէ Աթէնքի քաղաքապետին այցելութիւնը պաշտօնական հանդամանք չունի, թէեւ կառավարութիւնը կրնայ օգտուիլ անոր բերելիք տեղեկութիւններէն: Քաղաքապետը, որ յուլիս 21ին չորս ժամ տեսակցած էր Եորկիոս թագաւորին հետ, յայտնէ օրն ալ տեսակցեցաւ, կարելի եղածին չափ լայն լուսաբանութիւններ փոխանակելու համար: Քաղաքապետը գաղտնի կը պահէ բոլոր խօսակցութիւնները եւ Աթէնք պիտի վերադառնայ այսօր – վաղը:

Թղթօն պիտի տօնուի Կարմիր Ռուսիոյ մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին գրական եւ գեղարուեստական կազմակերպութեանց կողմէ, տօնելու համար Թոլսթոյի մահուան 25ամեակը, նոյեմբեր 20ին: Պատրաստութիւնները կը վերաբերին ամբողջ Ռուսաստանի: Մասնաւորապէս փայլուն հանդէսներ պիտի կատարուին Թուլայի մօտ, ուր անցած է Թոլսթոյի կեանքին մեծ մասը: Սովորաբար տարին 20,000 մարդ կ'այցելէ այդ չրջանը, իսկ այս տարի անհամար բազմութիւն պիտի թափի:

Թոլսթոյի թանգարանը, որ կը գտնուի Մոսկուայի մէջ, ցուցահանդէս մը սարքած է, սկսելով 1860էն: Թոլսթոյի անտիպ գործերուն մէկ չքեղ հատորն ալ պիտի տպուի տօնակատարութեան առթիւ:

Հայ արհեստաւոր մը գետը կը նետուի

ՎԱԼԱՆՍ, 23 Յուլիս.— Մալաթիացի համեստ մտաւորական եւ Դաշնակցական գործիչ հանգուցեալ Մանուկ Յանճեանի որդին, Կարապետ, երկար տաճկի թրուտութեան մատնուած էր: Վերջերս կը ծառայէր հայ ազատականի մը քով, սակայն հոգերը աւելի ծանրացան եւ անոնց ազդեցութեան տակ չիզերն ալ խանգարուեցան: Տղան յուսահատելով ութ օր առաջ ինքզինքը Ռօն գետի հոսանքին կը յանձնէ բոլորովին մերկ: Հագուստները գտնուեցան գետափը, իսկ դիակը երեւան եկաւ չորեքշաբթի օր (20 յուլիս), Վալանսէն հինգ քիլոմեթր հեռու:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ այսօր: 25 տարեկան էր, համեստ բնաւորութեան տէր, աշխատասէր, ու իր հօր պէս ուշիմ: Սրտագին ցաւակցութիւններ իր եղբօրը եւ ազգականներուն:— **Մ. Դ.**

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԶԳ. ՊԱՐԳԵՒԱՒՃԻ 9րդ վիճակահանութիւնը պիտի քաշուի... «Նոյեմանի» չոգենաւին մէջ, համաձայն տեղական թերթերու քաղած լուրերուն: Թուականը եւ վայրը որոշուած չեն դեռ:

ԱՊՐՈՒՍԸ ԱՀԱՆՑՆԵԼՈՒ համար նոր հրամանագիրներ պիտի մշակուին վաղը, հինգշաբթի, նախարարական խորհուրդին կողմէ:

ՍԹՐԱՄՊՈԼԻ ՀՐԱԲՈՒՄԸ, որ հանդարտած էր տարիներէ ի վեր, սկսաւ բորբոքիլ: Յուլիս 22ին պայթիւն մը տեղի ունեցաւ, թանձր ծուխ մը բարձրացնելով եւ կատարեալ մթութիւն պատճառելով: Ցնծոյ մոխիրի անձրեւ մը տեղացաւ ամբողջ կէս ժամ: Ժողովուրդը խուճապի մատնուած է:

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐԱԿԱՆ ԲԶԻԽ մը երեւան հանուեցաւ Սոֆիայի մէջ: Ութ հոգի ձերբակալուեցան: Ոստիկանութիւնը ձեռք անցուց բազմաթիւ փաստաթուղթեր եւ տպագրական մեքենայ մը:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ պաշտօնական վիճակագրութիւն մը հրատարակեց, որուն համաձայն 1933 յունիս 30էն մինչեւ 1934 յուլիս 1 «փախած ատեն գնդակահարուած են 184 հոգի: Ամբաստանեալ՝ 12.863, հալածականեալ՝ 13.121, կեդրոնացման բանակավայրեր ղրկուած՝ 49.102 հոգի»:

ԼՈՆՏՈՆԻ ՀԱՊՒՇԱԿԱՆ դեսպանը բանակցութիւններ կը վարէ, երկու միլիոն անգլ. ոսկիի փոխառութիւն մը կնքելու համար:

500.000 ԻՏԱԼԱՑԻ երիտասարդներ այս տարի պիտի հետեւին զինուորական պատրաստութեան դասընթացքին, համաձայն նոր օրէնքին:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵՏԵԼԱՆԻՒՈՎ

Կիրակի օրուան դադարէն յետոյ երկուշաբթի տեղի ունեցաւ Շրջանին 16րդ Լուչօն–Փօ (194 քիլոմեթր) արկածալի հանգրուանին մրցումը:

Հեծելանուորդները առաւօտեան ժամը 7.30ին կազմուպատրաստ կը սպասէին մեկնումի ազդանշանին: Ժամը ճիշդ 8ին ազդանշանը հաղիւ արուած, մրցորդները արդէն մենամարտի բռնած էին: Այս անգամ մենամարտը նորէն տեղի կ'ունենար խաւալցի եւ պելճիքացի հեծելանուորդներու միջեւ: Առաջին վայրկեանին իսկ Պելճիքացիները Սիլվէր Մաս եւ Ֆէլիքսէն Վէրվաէք, առջի օրուան իրենց յաղթականէն քաջալերուելով, վճռեցին ճամբան կ'բռնեն լեռներէն վեր բարձրանալով արագ – արագ, սակայն Խաւալցիները՝ Մօրէյլի եւ Թէանի (նախապէս 12 հոգի էին, բայց 10ը լծեցին) տեսնելով անոնց վճռեցին, ճարպիկութեամբ մը կը մօտենան անոնց եւ բուռն մենամարտի մը կը սկսին, գրաւելու համար հեռաւել բարձունքները — Օպսէք (1748), Թիւռմալէ (2122), տ'Ալփին (1489) եւ Բէյրէս (1565 մեթր): Ցաղթականը պիտի չահի թէ դրամական նուէր եւ թէ «պոնիֆիքասիօն»:

Մօրէյլի միս – մինակ Փօ կը մտնէ 194 քիլոմեթր ճամբան կտրելով 7 ժամ 12 վայրկեան 22 երկվայրկեանէն (ժամական 26 քիլոմեթր 921), երկրորդ կը հանդիսանայ իր ընկերը՝ Թէանի 5 վայրկեան յապաղումով: Երկուքն ալ մահը աչք առած էին եւ յաղթեցին: Վերջը կը հասնին Պելճիքացիները Վէրվաէք, Ռոմէն Մաս 7 վայրկեան յապաղումով:

Ընդհանուր դասաւորման մէջ Մօրէյլի կը գրաւէ երկրորդ տեղը «Դեղին Շապիկաւորին» վրայ ունենալով երկու վայրկեան 57 երկվայրկեանի տարբերութիւն: Այս իսկ պատճառով Ռ. Մաէսի դիրքը նորէն խախտած է: Այսուհետեւ չիտակ ճամբու վրայ մրցումը տեղի պիտի ունենայ այս երեք հոգիի միջեւ, բայց Մօրէյլիի ընկերները ամէնքը լքած ըլլալով մրցումը միս – մինակ պիտի պայքարի, իսկ Ռ. Մաէսի ընկերները՝ թիւով հինգ՝ ամէն ջանք ի գործ պիտի դնեն եւ պիտի քաջալերեն որ նոյն թափով չարունակէ:

Հեծելանուորդները երէկ, երեքշաբթի Փոյի մէջ հանգիստ ըրին, իսկ այսօր, չորեքշաբթի պիտի կտրեն Փօ—Պօրտօ ճամբան (224 քիլոմեթր):—

Հ. Ս.

Ց. Փառիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶԻ «ՆԳԻՊՏԱՑԻ» կոմիտէի ընկերական ընդհանուր ժողովը տեղի կ'ունենայ այս Ուրբաթ (Յուլիս 26) երեկոյեան ժամը 8.30ին, 32, Ave. Gobelins սրճարանի վերնայարկը:

Օրակարգ.— Երջանային ժողովի օրակարգի քննութիւն:

ՓՐՈՓԱԿԱՆՏԻ Ցանձնախումբի նիստը տեղի կ'ունենայ այսօր Չորեքշաբթի (24 Յուլիս) երեկոյ ժամը 8.30ին, 3, Ավընիւ Կօպլէյնի սրճարանի վերնայարկը:

Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ: Նիւթ՝ «ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԾԱԳՈՒՄԸ»:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէն բդկ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 26 Յուլիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Զարդարեան» Գրատարանին մէջ 181, Թուր Լաֆայէթ:

ՊՈՄՈՆԻ Զաւարեան Ընթերակոմիտէի բնկերական բդկ. ժողովը կ'ազդէ Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

Ն. ԱՒԱԿԱՒՈՒԹԻՒՆ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՍԻՆՔԻՆԿ, Մ. Թաց.— 200:
ՓԱՐԻԶ, Փրօֆ. Ա.— 70:
ՊՕՐԾԵԼ, Հ. Ա.— 35:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ապ.— 874:
ՊՈՆՏԻ, Մեզ.— 70:
ՍԵԹԻՖ, Լ. Մ.— 140:
ՍԷՆ ՌԱՖԱՑԼ, Ջիմպ.— 140:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Գոթ.— 810:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Մալ.— 140:
ՆԻՍ, Ա. Գ.— 35:
ՏՐԱԿԻՆԵԱՆ, Մ. Ա.— 50:
ԼԱ ԿՕՏԸՆԻԷՒ, Տիկ. Դ.— 70:
ՆԷՕՑԻ, Տիկ. Դ.— 70:
ԼԸ ՄԱՆ, Զաթ.— 70:
ՍԱՐՍԷԼ, Օր. Օամ.— 35:
ԹՈՒՐ, Իսկ.— 50:
ԹՈՒԼՈՆ, Կրէկուար.— 70:
ՇԱԼԷՖ, Քէչ.— 103:
ՊԱՐԻ, Վ. Փ.— 100:
ԱՆՎԷՐՍ, Սալ.— 100:
ՎԱԼԱՆՍ, Գ. Ղ.— 253:
ԼԱՎԻԼՏԻԷՕ, Մ. Տ.— 35:
ՊԵՐ ԼԱ ՊԱՅԿ, Վարդ.— 70:
ՖՐԱՆՔՖՈՒՐԹ, Ե. Վ.— 50:
ՊԵՐԼԻՆ, Ե. Տ. Մ.— 20:
ԼԱՆԸՍԹԵՐ, Կար.— 35:
ԼԸ ՔՐԻՕԶՕ, Մ. Զ.— 35:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Տիկ. Մ. Ս.— 140:
ՆԻՍ, Իչխ. Ա.— 35:
ԱՐԼ, Ա. Կիւլ.— 35:
ՊԷԼՄՈՆ, Ա. Մ.— 70:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Իսի-լէ Մուլինոյի Զաւարեան կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. Գաւիթ Ջոլաքեանի իր քեռւորին՝ Գառնիկ Թերգեանի մահուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Շ. Ց. Դ. Լիոնի կոմիտէն իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ վիլֆրանշի հայրենակիցներուն, որոնք իրենց մասնակցութիւնը բերին տիկ. Զօրեանի ցոքելեանի առթիւ կազմակերպուած հանգանակութեան:

ՍԻՓԱՆ երգչախումբը կազմակերպած է հաւաքական պտոյտ մը ԿԱՐՇի անտառին մէջ, Յուլիս 28ի կիրակին:

Շամակիրներ կրնան մասնակցիլ: Ժամադրութիւն եւ հաւաքական մեկնում կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին կառ Սէն Լազարէն:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԽԱՆԱՄՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻՆ 38րդ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ՄՈՒԹԻՒՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «ԱԿՈՆԻՒՆ» ԸՆԹԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մասնակցութեամբ՝ ՄԷՆ ՄԱՐԴՐԻՏԻ «ՀԱՄԱԶՈՒՈՎ» ԸՆԹԱԳՈՐԾԱԿ

եւ «ՄԱՍԻՍ» ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

եւ յովանաւորութեամբ՝ Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷ

28 Յուլիս կիրակի առաւօտեան ժամը 9էն վերչնալ իրիկուն

ընկերը Լեւոն ՆՕՓԵՂԲԱՅՐԵԱՆի պագարակին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ՝ ԸՆԿԵՐ ԿԱՐԱԳԵՏ ՃԱՆԻԿԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ՝ ԸՆԿԵՐ ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ծոխ բաժին.— Երգ, Նուագ, արտասանութիւն, Հայկական եւ Եւրոպական պարեր եւ զուարճալի «ՎԱՀԱՆ - ԽՈՐԷՆ»ի թատերախաղին կողմէ:

Մանրամասնութիւնը տեղւոյն վրայ: Մուտքը՝ 2 ֆրանք

Հանդիսավայրը երթալու համար, Գուլվար Կարիպալթիէն առնել 15 եւ 18 հանրակառքերը եւ իջնել Սէն-Լուի:

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՂ

28 ՅՈՒԼԻՍ ԿԻՐԱԿԻ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԺԱՄԸ 8էն ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8

ՓԻԷՌ ՊԷՆԻԹ ԼԱ ՄՈՒՇ օպասուն պարտէզին մէջ

Գեղարուեստական բաժին.— Եւրոպական եւ հայկական պարեր ընտիր PIERRO-JAZ դեկավարութեամբ Սասունցի՝ Ե Ր Օ Ր

Պաղ եւ առատ ըմպելի տեղւոյն վրայ շատ նպաստաւոր գիներով

Երթեւեկարձի տոմսի գինն է 3 ֆրանք:

Հաղ. միջոց.— Ծիսալիսները կը մեկնին փլաս Կիշառէն առաւօտ ժամը 8ին 8 9 10 եւ 11ին, կէս օրէ վերջ ժամը 1 2: իսկ երեկոյեան ընդարձ ժամը 7էն մինչեւ 9ը:

Ծանօթ.— Անձրեւի պարագային կը յետաձգո ի յաջորդ Կիրակի:

ԿՈՄԻՏԱՍ Փարիզաբնակ Երիտասարդութեան Տարեկան Դաշտապարահանդէսը

ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ 4 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ՌՈՊԵՆՍՈՆԻ ՄԷՋ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՑԾ-ԱՑԱՄՆԱԲՈՑԾ

ՀՐԱՉ ՉԱՐԳԱՐԵԱՆ

44, Rue de Dunkerque, Paris.

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **TRUDAINE: 42-69**

(ԿԱՐ ՏԻՒ ՆՕՐԻ մէջ):

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ, ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ, ԿԱՐՈՒԻՃԻՆԵՐՈՒ, ՍԱՓՐԻՋՆԵՐՈՒ, ԹՐԻՔՕԹՕՁՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ:

achat, vente, échange et reparation

HOVANNESSIAN

INGENIEUR E.M.I.

14. RUE DU SOLEIL. PARIS. XX. METRO: PLACE DES FETES

r.c. seine 379489 TEL.: MENILMONTANT 41.67 c.c.p. paris 171738

MOTEURS ELECTRIQUES

pour machines à coudre, tricoteuses, bobinoirs et toutes machines

RESISTANCE

pour chauffages, indéfrisables etc.

ANTIPARASITAGE DES MOTEURS

ETUDES ET DEVIS GRATUITS SUR DEMANDE

machines à coudre d'occasion, — on demande correspondants, province et étranger

Ծախու է.

Շիւանդութեան պատճառաւ ծախու է հայաշատ կեդրոնի մէջ սըրճարան մը՝ դիւրամատչելի պայմաններով: Դիմել՝ 29bis rue Etienne-Dolet, Alfortville (Seine).

Ծախու է

Բանուկ թաղամասի մէջ ծախու է ԿՕՇԿԱԿԱՐԻ խանութ մը դիւրամատչելի պայմաններով:

Դիմել՝ տեղւոյն վրայ.

11, Rue Rodier, Paris (9).

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒԻ

Կը փնտռեմ Էրզրումի Գարասան գիւղացի եղբայրս՝ Ագէկ Մատէեան (գիւղին մէջ կը կոչէին եղեայ), հօր անունն՝ Գալուստ: 1921 կը գտնուէր Պոլիս:

Կը փնտռեմ նաեւ հօրաքոյրս Թուչիկ Ցէրտէրեան, աղջիկը՝ Մարցայ, տոգոն՝ Լուդվիկ: Իմացնել եղբօր՝ կարապետ Ցէրտէրեանի՝

Chez Mr. Martel à Chesac, par Landes (Haute Loire) France:

Կը խնդրուի եգիպտահայ եւ բիահայ թերթերէն արտատպել:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

Եւրոպայի հայկական վեհագոյն գրատունը

ՀՐԱՆՏ-ՍԵՄՈՒԷԼ

51, Rue Mr. le Prince, Paris (6). Métro: Odéon. Tél. Danton: 88-65,

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր:

Արդիական կազմատուն: Տպագրական գործեր:

Աշխարհի բոլոր կողմերէն հասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

ԽԱՉԱԴՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Այդ պարոնը բժշկապետն էր: Ես իսկոյն նկատեցի նրա բարի դէմքի վրայ այն մեծ ուրախութիւնը, որ պատճառեց ինձ գոնելը: — «Ո՞ւր ես գնում»,— հարցրեց նա, չը թողնելով իմ ձեռքը:— «Սիբիր»,— պատասխանեցի ես, աշխատելով դուրս պրծնել նրա ձեռքից:— «Այժմ ուշ է, — ասաց նա,— տեսնո՞ւմ ես, արեգակը մտնելու մօտ է, տեղ չես հասնի, անապատումը կը մնաս:— «Ես միշտ անապատումն եմ գիչերում. մարդիկ ինձ տեղ չեն տալիս»,— «Մնա ինձ մօտ, այս գիչեր հանգստացիր, առաւօտեան կը չարունակես քո ճանապարհը:— «Ես դեռ ոչ բոլորովին յոգնած եմ, կարող եմ անցնել մի քանի վերստ եւս, մինչեւ արեգակը կը մտնէր:»

— Վերջապէս նա համոզեց ինձ մընալ եւ տարաւ փոստայի կայարանը, չարունակեց Նէնէն:— Աչնան սառնիկ ցրտերի ժամանակն էր: Իսկ իմ հնամաշ հագուստը հազիւ ծածկում էր իմ մարմինը: Ես նոր էի պղում, թէ որքան մսել էի: Երբ մտայ սենեակը, իմ առաջները սկսեցին բարախել: Իմ լեզուն դժուարանում էր չարժուել: Նա իսկոյն փաթաթեց ինձ իւր մուշտակի մէջ եւ նստացրեց մահճակալի վրայ: Տաք թէյը կեանք տուեց ինձ, իսկ սպիտակ հացը կարագի հետ զօրացրին իմ սպառուած ուժերը: Ես այժմ միայն հասկանում եմ, եթէ այն դրութեան մէջ անապատում մնայի, անպատճառ կը սառէի: Երբ ես բաւական հանգստացայ, երբ իմ դրպուած դրութիւնը մեղմացաւ, բժշկապետը ասաց ինձ, որ ինքը յատկապէս ինձ համար եկած էր: Նա պատմեց, թէ այն առաւօտը, երբ ինձ պէտք է արձակէին ապաշխարութեան տնից, ինքը եւ իւր կինը կառքով եկան այնտեղ, որ ինձ առնեն եւ իրանց տունը տանեն: Բայց մինչեւ իրանց գալը, ես անյայտացած էի: Ցետոյ հարցուրտ անելով, տեղեկացան, թէ ես որ կողմն էի գնացել: Բժշկապետը առանց ժամանակ կորցնելու հետամուտ եղաւ եւ գտաւ ինձ:

— Առաւօտեան,— չարունակեց Նէնէն,— բժշկապետը յայտնեց, թէ ինքը նոյնպէս Սիբիր գնալու դիտաւորութիւն ունի եւ խոստացաւ, որ ինձ եւս կը վերառնի իւր հետ: Կարծես, ամբողջ աշխարհը ինձ տուեցին, ուրախութիւնից չգիտէի թէ ինչ անեմ: Երեխայի նման քարշ ընկայ իմ բարեբարի պարանոցից եւ սկսեցի համբուրել նրա աչքերը, երեսը, ճակատը, բոլորը:— «Կը տանի՞ք, կը տանի՞ք», — անդադար հարցնում էի ես:— «Անպատճառ կը տանեմ»— պատասխանեց նա, եւ աւելացրեց, թէ ինքը պէտք է պաշտօնով գնայ այնտեղ, եւ այդ մասին արդէն առաջարկել են իրան, եւ ինքը ընդունել է:— «Եւ ես կը տեսնե՞մ նրան»...:— «Կը տեսնես, չատ անգամ կը տեսնես»,— պատասխանեց նա: Ես կրկին դրկեցի նրա պարանոցը:

— Բժշկապետը,— առաջ տարաւ Նէնէն,— ինձ չատ խրատներ էր տալիս, ինձ չատ խորհուրդներ էր տուել, բայց առաջ ես չէի հաւատում նրան: Մարդիկ ինձ այնքան չատ խաբել էին, որ ես կորցրել էի իմ հաւատը դէպի ամէն մարդ: Բայց երբ նա խոստացաւ, որ ինձ կը տանի Սիբիր, ես բոլորովին հաւատացի: Այդ էր պատճառը, որ ես իսկոյն հնազանդեցայ, երբ առաւօտեան առաջարկեց ինձ նստել ճանապարհորդական սայլակի վրայ եւ վերադառնալ տուն: Զնայելով, որ ես մինչեւ այն գիւղը հասել էի երեք օրուայ մէջ, բայց նոյն օրուան երեկոյեան պահուն մենք հասանք քաղաքը: Բժշկապետի բնակարանը բաւական ընդարձակ էր. իսկոյն ինձ համար որոշեցին մի առանձին սենեակ: Նրա մանկահասակ կինը աւելի բարեխիղճ եղաւ ինձ, քան թէ ամուսինը: Նրա առաջին հոգը եղաւ լուանալ իմ գլուխը, սանտրել եւ փոխել իմ հագուստը: Երբ ես ոտքից ցղլուխ հագնուեցայ, նա մի առանձին ուրախութեամբ նայեց իմ վրայ, դրկեց, եւ համբուրելով, ասաց:— «Հիմա դու չատ սիրուն աղջիկ զարձար»: Եւ որպէսզի ես մի նոր ծանրութիւն չդառնամ այդ ոչ այնքան միջոցներ ունեցող ընտանիքի վրայ, հէնց երկրորդ օրը ես խնդրեցի տիկնից, որ ինձ ցոյց տայ մի քանի գործեր, թէ ինչով կարող էի ծառայել նրանց: Տիկինը ժպտաց եւ ինձ յանձնեց մի քանի թեթեւ գործեր: Ես իմ պարտաւորութիւնները այնքան ճշդութեամբ կատարում էի, որ նրանք, որ առաջ միայն խղճում էին ինձ, սկսեցին այնուհետեւ սիրել: Տիկինը չափազանց գութ ունէր ինձ վրայ: Նա մի առանձին եռանդով սկսեց զբաղուել իմ դաստիարակութեամբ. ամէն օր մի քանի ժամ պարապում էր ինձ հետ: Ես սովորեցի գրել, հաշուել եւ գրքեր կարդալ: Ախ, որքան լաւ բան են այս գրքերը: Նրանց մէջ խօսում են խելացի մարդիկ. նրանք այն չեն ասում, ինչ որ մենք սովորաբար լսում ենք, կամ տեսնում ենք կեանքի մէջ: Նրանք պախարակում են այդ մեր տեսածները, եւ ասում են, որ լաւ բաներ չեն, եւ ցոյց են տալիս, թէ ի՞նչպէս մարդիկ կարող էին աւելի լաւ լինել:

— Եւ դու լաւացար,— կտրեցի ես Նէնէի խօսքը:

— Այո, լաւացայ,— պատասխանեց նա մի առանձին բաւականութեամբ:

— Դու հէնց սկզբից բարի էիր, Նէնէ:

— Իմ առաջուայ բարութեան եւ այժմեան բարութեան մէջ մեծ զանազանութիւն կայ: Ազատնին էլ բարի է, բայց եթէ նրան հարցնելու լինես, թէ ինչու համար է բարի, նա քեզ չի կարող բացատրել պատճառը: Նա բարի է, ինքն էլ չգիտէ, թէ ինչի համար: Այդպէս էր եւ իմ բարի լինելը: Ես բարի էի եւ աւելի ոչինչ: Բայց ես հիմա գիտեմ, թէ ինչո՞ւ համար եւ ինչո՞ւ համար է չարը: Ես առաջ սուտեր էի խօսում, խաբում էի մարդկանց, բայց չէի հասկանում, որ դա վատ է: Ես մի բոշայ աղջիկ եւ մօրիցս սովորած կախարդութիւն էի գիտում, որ այն բոլորը խորթ մայրիկիս էր:— Այդ Թողննէք,— ընդհատեց Նէնէն,— բժշկապետը նրա կինը կատարեցին իրանց խոստումները: Երբ նրանք պաշտօն ստացան Սիբիրում, ինձ եւս բերեցին իրանց հետ: Իմ յարաբերութիւնները հետ նրանք գիտէին, նրանց յայտնի էր եւ այն, թէ որ ատեանն ես գնում եմ քեզ:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
25
ՅՈՒԼԻՍ
JEUDI
25 Juillet
1935

ԺԱ ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2865

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՐՔԱԿԱՆ ԵՐԿՈՒՆՔԸ ԹՐԱԿԻՈՅ ՄԷՋ

*Մէկ տարիէն միւսը, արտակարգ համեմատութիւններ ստա-
ցաւ Թրքական Թրակիոյ տեղաւորման եւ վերազինման քաղաքա-
կանութիւնը, որ յառաջ կը տարուի զուգընթաց։*

*Տարիներ առաջ, նոյն իսկ Պոլիսը երկրորդական գեանի վրայ
ձգուած կ'երեւար, իսկ արտասահմանի Թուրքերը առաւելապէս
կ'ուղղուէին դէպի Անատոլու։*

*Իսկ այժմ — մասնաւորապէս երկու տարիէ իվեր — էնկիւրի
իր գլխաւոր ուժը թափած է Թրակիոյ վրայ, Թէ ժողովուրդը
բազմացնելու, երկիրը չէնցնելու եւ Թէ սպազայինութիւնները
կրկնապատկելու համար։*

*Իր ապրելիք լուրջ արգելքներ չկան գաղթականներու տեղաւոր-
ման համար, բացի նիւթականէն։ Այս վերջին հոգն ալ բաւական
Թեթեւցած է, քանի որ գաղթականները առ այժմ կ'երթան Ռու-
մանիային, այսինքն չեն չրջանէ մը։ Եւ ռումանական կառավա-
րութիւնը առաւելագոյն դիւրութիւններն ընծայած է։ Պիտի վճա-
րէ Թուրքերու ձգած կալուածներուն փոխարժէքը, մէկ մասը՝
դրամով, մնացեալը՝ ապրանքով, չեղեալ պիտի համարի անոնց
պետական պարտքերը, եւն.։*

*Գոյացած համաձայնութեամբ, էնկիւրի կը յուսայ Ռումա-
նիոյ Թուրքերը Թրակիա փոխադրել 3 — 4 տարուան ընթացքին,
եւ ամբողջովին չէնցնել այդ երկրամասը, որ ամայացաւ Հայե-
րու, Յոյներու եւ Հրեաներու վտարումով։*

*Ինչպէս ըսինք, այս աշխատանքը միայն մէկ մասն է հիմնա-
կան ծրագրի մը։*

*Տեղեկութիւնը կ'աւելցնէր Թէ միայն իսկամ Թուրքերը կրնան
մաստ պիտի դառնար, առանց վերազինման եւ սպառազինու-
Թեանց յաւելման։ Իսկ այդ հարցը չատոնց է որ կ'արծարծուի,
ոչ միայն Թուրք մամուլին, այլ եւ դիւանագիտական շրջանակնե-
րու մէջ, ամենաջերմ պաշտպանութիւն գտնելով մասնաւորապէս
Ֆրանսայի եւ Ս. Միութեան կողմէ։*

*Գերմանիոյ վերազինման հարցին քննութեան առթիւ, Թուր-
քիոյ արտաքին գործակալը ժընեւի մէջ ալ յուզեց այս հարցը։
Եւ երբ Մեծն Բրիտանիոյ ներկայացուցիչը տհաճութիւն յայտնեց,
Փարիզի եւ Մոսկուայի ներկայացուցիչներն էին որ բարեխօսե-
ցին, որոշապէս դիրք բռնեցին, սիրալիր արտայայտութիւններով։*

*Մնաց որ Թուրքիա հրամանի չպասեր, իր միաքէն անցածը
գործի վերածելու համար։ Ո՞վ Թուրքին չափ հիմնովին սերտեր
է «կատարուած իրողութեան» խմաստութիւնը։*

*Տակաւին առջի օր, հեռագիրը կը հաղորդէր Թէ զինուորա-
կան չրջան հռչակուած է Քըրքլարէլին (նախկին Քըրքքիլիսէ),
16 քիլոմեթր տարածութեան վրայ։*

*Տեղեկութիւնը կ'աւելցնէր Թէ միայն իսկամ Թուրքերը կրնան
մտնել չրջանին մէջ։ «Այս վերջիններէն գատ ո՛վ որ կ'ուզէ մտնել,
պէտք է նախապէս մասնաւոր արտօնութիւն ստանայ եւ ոստիկան
գօրքի հսկողութեան տակ դրուի»։*

*Երբ այսքանը հրատարակութեան կուտան իրրեւ պաշտօնա-
կան զեկոյց, կրնաք հետեւցնել Թէ ի՛նչ ուժգին Թափ ստացած է
վերազինման աշխատանքը։*

*Ամիսներ առաջ, այդ մասին դղրդացին յայտնութիւններ ը-
րաւ Ազգերու Դաշնակցութեան պուլկար պատուիրակը։ Բայց ո-
րովհետեւ չատ յառաջ գացած էր, իր մեղքը քաւեց դիւանագիտա-
կան մեղայականով մը եւ պաշտօնանկութեամբ։*

*Կացութեան միւս երեսները կը պարզուին Թուրք եւ պուլկար
Թերթերու բանավէճերով, որոնք բուռն համեմատութիւններ կը
ստանան, պարբերաբար։*

*Այս տեսակէտէն ուշագրաւ են մասնաւորապէս Թուրք մամու-
լին արտայայտութիւնները։*

*Բոլորդ ալ կարդացիք Պոլսոյ «Ճիւմհուրիէթ»ին կրակ ու բոց
սպառնալիքները, պուլկարական հրատարակութեան մը առթիւ,
որ կը յուզէր Թրակիոյ խնդիրը։*

*Պալքանեան պատերազմին «փիւսկիւրտիւք»ը չէ՞ք յիշեր, կար-
դալով այդ ճամարտակութիւնները։*

— «Մենք վճռած ենք կուրցնել այն աչքերը որ կը տնկուին Թրակիոյ վրայ։ Եւ քող ոչ ոք տարակոյս ունենայ որ մեր հողե-
րուն աչք տնկողներուն հաշիւը ի հարկին պիտի մաքրենք մեր
սահմաններէն անդին»։

*Այսպէս ուրեմն, բոլոր երեւոյթները կ'ապացուցանեն Թէ
Թուրքիա վճռած է ամէն գնով պահել եւրոպական ցամաքամասի
վերջին հողաչերտը։ Իսկ ատոր համար զուգընթաց յառաջ կը տա-
նի երկու հիմնական եւ լրացուցիչ աշխատանքներ,— տեղաւո-
րում եւ վերազինում։*

*Հետզհետէ չեչտելով այս քաղաքականութիւնը, էնկիւրի մի-
եւնոյն ատեն կ'ապացուցանէ Թէ իրական արժէք չունին ոչ ուխ-
տերը, ոչ ալ դոյնզդոյն դաշինքները։*

*Չէ՞ որ խմորումներն իրարու կը յաջորդեն ինչպէս կեդրոնա-
կան Եւրոպայի, նոյնպէս Պալքաններուն մէջ։*

*Միայն Պուլկարիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ մերձեցումը կրնայ ամ-
պերը կուտակել։ Իսկ ուրիշ վրդովիչ երեւոյթ մըն է՝ միապետու-
Թեան հաստատումը Ճունաստանի մէջ։*

*Եւրոպայի այդ մասին վրայ պատահելիք որ եւ է փոփոխու-
Թիւն կամ արկած՝ չի կրնար անտարբեր Թողուլ Թուրքիան։*

*Աւելի քան տասնըհինգ տարիէ ի վեր, Թուրքիոյ ամէնէն վս-
տահելի բարեկամն էր Պուլկարիան։ Իսկ այսօր պաշտօնական յա-
րաբերութիւնները հազիւ կրնան պարտկել յարաճուն հակամար-
տութիւնը։*

*Ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ։ Մինչ մէկը յղփացած է ան-
հաչիւ ուարներով, միւսը կը խեղդուի լեռներու խորը, կաչկան-
դուած՝ ամէն կողմէ։*

Շ.

ՀՕԿԻ «ՋԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ» ԳՈՐԾԵՐԸ

Ինչպէս կը գործածեն հաւատուած գումարները

*Ինչպէս ամէն տեղ, Ֆրանսայի մէջ ալ Հօկը «նուիրուած է միայն եւ միայն
խորհրդային Հայաստանի չինարարութեան եւ օգնութեան գործին»։*

*Դժբախտաբար չատեր չեն հաւատար այդ պաշտօնական հաւաստիքնե-
րուն, բերանացի ըլլան Թէ գրաւոր։*

*Այդպիսիներուն լուսաբանութեան համար, ատոնք կը հրատարակենք
բանաձեւ մը՝ Ֆրանսայի Հօկի Ե. պատգամ. ժողովէն, որ գումարուեցաւ Փա-
րիզի մէջ, Մայիս 30 — 3 յունիս։*

*Հարցը կը վերաբերի այն հիւրանոցին որ պիտի կառուցուէր Երեւանի
մէջ, Ֆրանսայէն եւ ուրիշ գաղութներէ հաւաքուած գումարներով եւ որուն
չինութեան մասին չոնդալից աւետիսներ կը կարդանք պարբերաբար.—*

«Արմենիա Օթելի պարգեւատուր հանգանակութեան զեկոյցէն, զոր կատա-
րեց յանձնաժողովի գանձապահ ընկ. Ա. Խահիկեան, պարզուեցաւ որ ատա-
ջին սէրիի տոմսերէն գոյացած է 45,225 ֆրանք։

«ԱՅՍ 45,225 ՖՐԱՆՔԷՆ 18,000 ՖՐԱՆՔ ԴՐՈՒԱԾ Է ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒ-
ԹԵԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ, ԻԲՐԵԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ՓՈՆՏ, ԳԼՒ-
ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՀԱՆԳՈՎ։

Վիճակահանութեան պարգեւներուն եւ այլ ծախուց յատկացուած է 8822
ֆրանք։

1000 (ՀԱԶԱՐ) ՖՐԱՆՔ ՏՐՈՒԱԾ Է ԼԷՕԻ ԳՐՔԻՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒ
ՍՐԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԳԼՒ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՀԱՆԳՈՎ։

1884 ՖՐԱՆՔ ՎՃՍՐՈՒԱԾ Է ԵՐԵՒԱՆԷՆ ՈՒՂԱՐԿՈՒԱԾ ԵՒ ՁՕԳՏԱԳՈՐ-
ԾՈՒԱԾ ՖԻԼՄԻ ՄԱՔՍԱՑԻՆ ԾԱՆՈՒՑ ԵՒ ՃԱՆԱՊԱՐՀԱԾԱՆՄԱՆ։

4574 ՖՐԱՆՔ ՓՈՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՂԱԾ Է «ՀՕԿ» ԱՄՍԱԳՐԻՆ ԵՒ 5470 ՖՐ-
ՐԱՆՔ ԱՒ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ։

ԳԱՆՁԱԳԱՀԻՆ ԴՈՎ ԿԸ ՄՆԱՑ ՄՕՏ 5475 ՖՐԱՆՔ։ ՓՈՆԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ՏՐ-
ՈՒԱԾ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՆ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՈՐ ՀՆԱՐԱՒՈՐ
ԸԼԼԱՑ»։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ ՀԱՄԱՁԱՅՆԵՑԱՆ

Ամերիկեան ժողովի հրաւիրեն Ա. Դ. Խորհուրդը

ԻՏԱԼԻԱ ՄԻՆՉԵՒ ՀԻՄԱ ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՒՆ ԼԻՐ ԾԱԽՍԱԾ Է

Մեծագումար գնումներ արտասահմանեն

Վարչապետ եւ արտաքին նախարար Պ. Լաւալ երէքշաբթի օր կրկին տե-
սակցեցաւ անգլիական դեսպանին հետ, եւ համաձայնութիւն գոյացաւ որ Ազ-
գերու Դաշնակցութեան խորհուրդը նիստերաշրջի յառաջիկայ չաբթու, յու-
լիս 31ին կամ օգոստոս 1ին։ Արդ, որպէսզի ժողովը արդիւնաւոր ըլլայ, ան-
հրաժեշտ է որ Իտալիա մասնակցի, հիմնովին քննելու համար հապճեպեան
խնդիրը։ Անգլիա եւ Ֆրանսա կ'աշխատին միջոցները պատրաստել, որպէսզի
բուռն բնդհարումներ չպատահին Իտալիոյ եւ Եթովպիոյ միջեւ։ Եթէ կարելի
չըլլայ կանխել այդ վտանգը, այն ատեն պիտի դիմեն Ազգերու Դաշնակցու-
թեան ուխտի 15րդ յօդուածին 7րդ հատուածին արամադրութեան։ Ուրիշ
խօսքով, Ա. Դ. Խորհուրդը ազատ պիտի ձգէ երկու կողմերը, իրեն վերապա-
հելով անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել, «յանուն իրաւունքի եւ արդարու-
թեան»։

Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը առջի օր նորէն Փարիզ ե-
կաւ, գերագոյն փորձ մը կատարելու համար, որպէսզի Իտալիա ժողովին
չքաշուի ձեւական պատճառներով։

Երէկ սեպտեմբեր ծանուցուած էր Թէ Փարիզ հասած է Պ. Լիթվինով, Ա.
Դ. Խորհուրդին հերթական նախագահը։ Հաւանական է որ գայ վարը, ուր-
բան, խորհրդակցելու համար Պ. Լաւալի եւ Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ.
քարտուղարին հետ։ Եւ որովհետեւ հինգ օր պէտք է անցնի ժողովի հրաւէր-
ներուն առաքումէն վերջը, հաւանական չէ որ գումարումը տեղի ունենայ յու-
լիս 31էն առաջ։

Իտալիոյ դրամական հոգերը

Ինչպէս գրած էինք երէկ, իտալական կառավարութիւնը ստիպուած
կախակայեց հարիւրին 40 ոսկեդրամ երաշխաւորութիւն պահելու օրէնքը, որ
կը գործադրուէր 1927էն ի վեր։ Այս առթիւ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը
հաղորդուին իտալական աղբիւրէ.— Զինուորական պատրաստութեանց հա-
մար Իտալիա մինչեւ հիմա ծախսած է մէկ միլիառ լիր։ 1927ի օրէնքին կախա-
կայումը միջոց մըն է դիւրացնելու դրամի հայթայթումը պատերազմի մը
պարագային որ կրնայ արժել 10 միլիառ լիր։ Այս հաշիւները եղած են պաշ-
տօնական տուեալներու վրայ։ Իտալիա ձոյլ երկաթ, ինքնաշարժ բեռնակառ-
քեր, պղինձ, բամպակ, ձգախէժ եւ ուրիշ նիւթեր գնած է վերջին չաբաթնե-
րու միջոցին։ Արդ, Իտալիոյ դրամատունը հարկադրուած է 500 միլիոն լիրի
անմիջական վճարումներ կատարել, որոնց համար անհրաժեշտ էր Թեթեւցնել
օրէնքին տրամադրութիւնները։ Եղած կարգադրութիւնը լիրի արժեզրկում
չի նշանակեր եւ պաշտօնական շրջանակներ կը հաւատան Թէ կառավարու-
Թիւնը պիտի վերակազմէ ոսկեդրամի պահեստը։ Իտալիա պարզապէս կ'ուզէ
ապահովել իր վարկը արտասահմանի մէջ։

Հակառակ պաշտօնական լաւատեսութեան, 1927ի օրէնքին կախակայումը
դժնդակ տպաւորութիւն գործեց մասնաւորապէս անոր համար որ տեղի ունե-
ցաւ անսպասելի, եւ առանց նախապէս մամուլին հաղորդուելու։ Հրամանա-
դիրը պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուեցաւ առանց պատճառաբանութեան,
որով անհասկնալի կը դառնար հասարակ մահկանացուներուն համար։ Կախա-
կայումը դէպ տպաւորութիւն ձգեց նաեւ սահարանին մէջ, ուր պետական ար-
ժեթուղթերը զգալի անկումներ կրեցին։ Եւ վերջապէս, դիւանագիտական շր-
ջանակներու տպաւորութիւնն ալ նպաստաւոր չէ։ Հրամանագիրը նոր ապա-
ցոյց մը կը համարուի Իտալիոյ դրամական դժուարութիւններուն, որոնք մե-
ծապէս պիտի աւելնան, եթէ տագնապը պատերազմի չանգի։ Կը վախցուի որ
Անգլիա ուժգ օգտուիլ այս կացութենէն, չեչտելու համար իր ընդդիմութիւնը
իտալական ծրագիրներուն դէմ, ինչպէս կ'օգտագործէ ճապոնի բռնած դիրքը։

Իտալիոյ մէջ ծանր տպաւորութիւն ձգեց այն լուրը Թէ անգլիական կա-

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԵՐ ԽԵՁՕՆ ԵՒ ԻՐ ԽՈՒԼՈՒՃԻԿԸ

—•—

Նիւ – Եորքի մէջ կը հրատարակուի պատուական թերթ մը, *Բանուոր*, ո-
րուն միակ թերութիւնն այն է որ, զօ-
տապատ իմզիմնիկ՝ շատ կը բանի
... ցնդաբանութեան մէջ։

Այդ բանուկ երեւակայութեան ար-
դիւնք է անշուշտ այն խմբագրականը,
որուն խորագիրն է. «Դաշնակ եւ
Ռամկավար դեկավարներու սիրաբա-
նութիւնը»։

Ի՞նչ սիրաբանութիւն է այդ, տես-
նենք...

*« Փարիզի մէջ գոյութիւն ունեցող
Հայ Գրողներու Ընկերութիւն կոչ-
ուած Դաշնակ խրտուիլակին մէջ կողք
կողքի նստած են Ռամկավար յայտնի
դեկավար Ա. Զօպանեանը եւ Դաշնակ-
ցութեան վատահամբաւ (sic) առաջ-
նորդներէն Ս. Վրացեանը»։*

Այսքա՞ն է «սիրաբանութեան» մեղ-
քը։ Ոչ, մեր կարմիր— լօլօն ուրիշ լօ-
լօներ ալ գիտէ, մտիկ ըրէք.—

*« Ի՞նչ է այս կազմակերպութեան
նպատակը.— « կազմակերպել գրա-
կան զասախօսութիւններ եւ անդամ-
ներուն համար հաւաքոյթներ սարքել
ընկերական յարաբերութիւնները
սերտ պահելու համար»։*

Այս ալ մի՞ղք է։ Խնդրեմ, մեր *Բա-
նուորը*,— «հովն ետեւէն», ինչպէս
կ'ըսէ հայ ժողովուրդը,— սովորու-
թիւն ունի փչել ու էշել իր գաղափար-
ները —« հովն ետեւէն»,— էշել էշել
էշել մինչեւ որ սպառի ու պարպուի
փչուկը։

Արդ, փչուկը պարպելու առեն,
այսպէս կ'ըսէ մեր *Բանուորը* —«հովն
ետեւէն»։—

*« Փարիզի Հայ Գրական Ընկերու-
թիւնը փորձ մըն է մեռնող ազգայնա-
կանութեան ախտաւարակ մշակոյթը
հակադրելու Սորվրդային Հայրենիքի
երիտասարդ, առոյգ եւ ծաղկող
կեանքին, որուն փայլուն իրականու-
թիւնը հզօր ջահի մը պէս կը լուսաւո-
րէ գաղութահայ աշխատաւորութեան
միտքը»։*

Ինչպէս կը տեսնէք, հապաճախտով
վարակուած է նաեւ մեր *Բանուորը*
—«հովն ետեւէն», — այնեան որ, երբ
Փարիզի մէջ վրացեանը ճառ մը կար-
դայ գրական, անդին փրփուր կը
ժայթքի *տաժարիչչ* խաչիկ Քէօսէեա-
նի բերնէն՝ նիշդը ընկնաւորիպէս։ Կամ
երբ Համազգայինը ճեմարան կը բա-
ցայ Սուրիոյ մէջ՝ հայ երիտասարդ-
ները պատրաստելու համար Սահակի
եւ Մեսրոպի ճամբով, մղձաւանջի կը
մատնուի մեր խաչիկը՝ երեւակայելով
որ երիտասարդութիւնը կ'արշաւէ
Հայաստանի վրայ։

Այս մղձաւանջը ինծի կը յիշեցնէ
« խուլուճիկ»ը։

Հայ գիւղերուն մէջ, սովորութիւն
է, Մեծ – Պահքի օրերուն, ձեղունէն
կախել սոխ մը, որուն կողերուն մէջ
կը խրեն եօթը փետուրներ, մեծ
պահքի շաբաթներուն թիւով։ Ամէն
շաբաթ որ կ'անցնի, փետուր մը կը
փրցնեն սոխէն, որ սաւառնակի նման
կախուած մնայ ձեղունէն։

Հայ գիւղացին «խուլուճիկ»ով (փե-
տրազարդ սոխ) կը սպառնայ իր երա-
խաներուն, որ պահքը կը լուծեն, կամ
ծոմ չեն պահեր։ Եւ տուներուն մէջ
սպասո՛ւմ կը տիրէ Մեծ - Պահքի օրե-
րուն, դրուիճասու երախաները կը
վախնան, որ խուլուճիկը յանկարծ
փետուրը կը նետէ եւ մեղաւորին աչքը
կը խոցէ։

Այսպէս եւ մեր կարմիր աղբարնե-
րը,— խուլուճիկին վախին տակ կ'ապ-
րին գիշեր ցերեկ։

Այնպէս չէ՞, Խեչօ՛։

ԱՐԱՋ

*ՄԻԱՑԵԱԼ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ ՆՊԱՏԱԿԱՑԱՐՄԱՐ ԶԻ՞Ջ ԳՏՆԵՐ ԴԻՄՈՒՄ
ԿԱՏԱՐԵԼ ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԱՐԶՊԱՆԻՆ (ՈՐ ԱՁԱՄ ՖՐԱՆՍԱ ԿՐ
ԳՏՆՈՒԻ), ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՆՑ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԻՐԱԻՈՒՆՔԻՆ ԽՆԴԻՐԸ։*

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆԻ ՅՕԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Օգոստոս 18ին Սոֆիայի մէջ պիտի ազնուի Քրիստափոր Միքայէլեանի
մահուան 30ամեակը։ Այդ առթիւ բացումը պիտի կատարուի նաեւ պուլկար
բանաստեղծ Եավորովի արձանին, զոր Հայերը պատրաստել տուած են։

Արտասահմանէն եւս հիւրեր պիտի մասնակցին։ Հայերպուլկար կոմիտէի
դիմումին վրայ կառավարութիւնը համաձայնած է որ Սոֆիա մեկնողները
պուլկարական երկաթուղիներէն զեղչ ստանան 70 առ հարիւր։

Հայերպուլկար կոմիտէն կոչ մը հրատարակած է որուն թարգմանու-
թիւնը պիտի կարդաք չաբաթ օր։

*ռազմարութիւնը չպիտի արգիլէ զէնքերու արտածումը դէպի եթովպիա։ Իտա-
լական մամուլը թշնամական կը նկատէ այս ընթացքը։*

*** Կեդրոնէն տրուած հրահանգի մը համաձայն, եթովպիոյ անգլիական
հպատակներէն մօտ հարիւր հոգի համախմբուեցան Աատիս – Ապէպայի մէջ։
Մասնաւոր օդանաւեր կազմ եւ պատրաստ կը սպասեն Եգիպտոսի մէջ, ի հար-
կին փոխադրելու համար այս հպատակները։

Օդանաւային ռազմափորձեր Անգլիոյ մէջ

Այս տարի եւս, օդանաւային ռազմափորձերը հաստատեցին Թէ Անգլիոյ
հարաւային չրջանը ապահով չէ օդային ռմբակոծութեանց դէմ։ Յուլիս 23ին,
իրիկուան ժամը 6էն մինչեւ առաւուան ժամը 8 « Թշնամի » օդանաւեր յարձա-
կեցան Լոնտոնի եւ չրջականերուն վրայ եւ հաստատուեցաւ Թէ մայրաքաղա-
քին ռազմագիտական կեդրոնները մոխրակոյտերու վերածուած պիտի ըլլա-
յին, եթէ իրական ռումբեր ձգուէին, փոխանակ պարզ հրթիռներու։

Հակառակ պաշտպանողական տարմիղի ուժգին ընդդիմութեան, «Թշնա-
մի» օդանաւերը յաջողեցան ուղղակի զարնել օդանաւային նախարարութիւնը,
13,500 ոտք բարձրութենէ մը, թէեւ գետնէն չէր տեսնուեր։ Ուրիշ երէք
տորմիղներ ալ որոշուած կէտերը հասան առանց դիմադրութեան։

Ռմբամոխրները հաստատեցին Թէ պաշտպանողական միջոցներն ալ բար-
ւոքած են, անցեալ տարուան վրայ։ Գործողութիւններուն կը մասնակցէին 180 օ-
դանաւեր։

Եւրկիոս թագաւորին պայմանները

Աթէնքի « Քաթիմէրինի» Թերթը, որ կիսապաշտօնական հանգամանք ու-
նի, կը գրէ Թէ նախկին Թագաւոր Եւրկիոս հետեւեալ պայմանները առաջար-
կած է, միապետութեան վերահաստատման համար.— 1. Հանրաքուէի գոր-
ծողութիւնը կատարել բացարձակ անաչառութեամբ եւ անկեղծութեամբ,
այնպէս որ արդիւնքը երբեք վիճելի չըլլայ,— 2. Վանել պետական հարուածի
որ եւ է գաղափար.— 3. Եթէ մերձոլորտը խուովեալ մնայ քաղաքական կիրք-
րու բորբոքումով, նախընտրելի է յետաձգել հանրաքուէն, մինչեւ որ խաղա-
ղութիւնը վերահաստատուի.— 4. Թագաւորը ինք պիտի վճռէ Թէ գոյացած
մեծամասնութիւնը բաւակա՞ն է միապետութիւնը վերահաստատելու համար։

Վարչապետ Պ. Ցալտարիս հարցումի մը պատասխանելով, բաւ Թէ լուր
չունի այս պայմաններէն, բայց «բանաւոր» կը դանէ զանոնք։

■■■■■■■■

*ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ելմտական նախարարութիւնը բացարձակապէս կը հերքէ
այն զրոյցները Թէ պիտի արժեզրկուի լէյը։*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐՄԱՆ ԵՐԳԱՀԱՅԻՆ Ս. ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉԻ ԱՆՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՄԵԾ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻ ՀԱՄԱՐ

«ՄԱՆԿԱՆՑ ՏՈՒՆ»-Ի ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶՆ ՈՒ ՆՐԱ ՀԱՐՍՆԵՑՈՒՆ

— ● —

Ամեն տարի Ս. Լուսավորչի տոնին, Հոկտեմբերի 28-ին, Օրմանի Երգահայինը կը տօնէ իր անունը կրող մեծ խորհրդաժողովի համար։ Ամեն տարի այդ օրը կը հաւաքուի ամբողջ գաղութը, ամբողջ ազգը, ինչպէս մեծ ընտանիքի մը անդամները, որոնք տարիներ ետք կը հանդիպին իրարու։ Ամեն տարի այդ օրը կը վերանորոգուին ազգային կապերը, կը վերակենդանանան անցեալի յիշատակները, կը ներկայացուին ներկայի պահանջները եւ կը ծրագրուին ապագայի ձգտումները։

Ամեն տարի այդ օրը կը հաւաքուինք, որպէսզի ամբողջ տարի ցրուած ու մասնատուած ըլլանք, իրարու հետ ըլլանք, իրարու հետ խօսինք, իրարու հետ ապրինք։ Ամեն տարի այդ օրը կը հաւաքուինք, որպէսզի ամբողջ տարի ցրուած ու մասնատուած ըլլանք, իրարու հետ չըլլանք, իրարու հետ չխօսինք, իրարու հետ չապրինք։

Ամեն տարի այդ օրը կը հաւաքուինք, որպէսզի ամբողջ տարի ցրուած ու մասնատուած ըլլանք, իրարու հետ չըլլանք, իրարու հետ չխօսինք, իրարու հետ չապրինք, որովհետեւ

ՀԱՅԱԳՈՅՆ ՀՆԱԳՈՒՅՆ ՊԱՏՄԱԳԻՐ

Դիպչեն ինքնագիր նամակ չէր ուզում, ասում էր՝ ձեռքդ ինչ-որ բան կառնի, ես կվճարեմ։ Ուզում էր ինձ ինչ-որ բան տալ, ասում էր՝ ես ոչ մի բան չունեմ, ինչ ունեի՝ տվել եմ ուրիշներին։ Ես ասացի՝ ինչ-որ բան կտաս, ես կվճարեմ։ Ասաց՝ ոչ, ոչինչ չեմ ուզում

Թրաֆիկ ըտեսութիւն Պուլկարիոյ մէջ

Ֆելիպէի ոստիկանութիւնը ձերբակալած է կէօրկի Փէնչեւ Քոթինով եւ Վահէ Տոմին ձէվմէճով: Այս վերջինը Թուրք համայնքին նախկին նախագահն է: Ոստիկանութիւնը ստուգած է որ անոնք որոշ ատենէ ի վեր ի նպաստ Թուրքիոյ լրտեսութիւն կ'ընէին, քարտէսներ ու տեղեկութիւններ տալով: Վահ – տէտոին նիւթական լայն միջոցներ ունէր իր տրամադրութեանը տակ ու ճոխ դրասենեակ մը: Ձերբակալուածները դատի տրուած են:

325 սնուցուկ զէնիթը աւազի կը վերածուի...

«Մաթէն» երկար մանրամասնութիւններ կը հաղորդէ խորհրդաւոր գործի մը մասին, որ տեղի ունեցած է Ֆրանսայի մէջ: Իր պատմութեան համաձայն, 325 սնուցուկներ, որոնց մէջ տեղաւորուած էին 25,000 քիլօ զէնք եւ ռազմա – նիւթ, օտար երկրի մը համար, անհետացեր են Հավռի նաւահանգիստին մէջ: Ահաւասիկ Հավռի քաղաքապետին պատմութիւնը՝ այդ դէպքի մասին.

— Ձորս հինգ ամիս առաջ, զէնքի եւ ռազմանիւթի գործարան մը, որ կը գտնուի Փարիզի մէկ արուարձանին մէջ, կարեւոր ապսպրանք մը կը ստանար Պուէնոս Այրէսի համար (Արժանթին): Ապսպրանքը, որուն մէջ կը գտնուէին զնդացիրներ, հրացաններ, վառօդ, ձեռնառումբ եւ փամփուշտ, 325 սնուցուկի բաժնուեցաւ: Ծանրութիւնն էր 25,000 քիլօ, իսկ արժէքը կը կազմէր չատ կարեւոր գումար մը: Բեռը Նանթ փոխադրուեցաւ չոգեկառքով, նաւ դրուելու համար, բայց կարգ մը դժուարութիւններ ծագած ըլլալով, առաքիչը հար – կադրուեցաւ զանոնք ուղղել դէպի Ռուան, ուր երկու փոխադրանաւեր կը սպասէին: Երկու նաւերը Հավռի բացերէն կ'անցնէին, երբ Արժանթինի կառա – վարութիւնը խնդրեց Ֆրանսական կառավարութենէն՝ թոյլ չտալ առաքումը: Բայց չատ ուշ էր միջամտելու համար: Երկու նաւերը ճամբան չարունակեցին առանց չեզելու: Բայց երբ իրենց տեղը հասան, մաքսային վարչութիւնը ար – գելքի տակ առաւ բեռը, նաւահանգիստին ապահովութեան համար: Քանի մը չարաթ վերջը, սնուցուկները նորէն չոգենաւ դրուեցան, Ֆրանսա փոխադրուե – լու համար: Երբ Հավռ հասան, սնուցուկները ցամաք հանուելով տեղաւորուե – ցան մթերանոցներու մէջ, ինչպէս ուրիշ ապրանքներ: Այդ միջոցին էր որ ստուգիչ մը կարգ մը կասկածելի կէտեր գտնելով բեռնագիրներուն մէջ, բա – նակ տուաւ սնուցուկները եւ իմչ գտնէ,— մէկ մասը լեցուած էր աւազով, միւսը՝ սալաքարերով ... Անմիջապէս լուր տրուեցաւ ձեռնհաս իշխա – նութեան, որ քննութեան ձեռնարկեց, պարզելու համար գաղտնիքը: Աւազ – ներն եւ քարերը ճիշդ Փարիզի մէջ գործածուած տեսակներէն են, այնպէս որ կասկած չկայ թէ խարդախութիւնը կատարուեր է Ֆրանսայի մէջ: Բայց ո՞վ է օգտուած, այսինքն՝ ո՞ւր գացած են զէնքերն ու ռազմանիւթերը...

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՊՐՈՒՍՏԸ ԱՃԱՆՁՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ նոր միջոցներ կը խորհի կառավարու – թիւնը: Մինչ այս մինչ այն, Փարիզի կարգ մը թաղամասերուն մէջ առեւտրա – կանները ինքնաբերաբար զեղչեր կը ծանուցանեն հարիւրին 10 համեմատու – թեամբ:

ԱԶԳ. ՊԱՐԳԵՒԱՒԱՂԻ 9րդ վիճակահանութիւնը հաւանաբար տեղի ունե – նայ օգոստոս 27ին: Կը հաստատուի թէ այս անգամ վիճակահանութիւնը պի – տի կատարուի «Նոռմանտի» չոգենաւին մէջ:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ «ԹՐԱՎԷԼԼԵՐՍ» ԴՐԱՄԱՏԱՆ տնօրէնը, Քօլս Նէյտէքէր, որ գրասենեակները փակելով անհետացած էր, ձերբակալուեցաւ Նիւ Եորքի մէջ: Կը սպասուի նաեւ իր երկու եղբայրներուն ձերբակալութեան: Ընդհ. դա – տախազը առջի օր խուզարկութիւն մը կատարել տուաւ դրամատան մէջ, ուր դնուեցաւ 200,000 ֆրանքի գումար մը: Բացը 25 միլիոն ֆրանք է: Ֆը – րանսական կառավարութիւնը պիտի պահանջէ իրեն յանձնել երեք փախստա – կան եղբայրները:

ԵՒՈՎՊԻՈՑ ԿԱՑՍԵՐ ծննդեան 44ամեակը տօնուեցաւ յուլիս 23ին: Այս առթիւ սարքուած ընդունելութեան միջոցին մասնաւոր ցոյցեր եղան ի պատիւ ամերիկեան դեսպանին: Իտալական դեսպանը մերժեց իրեն ուղղուած հրա – ւէրը, նկատելով որ դեռ պատասխանած չեն իր բողոքին՝ ընդդէմ կայսեր ճառին կարգ մը նախադասութեանց:

ՀԻՆԳ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԱՆՉ ՄԸ Նաղիլլիի չրջանէն փոխադրուեցաւ Իզմիրի հիւանդանոցը, իբրեւ արտակարգ երեւոյթ: Տղեկը արդէն պեխեր ունի եւ քսան տարեկան երիտասարդի մը ֆիզիքական յատկութիւնները կը ցուցնէ:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՕԴԱՆԱՒԱՑԻՆ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ հասած է 200,000 անգլ. ոսկիի եւ կը չարունակուի նոյն եռանդով:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ընտրուեցաւ Յոյն Ուղղափառ Եկեղեցւոյ մետրապո – լիտը, Տիմոթիոս արքեպիսկոպոս: Դժգոհները կը բանակցին իրենց թե – կնածուները արժեցնելու համար: Եթէ չյաջողին, մինչեւ 30 օր դիմում պիտի կատարեն, ընկերութիւնը չեղեալ հռչակելու համար, առարկելով թէ աչ – խարհականները չեն մասնակցած:

ԵՐԿՈՒ ՊՈՒԼԿԱՐ ՀԱՑԲԵՆԱՒԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, «Ռօմանա Զաչիսթա» եւ «Ազգային լեզէոններ», որոնք լուծուած էին 1934ին, արտօնուե – ցան գործելու: Առաջինը 7000 անդամ ունի, իսկ երկրորդը՝ 30,000: Կը կար – ծուի թէ երկու ընկերակցութիւնները այսուհետեւ կորիզը պիտի կազմեն ա – պագայ պետական կուսակցութեան:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՑՈՑՑԵՐԸ կը չարունակուին Պրուաթիոյ մէջ, ծանօթ գործիչ Տոքթ. Մաչէքի ծննդեան տարեդարձին առթիւ: Առջի օր երեք Պրուաթներ վիրաւորուեցան Զաղրէպի մէջ, սերպիական զարդանիչեր դրած բլլալով: Ու – րիշ 25 հոգի հիւանդանոց փոխադրուեցան, եւ մէկը մեռաւ:

852 ԿԻՆԵՐ ԽԱԲԱԾ ԸԼԼԱԼՈՎ, տասը տարի բանտարկութեան դատապար – տուեցաւ ռուս Տօն Ժուան մը, փեթը Մաչքի: Այս մարդը երբեմն տնօրէն էր Մոսկուայի «Ինտուրիստ»ի (ճամբորդական) վարչութեան մէջ, եւ միշտ մի – եւնոյն երգը կ'երգէր իբրեւ սիրային արտայայտութիւն՝ իր ձեռքին տակ աշ – խատող կիներուն եւ աղջիկներուն.— «Ամսականդ պիտի աւելցնեմ: Իմ անձ – նական քարտուղար պիտի ըլլաս, տարիուհիս, կ'ի՞նչ»... Եւ ճիշդ 852 ման – կամարդուհիներ լսեցին, հաւատացին ու խաբուեցան: Բոլորին հետ կ'ընէր զանոնք որ տեղի կուտային, պաշտօնի եւ թոշակի բարձրացում կը տանային ի վնաս կառավարութեան, իսկ ընդդիմացողները կ'արձակուէին:

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
Loterie NATIONALE
ՑՐԴ ՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՌԱՋԻ ընթերցողներուն խնդրանքին վրայ, հրապա – րակ հանած ենք ՖՐԱՆՍ. ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻԿ ՏԱՄՆԵՐՈՐԴ տոմսեր, (ամբողջական տոմսերը ի պահ դրուած են ՅԱՌԱՋԻ խմբագրութեան մօտ):

Իւրաքանչիւր 1/10 տոմսակները կ'արժեն 10 ֆրանք:
Տպգր. ծախք 1 »
11 ֆրանք:

Գաւառեն ապսպրացիի համար դրկել 2 ֆրանք աւելի:
Արտասահմանեն » » » 4 » »
(ցանձնարարուած նամակի փոխարժէքը)

Դիմել՝ **«HARATCH" 17, Rue Damesme. Paris (13)**

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻ-ԳՏԱՑԻ» Կոմիտէի ընկերական ընդհանուր ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը Ուր – բաթ (Յուլիս 26) երեկոյեան ժամը 8.30ին, 32, Ave. Gobelins սրճարանի վերնայարկը:

Օրակարգ.— Երջանկային ժողովի օրակարգի քննութիւն:

ՊԱՆԵԼՕ – ՔՈՇԱՆԻ Արծիւ ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը, 27 յուլիս, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, 17 Rue Ampère, (Քալան): Շարունա – կութիւն նախորդ ժողովի:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ըն – կերները 26 Յուլիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Զարդարեան» Դրա – դարանին մէջ 181, Գուր Լաֆայէթ:

ՊՈՄՈՆԻ Զաւարեան ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այսօր Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԵՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ (Մարսէյլ) ընկ. կարօ ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը վաղը, Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8ին, Դրօշակի Տան մէջ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԻՆ 38րդ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ
Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «ԱԿՆՈՒՆԻ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ
Մասնակցութեամբ՝ ՍԵՒ ՄԱՐԳՐԻՏԻ «ՀԱՄԱԶԱՍՊ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ
եւ «ՄԱՍԻՍ» ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Եւ հովանաւորութեամբ՝ Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ
28 Յուլիս կիրակի առաւօտեան ժամը 9էն վերչնչ. իրիկուն
ընկեր ԼԵՒՈՆ ԵՕԹԵԼԲԱՑՐԵԱՆի ագարակին մէջ
կը նախագահէ՝ ընկեր ԿԱՐԱՊԵՏ ՃԱՆԻԿԵԱՆ
կը խօսի՝ ընկեր ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— Երգ, նուագ, արտասանութիւն, հայկական եւ եւրոպական պարեր եւ զուարճ մը «ՎԱՉԱՆ - ԽՈՐԷՆ»ի Թատերախումբին կողմէ:

Մանրամասնութիւնը տեղւոյն վրայ: Մուտքը՝ 2 ֆրանք:

Հանդիսավայրը երթալու համար, Յուլիսի կարիպալթիէն առնել թիւ 15 եւ 18 հանրակառքերը եւ իջնել Սէն-Լուի:

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ
28 ՅՈՒԼԻՍ ԿԻՐԱԿԻ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԺԱՄԸ 8էն ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9
ՓԻԼԻՊ ՊԷՆԻԹ ԼԱ ՄՈՒՇ օգտատէր պարտէզին մէջ

Գեղարուեստական բաժին.— Եւրոպական եւ հայկական պարեր ընտիր PIERRO - JAZ դեկավարութեամբ Պատուոյ՝ Ե Ր Օ Ր:
Պաղ եւ առատ ըմպելի տեղւոյն վրայ չատ նպաստաւոր գիներով:

Երթուդարձի տոմսի գինն է 3 ֆրանք:

Հաղ. միջոց.— Ծխօսլիտները կը մեկնին փլաս կիշառէն առաւօտեան ժամը ճիշտ 8·9 10 եւ 11ին, կէս օրէ վերջ ժամը 1·2: Իսկ երեկոյեան վե – րադարձ ժամը 7էն մինչեւ 9ը:

Ծանօթ.— Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի յաջորդ Կիրակի:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Հ. Կ. ԽԱԶի Իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղը, իր շնորհակալութիւնը – ները կը յայտնէ ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԴԱ – ԼԻՔԵԱՆի, որոնք հագուստեղէններ նուիրեցին մասնաճիւղին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ, 22 յուլիս.— Ազգ. կեդր. Վարչութիւնս պարտք կը հա – մարի հրապարակել իր խորին շնոր – հակալութիւնները յայտնելու Պ. Բ. Պալաքեանի (Աւստրալիա) որ ղրկած է իր ազնիւ քրոջ՝ Տիկին Ռ. Ն. Անտ – րէասեանի (Փարիզ) միջոցաւ, ազգ. առաջնորդարանիս 25 անգլ. ոսկի, փոխան ծաղկեպսակի, իր ողբացեալ եղբօր եւ թեմիս բոլորանուէր առաջ – նորդին ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԵՊԻՍԿ. ՊԱԼԱՔ – ԵԱՆի մահուան առթիւ: Նոյնպէս չը – նորհակալութեամբ ստացած ենք Տի – կին Ե. Պէնլեանէ (Լոնտոն) 15 անգլ. ոսկի եւ ազնիւ Տօքթ. Ա. Անտրէաս – եանէ 1000 ֆր., փոխան ծաղկեպսա – կի, նոյն առթիւ:

Ազգ. Կեդր. Վարչութիւն

ՅԱՒՏԱՏԵՍ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Զարսանճագի երիտ. Միութեան ընդհ. անդամական ժողո – վը 28 յուլիս, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Bld. Dugommier, Bar du Globeի սրահին մէջ: Կը խնդրուի բո – լոր անդամ եւ ոչ անդամ հայրենակից – ներէն ներկայ գտնուիլ լսելու համար երիտասարդացի մէկ տարուան նիւ – թական եւ բարոյական դեկոյցը:

Ֆ. Հ. Կ. ԽԱԶի Իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը, այս Շա – բաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, իր դպրո – ցին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ԾԱՆՈՒՈՒԹԻՒՆ

Զափազանց աժան գինով, «Ցա – ռաջ»ի ծաւալով օրաթերթ մը հանելու չափ ճոխ գիր ունեցող տպարան մը (առանց մեքենայի):

Դիմել թերթի վարչութեան միջո – ցաւ՝ Հ. Ակոնեանի:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մալաթիոյ Կրթասիրաց ընկերու – թեան Վալանի երկսեռ Հարաւատ մասնաճիւղը իր սրտագին ցաւակցու – թիւնը կը յայտնէ, Պ. Արմենակ Ման – ճեանի եւ իրենց բոլոր պարագաներ – ուն, իրենց եղբօր, ազգակցին՝

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԱՆՃԵԱՆի

դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

ԽՈՆՋՈՑՔ - ՃԱՇԿԵՐՈՑԹ

Խանասորի Արշաւանքին առթիւ, կազմակերպուած Փօն տ'Օպնայի Կորիզ ենթակոմիտէի կողմէ, Դաշնակցութեան Գրադարանին մէջ:

Այս կիրակի (28 յուլիս) ժամը 12էն սկսեալ:

Կը հրաւիրուին ընկերներ եւ համակիրներ իրենց ընտանիքով:

Կը խօսին՝ ընկերներ՝ Մ. ԲԱՐԽԵԱՆ եւ Գ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

Երգ, նուագ եւ հանդէսէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՐՕՐՈՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
28 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԻՐԱԿԻ ԱՌԱՒՕՏԻՆ ՄԻՆԶԵՒ ԵՐԵԿՈՈՒ

Մէօտօնի անտառին մէջ, Tapis Vert վայրը գտնուող պաղ աղբիւրին մօտ

Կը նախագահէ՝ երգիչ Պ. ԱՐՄԵՆԱԿ ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Բանախօսութիւն, երգ, նուագ, արտասանութիւն եւ հայկական պարեր Տարօնի տարազով:

Կը նուագէ Թառիստ Գարեգին: Պաղ խմիչներ եւ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՀԱՂՈՐԴ. ՄԻՋ.— Առնել Մէթրօ Մէռի տ'Իսիին մօտ գտնուող մասնաւոր թաքսիները եւ իջնել **Tapis Vert:**

ԿՈՄԻՏԱՍ *Փարիզահայ Երկսեռ Երգչախումբի*
Տարեկան Դաչտապարահանդէսը
ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ 4 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ՌՈՄԷՆՍՈՆԻ ՄԷՋ

Տոքթ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԷԱՍԵԱՆ
ՎԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ. ՎԿԱՑԱԿԱՆՈՎ
ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
*BAUDELOCQUE*Ի ՄԱՑՐԱՆՈՑԷՆ
Հիւանդ կ'ընդունի Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 – 12
Maison d'ACCOUCHEMENT
35 ՍԵՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ
36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ Nation, հեռաձայն Diderot 03-96
ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ
52, Rue du Fbg. St. Martin. Paris (10)
(ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻՔԻՆ ԿԻՋ)
Մէթրօ՝ St. Martin եւ Chateau d'Eau. Tél. Nord: 82 - 86

Փարիզի կեդրոնը բացուած է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակի ԴՆԴՂԵՐ, պատրաստուած մեծ խնամքով ու սիրտ Թարմ:

Բոլոր ՀԱՅ յաճախորդները կրնան օգտուիլ *Հրիաբար* դեղատան մէջ գտնուող ՀԱՅ Բժիշկի մը խորհուրդներէն:

Մասնաւ Ա.

Շիանդուեթեան պատճառաւ ծախու է հայաշատ կեդրոնի մէջ սըրճարան մը՝ դիւրամատչելի պայմաններով դիմել՝29bis.rueEtienne-Dolet, Alfortville (Seine).

Մասնաւ Բ.

Բանուկ Թաղամասի մէջ ծախու է ԿՕՇԿԱԿԱՐԻ խանութ մը դիւրամատչելի պայմաններով:

Դիմել՝ տեղւոյն վրայ.
11, Rue Rodier, Paris (9).)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կը փնտռեմ Էրգրումի Գարահիսան Գիւղացի եղբայրս՝ Ադեկ Տէր-Տէրեան (Գիւղին մէջ կը կոչուէր Եղեայ), հօր անուն՝ Գալուստ: *1912ին* կը գտնուէր Պոլիս:

Կը փնտռեմ նաեւ հօրաքոյրս՝ Թուչիկ Տէր-Տէրեան, աղջիկը՝ Մարթացայ, տղան՝ Լուդվիկ: Իմացնել իր եղբօր՝ կարապետ Տէր-Տէրեանի՝

Chez Mr. Martel à Chespuzac, par Landes (Haute Loire) France:

Կը խնդրուի եգիպտահայ եւ սուրիահայ Թերթերէն արտատպել:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (135)

ԽԱԶԱՓՈՒԼԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Ցեռոյ, Թէեւ ինձմանից դաղտնի, նրանք աշխատում էին, որ դու ա – զատուած լինես քո դատապարտու – Թիւնից, եւ մեզ բախտաւորացնեն ա – մուսնական կեանքով: Այդ մասին ինձ հետ չէին խօսում, բայց ես նրանց ակնարկութիւններից եւ առանձին խո – սակցութիւններից չատ բան էի հաս – կանում:

— Ի՞նչ միջոցներով էին աշխա – տում, հարցրի ես անհամբերու – Թեամբ:— Արդեօք յոյս կա՞յ... կա – րելի՞ է... եւ բազմաթիւ հարցերով չփոթեցրի Նէնէին:

Կարծես, նա վախենում էր, որ մի – անգամից հաղորդած ուրախալի տե – ղեկութիւնը կարող էր վատ ազդել իմ առողջութեան վրայ եւ, երեւի այդ մտքով բաւական հեռուից սկսեց իւր պատասխանը:

— Դու պէտք է դիտենաս,— ասաց նա,— որ բժշկապետը աղքատ եւ չատ աղքատ ծնողների որդի է եղել, ժո – ղովրդի ստոր դասակարդից: Նրա հայրը փողոցներում կօշկաների վա – ճառող է եղել, իսկ մայրը՝ մի լուա – ցարար կին: Բայց տիկինը բարձր շր – ջանակներից է, Ս. Պետերսբուրգում նը – շանաւոր ազդականներ ու բարեկամ – ներ ունի, որոնք նոյնպէս նշանաւոր պաշտօններ են վարում: Բժշկապետը, որպէս աղքատ ուսանող, նրա հօր տա – նը մասնաւոր դասեր էր տալիս: Այս – տեղից սկսուեց նրանց ծանօթութիւ – նը, որը յետոյ սիրոյ փոխուեցաւ: Օրիորդի ծնողները, ի հարկէ, հակա – ռակեցին նրա ամուսնանալուն մի բո – ժիշկի հետ, որ Թէ իր դիրքով եւ Թէ իւր ծագումով չէր համապատասխա – նում նրանց կոչմանը, որ հակառակ ծնողների կամքի, Թողեց հայրենա – կան տունը, եւ սկսեց սիրած երիտա – սարդի հետ ապօրինի ամուսնութեամբ ապրել: Այնուհետեւ ծնողները բոլո – րովին մերժեցին նրան, եւ միչտ ան – հաչտ մնացին նրա հետ: Բայց տիկի – նը ունէր մի ազգական, որ ծառայում էր մինիստրութեան մէջ: Այդ բարձր աստիճանաւորը աստիճ սիրում էր տիկինոջը եւ դնահատում էր նրա ար – ժանաւորութիւնները:

Նա մինչեւ անգամ մե – ղադրում էր տիկնոջ ծնողներին, որ այնպէս անգթաբար վարուեցան նրա հետ: Ահա այդ ազդականի հետ տիկի – նը սկսեց բանակցութիւններ անել քո ազատութեան մասին եւ կարծեմ յա – ջողուած է...:

— Այդ դու ո՞րտեղից գիտես, իմ աւետաբեր հրեչտակ, — բացականչեցի ես եւ սկսեցի անյագաբար համբու – րել նրա ձեռքերը:

— Գիտեմ, մի քանի օր առաջ տի – կինը ցոյց տուեց ինձ մի նամակ, որ նոր էր ստացել Ս. Պետերբուրգից, ու ասաց.— «Նէնէ, քո բախտը վճռուած է»...:

— Բարեբար Աստուած, փառք լինի քո գթութեանը, — կրկին բացական – չեցի ես, յետոյ դառնալով դէպի իմ ազատիչը, ասեցի նրան.— այդ բոլո – րը քեզ եմ պարտական, քեզ, եթէ դու չլինէիր, եթէ դու չդտնուէիր բժշկա – պետի ընտանիքի մէջ, ո՞վ կը դար – ձնէր նրանց բարի ուշադրութիւնը ինձ վրայ: Դու, միայն դու քո հրեչտա – կային բնաւորութեամբ գրաւեցիր ք տիկնոջ սիրտը եւ նրա ամուսնու ցա – ւակցութիւնը դէպի մեր թշուառ վի – ճակը: Եթէ դու չլինէիր, ես յաւիտ – եան կորած էի, Թէ աշխարհի եւ Թէ քեզ համար...:

Այդ միջոցին դուռը բացուեցաւ եւ ծերունի սպասաւորի երկայն կերպա – րանքը յայտնուեցաւ չէմքի վրայ:

— Օրիորդ ,— դարձաւ նա դէպի Նէնէն,— օրը լուսանում է, լաւ չի լինի, եթէ քեզ տեսնեն այստեղ:

Նէնէն վերացաւ եւ ինձ հետ կրկին եւ կրկին համբուրուելով, հեռացաւ, ասելով.

— Շուտով դարձեալ կը տեսնուենք:

(Շար.)

ՍԻՓԱՆ երգչախումբը կազմա – կերպած է հայաբնակ պաղոյտ մը *ԿԱՐՇի* անտառին մէջ, յուլիս *28*ի կիրակին:

Համակիրներ կրնան մասնակցիլ: Ժամադրութիւն եւ հայաբնակ մեկ – նում կիրակի առաւօտ ժամը *8.30*ին կառ. սէն լազարէին:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութները	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
26
ՅՈՒԼԻՍ
VENDREDI
26 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2866

Խմբագիր՝ ՇԱՀԱՐԱՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒ ԴԱԻԵՐԸ ՄՈՒՍԱ ՏԱՂԻՆ ԴԷՄ

Հայ հասարակութիւնը չի կրնար անտարբեր վերաբերուիլ գէպի այն ճիգերը, զոր, ինչպէս յայտնի է, էնկիւրի վերջերս կ'ընէ արգիլելու համար Ֆրանց Վերֆէլի «Մուսա Տաղի 40 Օրերը» աչքառհարուածիչ վէպի իբր չարժանիկ պատրաստութիւնն ու ցուցադրութիւնը:

Ցատկանշական է, որ Թուրք կառավարութիւնը ոչ միայն ինքը դիւանագիտական ճնշում ի գործ կը դնէ Ուաշինկթընի վրայ, այլ եւ Ֆրանսայի օգնութեան կը դիմէ՝ իր նպատակին հասնելու համար:

Թուրքերը հարկաւ շատ լաւ գիտեն, թէ Ամերիկա ազատ ժողովրդավար երկիր մըն է եւ կառավարութիւնն անդամ չի կրնար արգիլել պատրաստու – թիւնն ու բեմադրութիւնը չարժանիկարի մը, որ ա) բարոյական բարձր նպատակներու կը ծառայէ, բ) միանգամայն համապատասխան է պատմական ճշմարտութեան եւ գ) որեւէ կերպով չի հակասեր ամերիկեան օրէնքներուն: Այդ է պատճառը, որ էնկիւրի դիմած է անուղղակի միջոցներու, այն է՝ կը սպառնայ առեւտրական տեսակէտով վնասներ պատճառել, եթէ «Մուսա Տաղ» չարժանկերը չխափանուի:

Սակայն, Թուրքիա ինքը չափազանց պզտիկ չուկայ մը կը ներկայացնէ ամերիկեան չարժանկարներուն համար: Թուրքերու պոյքօթի սպառնալիքը չի կրնար վախցնել «Մուսա Տաղ»ը չարժանկարի վերածող ամերիկեան ընկերութիւնը, որ 2 միլիոն տոլար յատկացուցած է այդ չարժանկարը պատրաստելու համար: Այդ բանի մէջ համոզուելէ ետքն է, որ էնկիւրի պէտք է տեսած դիմել Ֆրանսայի օգնութեան, այն յոյսով թէ Ֆրանսա չատ աւելի մեծ չուկայ մը ըլլալով ամերիկեան չարժանկարներուն համար, կրնայ անհամեմատ աւելի զօրաւոր ճնշում բանեցնել եւ յաջողցնել «Մուսա Տաղ»ի խափանումը:

Ցայտնի չէ տակաւին, թէ ինչ չօշափելի արդիւնք պիտի տան Թրքական այս ճիգերը, որոնք անկասկած վերջացած չեն տակաւին: Որոշ է, որ Թուրքերը նորանոր փորձեր պիտի ընեն՝ իրենց նպատակին հասնելու համար:

Ինչպէս յայտնի է, քէմալական կառավարութիւնը իր արտաքսահմանեան փրոփականտի գլխաւոր դէնքերէն մէկն ալ զբաղուցած է այն գաղափարը, թէ քէմալական Թուրքիան սուլթանական Թուրքիայէն հիմնովին տարբեր, նոր պետութիւն մըն է, եւ թէ, հետեւաբար, քէմալական Թուրքիա ոչ մէկ պատասխանատուութիւն ունի այն ահաւոր ոճիրներուն համար, զոր գործած է սուլթանական Թուրքիան: Սակայն, յատկանշական չէ՞ որ այս գաղափարը չարունակ արծարծող էնկիւրի այսօր այնքա՞ն տարապայման դիւրագրգռուած – ինչ ցոյց կուտայ սուլթանական Թուրքիոյ գործած ոճիրները ցուցադրող չարժապատկերի մը հանդէպ եւ ամէն գնով կ'աշխատի խափանել զայն:

Ակներեւ է, որ քէմալականները չեն ուզեր, որ սուլթանական Թուրքիոյ ոճիրները ցուցադրուին: Ինչո՞ւ: Ա) Որովհետեւ սուլթանական Թուրքիոյ ոճիրները թանձր ստուեր մը պիտի ձգեն նաեւ իրենց վրայ. բ) որովհետեւ անոնք գիտեն, թէ իրենք ալ մասնակից եղած են սուլթանական Թուրքիոյ ոճիրներուն. գ) որովհետեւ իրենք ալ իրենց գործունէութեան հիմնական կէտերէն մէկն ըրած են Հայերը ջնջելու քաղաքականութիւնը. հետեւաբար, հայկական հարցի վերարծարծումը որ եւ է կերպով ձեռնտու չէ էնկիւրիի:

Ցայտնի է, որ Լոզանի խորհրդաժողովէն յետոյ քէմալական Թուրքիա ինքզինքը գտաւ չատ նպաստաւոր կացութեան մը մէջ: Թուրքիա փայլուն պին – աւորական եւ դիւանագիտական յաղթանակ մը տարած էր իրմէ չատ աւելի զօրաւոր Դաշնակիցներու հանդէպ: Մեծ պատերազմի մէջ պարտուած պետութիւններէն միակն էր, որ կրցած էր առանց պինաւորական եւ քաղաքական կաշկանդումներու, առանց պատերազմական տուգանքներու ազատել իր օձիքը յաղթող պետութիւններու ձեռքէն եւ նոյն իսկ անոնց թելադրել իր հաշտութեան պայմանները:

Այնուհետեւ քէմալական Թուրքիոյ արդիացման փորձերը մեծապէս բարձրացուցին իր վարկը: Ցունաստանի հետ բարեկամութեան դաշինք կնքելը, Ազգերու Լիկի մէջ մտնելը եւայլն աւելի եւս նպաստեցին այդ վարկի բարձրացման: Ասոր հետ մէկտեղ, զանազան առեւտրական ձեռնարկներով, օտար մասնագէտներ հրաւիրելով ու սիրաշահելով, Թուրք փրոփականտիստները պտտցնելով ամէն տեղ, օտար ազդեցիկ անձեր ամէն հնարաւոր միջոցներով կաշառելով՝ քէմալական Թուրքիա յաջողեցաւ ոչ միայն մոռցնել տալ Թրքական ծանօթ ոճիրները, այլ եւ նպաստաւոր կարծիք մը ստեղծել իրեն հանդէպ արտասահմանի եւ նոյն իսկ Ամերիկայի մէջ, որ մեծ պատերազմի ընթացքին եւ անոր անմիջապէս յաջորդող տարիներուն այնքան բուռն հակա – Թուրք տրամադրութիւններու թատերաբեմ էր եղած:

Եւ ահա յանկարծ հրապարակ կուգայ Ֆրանց Վերֆէլի «Մուսա Տաղ»ի անգլիերէն թարգմանութիւնը, որ կարճ ժամանակի մը մէջ կը տարածուի հարիւր հազարաւոր օրինակներով: Այդ գիրքը նորէն հակաթուրք տրամադրութիւններ կը հրաւիրէ, նորէն կենդանի հետաքրքրութիւն ու համակրանք առաջ կը բերէ Թուրքերուն այնքան աւելի Հայերու հանդէպ: Եւ չուտով ակներեւ կը դառնայ, որ հարիւրաւոր հայկական փրոփականտի կոմիտէներ չկրնան կարենային ընել այն մեծ գործը, զոր յաջողեցաւ ընել Ֆրանց Վերֆէլի «Մուսա Տաղ»ը:

Այս երկրին մէջ Թուրքերը հարկաւ ոչինչ կրնային ընել՝ արգիլելու համար վէպին տարածումը: Սակայն, երբ վէպը չարժանկարի վերածելու պատրաստութիւններ սկսան, էնկիւրի այլ եւս չկրցաւ համբերել: Գիտնալով, որ չարժանկարը չատ աւելի կենդանի ու ցնցող կերպով եւ տասնապատիկ աւելի բազմութիւններու առջեւ պիտի ցուցադրէ Թրքական ոճիրները եւ անդամ մը եւս խորապէս պիտի ապրեցնէ տակաւին կրած անօրինակ ողբերգութիւնը, Թուրքերը սկսան մութին մէջ ամէն ջանք թափել, որպէսզի խափանեն չարժանկարի պատրաստութիւնն իսկ: Եւ ինչպէ՞ս էնկիւրի չվախնար չարժանկարէ մը, որ բացառիկ գեղարուեստականութեամբ միլիոնաւոր անձերու մէջ կրնայ արթնցնել խորունկ համակրանք դէպի Հայերը եւ բուռն ցասում դէպի անոնց դահիճները՝ Թուրքերը:

Աւելորդ է ըսել, թէ հայ հասարակութիւնը չի կրնար եւ պէտք չէ անտարբեր մնայ Թրքական խափանարար ձիգերուն հանդէպ, որոնց նպատակն է լուծնել իրենց համար անհպատակ ճշմարտութեան եւ արդարութեան ձայնը:

Պէտք է բողոքել ամերիկեան մամուլի մէջ: Պէտք է մերկացնել Թուրքիոյ բուն դիմակը:

Պէտք է անհատական նամակներով եւ հանրագրութիւններով դիմումներ ընել «Մուսա Տաղ»ի չարժանկարը պատրաստող Մեթրօ–Կոլտուին ընկերութեան ու պահանջել, որ որեւէ կարեւորութիւն չտայ Թրքական էնթրիկներուն:

(ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի)

ԷՆԿԻՒՐԻ – ԵՐԵՒԱՆ

«Գաւրան» թերթին (նախկին «Վագըր») խմբագրապետը, Ասլամ Ուս – հետեւեալ խմբագրականը հրատարակած է յուլիս 21ին, այս խորագրին տակ:

— Հետագրական գործակալութիւնը հաղորդեց թէ Վարչապետ Ըսմէթ Ինէօնիւ, որ քննական լայն պտոյտ մը կը կատարէ մեր Արեւելեան նահանգներուն մէջ, Հորհրդային Հայաստանի Հանրապետութեան սահմանագիծին անցած միջոցին, այդ երկրի պետական մարդոց կողմէ իրական բարեկամութեամբ մը դիմաւորուած է, հոն բարեկամական սեղան մը տրուած է եւ այս առթիւ բարեկամական շատ գեղեցիկ խօսքեր ըսուած են: Անտարակոյս շատ գոհ մնացինք, տեսնելով այս բնաւ չսպասուած բարեկամութեան ձեռնարկը: Թուրքերու հանդէպ Հորհրդային Հայաստանի սիրոյն մէկ օրինակը տեսանք այս կերպ դիմաւորութեան մէջ:

Բայց եւ այնպէս, գիտենք թէ այս ցոյցին մէջ իր պատուոյ բաժինը ունի նաեւ Թուրքեւխորհրդային բարեկամութիւնը: Հետեւաբար, արեւելեան սահմանին վրայ մեր վարչապետին գտած լաւ ընդունելութիւնը գոհունակութեամբ յիշած ատեն, մոռնալու չենք նաեւ Թուրքեւխորհրդային բարեկամութիւնը որ կայ Անգարայի եւ Մոսկուայի միջեւ:

Ձիշդ է թէ մեր մէջ կան այնպիսիներ որ արեւելեան սահմանի հարեւան Հայաստանը դեռ իբրեւ մութ կէտ մը կը տեսնեն Թուրքեւխորհրդային բարեկամութեան շրջանակին մէջ: Եւ ասոնց թիւը քիչ չէ: Պատճառը այն է որ շատ քիչ ուղղակի յարաբերութիւն կայ Անգարայի եւ Երեւանի միջեւ: Ակնդատօ, հին շրջաններէ մնացած կարգ մը զէշ տարրեր կան որ, երբ առիթը գտնեն, չեն քաշուիր բթացնել բարեկամութեան զգացումները:

Այսպէս, կը յիշենք նամակ մը որ բաւական ատեն առաջ հրատարակուեցաւ Ֆրանսերէն «Թան»ի մէջ: Այդ յօդուածը, որ յայտնապէս Հայու մը գրչէն ելած էր, կը բացատրէր թէ Երեւանի կառավարութիւնը ինչպէս կ'աշխատի քիւրտ ազգ մը ստեղծել մեր արեւելեան սահմանին վրայ եւ Երեւանի մէջ ուսուցչանոց մը բացած է քրտական լեզուի համար: Արդեօք սո՞ւտ են այս խօսքերը: Եթէ սուտ են, ինչո՞ւ չհերքուեցան մինչեւ հիմա: Այս տեսակ գրութիւններ կարդացող Թուրքերը եթէ կասկածին Թուրքիոյ հանդէպ Երեւանի կառավարութեան բարեկամութեան իրական ըլլալէն, անկարելի է իրաւունք չտալ անոնց: Եւ կը կարծենք որ, Անգարա – Երեւան բարեկամութիւնը հիմնելու համար, անհրաժեշտ է այս տեսակ կասկած մը ջնջել Թուրքերու սիրտէն, իսկ այս պարտականութիւնը մեզի չի յանար:

⁂ Վարչապետը Էրզրումէն յետոյ կարս գնաց:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ա. Դ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄԸ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Պիտի վաճանակցի՞ թէ պիտի խաշուի

Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդի արտակարգ նստաշրջանը պիտի գումարուի հաւանաբար յուլիս 31ին: Հրաւէրները ղրկուած են արդէն: Վերջնական որոշումը արուեցաւ Փարիզի մէջ, Պ. Լավալի եւ Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարին տեսակցութենէն, ինչպէս եւ անգլիական եւ Ֆրանսական կառավարութեանց խորհրդակցութենէն յետոյ:

Հրաւէրները ստորագրած է Պ. Լէթվինով, իբրեւ նախագահ: Ա. Դ. Խորհուրդին այս նիստը չատ փափուկ եւ տագնապալի կը համարուի, որովհետեւ եթէ Իտալիա գոհացում չստանայ պիտի քաշուի: Միւս կողմէ, եթէ խորհուրդը չկարենայ խաղաղօրէն լուծել իտալեւհապէշական վէճը, նոր եւ ծանր հարուած մը կրած պիտի ըլլայ Ազգերու Դաշնակցութիւնը: Կ'ըսուի թէ Իտալիոյ դիւրագգածութիւնը չվիրաւորելու համար, Ա. Դ. Խորհուրդը վերջնապէս փակուած պիտի նկատէ իր մայիս 25ի բանաձեւը:

Իրագէկ աղբիւրէ կը հաւաստուի թէ Իտալիոյ ներկայացուցիչները պիտի քաշուին, եթէ Ա. Դ. Խորհուրդը ըստ էութեան զրաղի այնպիսի խնդիրներով որոնք գուցէ կը մնան իր իրաւասութենէն: Այդ խնդիրներն են.— 1. Հինգե – րորդ երաւարարի մը ընտրութիւնը՝ իտալեւհապէշական հաշտարար յանձնաժողովին մէջ, որ իր նիստերը դադրեցուց վերջերս, առանց համաձայնութեան յանգելու:— 2. Իտալիոյ եւ եթովպիոյ վէճին պատճառները:

⁂ Անգլիոյ նախարարական խորհուրդը իր վերջին նիստը յատկացուց իտալեւհապէշական վէճին: Ժողովը նկատի առնելով կացութեան փափկութիւնը, յետաձգեց իր վերջնական որոշումը:

«Արիացից արհաւիր» դրամ չի կրնար գտնել

Տոքթ. Այլոյ Մաբթէն, Լոնտոնի հապէշական նոր դեսպանը, որուն առաջին գործը պիտի ըլլար երկու միլիոն անգլ. ոսկի ճարել, ճախողած է իր պաշտօնին մէջ, ինչպէս կը խոստովանի հրապարակաւ: Դեսպանը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ մամուլին.

— «Իտալիոյ հետ պատերազմը սուգութիւն մըն է մեզի համար եւ մենք պատրաստած ենք մեր կարելին ի գործ դնելու: Ես այստեղ եկած եմ ոսկիի, պղինձի եւ քարիւղի մենաշնորհներ առաջարկելու եւ փոխառութիւն մը կնքելու, բայց Լոնտոնի սեղանաւորները տրամադիր չեն դրամ տալու: Անոնք դիտել կուտան թէ եթէ Իտալիա յաղթէ եթովպիոյ, նկատի չպիտի առնէ ուրիշ երկիրներու տրուած մենաշնորհները: կարգ մը անգլիական զինագործարան – ներ տրամադիր են անհրաժեշտ ռազմանիւթերը ճարելու, պայմանաւ որ ի վճարի բլլանք վճարելու: Այս միջոցին չատ դրամ չկայ եթովպիոյ դանձին մէջ եւ առոր համար է որ փոխառութեան կը դիմենք:

Դեսպանը, որ տարօրինակ անկեղծութեամբ կ'արտայայտուի, խոստովանեցաւ նաեւ թէ անգլիական կառավարութիւնը կանոնաւոր չի նկատեր դէնքի կարգ մը ապսպրանքներ, քանի որ անոնք ստորագրուած չեն կայսեր կամ վարչապետին կողմէ: «Ճիշդ է որ կայսրը տակաւին չէ ստորագրած այդ ապսպրանքները, բայց իր գրասենեակին ալ անօգուտ պիտի ըլլայ, քանի որ դրամ չունինք: Հաւանական է որ կայսրը մօտերս հաշիւ մը բանայ Լոնտոնեան դրամատան մը մէջ, բայց դումարը բաղդատաբար փոքր պիտի ըլլայ»:

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՀԱՊԷՇԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Թոքիոյի Թրքական գործակատարը ճափոնական կառավարութեան դիմելով, չատ մը բաներու կարգին, ուզեց իմանալ ճափոնի դիրքը՝ իտալեւհապէշական վէճին առթիւ: Կ'ըսուի թէ գործակատարը Թուրքիոյ մտահոգութիւնները յայտնած է Իտալիոյ բռնած դիրքի մասին:

Գործակատարը ուզած է ապահովել ճափոնի աջակցութիւնը, Թուրքիոյ ճարտարարուեստական զարգացման համար:

ՀՕԿԻ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՒԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԸ

Երէկ իրագործ Հօկի հաւաքած դրամներուն գործածութեան մէկ մասին զեկուցումը՝ իբրեւ ե. պատգամաւորական ժողովին մէջ, որ գումարուեցաւ Փարիզ, Սօսիէթէ Սավանթի ծանօթ սրահը, մայիս 30 — 3 յունիս:

Ինչպէս կը հաստատէր այդ գրաւոր զեկոյցը, երեւանի մէջ «Արմենիա» հիւրանոցը շինելու համար, պարզեւատուր հանգանակութիւն մը կատարուած եւ 45,225 ֆրանք հաւաքուած է, բայց փոխանակ երեւան ղրկուելու, ծախսուած է Փարիզի մէջ, իբրեւ հրատարակչական փօնտ, իբրեւ փոխառութիւն «Հօկ» ամսագրին եւ կեդր. վարչութեան եւն.: «ԳԱՆՁԱՊԱՀԻՆ ՔՈՎ ԿՐ ՄՆԱՑ ՄԻԱՅՆ 5475 ՖՐԱՆՔ»:

Այժմ լսեցէք Ֆրանսայի Հօկի կեդր. վարչութեան հաշուական գործառնութեանց պատկերը, միշտ համաձայն ե. պատգմ. ժողովի արձանագրութեանց.—

ԲԱՆԱԶԵՒ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՆԻՒԹԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ.— Հաշուեքննիչ յանձնաժողովը քննելէ յետոյ գանձապահի յատուկ տետրակները եւ անոնցմէ քաղուած մանրամասնութիւնները պարունակող հաշուեցոյցները եւ նկատի ունենալով որ ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՏՈՄԱՐՆԵՐ ԳՈՑՈՒԹԻՒՆ ՉՈՒՆԻՆ, որոշեց, իբրեւ հաշուեքննութիւն, ստուգել միայն գանձապահի տետրերու մէջ մուտքի եւ ելքի դումարներու ճշդութիւնը եւ բան այնմ ներկայացնել իր դիտողութիւնները:

Ցանձնաժողովը յետ քննութեան գտաւ որ գանձապահի տետրերու մուտքի եւ ելքի դումարները ճշգրիտ են եւ կանոնաւոր»:

Ճափոնի «Սեւ Վիշապը» Խորհուրդ դէմ

Ճափոնական գաղտնի կազմակերպութիւնը, «Սեւ վիշապ», որ հզօր չատ – կապատն է բոլոր ազգայնական խմբակցութիւններէն, յունիս 24ին դիմում կատարեց կառավարութեան, խնդրելով որ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնէ լուծելու համար խաղաղ – ասիական վէճը: Ընկերակցութեան վարիչները այցելեցին արտաքին, պատերազմական եւ ծովային նախարարներուն, նախապէս գաղտնի խորհրդակցութիւններ կատարելէ յետոյ: (Կազմակերպութեան մէջ կը գտնուին ականաւոր ծովակալներ, զօրավարներ եւ դիւանագէտներ): Սեւ Վիշապը հետագիր մը ուղղեց Մուսոլինիի, ուժգնօրէն պատասպարտելով Իտալիոյ գինուորական գործողութիւնները Հապէշիստանի դէմ: Հետագիրը կ'ըսէ թէ Իտալիոյ վարած քաղաքականութիւնը բռնաբարումն է միջազգային արդարութեան եւ խորհուրդ կուտայ Մուսոլինիի ետ քաշել իր գինուորները, դադրեցնելով չարձակողական քաղաքականութիւնը:

Միւս կողմէ, ճափոնական մամուլն ալ չարձակողականի սկսած է, իբրեւ պատասխան իտալական թերթերու քննադատութեանց: Կիսապաշտօնական թերթ մը դիտել կուտայ թէ իտալական մամուլը կ'ուզէ եթովպիոյ վէճը վերածել ընդհանուր պայքարի մը՝ գունաւոր եւ սպիտակ ցեղերու միջեւ եւ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի աջակցութիւնն ապահովել:

Ճափոնի արտաքին նախարարութիւնը կը հերքէ այն լուրերը թէ ռազմանիւթ ղրկուած է Հապէշիստանի: Կառավարութիւնը արգիլած է ռազմանիւթ արտածել առանց արտօնութեան: Այս առթիւ դիտել կը տրուի թէ Ճափոն միայն երեք հպատակ ունի եթովպիոյ մէջ եւ տարեկան 10 միլիոն էէնի արտածում: Իր դիրքը պարզապէս բարոյական է: Ճափոն չի հանդուրժեր որ թշնամական արամադրութիւններ արծարծուին Ասիոյ եւ Ափրիկէի ժողովուրդներուն դէմ:

300,000 Թուրք գիւղացիներու ազգային ցոյցը

Վիէննայի թերթերը կը գրեն թէ Թուրքիոյ ազգային գործիչ Տոքթ. Մաչէքի ծննդեան տարեդարձին առթիւ, չատ աւելի դղրդագին ցոյցեր կատարուած են քան կ'ենթադրուէր: Թուրքիոյ բոլոր կողմերէն 300,000 գիւղացիներ Զարլըկ երթալով, ազգային զրօշներ պարզած եւ հայրենասիրական ցոյցեր կատարած են: Հրամայուած էր խրուանքական զրօշ պարզել բոլոր հանրային շէնքերուն վրայ: Եւ ամբողջ մէկ օր արգիլուած զրօշը ծածանեցաւ բոլոր շէնքերուն վրայ, մէջն ըլլալով կառավարական հաստատութիւնները, նոյնիսկ զօրանոցները: Երբ 65 տարեկանութեամբ զրօշ մը կը պարզուէր կառավարական «Նովոսթի» թերթին խմբագրատան վրայ, բազմութիւնը պտոյտկաց ազազակելով.— «Կեցցէ՛ Թուրքիոյ ազատ եւ անկախ պետութիւնը»: Գլխաւոր զօրանոցը մեծաժ ըլլալով պարզել խրուանքական զրօշը, բազմութիւնը արշաւեց եւ ջարդուփշուր ընելով սպանիոլ կեդրոնին կահկարասիները: Ոստիկանութիւնը անզօր էր, իսկ գինուորները հրամանի կը սպասէին:

Ցունաստանի հանրապետականները կազմակերպուած

Ցունաստանի հանրապետականները սկսած են կազմակերպուիլ, մինչ այն կասկածն ունենալով թէ դաւադրութիւն մը կը սարքուի, բանի վերահաստատելու համար Եորկիոս Թագաւորը: Անհամբեր կը սպասուի Աթէնքի քաղաքապետին զեկուցման: Կառավարական պաշտօնեաներուն մեծ մասը հաւատարիմ կը մնան հանրապետութեան: Բանակին եւ օդանաւային ուժերու մէկ մասն ալ հանրապետական է: Կարգ մը հանրապետական առաջնորդներ Աթէնք վերադարձած են, Փարիզի մէջ խորհրդակցելով Պ. Վենիզէլոսի հետ: Ուժերու այս համախմբումը մտահոգութիւն կը պատճառէ միապետականներուն, իսկ ժողովուրդը կը վախնայ որ քաղաքացիական պատերազմ ծագի:

Տանիտերները կը քաղաքեն...

Սէնի նահանգապետը յանձնարարեց Փարիզի քաղաքապետական բնակարանները վարչութեան հարիւրին 10 զեղչել վարձքերը, համաձայն յուլիս 17ի հրամանագիր – օրէնքին: Ցուլիսի եռամսեայ աւելի զանձուած գումարը պէտք է հաշուակցիլ յառաջիկայ եռամսեայ հետ:

Միւս կողմէ, կալուածատէրերու սէնթիքային նախագահը նամակ մը ուղղած է վարչապետին, բողոքելով չէնքերու վարձքի հարիւրին 10 կրճատման դէմ: Նախագահը դիտել կուտայ թէ՝ բոլոր ծախքերը հաշուելով, տանտէր մը հազիւ հարիւրին 30, նոյնիսկ պակաս եկամուտ կը ստանայ, որով հարիւրին 10 զեղչել՝ կը նշանակէ կրճատել եկամուտին մէկ երրորդը: «Արդա՞ր է այս»:

Երկու Սիճիֆաներու միացումը

Ճափոնական թերթերը ցնծութեամբ կ'աւետեն Աչխատանքի Դաշնակցութեան երկու թեւերուն միացման առաջին ձեռնարկը, պատմական կոչելով 1935 յուլիս 24 թուականը:

Երկար բանակցութիւններէ վերջը, երկու սէնթիքաներու պատուիրակ –

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿԱՐՄԻՐ ԳԻՇԷՆ ՆԵՐՍ

«ԱԶԱՏԱՐԱՐ» ԹՈՒՐՔԻԱՆ

Ռուսեւթրքական հակամարտութիւնը, որ կը շարունակուէր ամբողջ երկու դար, վերջ գտաւ միայն խորհրդային իշխանութեան օրով, Պրեսթ-Լիթովսկիի դաշնագրին առորագրութեամբ (1918 մարտ 3)։ Այդ պայքարի ընթացքին, ի հաշիւ Թրքական հողամասերու, ռուսական սահմանները կը տարածուէին դէպի արեւմուտք եւ հարաւ։ Միայն 19րդ դարու ընթացքին, Ռուսաստանի եւ Թուրքիոյ մէջ տեղի ունեցան չորս պատերազմներ (1802-12, 1828 - 29, 1853-54 եւ 1877-78)։

Սլաւ ժողովուրդներու ազատագրութիւնը պատրուակ բռնելով, ցարական Ռուսիան մէկ կողմէ կը ձգտէր տիրանալ Նեղուցներուն եւ միւս կողմէ ելք ունենալ դէպի տաք ջուրերը։ Ռուսական աչխարհակալ ծրագիրներուն ընդդիմացան եւրոպական պետութիւնները եւ, առաջին հերթին, Անգլիան։ Այս պարագան վարպետօրէն օգտագործեց սուլթանական Թուրքիան, ինչ որ այնքան ազետաբեր եղաւ մեզ՝ Հայերուս համար։ Պալքանեան ժողովուրդներու ազատագրութիւնէն վերջ, ռուսեւթուրք պայքարն ամբողջովին փոխադրուեցաւ կովկասեան ճակատ, եւ համաչխարհային պատերազմի ընթացքին աւերի ու աւարի մատնուեցան հայկական վիլայէթները։

Համաչխարհային պատերազմի ընթացքին ցարական Ռուսաստանի հակայական նուաճումները չեղեալ համարուեցան բոլշեւիկեան յեղափոխութեամբ եւ ի վերջոյ Թուրքիան յաղթական ելաւ եւ այսօր խրոխտ ու սպառնական կեցած է Կովկասի դուռներուն առջեւ։

Որհրդային - քամալական բարեկամութիւնը կարծես թէ կը չեզոքացնէ Թրքական վրտանգը։ Սակայն, չարք մը պարագաներ լուրջ խորհրդածութիւններու տեղի կուտան։

Առաջին եւ հիմնականն այն է, որ փոխուած են Ռուսիոյ եւ Թուրքիոյ պատմական դերերը։ Կը թուի թէ կարմիր Ռուսաստանն իր պատմական առաքելութիւնը փոխանցեց քամալական Թուրքիային։ Մինչեւ խորհրդային իշխանութեան հաստատուիլը, Ռուսաստանը կը հանդիսանար Թուրքիոյ լուծին ենթարկուած քրիստոն - եայ ժողովուրդներու ազատագրման դրօշակիրը։ Ներկայիս, Թուրքիան է որ դարձած է խորհրդային սահմաններու մէջ ապրող մահմեդական ժողովուրդներու ազատարար փարոսը։

Արեւելքը Արեւմուտքի դէմ ոտքի հանելու սին երազներով տարուած, Լէնինը արեւելեան յեղափոխութեան յառաջապահ զարձուց Մ. Քամալը եւ անոր յանձնեց արեւելեան ճնշուած ժողովուրդներու պայքարի դրօշը։ Երեւութապէս ստանձնելով այդ դերը, Քամալը խելացի կերպով օգտագործեց խորհրդային զինական ու նիւթական օժանդակութիւնը եւ ապա ծալեց ու մէկդի նետեց իրեն յանձնուած կարմիր դրօշը։ Սակայն, իր ազատարար դերը պահպանեց նախկին Ռուսաստանի մահմեդականներու աչքին։ Գոնէ այդ կը հաստատէր խորհրդային մամուլը, երբ կը տպագրէր Ազրբէյճանցի համայնավար կարգիւի զեկուցագիրը եւ կը մերկացնէր Թուրքեստանցի համայնավար Սուլթան Գալիեւի համաթուրանական ծրագիրները (իր ժամանակին «Ցառալ»ի մէջ գրած ենք այդ մասին)։

Երկրորդ, աւտոտան - խալիֆայական Թուրքիան կ'ապրի ազգային - քաղքենի յեղափոխութեան շրջան։ Թուրքիոյ ազգային վերածնունդը դեռ իր շրջանը չէ լրացուցած եւ Թուրք վարիչները կը զբաղին առայժմ ներքին նուաճումներով։ Ան - կասկած, օր մը պիտի ձգտին նաեւ արտաքին նուաճումներու։ Ինչպէս բոլոր ժողովուրդները, Թուրք քաղքենի դասը եւս պիտի ջանայ նոր հողամասեր ու նոր չուկաներ գրաւել։ Արդէն քամալական վարչաձեւի էութիւնէն կը բխէր, երբ անոնք առաջին իսկ օրէն փարեցան Թուրանական գաղափարին։

Արդի Թուրքիան դէպի արեւմուտք եւ հարաւ տարածուելու հնարաւորութիւն չունի, որովհետեւ իր դէմ կեցած են Անգլիան, Ֆրանսան եւ Իտալիան։ Եւրոպական ցամաքամասի վրայ եւս իր առջեւ ճամբաները գոցուած են։ Կը մնայ իրեն տարածուիլ դէպի Կովկաս ու անդրկասպեան երկրամասերը, որոնք եթէ չհաշուենք Հայաստանը եւ Վրաստանը, մեծ մասով ունին մահմեդական ժողովուրդներ (Ազրբէյճան, Տաղստան, Միջնախտստան, Թիւրքմէնիստան, Տաճիկստան, Ուզբէկստան եւ Կիրգիզստան)։ Եւ Թուրք - խորհրդային բարեկամութիւնն ատոնցմէ մեծ մասին վրայ Թուրք գործակալներուն ազատօրէն մուտք գործել այդ ժողովուրդներու մէջ։ Բաւական է, որ Մոսկուան արտաքին բարդութիւններ ունենայ, որպէսզի Կովկասի ղեկերը լայն բացուին Թուրքիոյ առջեւ։

Երրորդ, հակառակ Թուրք - խորհրդային բարեկամութեան, Թուրքիան դաւադիր աշխատանք կը տանի ընդդէմ կարմիր Ռուսաստանի։ Լեհ - Թրքական բարեկամութիւնը, ճապոն - Թրքական գաղտնի դաշնագիրը, սիրաբանութիւններ հիթլէրական Գերմանիոյ հետ, Թուրք գործակալներու հակառուս աշխատանքը արտաքին Մոնկոլիոյ մէջ՝ ճապոնի հովանիի տակ եւ խորհրդային մահմեդական ժողովուրդներու տարագիր գործիչներու գործունէութիւնը այդ կ'ապացուցանեն։

Ուշագրաւ էին խորհրդային երկիրներէն տարադրուած մահմեդական ներկայացուցիչներու արտայայտութիւնները Ազրբէյճանի անկախութեան տարեդարձին օրը, որ տօնուեցաւ այս տարի յունիս 2ին Փարիզի մէջ։ Տաղստանի ներկայացուցիչը յայտարարեց, թէ իրենց երկիրները կ'ազատագրուին ռուսական լուծէն եղբայրական Թուրքիոյ օժանդակութեամբ։ Թուրքմէնիստանի ներկայացուցիչը նոյն միտքը յայտնելով, աւելցուց թէ կասպից ծովը ոչ թէ կը բաժնէ Ազրբէյճանի մահմեդականները Կովկասի իրենց եղբայրներէն, այլ, ընդհակառակն, կը միացնէ բոլորը։ Ազրբէյճանի տօնը չնորհաւորելու եկած էին նոյն իսկ ոչ մահմեդական կազմիկներն ու Միջնախները։ Պարզ է, որ կրծիկին ծայրը կը գտնուի էնկիւրի։

Տարագիր մահմեդականներու թրքասէր զգացումները վառնգաւոր չրպիտի նկատէինք, եթէ նոյն տրամադրութիւնները երեւան չգային նաեւ հոն՝ բուն երկրի մէջ։

Վերջերս Ազրբէյճանէն Պոլիս է փախած ուսանող մը, որ հետեւեալը կը պատմէ Փարիզի «Կավկազ» ամսագրի վերջին թիւին մէջ։

— *Խորհրդային դիւղի համայնացման (կոլխոզ) սկզբնական շրջանին (1930-31), ինչպէս ամենուրեք, Ազրբէյճանի մէջ եւս դիւղացիական ապստամբութիւններ են ծագած։ Ըմբոստութեանց գագաթնակէտը, Ազրբէյճանցի ուսանողը այցելած է ապստամբած քանի մը շրջաններ (Նուխի, Զաքաթալա եւն.)։ Նկարագրելով դիւղացիներու կեանքի ծանր պայմանները եւ իշխանութեան գործադրած բռնութիւնները եւ ըմբոստութեան զսպումը դաժան միջոցներով, յօդուածագիրը հետեւեալ եզրակացութիւնը կ'ընէ։ Կը պարզուի, որ Ազրբէյճանցի դիւղացին ապստամբութեան դրօշ պարզելով, իր ամբողջ յոյսերը դրած էր Թուրքիայի օժանդակութեան վրայ։ Կուռի մէջ սպաննուած ըմբոստ զեկավարներէն մէկը հետեւեալն է յայտնած դիւղացիներուն.*

— «*Խորհրդային իշխանութեան դէմ կռիւ սկսելով, մեծ մեզի չեն մնայ։ Թուրք եղբայրական ժողովուրդը, որ մէկ անգամ արդէն ազատած է մեզ կարմիր բռնակալներէն (կ'ակնարկէ Բագուի գրաւման 1918ին, Ա.Ա.)։ Այս անգամ եւս օգնութեան կուգայ։ Վերջերս Թրքական սահմանագլուխէն վերադարձած մեր սուրհանդակները հաստատեցին Սարիղամիշի եւ Արտահանի թուրք զօրամասերու դրսումը օգնութեան հասնիլ իրենց ցեղակիցներուն։ Այդ լուրը գարնան արեւի նման յոյս ու կենդանութիւն էր ներշնչած մարդոց հոգիներուն*»...

Իսկ երբ կռիւներու առին երեւցած են խորհրդային օդանաւեր, բոլորը համոզուած էին, թէ «Թրքական օդանաւեր են որ օգնութեան կը հասնին»։

Այս երեւոյթը յատուկ չէ միայն Ազրբէյճանի։ Խորհրդային մամուլի մէջ յաճախ երեւցող հետաքրքրական տեղեկութիւնները ցոյց կուտան, որ այսպիսի յոյսերով կ'ապրի խորհրդային ամբողջ մահմեդական աշխարհը։

Եւ եթէ այսպիսի պարարտ հող կայ, քամալական «բուրժուազիան» ինչո՞ւ երկրորդ անգամ եւս չպիտի փորձէ դրաւել Բագուն ... Չէ՞ որ իրեն է վերապահուած ռուսական լուծի տակ ապրող մահմեդական ժողովուրդներու ազատարարի դերը։

ԱՇՈՏ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՀՈՎԻՒ ՔԱՋ...

— o —

ԼՄԲ.— Յուլիս 21ին Լիոնի մէջ տօնուեցաւ Նիկոմիդիոյ հանգուցեալ առաջնորդ Ստեփաննոս պր. Յովակիմեանի մահուան տարելիցը։

Այս առթիւ խօսելու հրաւիրուած բլլալով Պ. Եր. Տէր Անդրէասեան ստորեւ կը ներկայացնենք իր ճառին ամփոփումը, որ երեւան կը հանէ մէկ աւելի յուզիչ դրուագիներ՝ արժանաջրդիին կեանքէն։—

Այս ընտանեկան, մտերմիկ, ինչ - կաւէտ շրջանակին մէջ, գրեթէ բացօթեայ պատարագի բարկ հոտի այս ամպերուն մէջ, ո՛րքան պիտի սիրէր մեր Սրբազանը որ իր անունին յիշատակութիւնը կ'ըլլայ։

Հաւատարմօրէն ու խղճի մտօք ծառայել իր ազգին, անոր իտէալը նոյնացնելով հաւատքին ուժգնութեան — ահա՛ ճշմարիտ հոգեւորականի տիպարը։ Մենք, հանգուցեալին հոգեւոր ընտանիքին զաւակները, մէկ յարկի տակ իրարու չունենալով տաքցած մթնոլորտին մէջ, կը վկայենք ահա, յանուն ճշմարտութեան եւ սուրբ խորանին առջեւ, որ Ստեփաննոս Արքեպիսկոպոս Յովակիմեան, մեր հոգեւոր հայրը, ապրեցաւ անբասիր կեանքով, ունէր գայթակղութիւն չպատճառելով իր զաւակներուն, մօտաւորներուն եւ հեռաւորներուն։ Իր բովանդակ գործունէութիւնը կը յանգէր յօգուտ ազգին եւ ազգային եկեղեցիին, պարկեշտութիւնը զուգորդած արժանապատուութեան զգացումին, հայրենի աւանդութիւններուն հպարտութիւնը կորովի գործերու եւ տեսակ մը անձնական հպարտութեան հետ հաշտեցուցած։ Իր թեմը կազմող 60.000 հայորդիներու երդիքը իր երդիքն էր միաժամանակ, առանձին սեղան չունէր, ոչ ալ առանձին ուրէք սպասարկութիւն. սեղանակից էր ամէնուն, նոյն հացով ու նոյն բմպելիով սնած, եւ այս իսկ պատճառով գիտակ՝ ամէնուն ուրախութեան եւ տրտմութեան, կեդրոն՝ ամէնուն ցաւերուն եւ ուժերուն, իր թեմականներուն հր - մայքով ոգեւորուած եւ ինք գլխովին իր թեմականներուն պարծանք հանդիսացած։

Աչք չունէր իր տունէն դուրս, հեռեւաբար ոչ մէկ փատասիրութիւն՝ քան ինչ որ կրնար տալ ազքատին, անկեալին, անարդուածին ծառայելու փառքը։ Թեմը կամ վիճակը՝ ո - րուն համար հաւատարմութիւն ուխտած էր՝ իր ճշմարիտ տաճարը դարձուց յաւէտ ցմահ, հանդիսանալով այսպէս Առաջնորդներուն Առաջնորդը, ինչպէս անուանեց զայն պարկեշտութեամբ իր նմանակը՝ երկաթեայ Պատրիարք Իզմիրլեան Պատրիարքարանի մեծ դահլիճին մէջ, երբ ընդունելութիւն կը կատարուէր երուսաղէմէն խանդավառ ցոյցերով իր աթոռը դարձող հայրենասէր հոգեւորականին համբ։ Իզմիրլեան, ի տես իր պարթեւական ուխտակիցին, ընդառաջեց եւ երկու սրբասունները ողջագուրուեցան։ Այդ ողջագուրութիւն բոպէին՝ կը լսուէր Իզմիրլեանի քիչ մը խռպոտ ձայնը, որ կ'ըսէր.— «Սրբազան եղբայր, Առաջնորդներուն Առաջնորդն ես դուն ...»։

Պատմութիւնը պիտի դասէ զայն իր բուն տեղը,— իբրեն յանձնուած հօտին հաւատարմութեան ուխտին մէջ։ Քանի՛ հոգեւորականներ մեր մէջ կարողացան հաւնիլ իրենց հօտին հաւատարմութեան այդ չափին, ամբողջ վաթսուն տարի անթաւամ դալարութեամբ կենդանի ուխտը ծաղկած մըննաց Ահարոնեան գաւազանին պէս, եւ ծաղկելուն մականը իր հօտին շրջակայքէն յաւէտ հեռի պահեց գայլն ու բորենին։ Ան չէր գիտեր թէ իրեն յանձնուած հօտին ծառայութենէն տարբեր ծառայութիւն կրնայ գոնուիլ։ Իր կիրքը, իր եռանդը չէր կրնար ըմբռնել հոգեւորականներուն այն տենչանքը, որով թէկ կ'ածկին բարձրագոյն պաշտօններու։ Մարդ կրնայ եւ պէտք է միայն ամփոփուի ու կեդրոնանայ սուրբ ու անկեղծաւոր ոգիով պատանեկան ուխտին ու գործունէութեան մէջ, ուր կը վայլէ իրեն յարատեւել, աւելորիլ եւ ի հող մահու ծրարուիլ ...

Այս էր իր սկզբունքը, յաւէտ ճշմարիտ ըլլալու ընդունակութեամբ սկզբունք մը։ Սկզբունքները չեն բանաձեւուիր, անձին կենդանի օրինակովն ու գործով միայն կ'աւանդուին եւ անոնց արմատը հող բռնած է սիրտին մէջ, սեւեռական արիւնով ուռճացած։

Հայ ցեղի վերջին սարսափներուն, երբ — իր իսկ բառերով — Ֆրանք - սըզներուն, Ինկիլիզներուն ատուածը ըլլալ ուզեց մեզ «անդնդային վիշապ»ին երախին, կ. Պոլսոյ աւստրիական դեսպան Փալլաւիչինի մարքիզին պնդումին վրայ՝ ինչվէր կը պատասխանէր Պոլիս եւ գաւառը յաճախ թատր կը հանդիսանային ազգամիջեան կուսակցական վէճերու եւ վէգերու, որոնց թեւա - դրող ոգին էր ընդհանրապէս հակայեղափոխական չարժումը մեր ազատագրական ձգտումներուն դէմ։ Գոնէ, պատմութեան սիրոյն համար, թոյլ տուէք որ այս մասին դրուագ մը, նշանակալից ու ամէն ժամանակ մեզի համար օգտակար պարագայ մը յիշատակեմ, որ կապ ունի հանգուցեալ Սրբազանին անձին եւ գործին հետ։— Սմբատ Բիւրատ, Գառնիկ Թուղլաճեան (երկուքն ալ սպանուած), Յակոբ Տէր Յակոբեան (այժմ ապարանատէր) եւ ես տեղանակից էինք Սրբազանին իր թեմին մէջ քննական - լրագրական պատոյտ մը ունենալ։ Ստեփաննոս իր պատգամներով կը հիացնէր մեզ։ Մեզի մինչեւ իսկ անհաւատալի կը թուէր այսքան համոզիչ ըլլալ այսքան հմտութիւն այս պարզուկ եւ մեծահոգի եկեղեցականին մէջ։ կը գեղեցկանար ու չէր սպառեր։ Այդ պատգամներէն մին ահա հետեւեալը։

— Ցեղափոխական ոգին պէտք չէ մեռցնել, այլ, ընդհակառակն, պէտք է արծարծել զայն։ Ըլլայ Տաճիկը, ըլլայ օտարը, այդ ոգիէն միայն կրնան ակնածիլ։ Ես դրոց բրոց չատ բան չեմ գիտեր — այս պարագան գիտէ արդէն երուանդ էֆէնտին, որ առենօք ինծի դէմ դազէթային մէջ բաներ մը գրած է ... — բայց փոր - ձառութեամբ գիտեմ, որ Թուրքին որքան քծնիս, այնքան կը հեծնէ ... երբ Տաճիկը խմանայ մեռնելէն չես վախնար, ինք կը վախնալ քու դիմացդ։ Որ Մխիթարեաններէն թեմին կամ քեհանութեան օգտակար բան մը բերած եմ, պատրուակով ձեռք բերած Առաջնորդին այս ոգին էր որ թեմը գերծ պահեց ուեւէ չափազանցուած ցոյցէ կամ կուսակցական ճկ։ Աներկիւղ եւ արդարամիտ լարար մըն էր։ Եւ այս իսկ պատառ տարիներով Նիկոմիդիոյ թեմի մէջ առանց կռուրտելու ապրիլ յեղափոխական Դաշնակցականը, Հնչակեանը, քաղքենի ռամկավարն ու Ազատականը։

Մինչ ուրիշ թեմերու մէջ, առնորդներուն եւ նաեւ պատրիարքարան ապիկարութեան երեսէն ազգայնական կազմակերպութիւններ տեղի կ'ունէին, որոնց ապա իբրեւ դրդիչ կ'բատասխանուէր յեղափոխականը։

Այսքան բարեմասնութիւնները օժտուած հոգեւորական մը իր պարզ ու լեցուն տեղը պիտի ունենար պատմութեան մէջ, եւ մենք որ կ'ապրինք, իրրեւ ժամանդորդ չունէինք, մեղի ուրիշ բան չէր բնել եթէ ոչ անոր յիշատակի ջահը ձեռքէ ձեռք փոխանցել բարի պաշխիկ լուսեթեմբ եւ լրջութեամբ մինչեւ որ մանան յեղափոխականներուն ցուրտ ամիրը կենդանացնող ծով մեծ խաչը արուսեակի պէս փայլատակէ Մասիսի ստորոտը ազգին հարատեւ անկախութեան բիւ։

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ԵՒ ԵԱՎՈՐՈՎ

Հարեւանցի տօնակատարութիւն մը

ԼՄԲ.— Օգոստոս 18ին Սոֆիայի մէջ կը տօնուի Քրիստափոր Միխայէլեանի մահուան 30ամեակը։

Միեւնոյն օրը պիտի կատարուի պղնձեայ մեծ բանաստեղծ եւ Քրիստափորի գործակից Փէտա Եավորովի արձանին բացումը։

Այս առթիւ, Սոֆիայի Հայեւտպուլկար կոմիտէին մամուլին յանձնած է երկու կոչեր, մէկը՝ Քրիստափոր Միխայէլեանի, միւսը՝ Եավորովի համար։

Յոգւոմով կը հրատարակենք երկուքն ալ։—

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հայ ցեղի ոգիի Քրիստափորեան դիծն էր, որ Եավորովի սիրտը լեցուց հայկական վշտի եւ հերոսական - նութեան պաշտամունքով։

Եւ պուլկար ոգիի Եավորովեան դիծն էր, որ Քրիստափորը քաշեց դէպի Վիտօշ, որու լանջը օր մը պիտի ներկուէր այս խռովայոյզ առաքելական արիւնով։

Աղետաւոր արկածի օրէն Վիտօշը դարձաւ Հայոց համար նուիրական լեռ, իսկ Սոֆիայի գերեզմանատունը հայ մարտնչող սերունդներու ուխտատեղի։

Օգոստոս 18ին Հայերը Քրիստափորի ուրուականին առջեւ հանդիսաւորապէս պիտի կրկնեն իրենց յաւիտենական ուխտը։

Եւ սակայն, երկար է յաւիտենականութեան ճամբան եւ քմահաճ ճակատագրի ոյժը։

Միքայէլեանը Հայաստան ստեղծելու կամքը պարտադրեց իր ցեղին եւ ինքը տակաւին կը մնայ տարագիր գերեզման։

Իր երգով վառուած հայ ռամիկները Հայաստան ստեղծեցին ու Հայը տակաւին կը մնայ անհայրենիք թափառող։

Պիտի յարատեւէ՞ այս զարհուրելի ոդերգութիւնը։ Երբէ՞ք։

Ցեղ մը, որ մարգարէի տարագիր գերեզման ունի ու խռոված խղճմտանք, չի կրնար սպառիլ իր ուխտի ճամբին։

Շարժում մը, որու մէջ յաւիտենական հայրենիքի ձգողական խորհուրդը կայ, չի կրնար վախճանիլ օտար երկինքներու տակ։

Հայը կ'ապրի իր վաղուան համար։

Եւ այդ վաղը պիտի գայ։

Անխուսափելիօրէն։

Պատմական անցքերու տրամաբանութեան օրէնքով։

Քրիստափորի կամքով առաջնորդուող հայ սերունդներու հաւատի ուժով։

Անոնց նուիրումով։

ԵԱՎՈՐՈՎԻ ՄԱՍԻՆ

Օգոստոս 18ին, Սոֆիայի մէջ, Հայ-Եւզուլկար Կոմիտէի նախաձեռնութեամբ եւ Պուլկարիոյ Հայերու մասնակցութեամբ, տեղի կ'ունենայ բանաստեղծ Եավորովի արձանի բացման հանդէսը։

Եւրոպական դիւանագիտական ամենախորունկ ցոյց մըն է, որ կ'ընեն Հայերը, իրենց երկրորդ հայրենիքին՝ Պուլկարիոյ հանդէպ, որու զաւակներու հայրական զգացումներուն հարազատ թարգմանն է հայ տառապանքի ողբասական երգիչ Եավորովը։

Բանաստեղծի «Հայերը» նշանաքերթուածը ոչ պատահականութիւն ոչ ալ վայրկենական տրամադրութեան արդիւնք է։ Ան գեղարուեստական վերապրումն է պատմութեան կուտակած զարաւոր զգացումներուն, անցեալի նուիրագործած հայրենիքի եղբայրակցութեան։

Կապը Պուլկարներու եւ Հայերու միջեւ խոր է եւ բազմադան — տնտեսական եւ դինարեան մարդաբանական դիտերու ընդհանրութեամբ՝ ազգակից ցեղ - կովկասեան նախապուլկարու շրջանէն իսկ քաղաքական պատճառներ, Պորիս Ա.ի օրերէն ի վեր կռիւներ, պալքանեան եւ բոլոմիական ժամանակէն՝ մշակութակից, տնտեսական անկախութեան ոգորումներ, ընդդէմ բիւզանդական կեդրոնացիչ սիստեմի՝ դործակից, քրիստոնէութեան լուծի տակ՝ տառապակից, քաղաքական բախտով՝ ճակատագրակից, վերափրկչական ձիրքով՝ դաշնակից։

Ցեղահոգեբանական եւ պատմաքաղաքական այս եւ այլ բազում կապով պայմանաւորուած զգացումներ էին ահա, որ օր մը չարժման մէջ դրին Եավորովի քնարը։ Աստնց ազդեցիկը, որ բանաստեղծի խօսքը բացառօրէն հուժկու, կենդանի, ոգեւիչ։

Եավորովը Պուլկարիոյ Պայրըն որ ապրեցաւ մեր ժամանակներուն մարդկային ամենախորունկ ցաւին՝ հայկական դողդոջման — եւ զգաստի ջերմութիւնը խօսքի վերածելով՝ իր հայրենիքին պարգեւեց բանական առեղծագործութեան դասական կոթող մը, եղբայրական Հայ ժանի նահատակուող հերոսական պատկ մը։

Եավորովը պուլկար բարոյական յայտնութիւնն է, որ հանճարի ձեւ ճմլուեցաւ աչխարհի ցաւին եւ մեր ցաւ անոր տագնապին։

Աղբերու մեծութիւնը կը չափուի ոչ թէ իրենց թիւով, այլ իրենց կայացուցիչներու հոգեւոր երկիներ անոնց սրտի խորքով։

Եավորովը պուլկար ոգիի մեծութեան, պուլկար սրտի խորին մտկայնութեան ծնունդն է։

Եւ իրաւացի են Հայերը, որ զայն համարեն իր ցեղի էութեան առաջ կայացումը, որ անոր միջոցաւ կ'ըմբռնեն ու կ'ըմբռնեն պուլկար դարթեան խորհուրդը։

Տակաւին չկայ անկախ Հայաստանը, որ կարենար իր ոսոաններուն յաւերժօրէն կոթողել յիշատակը պակաւոր երախտաւորին։

ՅՈՒՆԱՑ ՀՈՒՇԱՏԵՏԸ

(Պաց նամակ ան Նիման)

— ◦ —

Իմաս՞ր: Ընկերս ջ՚ղջուն ու ջղային մի տեսակ ֆիզիկական էակ է: Հասկանում եմ նրան, որ ինձ հետ ամեն անգամ հանդիպելիս ինքն իրեն չի զսպում ու ասում է. «Ես քեզ ատում եմ, ատում եմ, ատում եմ ...»: Ես էլ նրան եմ ասում. «Ես քեզ ատում եմ, ատում եմ, ատում եմ ...»: Ինչպես տեսնում եք, ոչ մի տարբերություն չկա մեր միջև: Ես ու նա միևնույն չափով ենք ատում միմյանց: Ինչո՞ւ: Ինչո՞ւ ենք մենք միմյանց ատում: Ես չգիտեմ, նա էլ չգիտի: Ատում ենք, որովհետև ատում ենք: Ատելությունը մեր միջև ծագել է ոչ թե մեր կամքից անկախ, այլ մեր կամքից անկախ ծագել է մեր միջև ատելությունը

ները առջի օր ստորագրեցին բանաձեւ մը, որով արհեստակցական միութիւնը բացարձակապէս անկախ կը հռչակուի «գործատիրութենէն, կառավարութիւնէն, քաղաքական կուսակցութիւններէն, փիլիսոփայական աղանդներէն կամ ուրիշ արտաքին խմբակցութիւններէ»։

Տակաւին առկախ հարցեր կան, բայց սկզբունքի հարցը ճշդուած ըլլալով, հաւանական է որ երկու սէնտիքաներուն (Ս. Ֆ. Թ. եւ Ս. Ֆ. Թ. Իւ.) ընդհ. ժողովները յառաջիկայ սեպտեմբերին միացումը։

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՈՐ ԵԻ Է ՊԱՇՏՕՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ չվիտի կատարուի յուլիս 19ի ցոյցերուն առթիւ, կ'ըսեն թերթերը, իբրեւ արդիւնք ձախակողմեան հոսանքներու պատուհիրակութեանց դիմումին։ Վարչապետը լսելով բոլոր բացատրութիւնները, յայտարարած է թէ պետական պաշտօնեաները պիտի դատուին յարգելու համար պետութեան հեղինակութիւնը, սակայն բարեացակամութիւնը չպիտի պակսի։— Միւս կողմէ բողոքի ցոյցերը կը շարունակուին ամէն ուղղութեամբ եւ նոր միթինկներ կը սարքուին։

310 ՄՆՏՈՒԿՆԵՐՈՒ ՋԻՆՒԲԵՐԸ լռնչպէս ատպի եւ խիճի վերածուեցան, — այս խնդիրը կը քննուի փութայ պնդութեամբ, երեւան հանելու համար ամբողջ դաղտնիքը։ Կը հաստատուի թէ խարդախութիւնը կատարուած է ամբողջ դարի մէջ։ Ապահովութեան տեսչութիւնը ձեռք առած է ամբողջ խնդիրը։

ՀԱ°Ց Է.— Երէկ հաղորդած էինք թէ տասը տարի բանտարկութեան դատապարտուած է կարմիր կնամոլ մը, Մէյէքի։ Մորհրդային Թերթերը կը գրեն թէ դատապարտեալը կը կոչուի Գալուստով, 45 տարեկան, որ 1907ին դատապարտուած է սպանութեան մը առթիւ եւ յետոյ ցարական ոստիկանութեան գոհ ներկայացած։ Համայնավար եղած է 1917ին, բայց յաջողած է իր ցոփութեան ընկերներէն մէկուն մեղսակցութեամբ արձանագրուիլ իբրեւ 1907ին դրուած եւ մահել «Հին Բոլշեւիկներու» Միութեան մէջ, որ լուծուէ ցաւ վերջերս։ Միեւնոյն առեն յաջողած էր համոզել իր ընկերները թէ միակն է որ ողջ մնաց 1918ին Բագուի մէջ, 26 բոլշեւիկներու գնդակահարումէն։ Իշխանասէր եւ խստակրօն ձեւեր կ'առնէր, իբրեւ տնօրէն Մոսկուայի «Ինտուրիստ»ին։

ՋԳՈՒՇԱՑԻՔ ՃԱՄԲՈՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐԷՆ.— Ներքին նախարարը չըլլաբանով մը ուշադրութիւն կը հրաւիրէ ինքնաշարժի արկածներու մասին, որոնք աւելցած են վերջերս։ 1934ին պատահած են 4413 արկածներ եւ մեռած են 4737 հոգի, մինչդեռ 1924ին մահերու թիւն էր 1594։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵՓԵԼԱՆԻՒՕՎ

Երեքշաբթի օրուան դաղարէն յետոյ Չորեքշաբթի օր տեղի ունեցաւ 17րդ փօ — Պորտօ մրցումը (224 քիլոմեթր)։ Ալպեան եւ Պիրենեան լեռներու տաժանելի մրցումները վերջացած ըլլալով, այնուհետեւ չիտակ ճամբու վրայ է որ պիտի մրցին մինչեւ Փարիզ։ Մեկնումի ազդանշանը տրուեցաւ առտուան ժամը 9ին։ Ֆրանսացի Փիւիէն Մուանս, Պորտոյի 45 քիլոմեթր մնացած ճարպիկութեամբ մը փախուստ կուտայ եւ առանձին Պորտօ կը մտնէ խումբէն քառորդ ժամ առաջ, 224 քիլոմեթր ճամբան կտրելով 7 ժամ, 34 վայրկեան, 30 երկվայրկեանէն (ժամակառ 29 քիլոմեթր 570)։ Երկրորդ կը հանդիսանայ պելճիքացի ժան Ակրց ամբողջ խումբին հետ 47 հոգի (Փարիզէն մեկնած առեն ընդամէնը 93 հոգի էին), եւ «սփրինտ»ի մէջ յաղթելով։

Երէկ, հինգշաբթի պիտի կտրէին 18րդ հանգրուանը (Պորտօ—Բօչէլ, 192 քիլոմեթր), որ բաժնուած է երկուքի։ Առաջինը՝ Պորտօ — Բօչըֆոր (159 քիլոմեթր) խմբովին մրցիլ, իսկ երկրորդը՝ Բօչըֆոր — Բօչէլ (33 քիլոմեթր) ժամական եւ իրար հետապնդել։

⁂ Դամասկոսի « Les Echos» օրաթերթի կազմակերպած հեծելանիւի մրցումը, Դամասկոս — Զրպատան (87 քիլոմեթր երթուդարձ), որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 17ին չահած է Հ. Մ. Ը. Մ.ական Օննիկ Պալըզճեան։ Այս տղան արդէն մեծ համբաւ կը վայելէ Դամասկոսի մէջ իբրեւ հեծելանուորդ, իր տարած յաղթութիւններով։ Ցաղթականը ստացած է թերթին կողմէ նուիրուած բաժակը եւ նիւթական պարգեւ։— Հ. Մ.

Ց. Փարիզ եւ արուարձանները

Հ. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» կոմիտէի ընկերական ընդհանուր ժողովը տեղի կ'ունենայ այսօր Ուրբաթ (Յուլիս 26) երեկոյեան ժամը 8.30ին, 32, Ave. Gobelins սրճարանի վերնայարկը։

Օրակարգ.— Երգանային ժողովի օրակարգի քննութիւն եւ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ։

ՊԱՆԵԼՕ – ՔԱՇԱՆի Արձիւ ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը, 27 յուլիս, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, 17 Rue Ampère, (Քլիչան)։ Շարունակ – կութիւն նախորդ ժողովի։

Գաւառ

ԼԻՈՆի «Վարաններեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 26 Յուլիս, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Զարդարեան» Դրադարանին մէջ 181, Գուր Լաֆայէթ։

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆի (Մարսէյլ) ընկ. կարօ ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այսօր, Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8ին, Դրօշակի Տան մէջ։

ԹՈՒԼՈՒԶԻ վարանդեան խումբի վիճաբանական ժողովը 28 Յուլիս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Մօն Գաֆէլի առորնայարկին մէջ։ Մուտքը ազատ է բոլորի համար։

ՄԱՐՍԷՑԼԻ վահագն խումբի ժողովը 4 Օգոստոս կիրակի կէս օրէ յետոյ ժամը 7ին Պատանեկան Միութեան Դրադարանին մէջ։ Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչը։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ — 1, Պուլվար տիւ Նոր. ԼԸ ՐԷՆԻ

ԿԻՐԱԿԻ 28 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 14էն 22։

կը ներկայացուի «ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ ԱՌԱՒՕՏ» օպէրէթը

(Ողեկոչում հայ մեհենական կեանքէ)

երաժշտութիւն եւ սիրուն անակնկալներ վարժարանի սանուհիներուն կողմէ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԾԱՆՕԹ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՆԵՐՈՒ

Մրցանակաբաշխութիւն եւ շրջանաւարտներու վկայականներու բաշխում։

ՃԱՇՊԱՆԵՍ — ՊԱՐ — ՃՈՒԱ ՊԻՒՖէ։

ԱՒԶՐԵԻ ԴԻՄ ՊԱՏՊԱՐՈՒԱԾ ՍՐԱՀ։

Հաղորդակ. միջոց.— Շանրակառք ՕՐԼՐԱՆ կամ ԺՕՐԼՈՒՆ 21A։ ԿԱՐ ՏԸ ՆԷՍՔԷՆ ԿԱՐԿԱՆի գիծը, իջնել ՐՆՈՒԻ - ԲԱԼԻՒԵՈՆ։

Եւրոպայի հայկական վաճառոյն գրասենը

ՀՐԱՏՆԵՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Mr. le Prince, Paris (6). Métro: Odéon. Tél. Danton: 88-65,

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր։

Արդիական կազմատուն։ Տպագրական գործեր։

Աշխարհի բոլոր կողմերէն հասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով։

ԹՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆԴԻՆ 38րդ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՒՐԻԻ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. «ԱԿՆՈՒՆԻ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

Մասնակցութեամբ՝ ՍԻՆ ՄԱՐԳՐԻՏԻ «ՀԱՄԱԶԱՍՊ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

եւ «ՄԱՍԻՍ» ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Եւ Իովանաւորութեամբ՝ Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

28 Յուլիս կիրակի առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ իրիկուն

ընկեր ԼԵՒՈՆ ԵՕԹՆԵԼԲԱՑՐԵԱՆի ագարակին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ՝ ընկեր ԿԱՐԱՊԵՏ ՃՈՆԻԿԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ՝ ընկեր ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ձոխ բաժին.— երգ, նուագ, արտասանութիւն, հայկական եւ եւրոպական պարեր եւ գաւեշտ մը «ՎԱՇԱՆ - ԽՈՐՉԻՆ»ի թատերախաղին կողմէ։

Մանրամասնութիւնը տեղւոյն վրայ։ Մուտքը՝ 2 ֆրանք։

Հանդիսավայրը երթալու համար, պուլվար կարիպալթիէն առնել թիւ 15 եւ 18 հանրակառքերը եւ իջնել Սէն-Լու։

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

28 ՅՈՒԼԻՍ ԿԻՐԱԿԻ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԺԱՄԸ 8էն ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9

ՓԻԼՈ ՊԻՆԻԹ ԼԱ ՄՈՒՇ օգաստն պարտէզին մէջ

Գեղարուեստական բաժին.— եւրոպական եւ հայկական պարեր ընտիր PIERRO-JAZ դեկավարութեամբ սաստուցի՝ ԵՐՕՐ, պաղ եւ առատ ըմպելի տեղւոյն վրայ շատ նպաստաւոր գիներով։

Երթուդարձի տոմսի գինն է 3 ֆրանք։

Հաղ. միջոց.— Ծիօպիւսները կը մեկնին փլաս կիշուէն առաւօտեան ժամը ճիշտ *8-9-10* եւ *11*ին, կէս օրէ վերջ ժամը *1-2*։ Իսկ երեկոյեան վերադարձ ժամը 7էն մինչեւ 9ը։

Ծանօթ.— Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի յաջորդ կիրակիին։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՐՕՆ-ՅՈՒՐՕՒՒԻԼԵՐԱՆի ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐ. ՎԱՐԶՕՒԻԼԵԱՆ եւ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

28 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԻՐԱԿԻ ԱՌԱՒՕՏԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԵՐԵԿՈՅ

Մէօտօնի անտառին մէջ, Tapis Vert *վայրը գտնուող պաղ աղբիւրին մօտ*

Կը նախագահէ՝ երգիչ Պ. ԱՐՄԵՆԱԿ ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Բանախօսութիւն, երգ, նուագ, արտասանութիւն եւ հայկական պարեր՝ Տարօնի տարազով։

Կը նուագէ Թառիստ Գարեգին։ Պաղ խմիչներ եւ պիւֆէ ժողովրդական գիներով։ ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՀԱՂՈՐԴ. ՄԻՋ.— Առնել Մէթրօ Մէռի տ'Իսիին մօտ գտնուող մասնաւոր թռֆսիները եւ իջնել **Tapis Vert:**

Երեկոյթ-Պարահանդէս

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Յ. Դ. «ԸՆԿ. ԿԱՐՕ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

27 Յուլիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ առաւօտ

ԼԱ ՎԻՍԹ ԷՐՄԻԹԱԺի սրահին մէջ։

Կը նախագահէ ընկեր *Ս. ՊՕՅԱՃԵԱՆ*

Կը խօսի ընկեր *Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ*

Կ'արտասանեն ընկերներ Կ. Թիւթէլեան, Կ. Լուսիկեան, Դ. Քէնտիրեան եւ Օր. Եսայեաքսէ Պոյաճեան։ Կ'երգէ Օր. Լուսիկ Քարադիրոսեան։

Սպանիական պար, զանազան անակնկալներ ընկ. ԱՇՈՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆէ։

Քաւեշտ դեկավարութեամբ ընկեր ՄՈՒՇԵՂ ԵԱԿՈԲԵԱՆի։

Կէս գիշերէն վերջ պար։ Կը նուագէ փոքրիկն ԱՒԱԳԵԼ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Ծանօթ.— Սրահին մէջ որեւէ բան ծախել արգիլուած է։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

*ՄԱՐՍԷՑԼԻ Զարսանճագի երիտ. Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը 28 յուլիս, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Bld. Dugommier, Bar du Globe*ի *սրահին մէջ։ Կը խնդրուի բոլոր անդամ եւ ոչ անդամ հայրենակիցներէն ներկայ գտնուիլ լսելու համար Երիտասարդացի մէկ տարուան նիւթական եւ բարոյական վիճակը։*

Ֆ. Հ. Կ. ՅԱԶԻ Իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, իր դպրոցին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ՏՆՕՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մարսէյլի Կ. Խաչի վարչութիւնը խորին շնորհակալութեամբ ստացաւ *100* ֆրանք տէր եւ տիկին ՍԷՐԷՆԿԻԼԻԱՆէ, փոխան ծաղկեպսակի, ողբացեալ Ստեփան Ոսկեանի մահուան առթիւ։

ՍԻՓԱՆ երգչախումբը կազմակերպած է հաւաքական պտոյտ մը *ԿԱՐՇ* անտառին մէջ, յուլիս *28*ի կիրակին։

Համակիրներ կրնան մասնակցիլ։ Ժամադրութիւն եւ հաւաքական մեկնում կիրակի առաւօտ ժամը *8.30*ին կառ ՊԷՆ Լազարէ։

Ծախու է

Հիւանդութեան պատճառաւ ծախու է հայաշատ կեդրոնի մէջ սքանչարան մր՝ դիւրամատչելի պայմաններու։ Դիմել՝ 29bis rue Etienne-Dolet, Alfortville (Seine).

Ծախու է

Բանուկ թաղամասի մէջ ծախու է *ԿՕՇԿԱԿԱՐի* խանութ մը դիւրամատչելի պայմաններով։

Դիմել՝ ատելիէն վրայ։

11, Rue Rodier, Paris (9).

ԽՆՋՈՑՔ - ՃԱՇԿԵՐՈՑԹ

Խանասորի Արշաւանքին առթիւ, կազմակերպուած Փօն տ'Օվնայի կրիչ ենթակոմիտէի կողմէ, Դաշնակցութեան Գրադարանին մէջ։

Այս կիրակի (28 յուլիս) ժամը 12էն սկսեալ։

Կը հրաւիրուին ընկերներ եւ համակիրներ իրենց ընտանիքով։

Կը խօսին՝ ընկերներ՝ Մ. ԲԱՐԹԵԼԵԱՆ եւ Գ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

Երգ, նուագ եւ հանդէսէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր։

ԿՈՄԻՏԱՍ *Փարիզահայ Երկաթ Երգչախումբի*

Տարեկան Դաչտապարահանդէսը

ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ 4 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ՌՈՄՊԷՆՍՈՆԻ ՄԷՋ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՑԺ - ԱՑԱՄՆԱԲՈՑԺ

ՀՐԱՉ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ

44, Rue de Dunkerque, Paris.

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **TRUDAINE: 42-69**

(ԿԱՐ ՏԻՒ ՆՕՐԻ ՄՕՏ)։

ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ, ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ, ԿԱՐՈՒԷՀԻՆԵՐՈՒ, ՍԱՔՐԻՉՆԵՐՈՒ, ԹՐԻՒՕՔՕԶՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ։

achat, vente, échange et reparation

HOVANNESSIAN

INGENIEUR E.M.I.

14, RUE DU SOLEIL. PARIS. XX. METRO: PLACE DES FETES

r.c. seine 379.489 TEL.: MENILMONTANT 41.67 c.c.p. paris 171738

MOTEURS ELECTRIQUES

pour machines à coudre, tricoteuses, bobineirs et toutes machines

RESISTANCE

pour chauffages, indésirsables etc.

ANTIPARASITAGE DES MOTEURS

ETUDES ET DEVIS GRATUITS SUR DEMANDE

machines à coudre d'occasion, — on demande correspondants, province et étranger

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք ունեցող վաւերաթուղթի խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար։ Նախարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիրներ ե թղթակցութիւններու կազմութիւն։ Հարկային գեղչեր։ Ներկայ տնտեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւններ կը տրուին **10** ֆրանքի, իսկ ճամակով եղած խորհրդակցութեանց համար **15** ֆրանք։

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՁՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՈՒՑԻՔ **ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ** ԿԱԶԴՈՒՐԻՔ

ՓՏՏՈՒԵՑԻՔ ԱՆԱՐԱՏ

ԵՒ ԳՆԵՑԻՔ **ԱՐԴԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ** ԱԽՈՐԺԱԲԵՐ

Պոլսոյ ոգին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ լէյի կուտայ։

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՓԻԻԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՑԷՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Créqui

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԻՐԹՕՆԸ (136)

ԹԱՂԱԴՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

ԺԱ.

Ն Ե Ր Ո Ւ Մ Ն

Սպիտակ տնակը այժմ բոլորովին ուրիշ տեսք էր ստացել։ Պատշգամի կողքերուն ամրացուած վանդակապատը նորոգուել էր եւ փայլում էր ճիւնի պէս ըսպիտակ գոյնով։ Փտած սանդուղքները նոյնպէս նորոգուած էին, եւ ամբողջ կողմից չարած էին ծաղիկների թաղարներ։ Պարտիզի ճեմելիքները պատած էին մանրած աղիւսի ծիրանագոյն փոշիով։ Հովանոցը կանաչաղարդ վրանի էր նմանում, արեգակի ճառագայթները անկարող էին թափանցել պատատուկ բոյսերի սաղարթախիտ հիւսուածքի միջից։ Պարտիզի ցանկապատը, բոլորած կենդանիների բոյսերով, ներկայացնում էր մի ծաղկազարդ պատնէշ։ Մառերը մանրկացել էին, զեղեցկացել էին եւ ուրախութիւն էին իրանց չուրջը խիտ գոլարար ստուերը։ Ծաղիկները քաղցրանում էին ամառնային առաւօտների ախորժելի անուշահոտութեամբ։ Հին, աւերակ դարձած տնակը այժմ փոքրիկ դրախտ էր դարձել։ Նա ներկայացնում էր խիստ աչքի զարկող հակապատկեր իւր տիրուր, միօրինակ շրջակայքի մէջ։ Նէնէի եւ նրա աշխատասէր տիկնոջ ջանքերին էին պարտական այդ բոլոր նորոգութիւնները։

Երեկոյեան պահուն, երբ արեւը խոնարհւում էր դէպի իւր գիշերային մուտքը, Նէնէն, ցնծուղը ձեռին, սառոյն ջրով սրսկում էր ցերեկուայ տօթից թառամած ծաղիկները։ Նրա ժրաջան տիկինը, կարճ շրջազգեստով, գոգնոցը կապած, կամ փոքրիկ բահը ձեռին փորում էր ածուները, կամ մկրատով կարատում էր թուփերի աւելորդ ճիւղերը։ Նրա ամուսինը, հովանոցում նստած, դիրք էր կարդում եւ երբեմն, աչքերը բարձրացնելով, նայում էր զեղեցիկ կնոջ վրայ եւ բանչանում էր։

Այդ պարտէզում առաւօտները եւ երեկոյները հաւաքւում էին մի խումբ երեխաներ, տղայ, աղջիկ, զանազան հասակների։ Այդ փոքրիկ չարաճճիները, աւելի քան երգեցիկ թռչունները, կենդանացնում էին զեղեցիկ դրախտը իրանց ուրախ ճլվլոցով։ Քրտնած, փթթած, կարմրած թշերով, վազվզում էին նրանք ճեմելիքներում, ընկնում էին փափուկ աւազի վրայ, վեր էին կենում, եւ կայտառ, անվաստակելի բնաւորութիւնները դարձեալ չարունակում էին վազվզել։ Նէնէի տիկինը գրկում էր նրանց, համբուրում էր, թափ էր տալիս փոշոտած հագուստները, պատուիրում էր զգոյշ լինել։

Նոյն պատէզում տիկինը չինել էր տուել փոքրիկ մանուկների համար զանազան մարմնամարզական գործիքներ, սովորեցրել էր նրանց մի քանի կանոնաւոր խաղեր, կրթութիւններ, եւ շատ անգամ ինքն եւս մասնակցում էր նրանց զուարճութիւնների մէջ։ Դրանք տիկնոջ աշակերտներն ու աշակերտուհիներն էին, որոնց հետ որոշեալ ժամերում պարապում էր նա։ Դրանք Թչուառ աքսորեալների զաւակներն էին, որոնց ընտանիքներ ուղարկել էին այնտեղ բնակութեան համար։

Տարուայ բարեխառն ամիսներին տիկինը պարապում էր նրանց հետ պարտէզում, իսկ երբ սկսում էին ցրտերը, նրանց համար մի առանձին սենեակ էր որոշել իւր տան մէջ։ Նրա դպրոցը փոքրիկ էր։ աշակերտների թիւը հազիւ էր ութին հոգու, որոնք սովորում էին ձրի եւ նոյնպէս ձրի սառնում էին գրքեր եւ թէ դասական այլ առարկաներ։ Տիկինը իւր ծանօթներից կազմել էր բարեբարների մի չրջան, որոնք մատակարարում էին բոլոր ծախքերը։

(Շար.)

ՓՆՏՌԵՑԻՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԵՔ

Երգիծաթերթ՝ «Մ Ե Ղ Ո Ւ»

փարիզի եւ Շրջանի Յառաջի գրուածքներէն Պ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ։

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 - 70
(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
27
ՅՈՒԼԻՍ
SAMEDI
27 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2867

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԷՆ «ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ԹՈՒՐՔԵՐԸ»

Պոլսական թերթերը տեղեկութիւններ կը հաղորդեն «Թուրք քրիստոնեաներու Միութեան» մասին, հաստատուածներ յիշելով հիմնադիրներուն ծրագիրը – կանոնագրէն եւ ճառերէն:

Աբծանագրենք նաեւ այդ մանրամասնութիւնները, լրացնե – լու համար պատկերը նենգամիտ չարժումի մը, որ կը ձգտի ամէն գնով կազմալուծել փոքրամասնութեանց հաւաքական կեանքը:

Բնականաբար Միութեան հիմնական նպատակն է «կատարեալ Թուրք հայրենակիցներ» հասցնել: Ի՞նչպէս: Կանոնագիրն է որ կը տրամադրէ:

— «Միութիւնը բնաւ չի խուսափիր որ եւ է օրինական շարժումէ եւ ձեռնարկէ՝ թուրք մշակոյթի տեսակէտով մեծ թուրք ամբողջութեան հպատակելու եւ Թուրքի պէս զգալու, խորհելու, թուրքերէն խօսելու, գրելու եւ կարդալու, հոգիով, սրտով ու մտքով թուրք բլլալու նպատակին հասնելու համար:

Միութիւնը թուրք միութիւն մըն է: *ԱՆ ՓՈՔՐԱՄԱՍՆՈՒԹԵԱՆ ՕԳՒՈՎ ԶԻ ԳՈՐԾԵՐ ՈՒ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ԻՐԵՆ ՏՐՈՒԱԾ ԱՁԳ ԱՆՈՒՆԸ ԵՒ ԶԶՈՒԱՆՔՈՎ ԿԸ ԴԻՄԱՒՈՐԻ ԶԱՁՆ»:*

Ահա ուրեմն հիմնական բանաձեւի մը, ծրագիր–կանոնագրի վերածուած այն գաղափարները որ ցանուեցան վերջին տարիներ – րու ընթացքին, կարգ մը կասկածելի մարզոց բերնով, իբրեւ թէ նոր մթնոլորտ ստեղծելու համար:

Ինչպէս կ'երեւայ, անոնք իրենց եռեւէն քաչեր են ուրիշներ ալ — նոյն իսկ ուսուցիչ մը — եւ ազատ համարձակ ասպարէզ ի – ջած, կ'ուզեն գործել սիրաքար:

Պիտի յիշէք թէ՝ Միութեան եօթը անդամներէն վեցը Հայեր են, եւ միայն մէկը Յոյն:

Արդ, Պոլսոյ լրագիրները կը գրեն թէ հիմնադիրներու առա – ջին ժողովին, ուր պիտի կարգացուէր կանոնագիրը, ներկայ չէ եղեր միակ յոյն անդամը, Թրիանտաֆիլոս Երլլարըմ, քարտու – ղար եւ տեղեկագիրը ...

Այս բացակայութիւնը սթափում ըլլայ թէ պատահմունք,— հարցը այն է որ վարչութեան անդամներու համեմատութիւնն իսկ, —մէկի դէմ վեց — կ'ապացուցանէ թէ այս լրջծուն ճակատին վը – րայ եւս առաջնութիւնը կը պատկանի «Հայ անունը կրող քրիս – տոնեայ Թուրք հայրենակիցներու»:

Այո, Նորէն հայանուն ապուշներ եւ սրիկաներ են որ յառա – ջապահի դեր կը կատարեն, իբրեւ թէ օրուան պայմաններուն յարմարելու մտահոգութեամբ, սակայն իրականին մէջ մթնո – լորտ աւելի թունաւորելու եւ փոքրամասնութիւնները բոլորո – վին անել կացութեան մը մատնելու համար:

Զէ՞ք իմանար, այս հատընտիրները «փոքրամասնութիւն» բառին ալ չեն հանդուրժեր եւ «զզուանքո՛վ» կը մերժեն զայն:

Երբ համայնքի մը մէջէն մարդիկ այս նշանախօսքը կ'արձա – կեն, անոր տարածման եւ զարգացման համար ալ կազմակերպու – թիւն ստեղծելով եւ Հալքէվիներու առջեւն իյնալով, անչուշտ օր մը պիտի ազդարարուի միւսներուն,— ձչդեցէք ձեր դիրքը:

Այդ ազդարարութիւնն ալ աւելորդ է: «Քրիստոնեայ Թուր – քերը» իրենց գործունէութեան լրջծուն ճամբուն վրայ, միշտ ալ պիտի ձգտին խնդիրներ, վէճեր ստեղծել փոքրամասնութեանց հետ եւ դուռները լայն բանալ նոր ոտնձգութեանց, խաղաղ թա – փանցումի համար:

Ինչ խնդիր ալ ծագի, օրուան իշխանութիւնը պիտի բռնէ խտա – նակիչներուն կողմը, որոնք իր հացին իւղ կը քսեն ինքնաբերա – բար: Պիտի ստեղծուին «վատահելի»ներու, «հաւատարիմ»ներու դասակարգեր, պիտի բացուին նորանոր ճեղքեր, եւ առտուն կա – նուխ արթնցողը պիտի կրնայ տէր դառնալ այս կամ այն ազգային հաստատութեան:

Անգամ մը եւս կը յիշեցնենք Ղալաթիոյ ժամուն պատմու – թիւնը, որ չատ մը ախորժակներ սրած է, իր անակնկալ յաջողու – թեամբ:

Ինչ ուզղութեամբ ալ դատէք, պիտի հասնիք միեւնոյն եզ – րակացութեան,— այս «քրիստոնեայ Թուրքերը» սահմանուած են կատարելու երբեմնի «Ազատ Եկեղեցի»ներու դերը:

Միջավայրին տարբերութիւնը բան մը չի փոխեր հիմնական կացութենէն:

ՇՈՒՔ ՄԸ ՍԱՀԵՑԱԻ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՑ..

— •• —

Անոնք որ ուշադրութեամբ հետեւեցան Զօր. Ամէթ Ինէօնիւի ուղեւորութեան, «Արեւելեան Նահանգ»ներու մէջ, ապահովաբար նկատեցին չատ կարեւոր պարագայ մը:

Թուրքիոյ վարչապետը եւ արտաքին գործավարը, որոնք իրենց պատյան սկսեր էին Տիգրանակերտէն, երկար կանգ չառին կեդրոն քաղաքներու մէջ, իսկ իրրեւ ուղեգիծ նախընտրեցին սահ – մանայինն անցքերը:

Այս տեսակէտէն յատկապէս ուշագրաւ է իրենց ուղեգիծը՝ Վանէն Կարին, Իգտիր – Կարադալէ ճամբով, իրենց հանդիպու – մը Ս. Հայաստան՝ Արաքսի ափին վրայ, յետոյ իրենց պատյանները մինչեւ Օլթի եւ ուրիշ ռազմական դիրքեր:

Կը թուի թէ՝ արեւելեան նահանգներուն անտեսական կամ նեղքին կացութենէն աւելի, Թուրքիոյ վարչապետն ու արտաքին գործավարը ուզած են ուսումնասիրել սահմանապլուխի ապահո – վութեան պայմանները: Այսինքն, աւելի չատ քաղաքական – զին – ուորական ծրագիրներ ունեցած են:

Այս տպաւորութիւնը կը զօրանայ, եթէ նկատի առնենք նաեւ օրուան քաղաքական մթնոլորտը:

Շ.

ՀՕԿԻՆ ՀԱՆԵԼԻՔՆԵՐԸ· ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ

Կ'ըսեն թէ Հօկը ոչ բաղաքական գործով կը զբաղի, ոչ ալ «հասարակական – կան», նուիրուած բլլալով «միայն եւ միայն Ս· Հայաստանի շինարարութեան եւ օգնութեան գործին»:

Բարեհաճեցէք ուշադրութեամբ կարդալ եւ վերլուծել հետեւեալ պրոշումները, որոնք տրուած են Ֆրանսայի Հօկի Ն· պատգմ· ժողովին մէջ (գումար – ուած Փարիզ, Սօսիէթէ Սավանթի մէջ, մայիս 30 — 3 յունիս)·—

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԱԶԱԿԱՆ·—

3·— *«ՀՕԿԵԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐ ԲԱՆԱԼ, ՕԺՏՈՒԱԾ ԸՆԴՀ· ԾՐԱԳՐՈՎ ՄԸ· ԱՁՆ ՏԵՂԵՐԸ ՈՒՐ ՀՆԱՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՁՈՒՆԻՆՔ ՀՕԿԵԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐ ԲԱ – ՆԱԼՈՒ, ԱՇԽԱՏԻԼ ԴՈՑՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐԸ ՄԵՐ ՁԵՌՔԸ ԱՌՆԵԼ ԵՒ ԿԱՄ ԱՌ ՆՈՒԱՁՆ ՄԵՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹԵԱՆ ԵՆԹԱՐԿԵԼ»·*

5·— *ՁԵՌՆԱՐԿԵԼ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐՈՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՀՕԿԵԱՆ ԴՊՐՈՑ – ՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ»·*

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԿԱՆ·—

4·— *ԶԱՐԿ ՏԱԼ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ ՆԵՐԳՐԱՒՈՒ – ՄԻՆ»·*

5·— *ՄԱՄՆԱՁԻՒՂԵՐՈՒ ԿԻՆ — ԲԱԺԻՆՆԵՐՈՒՆ ՁԱՆԶՆԵԼ ՀՕԿԵԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ»·*

9·— *ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ԵՐԻՏ·— ՀՕԿԵՐԸ»·*

ՄԱՐԶԱԿԱՆ·—

ԸՆԴՈՒՆԻԼ « ՆՈՐՔ » ԱՆՈՒՆԸ ՈՐՊԷՍ ՊԻՏԱԿ ՀՕԿԻ ԿՈՂՔԻՆ ԿԱԶՄՈՒԱԾ ՄԱՐԶԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ· ՆՈՐՔԸ ՈՒՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵՆԷՆ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԱԾ ԾՐԱԳԻՐ - ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ԵՒ ՍԵՐՏԻՒ ԿԱՊՈՒԱԾ Է Ս· ՀԱՑԱՍԱՆԻՆ»·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐՆԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐ

Նախարարական խորհուրդը իր առջի օրուան նիստին մէջ ստորագրեց կարգ մը նոր հրամանագիրներ, ելմտական եւ տնտեսական վերակազմութեան համար: Այս առթիւ ելմտական նախարարը յայտարարեց թէ ելմտացոյցը, որ 51 միլիառ ֆրանք էր 1932ին, կրճատուած է 42 միլիառի:

Ճառաչիկայ ժողովը պիտի գումարուի օգոստոս 6ին, եւ այս առթիւ պի – տի ստորագրուին չարք մը նոր հրամանագիրներ, մասնաւորապէս ածանցնելու համար ապրուստը: Վարչապետը խօսելով նոր օրէնքներու մասին, բացատրեց թէ պիտի չկանան իջեցնել ապրուստի գինը եւ մղում տալ տնտեսական գործու – նէութեան: Նոր գեղչ մը կատարուած է թղթատարական նախարարութեան ել – մտացոյցէն: Արտածման վաճառականութիւնը քաջալերելու համար, կառա – վարութիւնը նոր աջակցութիւններ եւ երաշխաւորութիւններ պիտի ընծայէ:

Գործազրկութիւնը իրական պակասած է

Աշխատանքի Նախարար Պ· Ֆրօսար հետեւեալ յայտարարութիւնները ը – րաւ տեղական թերթերու·—

Նպաստընկալ գործազուրկներու թիւը, որ 503,000 էր մարտին, իջած է 387,000ի: Իրր 100,000 օտարականներ վերադարձուած են իրենց երկիրները, եւ սաստկացած է սահմանապլուխի հսկողութիւնը: Միայն մանպագէտ հողագոր – ծական բանուորներու մուտքը կ'արտօնուի, գլխաւորաբար Պելժիայէն: Համա – խորհուրդ ազգ· պաշտպանութեան նախարարութեան հետ, կեդրոններ պիտի հաստատուին գաւառներու մէջ, մասնագիտական կրթութիւն տալու համար գործազուրկներուն: Միջոցներ կը խորհուին հանգստեան թոշակ մը ապահո – վելու համար 60 տարեկանէն վեր բանուորներու, որոնց թիւը կը հասնի 700,000ի: Ցեղոյ ծրագիրներ կը մշակուին հանրօգուտ շինութեանց համար: Նաեւ կայ Մառքէի ծրագիրը, որ այժմ գործ կը ճարէ 40,000 բանուորներու: Պիտի չկանան աւելցնել անոնց թիւը եւ վեցի փոխարէն երկու տարիէն լրացնել ծրագիրը, 10 միլիառ ֆրանք ծախսելով: Նաեւ տեղական եւ ապակեդրոնաց – եալ հանրօգուտ շինութիւններ պիտի կատարուին:

Իտալիա եւ Եթովպիա Ժընեւի մէջ

Կարելի պիտի ըլլա՞յ կանխել պատերազմը

Յուլիս 25ին երկու կարեւոր դէպքեր պատահեցան, իտալեւհապէշական ճակատին վրայ: Իտալական կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ուղղեցով Ազ – գերու Դաշնակցութեան, հաղորդեց թէ պատրաստ է չարունակելու իրլանքերը, հաշտարար ելք մը գտնելու համար, պայմանաւ որ իրաւարարութեան համա – ձայնագրին սահմանէն դուրս չելլեն: Հապէշական կառավարութիւնն ալ ծա – նուցագիր մը ուղղեց, խնդրելով փութացնել Ա· Դ· Խորհուրդը, «կանխելու համար պատերազմը»:

Ա· Դ· Խորհուրդը պիտի գումարուի չորեքշաբթի, 31 յուլիս: Ինչպէս կ'ե – րեւայ, երկու ասոնները համաձայն չեն հիմնական կէտերու մասին: Ժընեւի մէջ իտալական ծանուցագիրը վարպետ խաղ մը կը համարուի, սահմանափա – կելու համար Ա· Դ· Խորհուրդին իրաւասութիւնը, առնուազն մէկ ամիս ժա – մանակ չտեղլու եւ իր զինուորական պատրաստութիւնները չարունակելու ա – ռաջադրութեամբ:

⁂ *Անգլիոյ արտաքին նախարարը հարցումի մը պատասխանելով, յայ – տարարեց թէ կառավարութիւնը 1930ի դաշնագրին համաձայն արտօնած է ռազմանիւթերու փոխադրութիւնը դէպի Եթովպիա, բրիտանական երկիրնե – րու մէջէն, բայց առ այժմ չպիտի թոյլատրէ որ զէնք ծախուի Իտալիոյ կամ Հապէշիստանի: « Կառավարութիւնը այժմ ամէն միջոցով կ'աշխատի խաղաղ – օրէն կարգադրել ցաւալի միջադէպը եւ չուզեր որ եւ է վնաս հասցնել մէկ կամ միւս ազգին »:*

Թէեւ առժամեայ, այս արդելքը ծանր հարուած մըն է Եթովպիոյ համար, քանի որ Իտալիա պէտք չունի զէնք ներածելու: Իր զինագործարանները կը բաւեն իր պէտքերուն: Մինչդեռ Եթովպիա թէ զէնք եւ թէ դրամ կը փնտռէ Լոնտոնի մէջ: Կ'ըսուի թէ Ա· Դ· Խորհուրդին մէջ, Եթովպիոյ ներկայացու – ցիչը պիտի պահանջէ արտօնել զէնքերու ներածումը, իբրեւ միակ միջոցը խա – ղաղութիւնը պաշտպանելու:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ···

— • —

Պուլվար Օսմանի «ազգ· խորհուր – դ»ը կը խնդրէ « Ցառաջ »էն ծանուցա – նել թէ՝ երկու ամիս դադրած են « Մասնագէտ իրաւաբաններու ընդու – նելութիւնները»,արձակուրդի առթիւ:

Ուրիշ խօսքով, պլեւս դիմումներ չպիտի ընդունուին «ամէն օր , պրոշ ժամերու»:

Քանի որ տանտէրը —«հրամանա – տա՛ր » — օդափոխութեան գացած է, ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար բլլալ:

Անշուշտ «Միացեալ»ին անդամներն ալ պիտի հանգստանան, եւ յանձնա – ժողովը մեբեճնափաթ պիտի հալի սա – դաման գոգոյշիներուն մէջ:

Չէ՞ որ Փարիզի յետին դռնապանու – հին անգամ գոնէ երկու օր արձակուր – դի կ'երթայ, կատուն գիլիկը:

— Բայց ո՞վ պիտի հետապնդէ ան – ճար աշխատաւորներու գործերը, արձակուրդի շրջանին, որ կրնայ տեւել մինչեւ հոկտեմբերի վերջը, համա – ձայն իւրաքանչիւրի կարողութեան:

Ես ալ հետաքրքրուեցայ եւ ա – պահովեցին թէ գործերու ընթացքը չպիտի խանգարուի:

Այսպէս, կը հաւատանի որ Պուլվար Օսմանի գրասենեակը բաց ըլլայ թէ գոց, Պ· Գեղամ Մանուկեանը եւ իր ին֊ֆիճաշարժը բաւական են, այս կամ այն գործը հետապնդելու համար:

Բայց Պ· Մանուկեան արձակուրդ չունի՞:

Իսկ Միացեալը արդէն իր տրամա – դրութեան տակ ունի երկու օֆիսներ, որոնց մէկը (Քլէպէռ) կը պահէ Օր· ֆարտուղար մը, միշտ պաշտօնի վը – րայ, իսկ միւսը՝ (եկեղեցի) երկու վարիչ – տնօրէնները, պատրաստ իրար փոխարինելու:

Միացեալը թղթակցին ապակից մըն ալ ունի,— անխոնջ եւ կորովի Մու – թէն, որ ո՛չ ալ գացած բլլայ, միշտ միջոց կը գտնէ օգնութեան հասնելու:

Իրականին մէջ, ընդհանրապէս ան է որ ժամադրութիւնները կը տտանայ Միացեալի պատասխանատուութեանց հա – մար, հմտօրէն հիմնաւորելով անոնց խնդրանքները:

Այս առթիւ, փակագիծ մը:

Ռուսերը, որոնք ցոյնպէս կ'օգտուին Պ· Մուրէի ապակցութենէն, ոչ միայն հացկերոյթներով մեծարած են զայն եւ ուրիշներ, այլ եւ 18,000 ստորա – գրութեամբ դիմում մը ներկայացու – ցած են, իբրեւ երախտագիտութիւն:

Իսկ մեբիճնե՞րը: Կը բաւէ՞ ճամբու վրայ ճաշարան մը հանդիպիլ եւ հիւ – րասիրել:

Աւելի քան վեց ամիսէ ի վեր, օր – ուան հոգերուն առթիւ, կը լսենք շարք մը անուններ,— Մուրէ, Հիւ – սէ, Ֆ· Էբրօյո, Լօնկէ, վազեհան Թո – րիւնիէ, եւն·— Բայց մէկն ու մէկը խելք չբերաւ սեղանի մը շուրջը հաւաք – ել այս բարի մարդիկը կամ շնորհա – կալութեան հաւաքական ցոյց մը կա – տարել:

Կը թուի թէ պարտաճանաչութեան գիտակցութիւնն ալ··· արձակուրդի գացած է, ամիսներ առաջ:

ՎԱՀԷ

Դ. ՇԱՀՎԵՐՏԵԱՆ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

Կ'իմանանք թէ Պ· Դ· Շահվէրտեան Պերլին հասած է եւ կը սպասէ իր անձ – նագրին վաւերացման, Փարիզ գալու եւ ներգպոթի գործը կազմակերպելու համար:

Կոմինտէռնի Եօթերորդ Համագումարը

Գ· Միջազգայինի (Կոմինտէռն) 7րդ համագումարը, որ ծանուցուած էր մայիսին, բացուեցաւ երէկ, 26 յուլիս, Մոսկուայի մէջ: Օտար պատուիրակ – ները չատոնց հասած են, բայց անոնց բնակարանները գաղտնի կը պահուին, որպէսզի քաղքենի թղթակիցները չմօտենան: Իրապէսներ կը հաւաստեն թէ Մոսկուա կը գտնուին մօտ վեց հարիւր գործիչներ, որոնց 400ը բուն պատուի – րակներն են, աշխարհի բոլոր մասերէն:

Համագումարին առթիւ, խորհրդային թերթերը զարմանագան միտքեր կը յայտնեն: « Փրաւտա », կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, խմբագրականով մը կը յանձնարարէ աչալրջութիւն պատասխանատուութեանց պահպանման, իբրեւ պատուար Ֆաշականութեան դէմ: Տարակոյս չկայ թէ ուղղափառ գիծէն արմատական չեղում մըն է այս, քանի որ մինչեւ հիմա քաղքենի կառավարութիւններն ալ Ֆաշականութեան չափ թշնամի կը համարուէին համամիտավարական չարժումին:

Կը թուի թէ քաղաքականութեան այս փոփոխութիւնը հետեւանք է հեթլէր – րականութեան ծաւալման, որ ոչնչացուց Գերմանիոյ ընկերվարական եւ հա – մամիտավարական կազմակերպութիւնները:

Կոմինտէռնը հիմնուեցաւ 1919ին, Լէնինի կողմէ: Իր անկման ապացոյցնե – րէն մէկն ալ այն է որ համագումարը —գերագոյն ժողով — պէտք է գումար – ուէր երկու տարին անգամ մը, մինչդեռ ներկայ գումարումը առաջինն է 1928 – էն ի վեր, իրրեւ հետեւանք բազմաթիւ ձգձգումներու:

Մոսկուա կը զօրացնէ հաւատարմը

« Տէյլի Թէլէկրաֆ »ի նամակին աշխատակիցը կը գրէ թէ Ս· Միութիւնը 60ի չափ սուզանաւեր չինել սկսած է անցեալ յունիսէն իվեր: Ծանծնարարուած է տասը սուզանաւեր եւս չինել:

Զորս տարի առաջ, Ս· Միութիւնը միայն 15 սուզանաւեր ունէր, մեծ մա – սով հինցած: 1937ի սկիզբը պատրաստ պիտի բլլան 55 սուզանաւեր, ամէնա – վերջին դրութեամբ: Մեծ մասը պիտի ունենայ 800 թոն տարողութիւն, 15 հանգոյց արագութիւն եւ 7000 մղոն գործունէութեան չրջադիծ: Բոլորն ալ սպառազինուած պիտի բլլան 10 թորփիլարձակ խողովակներով եւ մէկ թնդա – նօթով: Սուզանաւերու գլխաւոր խարիսխն է Քրոնչթատ: Մաս մըն ալ կը գտ – նուի Վլատիվոսթոք եւ Սեւ ծով: Կ'ըսուի թէ խորհրդային իշխանութիւնը ո – րոշած է Պալթիկ ծովուն մէջ կեդրոնացնել իր օդանաւային եւ ծովային ու – ժերը, իրրեւ պատասխան Գերմանիոյ վերազինման: Իր սուզանաւերուն թիւով եւ կատարելագործութեամբ Ս· Միութիւնը մօտերս պիտի հաւասարի անգ – լիականին, եթէ չգերազանցէ զայն:

Ռուս օդային ուսանողներ

Գրած էինք թէ երկու ռուս մանկապետներ հրաւիրուած են Թուրքիա՝ օ – դային գործերու համար: Մանկապետները՝ Թոմանով եւ Ակոհին նախ գացած են Եչէլքէօյ՝ Թուրք թռչունի պետին՝ Սամմիի հետ, օդը քննելու համար: Իրենց եղած հարցումներուն պատասխանելով, ըսած են,— « Պոլսոյ չուրջ, Եալովայի, Պրուսայի եւ Կէմլճիկի մէջ քննութիւններ պիտի կատարենք: Եթէ հարկ բլլայ, մինչեւ Իզմիր պիտի երթանք: Պիտի փնտռենք տեղեր, որոնք յար – մար բլլան առանց մօթէօռի օդանաւերու թռիչքին:

Ռուսիա ղրկուած ուսանողները մինչեւ վերադառնան, վայրը պատրաստ պիտի բլլայ Ա·Ա Բ·վկայականներ առած ուսանողներու թիւը դեռ 20 է: Անոնք ղրկուած են Ռուսիա: Մեքանները պիտի հասնին իրրեւ ուսուցիչներ: Ռուսիա մեկնողները: Հարիւրաւոր երիտասարդներ կ'ուզեն արձանագրուիլ դպրոցի համար:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՂԱՖԱՆԻ ՎԱՀԱԳՆԻ ՀԱՅԿԱԶՆ ՈՒ ՆՐԱ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ԱՂՋԻԿ ԳԱՂԹԱԿԱՆ ՀԱՐՍԻՆ

Ղափանցի Վահագնի հայկական ազգանունը կրող աղջիկը, որ ծնած է Ամերիկա, ուր ծնած են նաեւ անոր ծնողքը, ամուսնացած է Ամերիկա ծնած հայ երիտասարդի մը հետ, որ նոյնպէս Ղափանցի Վահագնի հայկական ազգանունը կրող աղջկան հետ

ՅՈՒՆԱՁ ՂՈՂՈՋ

Նիկոլ և ասում՝ մեռնում, լսո՛ւմ ես, մեռնում եմ, ասում է նրան, մեռնելու, իր նախկին տանտիրոջը։

Ֆոտոմոդելներին միշտ էլ հետաքրքրել է, արդյոք նրանց հանդեպ սերն անկեղծ է, թե՞ ոչ։ Ամեն դեպքում, ինչպես ցույց է տալիս կյանքը, ոչ ոք չի կարող ասել, թե ինչ կլինի վաղը։ Ֆոտոմոդելները, ինչպես և ուրիշ մարդիկ, ամուսնանում են, ամուսնալուծվում, նորից ամուսնանում, ունենում երեխաներ, ապրում են ուրախ ու տխուր կյանքով։ Ֆոտոմոդելների մասին գրքեր գրելը, ինչպես ասում են, ավելորդ է։ Ֆոտոմոդելների մասին գրքեր գրելը նշանակում է ամբողջ կյանքը նվիրել նրանց։ Ֆոտոմոդելների մասին գրքեր գրելը նշանակում է ամբողջ կյանքը նվիրել նրանց։

ԱՐՇԱԼՈՒՅՍԻ ՎՆԱՍՈՂԸ

ԳԼՈՒԽ Զ

Իսկ մյուս օրը, երբ Հենրին արդեն ամբողջովին հագնված էր, Ժիլը ներս մտավ նրա մոտ և ասաց.

— Ես ձեզ ուզում եմ մի բան հայտնել, պարոն Հենրի, որովհետև ինձ թվում է, որ դուք ինձ ավելի լավ եք վերաբերվում, քան մյուսները։ Ես ձեզ ասում եմ, որ ինձ ոչ ոք չի ստիպել այդ նամակը գրել։ Ես ինքս եմ գրել այն, ինչ որ ինձ թելադրել է իմ խիղճը։ Ես ինքս եմ ուզել, որ ձեր հայրը ձեզ ճանաչի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ներում շնորհի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ օրհնի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ասի, թե ինչպես ես ձեզ սիրում եմ։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ասի, թե ինչպես ես ձեզ սիրում եմ։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ասի, թե ինչպես ես ձեզ սիրում եմ։

Ժիլը լռեց։ Նրա դեմքը կարմրել էր, և նա ամաչում էր իր խոսքերից։

— Ես ձեզ ասում եմ, որ ինձ ոչ ոք չի ստիպել այդ նամակը գրել։ Ես ինքս եմ ուզել, որ ձեր հայրը ձեզ ճանաչի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ներում շնորհի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ օրհնի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ասի, թե ինչպես ես ձեզ սիրում եմ։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ասի, թե ինչպես ես ձեզ սիրում եմ։

Ժիլը լռեց։ Նրա դեմքը կարմրել էր, և նա ամաչում էր իր խոսքերից։

— Ես ձեզ ասում եմ, որ ինձ ոչ ոք չի ստիպել այդ նամակը գրել։ Ես ինքս եմ ուզել, որ ձեր հայրը ձեզ ճանաչի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ներում շնորհի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ օրհնի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ասի, թե ինչպես ես ձեզ սիրում եմ։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ասի, թե ինչպես ես ձեզ սիրում եմ։

Ժիլը լռեց։ Նրա դեմքը կարմրել էր, և նա ամաչում էր իր խոսքերից։

— Ես ձեզ ասում եմ, որ ինձ ոչ ոք չի ստիպել այդ նամակը գրել։ Ես ինքս եմ ուզել, որ ձեր հայրը ձեզ ճանաչի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ներում շնորհի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ օրհնի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ասի, թե ինչպես ես ձեզ սիրում եմ։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ասի, թե ինչպես ես ձեզ սիրում եմ։

Ժիլը լռեց։ Նրա դեմքը կարմրել էր, և նա ամաչում էր իր խոսքերից։

— Ես ձեզ ասում եմ, որ ինձ ոչ ոք չի ստիպել այդ նամակը գրել։ Ես ինքս եմ ուզել, որ ձեր հայրը ձեզ ճանաչի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ներում շնորհի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ օրհնի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ասի, թե ինչպես ես ձեզ սիրում եմ։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ասի, թե ինչպես ես ձեզ սիրում եմ։

Ժիլը լռեց։ Նրա դեմքը կարմրել էր, և նա ամաչում էր իր խոսքերից։

— Ես ձեզ ասում եմ, որ ինձ ոչ ոք չի ստիպել այդ նամակը գրել։ Ես ինքս եմ ուզել, որ ձեր հայրը ձեզ ճանաչի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ներում շնորհի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ օրհնի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ասի, թե ինչպես ես ձեզ սիրում եմ։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ասի, թե ինչպես ես ձեզ սիրում եմ։

Ժիլը լռեց։ Նրա դեմքը կարմրել էր, և նա ամաչում էր իր խոսքերից։

— Ես ձեզ ասում եմ, որ ինձ ոչ ոք չի ստիպել այդ նամակը գրել։ Ես ինքս եմ ուզել, որ ձեր հայրը ձեզ ճանաչի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ներում շնորհի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ օրհնի։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ասի, թե ինչպես ես ձեզ սիրում եմ։ Ես ինքս եմ ուզել, որ նա ձեզ ասի, թե ինչպես ես ձեզ սիրում եմ։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿ
28
ՅՈՒԼԻՍ
DIMANCHE
28 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2868

Խմբագիր՝ ՇԱԽՍՐԸ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԱՎԱՌ

(Տաթեւցիներու այսօրուան տօնին առթիւ)

— Եա՛ Մշոյ Սուլթան Ս. Կարապետ, կը լսէինք հազարաւոր բերաններէ, ամէն տարի այսօր։ Տարինե՛ր առաջ ...

Վարդավա՛ռ էր, եւ վարդի պէս կը վառէին բոլոր դէմքերն ու հոգիները։ Կը ցնծային մինչեւ անգամ Քիւրան ու Քրատուհին, «լօլօ»ներ արձակելով եւ խումբ խումբ ուխտի երթալով Ս. Կարապետ։

Անշուշտ քրիստոնէական «սուրբ»ը չէր որ կը բոցավառէր հոգիները, այլ սարսափելի վրայ։

Ուրի՛շ ոգի մը, հեթանոսական աւերներու խոյանքն էր որ կը սաւառնէր այդ պուրակներուն եւ անտառներուն մէջ, անծայրածիր լեռնաշխարհի մը դիմաց, Տարօնի ծիծաղուն գաշտն ի վեր։

Եւ իսկապէս, հեթանոսական ոստան մըն էր «Մշոյ Սուլթան Ս. Կարապետը», իր չքնաղատեսիլ, պուրակներով, պարիսպներով, մուհաններով, դամբարաններով կամ ապրիւրներով։

Ո՞վ չէ լսած կաղ դեւին հէքեաթը,— իբրեւ խօսուն դրուագ մը Գրիգոր Լուսաւորչի հալածանքին՝ հեթանոսութեան դէմ։

Ո՞վ չէ համակուած անհուն խանդաղատանքով, լսելով դեռ ուրիշ «կռապաշտական» պատմութիւններ, կամ դիտելով, անվերջ դիտելով մնացորդները քարուքանդ փառքերու։

Կանգնած՝ Ս. Կարապետի ո՛ր եւ է մկկ անկիւնը, ծառի մը տակ, պուրակի մը մօտ կամ քիչ անդին՝ Գէորգ Զաւուշի եւ Անդրանիկի անառակին ափը, ձեր հոգին թեւ կ՛առնէր, կը սլանար դէպի անցեալը, եւ մեր իսկական պատմութիւնը կը կարդար տարօնցի համայնապատկերին մէջ։

Ու ձեր աչքերը կ՛ուզէին ճեղքել դեամները, սարսափելի ամէն մկկ հողակոյտը, գտնելու համար ինչ որ թաղուած էր անոնց տակ, քրիստոնէութեան բարբարոսներուն կողմէ։

Ոչ եւս է, այսօր, Մշոյ Սուլթան Ս. Կարապետը։ Եւ կարմիր է, այսօր, Վարդավառը, որովհետեւ՝ այդ օրն էր որ ազգ-ազգ գերեզմանի դրին նաե՛ւ Տարօնի ժողովուրդը։ Եւ լերան եւ դաշտի գերեզմանը։

1915էն առաջ, ամէն տարի այս օրը, Տարօնի ժողովուրդը ծիծաղ էր եւ յորդահոսան ալիք մը կենսունակութեան, ինչպէս ծաղիկները իր լեռներուն եւ դաշտերուն։

1915էն ետքին, նոյն արի ժողովուրդին ցիրուցան մնացորդները Վարդավառի ջուրին տեղ արցունք է որ կը ցանեն, երկիր երկիր, եւ իրենց չքեղ ծաղիկներուն փոխարէն, արուեստական խունկն է որ կը փնտռեն, տունէ տուն։

Ինչպէս միւս բոլոր մնացորդները, որ անչնչացան Վարդավառէն առաջ կամ վերջը ...

Եւ սակայն, դուն կաս, Տարօ՛ն, ինչպէս կան Բարձր Հայքը, Վասպուրականը, Տիգրանակերտը, Մարբերդը, Սեբաստիան, Բաղէշը, Կիլիկիան եւ միւսները։

Երկու երրորդով կոտորուած եւ մնացեալով ցիրուցան, դուն կաս իբրեւ կենդանի մկկ մասնիկը ժողովուրդի մը որ չուզեց ծռել իր գլուխն ու մկկքը, որ թէեւ ուշ արթնցաւ, բայց գիտցաւ զարնել զարնողին, եւ ստեղծել խարիսխ մը, կռուան մը, մեկնակէտ մը վաղուան համար։

Տարբեր պարագաներու մէջ, Վարդավառը կրնար դառնալ քու կարմիր կիրակիդ — հայկական իմաստով — փոխանակ վերածուելու սգատօնի մը։

Եւ սակայն, ահա քու մնացորդներդ են որ կ՛աղաղակեն, այս պղտոտաններուն վրայ եւ ամէն տեղ, — Աչխատէ որ տուգի տօնը վերածուի յաղթանակի։

Որովհետեւ, իբրեւ լերան ու դաշտի զաւակ — ինչպէս միւս — ները — անոնք Աչուղ Զիւանիէն շատ առաջ գիտէին ու գիտեն.—

Փորձանք, հալածանք եւ նեղութիւն ազգերի գլխից
ինչպէս ճանապարհի կարաւան՝ կուգան ու կ՛երթան։
Ոչ ուժեղը թող պարծենայ, ոչ տկարը տխրի,
Փոփոխակի անցքեր զանազան կուգան ու կ՛երթան։

Ո՞վ կրցաւ չափել ձեր մկկ — այս ամբողջ ժողովուրդին մկկ — կուտակուած կորովն ու կամքը, որպէսզի համարձակէր արտասանել մահավճիռը, վերջնական ու անվերադարձելի։

Եւ ո՞վ համարձակեցաւ պատմութեան յանձնել մեզ, նոյնիսկ աշխարհասփռման սպանդի ամէնէն կատաղի օրերուն, երբ վերը երկինքն էր, իսկ վարը՝ եաթաղանը։

Մշեցի մօր համար չէ՞ր որ կ՛երգէր բանաստեղծը։

Կարդալ–գրել լաւ բան է,
Բայց երբ կուգայ ինքնութիւն,
Հարցուցէք աշակերտին,
Վաքեղ գիտէ՞ նաւ արիւն։

Տարօնը սասացա՞ծ էր այդ դիտելիքը — արիւն թափել, յանուն ազատութեան։ Եւ եթէ ծանր վրիպումներ գործուեցան, ճակատագրական պահուն, այդ չի նշանակեր թէ այլ եւս չպիտի ունենանք ոչ Վարդավառ, ոչ ալ հայրենիք մը ամբողջական։

Մեր անգարձ մահավճիռը կը տրուի այն ատեն, երբ կը մոռնանք մեր Վարդավառ եւ հայրենիք։ Երբ կը դառնանք միջազգային բոչաներ, առանց դառնանքի եւ առանց պատմութեան։ Երբ հողին կուտանք մեր սրբութիւնները, թերխաչ մարզանքը չփոթելով բուն դիտութեան հետ։

Ու մանաւանդ, երբ ոտքով ձեռքով մրցումի կ՛ելլենք, բացուած ճեղքերը աւելի լայնցնելու խելագարութեամբ։

Թշնամին այդ օրը չի տեսներ, եթէ մենք սրսփինք — սոր — վինք, վերջապէս—սանձ դնել մեր ներքին թշնամութեանց, որոնք արդէն հասած են զարհուրելի եւ անորակելի աստիճանի մը։

Թող Վարդավառը ջուր ցանէ բոլոր սնոտի կիրքերուն վրայ։

(1934)

Շ.

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԵՐԵՔ ՄԻԱԲԱՆՆԵՐ
ԱՆԳԼ. ՄԱՐՋՊԱՆԻՆ ԴԻՄԵԼՈՎ ԱՌՁԱՐԿԱԾ ԵՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱԿԱԿՇՌԻ ՏԱԿ ԱՌՆԵԼ ՎԱՆՔԸ

« Ազդարար »ի մէջ կը կարդանք (23 յուլիս).—

Այսօր երուսաղէմէն ստացանք պատնէնը անգլիերէն խնդրագրի մը որ յուլիս 15ին տրուած է Պաղեստինի անգլիական մարզպանութեան եւ կը կրէ հետեւեալ ստորագրութիւնը· «*Երուսաղէմի երեք հայ երիտասարդ յաւատեղեակ միաբաններու մարմին*»։

Ստորագրողները կ՛ըսեն թէ Ս. Յակոբի վանքը 100,000 պաղեստինեան ոսկիի պարտք ունի, բայց հինգ տարիէ ի վեր պատրիարքը եւ եպիսկոպոսները որեւէ բան ըրած չեն, գայն թեթեւցնելու համար։ Վերջերս հսկայ շէնքեր շինուեցան եւ հազարաւոր ոսկիի վարձք գանձուեցաւ, բայց պարտքի հաշուին որեւէ վճարում չեղաւ։

Ասկէ զատ, վանքին տրուած արժէքաւոր նուէրները, ինչպէս գորգ, գոհարեղէն, եւն., Եգիպտոսի մէջ ծախու հանուած են կարեւոր պաշտօնեայի մը կողմէ։ Հետեւաբար,— կ՛ապելցնեն ստորագրողները, կը խնդրենք ձեր վսեմութենէն որ օգնէք մեզի եւ անմիջապէս յանձնաժողով մը կազմուի՝ *պատրիարքարանի հաշիւները հակակշռելու համար*, ինչպէս կառավարութիւնը այնքան բարեդէպ կերպով կ՛ընէ Ցոյներու վանքին համար, տանը տարիէ ի վեր։

Նոյնագիրը յետոյ կը յիշէ հետեւեալ անձերը, իբրեւ պատասխանատու գոյացած հսկայական պարտքին.— Կարապետ Նուրեան, Ոսկան Մարտիկեան, Լեւոն Գէորգեան, Վաղդան Մատթէոսեան, Կարպիս Հինդլեան, Յովսէփ Գրիգորեան (Եաֆա), Մեսրոպ Նշանեան, Գէորգ Սահակեան, Մինքեր Մերկեր–եան եւ հրեայ Զիլպէրշթայն։

Բողոքող միաբանները կը խնդրեն որ մարզպանութիւնը վանքին նայի ոչ թէ *դուրսէն*, այլ *ներսէն* (ընդգծումները իրենց կը պատկանին), որովհետեւ դուրսէն փայլուն կը ցուցնեն, գեղեցիկ շէնքեր կառուցանելով, եւ շրեղ թափօրներ կազմելով ամէն կիրակի։ Ձեր Վսեմութենէն կը խնդրեմ որ անգլիացի մասնագէտ մը դրկէ վանքը, որպէսզի հակակշռի ենթարկէ ամենօրեայ մրսխումները։ Այս ձեւով առաջքը պիտի առնուի ապագայ բոլոր մսխումներուն եւ կաշառակերութեանց։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ ՔԱՂԱՔԸ ՄՈՒԽԻՐ ԴԱՐՁԱՒ

Վատօդարանն ալ պայթած

Էնկիւրիւէն կը հեռագրեն յուլիս 26 թուակիրով.— Այս առաւ բաւն հրդեհ մը ծագեցաւ Իզմիթ քաղաքին միջեւ եւ չարունակուեցաւ ամբողջ օրը։ Բազաքին մեծագոյն մասը մոխիր դարձաւ։ Բնակիչները, որոնց թիւը 13,000ի կը հասնի, ապաստանած են դաշտերը։ Քաղաքին մերձակայ վառօդարանն ալ պայթեցաւ։ Բազմաթիւ մարդիկ պակաս են։ Կը կարծուի թէ զոհ զացած են հրդեհին։

⁂ Յուլիս 23ին մեծ հրդեհ մը ծագեցաւ Քաղբահանէի մէջ (Պոլիս) եւ 33 տուներ մոխիր դարձան։ Բացը մնացած են 150 հոգի։

Անգլիա նորեն կը փորձէ հաշտեցնել Իտալիան

ԵԹՈՎպԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ ՎՃՌԱԿԱՆ ԱՅՑԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Իրադէկ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ Հռոմի անգլիական դեսպանը նոր դիմում մը կատարած է Պ. Մուսոլինիի, ալեկցութեամբ Փրանսական դես–պանին, խաղաղօրէն լուծելու համար հակիչական վէճը։ Դեսպանը առաջարկած է գոհանալ անտեսական մենաշնորհներով, եւ քաղաքական – հողային խնդիրները չյարուցանել։ Կը կարծուի թէ Իտալիա կատարեալ գոհացում պիտի ստանայ, եթէ Հաւասնի կենալ այս գետնին վրայ, մանաւանդ որ Եթովպիա եւս արամադիր է բանակցելու այդ ուղղութեամբ։ Եթէ այս փորձը յաջողի, մեծապէս պիտի դիւրանայ Ա. Դ. Ժողովրդին գործը· այլապէս անստոյգ է ելքը եւ հաւանաբար պատերազմի յանգի։

Լոնտոնի մէջ պահ մը որոշ լաւատեսութիւն տիրեց այս լուրին վրայ, բայց հօրիզոնը նորէն ամպոտեցաւ, երբ թերթերը գրեցին թէ Անգլիոյ պատերազմական եւ արտաքին նախարարութիւնները կը խորհրդակցին, Աստիճապէս զօրք զրկելու մասին, պաշտպանելու համար անգլիական դեսպանատունը եւ հպատակները։ Այժմ դեսպանատունը իրեւ պահակ ունի միայն մկկ սպիտակամօրթ սպայ եւ քանի մը զինուոր։

⁂ Եթովպիոյ կայսրը հետեւեալ վճռական յայտարարութիւնները ըրաւ եւրոպական թերթի մը թղթակցին։

— « Մեր հինաւուրց քաղաքակրթութիւնը չի կրնար փոխուիլ յանուն ձեւերով։ Եւրոպայի համար անհրաժեշտ կենցաղը կրնայ ապեսալի ըլլալ ե–թովպիոյ համար։ Մենք պարտաւոր ենք հետեւիլ յամր բարեշրջման մը։ Ես համոզուած եմ թէ պատերազմի պայմանները աննպաստ են իտալական բանակին համար, որ երկուքի բաժնուած է Ֆրանսական եւ անգլիական Սոմալիներով։ Իտալական զօրքերը բարձր լեռներուն մէջ պիտի հանդիպին այնպիսի դժուարութեանց զոր երբեք չեն նախատեսած եւ չպիտի կրնան օգտագործել ի–րենց արդիական սպառազինութիւնները։ Միւս կողմէ Կատէնի անապատը ջուրէ զրկուած է։ Ես վստահութիւն ունիմ Ազգերու Դաշնակցութեան վրայ, մանաւանդ եթէ Ֆրանսա եւ Անգլիա արդարութեան կողմը բռնեն։ Անկարելի է որ եւ է հողային զիջում Իտալիոյ եւ եթէ պատերազմ ծագի, ես իմ բանակիս ա–ռաջին գինուորը պիտի ըլլամ, բախտակից իմ գինուորներուս»։

⁂ Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը հեռագրով հաղորդեց խորհուրդին անդամներուն թէ ժողովը պիտի գումարուի յուլիս 31ին կամ օգոստոս 1ին։

⁂ « Թայմզ »ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ հապէշական բանակը 30,000 արդիական հրացան ունի, 15 միլիոն փամփուշտներով։ Հապէշները նշանաւոր են իրենց կարգապահութեամբ եւ նշանառութեամբ։ Բանակը ունի նաեւ 11 օդանաւեր, որոնց միայն հինգը ամրաձիգ։ Հրետանի գրեթէ չունին։ Կայսրանձնապահ գունդը եւ հարաւային բանակը առ հասարակ օժտուած են արդիական զէնքերով։ Իսկ հիւսիսային բանակը, որուն դէմ կեդրոնացած է իտալական բանակին մեծագոյն մասը, այժմ կը հաշուէ իբր 160,000 գինուորներ, գինուած՝ կրա հրացաններով որոնց գնդակները կապար են։

⁂ Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Եգիպտոսի, Սուեզի եւ բովանդակ Արեւելքի մէջ այլեւս կասկած չունին թէ պատերազմը անխուսափելի է եւ թէ ամէն տեսակ առեւտուրներ կ՛օգտուին Իտալիոյ պատրաստութիւններէն։ Ա–մէնէն չհարթուած գործն է ըմպելի ջուրի վաճառումը։ Ատենի եւ Փորթ - Սուդանի գոյիչ գործարաններէն կը բանին գիշեր ցերեկ։ Սուեզի մէջ տրամադրելի վերջին ուղտերը ծախուած են Իտալացիներուն։ Գահիրէի առեւտրականները ահագին քանակութեամբ ապրանք կը դիզեն, կրակի գիներով ծախելու թէեւ քանի մը ամիս առաջ կարգ մը գործարաններ օտար բանուորներ արձակած է։

Կոմիցետրնի եօթերորդ Համագումարը

Ինչպէս գրած էինք, հինգշաբթի օր բացուեցաւ Գ. Միջազգայինի 7րդ համաշխարհային ընդհ. ժողովը, Մոսկուայի մէջ։ Ներկայ էին 65 երկիրներու պատգամաւորները։ Տասնեակ լեզուներով արձանագրուած էր դասական վերտառութիւնը,— «Պրոլետարներ բոլոր երկիրներու, միացէք»։ Սրահին եր–կու կողմերը, մեծ լեզուներով արձանագրուած էր հետեւեալ նշանախօսքը.— «Ճառա՛յլ պրոլետարական միացեալ ճակատով ընդդէմ ֆաշականութեան եւ աշխարհակալութեան դրամատիրական յարձակողականին»։ Սթալին ընդունուեցաւ ջերմ ծափերով։ Նախագահական կազմը կը բաղկանայ 42 անդամներէ, որոնց մէջ կը գտնուին Քաշէն, Մառթի (Ֆրանսա), Տիմիթրով (Պուլկարիա) եւն.։ Բացման ճառը խօսեցաւ Պ. Վիլհէլմ Փիք, Գերմանիոյ համայնավարներուն պետը, մանաւանդ ծանրանալով հակաֆաշական պայքարին վրայ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆՈՐ « ՓԱՆԱՄԱ »Ն

—•—

Կարդալով երուսաղէմի գայթակղութեան լուրը, անգամ մը եւս յիշեցի ողբացեալ Շահրիկեանը, իր պատմական բացագանչութեամբ։

— Սա մի Փանամա է···

Ձեմ գիտեր որքան հիմնաւոր են երէեմ երիտասարդ միաբաններուն մեղադրանքները։ Ձեմ ալ ճանչնար, որպէսզի կարենամ հաւաստիքներ տալ իրենց նկարագրի մասին։

Բայց, քանի որ դիմած են հոգատար իշխանութեան միջամտութեան, հակակշիռ պահանջելով, կը նշանակէ թէ բաւական զօրաւոր փաստեր ունին։

Ամէն պարագայի մէջ, կարելի չէ ժխտել ոչ պարտքին գոյութիւնը, ոչ ալ ուրիշ խորհրդաւոր պարագաներ։

Վկայ՝ նոյն իսկ «Սիոն»ը, երու–սաղէմի պատրիարքարանի պաշտօնաթերթը։

Այդ ամսագրի յուլիսի թիւին մէջ, հրատարակուած է պատրիարք Թոր–գոմ արք.ի ճառը՝ 1935 — 36 վարչական եւ եկեղեցական տարեշրջանին բացման առթիւ։

Մէկէ աւելի ուշագրաւ պարագաներ կան այդ ճառին մէջ, բայց ես կը զո–հանամ յիշելով այն որ կապ ունի օրուան լուրին հետ։

Պատրիարքը պարտք սեպեր է յայտարարել պաշտօնական հանդիսաւոր ա–րարողութեամբ, ապակայն ճշմարտացած հա–յերէնով մը։

— « Վարչական եւ եկեղեցական վի–ճակներս (!), իրրեւ չարունակութիւնը անցեալ տարեշրջանի վիճակին, գո–հացուցիչ եղաւ ամէն մասամբ»։

Որո՞նք են «գոհացուցիչ» ըլլալու փաստերը·—

1· « Անցեալ տարուայ սկիզբը ծախսուց համար ստահմանուած 23595 պ· ո· վարկին տեղ ծախսուեցաւ 24792 պ. ո·», (կը բացատրէ թէ բացարիկ ծախսեր են եղած։

2· «Տաթեկան եկեմուտքին (!) 2032 պ· ո·ի առաւելութիւն մը կը ցուցնէ։ (Նախատեսուած՝ 25462, իրականացած՝ 26825)։

3· Գալով տնկոսադար պարտքին, « մերձ 100,000ը (պաղեստինեան ոս–կի) անցեալ մայիսին իջած էր 97000ի, իսկ այս վերջինը մէկ տարուան մէջ ես իջած է 93,000ի»։

Ինչո՞ւ աւելի չեն վճարած, երբ միւս կողմէ, նոր շէնքեր կը շինուին անընդհատ։

Պատրիարքը իմն է որ այդ հարցումը կ՛ուղղէ, պատասխանն ալ ե–տեւէն գլորելով·

— « *Փափուկ խնդիր է պարտուց վճարման գործը։ Երբ ամրողջովին եւ միանուագ հնար չըլլայ կատարել պարտքին վճարումը, մաս առ մաս վճարումին մէջ պէտք է ի գործ դնել մեծ չրջահայեցութիւն, որպէս–զի ընդհանուր հաշուեյարդարութեան տպաւորութիւն յառաջ չիգայ հանրա–յին կարծիքին մէջ, եւ բոլոր պահանջողները քանկարծ մէկ անգամէն խու–ժելով ադէպք չպատճառեն։ Այսու հանդերձ եղած է կարելին ու պիտի լինի միշտ, որպէսզի պարտուց վճարման գործը աւելի կանոնաւոր մեթոտի վերածուի* »։

– Ելմտագէտ չըլլալով, չեմ կրնար կռնձիլ յայտնել այս իմաստութեան կամ անիմաստութեան մասին։

Բայց, կը վախնամ որ շատ չանցած նուիրակ մը եւս թառի մեր գլխուն, այս անգամ ալ երուսաղէմի Փաշա–ման պարտքերը մարելու համար։

Ո՞ւր ես, Գրիգոր Շղթայակիր։

ՎԱՀԷ

Միխթարական լուրեր քանուորական շրջանէ մը

Վիէն (Յառաջ).— Ուրախ եմ հաղորդելու թէ գործերը բաւական լաւ են։ Թէեւ քանի մը ամիս առաջ կարգ մը գործարաններ օտար բանուորներ արձակեցին, որոնց մէջ բաւական թիւ մըն ալ Հայերը կը կազմէին, բայց երկար չտեւեց։ Արձակուած հայ աշխատաւորները գրեթէ բոլորն ալ տեղաւորուած են զանազան հաստատութիւններու մէջ։ Բացի քանի մը կին աշխատաւորներէ, ներկայիս անգործ չունինք։ Գաղութը գոհ է իր նախկին վիճակը։ Հայերէնի դասաւանդութիւնները փակուեցան տեղական զպրոցներու հետ։ Մանուկները ներկայիս օգտախոտութեան գացած են կրընոպլի լեռները։ Ծախքը կը հոգան քաղաքապետութիւնը եւ զանազան բարեգործական ընկերութիւններ առանց խորութեան տեղացիի եւ օտարի։ Շատ չնչին մաս մը միայն կը հոգան ծնողները։

Գալով ինքնութեան թուղթերուն, պատասխանները հետզհետէ կը հասնին։ Մինչեւ հիմա եկածները շատ լաւ են բացի մէկ հայ աշխատաւորէ որ մերժուած է (երեք զաւակներու ամէր հայր մը, կ՛աշխատէր Հայու մը քով)։ Մնաց–եալները ստացած են ճիշդ այնպէս ինչպէս նախորդ տարիները, առանց պայմանաժամի։ Ասոնց կարգին կան այնպիսիներ որ նախապէս եղած են աշխա–տաւոր, բայց իրենց դիմումի ժամանակ աշխատանք չունէին։ Քաղաքապե–տութիւնը ամէն դիւրութիւն կ՛ընծայէ։ Պիտի աշխատիմ կարելի եղածին չափ հաւաքել ցանկը ամէն անոնց որ կը զրկուին աշխատանքի իրաւունքէն եւ օրը օրին պիտի հաղորդեմ «Ցառաջ»ին, բոլոր մանրամասնութիւններով։

⁂ Անցած չաբաթ երեկոյեան սինէմա Պէրլիցի մէջ ցուցադրուեցաւ «Հայ գեղջկական հարսնիքը» խօսուն չարժանկարը։ Ներկայ էր գաղութին մեծ մասը, բայց բոլորն ալ դժգոհ մնացին։— Գարունի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՄԱՌՈՏ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ՀՈՒՐԱՆՈՑԻ

Ֆ.- Թոմպին կապտաղորտին

Նախապէս տարեգիր մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կու տայ Ֆ.- Թոմպինի մասին. Ան ծնած է Ֆրանսայի հիւսիսային կողմերը, Ֆլանտրի մէջ, 1870ին։ Ուսանած է Փարիզի Գեղարուեստից Դպրոցին մէջ։ Ունի մեծ թիւով նկարներ, որոնք ցուցադրուած են Փարիզի Salon-ներուն մէջ։ Ֆրանսական կառավարութիւնը գնած է անոր նկարներէն մէկը, որ կը գտնուի Լիլլի թանգարանին մէջ։ Ան նաեւ Legion d'honneur-ի անդամ է։

Ֆ.- Թոմպին ներկայիս կ'ապրի Փարիզի մօտերը, Ֆոնթընէ-օ-Ռոզ գիւղաքաղաքին մէջ։ Ան ունի ընդարձակ արուեստանոց մը, ուր կը գտնուին իր նկարները։ Ան կը սիրէ ապրիլ գիւղական կեանքով, ուստի հազուադէպ կ'երեւի Փարիզի մէջ։ Ան ամուսնացած է Ֆրանսուազ Ռիշէ անունով կնոջ մը հետ, որ նոյնպէս նկարչուհի է։ Ունին երկու զաւակներ։

Ֆ.- Թոմպին ամենէն աւելի կը սիրէ նկարել մերկ կիներ։ Ան կը գտնէ, որ մերկ կիներ ամենէն աւելի գեղեցիկ առարկաներն են նկարելու համար։ Ան կ'ըսէ, որ հագուստները միայն կը խանգարեն նկարչին, որ ուզէ ազատօրէն աշխատիլ։ Ան կը նախընտրէ նկարել կիներ, որոնք ոչ մէկ հագուստ ունին իրենց վրայ։

Ֆ.- Թոմպին կը նկարագրէ իր նկարները հետեւեալ կերպով։

— Ես կը նկարեմ կիներ, որոնք կ'ապրին ինծի համար։ Ես կը նկարեմ զանոնք, ինչպէս որ կան, առանց ոեւէ ստիպողութեան։ Ես կը նկարեմ զանոնք, ինչպէս որ կը ստեղծէ զանոնք Աստուած

ՅՈՎՍԵՓ ԶՈՐՅԱՆ

«Տատս օրերս»

— ո —

Հանրապետության ֆիլհարմոնիայի սիմֆոնիկ նվագախմբի համերգասրահում ես նստած էի ամենավերջին շարքում, ուր ոչինչ չէր խանգարում ինձ ամբողջովին ենթարկվել երաժշտության հմայքին։ Ինձ համար նոր էր այդ երաժշտությունը, որ հնչում էր այդ երեկո։ Ես ոչ մի կերպ չէի կարողանում հասկանալ, թե ինչպես կարող է մի մարդ ստեղծել այդքան գեղեցիկ, այդքան հոգեհարազատ մի բան

Օրուան խմբագրականի մէջ, «Փրավտա» կը բացատրէ թէ՝ Ֆրան – սայի օրինակը հաստատեց որ միացեալ ճակատը կրնայ կասեցնել Ֆաշական գրոհը: « Միացեալ ճակատը հաստատեց թէ ինչ ահագին ուժ կը ներկայացնէ բանուորական դասը, եթէ ճակատի միացեալ ուժերով եւ անձնատուր չըլլայ առանց կռիւի, ինչպէս եղաւ Գերմանիոյ մէջ»:

Կուսակցութեան պաշտօնաթերթը կը մեղադրէ Անգլիոյ ընկերվարական կուսակցութիւնը որ մերժեց միացեալ ճակատ կազմել համայնավարներուն հետ:

Հայ պանդոկատէր մը եւ յոյն հիւանդի մը 22,000 ֆրանկը

« Մաթէն » ի Մարսէյլի թղթակիցը կը պատմէ, իբրեւ «ընչաքաղցու – թեան մասնաւորապէս յատկանշական դէպք մը.—

Հայ պանդոկատէր մը, Կարապետ Յակոբեան, 28 տարեկան, որ կը բնակի փլաս Ժիւլ կէտ թիւ 4, իբրեւ յաճախորդ ունէր Յոյն մը, Մոտէն Փանայոթիս: Մարդը հիւանդացաւ եւ պանդոկատէրը վախնալով թէ չպիտի կրնայ դրամ առնալ, որոշեց հիւանդանոց փոխադրել Յոյնը: Բայց անհրաժեշտ էր ինչ – նութեան թուղթեր ունենալ, իսկ Յոյնը ոչ հայերէն կը հասկնար, ոչ ալ Ֆը– րանսերէն: Յակոբեան յարմար դատեց պրպտել հիւանդին գրպանները, ան – հրաժեշտ թուղթերը գտնելու եւ հիւանդանոցներու վարչութեան յանձնելու համար: Իր չար բախտէն, հիւանդը որ չքաւոր կը կարծուէր, վրան ունէր 22,000 ֆրանկ թղթադրամ: Պանդոկատէրը այս անակնկալ դրամները գտնելով, երկար որոճաց եւ որոշեց անձամբ խնամել հիւանդը, փոխանակ հիւանդանոց տանելու: Բայց վատահ չըլլալով թէ Յոյնը չպիտի ազկենայ, զայն փակեց սենեակի մը մէջ, դուրսէն ալ կղպանք մը անցընելով: Հիւանդը մեռաւ եւ թաղեցին, իսկ պանդոկատէրը ժառանգեց 22,000 ֆրանկը:

Դժբախտաբար մարդը մոռցած էր իր յաճախորդներէն մէկը, Պ. Ռու, որ ճամբորդութեան գացած էր Յոյնին հիւանդութեան առեն, բայց վերադար – ձած: Այս յաճախորդը կասկածելի գտնելով հիւանդին մահը, բողոքեց ոստի– կանութեան եւ Յակոբեան ձերբակալուեցաւ: Կ'ըսէ թէ միայն չիշ մը ջուր տուաւ Փանայոթիսի: Բայց խնդիր է թէ այդ ջուրին մէջ բան մը խառնուած չէ՞ր, մարդը խուզարկելու եւ 22.000 ֆրանկը ժառանգելու համար:

Ռումանիոյ առեւտրական նախարարը եւ Ազգ. Դրամատան տնօրէնը հրաժարեցան

Յուլիս 26ին հրաժարեցաւ Ռումանիոյ ազգ. դրամատան տնօրէնը, Պ. Տիմէթրէսքու, ինչպէս եւ առեւտրական նախարարը, Պ. Սթրունկա, իբրեւ հետեւանք ելմտական դժուարութեանց եւ բուռն քննադատութեանց: Կը տարուբերի թէ չէ յայտնած բաժնեցուցակի, հաշուակցութեան եւ ուրիշ մե – թոտներու վրայ հաստատուած քաղաքականութիւնը, քանի որ միւս երկիր – ները փոխադարձ միջոցներ ձեռք առած են, վնասելով Ռումանիոյ արտածում– ներուն:

Վերջերս պարզեւ խոստացուած էր արտածումներու համար, բայց հետե– ւանքը եղաւ ներածուած բոլոր ապրանքներու գիներու յաւելում, 44 առ հա– րիւր համեմատութեամբ: Այն աստիճան որ առեւտրական նախարարը հար – կադրուեցաւ խոստովանիլ թէ լէյին գինը ինկած է 30 առ հարիւր համեմատու– թեամբ, թէեւ անուղղակի: Արդարեւ, Ազգ. դրամատունը ուրբաթ առտու հաղորդեց թէ պատրաստ է մանաւորներէ օտար դրամ գնելու, հարիւրին 30 աւելցնելով ամբացման պաշտօնական սակը:

Թուրքերը կը փչեն Պուկարիոյ դէմ

Այս միջոցին թուրք թերթերը միաբերան կրակ կը տեղան Պուկարիոյ դէմ: Թուրքերէն «Թան»ի մէջ յօդուածագիր մը գոհհօրէն անարգելով պուլ– կար ժողովուրդը եւ անոր վարիչները, կ'ապտարաբէ.

— Այնպէս որ չարժեր անգամ պատասխանել Սօֆիայի դատարկապորտ – ներուն, երբ անոնք կը պոռան. «Խորհրդին կ'ուզենք, Եուկոսլաւներու հետ կը միանանք»: Զանոնք լռեցնելու համար մէկ միջոց ունինք.— Թրակիան լեցնել անդադար:

Իսկ եթէ պատմութիւնը քրքրենք, կը տեսնենք որ Թրքական է ոչ միայն Ֆիլիպէն, այլ եւ ամբողջ Պուլկարիան:

Մենք չենք հաւատար Պուլկարներու բարեկամութեան խօսքերուն: Սա փողոցի անունը «Այսթեֆանօ» է, միւսինը՝ «Շիպկա»: Ամէն օր փողոցին մէջ դէմ դիմաց կը գտնուիմ՝ Միհաթ փաշայի կողմէ սպաննուած հրոսակ Վասիլ Լէվսքիի զլուխին, որ արձանի ձեւով տնկուած է:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍԱՍՏԻԿ ՏԱՔ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ.— «Իզվեստիա» (23 յուլիս) կը գրէ թէ 39 աստիճան տաքութիւն կը տիրէ Երեւանի մէջ, ինչ որ չէ տեսնուած 1899էն ի վեր:

ԿՈԼԽՈԶԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՄԸ ԵԻՍ սպաննուեցաւ Մակորովսքի մէջ (Ռուսաս– տան), երեք գիւղացիներու կողմէ որոնք իշխանութեան թշնամի ներկայաց– ուած էին:

Ք. ԱԹԱԹԻՒՐՔ արդիական «վլաժ» մը հաստատել տուած է Ֆլօրիայէ մէջ (Պոլիս), առանձին բաժին մը վերապահելով իրեն: Այս առթիւ «Փըթի Փարիզիէն» փառաբանական յօդուած մը կը հրատարակէ, միեւնոյն առեն տպելով Աթաթիւրքի մերկ նկարը՝ ծովուն մէջ:

ԲՈՒՌՆ ՓՈՓՈՐԻԿ մը պայթեցաւ Մոսկուայի վրայ: Տեղատարափ անձ – րեւը հեղեղներ գոյացնելով ողողեց բազմաթիւ չէնքերու գետնայարկերը, ո– րոնց բնակիչները խուճապահար փախան եւ գիշերը միայն կրցան վերադառ– նալ:

ՊՈՂՊԱՏԵԱՑ ՍԱՂԱՒԱՐՏՆԵՐՈՒ կազմակերպութիւնը լուծուեցաւ արե – ւելեան Փրուսիոյ մէջ:

ՍԻՆԷՄԱՆԵՐՈՒ ՏՈՒՐԲԵՐԸ, որոնք 5 եւ 25 առ հարիւր էին ամսական հասոյթին վրայ, համաձայն հաստատութեան արժէքին, զեղչուեցան 2 եւ 20 առ հարիւրի: Թատրոններու տուրքը անփոփոխ կը մնայ:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵԹԵԼԱՆՈՒԻՆ

Ուրբաթ հեծելանուրդները կտրեցին 19րդ Լա Բօշէլ— Լա— Բօշ — Սիւր - Իո - Նանթ (192 քիլոմեթր) հանգրուանը, որ երկու մրցումի բաժնուած էր, մին խմբովին, իսկ միւսը ժամական հաշուով իրար հետապնդել:

Առաջին մրցումին տեւողութիւնն էր 81 քիլոմեթր, մեկնումի ազդանշանը տրուեցաւ ժամը 10.30ին: Ամբողջ խումբը որոշեալ վայրը հասնելով Ֆրանսա– ցի Բընէ լը Կրէվէզ «սիրինա»ի մէջ յաղթեց Ժան Ազբցի, Շարլ Փէլիսիէի եւ ամբողջ խումբին, ու յաղթական հռչակուեցաւ, 81 քիլ· կտրելով 2 ժամ, 54 վայրկեան, 51 երկվայրկեանէն (ժամական 27 քիլոմեթր 796): Երկրորդ հանդիսացաւ Ժան Ազբց, իսկ երրորդ Շարլ Փէլիսիէ:

Երկրորդ մրցումը (ժամական հաշուով իրար հետապնդել) սկսաւ ժամը ճիշդ 2ին, խումբ առ խումբ, ազգային դասակարգով: Առաջին անգամ մեկ – նեցաւ պէյժ խումբը, երկրորդ՝ իտալականը միացեալ գերմանականին հետ, եր– րորդ՝ իրենց հաշուոյն վազողները, չորրորդ՝ Զուիցերիա – Սպանիա միացեալ եւ հինգերորդ՝ Ֆրանսականը: Այս հանգրուանին յաղթանակը տարաւ պէլ – ժիական խումբը, յանձին Ժան Ազբցի, որ 95 քիլոմեթր կտրած էր 2 ժամ 45 վայրկեան, 47 երկվայրկեանէն (ժամական 34 քիլոմեթր 382): Երկրորդ հան– դիսացաւ իտալականը 3 վայրկեան տարբերութեամբ: Իսկ Ֆրանսական խում– բը որ մեծ յոյսերով տոգորուած էր, ընդհակառակն առաջինէն 9 վայրկեան վերջ հասնելով հանդիսատեսները սկսան սուլելով դիմաւորել զանոնք, ինչ որ անսպասելի էր:

Երկրորդ հանգրուանը (Նանթ—Քան 275 քիլոմեթր) որ նոյնպէս երկուքի բաժնուած է Նանթէն մինչեւ Վիր (220 քիլոմեթր) խում– բովին, իսկ Վիրէն Քան (55 քիլոմեթր) ժամական հաշուով:

Իսկ այսօր կիրակի պիտի կտրեն 29րդ հանգրուանը Քան — Փարիզ (221 քիլոմեթր) եւ հեծելանուրդները իրենց վերջին ճունչը պիտի առնեն Փարք ոչ Փրէնս, ուր ներկայ պիտի ըլլան նախարարներ, երեսփո – խաններ, դերակատարականներ, եւ Ֆրանսական եւ օտար թերթերու թղթակից– ներ: Հրաւիրուած է նաեւ «Ցառաջ»ի խմբագրութիւնը: Հ. Ս.

Հ Յ. Դ.

Փարիզ

ՓՐՈՓԱԿԱՆՏԻ ընդհանուր ժողովի նիստը տեղի կ'ունենայ այս Շորեքշաբթի (31 Յուլիս) երեկոյ ժամը 8.30ին, 32, Ավընիւ Կօպլէնի սրճարանի վերնայարկը:

Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ: Նիւթ՝ «ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՇԱԴՈՒՄԸ»:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ **ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ**

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ — 1, Պուլվար տի Նոր. ԼԸ ՐԷՆՈՒԻ
ՇԱՏՕՐ, ԿԻՍ ՕՐՒ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 14էն 22:

կը ներկայացուի **«ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ ԱՌԱՒՕՏ»** օբէրէթը
(Ոգեկոչում հայ մեծերնական կեանքէ)
երաժշտութիւն եւ սիրուն ամակնկալներ վարժարանին սանուհիի երուն երբէք

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՇԱՀՕՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ

Մրցանակաբաշխութիւն եւ շրջանաւարտներ ու վկայականներու բաշխում:
ՃԱՇԿԱՆՑ — ՊԱՐ — ՃՈՒՆ ՊԻՒՖԷ,
ԱՒԶՐԵԻՒ ԴԻՄ ՊԱՏՄՊԱՐՈՒՄԸ ՍՐԱՀ,

Հաղորդակ. միջոց.— Շոգեկառք ՕՔԷՐԷՆ կամ ԺՕՐԼՈՆ 21A: ԿԱՐ ՏԸ ԼՅՕՆԷՆ ԿԱՐԿԱՆի գիծը, իջնել ՐԷՆՈՒ - ԲԱՎԻՅԵՈՆ:

Դաշտահանդէս

կազմակերպուած *ԱՌՔՈՒՎԻԼԻ «ՍՓԵՐԻԱ» ՍԻՈՒՆԻՆ ԿՂՄԷ*

Այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Bois de Codosի դաշտին մէջ
Եւրոպական եւ Արեւելեան պարեր· կր նուագէ *ՆՓՐԱՏ* նուագախումբը:
Ճոխ պիւֆէ, տեղեր քէպապ դիւրամատչելի գիներով
Հաւ. միջոցներ.— Շոգեկառք առնել կամ ելլել Նօրլէն ժամը 1.17, 1.27 եւ 3.17 ու իջնել Villier.-les-Belle կայարանը:

Տարեկան շրջ. Դաշտահանդէս

ԿԱՋՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ԿՈՄԻՏԱՍ *Փարիզահայ երկսեռ երգչախումբերի կողմէ*

ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ 4 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ԱՌԱՒՕՏԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ՌՈՊԵՆՍՈՆ *Chez Fiquet «Au Grand Arbre»*

ՕԴԱՍՈՒՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

ելեգչախումբը կը դեկավարէ Պ. ՍՐԱՑ ՊԱՐԹԷԼԵԱՆ
ԸՆՏՐՕՐ ՃԱՇ, ԵՐԳ, ՊԱՐ եւ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ,

Անձրեւի պարագային ճանդէսը կը շարունակուի յաջորդ կիրակի սրահին մէջ:
Հաղ. միջոցներ.— Փորթ տ'Օրլեան էն ելլել (28 ֆր.) եւ հանձնել 3 tickets) եւ իջնել Բոպէննսո (վերջին ոտքի):
ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐԱՆՔ:

Հայ երաժշտահրճիռտի

Օր. Մ. ՊԱՊԱՅԵԱՆի աշակերտներէն Օր. Փիլալիւեան եւ Պ. Paul Derenne պիտի երգեն Էյֆելի աշտարակէն (P. T. T.), այսօր կիրակի ժամը 14.30ին «Le Deserteur de Monsigny (18րդ դար) եւ Devin du Village de J. J. Rousseau.

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Մամուլի տակ է եւ չուտով լոյս կը տեսնէ 11րդ թիւը (օգոստոս), հետեւ– եալ բովանդակութեամբ.—

Զգո՞յշ վէներական հիւանդութիւններէն (Ֆրանսայի Առողջ· Նախարարու– թիւն): Հատիկ հատիկ կը հազար (Տոքթ· Հաճօեան): Շաքար ուտե՞լ թէ չուտել (Տոքթ· Շ· Այվազեան): Փոխան դեղադրի (Բժշկ· առածներ): Արե՛ւ, ա– րե՛ւ (Տոքթ· Ա· Աշճեան): Մանիլը — իօտ (Տոքթ· Ե· Արզումանեան): Օգնու– թիւն խեղդուողներուն (Տոքթ· Գ· Շապայեան):

Տարեկան բաժնեգինը, Ֆրանսա՝ 20 ֆրանք, արտասահման՝ 25 ֆրանք: Դիմել Dr. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme, PARIS.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տամլամեան գերդաստանը, Ավ– շարեան, Տէմիրճեան եւ Աքէլեան ընտանիքները եւ բոլոր պարագա– ծները կը յայտնեն իրենց խոր– ին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն Պ. Պ. Կ. Գանձապետեանի եւ Ս. Թորոսեանի որոնք սիրայօժար յանձն առին գեղարուեստական բա– ժին մը իրագործել ճաշդիսականներուն, 21 յուլիսի ցերեկոյթին առ– թիւ:

× շնորհակալութիւն նոյնպէս բո– լոր անոնց, անդամուհիի կամ ոչ, ո– րոնք իրենց նուէրներով, մասնակ– ցեցան պիւֆէի ծախքերուն:

Վարչութիւն

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆր. կ. խաչի փարիզի մասնաճիւղը իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Պ. Պ. Կ. Գանձապետեանի եւ Ս. Թորոսեանի որոնք սիրայօժար յանձն առին գեղարուեստական բա– ժին մը իրագործել ճաշդիսականներուն, 21 յուլիսի ցերեկոյթին առ– թիւ:

× շնորհակալութիւն նոյնպէս բո– լոր անոնց, անդամուհիի կամ ոչ, ո– րոնք իրենց նուէրներով, մասնակ– ցեցան պիւֆէի ծախքերուն:

Վարչութիւն

ՇԱՒԻԼՅԻՆԵՐՈՒՆ

Ի գիտութիւն Շաւիլի հայրե– ակիցներու կը յայտնենք թէ տեղ– ւոյս Մանկապարտէզի հոգաբար– ձութիւնը Եկեղեցական Ընկերու– թենէն փոխանցուած է տեղւոյս Ֆր. կ. Խաչի և «Համազգային» Ընկերու– թեանց եւ վերաբացումը կը կա– տարուի՝ 1 Օգոստոս Շբ. օր կէս օրէ վերջ:

Կը խնդրուի ծնողներէն որ փու– թան դրկել իրենց զաւակները, որ– պէսզի իրենց մայրերուն լեցուն եւ առանձնաշնորհ ազգային դաստիարա– կութիւնը (կնիք)

Շաւիլ, 24 յուլիս

Մահուան

Հիւանդութեան պատճառաւ ծա– խու է հայաշատ կեդրոնի մէջ սըր– ճարան մը՝ դիւրատեղի պայման– ներով: Դիմել՝ 29bis.rue Etienne-Dolet, Alfortville (Seine).

Մահուան

Բանուկ ծաղաձոյի մէջ ծախու է *ԿՕՇԿԱԿԱՐԻ* խանութ մը դիւ– րաւատելի պայմաններով:

Դիմել՝ տեղւոյն վրայ.
11, Rue Rodier, Paris (9).)

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԻԲԵՐԱՆԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԿԵԴՐ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ եւ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ՏԱՐՕՆԻ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ եւ ՎԱՐԴԱՎԱՌԻ ՏՈՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

28 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԻՐԱԿԻ ԱՌԱՒՕՏԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԵՐԵԿՈՅ

Մէօտոնի անտառին մէջ, Tapis Vert *վայրը գտնուող պաղ աղբիւրին մօտ*
Կը նախագահէ՝ երգիչ Պ. ԱՐՄԵՆԱԿ ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Բանախօսութիւն, երգ, նուագ, արտասանութիւն եւ հայկական պար–
Տարօնի տարազով:
Պաղ խմիչքներ ժողովրդական գիներով: ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ

ՀԱՂՈՐԴ. ՄԻՋ.— Առնել Մէթրօ Մէոլի տիսիթին մօտ գտնուող մասնաճ– եաֆիաները եւ իջնել **Tapis Vert:**

ՓՈԽԱԴՐՈՒՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՑԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ
ՀՐԱՉ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ

44, Rue de Dunkerque, Paris.

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **TRUDAINE: 42-69**

(ԿԱՐ ՏԻՒ ՆՕՐԻ Մ·Տ):

Տոքթ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴԻԼԱՆԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ· ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ· ՎԿԱՅԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

*BAUDELOCQUE*Ի ՄՏՑՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Շաբթիշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 16 – 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ **Nation,** հեռաձայն **Diderot 03-96**

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ Իզմիրի Ազգ. Հիւանդանոցին
33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)
Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14–18 եւ ժամադրութեամբ·

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

52, Rue du Fbg. St. Martin. Paris (10)

(ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՂՆԻՔԻՆ ԿԻՑ)

Մէթրօ՝ St. Martin եւ **Chateau d'Eau. Tél. Nord: 82 - 86**

Փարիզի կեդրոնը բացուած է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակի ԴԵՂԵՐ, պատրաստուած մեծ խնամքով ու ոճով ճաշակի:

Քանի որ ՀԱՅ յաճախորդները կրնան օգտուիլ *Ձրիարար* դեղատան ժէ՛ն գտնուող ՀԱՅ ԲԺԻՇԿի մը խորհրդատուէն:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փոդոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտա– րար դատարաններու առջեւ, կուտայ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գոր– ծողութիւնները:

Ամէն տեսակ մասնաւոր հանգամանք **ունեցող** վաւերաթուղթի խմբագրութիւն, ընկերութեան կազմութիւն եւ հաշուեյարդար: Նա– խարարութեանց եւ հանրային վարչութեանց ուղղուելիք խնդրագիր– ներ ե թղթակցութիւններու կազմութիւն: Հարկային գեղչեր: Ներկայ տեսեսական կացութեան պատճառաւ խորհրդակցութիւններ կը տըր– ուին **10 ֆրանքի**, իսկ ճամակով եղած խորհրդակցութեանց **համար 15 ֆրանք:**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԸ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton : 52 - 73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՑՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՒՑՔ՝ ՓՏՏՈՒԵՑՔ՝ ԵՒ ԳՆԵՑՔ՝

ՐԱՔԻ ՏԻՒՉ

ԱՐՓԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ՝ ԿԱԶԴՈՒՐԻՑ ԱՆԱՐԱՏ ԱՒՈՐԴԱԲԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ բէյթի կուտայ·

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց· ՏԱԼԱՓԻԲԻԵԱՆ
8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-80

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ· ՃԻՏՃԱՆԱՆ,
75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart (Seine)**
Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԷՆԿԷՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԳԻՍԵԱՆ
211, Rue de Crimi

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) **17, Rue Damesme, PARIS (13)**

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՍՐԵՔՇԱԲԹ
30
ՅՈՒԼԻՍ
MARDI
30 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2869

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱԻ ԽՕՍՔ

ՊԱՏՋԱՌ ԱՂՈՒԷՍԱՆԵՐՈՒ ՈՐՋԻՆ ՄԷՋ

Շարք մը վաւերական վկայութիւններով — նոյն ինքն իրենց ե. Պատգմ. ժողովին զեկուցումներէն եւ որոշումներէն քաղե – լով — «Յառաջ» ներկայացուց պատկերազարդ պատմութիւն մը Ֆրանսայի Հօկին գործունէութեան եւ առաջադրութեանց մասին։ (Յուլիս 25, 26, 27 եւ 30)։

Այդ վկայութիւնները, ինչպէս եւ ուրիշներ ալ որ կրնան հրա – տարակուիլ, անգամ մը եւս եւ անխնայ կը պատռեն այս կազմա – կերպութեան դիմակը։ Ու զայն կը վերածեն փետրաթափ ագռաւի մը, միշտ ի վնաս հայրենիքին։

Հրատարակուած փաստերը թէեւ կը վերաբերին Ֆրանսայի չորջանին, բայց միեւնոյն տեղական հանգամանք չունին։ Այդ երկ – գիմի կոմիտէն միեւնոյն լարծուն քաղաքականութեան կը հետեւի ամէն տեղ, աւելի կամ պակաս ուժգնութեամբ։

Տեղ մը զոյչ եւ ծանկամիա, ուրիշ տեղ մը աւելի գունաւոր – եալ եւ յախուռն, միեւնոյն մարմնացեալ կեղծիքն է որ երեւան կը բերէ Հօկը։

Անոր հիմնական ծրագիրն է եղած եւ է պատակտել գաղութ – ները եւ անոնց ազգային կազմակերպութիւնները, քաղաքական եւ կուսակցական մարզանքներ կատարել, ապատանելով անմեղ ա – նունի մը տակ,— Հայրենիքի Օգնութեան Կոմիտէ։

Այս գիծը այնքան չեշտուած է որ, Հայրենիքի օգնութեան խնդիրը զարձեր է միշտանկեալ ժամանց ինչպէս ուրիշ գաղութնե – րու, նոյնպէս Ֆրանսայի մէջ։

Ի՞նչ աւելի վաւերական եւ ազդու ապացոյց, քան իրենց իսկ զեկուցումներն ու բանաձեւերը։

Միայն «Արմենիա» հիւրանոցին պատմութիւնը բաւական էր խելքի բերելու ամէնէն թշու հակադաշնակցականը կամ «Հայաս – տանասէր»ը։

Ֆրանսայի Հօկը պարզեւատուր հանգանակութեան կը ձեռնար – կէ եւ կը յայտոդի 45,225 ֆրանք հաւաքել դժուարին պարագանե – րու մէջ։

Այս գումարը պէտք է ղրկուէր Երեւան, յատկացուելու հա – մար ծրագրուած հիւրանոցին շինութեան, որուն աւետարեր լու – րերը տարիներէ իվեր չրջան կ'ընեն, բերանացի, գրաւոր, եւ, եթէ չենք սխալիր, լուսանկարով։

Արդ, Հօկի ե. Պատգմ. ժողովին առջեւ տրուած զեկուցումէն երեւան կուգայ որ այդ 45,225 ֆրանքը նոյնութեամբ հալեր է Փա – րիզի մէջ, չ[illegible] աւելի սոխպողական — հարուածայի՛ն — ճակա – տի մը վրայ։

Լսեցէք եւ դատեցէք։ Զեկուցանողն է Պ. Ա. Իսահակեան, յանձնաժողովին գանձապահը։

— «Այս 45,225 ֆրանկէն 18,000 ֆրանկ դրուած է կեդր. վար – չութեան տրամադրութեան տակ, իբրեւ հրատարակչական փօնտ, Գլխ. վարչութեան հրահանգով։

«Վիճակահանութեան պարգեւներուն եւ այլ ծախուց յատ – կացուած է 8822 ֆրանկ։

1000 ֆրանկ տրուած է Լէօի գրքին արտագրութեան ու սրբա – գրութեան, Գլխ. վարչութեան հրահանգով։

1884 ֆրանկ վճարուած է երեւանէն ուղարկուած եւ չօգտա – գործուած փիլմի մաքսային ծախուց եւ ճանապարհածախսին։

4574 ֆրանկ փոխառութիւն եղած է «Հօկ» ամսագրին եւ 5470 ֆրանկ ալ կեդր. վարչութեան։ Գանձապահին ըսվ կը մնայ մօտ 5475 ֆրանկ»։

Ուրեմն, 45,225 ֆրանքին առիւծի բաժինը, 39,750 ֆրանք, յատկացուած է տպարանի մը վարկ բանալու, թերթ եւ գիրք հրատարակելու, կեդր. Վարչութեան գրասենեակին ծախքերը եւ ուրիշ պէտքեր հոգալու, եւ մնացեր է միայն 5475 ֆրանք (եթէ չհալեցաւ պատգմ. ժողովէն յետոյ)։

Ոչոր բառեր չպիտի գործածենք, որակելու համար այս ի – րողութիւնը։ Որակումը ինքն իր մէջն է արդէն, ծոցուր թուա – նշաններով։

Հարցը այն է որ՝ Երեւան եւ Փարիզ գլուխ գլխի տուած՝ հա – լեցուցեր են հիւրանոցի մը շինութեան համար հաւաքուած գու – մարը։ Եւ հալեցուցեր են չատ խոչտանգ պայմաններու մէջ,— մարը։ Եւ հալեցուցեր են չատ խոչտանգ պայմաններու մէջ,— Հրատարակչական ֆօ՞նտ, Լէօի գիրք, փոխառութիւն «Հօկ»ի եւ կեդր. Վարչութեան եւն.։

Ուրիշ ամէն բան մէկդի դնելով, միայն Լէօի գրքին եւ «Հօկ» ամսագրին խնդիրը ամբողջ վկայութիւն մը կ'արժէ։

Հոգ չէ, գումարը նկատի մի՛ ունենանք եւ հարցուցէք թէ Լէօի գրքին հրատարակութիւնը ի՞նչ կապ ունի Հայրենիքի Օգնութեան Կոմիտէի մը գործունէութեան հետ։

Այդ գիրքը — «Թրքահայ Ցեղափոխութեան գաղափարախօ – սութիւնը» — թխածոյ ծագրանկարն է Թրքահայ ազատագրական շարժման, գրուած՝ ապագրանքի վրայ եւ չատկապէս ուղղուած Ս. Ց. Դաշնակցութեան դէմ։

Միւս կողմէ, «Հօկ» ամսագիրն ալ, որ տեղեկատու օրկանի դեր պիտի կատարէր, առաւելապէս կը ձգտի նոյն նպատակին,— շերտաւորում եւ կուսակցական – քաղաքական պայքար։

Երեւանի կամ Փարիզի պոչատ ազուէսները ի՞նչով կ'արդա – րացնեն այս անպարկեշտ խարդախութիւնը, — հիւրանոցի մը շինութեան չատկացուած գումարը մսխել՝ կուսակցական, չատ – կապէս հակադաշնակցական պայքար մղելու համար։

Հաշուակցութի՞ւն է։ Բայց Երեւանի Հօկը օգնութի՞ւն — դրամ — կը ղրկէ արտասահմանի Հօկերուն, թէ օգնութիւն — դրամ — կը ստանայ։

Միայն դրամական ճակատին վրայ չէ որ պոչերը դուրս կը մնան։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ԼՈՒԾՈՒԻ ՀԱՊԷՇԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԿԸ ԳՈՒՄԱՐՈՒԻ ՎԱՂԸ

Հապէշական կառավարութիւնը հեռագիր մը ուղղելով Պ. Մուսոլինիի եւ Ազգերու Դաշնակցութեան, հաղորդեց թէ պատրաստ է վերսկսելու իրաւա – բարութեան բանակցութիւնները, որպէսզի անելի մը չմատնուի Ա. Դ. Խոր – հուրդը։ Եթովպիա պիտի մասնակցի ժողովին։ Այս հեռագիրը պատասխանն է Մուսոլինիի ազդարարութեան, որ կ'ըսէր թէ Իտալիա պիտի մասնակցի, եթէ եթովպիա ընդունի իրաւարարութեան առաջարկը։ Սակայն հապէշական պատասխանը վճռապէս կը մերժէ Իտալիոյ այն թելադրութիւնը որ կը սահ – մանափակ իրաւարար յանձնաժողովին ձեռնհասութիւնը։

Ամէն պարագայի մէջ, կը կարծուի թէ Իտալիա պիտի մասնակցի Ա. Դ. Խորհուրդին, սպասելով դէպքերու ընթացքին։ Փարիզի եւ Լոնտոնի մէջ գո – հունակութիւն պատճառեց հապէշական կառավարութեան պատասխանը։ Ֆրանսայի դահլիճը այսօր պիտի խորհրդակցի կացութեան մասին։ Ցեղոյ վարչապետը տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ անգլիական պատուիրակին հետ։ Կը կարծուի թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա համաձայնութեան մը պիտի յանգին, Ա. Դ. Խորհուրդին գումարման առթիւ։ Սակայն գաղտնիք չէ որ Ֆրանսա ուժ կուտայ Իտալիոյ քաղաքականութեան։

Ա. Դ. խորհուրդը կը գումարուի վաղը, 31 յուլիս։

⁂ Հապէշ կիներու մասնաւոր յանձնաժողովը որոշեց ամէն ջանք թափել օգնելու համար գինուորներուն, պատերազմի պարագային։ Հին սովորութեան մը համաձայն, կիները մինչեւ ռազմադաշտ պիտի հետեւին գինուորներուն, պիտի կերակրեն զանոնք, անոնց վէրքերը պիտի գարմանեն եւ պիտի թաղեն մեռելները։ Յանձնաժողովը կը բաղկանայ գլխաւոր զօրապետներու, գրա – գէտներու եւ երեւելիներու կիներէն։

ԵԹՈՎՊԻԱ, ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ...ՀԱՑԵՐԸ

Փրակայէն կը գրեն մեզի յուլիս 26 թուականով.—

Այսօրուան «Փրակէր Թակպլաթ»ը կը հրատարակէ իր տնտե – սական աչխատակից Տօքթ. Փիքի մէկ թղթակցութիւնը, «Զէնքի մաքսանեն – գութիւն», որ հեռագրով իրեն հաղորդուած է Փարիզէն։ Իր պատմութեան համաձայն, դէպի Հապէշիստան զէնք կը փոխադրեն միջազգային յեղուզակներ (կէնկսթըր), գլխաւորապէս բաղկացած Հայերէ, Յոյներէ եւ Լըվանթէններէ։ Նոյն աչխատակիցը դեռ անցեալ տարի «Վիրաչաֆթ» տնտեսական ամսագրին մէջ Գ. Կիւլպէնկեանի մասին գրած տեղեկութիւնները « Փրակէր Թակպլաթ »ը կեդրոնական եւրոպայի ամէնէն տա – րածուն գերմաներէն թերթն է։ Թերեւս թղթակիցը ուզած է միտք պղտորել եւ գրգռութիւն սերմանել։

Ճափոն ի՞նչ կ'ուզէ Եթովպիոյ մէջ

Ֆրանսական թերթ մը հարցուցած էր թէ Ճափոն ի՞նչ կ'ուզէ այսօր Եթով – պիոյ մէջ։

Միջազգային Արդարադատութեան մնայուն տեղանին տղագիրը կը պա – տասխանէ թէ Ճափոն Եթովպիոյ կայսրէն ստացած է աֆիոնի մենաշնորհը, որու չնորհիւ, հակառակ միջազգային պայմանագիրներու արգելքին, պիտի կրնայ ազատօրէն պատրաստել արբեցուցիչ արտադրութիւն մը դոր կրնայ դիւրաւ արտածել Չինաստան։ Մօրֆինը այժմ ժընեւի մէջ կը ծախուի քիլօն 4000 ֆրանքի։ Իսկ Չինաստանի մէջ սանթիկրամը 2.50 ֆրանքի, այսինքն քիլօն 250.000 ֆրանքի։

Այս չափը բաւական չէ՞ որ Ճափոն կանգնի Եթովպիոյ կողքին ...

ՀԱԿԱԳԵՐՄԱՆ ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ՅՈՅՑ ՄԸ

Նիւ - Եորքի ևաւահաւիգիսին առջեւ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ԲՈՒՌՆ ԲՈՂՈՔԸ

Շարաթ գիշեր հակահիթլէրական բուռն ցոյցեր տեղի ունեցան Նիւ Եորքի նաւահանգստին առջեւ, գերմանական « Փէմմէն» չոգենաւին մէջ։ Ոստիկանու – թիւնը նախապէս լուր առած էր թէ թշնամական ցոյցեր պիտի կատարուին չո – գենաւը մեկնած տեղն, ուստի հսկողութեան տակ առած էր քարաքը։ Ո՛վ որ նաւ մտնէր, կը հարցաքննուէր երկարօրէն։ Եւ սակայն, կէս գիշերուան մօտ հազարի չափ ցուցարարներ, որոնց մեծ մասը գերմանածին Ամերիկացիներ է – ին կամ համակիրներ, յանկարծ խոյացան ճամբորդները բերող ինքնա – չարժներուն եռեւէն եւ սկսան պոռալ.— «Անկի՛ հիթլէր» Ամբոխը յաջողե – ցաւ բռնի գրաւել «Փէմմէն»ը։ Երեք ցուցարարներ խլեցին չոգենաւին ցուցէկն կախուած գերմանական դրօշը եւ ջուրը նետեցին։ Մինչ այս մինչ այն, ոստի – կանութիւնը օգնական ուժ ստացած բլլալով միացաւ չոգենաւին նաւապներուն, եւ մղելու համար յարձակողները։ Մակոյկ մը իջեցուցին գերմանական դրօշը վերցնելու համար, մինչ սպայ մը հիթլէրական դրօշը կը պարզէր եւ կը հնչե – ցնէր քայլերգը, ձայնակցութեամբ նաւաստիներուն։ Հակահիթլէրականները միայն զաւազաններով զինուած կ'երեւային, սակայն կատաղի դիմադրութիւն ցոյց տուին։ Ցանկարծ երկու գնդակ պարպուեցաւ։ Ցուցարար մը զարնուեցաւ գնդակէ մը։ Տասերկու ցուցարարներ եւ ոստիկան մը վիրաւորուեցան։ Ընդ – հանուր խառնակութեան մէջ, խումբ մը ցուցարարներ, որոնց մէջ կը գտնուէր կին մը, յաջողեցան կայմին հասնիլ։ Իրրեւ բողոք հիթլէրական հալածանք – ներուն դէմ, կինը շղթայի պիտի զարնուէր եւ կղպանքին բանալին ծովը պիտի նետուէր, բայց ոստիկանները ժամանակին հասնելով յաջողեցան ցրուել ցու – ցարարները եւ ձերբակալել կինը որ կ'ուզէր իրրեւ ողջակէզ ներկայանալ։ Վերջապէս ոստիկանութիւնը կացութեան տէր դառնալով, չոգենաւը խարխոյ վերցուց եւ ճամբայ ելաւ։ Ցապաղումը քանի մը վայրկեան տեւած էր, սակայն ցամաքի վրայ ցոյցերը չարունակուեցան գիշերը ուշ տեղն։ Ցուցարարներուն խառնուեցան համակիրներն ալ։ Ամբոխը պաշարեց ոստիկանական պա – հականոցը, ուր արգելափակուած էին կարգ մը ցուցարարներ։ Ցարձակող – ները մերժեցին հեռանալ, եւ գիշերկեդրոնական կռիւ մը սկսաւ, երկար տեղն անքուն պահելով ամբողջ թաղը։ Քնաւութենէն կատղած վարձակալները օգնութեան հասան ոստիկաններուն։ Շատերը գիշերապահ հագած էին եւ ցուցարարներուն վրայ յարձակեցան աւելներով, մուճակներով եւ ուրիշ ա – ռարկաներով։

⁂ Գերմանական թերթերը ուժգնօրէն կը բողոքեն այս ցոյցերուն դէմ, զանոնք վերագրելով բոլշեւիկեան դաւերու։ Սակարանի թերթը դիտել կու – տայ բուն խմբագրականի մը մէջ.— « Ոչինչ կրնայ Գերմանիան չեղեցնել իր չուղէն։ Ան պիտի մնայ բարեկարգութեան վառարանը եւ միջնաբերդը ընդդէմ համայնավարութեան։ Փարիզի մէջ վերջերս եղբայրակցութեան ցոյցեր կը կատարուէին համաչխարհային յեղափոխութեան սպայակոյտի մէկ ներկա – յացուցիչին՝ համայնավար եւ հրեայ Վալլախ Լիթվինովի հետ։ Փարիզի մէջ խաղաղութեան մասին կը խօսին եւ երեւութապէս կը Ջանան արժեցնել այդ սկզբունքը։ Բայց կ'եղբայրակցին յեղափոխականներու հետ եւ կը զարմանան որ համայնավարները ցոյցեր եւ գործադուլներ կը սարքեն Փարիզի բանուո – րական թաղերուն մէջ։ Կարելի է անվերջ բազմապատկել այս հակասութիւն – ները »։

Միւս թերթերն ալ նոյն լեզուն կը գործածեն, այս առթիւ քննադատելով Ազգերու Դաշնակցութիւնը որ ոչ միայն ընկերակցութեան անդամ ընդունած է խորհուրդին իշխանութիւնը, այլ եւ խորհուրդին, նախագահ ընտրած է Լիթվինովը։ Գերմանական տեսակէտով, Նիւ Եորքի դէպքը հետեւանքն է այս կոյր քաղաքականութեան, որ, Ֆրանսայի եւ Ազգերու Դաշնակցութեան հովանաւորութեան տակ, օգնութեան կը հասնի համայնա – վարութեան,— քաղաքակրթութեան մահացու թշնամին։

⁂ Լաւատեղեակ շրջանակներու մէջ չի կարծուիր որ Նիւ Եորքի դէպքը դիւանագիտական բարդութեանց յանգի։ Հաւանական է որ գերմանական կա – ռավարութիւնը սկզբունքի դիտողութիւններ ընէ գերմ. դրօշին դէմ եղած անարգանքին առթիւ։ Հակառակ պաշտօնական վերապահութեան, Գերմանիոյ հանրային կարծիքը չատ գրգռուած է եւ մանաւանդ կը քննադատէ Նիւ Եորքի քաղաքապետ Լա Կարտիան, որ վերջերս թեր եւած էր Գերմանիոյ Հը – րեաներուն։

Նիւ Եորքի ոստիկանութիւնը ամենախիստ միջոցներ ձեռք առած է, որ – պէսզի նոյն դէպքերը չկրկնուին։ Գերմանական ուրիշ նաւերու մեկնումին առ – թիւ։ Վերջին լուրերու համաձայն, հիթլէրականները եւ հակառակորդները նոր ցոյցեր կը սարքեն։ «Փէմմէն»ի դէպքին ցուցարարներէն չորս հոգի ա – պատ արձակուեցան, 37,000 ֆրանք երաշխաւորութեամբ։ Բոլորը մէկ պիտի դատուին այս չաբթու։

⁂ Հակահրէական ցոյցերը կը չարունակուին Գերմանիոյ մէջ։ Պերլինի ոստիկանութեան վերատեսուչը արգիլեց ցոյցեր կատարել անհատ Հրեաներու դէմ, կառավարութեան վերապահելով հակահրէական պայքարին հետապն – դումը։

Osmanեան Հայերը ի՛արձակուին Պուրկազիէն

Պուրկազի մեր թղթակիցը կը գրէ յուլիս 20 թուականով.—

Մուսաւարութիւ գործադուրկ հայրենակիցներ, որոնք վերջերս աչխատելու արտօնութիւն ստացած էին եւ դէշ – ազէկ կը բանէին, նորէն արգելքի հան – դիպեցան, պայմանաժամը լրացած ըլլալով։

Պուրկազի աչխատանքի տեսչութեան մասնաճիւղէն մասնաւոր պաշտօ – եայ մը խանութէ խանութ պտտելով, գործէ ի՛արձակէ անոնք որոնց ազերա – դիրը մերժուած է։

Հակառակ Պուրկազի Քաղաքականութեան կրկնակի գիմումներուն, Սոֆիա – յի Թեմականը դժբախտաբար չկրցաւ վերջնապէս կարգադրել օտարահպատակ Հայերու խնդիրը, որով Պուրկազի մէջ գործադուրկներուն թիւը 160ը կ'անցնի։

Թուրքիա կ'ուրկարէ զինուորութեան շրջանը

Թուրքիոյ ընդհ. սպայակոյտը պատերազմական նախարարութեան յանձ – նեց ծրագիր մը որով կ'առաջարկէ վերահաստատել 18 ամսուան պարտաւորիչ զինուորութիւնը։ Այս ծրագիրը Ազգ. ժողովին պիտի ներկայացուի, որպէսզի ընդունուած տեղն գործադրուի 1936ի գաւառն համար։

Թրուհիներուն ծոր եւ դժոխքին կրակը

Բանի մը ամիս առաջ Պոլսոյ մէջ ձերբակալուեցաւ կրօնաւոր մը, Մուսա, երբ քարոզ կուտար մզկիթի մը անկիւնը, դատապարտելով կիներու « աչքբա – սչքբ» մերկութիւնը եւ այրերու սանձարձակ բարքերը։

Յուլիս 27ին սկսաւ Մուսայի դատը։ Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ քարոզի – չը ձաղկած էր հանրապետական իշխանութիւնը եւ Գուրանին Թուրքերէն ըն –

(Լուրեր՝ շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԱՀԱԿԱՆ ՀԱՅ ՊԱՏՄԱԳԻՐՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ՊՈՂՈՍ ՕՐՍԿԱՆԻ ՄԵՐ ՅՈՒՇԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՅԺՄ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՂԲԻՒՐՆԵՐԸ ԿԸ ՊԱՀԵՆ

ԴԱՒԹԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

Մ. Ս. Օրմանեան իսկապէս յաջողած է իր – որ մի քանի տարի առաջ ստանձնած էր – ծանր գործը։ Ան ոչ միայն ամբողջացուցած է հայ ազգի ներկայ պատրիարքական պատմութիւնը, այլ նաեւ ամրագրած է զայն ամուր հիմերու վրայ։ Ան ոչ միայն ամբողջացուցած է հայ ազգի ներկայ պատրիարքական պատմութիւնը, այլ նաեւ ամրագրած է զայն ամուր հիմերու վրայ։ Ան ոչ միայն ամբողջացուցած է հայ ազգի ներկայ պատրիարքական պատմութիւնը, այլ նաեւ ամրագրած է զայն ամուր հիմերու վրայ։

Մեծ հեղինակը կը նկատէ, որ ինքը ոչ թէ պատմագէտ է, այլ՝ պարզապէս պատմիչ։ Ան կ՚ուզէ ըսել, որ ինքը ոչ թէ պատմագէտ է, այլ՝ պարզապէս պատմիչ։ Ան կ՚ուզէ ըսել, որ ինքը ոչ թէ պատմագէտ է, այլ՝ պարզապէս պատմիչ։

Ինչպէս կը տեսնուի, Մ. Օրմանեան ինքզինքը կը համարէ միայն պատմիչ մը, որ ոչ թէ պատմագէտ է, այլ՝ պարզապէս պատմիչ։ Ան կ՚ուզէ ըսել, որ ինքը ոչ թէ պատմագէտ է, այլ՝ պարզապէս պատմիչ։ Ան կ՚ուզէ ըսել, որ ինքը ոչ թէ պատմագէտ է, այլ՝ պարզապէս պատմիչ։

Ինչպէս կը տեսնուի, Մ. Օրմանեան ինքզինքը կը համարէ միայն պատմիչ մը, որ ոչ թէ պատմագէտ է, այլ՝ պարզապէս պատմիչ։ Ան կ՚ուզէ ըսել, որ ինքը ոչ թէ պատմագէտ է, այլ՝ պարզապէս պատմիչ։ Ան կ՚ուզէ ըսել, որ ինքը ոչ թէ պատմագէտ է, այլ՝ պարզապէս պատմիչ։

ՅՈՒՆԱՀՈՎ ՂԱՆԱՑ

«ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԿԻՆՈՅ ՄՈՒՏՔԸ ՆՈՒՅՆԱՑՆԵԼԻՍ ՀԵՏՈ»

— ո —

Խորհրդային գրականության վարպետ Յուրմաքեի պատմվածքը

Ես ինձ հարց եմ տալիս՝ ինչո՞ւ ես ընտրեցի հենց այս նյութը։ Ինչո՞ւ ես ուզում պատմել հենց այս մարդու մասին։ Ինչո՞ւ ես ուզում, որ ընթերցողը հետաքրքրվի հենց այս մարդով։ Ինչո՞ւ ես ուզում, որ նրա հետ ապրի նրա ուրախությունները, նրա տառապանքները։ Ինչո՞ւ ես ուզում, որ ընթերցողը նրա հետ միասին ապրի նրա կյանքի ամենաանհավանական դրվագ

թերցումը, չհշտելով թէ յարութեան օրը մեռելները պիտի հարցաքննուին արարքերէն: Վերջապէս ըսած էր թէ այն Իսլամուհիները որ քօղ չեն գործածեր եւ կը պտտին թեւերը բաց, իրենց ամուսիններուն հետ, պիտի գիշատուին դեւերուն կողմէ եւ իրենց գլուխները պիտի չախչախուին կիկլոպներու մուրճերով:

Թրքուհի մըն էր որ մատնեց Մուսան, լսելով անոր քարոզը եւ ուժգնօրէն բողոքելով անոր զառանցանքներուն դէմ:

Ի՞նչպէս ծագեցաւ Նիկոմիդիոյ հրդեհը

Պոլսէն կը հեռագրեն.—Ուրբաթ օրը պայթեցաւ Տէրինճէի փամփուշտի եւ ռումբի գործարանը, իզմիթի մօտ: Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ հրդեհը յառաջ եկած է ճամբորդներու կողմէ չոր խոտերու վրայ նետուած գլանիկ – ներէն: Նիկոմիդիոյ եւ Գատըքէօյի հրշէջները յաջողեցան սահմանափակել հրդեհը: Քանի մը ռումբեր որոնք չէին պայթած, չոգեկառքի գծին վրայ ինկած ըլլալով, երթեւեկը դադրեցաւ, զանոնք հաւաքելու համար: Երկաթուղին որ եւ է վնաս չէ կրած: Էնկիւրիի եւ Տաւրոսի ճեպընթացներուն երթեւեկը կը կատարուի չոգենաւ բանեցնելով Գոլսէն Իզմիթ: Մարդկային կորուստ չկայ: Հրշէջ մը եւ վեց զինուորներ թեթեւապէս վիրաւորուեցան, հրդեհը մարած ատեն:

Իրլանտայի ազատ պետութեան կառավարութիւնը վերջնապէս խմբագրեց

Իրլանտայի ազատ պետութեան կառավարութիւնը վերջնապէս խմբագրեց երկու կարեւոր օրինագիծներ, որոնց առաջինը կը ջնջէ նահանգապետի պաշտօնը, իսկ երկրորդը ամբողջովին կը վերակազմէ սահմանադրութիւնը, մասնաւորապէս ջնջելով Անգլիոյ թագաւորին ուղղուած հաւատարմութեան երդումը: Նահանգապետն ալ Անգլիոյ թագաւորին ներկայացուցիչը ըլլալով, եթէ այս երկու օրինագիծները ընդունուին, Իրլանտայի ազատ պետութիւնը բացարձակապէս անջատուած կ'ըլլայ Անգլիայէն:

Ռազմանիւթի գործարան մը պայթեցաւ Իտալիոյ մէջ.-- 60 մեռեալ, 100 վիրաւոր

Յուլիս 27ին, ռազմանիւթի գործարան մը պայթեցաւ Իտալիոյ Թայնօ քաղաքին մէջ, ծանր կորուստներ պատճառելով, մարդկային թէ նիւթական: Ներսը աշխատող բոլոր պաշտօնեաներն ու բանուորները տեղն ու տեղը մեռան վիրաւորուելով կամ փլատակներուն տակ մնալով: Մարդկային մարմնի կտորներ կը նետուէին աղ ու ձախ: Նախապէս 30 կը հաշուէին զոհերուն թիւը, բայց վերջին տեղեկութիւններու համաձայն մեռելները 50էն աւելի են, իսկ վիրաւորները հարիւրի չափ: Շատ մը կիներ կան զոհերուն մէջ: Քարկութիւնները կը չարունակուին: Բանուորները թաղիքէ կօշիկներ հագած են, որովհետեւ կը կարծուի թէ պայթուցիկներ մնացած են փլատակներուն տակ:

Կ'առաջարկուի գործ ճարել հանգուցեալ կոչեղով 60ը անցած բանուորներ

Մէկ միլիոն քաղաքացիներ հանրագրութիւն մը ներկայացուցին անգլիական կառավարութեան, առաջարկելով հանգստեան թոշակ սահմանել 60 տարեկանը անցած բանուորներուն եւ անոնց տեղ առնել երիտասարդ բանուորներ: Այս չարժումին գլուխն անցած է ելմտագէտ մը, Պ. Օսթըր, եւ կ'աչխատի վեց ամիսէ ի վեր: Հանրագրութիւնը կ'ըսէ թէ չորս տարիէ ի վեր ազգ. կառավարութիւնը, ինչպէս նախորդները, չկրցան լուծել 2,500,000 գործազուրկներու խնդիրը, առանց հաշուելու դպրոցասիրտ երիտասարդները որոնք անգործութեան դատապարտուած են: Կառավարութիւնը ամէն տարի 5920 միլիոն ֆրանք կը ծախսէ լաւ քաղաքացիներ պատրաստելու համար այս տղաքներէն եւ յետոյ կը լքէ: Միւս կողմէ տարին 8920 միլիոն ֆրանք նպաստ կը տրուի գործազուրկներուն: Այս բոլորը գետը նետուած դրամ է, որովհետեւ չի կրնար փարատել թշուառութիւնը: Մինչդեռ չաբաթը մէկ անգլ. ոսկի հանգստեան թոշակ սահմանելով 60 տարեկան բանուորներուն, տարին պիտի ծախսուի 7400 միլիոն ֆրանք, եւ տեղ պիտի բացուի երիտասարդներուն: «Ողբերգութիւն է որ աւելի քան 60 տարեկան 1,750,000 այրեր եւ կիներ անօթի չմեռնելու համար աշխատելու պարտաւորուին երկրի մը մէջ ուր մէկ միլիոն գործազուրկներ կան՝ 30էն վար: Միւս կողմէ, հազարաւոր պատանիներ անգործ կը մնան, մինչ 65ը անցուցած 700,000 բանուորներ իրենց գործին կառչած են, որովհետեւ պետութիւնը չօգներ»:

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

Կեսարացի Կարապետ Ղուկասեան, որ Շավիլ կը բնակի, կիրակի իրիկուան ժամը 5ին, իր ընտանիքին հետ եւ անձնական ինքնաշարժով կ'երթայ Ֆոնթէն, Տէնուէթ կոչուած Պաղ Աղբիւրին մօտ: Կէս ճամբան կառքին չար – ժանիքը խանգարուելով, վար կ'իջնեն քննելու համար: Կառքը որ զառիվերի վրայ կեցած էր, յանկարծ ճամբայ ելլելով ետ - ետ կուգայ: Կարապետ կառքը կեցնելու համար վրան ցատկելու ատեն ոտքը կը սահի եւ կառքին տակ կը մնայ: Օթօին ետեւի երկու անիւները կուրծքին վրայէն անցնելով ծանրապէս կը վիրաւորուի եւ կը փոխադրուի Վէրսայլ, Օփիթալ Սիվիլ:

—o—

ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԵԱՆ ՀՆԳԱՄԵԱՑ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ մշակուած է Ճափոնի մէջ, կ'ըսեն Մոսկուայի թերթերը: Ծրագրին գործադրութիւնը պիտի լրանայ 1940ին, արժելով 900 միլիոն էն: Այն ատեն կրկնապատկուած պիտի ըլլայ Ճափոնի օդանաւային ուժը:

Դաշտանաւեդհս Շավիղի աւետարհի վէմ

կազմակերպուած ՇԱՎԻԼԻ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ կ. Չ[illegible]

4 Օգոստոս կիրակի օր ԽԱՆԱՄՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆԴԻ եւ ԻՇԽԱՆ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆԻ մահուան տասներորդ տարեդարձ[illegible]

Նկատի ունենալ այդ Թուականը:

Տարեկան շրջեղ Դաշտապարահանդէս

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ԿՈՄԻՏԱՍ Փարիզահայ երկաթ երգչախումբի կող[illegible]

ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ 4 ՕԳՈՍՏՈՍ ԿԻՐԱԿԻ, ԱՌԱՒՕՏԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇ

ՌՈՊԵՆՍՈՆ Chez Figuet «Au Grand Arbre»

ՕԳԱՍՏԻՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

Երգչախումբը կը պեկավարէ Պ. ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆ

ՀՆՏԻՐ ՃԱԶ, ԵՐԳ, ՊԱՐ եւ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ:

Անձրեւի պարագային հանդէսը կը շարունակուի յարակից ընդարձ[illegible] սրահին մէջ:

Հաղ. միջոցներ.— Փորթ տ'Օրլէանէն առնել 128 թիւ հանրակառք[illegible] tickets) եւ իջնել Րոպէնսոն (վերջաւորութիւն):

ՄՈՏՏՐ Ց ՖՐԱՆՔ:

ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՎԱՐՋՈՒՀԻ ԵՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ, ԱՐԵՒՈՏ ԵՒ ՕԴԱՍՈՒՆ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

1 ԵՒ 2 ՓԻԷՍ, ՏԷՊԱՐԱ, ՊԱՏՇԳԱՄ, W. C., ՄՈՒՏՔ ԵՒ ՊԱՐՏԷԶ

100, rue Jean Naudin. Bagneaux

250 ՄԷՔՐ ՀԵՌՈՒ **Route d'Orléans**ԷՆ

ՏԵԼԻՈՆՆ ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՃԵԼԻ ԵՒ ՀԱՆԳՍՏԱՒԵՏ ՇԷՆՔԸ:

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ՎԵՐԻ ՀԱՍՑԷԻՆ

Հաղորդ. միջոց.— Օթօպիւս՝ FI et FIbis, փորթ տ'Որլէանէն հանրակառք՝ 88 et 88bis եւ իջնել Croix d'Arcueil, թաքսիի սպասարկութիւն:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

«ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ ՎԱՒԱՐԱՑՈՒՆ ՕՐԵՐԸ»

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԵՌՈՒՍԱՊԱՏՈՒՄ

Հեղինակ՝ ՖՐԱՆՑ ՎԷՐՖԷԼ Թարգմանիչ՝ ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍ

ԱՄԲՈՂՋ ԴՈՐԸ ՊԻՏԻ ԹԱՂԿԱՆԱՑ ԵՐԿՈՒ ՀԱՏՈՐԷ, ՇՈՒՐՋ 1100 էջ

Բաժանորդագրութեան գին՝ մինչեւ Յեպտեմբերի վերջ 50 Ֆրանք կարելի է վճարել երկու անգամէն:

Անկէ վերջ երկու հատորը պիտի ծախուի 75 Ֆրանքի:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ ՍՏԻՑՆՈՒԾ Է

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6).

Chèque Postal. PARIS: 1278-35. Հեռաձայն՝ Danton 88-[illegible]

որուն պէտք է դիմեն բոլոր գործակալները ու բաժանորդագրուի[illegible] զողները:

Դիրքը կը ծախուի նաեւ պրակ առ պրակ, պրակը՝ 1 ֆրանքի:

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՀԱՑ – ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Մամուլի տակ է եւ չուտով լոյս կը տեսնէ 11րդ Թիւը (ձմեռնային), հետեւելով բովանդակութեամբ.—

Զգո՛յշ վէներական հիւանդութիւններէն (Ֆրանսայի Առողջ. Նախարարութիւն): Հատիկ հատիկ կը հազար (Տոքթ. Հաճօեան): Շաքար ուտե՞լ թէ չուտել (Տոքթ. Շ. Այվազեան): Փոխան դեղարդի (Բժշկ. առածներ): Արեւ, [illegible] րե՛ւ (Տոքթ. Ա. Աշճեան): Մանիշը — խօտ (Տոքթ. Ե. Արզումանեան): Օգ[illegible] Թիւն խեղդուողներուն (Տոքթ. Գ. Շապայեան):

Տարեկան բաժնեգինը, Ֆրանսա՝ 20 Ֆրանք, արտասահման՝ 25 Ֆրանք

Դիմել Dr. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme, PARIS.

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

Ձ'աշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Լ.

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton : 52 - 73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խոհանոցի կերակուրներ:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, [illegible] 13 (13)

Հ Յ. Դ.

Փարիզ

ՓՐՈՓԱԿԱՆԴԻ ցանձնախումբի նիստը տեղի կ'ունենայ այս Շորեքշաբթի (31 Յուլիս) երեկոյ ժամը 8.30ին, 34, Ավընիւ Գօպլէնի սրճարանի վերնայարկը:

Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ: Նիւթ՝ «ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕԱԳՈՒՄԸ»:

ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ՔՈՒԼՈՆՊԻ «Արամ» Ընթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 1 Օգոստոս Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգի քննութիւն:

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Արեւիւ» Ընթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ Օգոստոս 1ին Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին, 17 Բիս Ամբէր, Քաշան: Օրակարգ՝ շարունակութիւն նախորդ ժողովի:

Թաւիւատարի Աշշաւաւիր

կազմակերպուած՝ Հ. Ց. Դ. Պանեէօ-Քաշանի ԱՐՇԻԻ ԸՆԹ. կողմէ

4 Օգոստոս կիրակի առաւօտեան մրիչաբ երեկոյ

ԿԱՐԻՆԵԱՆի օդասուն պարտէզին մէջ (ՐԻԻ ԲԱՐՄԱՆԹԻԷ

Կը բանախօսեն՝ ընկերներ **ԿՈՄՍ (ՓԱՓԱԶԵԱՆ) ԵՒ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ**

Կը ներկայացուի՝ ընկեր Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի

«ԷԼ ՄԻ ԿՂՕԹԻՐ»Ը

դեղարուեստական բաժնի մէջ կան նոյնպէս ելոյթներ՝ ֆանթէզի, մեներգ, արտասանութիւն, պար եւ անակնկալներ:

Խիստ դիւրամատչելի գիներով ՊԱՂ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐ

ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐԱՆՔ:

Հաղ. միջոց.— փորթ տ'Օրլէանէն առնել *88* թիւ հանրակառքը եւ իջնել Գանեէօ:

«Վ Լ Մ»

Մամուլի տակ է եւ չուտով լոյս կը տեսնէ 10րդ Թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Յ. Զաւրեան՝ «Կովկասի միակութեան պատմութիւնը»: Կ. Վ. Տայք՝ «Լ. Շանթի գեղարուեստական երկերը»: Յ. Իրադեկ՝ «Հայկական տպագրութեան անցեալից»: Դրօ՝ «Սի հատուած յուշերից»: Ա. Մանուէլեան՝ «Ռուսաստանի քաղաքականութիւնը Թուրքիայում»: Շ. Նարդունի՝ «Նպաստ մը հայ եւ Թուրք աշուղ գրականութեան համեմատ. ուսումնասիրութեան»: Վ. Համբարձումեան՝ «Թուրքի մը գրած պատմութիւնը».. Հայաստանի խորհրդի արձանագրութիւնը.— Հին Թուղթեր.— Ակնարկ.— կեանք եւ մշակոյթ.— Գիրք եւ մամուլ.— Գրախօսական.— Ն. Բաղդասեան՝ Ս. Վ.: ՏՕՒԵԼՈՒՍՏ.— «Վ. Եպսկ. Մանկունի, Գէորգ Դ. եւ իր ժամանակը»: Նկարներ:

Տարեկան բաժնեգինը Ֆրանսայի համար՝ 60 ֆր. : Դիմել՝ Լ. Գեւոնեան – Նին, «Ճառագ»ի հասցէով:

Կը խնդրուի բաժանորդներէն՝ փութալ վճարել բաժնեգիները:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԻՐԱՒՈՒՆՔԷ ԶՐԿՈՒՈՂՆԵՐՈՒՆ

Բոլոր այն Հայերը, որ իմքնուքեան քուզքի վերաձորգման առթիւ աշխատանքի իրաւունքէ զրկուած են, կը հրաւիրուին իրենց անունները արձանագրել տալ Գաղթականաց Օֆիսնե – բուն՝ **71, Avenue Kléber** կամ **15, Rue Jean Goujon.**

Ծախու է

Հիւանդութեան պատճառաւ ծախու է հայաշատ կեդրոնի մէջ սըրճարան մը՝ դիւրավաստչելի պայմաններով. Դիմել՝ 29bis rue Etienne-Dolet, Alfortville (Seine).

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

100.000 ՀՈԴԻ ՄԵՌԱՒ, 10 ՄԻԼԻՈՆ ԱՆՊԱՏՍՊԱՐ, 500 միլիոն տոլար վը – նաս.— ահա Զինաստանի Ճանկցէ գետին ողողումներուն վերջնական հաշիւը: Դարերէ ի վեր այսպիսի աղէտ չէր պատահած: Շատ մը քաղաքներ եւ գիւղեր ամբողջովին սրբուած են: Այժմ ալ համաճարակներն ու սովը կը սպառնան անտուն բազմութեանց:

ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ ԻՆԿԱՒ Փարիզ – Օրլէան գծին վրայ, կիրակի կէսօրին, Օրլէի մէջ: Ուղեւորները ազատեցան, իսկ օդանաւը վատուեցաւ չորս գիծերու վրայ: Բարեբախտաբար կարելի եղաւ լուր հասցնել, որպէսզի չոգեկառքերը կենան:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՇՐՋԱՆԸ ՇԱՀԵՑԱՆ ՊԵԼԺԵՐԸ

Կիրակի օր վերջացաւ «Ֆրանսայի շրջան»ը, որուն անցուդարձերը օրը օրին հաղորդած ենք «Ճառագ»ի մէջ: Վերջին հանգրուանը, Քան—Փարիզ չահեցաւ պելժիքացի 22 տարեկան բանուորը, Ռօմէն Մաէս, տիրանալով «Դեղին Շապիկ»ին: Ճաղթականը ամբողջ մրցումը՝ 4338 քիլոմէթր՝ կտրած էր 141 ժամ 32 վայրկեանէն, (ժամական միջին հաշուով 30 քիլ. 600): Մրեւնոյն ատեն պելժիական խումբը յաղթանակը տարաւ գտնուելով ընդհանուր դասաւորման գլուխը: Հեծելանուորդները Փարիզէն ճամբայ ելած ատեն 93 հոգի էին, բայց միայն 46 հոգի յարատեւեցին մինչեւ վախճանը:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ԽԱՉԱԴՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

—o—

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Այդ խօսակցութեան բոլոր ժամանակը Նէնէն կպած էր իւր սիրելի ամուսնու կողքին եւ անդադար հարց - նում էր.— Ի՞նչ է ասում, ի՞նչ է ուզում այդ մուրացկանը:

Մուրատը հրամայեց կառքը կանգ – նեցնել, ձեռքը մեկնեց եւ ասեց ծրարը: Նա իսկոյն բաց արեց նամակը, որ սկսում էր այդ խօսքերով.

«Մուրատ, կարդացէք, յետոյ ոչնչացրէք այդ նամակը: Մեզ յաջողուեցաւ ազատուել դատապարտեալների տնից: Մենք կը սպասենք քեզ Օ... քաղաքում: Ներեցէք նամակաբերին եւ մոռացէք անցեալը: Մեր ազատութիւնը նրան ենք պարտական»:

Ստորագրուած էին նրա երկու բարեկամների՝ Համբի եւ Աւազակապետի անունները:

Մի քանի անգամ Մուրատը կարդաց այդ տողերը: Նրա սրտին տիրեց անչափ ուրախութիւն եւ միեւնոյն ժամանակ կասկած: Մի՞թէ այդ բոլորը կեղծ չէր: Երեւի, նամակաբերը նկատեց նրա տարակուսութիւնը եւ խիստ սրտաչարժ ձայնով ասաց.

— Երդւում եմ այն աղուհացով, որ չարունակ տասնեակ տարիներ միասին կերել ենք, եւ հաւատացնում եմ ձեզ, որ այդ նամակի մէջ կեղծ ոչինչ չկայ:

Մուրատը կրկին ուշադրութեամբ նայեց նամակի վրայ: Նրա մի անկիւնում հազիւ նշմարւում էր մի խորհրդաւոր էմբլէմա, որ կազմուած էր հայոց այբուբենի առաջին եւ վերջին տառերից՝ Ա. եւ Ֆ, իսկ այդ երկու տառերի մէջտեղում գետեղուած էր մի խարիսխ, որ հովանաւորւում էր սեւ ձեռքով: Դա նրա եւ իւր երկու ընկերների մէջ մի պայմանական նշանաբան էր:

— Հաւատում եմ,— ասաց Մուրատը, եւ, նամակը բռնելով վառած լուցկիի վրայ, այրեց:

Նամակաբերը խօսեց.

— Իմ ձեռքով կատարուեցաւ քո անկումը, Մուրատ, ես ինձ բախտաւոր կը համարէի, եթէ քո ազատութիւնը նոյնպէս իմ ձեռքով կատարուէր: Դրանով ես իմ խիղճը հանդստացրած կը լինէի: Բայց դարձեալ ուրախ եմ, որ քեզ ազատուած եմ տեսնում եւ բախտաւոր: Իսկ այն ծառայութիւնը, որ պատրաստել էի կատարել քո վրկութեան համար, եւ որի մասին մի քանի անգամ դիմեցի քեզ,— այն ծառայութիւնը ես մատուցի քո երկու բարեկամներին: Ցուսով եմ, որ այդ էլ բաւական կը լինի, որ դու ներես ինձ եւ չյիշես մեր անցեալը...:

Մուրատը, ձեռքը տալով նրան, ասաց.

— Շնորհակալ եմ, մոռանում եմ բոլոր անցեալը...:

Փոստային իջեւանը շատ հեռու չէր: Մուրատը իջաւ կառքից, սկսեց նրա հետ ոտքով գնալ: Նէնէն մնաց կառքի մէջ, որը կամաց կամաց քշում էին դէպի իջեւանը:

Այդ մարդը քաւոր Պետրոսն էր: Մինչեւ իջեւան հասնելը, նա պատմեց, թէ ինչ հնարքով կարողացաւ փախցնել Համբին եւ Աւազակապետին:

— Բայց դու ի՞նչպէս կարողացար այդքան մօտիկ յարաբերութիւններ ունենալ դատապարտեալների հետ,— հարցրեց Մուրատը:

— Քեզ յայտնի է, որ վերջին օրերում տիֆով հիւանդների թիւը սաստիկ բազմացաւ, օր չէր անցնում, որ մի քանի հոգի չմեռնէին: Տեղային միակ քահանան նոյնպէս հիւանդացաւ, այդ պատճառով քահանայի մեծ պահանջ կար: Ես իբրեւ պատահական յոյն արեղայ, առաջարկեցի իմ ձրի ծառայութիւնը: «Փէչքէչէլի ձիու – տամներին չեն մոտիկ անում»: Ինձ նոյնպէս չքննեցին: Ես ազատ մուտք ունէի թէ բերդում, եւ թէ հիւանդանոցում: Այդ բաւական էր իմ նպատակին հասնելու համար:

— Դու նախածանօ՞թ էիր Համբի եւ Աւազակապետի հետ:

— Ոչ: Այսքանը միայն գիտէի, որ նրանք քո բարեկամներն են: Բացի դրանից, այդ մարդկանց ես շատ հաւանեցի: Նրանք սովորական մարդկանց տեսակից չէին:

Կառքը հասաւ իջեւանին: Մուրատը մօտեցաւ, վեր բերեց Նէնէին: Այս – տեղ պէտք է մի փոքր ճաշէին, յետոյ ճանապարհ ընկնէին: Նէնէն յայտնեց թէ ուտելու ախորժակ չունի. Նա մօտեցաւ, թէք ընկաւ դիւանի վրայ եւ մի քանի րոպէից յետոյ նրա քունը տարաւ: Նա սաստիկ յոգնած էր: Մուրատը այժմ միայն Մուրատը նկատեց, այն դրոշմի հետքերը բոլորովին նոր ծուած էին, իսկ նրա փոխարէն սարսափելի սպի: Երեւում էր որ կպրած երկաթով ամբողջ ճակատը այրել ու խարել էին:

— Քո ճակատի վրայ ես մի փոքր խուճապ եմ նկատում,— հարցրեց Մուրատը:

— Այդ ես արեցի քեզ համար, պատասխանեց նա, գլուխը վեր բարձրացնելով: — Ես կորցրի այն սեւ գրոշմի հետքերը, որպէսզի չճանաչուեմ եւ աւելի վստահութեամբ կարողանամ մօտենալ այն բնակարանին, որտեղից մտածում էի ազատել քեզ:

(Շար.)

ՓՆՏՐԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ երգիծաթերթ՝ «Մ ե ղ ո ւ»ի փարիզի եւ Շրջանի Ցառագի ցրուիչ՝ Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Թրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
31
ՅՈՒԼԻՍ
MERCREDI
31 Juillet
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2870

Խմբագիր՝ ՇԱՀԱՐԸ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱԻ ԽՕՍՔ

«ՇԵՐՏԱԻԻՈՐՈՒԻՄ»Ը ՕՐՈՐՈՅԻՆ ԿԸ ՍԿՍԻ

Պատահմունքի մը հետեւանքո՞վ է որ Երեւանի «Արմենիա» հիւրանոցը չհնարաւորացաւ Ֆրանսայի մէջ հաւաքուած 45,225 ֆրանքը հաղեցուցեր են Փարիզի մէջ։

Պատասխանը կրնաք իմանալ, հաւաքելով Հօկի գանագան մասնաճիւղերուն գործառնութեանց հաշիւները։

Բայց, ինչո՞ւ հետեւները կ'երթաք։

Ահա Մարսէյլի Հօկեաններու «ներքին չրջարերականը», ուղղուած «Հօկի համայն մասնաճիւղերուն»։

— «Կեդր. վարչութիւնը իր թիւ 6 շրջաբերականին կցած է հաշուական տախտակ մը, որմէ կը հասկցուի որ 1933 օգոստոսէն մինչեւ դեկեմբեր 31 մուտք ունեցած է 28,344 ֆրանք եւ 34 սանթիմ, իսկ ելք՝ 29,052 ֆր. 65 ս.։

«Ցանուն Ս. Հայաստանի շինարարական վերելքին եւ Հօկի նուիրական շահերուն, կոչ եղած եւ անգործ ընկերներու գրպանէն դուրս եկած այդ 28 հազար ֆրանքէն սանթիմ չէ ղրկուած ոչ Հայաստանի շինարարութիւններուն, ոչ ալ անոր արտասահմանի պրոպագանտին, այլ ծախսուած, վճարուած է վարիչ խարտուղարին՝ 3700 ֆրանք, օգնական խարտուղարին՝ 5095 ֆրանք, անոնց հանգստի ապահով տեղին՝ 4233»։ (ԽՄԲ.— Միւս մանրամասնութիւնները գանց կ'առնենք)։

Այդ շրջաբերականը այլապէս շահեկան իրողութիւններ կը պարզէ։ Բայց աւելորդ է խճողել նիւթը, երբ աչքի առջեւ ունինք ե. Պատգամ. ժողովին վաւերական զեկուցումներն ու բանաձեւերը, այնքան յստակ եւ պերճմասնա։

Մեզի համար որ եւ է արտակարգ նորութիւն չեն պարունակեր այդ բանաձեւերը։

Անոնց արժէքը այն է որ, անգամ մը եւս կը հաստատեն թէ Հօկը հաւատարմօրէն, յամառօրէն կը կատարէ Երեւանէն յանձնուած տխուր պաշտօնը,— ճեղքեր բանալ եւ ճակատներ յարդարել գաղութներու մէջ։ Փոխանակ իր բուն դերին կապուելու, քաղաքական – կուսակցական օրկանի դեր կատարել, վարձու տալով կամ ծախու հանելով Ս. Հայաստանի «սէր»ը։

Կը սխալի՞նք,—բարեհաճեցէք նորէն եւ նորէն կարդալ Ֆրանսայի Հօկի ե. պատգամ. ժողովին որոշումները։

Ջատեցէք որ եւ է բանաձեւ եւ ազատօրէն սերտեցէք անոր բովանդակութիւնը։

Ահա հատուած մը «Դաստիարակչական» գլուխէն.—

3. «Հօկեան դպրոցներ բանալ, օժտուած ընդհանուր ծրագրով մը։ Այն տեղերը ուր հնարաւորութիւն չունինք Հօկեան դպրոցներ բանալու, աշխատիլ գոյութիւն ունեցողները մեր ձեռքը առնել եւ կամ առնուազն մեր ազդեցութեան ենթարկել»։

5. Ջեռնարկել դասագիրքերու պատրաստութեան, Հօկեան դպրոցներու համար»։

Ցետոյ, երրեւ լրացուցիչ մաս (կազմակերպչական).—

5. «Մասնաճիւղերու կին – բաժիններուն յանձնել Հօկեան դպրոցներու խնամակալութիւնը»։

Ի՞նչ բան է այս,— «Հօկեան դպրոց», իբրեն յատուկ ծրագրով, սեփական դասագիրքերով եւ առանձին խնամակալութեամբ։

Արտասահմանի նոր սերունդին դաստիարակութեան գործը ի՞նչ կապ ունի հայրենիքի օգնութեան կոմիտէի մը պարտակա – նութեանց հետ։

Ուրեմն դասակարգային կրթութիւնը, «չերտաւորո՞ւմ»ն ալ օրօրոցէն պիտի սկսի։

Կը կարդանք եւ չենք ուզեր հաւատալ։ Կ'ուզենք մեղմացուցիչ պարագաներ գտնել։

Եւ սակայն, շատ յստակ է բանաձեւը եւ ամբողջական։ Մրագրեալ եւ «հարուածային»։

— «Այն տեղերը ուր հնարաւորութիւն չունինք Հօկեան դպրոցներ բանալու, աշխատիլ գոյութիւն ունեցողները մեր ձեռքը առնել եւ կամ առնուազն մեր ազդեցութեան ենթարկել»։

Ինչպէս միւս որոշումները, այս բանաձեւն ալ նոր չէ եւ կը գործադրուի տարիներէ ի վեր, մասնաւորապէս հիւսիսային Ա. – մերիկայի մէջ։

Առով կը բացատրուին շատ մը տխուր պայքարներ այս կամ այն գաղութին մէջ, դպրոցի մը, նոյն իսկ ծաղկոցի մը դէմ։

Կը նշանակէ թէ Հօկը կոչուած է «վերաչինելու» ոչ միայն երկիրը, այլ եւ մխիթարը։

Ան պիտի չանայ իրեն՝ այսինքն երեւանի յատուկ սերունդ մը արտադրել արտասահմանի մէջ, ընդ հովանեաւ «Կին – Բաժիններու եւ Երիտ. – Հօկերու»։

Եւ քանի որ ընդհ. ծրագիր ունին, պիտի ունենան իրենց մասնաւոր դասընթացքը, ինքնուրոյն գիտելիքներով եւ «ապիտ – պրոպ» հայերէնով։

Մնաց որ, «Հօկեան դպրոցներ բանալու», դպրոցները ձեռք առնելու կամ «առ նուազն ազդեցութեան ենթարկելու» որոշումը միայն մէկ մասն է ընդհանուր ծրագրին։

Նոյնքան շահեկան են միւս բանաձեւերը, իրրեւ ամբողջական ուղեգիծ։

Օրինակ՝ մարզական ճակատը։

Որքա՞ն իմաստալից է բանաձեւը։

— «Ընդունիլ «Նորք» անունը որպէս պիտակ Հօկի կոդիին կազմուած մարզականներուն»։

Եւ յետոյ «ուսումնական»ը։

— «Զարկ տալ մտաւորականներու եւ ուսանողներու ներգրաւումին»։ (Ներս առնել)։

— «Կիներու եւ երիտասարդներու ներգրաւման հարցը մասնաւոր վիճաբանութեան առարկայ դարձաւ»։

Ու վերջապէս՝ Հայրենակցական – Վերաչինաց ճակատը։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԱՊԷՃԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ Ա. Դ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԱՌՋԵՒ

Դժուար է նախատեսել արդիւնքը

Այսօր, 31 յուլիս, կը գումարուի Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը, նախագահութեամբ Պ. Լիթվինովի։ Օրակարգի գլխաւոր խնդիրն է Իտալա – Հապէշական վէճը։ Իտալիա պաշտօնապէս յայտնեց մասնակցելու նիստին, ինչ որ բաւական լաւատեսութիւն կը ներշնչէ։ Իտալական պատուիրակութեան մէջ կը գտնուին բազմաթիւ մասնագէտներ, մանաւանդ իրաւագէտներ։ Պատուիրակութեան նախագահը, պատուոյ Ալոյզի, մեկնելէ առաջ մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Մուսոլինիի հետ։ Ա. Դ. Խորհուրդին գլխաւոր ճիգը պիտի բլլայ իրաւաբարութեամբ լուծել վիճելի խնդիրները, եւ Իտալիան գոհացնել տնտեսական առանձնաշնորհներով։ Գլխաւոր խնդիրը այն է որ մինչ Հապէշիստան յանձն առած է ընդունիլ Խորհուրդին որոշումները, Իտալիա շատ սահմանափակ դեր մը կուտայ իրաւաբար յանձնաժողովին։

Ֆրանսական պատուիրակութեան կը նախագահէ Պ. Լավալ, իրրեւ արտաքին նախարար։ Փարիզէն մեկնելէ առաջ, Պ. Լավալ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Անգլիոյ գլխաւոր պատուիրակին՝ Պ. Իդընի հետ։ Թէ Անգլիան եւ թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը կ'ուզեն հաշտարար ելքի մը յանգիլ օգոստոս 25էն առաջ, որպէսզի ձմրան հարթուի, յատկիկային աւելի խորապէս քննելու համար խնդիրը։

Եթովպիոյ զինուորական պատրաստութիւններ

Յուլիս 28ին Հապէշիստանի մայրաքաղաքը հասան 5700 զինուորներ, հրամանատարութեամբ Քուլլոյի կառավարիչ Տէտասմաճ Ապտա Միքայէլի, որ նստած էր ոսկեճամուկ եւ արծաթակուռ ջորիի մը վրայ եւ ձեռքն ունէր ոսկեծայր գեղարդ մը։ Եկուորները հանդիսաւորապէս անցնելով փողոցներէն, զայ էին կայսերական պալատ եւ խնջոյքներ կատարեցին։ Բոլորն ալ զինուած էին հրացաններով, մեծ մասը՝ կրա եւ Լբրպէլ, բայց կը նշմարուէին նաեւ արդիական դէնքեր։ Երկուքէն մէկը փամփշտակալ մը լեցուն ռազմանիւթ ունէր, մեծ մասով հին, թաց եւ ցուցադրական։ Ամբողջ ճամբուն վրայ զինուորները մոլեգնօրէն կ'երգէին ռազմական երգեր, ուխտելով արիւն թափել հայրենիքի պաշտպանութեան համար։ Զինուորները կը քալէին հինգական հոգինոց խմբակներով, իրարմէ չորս-չորս եարտա հեռու։ Մէջտեղը կը գտնուէին ստորակներով, դեղարվեստով եւ ոսկեզօծ բաշէ չինուած գլխանոցներով։ Ցետոյ կուգային ջորիներ՝ իւրաքանչիւրը մէկ մեծ եւ մէկ փոքր թմբուկ բեռցած։ Այս բանակին տեղափոխութիւնը այնքան արագութեամբ կատարուած էր որ վերջին պահուն միայն լուսեցաւ։ Զինուորները անցած էին հարաւէն հիւսիս, եւ կը յուսան իրենց որոշած վայրը հասնիլ 17 օրէն։ Դեռ ուրիշներ ալ պիտի գան, միայն 7000 հոգի՝ Սիտամոյէն, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ Հապէշները գիտեն վտանգուած կէտերը եւ կ'ըմբռնեն զինուորական կացութեան լրջութիւնը։

Եգիպտացիները հաւակիր Եթովպիոյ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Եգիպտոսի հանրային կարծիքը բացարձակապէս համակիր է Հապէշիստանի։ Թերթերը, ո՛ր հոսանքին ալ պատկանին, կը դատապարտեն Իտալիոյ «յարձակողական քաղաքականութիւնը»։ Ազգայնական թերթերը կոչեր կը հրատարակեն, որոնցմով կը յանձնարարուի կառավարութեան՝ միանալ Հապէշական բանակին։ Դիմումներ եղած են բոլոր խաւերէն։ Դպիրներու պատրիարքը քժիշկներու եւ հիւանդապահներու մարմին մը կը կազմէ, իսկ իսլամ երիտասարդներու միութիւնը ժողով գումարած է, քննելու համար թէ ինչպէս կարելի է օգնել Հապէշիստանի, եթէ պատերազմ ծագի։ Առաջարկողներ կան որ, այդ պարագային անգլեւեգիպտական ջոկատներ գրաւեն Ցանա լիճին ամբողջ շրջանը, բայց այս անգամ իսկական զինուորներով եւ ոչ թէ բանուորներով, ինչպէս եղաւ մեծ պատերազմի ընթացքին։ Եգիպտական կառավարութիւնը դեռ պաշտօնական յայտարարութիւն մը հրատարակած չէ իր դիրքի մասին. բայց կը հաւատան թէ համաձայն է վէճը խաղաղութեամբ լուծելու, պայմանաւ որ Հապէշիստան չտուժէ։

Միւս կողմէ զինադադարը կը շարունակուի

132 ՄԱՐՏԱՆԱՒ 150 ՄԻԼԻՈՆ ՈՍԿԻ ՄԱԽՔՈՎ

« Տէյլի Հէրըլտ », Անգլիոյ աշխատաւորական օրկանը, երեւան կը հանէ ծովային նախարարութեան «գաղտնի» ծրագիրները, բրիտանական նաւատորմի վերակազմութեան մասին։ Իր յայտնութեան համաձայն, նախարարութիւնը որոշած է մինչեւ 1942 լրացնել 132 նոր մարտանաւեր, 150 անգլ. ոսկի ծախսելով։ Միեւնոյն ատեն կ'աւելցնէ թէ մանրամասնութիւնները հաղորդուած են Ֆրանսական, գերմանական, իտալական եւ ճափոնական կառավարութեանց։ Եօթ տարուան ընթացքին, 1936 — 1942 պիտի չինուին 12 առաջնակարգ զրահաւորներ, 33 յածանաւեր, 63 Թորփիլանաւեր, 21 սուզանաւեր եւայլն։ Ծրագիրը առժամեայ է եւ կրնայ փոխուիլ համաձայն օրուան պահանջներուն։ Բայց աւելի հաւանական է որ վերանայնութիւնը կատարուի դէպի վեր եւ ոչ թէ դէպի վար (յաւելում, ոչ թէ կրճատում)։ Առաջին քանի մը տարիներու ընթացքին ծախքը աւելի բարձր պիտի բլլայ քան վերջին տարիներուն։ Եթէ ամբողջ արժէքը իբրեւ սովորական ծախք հաշուուի, 1937ի եւ յաջորդ տարիներուն նաւային եզմտացոյցը պիտի բլլայ աւելի քան 180 միլիոն անգլ. ոսկի (տարեկան)։ Սակայն ծովային նախարարութիւնը պիտի պահանջէ որ ծախքին մէկ մասը ճարուի փոխառութեամբ։

⁂ Ծովային նախարարը խօսելով լորտներու ժողովին մէջ, յայտարարեց թէ նաւային ուժերու սահմանափակման միակ միջոցը այն է որ իւրաքանչիւր պետութիւն ինքնաբերաբար ուրիշ պետութեան մը հաղորդէ իր սպառազինութիւնները, որոչ ժամանակաշրջանի մը համար, 1937 — 1942։ Անգլ. կառավարութիւնը այլեւս հնարաւոր չի գտներ նոր դաշնագիր մը կնքել համեմատութեան սկզբունքին վրայ։

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԱՐԻԱԿԱՆ ԱՂՋԻԿՆԵՐ սեւ ցանկը անցան Միւնխէնի մէջ, յարաբերութիւն մշակած ըլլալով Հրեաներու հետ։ Ցանկերը կը հրատարակուին պաշտօնական զեկոյցներով։ Հրեայ Շտաւինկ, որ յարաբերութիւն ունեցած էր 150 արիական (գերման) աղջիկներու հետ, կեդրոնացման բանակատեղի փոխադրուեցաւ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԼՈՑՍ ՔԱՂԱՔԻՒՆ «ԼՈՑՍԵՐԸ»

—•—

Ցաճախ մտմտմնջուած է թէ ի՞նչ կոպիտ սխալներ կը գործուին փրանսական եւ ուրիշ օտար հրատարակութեանց մէջ, երբ խնդիրը կը վերաբերի Հայերու, Թուրքերու եւ առհասարակ Արեւելքի։

Եթէ մէկը բան-գործ ընէր, կրնար հատորնոր հատաբաժոյ մը կազմել։

1921ին, «Իւմանիթէ»ն լուրի մը հրատարակութեան առթիւ Հայաստանը առիմանակից կը դարձներ... Ափղանիստանի։

Քանի մը ամիս առաջ, Իսանի երկրաշարժին նկարագրութեանց մէջ, «Փառի-Սուար» թերթառանը կը ներկայացնէր մայրաքաղաք ... ուրիշ բաղաքի մը, Ղազուինի։

Կիրակի օր, վսեմաշուք «Թան»ը Տէրիննէի վառօդարանին պայթիւնը կը պատմէր, լուրին իրրեւ խորագիր դնելով *հրդեհ Պոլսոյ մէջ*. իսկ նկարագրութեան մէջ՝ ԻԶՄԻԹ (Նիկոմիդիա) բառը երկու անգամ վերածելով ... ԻԶՄԻՐԻ։

Եւ դեռ ինչե՞ր։ Աշխատակից մը չպատմե՞ց ամիսներ առաջ։

Անշուշտ վրիպումները մարդկային են։ Մանաւանդ որ այս կարգի նիւթերը կ'իյնան երկրագրական խմբագիրներու ձեռքը։

Բայց, վրիպումներ կամ անգիտութիւններ կան որոնց ամբողջ պատմութիւն մը կ'արժէն։

Տարիներ առաջ, Սուպոնի հետ լարաթանին մէջ, Ֆրանսացի ուսանողներ կը հարցնեն հայ երիտասարդի մը.

— Ո՞ւր կը գտնուի ձեր երկիրը, Հայաստան։

— Հարաւային Ամերիկա։

— Ո՞րքան բնակիչ ունի։

— Քառասուն միլիոն։

— կեցցե՛ս, ուրեմն այդքան մեծ երկիր ունի՞ք...

Երբ այս է պատկերը համալսարանական մէջ, ալ ինչո՞ւ կը զարմանանք որ հասարակ ժողովուրդը մինչեւ այսօր ալ կը շփոթէ «Ամերիկէն»ը եւ «Ռումէնի»ն։

Թէեւ — խօսքը մեր մէջ — վերջին տասը տարիներու ընթացքին այնպիսի ապտուներ կերաւ որ, տեղ-տեղ պէտք եղածէն աւելի ճանչցան մեզ։

×

Բայց, մի՛ շփանաք։

Եթէ փորձէք հաւաքածոյ մըն ալ հայկական հրատարակութիւններէն կազմել...

Անցեալ շաբթու, թերթի մը մէջ կարդացի հետեւեալ բառերը.— *Աքօչ՛ի! Կայլի՛!...*

Առաջինը, «Սֆօչ», (Scotch) անգլերէն է եւ կը նշանակէ «Սկովտացի»։ Երկրորդը՝ մեր գիտցած «Կալլէս»ին փրանսերէնն է (Galles)։ Ուրեմն Կալլէսցի։

Կարգ մը թերթեր, նոյնիսկ ծանօթ գրողներ դեռ կը շարունակեն գրել «Ալատիք» (Ալէվի), «Մարոնիթ» (Մարոնի)։

Իսկ Ամերիկայի հայերէն թերթերը ուխտած են յաւիտեան «բարտուղար» պահել իրենց «նախարարա»ները, արտաքինէն միջնեւ ելմտականը, ծովակիներ կամ պատերազմականը։

«Պետական բարտուղար! Հըլ» (արտաքին գործերու նախարար)։

«Բանուղար»ը, որ բաղդատաբար նոր թերթ մըն է, եւ բոլշեւիկ, նոյնիսկ հաւատարմութեամբ հետեւելով հայ ... փաշական մամուլին, ծովային նախարարը կը կոչէ ... «ծովային բաժնի բարտուղար»!։

ՎԱՀԷ

Միացեալ Ճակատը Ֆրանսայի մէջ

«Սատանային հետ կը գինակցիմ»...

Կոմինտէրնի (Գ. Միջազգային) 7րդ համագումարին մէջ, Ֆրանսայի գլխաւոր պատուիրակը, Մարսէլ Քաշէն, պարզելով Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան քաղաքականութիւնը, չէշտեց.

— « Քաղքենի դասը եւ ընկերավարութիւնը ուղեցին համայնավար կուսակցութեան դէմ չահագործել Ս. Միութեան խաղաղասիրական քաղաքականութիւնը, ուր յանգեցաւ Ֆրանքեւխորհրդային համաձայնութեան։ Բայց կուսակցութիւնը լիովին ըմբռնեց այդ քաղաքականութեան խմաստը եւ անոր յարեցաւ խանդավառութեամբ։ Ֆրանսացի բանուորները, լի աննկարագրելի խանդավառութեամբ կը խմբուին Սթալինի խաղաղասիրական քաղաքականութեան նոին։ Կուսակցութեան յայտարարութիւնները երբեք այնքան դանգուածային յաջողութիւն չունեցան Ֆրանսայի մէջ որքան հետեւեալը,— « Սթալինն իրաւունք ունի »։

« Ֆաշականութիւնը Ֆրանսայի մէջ շատ աւելի զօրաւոր է քան կը կարծեն սովորաբար։ Մենք առանձին բաւական զօրաւոր չենք տակաւին, անոր յաղթելու համար եւ մեզի անհրաժեշտ զինակիցները կուտայ Ժողովրդական ճակատը։ Այնուհետեւ վտանգներ կը ներկայացնէ Ժողովրդական ճակատը։ Մեզ կը մեղադրեն թէ երեսի վրայ կը թողունք համայնավարութեան նպատակները։ Ոչինչ կրնայ հարկադրել մեզ որ չեղինք մեր նպատակներէն, նոյնիսկ մայի չափ։ Բայց, ֆաշականութիւնը եւ պատերազմի քաղաքականութեան մը։ Ահա թէ մինչեւ ուր իջեր է Տօրիօ։ Բանուորները երբեք չպիտի հաւատան թէ Ս. Միութեան քաղաքականութիւնը պատերազմի պիտի առաջնորդէ, իսկ Հիթլերի հետ գինակցութիւնը՝ խաղաղութեան։

«Տնտեսական դժուարութիւնները պիտի ծանրանան աշխատաւորական փոփոխութիւն մը կը սպասուի։ Ձմեռը չպիտի անցնի առանց լուրջ դէպքի։ Հարկ է պատրաստ գտնուիլ։ Ցունեւորները, գիւղացիները, գրագէտներու եւ ուրիշ մտաւորականներու լաւագոյն ուղեղները հետզհետէ աւելի լաւ կ'ըմբռնեն թէ խորհրդային իշխանութեան հաստատումը ի սիրուս աշխարհի միակ ելքն է աշխատաւոր մարդկութեան համար»։

ԽՄԲ.— Այս հետազիրը կարդացինք «Իւմանիթէ»ի մէջ։ «Փրավտա», Մոսկուայի պաշտօնաթերթը, կը գրէ թէ Քաշէն ազդարարած է չատորազնահատել Հիտլէրն Ասչին ուժը, յայտարարելով.

— « Ինչքան ալ զանգուածային հանգամանք ունենան, փողոցի ցոյցերով չէ որ պիտի կրնանք յաղթել 300,000 սպառազէն մարդոց»։

Նախարարական Խորհուրդին նիստը

Նախարարական խորհուրդը նիստ գումարեց երէկ առաւօտ, Էլիզէի պալատին մէջ, քննելու համար արտաքին եւ ներքին քաղաքականութեան վերաբերեալ խնդիրներ։ Այս առթիւ նկատի առնուեցան չարք մը նոր հրամանագիր-օրէնքներ։ Իւրաքանչիւր նախարարութիւն բազմաթիւ ծրագիրներ մշակած է,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

— ◦ —

Ընտրատեսիլ իրողություն է թե մտածումներ — մեզ համար դեռ մնում է անորոշ, որ ոչ ոք կարող է ստիպել մեզ ընդունել ուրիշ մտածողության մը ենթարկվիլ, եթե մենք չենք ուզեր։ Մենք ազատ ենք մեր մտքերուն մեջ, որ ուզենք, թող ըլլան։ Ուրիշ մտածողներ, որոնք մեզ կը հետևին, կրնան մեզ ստիպել, որ մեր մտքերը ուրիշներուն հաղորդենք, բայց ոչ ոք կրնայ մեզ ստիպել, որ մեր մտքերը ուրիշներուն հաղորդենք։

Այս յօդուածը գրելու միտքը ինծի տուաւ «Ազատ Կարծիք» ամսագրի մարտ-ապրիլ թիւերուն մէջ հրատարակուած «Հայոց Պատմութեան Ուսուցման Մասին» խորագրեալ յօդուածը։ Ես ալ կարծիք ունիմ այդ նիւթին շուրջ, բայց ոչ այնքան ընդարձակ, որ կարենամ ամբողջական գաղափար մը տալ ընթերցողներուն։ Ուստի կը սահմանափակուիմ միայն մէկ կէտի վրայ։

Ազատ Կարծիքի խմբագրութիւնը կ՚ուզէ, որ ուսուցումը ազատ ըլլայ։ Ես ալ կ՚ուզեմ, որ ազատ ըլլայ, բայց ոչ այնքան, որ ուսուցիչը կարենայ ինքնագլուխ ուսուցանել ինչ որ ուզէ։ Ուսուցիչը պարտաւոր է հետևիլ ծրագրի մը, որ կազմուած է ուսումնական մարմնի մը կողմ

ՅՈՒՆԱՀՈՎ ԴՈՂՈՆ

— ...ասես ինչ-որ մեկը ինձ ասաց, որ ես պիտի ապրեի ու ապրեցնեի, ասես ինչ-որ մեկը ինձ ասաց, որ ես պիտի ապրեի ու ապրեցնեի:

Ամենաերջանիկ էր Ջաղիկ Ալիմյանը, երբ ծանոթացավ Ռուբեն Ղազարյանի հետ: Ռուբենը ոչ միայն գեղեցիկ տղա էր, այլև ուներ ոսկե ձայն: Ջաղիկը սիրում էր նրա երգը, սիրում էր նրա ձայնը, սիրում էր նրա ամեն մի շարժումը: Ռուբենն էլ էր սիրում Ջաղիկին: Ռուբենն ասում էր, որ Ջաղիկի ձայնը ինքն է ստեղծել, ինքն է ստեղծել նրա երգը, ինքն է ստեղծել նրա ամեն մի շարժումը:

Ռուբենը ուներ մի հատկություն, որ Ջաղիկը չէր կարողանում հասկանալ: Ռուբենը ամեն անգամ, երբ երգում էր, ասում էր, որ ինքն է ստեղծել իր երգը, ինքն է ստեղծել իր ձայնը, ինքն է ստեղծել իր շարժումները: Ռուբենը ասում էր, որ ինքն է ստեղծել իր ամեն մի նոտան, ինքն է ստեղծել իր ամեն մի ժեստը, ինքն է ստեղծել իր ամեն մի հայացքը:

Ջաղիկը չէր հասկանում, թե ինչպես կարող է մարդ ինքն իրեն ստեղծել: Ջաղիկը կարծում էր, որ մարդ ծնվում է, ապրում է, մեծանում է, ծերանում է, մեռնում է, բայց չէ, որ մարդ ինքն իրեն ստեղծում է, ինքն իրեն ստեղծում է, ինքն իրեն ստեղծում է,

ՊՂՈՏԱԿՈՏՈՂՁԻ ՎՆԱՍՈՂՈՎ

ԹԱՐԳ՝ ՐՈՒՖՈՎ

— Ա՛խ, ես ինչպե՞ս չհասկանամ, որ չի՛ կարող ինձ սիրել մի այդպիսի գեղեցիկ աղջիկ, ինչպիսին դուք եք, Ռոզա՛ն, — ասում էր Մարսելը՝ ծնկաչոք առաջ գալով Ռոզանի առջև։ — Ես ինձ ամենաերջանիկ մարդն եմ համարում, որ ձեզ ճանաչեցի, ձեզ տեսա, ձեզ սիրեցի։ Ես ձեզ համար ամեն բան կանեի, ամեն զոհողության պատրաստ եմ։ Ես ձեզ համար կարող եմ ամեն ինչ անել, ամեն ինչ տալ, ամեն ինչ կորցնել, միայն թե ձեզ ունենամ